

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מסכת יבמות

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר שמות ברוך ג'
לפי ספר הזוהר 10 פרקים (70-79 פרקים) עמיתים רעה-תקמו
[מפרשת בשלח דף נו. עד פרשת משפטים דף קד:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ס הקדושים הם סודות נוראים (הקדמת המהר"ח: לעזי תיים), ובזה יזכה להכנס לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק, והאריז"ל]), וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר הקד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפפצות אטום. וזוהי חובה על כל מגידי השיעורים בדה היומי, לצרף את ה'למוד הקדוש הזה דף היומי זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם יעד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

מי בקש זאת מידכם, מאי קא מיירי. אלא מאן דאתי ליחדא שמא קדישא עלאה, בעי ליחדא מסטרא דזאת. כמה דכתיב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. בגין דיזדווגון פחדא, אינון תרין: צדיק וצדק, בזווגא חדא. בגין דיתברכון פלא מנייהו ואלין אקרונן חצרה, כמה דכתיב, (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרה.

ואי איהו אתי ליחדא שמא קדישא, ולא יתפוון ביה ברעותא דלפא, בדחילו ורחימו. קדשא בריה הוא אמר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. זאת ודאי, דהא לא אשתכחו בהו ברפאן. ולא די דלא אשתכחו בהו ברפאן, אלא דשריא בהו דינא ואשתכח דינא בכלא.

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכיון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפוון לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכשימין נמצאת, השמאל נמצא עמו, ואז לא

מי בקש זאת מידכם, מה זה אומר? אלא מי שבא ליחד את השם הקדוש העליון, צריך ליחד מצד של זאת, כמו שכתוב (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. כדי שיזדווגו כאחד אותם השנים, צדיק וצדק בזווג אחד, כדי שיתברכו הכל מהם, ואלה נקראים חצריך, ככתוב (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרה.

ואם הוא בא ליחד את השם הקדוש, ולא מתפונ בו ברצון הלב, ביראה ואהבה - הקדוש ברוך הוא אומר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. זאת ודאי, שהרי לא נמצא בהם ברכות. ולא די שלא נמצא בהם ברכות, אלא ששרוי בהם הדין ונמצא דין בכל. בא ראה, מימינו של הקדוש ברוך הוא מתעוררים כל האורות, כל הברכות וכל שמחה. בו כלול השמאל, כמו שיש באדם ימין ושמאל, והשמאל נכלל בימין, והימין כולל את הכל. וכשמתעורר הימין, מתעורר עמו השמאל, שהרי בו הוא אחוז וכלול.

וכא ראה, בשעה שאדם מרים את ידו בתפלה ומכוון באצבעותיו למעלה, ככתוב (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. שהרי בימין הכל תלוי, וכתוב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתוב חסר, ואז מתפונ לברוך למעלה.

והקדוש ברוך הוא לא כף - בשעה שמרים ימין למעלה, אוי לתחתונים! שהרי כל הסיוע, וכל הברכות מסתלקים מהם. מנין לנו? שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מה זה נטית ימינך? פתרגומו, הרמת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכשימין נמצאת, השמאל נמצא עמו, ואז לא

שולטים הדינים בעולם. מה הטעם? משום שהימין נמצא עמו, ואם הימין מסתלקת, הרי מזדמנת השמאל, ואז מתעוררים דינים בעולם, והדין שרוי בכל.

בשרבי שמעון היה מגיע לפסוק הזה, היה בוכה, שכתוב (איכה ב) השיב אחר ימינו. וכי אפשר שהשיב אחר ימינו? אלא משום שהקדים השמאל לרדת לעולם, והימין נשארה במקום אחר.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה נז) הצדיק אבד. והרי בארנו את הדברים, לא כתוב הצדיק נאבד, אלא הצדיק אבד. מכל אותם פני המלך לא נמצא שאבד אלא צדיק. אבד בשני צדדים: אחד - שלא שורות בו ברכות כבתחלה, ואחד - שהתרחקה ממנו בת זוגו שהיא כנסת ישראל. נמצא שהצדיק אבד יותר מכל, ולעתיד לבא כתוב (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבוא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא. הוא נושע ודאי, והרי זה נתבאר.

ימינו ה' נאדרי בכח. מה זה נאדרי? הנה צריך להיות נאדר! אלא בשעה ששמאל בא להודג ב'ימין, אז כתוב נאדרי, תרעץ, (בכח, שנים, ולעולם וכו') ולעולם זה כף, משום ששמאל נמצא ב'ימין ונכלל בו.

אמר רבי שמעון, כמו שבארנו - כף זה, שאדם נמצא שנוחלק. מה הטעם? כדי לקבל עמו בת זוגו שיעשו גוף אחד ממש. כשימינו, נמצא שנוחלק. מה הטעם? כדי לקבל עמו שמאל. וכך זה הכל, אחד באחד. ועל זה באחד מכה

אשתכח עמיה, וכדין לא שלטין דינין בעלמא, מאי טעמא, בגין דימינא אשתכח עמיה. ואי ימינא אסתלקת, הא שמאלא אזדמנת, כדין דינין מתערין בעלמא, ודינא שריא בכלא.

רבי שמעון פד הוה מטי להאי קרא, הוה בכי, דכתיב, (איכה ב) השיב אחר ימינו. וכי אפשר דהשיב אחר ימינו. אלא בגין דאקדים שמאלא לנחתא בעלמא, וימינא אשתארת באתר אחרא.

אמר רבי שמעון, כתיב (ישעיה נז) הצדיק אבד. והא אוקימנא מלי, הצדיק נאבד לא (דף ט"ו ע"ב) כתיב, אלא הצדיק אבד. מכל אינון אנפי מלפא, לא אשתכח דאבד, אלא צדיק. אבד בתרי סטרי: חד, דלא שראן ביה ברפאן, פד בקדמיתא. וחד, דאתרחיקת מניה בת זוגיה דהיא כנסת ישראל. אשתכח, דצדיק אבד יתיר מכלא. ולזמנא דאתי כתיב, (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא. הוא נושע ודאי. והא אתמר.

ימינו יי' נאדרי בכח. (שמות טו) מאי נאדרי, נאדר מיבעי ליה. אלא, בשעתא דשמאלא אתיא לאזדווגא בימינא, כדין כתיב נאדרי תרעץ, (ס"א בכח, תרי, ולעולם וכו') ולעולם הכי הוא בגין דשמאלא אשתכח בימינא, ואתפליל ביה.

אמר רבי שמעון, כמה דאוקימנא הכי הוא, דבר נש אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה בת זוגיה, דיתעבידו חד גופא ממש. פד ימינו, אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה שמאלא. והכי הוא כלא, חד בחד. ועל דא,

אמר רבי שמעון, כמה דאוקימנא הכי הוא, דבר נש אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה בת זוגיה, דיתעבידו חד גופא ממש. פד ימינו, אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה שמאלא. והכי הוא כלא, חד בחד. ועל דא,

ומרפא. זהו שכתוב מינף ה' תרעץ אויב.

בא ראה, שירה זו נאמרה על אותו זמן ועל הזמן שצבא לעתיד, בימים שיחזור מלך המשיח, שכתוב מינף ה' תרעץ אויב. לא כתב רעצת, אלא תרעץ. מה כתוב בתחלה? (איכה ב) השיב אהור מינו מפני אויב. באותו זמן היא תרעץ אויב לעתיד לבא. והפל כף הוא. תהרס קמיה - לא כתוב הרסת, אלא תהרס. תשלח חרנה יאכלמו פקש. הפל לעתיד לבא. מינף ה' נאדרי בכח. בפתח - בזמן הזה, בעולם הזה. מינף ה' תרעץ אויב - בזמן מלך המשיח. וברב גאנה תהרס קמיה - לביאת גוג ומגוג. תשלח חרנה יאכלמו פקש - לתחית המתים, שכתוב (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם.

באותו זמן, אמר רבי שמעון, אשרי אותם שישארו בעולם. ומי הם? בא ראה, לא ישארו בעולם רק אותם מהוללים, שקבלו אות ברית הקדוש, ונכנסו לברית הקדוש באותם שני חלקים, כמו שבארנו, והוא שומר את אותו הברית ולא מכניסו למקום שלא צריף. אלה הם ישארו ויכתבו לחיי עולם.

מנין לנו? שכתוב (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם, שכל מי שנמול בשתי הדרךגות הללו נכנס. ואם שומר אותו ברית פראוי ויזהר בו, עליו כתוב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אלו ישארו לאותו זמן, ובהם עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את העולם ולשמת בהם.

הנשאר בציון והנותר בירושלם. אליו ישתארו ביהוה זמנא, ובהו זמין

בחד מחי ומסי, הדיא הוא דכתיב מינף יי' תרעץ אויב.

תא חזי, שירתא דא אתמר, על ההוא זמנא, ועל זמנא דאתי, ביומי דיתער מלכא משיחא, דכתיב, מינף יי' תרעץ אויב, רעצת לא כתיב, אלא תרעץ. מה כתיב בקדמיתא, (איכה א) השיב אהור מינו מפני אויב, בההוא זמנא, היא תרעץ אויב לזמנא דאתי. וכלא הכי הוא, תהרוס קמיה, הרסת לא כתיב, אלא תהרוס. תשלח חרונה יאכלמו פקש, פלא לזמנא דאתי. מינף יי' נאדרי בכח, בזמנא דא, בעלמא דין. מינף יי' תרעץ אויב, בזמנא דמלכא משיחא. וברוב גאנה תהרוס קמיה, לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונה יאכלמו פקש, לתחית המתים. דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם.

בההוא זמנא, אמר רבי שמעון, זכאין אינון דישתארו ב עלמא, ומאן אינון. תא חזי, לא ישתאר מבני עלמא, בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא, ועאלו בקיימא קדישא, באינון תרין חולקין, כמה דאוקימנא. והוא נטיר ליה לההוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריף, אלין אינון דישתארו, ויכתבו לחיי עלמא.

מנלן. דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם, דכל מאן דאתגזר, באלין תרין דרגין עאל. ואי נטיר לההוא קיים פדקא חזי, ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אליו ישתארו ביהוה זמנא, ובהו זמין

על אותו זמן כתוב, (תהלים קד) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.

רבי חייא הנה הולך לרבי אלעזר. מצאו שנהיה יושב אצל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. עד שהרים ראשו, ראה את רבי חייא. אמר, (ישעיה יט) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו ה' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל.

(וכי אשור ומצרים הם קרובים לקדוש-ברוך הוא?)

אלא, על הגלות שתעלה ממצרים ומאשור זה נאמר. ואם נאמר על מצרים ועל אשור – על אותם חסידים שלהם שחזרו בתשובה ונשארו לעבד את ישראל ואת מלך המשיח, שכתוב (תהלים עב) וישתחוו לו כל מלכים, וכתוב והיו מלכים אמנך וגו'.

אמר לו, מה זה שכתוב דרכיה דרכי נעם? אמר לו, כמה טפשים) בני העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה, שהרי דברי תורה (כמה סודות עליונים יש בהם) הם דרך לנכות באותו נעם ה', שכתוב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. מה זה נעם? כמו שכתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה', והרי פרשוה, משום (כף) שהתורה ודרכיה באים מאותו נעם, ואותן דרכים מפרשות בה, ועל זה דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

אמר רבי חייא, שנינו, בפעיה שהקדוש ברוך הוא נתן תורה לישראל, יצא אור מאותו נעם, והתעטר בו הקדוש ברוך הוא, ומאותו נעם הבהיקו זיון של כל העולמות, של כל הרקיעים, של כל הכתרים. על אותה פעיה כתוב (שיר א) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

ואותה פעיה שנבנה המקדש,

קדשא בריך הוא לחדתא עלמא, ולמחדי בהו. על ההוא זמנא כתיב, (תהלים קד) יהי כבוד יי' לעולם ישמח יי' במעשיו.

רבי חייא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר, אשפחיה, דהוה יתיב לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. עד דזקיף רישיה, חמא ליה לרבי חייא, אמר, (ישעיה יט) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יי' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ונחלתי ישראל, (ס"א וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקדושא בריך הוא. אלא, על גלותא דסקון ממצרים ומאשור אתמר, ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על אינון חסידין דלחון, דאתרוו בתשובתא, ואשתארוו למפלח לישראל ולמלכא משיחא, דכתיב, (תהלים עב) וישתחוו לו כל מלכים. ובתיב, (ישעיה מט) והיו מלכים אמנך וגו'.

אמר ליה, מאי דכתיב, (משלי ג) דרכיה דרכי נעם אמר ליה כמה טפשינו כו') בני עלמא, דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא, דהא מלין דאורייתא (נ"א כמה רזין עלאין אית בהו) אינון ארחא למזפי בההוא נעם יי' דכתיב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. מאי נעם. כמה דכתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם יי', והא אוקמוה, בגין (נ"א כף) דאורייתא, וארחוי, מההוא נעם אתיין, ואינון ארחין פרישן ביה, ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

אמר רבי חייא, תנינו, בפעיה דקודשא בריך הוא יתב אורייתא לישראל, נפק נהורא מההוא נעם, ואתעטר ביה קדשא בריך הוא, ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין (ד"ח ע"א) דכלהו רקיעין, דכלהו כתריין. על ההיא שעתא כתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

אמר רבי חייא, תנינו, בפעיה דקודשא בריך הוא יתב אורייתא לישראל, נפק נהורא מההוא נעם, ואתעטר ביה קדשא בריך הוא, ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין (ד"ח ע"א) דכלהו רקיעין, דכלהו כתריין. על ההיא שעתא כתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

וההיא שעתא דאתבני מקדשא, אתעטר

התעטר הקדוש ברוך הוא באותה עטרה, וישב בכסאו והתעטר בעטרותיו. ומאותו זמן שנתחבר בית המקדש, לא התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו, ואותו נעם התכסה ונגנז.

אמר רבי אלעזר, בשעה שנכנס משה לתוך הענן, כפתוב (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן, כאדם שהיה הולך במקום של רוח, ופגש בו מלאך גדול אחד. ושנינו ששמו קמוא"ל, והוא ממנה על שנים עשר אלף ממנים שליחים. רצה להזדווג במשה. פתח משה פיו בשתים עשרה אותיות חקוקות של השם הקדוש שלמד אותו הקדוש ברוך הוא בסנה, והתרחק ממנו שתיים עשרה אלף פרסות, והיה משה הולך בענן, ועיניו לזהטות בגחלי אש.

עד שפגש בו מלאך אחד גדול ונכבד מן הקדם, ושנינו ששמו הדרניא"ל, והוא עליון על כל שאר המלאכים אלף וששים רבוא פרסות, וקולו הולך במאתים אלף רקיעים שמקפים באש לבנה. פיון שראהו משה, לא יכל לדבר. רצה לזרק את עצמו מתוך הענן.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, וכי אתה שהרבית דברים עמי בסנה, שרצית לדעת את סוד השם הקדוש ולא פחדת, ועכשו אתה פוחד מאחד משמשי? פיון ששמע משה את קול הקדוש ברוך הוא, התחזק. פתח פיו בשבעים ושתיים אותיות השם העליון. פיון ששמע הדרניא"ל את אותיות השם הקדוש מפי משה, הזדעזע. קרב אליו ואמר לו: אשרי חלקך, משה, שהתגלה לך מה שלא התגלה למלאכים העליונים.

קדשא בריך הוא בהווא עטרה, ויתב בכרסיא דיליה, ואתעטר בעטרוי. ומההווא זמנא דאתחבר בי מקדשא, לא אתעטר קדשא בריך הוא בעטרוי, וההווא נעם אתטמר ואתגנז.

אמר רבי אלעזר, בשעתא דעאל משה בגו עננא, כמה דכתיב, (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן, כבר נש דהוה אזיל באתר דרוחא. איערע ביה חד מלאכא רברבא, ותאנא, קמוא"ל שמיה. והווא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן. בעא לאזדווגא ביה במשה, פתח משה פומיה, בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליה ליה קדשא בריך הוא בסנה, ואתרחק מגיה תריסר אלפין פרסין, והוה אזל משה בעננא, ועינוי מלהטן בגומריין דאשא.

עד דאיערע ביה חד מלאכא, רברבא ויקירא מן קדמאה, ותאנא הדרניא"ל שמיה, והווא עלאה על שאר מלאכין, אלף ושתיין רבוא פרסין, וקליה אזיל במאתן אלף רקיעין, דמסתחראן באשא חיוורא. פיון דחמא ליה משה, לא יכיל למללא. בעא למשדי גרמיה מגו עננא.

אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, וכי אנת הווא דאסגית מלין עמי בסנה, דבעית למנדע רזא דשמא קדישא, ולא דחלת. והשתא את דחיל מחד משמשי. פיון דשמע משה קליה דקודשא בריך הוא, אתתקף. פתח פומיה, בשבעין ותריין אתוון דשמא עלאה, פיון דשמע הדרני"אל אתוון דשמא קדישא, מפומיה דמשה, אזדעזע. קריב לגביה, אמר ליה, זכאה חולקך משה, דאתגלי לך, מה דלא אתגלי למלאכי עלאי.

וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאֵשׁ חֲזָקָה שֶׁל מְלֶאכֶךְ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַנְדְּלָפוֹן. וְשָׁנִינוּ, סַנְדְּלָפוֹן עֲלִיּוֹן הוּא עַל שְׂאֵר חֲבָרֵי חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא עוֹמֵד אַחַר הַפְּרָגוֹד שֶׁל רְבוּנוֹ, וְקוֹשֵׁר לוֹ כְּתָרִים מִבְּקָשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׂעָה שֶׁמִּגִּיעַ הַכְּתָר הַזֶּה לְרֹאשׁ הַמְּלֶאכֶךְ הַקְּדוֹשׁ, הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַתְּפִלוֹת וְהַהֲמוֹנִים מְזַדְּעָזְעִים, וְנֹהֲמִים וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינְתּוֹ.

אָמַר לוֹ הַדְּרַגְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינִי יָכוֹל לְלַכֵּת עִמָּךְ, שְׂלֵא תִשְׂרַף אוֹתִי הָאֵשׁ הַחֲזָקָה שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן. בְּאוֹתָהּ שְׂעָה הַזְּדַעְזוּעַ מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַחֲזִיק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְלָמַד אוֹתוֹ תוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ אֹר וְזִיו שֶׁל אוֹתוֹ נֵעַם, וְהָיוּ פָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים, וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְזַדְּעָזְעִים לְפָנָיו בְּשְׂעָה שֶׁהָיָה מוֹרִיד תוֹרָה.

בֵּינָן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, נָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מִמֹּשֶׁה) אֶלְךָ חֲלָקִים מְאוֹתוֹ זִיו. בְּאוֹתָהּ שְׂעָה רָצוּ מְלָאכִים עֲלֵינוּ, וְכָל אוֹתָם הַמוֹנִים, לְשַׂרְף אֶת מֹשֶׁה בְּשְׂעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שְׁמוֹת לב) לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עִמָּךְ. הַזְּדַעְזוּעַ מֹשֶׁה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר, עַד שֶׁהִרְבֵּה בַתְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַחֲזִק בְּכִסְאִי! עַד שֶׁגָּעַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָם הַמוֹנִים וּבְכָל אוֹתָם חֲלוֹת, וְהַחֲזִיק מֹשֶׁה בְּשָׁנָיו לִנְחוֹת הָאֲבָנִים, וְהוֹרִיד אוֹתָם לְמֹשֶׁה, וְנָהוּ שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כא) עִיר גְּבוּרִים עֲלֶיהָ חָכָם וַיִּרַד עַז מִבְּטָחָה. וּמֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁנִּשְׂאָר בּוֹ, הָיוּ פָּנָיו מִבְּהִיקִים. וְיָמָה

וְהָיָה אֲזִיל עִמִּיהָ, עַד דְּמָטוּ לְאֶשָׁא תְּקִיפָא, דְּחָד מְלֶאכָא דִּי שְׁמִיהָ סַנְדְּלָפוֹן. וְתֵאנָא, סַנְדְּלָפוֹן עֲלָאָה הוּא עַל שְׂאֵר חֲבָרֵי, חֲמֵשׁ מְאָה שָׁנִין. וְהוּא קָאִים בְּתַר פְּרָגוֹדָא דְּמֵאֲרִיָּה, וְקוֹשֵׁר לִיהָ כְּתָרִין, מִבְּעוֹתֵיהוֹן דְּצִלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׂעָתָא דְּמָטִי הָאִי כְּתָר לְרִישֵׁיהָ דְּמְלֶאכָא קְדִישָׁא, הוּא מְקַבֵּל צִלוֹתֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְכִלְהוֹ חֲיִילִין וְאֶכְלוּסִין מְזַדְּעָזְעִין, וְנֹהֲמִין וְאוֹמְרִין, בְּרִיךְ יְקָרָא דִּי מֵאַתְרַּ בֵּית שְׁכִינְתֵּיהָ.

אָמַר לִיהָ הַדְּרַגְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לִית אֲנָא יְכִיל לְמַהֵךְ עִמָּךְ, דְּלֹא יוֹקִיד לִי אֶשָׁא תְּקִיפָא דְּסַנְדְּלָפוֹן. בִּיהָ שְׂעָתָא אֲזַדְּעָזְעַ מֹשֶׁה, עַד דְּאַתְקִיף בִּיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְאוֹתְבִיָּה קָמִיהָ, וְאוֹלִיף לִיהָ אוֹרִיָּתָא. וְחָפָא לִיהָ לְמֹשֶׁה, בְּהֵהוּא נְהוֹרָא וְזִיוָא דְּהֵהוּא נֵעַם, וְהָיוּ אֲנָפוּי דְּמֹשֶׁה נְהִירִין בְּכָל אֵינוֹן רְקִיעִין. וְכָל חֵילָא דְּשְׁמַיָּא הָווּ מְזַדְּעָזְעִין קָמִיהָ, בְּשְׂעָתָא דְּהָיָה נְחִית בְּאוֹרִיָּתָא.

בֵּינָן דְּחָבּוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, נָטַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א מִמֹּשֶׁה) אֶל"ף חוֹלְקִין מֵהֵהוּא זִיוָא. בִּיהָ שְׂעָתָא, בָּעוּ מְלָאכִין עֲלֵאִין, וְכָל אֵינוֹן אֶכְלוּסִין, לְאוֹקְדָא לְמֹשֶׁה, בְּשְׂעָתָא דְּאָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שְׁמוֹת לב) לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עִמָּךְ. אֲזַדְּעָזְעַ מֹשֶׁה, וְלֹא יְכִיל לְמַלְלָא, עַד דְּאַסְגִּי בְּצִלוֹתֵין וּבְעוֹתֵין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַתְקִיף בְּכוֹרְסִיָּא דִּילִי, עַד דְּגָעַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אֵינוֹן אֶכְלוּסִין, בְּכָל אֵינוֹן חֲיִילִין, וְאַתְקִיף מֹשֶׁה בְּתַרִּין לִנְחִין דְּאַבְנִין, וְאַחִית לִוֵן לְתַתָּא. וְדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מִשְׁלֵי כא) עִיר גְּבוּרִים עֲלֶיהָ חָכָם וַיִּרַד עַז מִבְּטָחָה. וּמֵהֵהוּא זִיוָא דְּאַשְׁתָּאֵר בִּיהָ, הָווּ מִבְּהִיקִין אֲנָפוּי

באותו שנשאר בו לא היו יכולים להסתפל בפניו - באותו שהסתלק ממנו על אחת כמה וכמה.

רבי חייא אמר, ימינך ה' נאדרי בפח - זו התורה. ועל זה ימינך ה' תרעץ אויב. שאין דבר בעולם שישבר כחם של עמים עובדי כוכבים ומזלות פרט לשעה שישאל מתעסקים בתורה. שכל זמן שישאל מתעסקים בתורה, הימין מתחזק, ונשבר פח ותקף של עמים עובדי כוכבים ומזלות. ולכן התורה נקראת עז, כמו שנאמר (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. ובשעה שישאל לא מתעסקים בתורה - מתחזק השמאל, ומתחזק פח של עמים עובדי כוכבים ומזלות, ושולטים עליהם, וגוזרים עליהם גזרות שלא יכולים לעמד בהם, ועל זה הגלו בני ישראל והתפזרו בין העמים.

זהו זה שפתיב, על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורתי שהרי כל זמן שישאל ישתדלו בתורה, נשבר פח ותקפם של עובדי עבודה זרה, זהו שפתיב ימינך ה' תרעץ אויב. אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא, שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמו ששנינו (בראשית כז) הקול קול יעקב. ואם לא, אז הידים ידי עשו, והרי בארנו.

וברב גאונך תהרוס קמיה. רבי חזקיה פתח ואמר, (תהלים י) למה ה' תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה. בשעה שחטאי העולם גורמים, הקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה, ובני אדם צוחקים ומורידים דמעות ואין מי שישגיח עליהם. מה הטעם?

דמשה. ומה בהאי דאשתאר ביה לא הוי יכולין לאסתפל באנפוי, בההוא דאסתלק מיניה על אחת כמה וכמה.

רבי חייא אמר, ימינך יי' נאדרי בפח, דא אורייתא. ועל דא, ימינך יי' תרעץ אויב. דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עובדי כוכבים ומזלות, בר בשעתא דישאל מתעסקין באורייתא. דכל זמן דישאל מתעסקין באורייתא, ימינא אתתקף, ואתבר חילא ותוקפא דעובדי עבודת פוכבים ומזלות. ובגיני כן אורייתא אקרית עז, כמה דאת אמר (תהלים כט) יי' עז לעמו יתן.

ובשעתא דישאל לא מתעסקין באורייתא שמאלא אתתקף, ואתתקף חיליהון דעובדי עבודת פוכבים ומזלות, ושלטין עליהו, וגזרין עליהו גזרין, דלא יכולין למיקם בהו. ועל דא אתגליאו בני ישראל, ואתפדרו ביני עממיה.

הדא הוא דכתיב (דף נ"ח ע"ב) (ירמיה ט) על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר יי' על עזבם את תורתי. דהא כל זמנא דישאל ישתדלון באורייתא, אתבר חילא ותוקפא דכל עובדי עבודה זרה, הדא הוא דכתיב ימינך יי' תרעץ אויב. אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דקליהון דישאל, אשתמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמה דתנינא (בראשית כז) הקול קול יעקב, ואי לאו הידים ידי עשו, והא אוקימנא.

וברב גאונך תהרוס קמיה. (שמות טו) ר' חזקיה פתח ואמר, (תהלים י) למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, בשעתא דחובי עלמא גרמו, קדשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, ובני נשא צוחין ונחתין דמעין, ולית

משום שהוא עולה למעלה למעלה, ונמנעת מהם תשובה, ואז כתוב וברב גאונך תהרס קמיה.

רבי יצחק אמר, פסוק זה, בשעה שמתלבש הקדוש ברוך הוא בגאונה על העמים שיתפנסו עליו, כמו שכתוב (שם ב) ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו. ולמדנו, עתידים הם שבעים שרי צבאות מכל עבר (עמים) להתפנס באותו זמן בהמונים מכל העולם, ולעשות קרב על ירושלים עיר הקדש, ולאחזו עצות על הקדוש ברוך הוא. ומה אומרים? נעמד על הפטרון בהתחלה, ואחר כך על עמו ועל היכלו.

אז עתיד הקדוש ברוך הוא לצחק עליהם, שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. באותו זמן ילכש הקדוש ברוך הוא גאונה עליהם, וישמיד אותם מן העולם, ככתוב (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עמד על רגליו. רבי אבא אמר משמו של רב ייסא סבא, וכך אמר רבי שמעון, עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות את כל אותם המלכים שהציקו לישראל ולירושלים, את אנדריאנוס, ולופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי העמים שהחריבו ביתו, ולהשליט אותם כבתחלה, ויתפנסו עמהם שאר העמים. ועתיד הקדוש ברוך הוא להפרע מהם בגלוי סביב ירושלים. והו שכתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתוב, אלא אשר צבאו. אז כתוב וברב גאונך תהרס קמיה. וזה לזמן שיבא המשיח כתוב, ושירה זו היא

מאן דישיגח עלייהו. מאי טעמא. בגין דאיהו סליק לעילא לעילא, ותשובה אתמנע מנייהו, כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיה.

רבי יצחק אמר, האי קרא, בשעתא דאתלבש קדשא בריך הוא גאותא, על עממיה דיתפנשו עליו, כמה דכתיב, (תהלים ב) ורוזנים נוסדו יחד על יי' ועל משיחו. ותאנא זמינין אינון שבעין קסטורין מפל עיבר, (נ"א עמין) לאתפנשא בההוא זמנא באוכלוסין דכל עלמא, ולמעבד קרבא על ירושלים קרתא קדישא, ולאחדא עיטין עליה דקודשא בריך הוא. ומאי אמרי, נוקים על פטרונא בקדמיתא, ולבתר על עמיה, ועל היכליה.

ברין זמין קדשא בריך הוא לחייבא עלייהו. דכתיב, (תהלים ב) יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. בההוא זמנא ילכש קדשא בריך הוא גאותא עלייהו, וישיצינון מן עלמא, כמה דכתיב, (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו.

רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא, והכי אמר רבי שמעון, זמין קדשא בריך הוא לאחייא לכל אינון מלכין, דעקו לישראל ולירושלים, לאנדריאנוס, ולופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי עמין, דחריבו ביתיה, ולשלטאה לון בקדמיתא, ויתפנשו עמהון שאר עמין, וזמין קדשא בריך הוא לאתפרעא מנייהו באתגלייא, סחרני ירושלים. הדא הוא דכתיב, וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתיב, אלא אשר צבאו. כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיה, ודא לזמנא דאתא

משיחא, פתיב, ושירתא דא שירתא דעלמין היא.

וברוח אפיה נערמו מים, (שמות טו) בההוא זמנא. ובגין פה אית בההוא זמנא, ולזמנא דמלפא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג. נצבו כמו גד, לזמנא דעלמא דאתי, דאיהו חדותא דכל עלמין.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. (שמות טו) אמר אויב, דא ההוא ממנא רברבא על מצראי, בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל, חשיב דישיצינון תחות שלטניה. אלא דדכר קדשא בריה הוא טורי עלמא, דהו מגינין עלייהו. ולא תימא דא בלחודוי, אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וכד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל, פלהו בעאן דישיצינון ישראל תחותיהו.

וער דא, אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן, פלהו גזרין גזרין לשיצאה לון, אלא דקודשא בריה הוא דכר טורי עלמא, ואגין עלייהו. וכד חמא משה דא, שרא לשבחא לקודשא בריה הוא, ואמר מי כמוכה באלם יי.

אמר רבי שמעון, אילנא חד רברבא עלאה, תקיפא, ביה אתזנו עלאין ותתאין. והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע סטרי עלמא, דאסתחראן (נ"א דאתחברן) בדוכתיהו. שבעין ענפין סלקין בגויה, ואתזנו מניה, בעקר שרשוי ינקין אינון סחרניה, ואינון ענפין דמשתכחין באילנא. בר מטי עדן שלטניה דכל ענפא וענפא, פלהו בעאן לשיצאה כלא גופא דאילנא,

שירת העולמים. וברוח אפיה נערמו מים - באותו זמן. ומשום פה יש באותו זמן, ולזמנו של מלך המשיח, ולזמן גוג ומגוג. נצבו כמו גד - לזמן של עולם הבא, שהיא חדות כל העולמות.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. אמר אויב - זה אותו ממנה גדול על המצרים, בשעה שנתן לו שלטון על ישראל, חשב שישמיד אותם תחת שלטונו, אלא שזכר הקדוש ברוך הוא את הרי העולם שהיו מגנים עליהם. ואל תאמר זה לבדו, אלא כל אותם גדולים שממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות. וכשנתנה להם רשות ושלטון על ישראל, כלם רוצים להשמיד את ישראל תחתיהם.

וער זה, אותם עמים שפחת אותם השליטים הממנים, כלם גוזרים גזרות להשמיד אותם, אלא שהקדוש ברוך הוא זוכר את הרי העולם, ומגן עליהם. וכשראה את זה משה, התחיל לשבח את הקדוש ברוך הוא ואמר, מי כמוכה באלם ה.

אמר רבי שמעון, עץ גדול אחד עליון וחזק, בו נזונו עליונים ותחתונים, והוא מתחם בשנים עשר תחומים, התחזק בארבעה צדדי העולם שהסתובבו (שהתחברו) במקומם. שבעים ענפים עולים בתוכו ונזונו ממנו, בעקר שרשיו יונקים הם סביבו, ואותם הענפים שנמצאים בעץ.

בשמונע שלטונו של כל ענף וענף, כלם רוצים להשמיד את כל גוף העץ שהוא עקר של כל הענפים, אותו ששולט עליהם, וישראל אחוזים בו. כשמונע עליהם, דאיהו עקרא דכלהו ענפין,

ההוא דשליט עלייהו, וישראל אחידן ביה. פד מטא עלייהו שלטנותא דההוא (דף נ"ט ע"א) גופא דאילנא, חולקא דישראל. בעי לנטרא לון, ולמיהב שלמא בכלהו. ועל דא שבועים פרי הוג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא.

השלטון של אותו גוף העץ, החלק של ישראל, הוא רוצה לשמר אותם ולתת שלום בכלם, ועל זה שבועים פרים של חג הסוכות, לתת שלום לשבועים ענפים שבתוף העץ.

ועל זה מי כמכה באלם ה'. (מה זה באלים? העץ, כמו שנאמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. שאותו עץ שהיו עובדים לדפוס אחד שהיה חקוק בתוכו, ונקרא אילים עץ) מי כמכה שפעשה כמעשיך וירחם על הכל. מי כמכה בכל אותו סביב העץ, שאף על גב שהוא שולט - שומר את הכל, שומר את כל השאר, ולא רוצה לעשות עמהם כליון. מי כמכה נאדר בקדש - באותו פח עליון שנקרא קדש, נאדר בקדש ממש, ונקרא פח ה' נעם ה', והרי בארנו את הדברים.

מי כמכה באלם ה'. רבי יוסי פתח, (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם, איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח? יכול אף מעשה הצדקה? והרי כתוב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום? אלא הרי פרשוה, כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש. שונה מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מה זה אומר? אם תאמר הכל הבל כמו שבארנו, שהוא בסוד החכמה, כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת. ואותם הבלים קיום של העולם שלמעלה ושלמטה. מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל הבל ורעות רוח? והרי דבר זה תחת השמש כתוב.

אלא כך פרשוה וכן הוא. בא

ועל דא מי כמוכה באלם יי'. (מאי באלים. אילנא. כמה דאת אמר, (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. דהוא אילנא, דהו פלחין לחד דפוסא, דמסקון בגויה. ואקרי אלים אילנא) מי כמכה דיעביד פעובדך וירחם על כלא. מי כמכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלטא, נטיר לכלא, נטיר לכל שאר, ולא בעיא למעפד עמהון גמירא. מי כמכה נאדר בקדש, בההוא חילא עלאה דאקרי קדש. נאדר בקדש ממש, ואקרי כח יי' נעם יי', והא אוקימנא מילי.

מי כמכה באלם יי'. (שמות טו) ר' יוסי פתח (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה מלכא, דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח. יכול אף מעשה הצדקה, והא כתיב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא הא אוקמוה, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש פתיב. שאני מעשה הצדקה, דאיהו לעילא מן שמשא.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מאי קא מיירי. אי תימא הכל הבל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא, כמה דאת אמר הבל הבלים אמר קהלת, ואינון הבלים קיומא דעלמא דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי, דכתיב הבל הבל הבל ורעות רוח. (והא מלתא דא תחת השמש פתיב). אלא הכי אוקמוה, והכי הוא. תא חזי,

רָאָה, בְּשֵׁעָה שֶׁהַמַּעֲשִׂים מְכַשְּׂרִים לַמַּטָּה וְאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׂעוּשָׁה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל לַמַּעֲלָה, וְאֵין לָךְ הֵבֵל שְׂאִין לוֹ קוֹל שְׂעוּלָה וּמִתְעַטֵּר לַמַּעֲלָה, וְנַעֲשֶׂה סַנְגוּר לַפְּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכֵן אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם הָאָדָם שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׂעוּשָׁה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל, וְהוֹלֵךְ וּמִשׁוּטֵט בְּעוֹלָם. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ הֵבֵל מַגְלָגֵל אוֹתוֹ בְּעוֹלָם כְּאֶבֶן בַּכֶּף הַקָּלַע, כְּפִתּוּב (שְׁמוּאֵל א-כ) כח) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

מִהוּ יִקְלַעְנָה? אוֹתוֹ הֵבֵל שֶׁמַּגְלָגֵל אוֹתוֹ סְבִיבוֹ בְּעוֹלָם, וְאֵז כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים (וְאוֹתָם שְׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם) שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, נַעֲשֶׂה מֵהֶם הֵבֵל, שֶׁהוּא שְׂכָרוֹן רוּחַ, שֶׁמִּשְׁפָּר אֶת הַרוּחַ שְׂעוּלָה וְיורֵדַת וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפִתּוּב הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהוּא עִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ, זֶה עוֹלָה (נִקְרָא) מַעַל לַשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל קְדוּשׁ, וְזֶהוּ הַזֶּרַע שֶׁזֶרַע הָאָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֵה שְׂמוֹ? צְדָקָה, שְׁכָתוּב (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה. זֶה מֵה שֶׁמִּנְהִיג אֶת הָאָדָם, כְּשִׁתְּצֵא מִמֶּנּוּ נִשְׁמַתוֹ, וְעוֹלָה לָהּ לְמִקּוֹם שֶׁל כְּבוֹד שֶׁלְמַעַלָּה נִמְצָא לְהַצָּרָר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נח) וְהִלֵּךְ לַפְּנֵי צְדָקָה, כְּדֵי לְהַנְהִיג אוֹתָךְ, לְהַעֲלוֹת אוֹתָךְ (מִמִּקּוֹם) לְמִקּוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שְׁכָתוּב כְּבוֹד ה' יֵאסֶפֶךְ.

כֵּן אוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׂאוֹתוֹ הֵבֵל קְדוּשׁ מִנְהִיג אוֹתָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה'

בְּשֵׁעָתָה דְּעוֹבְדֵיךְ מִתְּפַשְׁרֵן לְתַתָּא, וְכֵן נָשׁ אֲשֶׁתִּדֵּל בְּפוֹלְחָנָא דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, הֵהוּא מְלָה דְּעָבִיד, הֵבֵל אֲתַעְבִּיד מִיַּנְיָה לְעֵילָא. וְלִית לָךְ הֵבֵל, דְּלִית לִיָּה קָלָא, דְּסָלִיק וְאֲתַעֲטֵר לְעֵילָא, וְאֲתַעְבִּיד סַנְיַגוּרָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵן אֵינּוֹן עוֹבְדֵיךְ דְּאֲשֶׁתִּדֵּל בְּהוּ בְּרִי נָשׁ, דְּלָאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵהוּא מְלָה דְּעָבִיד, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִיַּנְיָה, וְאֲזֵלָא וְשִׂאטַּת בְּעַלְמָא. וְכֵן נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהָ דְּכֵן נָשׁ, הֵהוּא הֵבֵל מַגְלָגֵלָא לִיָּה בְּעַלְמָא, כְּאֶבֶן בְּקוּסְפִיתָא, כְּמָה דְּכָתִיב, (שְׁמוּאֵל א כה)

וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. מֵאִי יִקְלַעְנָה. הֵהוּא הֵבֵל דְּמַגְלָגֵל לִיָּה סַחְרַנְיָה בְּעַלְמָא, כְּדֵי כָּל מַלְיָן דְּמִתְעַבְדֵיךְ (וְאֵינּוֹן דְּתַחַת שְׁמַשָּׁא) דְּלָאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִיַּנְיָהוּ, אִיְהוּ תְּבִירָא דְּרוּחָא, דְּמִתְפָּר לְרוּחָא דְּסָלִיק וְנַחֲתִית וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעַלְמָא, הָדָא הוּא דְּכָתִיב הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ. אֲבָל הֵהוּא מְלָה דְּאִיְהִי פּוֹלְחָנָא דְּמַרְיָה דָּא סָלִיק (אֶקְרִי) לְעֵילָא מִן שְׁמַשָּׁא, וְאֲתַעְבִּיד מִיַּנְיָה הֵבֵל קְדִישָׁא, וְדָא הוּא זָרַע דְּזָרַע בְּרִי נָשׁ בְּהֵהוּא עַלְמָא, וּמֵה שְׁמִיָּה. צְדָקָה. דְּכָתִיב, (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה.

הָאִי מְדַבֵּר לִיָּה לְבֵר נָשׁ, כְּדֵי תִפּוּק נִשְׁמַתִּיהָ מִיַּנְיָה, וְסָלְקָא לָהּ בְּאַתְרָא דְּכְבוֹד דְּלְעֵילָא אֲשֶׁתַּכַּח לְאַתְצִרְרָא בְּצִרּוּרָא דְּחַיִּי, הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (ישעיה כח) וְהִלֵּךְ לַפְּנֵי צְדָקָה בְּגִין לְדַבְּרָא לָךְ, לְסָלְקָא לָךְ, (מִן אֶתְר) לְאַתְר דְּאֶקְרִי כְבוֹד יי'. דְּכָתִיב, (ישעיה כח) כְּבוֹד יי' יֵאסֶפֶךְ.

כֵּן אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין, דְּהֵהוּא הֵבֵל קְדִישָׁא מְדַבֵּר לָהּ, הֵהוּא דְּאֶקְרִי כְבוֹד

כונס אותן לתוכו ונצטרות בו. והו שכתוב כבוד ה' יאסף) וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. אשרי הצדיקים שכל מעשיהם מעל לשמש, וזרעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא, ועל זה כתוב (מלאכי א) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, בא ראה, בתחלה פשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגז, ככתוב (ירמיה לב) כי על אפי ועל חמתי וגו', משום שבמקום הדין שרוי. לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת עליונה שנקראת צדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני. משום כך יתקיים (ובו, ושמו ממש יקרא צדק. מנין לנו? שכתוב (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. הרי נאמר שהרמת ימינך. אמר רבי יצחק, הרי התעוררו בו החברים, שפאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מפתח למים, אמר לארץ: פנסי אותם לתוכך. ולא רצתה. עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה, אז בלעה אותם האדמה. זהו שכתוב תבלעמו ארץ. אמר רבי אלעזר, נטית ימינך - להפרידה מן השמאל, ואז נעשה בהם דין נחית בחסדך עם זו גאלת, כמו שכתוב (תהלים מד) כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. כי ימינך - זו גדולה. נהלת בעזך - זה שכתוב וזרועך, זו גבורה. אל נה קדשך - זה שכתוב ואור פניך כי רציתם, זה צדיק. וכלם נמצאים בכתוב.

י' פניש לון בגויה, ואתצריך ביה. (תרא הוא דכתיב כבוד ה' יאסף) ודא אקרי נייחא דרוחא. אבל אחרא ורעות רוח אקרי. זפאין אינון צדיקייא, דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה, למזפי לון לעלמא דאתי, ועל דא כתיב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, תא חזי, בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא, פמה דכתיב, (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא. לזמנא דאתי, זמין קדשא בריך הוא למבני ליה, ולא תקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה, דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני. בגין כך אתקיים, (ביה) ושמייה (דף נ"ט ע"ב) ממש צדק יתקרי. מנלן. דכתיב, (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו י' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. (שמות טו) הא אתמר, ארימת ימינך. אמר רבי יצחק, הא אתערו ביה חברייא, דכד אפיק קדשא בריך הוא למצראי מתין מתחות מיא, אמר לארעא, פניש לון בגויה, ולא בעאת, עד דאושיט קדשא בריך הוא ימינא לקבלה, ואומי לה, כדין בלעתינון ארעא, הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית ימינך: לאפרשא לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא.

נחית בחסדך עם זו גאלת, (שמות טו) כמה דכתיב, (תהלים מד) כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. פי ימינך: דא גדולה. נהלת בעזך, דא דכתיב וזרועך, דא גבורה. אל נה קדשך, דא דכתיב, ואור פניך כי רציתם, דא צדיק. וכלהו משתפחי בקרא.

תפול עליהם אימתה ופחד. אימתה? אימה היא צריך להיות! מה זה אימתה, שהרי אין לה אות או מלה אחת בתורה שאין בה סודות עליונים? מה זה אימתה? אמר רבי שמעון, כלומר יראת השכינה.

כמו זה תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו'. תבאמו ותטעמו? תביאם ותטעם היא צריך להיות! מה זה תבאמו? אלא רוח הקדש אומרת על אותו הדור האחרון שמל יהושע והתגלה בהם גלוי של הרשם הקדוש של שמו של הקדוש ברוך הוא, שאלה אחוזים בו, ואלה ראויים לרשת את הארץ, כפתיב (ישעיהו ט) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. שכל מי שנמול והתגלה בו רשם הקדוש ושומר אותו, נקרא צדיק. משום כך, לעולם יירשו ארץ.

ועל זה תבאמו, ו' יתירה, תביאמו לאינון דאחידן בו'. ותטעמו כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאותם דאחידן בו', ולאינון בתראי, אתער מלה. ולית לה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, זפאה חולקיהון דינדעין בהו.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא
מצוה לבנות בית מקדש למטה כמו בית המקדש שלמעלה, כמו שנאמר מכון לשבתך פעלת ה'. שצריך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום, לעבוד את הקדוש ברוך הוא, שהרי תפלה נקראת עבודה.

ואותו בית הנקסט צריך לבנותו תקונין, דהא בי כנשתא

תפול עליהם אימתה ופחד. (שמות טו) אימתה, אימה מיבעי ליה, מאי אימתה. דהא לית לה את או מלה חדא באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין. מאי אימתה. אמר רבי שמעון, כלומר דחילו דשכינתא.

כהאי גוונא, (שמות טו) תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', תבאמו ותטעמו, תבאם ותטעם מיבעי ליה, מאי תבאמו. אלא רוחא דקודשא אמר, על אינון דרא בתראה, דגזר יהושע, ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא דשמייה דקודשא בריך הוא, דאלין אחידן ביה בו', ואלין אתחזיאו למירת ארעא. כמה דכתיב, (ישעיהו ט) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. דכל מאן דאתגזר, ואתגליא ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה, אקרי צדיק, בגין, כה, לעולם יירשו ארץ.

ועל דא תבאמו, ו' יתירה, תביאמו לאינון דאחידן בו'. ותטעמו כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאינון דאחידן בו', ולאינון בתראי, אתער מלה. ולית לה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, זפאה חולקיהון דינדעין בהו.

פקודא למבני מקדשא לתתא, פגוונא דבי מקדשא דלעילא, כמה דאת אמר, מכון לשבתך פעלת יי'. דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא, ולצללאה בגויה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקודשא בריך הוא, דהא צלותא אקרי עבודה.

והוא בי כנשתא, אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא, ולא תקנא ליה בכל

בליפי רב ולתקנו בכל התקונים,
שְׁהָרִי בֵּית הַכִּנְסֶת שְׁלֹמֶטָה עוֹמֵד
כַּנְגֵד בֵּית הַכִּנְסֶת שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִטָּה הוּא עוֹמֵד
כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה,
שְׁעוֹמֵד זֶה כַּנְגֵד זֶה. וְאוֹתוֹ בֵּית
מִקְדָּשׁ, כָּל תְּקוּנָיו וְכָל עֲבוּדוֹתָיו
וְכָל אוֹתָם כָּלִים וְשֹׁמְשִׁים, כָּלֵם
הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. הַמְשַׁכֵּן
שְׁעֵשֶׂה מִשָּׁה בַמִּדְבָּר, הַכֹּל הִזָּה
כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁבִנָּה שְׁלֹמָה
הַמֶּלֶךְ, הוּא בֵּית מְנוּחָה כְּדָגְמָא
עֲלִיּוֹנָה בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים, לְהִיּוֹת
בְּתַקּוּן שְׁלֹמֶעֱלָה בֵּית מְנוּחָה
וִירִשָׁה. כִּף בֵּית הַכִּנְסֶת צְרִיף בְּכָל
תְּקוּנֵי הַיָּפִי, לְהִיּוֹת כְּדָגְמָא
עֲלִיּוֹנָה, לְהִיּוֹת בֵּית תְּפִלָּה, לְתַקֵּן
תְּקוּנִים בַּתְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ.

וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ שִׁיְהִיּוּ בוֹ
חֲלוּנוֹת, שְׁכֵתוּב (דניאל ו) חֲלוּנוֹת
פְּתוּחִים. כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְעַל זֶה
(שיר ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ
מִן הַחֲרֻכִּים. וְאִם תֹּאמֶר, אֶפְלוּ
בַשָּׂדֶה, כְּדִי שִׁהְרוּם תִּהְיֶה עוֹלָה?
לֹא כִּף, שְׁהָרִי אֲנִי צְרִיכִים בֵּית,
וְאִין לְהַמְצֵא בֵּית לְמִטָּה כְּמוֹ בֵּית
עֲלִיּוֹן, לְהוֹרִיד דִּיּוֹר עֲלִיּוֹן לְדִיּוֹר
תַּחְתּוֹן.

וְעוֹד, שְׁאוֹתָה תְּפִלָּה וְאוֹתָה רִוּחַ
צְרִיכִים לְעֲלוֹת וּלְצֵאת מִתּוֹךְ
מְצוּקָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כַּנְגֵד
יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל זֶה פְּתוּב מִן הַמְצַר
קְרָאתִי יְהוָה. שְׁצִרְיָךְ מְקוֹם דְּחוּק
בְּצָרָה לְשַׁלַּח בְּתוֹכּוֹ אוֹתָה רִוּחַ
שְׁלֵא יִסְטָה יְמִינָה אוֹ שְׁמֵאלָה.
וּבַשָּׂדֶה לֹא יִכּוֹל הַקּוֹל לְשַׁלַּח
אוֹתוֹ כִּף, שְׁהָרִי כְּמוֹ זֶה קוֹל
הַשׁוֹפָר נִדְחָה הַחוּצָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹךְ מְקוֹם דְּחוּק, וְהוֹלֵךְ וּבֹקֵעַ
רְקִיעִים, וְעוֹלָה בְּעֲלִיָּה לְעוֹרֵר
רוּחַ שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְאִם תֹּאמֶר, הָרִי כְּתוּב (בראשית כד)
וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה? שׁוּחָה

דְּלַתְתָּא, קִיִּימָא לְקַבֵּל בֵּי כְּנִשְׁתָּא דְלַעֲיִלָּא.
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַתָּא, אִיהוּ קָאִים כְּגוּוֹנָא דְבֵּית
הַמִּקְדָּשׁ דְלַעֲיִלָּא, דְקָאִים דָּא לְקַבֵּל דָּא.
וְהָהוּא בֵּי מִקְדָּשָׁא, כָּל תְּקוּנָיו, וְכָל פּוּלְחָנוֹי,
וְכָל אִינוּן מְאִינִין, וְשֹׁמְשִׁין, כְּלָהוּ אִינוּן כְּגוּוֹנָא
דְלַעֲיִלָּא. מִשְׁפָּנָא דְקָא עֵבֵד מִשָּׁה בַמִּדְבָּרָא,
כְּלָא הָהוּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא.

בֵּי מִקְדָּשָׁא דְכְּנָא שְׁלֹמָה מְלָכָא, הוּא בֵּי נִיחָא
כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה, בְּכָל אִינוּן תְּקוּנִין, לְמַהוּי
בְּתַקּוּנָא דְלַעֲיִלָּא, בֵּי נִיחָא וְאַחֲסִנְתָּא. הָכִי בֵּי
כְּנִשְׁתָּא, אֲצִטְרִיךְ בְּכָל תְּקוּנֵי שְׁפִירוֹ, לְמַהוּי
כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה, לְמַהוּי בֵּית צְלוֹתָא, לְאַתְקִנָּא
תְּקוּנֵין בְּצְלוֹתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וְהָהוּא בֵּי מִקְדָּשָׁא דְלַהוּי בֵּיה חֲלוּנוֹת, דְכְּתִיב,
(דניאל ו) וְכוּיִן פְּתִיחִין. כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא,

וְעַל דָּא (שיר השירים ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ
מִן הַחֲרֻכִּים. וְאִי תִימָא אֶפְלוּ בַחֲקֵלָא, בְּגִין
דְרוּחָא לְהוּי סְלִיק. לָאו הָכִי, דְהָא אֲנִין צְרִיכִין
בֵּית וְלִיכָא לְאַשְׁתַּפְּחָא בֵּית לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְבֵּית עֲלָאָה, לְנַחְתָּא דִיּוֹרָא עֲלָאָה לְדִיּוֹרָא
תַּתָּאָה.

וְתוֹ דְהָהוּא צְלוֹתָא, וְהָהוּא רוּחָא, אֲצִטְרִיךְ
לְסִלְקָא, וּלְנַפְקָא מִגּוֹ עֲאֲקוֹ, בְּאַרְחַ
מִיּוֹשֵׁר, לְקַבֵּל יְרוּשָׁלַם. (דף ט' ע"א) וְעַל דָּא כְּתִיב,
(תהלים קיח) מִן הַמְצַר קְרָאתִי יְהוָה, דְאַצְטְרִיךְ אֶתְרָ
דְּחִיק בְּעֲאֲקוֹ, לְשִׁדְרָא כְּגוּיָה הָהוּא רוּחָא,
דְלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמֵאלָא. וּבְחֻקֵּלָא לֹא
יִכִּיל קָלָא לְשִׁדְרָא לִיָּה הָכִי, דְהָא כְּגוּוֹנָא דָּא
קָלָא דְשׁוֹפָר, אֲתַדְחִיָּא לְבַר בְּאַרְחַ מִיּוֹשֵׁר, מִגּוֹ
אֶתְרָ דְּחִיק, וְאַזִּיל וּבְקַע רְקִיעִין, וְסְלִיק
בְּסִלְקוֹ, לְאַתְעָרָא רוּחָא לַעֲיִלָּא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק
לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה. שְׁאִינִי יִצְחָק, דְמִלָּה אֲחִירָא

יצחק, שדבך אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם. ועוד, שפסוק זה לא לזה הוא בא, שדאי בשדה לא היה מתפלל,

והרי בארנו. (ע"כ רעיא מהימנא)

שנינו, אמר רבי אבא, אשרי חלקם של אותם שזכאים לומר שירה זו בעולם הזה, שזכאים לאמרה לעולם הבא. ושירה זו נבנתה בעשרים ושנים אותיות קדושות חקוקות ובעשר אמירות, והכל נרשם בשם הקדוש, והכל שלמות של השם הקדוש, והרי עוררנו הדברים.

אמר רבי שמעון, באותה שעה שהיו עומדים ישראל על הים ואמרים שירה, התגלה הקדוש ברוך הוא עליהם, וכל מרכבותיו וחילותיו, כדי שיפירו את מלכם שעשה להם כל אותם נסים וגבורות, וכל אחד ואחד ידע והתבונן מה שלא ידעו והתבוננו שאר נביאי העולם.

שאם תאמר שלא ידעו ולא הדביקו השיגו חכמה העליונה - מן השירה הזו תראה שכלם הסתכלו בחכמה וידעו דברים ואמרו. שאם לא כן, איך אמרו כלם מלים אחידות שלא סטו אלה מאלה, ומה שאמר זה - אמר זה, ולא הקדים מלה זו למלה זו, אלא כלם במשקל אחד, ורוח הקדש בפי כל אחד ואחד, וכל הדברים נאמרו כאלו יצאו מפה אחד? אלא ודאי כלם בחכמה העליונה הסתכלו, וידעו דברים עליונים, ורוח הקדש בפי כל אחד ואחד.

ואפילו אותם שבמעיי אמם היו כלם כאחד אמרים שירה, והיו כלם רואים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, ועל כן היו כלם מסתכלים כאלו רואים עין בעין. וכשסימו הדברים, כלם מבשמים

היה ביה, מה דלא היה בכל עלמא. ותו דהאי קרא לאו להכי אתא, דודאי בשדה אחר לא היה מצלי והא אוקימנא. (ע"כ רעיא מהימנא).

תניא אמר רבי אבא, זפאה חולקיהון, דאינון דזפאן למימר שירתא דא בהאי עלמא, דזפאן למימר לה בעלמא דאתי. ושירתא דא, אתבני בעשרין ותריין אתוון קדישן גליפן, ובעשר אמירן, וכלא אתרשים בשמא קדישא, וכלא שלימותא דשמא קדישא, והא אתערנא מלי.

אמר רבי שמעון, בההיא שעתא דהוה קיימין ישראל על ימא, והוה אמרי שירתא, אתגלי קדשא בריך הוא עליהו, וכל רתיכוי וחילוי, בגין דינדעון למלפיהון, דעבד לון כל אינון נסין וגבוראן, וכל חד וחד ידע ואסתפל, מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא.

דאי תימא דלא ידעין ולא אדבקו חכמתא עלאה, מן שירתא דא תחמי, דכלהו בחכמתא אסתכלו, וידעו מלין ואמרו. דאי לאו הכי, איך אמרו כלהו מלין אחדין, דלא סטו אלין מאלין, ומה דאמר דא, אמר דא, ולא אקדים מלה דא, למלה דא, אלא כלהו בשקולא חדא, ורוחא דקודשא בפומא דכל חד וחד, ומלין אתמרו כלהו כאלו נפקין מפומא חד. אלא ודאי כולהו בחכמתא עלאה אסתכלו, וידעו מלין עלאין, ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד.

ואפילו אינון דבמעיי אמהון, הוה אמרי שירתא כלהו בחדא, והוה חמאן כלהו, מה דלא חמא יחזקאל נביאה. ועל כן הוה כלהו מסתפלי, כאלו חמאן עינא בעינא. וכד סימו מלין, כלהו מתבסמאן בנפשיהו,

בנפשם ותאבים לראות
והסתפל, ולא היו רוצים לנסע
משם מרב השתוקקות.

באותה שעה אמר משה לקדוש-
ברוך הוא: בניך לא רוצים לנסע
מן הים מרב השתוקקות להסתפל
בך. מה עשה הקדוש ברוך הוא?
הסתיר את כבודו החוצה למדבר,
ושם התגלה ולא התגלה.

אמר להם משה לישראל: כמה
(פעמים לנסע משם, ולא רצו) פעמים
אמרתי לנסע משם ולא רציתם?
עד שהראה להם זיו כבודו של
הקדוש ברוך הוא במדבר, ומיד
היו תאבים. ולא נסעו, עד שאחזו
בהם משה והראה להם זיו כבודו
של הקדוש ברוך הוא במדבר. אז
מרב תשוקה ורצון להסתפל
הסיע אותם משה. זהו שכתוב
ויסע משה את ישראל מים סוף
ויצאו אל מדבר שור. מה זה
מדבר שור? מנהיג שהיו רוצים
להסתפל בו, זיו כבודו של המלך
הקדוש, ועל זה נקרא מדבר שור
- שם הסתפלות.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא
מצאו מים. ואין מים אלא תורה,
שנאמר (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו
למים. אמר רבי ייסא, וכי מי נתן
להם כאן תורה, והרי עד עכשו
לא נתנה להם תורה?

אמר רבי אלעזר, הם יצאו
למדבר להסתפל, והקדוש ברוך
הוא נטל זיו כבודו משם, והם
הלכו להסתפל [לקדוש ברוך הוא] בו
ולא מצאו אותו. ולמדנו
שהקדוש ברוך הוא נקרא תורה,
ואין מים אלא תורה, ואין תורה
אלא הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי שמעון, עד שהיו
הולכים במדבר, התגלה עליהם
רשות אחרת של שאר העמים,
אותו ששולט במדבר, ופגש בהם
שם. ראו ישראל שזה לא היה

ותאבון למחמי ולאסתפל, ולא הוּוּ בעאן
לנטלא מתמן, מסגיאות תיאובתא.

בההיא שעתא, אמר משה לקודשא בריך
הוא, בניך מסגיאות תיאובתא
לאסתפלא בך, לא בעאן לנטלא מן ימא. מה
עבד קדשא בריך הוא, אסתים יקריה לבר
למדברא, ותמן אתגלי ולא אתגלי.

אמר לון משה לישראל, כמה
(ס"א ומנין לנטלא מתמן, ולא בעו)
זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא
בעיתון עד די אחזי לון זיוא יקרא דקודשא
ברוך הוא במדברא, ומיד הוּוּ תאבין, ולא
נטלו, עד דאחיד בהו משה ואחמי לון זיוא
יקרא דקודשא בריך הוא במדברא, כדין
מסגיאות תיאובתא ורעותא לאסתפלא,
אנטיל לון משה, הדא הוא דכתיב ויסע משה
את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור.
מאי מדבר שור. מדברא, דהוּוּ בעאן
לאסתפלא ביה, זיוא יקרא דמלכא קדישא,
ועל דא אקרי מדבר שור: אסתפליותא שם.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים.
(שמות טו) ואין מים אלא תורה, שנאמר
(ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים. אמר רבי ייסא,
וכי מאן יהב להו אורייתא הכא, והא עד כען
לא אתיהיבת לון אורייתא.

אמר רבי אלעזר, אינון נפקו למדברא
לאסתפלא, קדשא בריך הוא נטל זיוא
יקרא דיליה מתמן, ואינון אזלו לאסתפלא
(לקודשא בריך הוא) ביה, ולא אשכחוהו. ואוליפנא
דקודשא בריך הוא תורה אקרי, ואין מים
אלא תורה, ואין תורה אלא קדשא בריך הוא.
אמר רבי שמעון, עד דהוּוּ אזלי במדברא,
אתגלי עליהו רשותא אחרא, דשאר
עמין, ההוא דשליט במדברא, ואערעו בהו

אותו זיו כבוד מלכם. זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים ממרה. מה הטעם? כי מרים הם. לא התבשמה נפשם כבתחלה. ולא עוד, אלא שבא לקטרג עליהם.

מה כתוב? ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, ואין עץ אלא תורה, שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה.

ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא. רבי אבא אמר, אין עץ אלא הקדוש ברוך הוא, שכתוב (דברים) כי האדם עץ השדה, עץ השדה ודאי, זה עץ שדה של תפוחים קדושים (מלכות).

וכשהתגלה זיו כבוד מלכם עליהם, אז וישלף אל המים וימתקו המים. מה זה וימתקו המים? שקטגור נעשה סגור.

אמר רבי אבא, בא ראה, בתחלה כשנכנסו ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא, לא נכנסו כראוי, מה הטעם? כי נמולו ולא נפרעו, ולא התגלה הרשם הקדוש.

כיון שהגיעו לכאן מה כתוב? שם שם לו חק ומשפט. שם נכנסו ישראל לשני חלקים קדושים באותו גלוי שהתגלה הרשם שלחם, ונקראו חק ומשפט. חק -

כמו שנאמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. ומשפט - כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. ושם נסהו - באותו אות קדש, כמו שנאמר כי חק לישראל הוא.

בספרו של רבי ייבא סבא אמר הדבר על אותו מטה קדוש.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך. ויאמר, מה זה ויאמר? לא כתוב מי אמר את זה. אלא הקדוש ברוך הוא אמר. רבי חזקיה אמר, שמענו (משמע) אמירה סתם

תמן. חמו ישראל, דלא הרה ההוא זיוא יקרא דמלפיהון, הדא הוא דכתיב, ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים ממרה. מאי טעמא. כי מרים הם, לא אתבסם נפשיהו כקדמיתא. ולא עוד אלא דאתי לקטרגא עלייהו.

מה כתיב, ויצעק אל יי' ויורהו יי' עץ, (דף ס' ע"ב) ואין עץ אלא תורה, דכתיב, (משלי א)

עץ חיים היא למחזיקים בה. ואין תורה, אלא קדשא בריך הוא. רבי אבא אמר, אין עץ אלא קדשא בריך הוא, דכתיב, (דברים ב) כי האדם עץ השדה, עץ השדה ודאי, דא עץ

שדה דתפוחין קדישין. וכד אתגלי זיו יקרא דמלפיהון עלייהו, פדין וישלף אל המים וימתקו המים. מאי וימתקו המים. דקטיגורא אתעביד סניגורא.

אמר רבי אבא, תא חזי בקדמיתא כד עאלו ישראל בקיימא דקודשא בריך הוא,

לא עאלו כדקא יאות. מאי טעמא. בגין דאתגזרו ולא אתפרעו, ולא אתגלויא רשימא קדישא. כיון דמטו הכא, מה כתיב, שם שם לו חק ומשפט. תמן עאלו ישראל

בתרין חולקין קדישין, בההוא גלויא דאתגלויא רשימא דלהון, ואקרון חק ומשפט. חק: פמה דאת אמר (משלי כא) ותתן

טרף לביתה וחק לנערתי. ומשפט: פמה דאתמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ושם נסהו, בההוא את קדישא. פמה דאת אמר, כי חק לישראל הוא. בספרא דרב ייבא סבא, אמר מלה על ההוא חוטר א קדישא.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי' אלהיך. (שמות טו) ויאמר, מאי ויאמר. לא כתיב מאן קאמר דא. אלא קדשא בריך הוא אמר. רבי חזקיה

מאמירה סתם, שכתוב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. אמר, לא כתוב מי אמר. אף פאן ויאמר סתם, ולא כתוב מי אמר.

אמר רבי יוסי, משמע שכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, מכאן משמע ויאמר, ומשמע מי אמר דבר זה. לקול ה' אלהיך? לקולי ה'יה צריך להיות! אלא לאותו קול שנקנסו בו.

אמר רבי אבא, אחר שהתגלה בהם רשם הקדוש, נכנסו בשני חלקים קדושים, כמו שנאמר, וכיון שנקנסו בשני אלה, נכנסו בשני החלקים האחרים הללו, שפאשר יעלו בשני האחרים הללו, יתחברו באלה ולא ימנעו הברכות, ולכן באלה מגיעות הברכות (ומשום כך באלה מגיעים) עד המלך הקדוש.

וממקומו של הכתוב נשמע הדבר, שכתוב ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר - זה המלך הקדוש. ומה אמר? אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא - זו פנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה - זה צדיק. והאזנת למצותיו - זה נצח. ושמרת כל חקיו - זה הוד. פיון שנקנסו באלה, הרי הגיעו למלך הקדוש. אחר כך מה כתוב? כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך פי אני ה' רפאך. פי אני ה' - זה המלך הקדוש.

נשמע, שכל מי ששומר את הרשם הקדוש הזה, ממנו עולה עד המלך הקדוש העליון. מה משמע? משמע אותם שנים שהתפנס בהם הדרע, ושמן משחת קדש, ששופכים אותו בפני האמה, ועל דהו נקשרו כאחד, והמלך העליון עליהם, ונקשרו בו. ועל כך, מי שנקנס בשני אלה

אמר, שמענין (נ"א משמע) אמירה סתם, מאמירה סתם. דכתיב, (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל יי'. אמר, לא כתיב מאן קאמר. אוף הקא ויאמר סתם, ולא כתיב מאן קאמר.

אמר רבי יוסי, משמע דכתיב, ויצעק אל יי' ויורהו יי' עץ, מהקא משמע ויאמר, ומשמע מאן אמר מלה. לקול יי' אלהיך, לקולי מיבעי ליה. אלא לההוא קול דעאלו ביה.

אמר רבי אבא, בתר דאתגליא בהו רשימא קדישא, עאלו בתרין חולקין קדישין, פמה דאתמר, וכיון דעאלו באלין תרין, עאלו באלין תרין חולקין אתרנין, דכד יסתלקון באלין תרין אתרנין, יתחברון באלין, ולא ממנעי ברפאן, ובגין כך, באלין מטו ברפאן, (ובגין כך באלין מטו) עד מלפא קדישא.

ומאתרויה דקרא אשתמע מלה, דכתיב, ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר: דא מלפא קדישא. ומאי קאמר, אם שמוע תשמע לקול יי' אלהיך, פמה דאת אמר (דברים ד) פי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, דא פנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה: דא צדיק. והאזנת למצותיו: דא נצח. ושמרת כל חקיו: דא הוד. פיון דעאלו באלין, הא מטו למלפא קדישא. לבתר מה פתיב, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך פי אני יי' רפאך. פי אני יי': דא מלפא קדישא.

אשתמע, דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא, מניה סליק עד מלפא קדישא עלאה. מאי משמע. משמע אינון תרין, דאתפנש בהו זרעא, ומשח רבות קדשא, דשדיין ליה בפום אמה, (ועל דא) אתקשרו כחדא, ומלפא עלאה עלייהו,

וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, נִקְשָׁר בְּשֵׁנֵי הָאֲחֵרִים וְנִכְנַס בָּהֶם, וְאֵז מְגִיעַ לְמִלְךָ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי מִי שְׁזוּכָה בְּצַדִּיק, זוֹכָה בְּנִצּוּחַ וְהוּד וְשִׁלְשֵׁת אֱלֹהִים, שֶׁהַתְּבָרָכָה בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִי שְׁזוּכָה בָּהֶם, זוֹכָה בְּמִלְךָ הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנַס בְּכָל הָאֲרָבָעָה.

וּבַגְּנֵז אֲרָבָעָה אֵלּוּ שְׁמִירָה לְרִשָּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מֵאֲרָבָעָה דְבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל - שְׁמִירָה שֶׁל נְדָה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק - שְׁמִירָה שֶׁל שִׁפְחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נִצּוּחַ - שְׁמִירָה שֶׁל בֵּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד - שְׁמִירָה שֶׁל זוֹנָה. וְעַל זֶה לְקוּל ה' אֱלֹהֵיךָ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּמָה זֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה? בְּשִׁמְרָה מִנְדָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (ויקרא יח) וְאֵת אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ. מָה זֶה לְגִלּוֹת? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְזֶה אַחֲזִיזִים וְנִקְשָׁרִים דְבָרִים אֲחֵרִים שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְשָׁרָת בָּהֶם. וְהֵרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה - זֶה צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים לד) עֵינָיו ה' אֵל צַדִּיקִים, לְהַשְׁמֵר מִשִּׁפְחָה. וְהֵרִי בְּאֲרָנוּ אֵת הַדְּבָרִים, שֶׁכְּתוּב וְשִׁפְחָה פִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ, שְׁגוֹרֵם לְצַדִּיק שִׁדְבַק בְּשִׁפְחָה. וְהֵאָזַנְתָּ לְמִצּוֹתָיו - זֶה נִצּוּחַ, לְהַשְׁמֵר (ולא ישקר בו) שְׁלֹא יִכְנִיס רִשָּׁם זֶה בְּבֵת אֵל נָכַר, וְלֹא יִשְׁקַר בְּנִצּוּחַ, שֶׁכְּתוּב (שמואל א טו) וְגַם נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמִי שְׁשׁוֹמֵר אֵת זֶה, קָיָם מִצּוֹתָיו, שֶׁכְּתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. וְשִׁמְרָתָּ כָּל חֻקָּיו - זֶה סוּד, לְהַשְׁמֵר מִן זוֹנָה.

וְאֵתְקַשְׁרוּ בֵּיהּ. וְעַל כֵּן, מֵאֵן דְּעָאֵל בְּאַלִּין תִּרְיָן, וְנָטִיר לֹן, אֵתְקַשְׁר בְּתִרְיָן אֲחֵרְיָן, וְעָאֵל בְּהוּ, וּכְדִין מְטִי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי מֵאֵן דְּזָכִי בְּצַדִּיק, זָכִי בְּנִצּוּחַ וְהוּד, וְאַלִּין אֵינּוּן תְּלַתָּא, דְּאֵתְבָרְכָא בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמֵאֵן דְּזָכִי בְּהוּ, זָכִי בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעָאֵל בְּכִלְהוּ אֲרָבָעָה.

וְלִקְבִרֵי אֲרָבָעָה אֵלִין, נָטִירוּ לְהֵאִי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, מֵאֲרָבַע מַלְיָן: נָטִירוּ דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֵסְתְּמָרוּתָא דְנְדָה. נָטִירוּ דְצַדִּיק, אֵסְתְּמָרוּתָא דְשִׁפְחָה. נָטִירוּ דְנִצּוּחַ, אֵסְתְּמָרוּתָא דְבֵת עֲבוּדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. נָטִירוּ דְהוּד, אֵסְתְּמָרוּתָא דְזוֹנָה. וְעַל דָּא לְקוּל יי' אֱלֹהֵיךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּמָה זָכָאֵן יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אִפִּי שְׁכִינָתָא, בְּאֵסְתְּמָרוּתָא מִן נְדָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ. מָאִי לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְהֵאִי אֲחִידָן וּמֵתְקַשְׁרָן מַלְיָן אֲחֵרְיָן, דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵתְקַשְׁרָת בְּהוּ. וְהֵאֵ אֹקְמוּהָ מַלְיָ.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה: דָּא צַדִּיק. כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים לד) עֵינָיו יי' אֵל צַדִּיקִים, לְאֵסְתְּמָרָא מִשִּׁפְחָה. (דף ט"א ע"א) וְהֵאֵ אֹקְמִנָּא מַלְיָ.

דְכְּתִיב, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ, דְגָרִים לְצַדִּיק דְאֵתְדַבֵּק בְּשִׁפְחָה. וְהֵאָזַנְתָּ לְמִצּוֹתָיו: דָּא נִצּוּחַ, לְאֵסְתְּמָרָא (דְלֹא שְׁקַר בֵּיהּ) דְלֹא יַעוּל רְשִׁימָא דָּא בְּבֵת אֵל נָכַר, וְלֹא יִשְׁקַר בֵּיהּ בְּנִצּוּחַ. דְכְּתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמֵאֵן דְנָטִיר הֵאִי, קָיָם מִצּוֹתָיו, דְכְּתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. וְשִׁמְרָתָּ כָּל חֻקָּיו: דָּא הוּד, לְאֵסְתְּמָרָא מִן זוֹנָה.

וזה הולך כמו ששנינו. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. אלא, כל מי שמזרז את עצמו ושם את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו, על ירך - מה זה על ירך? זהו הרשם הקדוש, כמו שנאמר (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבך - כלומר, זרו ותקף את היצר הרע שלך, שהוא חרבך, על ירך, על אותו רשם קדוש לשמר אותו. ואם שמר אותו אז נקרא גבור, והקדוש ברוך הוא מלביש אותו בלבושיו. ומהו לבוש של הקדוש ברוך הוא? הוד ונצח (והדר), שכתוב (תהלים קד) הוד והדר לבשת. אף פאן הודך והדרך. ואז נדבק האדם במלך הקדוש פראוי. מכאן והלאה - כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך. זה המלך הקדוש. ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש, שנתן ורשם בהם ולא יותר. ועד עכשו לא נתנה להם תורה. אלא פיון שכתוב, שם שם לו חק ומשפט, מיד - ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

בא ראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא להזהיר את ישראל על התורה, בכמה דברים משך אותם, בכמה משיכות של חכיבות, כאדם שמושך בנו לבית הרב. ובא ראה, לא רצה הקדוש ברוך הוא לתת להם תורה עד שיקרבו אליו. ובמה קרבו אליו? בגלוי של הרשם הזה, כמו שנתבאר.

אמר רבי יהודה, לא קרבו ישראל להר סיני, עד שנכנסו בחלק של צדיק וזכו בו. מנין לנו? שכתוב (שמות ט) ביום הזה באו מדבר סיני. ביום הזה ממש דוקא. וכתוב

ואזלא הא, כמה דתנינן, אמר רבי יהודה, מאי דכתיב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. אלא, כל מאן דמזרז גרמיה, ושוי דחילו דחרבא שנא תקיפא לקבליה. על ירך, מאי על ירך. דא רשימא קדישא. כמה דאת אמר, (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבך, כלומר, זרו ואתקיף ירך בישא, דאיהו חרבך. על ירך, על ההוא רשימא קדישא לנטרא ליה. ואי נטר ליה, פדין אקרי גבור, וקודשא בריך הוא אלביש ליה בלבושו, ומאן לבושו דקודשא בריך הוא. הוד ונצח. (נ"א וחדר) דכתיב, (תהלים קד) הוד והדר לבשת. אוף הכא הודך והדרך, וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא כדקא יאות.

מכאן ולהלאה, כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני יי' רפאך. דא מלכא קדישא, ועל דא אזהר לון על ההוא מלה ממש, דיהב ורשים בהו, ולא יתיר ועד כען לא אתיהיבת להו אורייתא, אלא כיון דכתיב, שם שם לו חק ומשפט, מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

תא חזי, כד בעא קדשא בריך הוא לאזהרא לישראל, על אורייתא, בכמה מלין משיף להו, בכמה משיכן דחכיבותא, כבר נש דמשיף בריה לבי רב. ותא חזי, לא בעא קדשא בריך הוא למיהב להו אורייתא, עד דקריבו בהדיה. ובמה קריבו בהדיה, בגלויא דרשימא דא, כמה דאתמר.

אמר ר' יהודה, לא קריבו ישראל לטורא דסיני, עד דעאלו בחולקא דצדיק, וזכו ביה. מנלן, דכתיב, (שמות ט) ביום הזה באו

(ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֶלְהִינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לֹא וְגו'.

פְּרַשְׁתַּת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'. פְּסוּק זֶה פִּרְשְׁוֹהוּ, בְּשַׁעֲה שְׂאָדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלּוֹ, הָרִי נִתְפָּס בְּבֵית הַסֵּהר שֶׁל הַמֶּלֶךְ - רֵאשׁוּ בְּקוֹלֶר, רַגְלָיו בְּאֲזִיקִים (בדפוס), כַּמָּה חִלּוֹת שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּל אֵיבְרָיו בְּדַחֲק נִלְחָמִים אֵלָה בְּאֵלָה, הַאֲכָל הַעֵבֶר מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִמְנִים עָלָיו אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁכַתוֹב אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָף מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף. בְּאוֹתָהּ שַׁעֲה אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל הָאִישׁ שׁוֹכֵנֵס אֵלָיו וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ דֶּרֶךְ לְהַנְצִיל מִן הַדִּין. זֶהוּ שְׁכַתוֹב אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל.

וְאִיךְ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְדוֹ דֶּרֶךְ הַחַיִּים לְשׁוּב לִפְנֵי אֲדוֹנּוֹ, אִזְ נַעֲשֶׂה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו לְמַעַלְה. וּמָה שְׁכָרוֹ? בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'. דְּבַר אַחַר אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל - כַּמָּה חֶזֶק הַשֶּׁכֶר שֶׁל הַעֲנִי לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תְּמַהֲתִי עַל הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁכַתוֹב (שם טו) כִּי שָׁמַע אֶל אֲבִיוֹנִים ה', וְכִי אֶל אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחַר? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים יוֹתֵר לְמֶלֶךְ, שְׁכַתוֹב (שם נא) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, וְאִין לָךְ בְּעוֹלָם שֶׁהוּא שְׁבוּר לֵב

מִדְּבַר סִינִי, בַּיּוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ דִּיִּיקָא. וּכְתִיב (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֶלְהִינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לֹא וְגו'.

פְּרַשְׁתַּת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. (שמות טז) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'. הָאִי קָרָא אוֹקִימָנָא לִיה, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ שְׁכִיב בְּבֵי מְרַעִיָה, הָא אֲתַפְּס בְּאֶטְרוֹנִיָא דְּמִלְכָא, רִישִׁיָה בְּקוֹלְרָא, רַגְלוֹי בְּכוּפְסִירִין, (ס"א כַּמְפָּסָרָא) כַּמָּה חִילִין נְטָרִין לִיה, מַהֲאִי גִיסָא, וּמַהֲאִי גִיסָא. שְׂיִיפוֹי כְּלָהוּ בְּדוּחְקָא, מַגִּיחִין אֵלִין בְּאֵלִין. מִיכְלָא אֲתַעְדִּי מַגִּיָה.

בְּהַהוּא זְמַנָּא, פְּקָדִין עָלֶיהָ אֶפּוֹטְרוֹפָא, לְמִילָף עָלֶיהָ זְכוּת קָמִי מִלְכָא, דְּכַתִּיב, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָף מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, זַפְּאָה חוֹלְקִיָה דְּבַר נָשׁ דְּעָאֵל עָלֶיהָ, וְאוֹלִיָף לִיה אֲרַחָא, לְשִׁיזְבוּתִיָה מִן דִּינָא. הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל.

וְחִיךְ יָכִיל לְשַׁזְבָּא לִיה, לְמִילָף לִיה אֲרַחֲוִי דְּחִי, לְאַתְבָּא לְקָמִי מְאֲרִיָה, כְּדִין אֲתַעְבִּיד אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עָלֶיהָ לְעִילָא. מְאִי אֲגִרִיָה. בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'. דְּבַר אַחַר, אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל, כַּמָּה תְּקִיפָא אֲגִרָא דְּמַסְפְּנָא, קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תְּוֹהֵנָא עַל הָאִי קָרָא דְּכַתִּיב, (תהלים טו) כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים יי', וְכִי אֶל

אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחֲרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּגִין דְּאִינוּן קְרִיבִין יְתִיר לְמִלְכָא, דְּכַתִּיב, (תהלים נא) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. וְלִית לָךְ בְּעוֹלָמָא, דְּאִיְהוּ תְּבִיר לְבָא כְּמַסְפְּנָא. תּוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, כָּל

כמו העני. עוד, אמר רבי שמעון, בא ראה, כל אותם בני העולם נראים לפני הקדוש ברוך הוא בגוף ונפש, והעני לא נראה אלא בנפש לבדה, והקדוש ברוך הוא קרוב לנפש יותר מלגוף.

עני אחד היה בשכנותו של רבי ייסא, ולא היה מי שישגיח בו, והוא היה מתבייש ולא הפציר בכני אדם. יום אחד נחלש, נכנס עליו רבי ייסא. שמע קול אחד שאומר: צדק צדק, הרי נפש פורחת אלי ולא הגיעו ימיו! אוי לבני עירו שלא נמצא בהם שישביב נפשו אליו! גם רבי ייסא ושפך בפיו מים של גרוגרות עם מדה של זין רקיח. בקעה זעה בפניו, ושב רוחו אליו.

לאחר בא ושאל אותו. אמר: חייך רבי, נפשי יצאה ממני והביאו אותה לפני פסא המלך, ורצתה להשאר שם, אלא שרצה הקדוש ברוך הוא לזכות אותך, והכריזו עליך: עתיד הוא רבי ייסא להעלות רוחו ולהתקשר בחדר אחד קדוש שעתידיים החברים לעורר בארץ. והרי תקנו שלשה פסאות שעומדים לה ולחבריה. מאותו היום היו משגיחים בו בני עירו.

עוד, עני אחד אחר עבר לפני רבי יצחק, והיה בידו חצי מעה פסף. אמר לרבי יצחק: השלם לי ולבני ולבנותי את נפשותינו. אמר לו: ואיך אשלים לנפשותיכם, שהרי לא נמצא אצלי כי אם חצי מעה? אמר לו: בזה אני אשלים בחצי מעה שיש אצלי. הוציאה ונתן לו. הראו לו בתלומדו, שהיה עובר על שפת הים הגדול ורצו לזרק אותו לתוכו, ראה את רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו, וכא אותו עני והוציאו, ונתנו בידי רבי שמעון ונצל. כשהתעורר, נפל בפיו

אינון בני עלמא, אתחזיין קמי קדשא בריך הוא, בגופא ונפשא, ומספנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודוי, וקודשא בריך הוא קריב לנפשא יתיר מגופא.

מספנא חד הוה בשבבותיה דר' ייסא, ולא הוה מאן דאשגח ביה, והוא הוה אכסיה, ולא תקיף בבני נשא, (דף ס"א ע"ב) יומא חד חלש, עאל עליה רבי ייסא, שמע חד קלא דאמר, טילקא טילקא, הא נפשא פרחא גבאי, ולא מטו יומוי. ווי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה. קם רבי ייסא, שדי בפומיה, מיא דגרגרין, אפותא דקונטא (ס"א דקופתא) אתבוע זיעא באנפוי, ותב רוחיה לגביה.

לבתר אתא ושאל ליה, אמר חייך רבי, נפשא נפקת מנאי, ומטו לה קמי כורסייא דמלכא, ובעת לאשתארא תמן, אלא דבעא קדשא בריך הוא לזפאה לה, ואכריזו עליה, זמין הוא רבי ייסא, לסלקא רוחיה, ולא תקשרא בחד אדרא קדישא דזמינין חבריאי לאתערא בארעא, והא אתקינו תלת פרסיאן, דקיימן לה ולחבריה. מההוא יומא הוו משגיחין ביה בני מתיה.

הו, מספנא אחרא אעבר קמיה דר' יצחק, והוה בידיה פלג מעה דכסף. אמר ליה לרבי יצחק, אשלים לי ולבני ולבנותי נפשאן. אמר ליה והיך אשלים נפשייכו, דהא לא אשתכח גבאי בר פלג מעה. אמר ליה, בדא אשלימנא, בפלג אחרא דאית גבאי, אפקיה ויהביה ליה.

אחזיאו ליה בחלמיה, דהוה אעבר בשפתא דימא רבא, ובעאן למשדייה בגוויה, חמא לרבי שמעון, דהוה אושיט ידוי

פסוק זה, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'.

ובא ראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים, ומאותו טל נשפע לאלו שלמטה, וממנו נזונים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד כפי מאכלו. זהו שכתוב (שם עח) לַחֵם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ, ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אמר רבי שמעון, כמה בני אדם נזונים בזמן הזה ממנו, ומי הם? אלו החברים שמשתדלים בתורה ימים ולילות. וכי יעלה על דעתך מאותו מזון ממש? לא, אלא כעין אותו מזון ממש ששקול על אחד פי שנים.

בא ראה, כשנכנסו ישראל ונדבקו במלך הקדוש משום גלוי של הרשם הקדוש, אז זכו לאכל לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה. בתחלה, כשיצאו מצרים, נכנסו ללחם שנקרא מצה, וכעת זכו ונכנסו לאכל לחם אחר יותר עליון, ממקום עליון, שכתוב הנני ממטיר לכם ללחם מן השמים. מן השמים ממש. ובאותו זמן הוא נמצא להם לישראל ממקום זה. חברים שמשתדלים בתורה, נזונו ממקום אחר יותר עליון, ומהו? ככתוב (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. מקום יותר עליון.

אמר לו רבי אלעזר, אם כך, למה חלשה נפשם יותר משאר בני העולם, שהרי שאר בני העולם בכח וחזק יתר נראים להמצא (הם יותר)? אמר לו, יפה שאלת.

לְקַבְּלֶיהָ, וְאֵתִי הָיָה מִסְכָּנָא וְאַפְקִיָּה, וְיַהֲבִיָּה בִידוּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַשְׁתַּזִּיב. פד אתער, נפל בפומיה, האי קרא, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'.

וְהָא חֲזִי, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, נְטִיף טְלָא מֵעֲתִיקָא קַדִּישָׁא לְזַעִיר אַפִּין, וּמִתְבְּרַכָּאן כָּל חֻקְל תְּפֻוחִין קַדִּישִׁין. וּמַה הוּא טְלָא אֲנָגִיד לְאִינוּן דְּלִתְתָא, וּמִלְאֲכִין קַדִּישִׁין אֲתַזְנוּ מְנִיָּה, כָּל חַד וְחַד כְּפֻום מִיכְלִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים עח) לַחֵם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ, וּמַה הוּא מְזוּנָא אֶכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא.

אמר רבי שמעון, כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה, ומאן אינון. אלין חבריאי דמשתדלי באורייתא, יומי ולילי. וכי סלקא דעתך מההוא מזונא ממש. לא. אלא כעין ההוא מזונא ממש, דשקיל על חד תרין.

תא חזי, ישראל פד עאלו ואתדבקו במלכא קדישא, בגין גלויא דרשימא קדישא, כדין זכו למיכל נהמא אחרא עלאה, יתיר ממה דהוה בקדמיתא. בקדמיתא כד נפקו ישראל מצרים, עאלו בנהמא, דאקרי מצה, והשתא זכו, ועאלו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר, מאתר עלאה, דכתיב הנני ממטיר לכם ללחם מן השמים. מן השמים ממש. ובההוא זמנא אשתכח להו לישראל. מאתר דא. חבריאי דמשתדלי באורייתא, מאתר אחרא עלאה יתיר אתזנו. מאי הוא. כמה דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. אתר עלאה יתיר.

אמר ליה ר' אלעזר, אי הכי, אמאי חלשא נפשיהו יתיר משאר בני עלמא, דהא שאר בני נשא, בחילא ותוקפא יתיר אתחזון לאשתכחא. (ס"א אינון יתיר) אמר ליה יאות שאילתא.

בא ראה, כל מזונותיהם של בני העולם באים מלמעלה. אותו מזון שבא מן השמים והארץ, זה מזון של כל העולם, והוא מזון של הכל, והוא מזון גם ועב. ואותו מזון שבא יותר מלמעלה, הוא מזון יותר דקיק, שבא ממקום שנמצא הדין, וזהו המזון שאכלו ישראל כשיצאו ממצרים. ויותר דקיק המזון שנמצא להם לישראל באותו זמן במדבר, ממקום עליון שנקרא שמים, הוא מזון יותר דקיק, שנכנס יותר לנפש מהכל, ונפרד יותר מהגוף, ונקרא לחם אבירים. המזון היותר עליון מהכל הוא מזון החברים, אותם שמשפדלים בתורה, שאוכלים מזון של רוח ונשמה, ולא אוכלים מזון הגוף כלל, והיינו ממקום עליון נכבד על הכל, ונקרא חכמה. לכן חלש גוף החברים יותר מבני העולם, שהרי לא אוכלים מזון הגוף כלל, ואוכלים מזון של רוח ונשמה ממקום רחוק עליון נכבד מהכל. ולכן אותו מזון דקיק מן הדקיק יותר מהכל. אשרי חלקם. זהו שכתוב החכמה תחיה בעליה. אשרי חלקו של הגוף שיכול להזון במזון הנפש.

אמר לו רבי אלעזר, ודאי כף הוא. אבל בזמן הזה איך נמצאים מזונות אלו? אמר לו, ודאי שיפה שאלת. בא ראה, וזהו ברור הדבר, מזון ראשון הוא מזון של כל העולם, אותו שבא משמים וארץ, והוא מזון הגוף (של הכל).

מזון שהוא יותר עליון ממנו, אותו שהוא יותר דקיק, וכא ממקום שהדין שרוי, שנקרא צדק, וזהו מזון העניים. וסוד הדבר - מי שמשלים לעני, משלים לו אות

תא חזי, כל מזוני דבני עלמא מלעילא קא אתיין. ההוא מזונא דאתי מן שמיא וארעא, דא מזונא דכל עלמא, והוא מזונא דכולא, והוא מזונא גם ועב. וההוא מזונא דאתי יתיר מעילא, הוא מזונא יתיר דקיק, קאתיא מאתר דדינא אשתכח, ודא הוא מזונא דאכלו ישראל בד נפקו ממצרים. (ותיר דקיקא) מזונא דאשתכח להו לישראל, בההוא זמנא במדברא, מאתר עלאה דאקרי שמים, הוא מזונא יתיר דקיקא, דעיל יתיר לנפשא מפלא, ומתפרש יתיר מגופא, ואקרי לחם אבירים.

מזונא עלאה יתיר מפלא, הוא מזונא דחברייא, אינון דמשתדלי באורייתא, דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא, ולא אכלי מזונא דגופא כלל, והיינו מאתר עלאה יקירא על פלא, ואקרי חכמה. בגיני כף חליש גופא דחברייא, יתיר מבני עלמא, דהא לא אכלי מזונא דגופא כלל. ואכלי מזונא דרוחא ונשמתא, מאתר רחיקא עלאה, (דף ט"ב ע"א) יקירא מפלא. ובגיני כף ההוא מזונא דקיק מן דקיקא, יתיר מפלא. זפאה חולקיהון, הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. זפאה חולקא דגופא, דיכיל לאתזנא במזונא דנפשא.

אמר ליה ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. אבל בהאי זמנא, איך אשתפחי מזוני אלין. אמר ליה ודאי יאות שאילתא. תא חזי, ודא הוא ברירו דמלה, מזונא קדמאה, הוא מזונא דכל עלמא, ההוא דאתיא מן שמיא וארעא, והוא מזונא דגופא. (ס"א דכלא)

מזונא דהוא עלאה מגיה, ההוא דאיהו דקיקא יתיר, ואתא מאתר דדינא

אחת ונעשה צדקה, וסוד זה - (משלי יא) גמל נפשו איש חסד. גמילות חסדים משמע, שהרי בדין שרוי, והשלים לו חסד, אז הוא רחמים.

מזון יותר עליון מאלה, הוא מזון עליון ונכבד ממקום שנקרא שמים, והוא דקיק מכלם, והוא מזון של חולים. זהו שפתוב (תהלים מא) ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו. ה' דקא. מה הטעם? משום שהחולים הללו אינם נזונים אלא באותו של הקדוש ברוך הוא ממש. ומהו חלב ודם. זהו שפתוב (יחזקאל

מד) להקריב לי חלב ודם. וזהו מזון ממקום שנקרא שמים, והוא נכבד ועליון, דקיק מהכל. מזון עליון קדוש ונכבד זהו מזונות של רוחות ונשמות, והוא מזון של מקום רחוק עליון, (מאותו מקום שנקרא נעם ה'). והנכבד מהכל הוא מזון החברים שמשפדלים בתורה, והוא מזון שבא מחכמה עליונה. מה הטעם ממקום זה? משום שתורה יצאה מחכמה עליונה, ואותם שמשפדלים בתורה נכנסים בעקר שרשיה, ולכן מזונם בא מאותו מקום קדוש עליון.

בא רבי אלעזר ונשק ידו. אמר, אשרי חלקי שעמדתי בדברים הללו! אשרי הצדיקים שמשפדלים בתורה ימים ולילות, שזוכים להם בעולם הזה ובעולם הבא, שפתוב (דברים ל) כי הוא חייך וארך ימיה.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה פתוב למעלה? עיני כל

שריא, דאקרי צדק, ודא הוא מזונא דמסכני. ורזא דמלה, מאן דאשלים למסכנא, אשלים ליה את חד, ואתעביד צדקה, ורזא דא (משלי יא) גומל נפשו איש חסד. גמילות חסדים משמע, דהא בדינא שריא, ואשלים ליה חסד, כדין הוא רחמי.

מזונא עלאה יתיר מאלין, הוא מזונא עלאה ויקרא, מאתר דאקרי שמים, והוא דקיק מפלהו, והוא מזונא דבני מרעי, הדא הוא דכתיב, (תהלים מא) יי' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו. יי', דייקא, מאי טעמא. בגין דהני בני מרעי, לא אתזני אלא בההוא דקודשא בריך הוא ממש. (ומאי איהו, חלב ודם. הדא הוא דכתיב (יחזקאל מד) להקריב לי חלב ודם. ודא הוא מזונא מאתר דאקרי שמים, והוא נקרא ועילאה דקיק מכלא)

מזונא עלאה קדישא ויקרא דא הוא מזוני דרוחין ונשמתין, והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה, (ס"א מההוא אתר דאקרי נעם ה'). ויקרא מפלא, הוא מזונא דחבריאי דמשפדלי באורייתא, והוא מזונא דאתי מחכמה עלאה. מאי טעמא מאתר דא. בגין דאורייתא נפקא מחכמה עלאה, ואינון דמשפדלי באורייתא, עיילי בעקרא דשרשהא, ועל דא, מזונא דלהון, מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא. אתא ר' אלעזר, ונשיק ידו. אמר, זכאה חולקי דקאימנא במלין אלין. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמשפדלי באורייתא וממא ולילי, דזכי לון בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דכתיב, (דברים ל) כי הוא חייך ואורך ימיה.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. (שמות טז) רבי

יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה פתוב לעילא, עיני כל אליך ישפרו. כל אינון בני עלמא, מצפאן וזקפאן עיינין

אליך ישרו. כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש-ברוך הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום יום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש-ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. (וטעם הדבר - (תהלים סח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב שנמצא עמו צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום יום למעלה, וזהו (שם סח) ברוך ה' יום יום.

ועד זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. מה זה רצון? אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש, ויצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל מזונות בכל יום ויום, ההוא נקרא בן נאמן, בסוד שבשבילו נמצאים ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר, (שם קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם ללכת בדרך המלך הקדוש וללכת בדרך התורה כדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שלבדנו, מה שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע? שבשביל ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא

לקודשא בריה הוא, בגין כך, (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריקו למבעי) בכל יומא ויומא, לשאלא מזונייהו מקודשא בריה הוא, ולצלאה צלותהון עליה.

מאי טעמא. בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריה הוא על מזוניה, גרים דיתברך כל יומא על ידוי, ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (ומעמא דמלה (תהלים ס"ח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב דאשתכח עמיה, בעי למשאל קמי קדשא בריה הוא, ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידוי ברפאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא ברוך יי' יום יום.

ועד דא, לא לבעי ליה לאינש לבשלא מזונא, מן יומא ליומא אחרינא, דלא לעכב יומא ליומא אחרא. הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו, דייקא. בר מערב שבת לשבת, כמה דאוקימנא. וכדין אשתכח קדשא בריה הוא מלא ברפאן בכל יומא. וכדין כתיב פותח את ידך וגו'. מאי רצון. ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא, ונפיק מניה רצון, לאשתפחא מזוני לכלא. ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא, ההוא אקרי ברא מהימנא, ברזא דבגיניה משתכחן ברפאן לעילא.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלפא קדישא, ולמהך בארחוי דאורייתא, בגין דישתפחון ברפאן לכלהו, לעלאי ולתתאי.

דתנא, מאי דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. אתפאר ודאי. מאי משמע. דבגין (דף ס"ב ע"ב) ישראל לתתא, קדשא בריה

מתפאר למעלה. ומה הפאר ש'לו? שמיני תפלין, שמתחברים הגוונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו הנה צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו? אלא רוצה ה' את יראיו, פלומר, מוציא את הרצון הנה, ומתרצה (ממחידע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו היראים ממנו. ומי הם היראיו האלה שמוציא להם את הרצון הנה? חזר ואמר את המיחלים לחסדו, אותם המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקדוש ברוך הוא, משמע שכתוב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות. אמר, לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך. אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא, הנה מחפה שעה אחת, ואמר: הרי זמן שנתן מבית המלך, מכאן והלאה התקינו הסעודה! וזוהי הדרך של אותם יראי הקדוש ברוך הוא, יראי חטא.

אותם הרשעים שהולכים עקמים בדרך התורה, מה כתוב בהם? (ישעיה ה) הוי משפמי בבקר שכר ירדפו. ועל זה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. דוקא לחסדו. (בבא) נודעים בני האמונה בכל יום ויום. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו אמר, ולא דבר יום ליום אחר.

וכר כף למה? למען אנחנו הילך בתורתך אם לא. בכאן נודעים אותם בני האמונה, שכל יום ויום הולכים בדרך ישרה בתורה. רבי יצחק אמר מכאן, (משלי יג) צדיק אכל לשבע נפשו - אחר שהשביע נפשו מלהתפלל ולקרא בתורה.

הוא מתפאר לעילא. ומאי פארא דיליה. דאתחבש בתפלין, דמתחברא גווני לאתפארא.

תאנא, רוצה יי' את יראיו, רוצה יי' ביראיו מיבעי ליה. מאי רוצה יי' את יראיו, אלא רוצה יי' את יראיו, פלומר, אפיק האי רצון, ומתרעי (כ"א ואתידע) בהו קדשא בריך הוא, ליראיו דדחלין ליה. ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון. הדר ואמר, את המיחלים לחסדו, אינון דמצפאן ומחפאן בכל יומא ויומא, למבעי מזונייהו מן קדשא בריך הוא, משמע דכתיב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא, לא אתקין סעודתא בכל יומא, עד דבעא בעותיה קמי קדשא בריך הוא, על מזוני. אמר, לא נתקין סעודתא, עד דתתיהיב מבי מלכא. לבתר דבעי בעותיה קמי קדשא בריך הוא, הנה מחפה שעתא חדא, אמר הא עידן דתתיהיב מבי מלכא, מכאן והלאה אתקינו סעודתא. ודא הוא ארחא, דאינון דחלי קדשא בריך הוא, דחלי חטאה. אינון חייביא דאזלין עקימין בארחי אורייתא, מה כתיב בהו. (ישעיה ה) הוי משפמי בבקר שכר ירדפו. ועל דא רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו דייקא. (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא בכל יומא ויומא, הדא הוא דכתיב, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו קאמר, ולא דבר יום ליום אחר.

וכר כף למה. למען אנחנו הילך בתורתך אם לא בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארץ מישר באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא, (משלי יג) צדיק אוכל לשבע נפשו, בתר

רבי שמעון אמר, בא ראה, עד שלא נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, הבחין בין אותם בני האמונה לבין אותם רשעים שאינם בני אמונה ולא עומדים בתורה. ובמה הבחין בהם? בפן, כמו שנאמר אנסנו. וכל אותם שנמצאו שהם בני האמונה, רשם אותם הקדוש ברוך הוא ברשם של כתר החס"ד, כמו שנאמר המיחלים לחסדו, ועל זה למען אנסנו. וכל אותם שלא נמצאו בני אמונה, העביר מהם הכתר העליון הזה, והפן הכריז ואמר, ובטן רשעים תחסר. ועם כל זה, לא העדיף המרובה והממעיט לא החסיר.

שנינו, בפעם ההיא נשלמו ישראל למטה פדגמא של מעלה, כמו שבארנו, שכתוב (שמות טו) ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים ושבעים תמרים וגו'. והתחזק האילן הקדוש בשנים עשר תחומים, בארבעה צדדי העולם, והתחזק בשבעים ענפים, והכל פדגמא של מעלה.

באותה שעה נטף טל קדוש מהעתיק הנסתר, ומלא את ראשו של זעיר אנפין, מקום שנקרא שמים. ומאותו טל של אור עליון קדוש הנה שופע ויורד מן למטה, וכשהיה יורד, היה נפרד גלידים גלידים, ונקרש למטה. זהו שכתוב דק כפפור על הארץ.

כל אותם בני אמונה יוצאים ולוקטים, ומברכים עליו את השם הקדוש, ואותו מן הנה מעלה ריחות של כל הבשמים של גן עדן, שהרי מננו נמשך ויורד למטה. שם אותו לפניו, ובכל טעם שרצה - היה טועם אותו, ומברך את המלך הקדוש.

דעון, דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שויה לקמיה, בכל טעמא דאיהו בעי, הכי טעים ליה, ומברך למלפא קדישא עלאה.

דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא. רבי שמעון אמר, תא חזי, עד לא יחב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל, אבחין בין אינון בני מהימנותא, ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא, ולא קיימין באורייתא. ובמה אבחין לון. בפן. כמה דאתמר אנסנו. וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא, רשים ליה קדשא בריך הוא, ברשימו דכתרא דחס"ד, כמה דאת אמר המיחלים לחסדו, ועל דא למען אנסנו. וכל אינון דלא משתפחי בני מהימנותא, אעדי מנייהו כתרא עלאה דא. ומנא אכריז ואמר, (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. ועם כל דא לא העדיף המרובה והממעיט לא החסיר.

תאנא, בההוא שעתא אשתלימו ישראל לתתא, כגוונא דלעילא, כמה דאוקימנא, דכתיב, (שמות טו) ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו'. ואתתקף אילנא קדישא, בתריסר תחומין, בארבע סטרי עלמא. ואתתקף בשבעין ענפין, וכלא כגוונא דלעילא.

בההוא שעתא, נטיף טלא קדישא, מעתיקא סתימאה, ומליא לרישיה דזעיר אנפין, אתר דאקרי שמים. ומההוא טלא דנהורא עלאה קדישא, הוה נגיד ונחית מנא לתתא. וכד הוה נחית, הוה מתפרש גלידין גלידין, ואקריש לתתא. הדא הוא דכתיב דק כפפור על הארץ.

כל אינון בני מהימנותא, נפקי ולקטי, ומברכאן שמא קדישא עליה. וההוא מנא, הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגנתא דעדן, דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שויה לקמיה, בכל טעמא דאיהו בעי, הכי טעים ליה, ומברך למלפא קדישא עלאה.

וְכַדְרֵינָּ מִתְבָּרָךְ בְּמַעוֹי, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וְיִדְעַ
לְעִילָא, וְאַסְתְּכִי בְּחֻכְמָה עֲלָאָה, וְעַל
דָּא אֶקְרוּן דִּר דְּעָה. וְאַלִּין הוּוּ בְּנֵי
מְהִימְנוּתָא, וְלַהוּן אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיתָא
לְאַסְתַּכְּלָא בָּהּ, וְלִמְנַדַּע אֲרַחָא.

וְאַתְּחָם שְׁלֵא נִמְצְאוּ בְּנֵי אַמוּנָה, מַה
כְּתוּב בָּהֶם? (במדבר יב) שְׁטוּ הָעַם
וְלִקְטוּ. מַה זֶה שְׁטוּ? שְׁטוּת הָיָה
לְוִקְחִים לְעַצְמָם, מִשּׁוּם שְׁלֵא הָיָה
בְּנֵי אַמוּנָה. מַה כְּתוּב בָּהֶם? וְטַחְנוּ
בְּרַחִים אוֹ דָּכוּ בְּמִדְכָה וְגו' מִי
הִטְרִיחַ אוֹתָם לְכָל זֶה? אֵלֵא שְׁהֶם
לֹא הָיוּ בְּנֵי אַמוּנָה.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם שְׁלֵא מְאַמִּינִים
בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא רוֹצִים
לְהִסְתַּכֵּל בְּדַרְכָּיו, וְהֵם רוֹצִים
לְהִטְרִיחַ אֶת עַצְמָם כָּל יוֹם אַחַר
מִזּוֹן יוֹם וְלִלְלָה, אוֹיֵל לֹא יַעֲלֶה
בְּיָדָם פֶּת לַחֵם. מִי גֵרַם לָהֶם אֶת
זֶה? מִשּׁוּם שְׁאִינִם בְּנֵי אַמוּנָה. אַף
כָּאן, שְׁטוּ וְלִקְטוּ - שְׁטוּ בְּשִׁטּוֹת
שֶׁל עַצְמָם, וְרוֹצִים לְהִטְרִיחַ עֲלֵיו.
זֶהוּ שְׁפִתוּב וְטַחְנוּ בְּרַחִים. אַחַר כָּל
הִטְרַחָה הַזֶּה לֹא עָלָה בְּיַדְיָהֶם, אֵלֵא
שְׁכְּתוּב וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁד
הַשְּׁמֶן, וְלֹא יוֹתֵר. מִי גֵרַם לָהֶם אֶת
זֶה? מִשּׁוּם שְׁלֵא הָיוּ בְּנֵי אַמוּנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶה לֶשֶׁד הַשְּׁמֶן?
יֵשׁ אוֹמְרִים, שְׁהָיָה נְלוּשׁ בְּשִׁמְן
כְּתַרְגוּמוֹ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, מַה הִשָּׁד
מִתְהַפֵּף לְכַמָּה גּוּנִים, אַף הַמֶּן
מִתְהַפֵּף לְכַמָּה גּוּנִים. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, לֶשֶׁד הַשְּׁמֶן - יִנְיָקַת הַשְּׁמֶן.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ
לְקַטוּ - וְכִי מִי שְׁאוּכָל מֵעַט לִוְקַט
מֵעַט, וְמִי שְׁאוּכָל יוֹתֵר לִוְקַט יוֹתֵר?
וְהָרִי כְּתוּב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה
וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר? אֵלֵא לְפִי
אוֹתָם שְׁאוּכָלִים, לִוְקַטִּים. מִשְׁמַע

וְכַדְרֵינָּ מִתְבָּרָךְ בְּמַעוֹי, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וְיִדְעַ
לְעִילָא, וְאַסְתְּכִי בְּחֻכְמָה עֲלָאָה, וְעַל
דָּא אֶקְרוּן דִּר דְּעָה. וְאַלִּין הוּוּ בְּנֵי
מְהִימְנוּתָא, וְלַהוּן אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיתָא
לְאַסְתַּכְּלָא בָּהּ, וְלִמְנַדַּע אֲרַחָא.

וְאַיְנוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה
כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שְׁטוּ הָעַם וְלִקְטוּ.
מֵאִי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נְסִיבִי לְגַרְמִייהוּ, בְּגִין
דְּלֹא הָיוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ.
וְטַחְנוּ בְּרַחִים אוֹ דָּכוּ בְּמִדְכָה וְגו'. מֵאן
אַטְרַח (דף ט"ג ע"א) לֹוֹן כָּל הָאִי. אֵלֵא דְאַיְנוּן לֹא
הָיוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

בְּגוּוּנָא דָּא, אִיְנוּן דְּלֹא מְהִימְנֵי בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לֹא בְּעָאן לְאַסְתַּכְּלָא
בְּאַרְחוּי, וְאַיְנוּן בְּעָאן לְאַטְרַחָא גְרַמִּייהוּ כָּל
יוֹמָא כְּתַר מְזוּנָא, יִמְמָא וְלִילִי, דְּלִמָּא לֹא
סָלִיק בְּיַדְיָהוּ פֶּתָא דְנִהָמָא. מֵאן גְרִים לֹוֹן
הָאִי. בְּגִין דְּלֹאוּ אִיְנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. אוֹף
הָכָא, שְׁטוּ הָעַם וְלִקְטוּ, שְׁטוּ בְּשִׁטּוֹתָא
דְּגַרְמִייהוּ, וּבְעָאן לְאַטְרַחָא עֲלִיָּה, הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, וְטַחְנוּ בְּרַחִים. כְּתַר כָּל טְרַחָא דָּא,
לֹא סָלִיק בְּיַדְיָהוּ, אֵלֵא דְכְתִיב וְהָיָה טַעְמוֹ
כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשְּׁמֶן. וְלֹא יִתִּיר. מֵאן גְרִים לֹוֹן
הָאִי, בְּגִין דְּלֹא הָיוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאִי לֶשֶׁד הַשְּׁמֶן. אִיכָּא
דְּאַמְרֵי, דְּלִישׁ בְּמִשְׁחָא, כְּתַרְגוּמוֹ.
וְאִיכָּא דְּאַמְרֵי, מַה הִשָּׁד אֲתַחְזֹר לְכַמָּה
גּוּוּנִין, אוֹף מְנָא, אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, לֶשֶׁד הַשְּׁמֶן, יִנְיָקַת דְּמִשְׁחָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקַטוּ. וְכִי
מֵאן דְּאָכִיל קִמְעָא, לְקִיט קִמְעָא, וּמֵאן
דְּאָכִיל יִתִּיר, לְקִיט יִתִּיר, וְהָא כְּתִיב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא

וְהָא כְּתִיב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא

אָכלוּ - מי שְׁהִיָּה אוֹכֵל אוֹתוֹ.
ומשום כֵּן לֹא כְּתוּב אֲכִילְתוּ.

מִה זֶה אוֹמֵר? אֲחַז אָדָם בְּעֶבֶד אוֹ
בְּאִמָּה וְאָמַר שֶׁהוּא שְׁלוֹ. בֵּא חֲבָרוֹ
וְאָמַר: עֶבֶד זֶה הוּא שְׁלִי! קָרְבוֹ
לִפְנֵי מֹשֶׁה לְדִין. אָמַר לָהֶם: כִּמָּה
נִפְשׁוֹת בְּבִיתְךָ, וְכִמָּה נִפְשׁוֹת
בְּבִיתוֹ שֶׁל זֶה? אָמַר כֵּן וְכֵן. וְאוֹתָהּ
שָׁעָה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: לְקַטּוּ מִחֵר,
וְכָל אֶחָד יֵבֵא אֵלַי. לְמַחֵר יֵצְאוּ
וְלְקַטּוּ, וּבָאוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה. שְׁמוֹ
לִפְנֵי אֵת הַמֶּזֶן, וְהִיָּה מוֹדֵד אוֹתוֹ.
אִם אוֹתוֹ עֶבֶד שֶׁל זֶה - מִצָּא אֵת
אוֹתוֹ הַעֶמֶר שֶׁל הָעֶבֶד בְּמֶזֶן הַזֶּה,
שֶׁהָיָה עֹמֵר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ
מִבֵּיתוֹ. מוֹדֵד לָזֶה - וְנִמְצָא חֹסֵר
אוֹתוֹ מֵאֲכָל הָעֶבֶד בְּמֶזֶן שְׁלוֹ, וְעֹמֵר
אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. אָמַר
וּפְסָק: הָעֶבֶד שֶׁל זֶה הוּא! זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב אִישׁ לְפִי אָכְלוּ לְקַטּוּ.
וְכְתוּב עֹמֵר לְגִלְגֵּלַת מִסְפֵּר
נִפְשֵׁיכֶם.

אָמַר רַבִּי (י"א) חֲזִיא, כְּתוּב עָרֵב
וַיִּדְעָתֶם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד ה'.
עָרֵב וַיִּדְעָתֶם, בְּמָה יִדְעוּ? אֲלֵא כֵּן
שְׁנֵינּוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נִמְצְאוּ הַנְּהַגוֹת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּבִקֵּר הַתְּעוֹרֵר
חֹסֵד בְּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּקְרָא
עָרֵב, תְּלוּי הַדִּין בְּעוֹלָם, וְהָיָה
פְּרִשׁוּהָ שֶׁלְכֵן יִצְחָק תִּתֵּן תְּפִלַּת
הַמְּנַחֵה. (מֵה זֶה אוֹמֵר) וְעַל זֶה עָרֵב
וַיִּדְעָתֶם. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּעוֹלָם,
תִּדְעוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ דִּין הוֹצִיא אֶתְכֶם ה'
מִמִּצְרַיִם. וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד
ה', שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר חֹסֵד
וַיִּתֵּן לָכֶם לְאָכֵל.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר הַהֶפֶן. מֵה כְּתוּב
לְמַעַל? בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר

הַחֲסִיר. אֲלֵא לְפָנֶיךָ אֵינּוֹן דְּאֲכָלִין לְקַטִּין.
מִשְׁמַע אָכְלוּ, מָאן דְּהוּהוּ אָכִיל לֵיה, וּבִגְיֵי
כֵּן לֹא כְּתוּב אֲכִילְתוּ.

מֵאִי קָא מִיִּירִי. אֶחָד בֵּר נֶשׁ בְּעֶבְדָּא, אוֹ
בְּאִמָּתָא, וְאָמַר דְּהוּא דִּילֵיה. אֲתָא
חֲבֵרִיה, וְאָמַר, הָאִי עֶבְדָּא דִּילֵי הוּא. קָרִיבוּ
לְקַמֵּיה דְּמֹשֶׁה לְדִינָא, אָמַר לוֹן כִּמָּה נִפְשָׁאן
בְּבִיתְךָ, וְכִמָּה נִפְשָׁאן בְּבִיתִיה דְּדִין, אָמַר כֵּן
וְכֵן. וְהוּא שְׁעָתָא אָמַר לוֹן מֹשֶׁה, לְקַטּוּ
מִחֵר, וְכָל חַד מְנַיִכוּ יִיתִי לְגַבְּאִי. לְמַחֵר,
נִפְקוּ וְלְקַטּוּ, וְאַתְיִין קָמִי מֹשֶׁה, שְׁוויִין קָמִיה
מְנָא, הָוה מְדִיד לֵיה. אִי הוּוּא עֶבְדָּא דְּדִין,
אֲשֶׁכַח הוּוּא עוֹמְרָא דְּעֶבְדָּא, בְּהָאִי מְנָא.
דְּהָא חַד עוֹמְרָא לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתִיה.
מְדִיד לְדִין, וְאַשְׁתַּכַּח חֹסְרָא, הוּוּא מִיכְלָא
דְּעֶבְדָּא, בְּהוּוּא מְנָא דִּילֵיה, וְחַד עוֹמְרָא
לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתִיה. אָמַר עֶבְדָּא דְּדִין
הוּוּא, הָדָא הוּוּא דְּכְתִיב אִישׁ לְפִי אָכְלוּ לְקַטּוּ
וּכְתִיב עֹמֵר לְגִלְגֵּלַת מִסְפֵּר נִפְשֵׁיכֶם.

אָמַר ר' (נ"א י"א) חֲזִיא, כְּתִיב, (שמות טז) עָרֵב
וַיִּדְעָתֶם כִּי יי' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד יי'. עָרֵב
וַיִּדְעָתֶם, בְּמֵאִי יִנְדְּעוּן. אֲלֵא הֵכִי תֵּאֲנָא, בְּכָל
יוֹמָא וַיּוֹמָא אֲשֶׁתַּכְּחוּ נִימוּסֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּצַפְרָא, אֲתַעֵר חֹסֵד בְּעֵלְמָא. בְּהוּוּא
זְמַנָּא דְּאַקְרִי עָרֵב, תְּלִיא דִּינָא בְּעֵלְמָא, וְהָא
אוּקְמוּהָ, דְּבִגְיֵי כֵּן, יִצְחָק תִּתֵּן תְּפִלַּת
הַמְּנַחֵה. (מֵאִי קָא מִיִּירִי) וְעַל דָּא, עָרֵב וַיִּדְעָתֶם, כִּד
אֲתַעֵר דִּינָא בְּעֵלְמָא, תִּנְדְּעוּן, דְּבַהּ הוּוּא דִּינָא
אַפִּיק יי' יִתְכוּן מִמִּצְרַיִם. וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת

כְּבוֹד יי' דְּהָא בְּהוּוּא זְמַנָּא אֲתַעֵר חֹסֵד בְּעֵלְמָא וַיִּתֵּן לָכֵן לְמִיכָל.

ר' חֲזִיא אָמַר אִיפְכָא, מֵה כְּתִיב לְעִילָא, בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר וְגו'. בֵּיה

וגו'. באותה שעה התעורר ערב. שאותו זמן שמתעורר דין, מתעורר גם חסד בעולם. זהו שכתוב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים. תדעו אותו חסד שעשה עמכם בזמן הדין והוציא אתכם מארץ מצרים. ובקר וראיתם את כבוד ה', כבוד ה' הרי ידוע, וכל כך למה? בשמע ה' את תלנותיכם וגו'.

אמר רבי ייסא, לא משנה הקדוש ברוך הוא את הנהגותיו, רק שאותם הרשעים של העולם משנים אותם ומהפכים רחמים לדין, כמו שנתבאר.

שנה רבי אלעזר, מהמן הנה עתידים הצדיקים לאכל לעולם הבא. ואם תאמר כמו זה? לא! אלא יותר. שלא היה כך לעולמים. מהו? כמו שבארנו שכתוב (תהלים כו) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, וכתוב (ישעיה סב) עין לא ראתה אלהים וזלתה וגו'. ראו כי ה' נתן לכם השבת. רבי חזקיה פתח, (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שיר המעלות, סתם ולא פרש מי אמרו. אלא שיר המעלות שעתידיים לומר כל בני העולם, שעתידי השיר הזה להאמר אותו לדורות עולם.

ומהו ממעמקים קראתיך? כך שנינו, כל מי שמתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש, צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעמק הלב כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא, ויכונן לב ורצון. והאם דוד אמר כך, והרי כתוב בכל לפי דרשתיך, ופסוק זה מספיק? מה צריך ממעמקים?

א"ל כך שנינו, כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך לכוון דעתו (ל"ב) ורצונו מעקר של כל העקרין למשך ברכות מעמק

שעתא, אתער ערב, דההוא זמנא דאתער דינא, אתער נמי חסד בעלמא. הדא הוא דכתיב, וידעתם כי יי' הוציא אתכם מארץ מצרים. תנדעון ההוא חסד דעבד עמכון, בזמנא דדינא ואפיק יתכון מארעא דמצרים. ובקר וראיתם את כבוד יי', כבוד יי' הא ידע. וכל כך למה. בשמוע יי' את תלנותיכם וגו'. אמר ר' ייסא, לא שני קדשא בריך הוא נימוסוי, בר דאינון חייבי עלמא שניין לון, ומהפכי רחמי לדינא, כמה דאתמר.

תאני ר' אלעזר, מהאי מנא זמינין צדיקייא למיכל לעלמא דאתי, ואי תימא בהאי גוונא. לא. אלא יתיר, דלא הוה כן לעלמין. מאי איהו. כמה דאוקימנא דכתיב, (תהלים כו) לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו. וכתיב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וזלתה וגו'.

ראו כי יי' נתן לכם השבת. (שמות יז) ר' חזקיה פתח (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. שיר המעלות סתם, ולא פריש מאן אמרו. אלא שיר המעלות, דזמינין (דף ס"ג ע"ב) כל בני עלמא למימר, דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא.

ומאי הוא ממעמקים קראתיך. הכי תאנא, כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה, ולצללאה מעמקא דלבא, בגין דישתכח לפיה שלים בקודשא בריך הוא, ויכוין לבא ורעותא. ומי אמר דוד הכי, והא כתיב, (תהלים קיט) בכל לפי דרשתיך. ודא קרא סגי, מאי בעי ממעמקים.

א"ל הכי תאנא, כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא) ורעותא, מעיקרא דכל עקרין, לאמשכא ברפאן מעמקא דבירא, (נ"א דבלא) בגין דינגיד

בְּרָפָאן מִמְבוּעָא דְכָלָא. וּמַאי הוּא. הֲהוּא אֲתֵר
דְּנַפְיָא מַנְיָה, וְאִשְׁתַּכַּח מַנְיָה, הֲהוּא נָהָר,
דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָן. וְכַתִּיב (תהלים
מו) נָהָר פִּלְגָיו יִשְׁמְחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְדָא אֲקָרִי
מִמְעַמְקִים. עֲמָקָא דְכָלָא, עֲמָקָא דְבִירָא,
דְּמְבוּעֵין נַפְקִין וְנִגְדִין לְבָרְכָא כָלָא. וְדָא הוּא
שְׂרוּתָא לְאִמְשָׁכָא בְּרָפָאן מַעֲלִילָא לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, פֶּד עֲתִיקָא סְתִימָאָה דְכָל
סְתִימִין, בְּעֵי לְזַמְנָא בְּרָפָאן לְעַלְמִין,
אֲשֵׁרֵי כָלָא, וְאִכְלִיל כָּלָא, בְּהַאי עֲמִיקָא
עֲלָאָה, וּמִהֲכָא שְׂאִיב וְאִתְנַגֵּיד בִּירָא (נ"א נהרא)
דְּנַחְלִין וּמְבוּעֵין אִתְנַגֵּידוּ מַנְיָה, וּמִתְשַׁקְּיִין
מַנְיָה כָּלָהוּ. וּמֵאֵן דְּמַצְלִי צְלוּתִיָּה, בְּעֵי
לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, לְאִמְשָׁכָא בְּרָפָאן
מֵהֵהוּא עֲמִיקָא דְכָלָא, בְּגִין דִּיתְקַבֵּל צְלוּתִיָּה,
וְיַתְעַבִּיד רַעוּתִיָּה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד
בְּקָר. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּכָל יוֹמָא
וְיוֹמָא, מִתְבָּרַךְ עֲלָמָא מֵהֵהוּא יוֹמָא עֲלָאָה,
דְּהָא כָּל שִׁיתָא יוֹמִין מִתְבָּרְכָאן מִיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה. וְכָל יוֹמָא יְהִיב מֵהֵהוּא בְּרַכָּה
דְּקַבִּיל בְּהֵהוּא יוֹמָא דִּילִיָּה.

וְעַד דָּא מֹשֶׁה אָמַר, אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד
בְּקָר. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּלֹא יְהִיב, וְלֹא
יִזְיַף יוֹמָא דָּא לְחַבְרִיָּה, אֲלֵא כָּל חַד וְחַד
שְׁלִיט בְּלַחֲדוּדֵי, בְּהֵהוּא יוֹמָא דִּילִיָּה. דְּהָא לָא
שְׁלִיט יוֹמָא בְּיוֹמָא דְחַבְרִיָּה.

בְּגִינֵי כֵּן, כָּל אֵינֻון (נ"א אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא מִתְבָּרַךְ
מֵהֵהוּא יוֹמָא עֲלָאָה יוֹמָא שְׁבִיעָאָה וּמִתְבָּרְכוּ כָּל שִׁיתָא יוֹמִין כָּל חַד
וְחַד בְּלַחֲדוּדֵי וְכָל יוֹמָא יְהִיב מֵהֵהוּא בְּרַכָּה דְקַבִּיל מֵהֵהוּא יוֹמָא
עֲלָאָה וְעַל דָּא מֹשֶׁה אָמַר אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר דְּהָא לָא שְׁלִיט יוֹמָא
בְּיוֹמָא דְלֹאוּ דִּילִיָּה וְכָל אֵינֻון) חֲמִשָּׁא יוֹמִין שְׁלִיטִין
בְּיוֹמֵיהוּ, וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ, מַה דְקַבִּילוּ, וְיוֹמָא

הַבָּאָר (של הכל), כְּדִי שְׁלִישְׁפִיעַ
בְּרֻכּוֹת מִהַמְעֵין שֶׁל הַכֵּל, וּמַהוּ?
אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁיֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא
מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ נָהָר, שְׁכַתוּב (בראשית ב)
וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָן, וְכַתוּב (תהלים מו)
נָהָר פִּלְגָיו יִשְׁמְחוּ עִיר אֱלֹהִים.
וְזֶה נִקְרָא מִמְעַמְקִים. עֲמָק הַכֵּל,
עֲמָק הַבָּאָר שְׁמַעֲיֵנוֹת יוֹצְאִים
וְשׁוֹפְעִים לְבָרֵךְ אֶת הַכֵּל, וְזוֹהִי
הֵרֵאשִׁית לְמִשְׁךְ בְּרֻכּוֹת מִמְעַלָּה
לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּשֶׁהֲעִתִּיק,
נִסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים, רֹצֵחַ לְזַמֵּן
בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָמוֹת, מְשַׁרְה אֶת הַכֵּל,
וּמְכַלִּיל אֶת הַכֵּל בְּעֲמָק הָעֲלִיּוֹן
הַזֶּה, וּמִכָּאֵן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפַּע בָּאָר
(הָרָה) שְׁנֹחֲלִים וּמַעֲיֵנוֹת נִשְׁפָּעִים
מִמֶּנּוּ, וְכֵלָם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי
שְׁמַתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, צְרִיף לְכוּן לְבוֹ
וְרִצּוֹנוֹ לְמִשְׁךְ בְּרֻכּוֹת מֵאוֹתוֹ עֲמָק
שֶׁל הַכֵּל כְּדִי שֶׁתְּקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ
וְיַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר
מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה,
בְּכָל יוֹם יוֹם מִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם
מֵאוֹתוֹ יוֹם הָעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי כָּל
שֶׁשֶׁת הַיָּמִים מִתְבָּרְכִים מִיוֹם
הַשְּׁבִיעִי, וְכָל יוֹם נוֹתֵן מֵאוֹתָהּ
בְּרַכָּה שְׁקַבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ.

וְעַד זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֶל יוֹתֵר
מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. מַה הַטַּעַם? כְּדִי
שֶׁלֹּא יִתֵּן וְלֹא יִלְוֶה יוֹם זֶה לְחַבְרוֹ,
אֲלֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ
בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט
יוֹם בְּיוֹם שֶׁל חַבְרוֹ.

מִשׁוּם כֵּן כָּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה,
כָּל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרַךְ מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, יוֹם הַשְּׁבִיעִי,
וּמִתְבָּרְכִים כָּל שְׁשֶׁה הַיָּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנֵי
עַצְמוֹ, וְכָל יוֹם נוֹתֵן בְּיוֹם שְׁלוֹ מֵאוֹתָהּ בְּרַכָּה
שְׁקַבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ
אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בְּיוֹם
שֶׁלֹּא שְׁלוֹ, וְכָל אוֹתָם) חֲמִשָּׁה יָמִים
שׁוֹלֵטִים בְּיָמִים שְׁלֵהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ
מַה שְׁקַבְּלוּ, וּבְיוֹם הַשְּׁשִׁי נִמְצָא

יותר. וזה הולך כפי מה שאמר רבי אלעזר, מה שכתוב יום הששי ולא נאמר כן בכל שאר הימים - אלא כן פרשה, הששי - שהזדווגה ושהודמנה בו הגבירה להתקין שלחן למלך. ולכן נמצאו בו שני חלקים - אחד ליומו, ואחד לתקון בשמחת המלך בגבירה.

ואתו לילה שמחת הגבירה במלך וזווגם, ומתברכים כל ששת הימים, כל אחד ואחד לבדו, ולכן צריך אדם לסדר שלחנו בליל השבת, כדי שישרו עליו ברכות מלמעלה, וברכה לא נמצאת על שלחן ריק. ואתו לילה שמחתה של הגבירה במלך וזווגם) לכן תלמידי חכמים שיודעים סוד זה, זווגם מערב שבת לערב שבת.

ראו פי ה' נתן לכם השבת. מה זה שבת? יום שבו נחים שאר הימים, והוא כלל של כל אותם ששת האחרים, וממנו הם מתברכים. רבי ייסא אמר, וכן גם כנסת ישראל נקראת שבת, משום שהיא בת זוגו, וזוהי כלה, שכתוב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר העמים. זהו שכתוב (שם) ביני ובין בני ישראל. וזוהי נחלת ירשת עולמים לישראל. ולכן פתוב (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו', ובמקומו בארנו את הדברים.

כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו - שנינו, מאותו מקום שראוי ללכת, וסוד הדבר - שכתוב (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו, וזהו מקום, וזהו סוד הכתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.

שתיטאה אשתכח ביה יתיר. ואזלא הא, פהא דאמר רבי אלעזר, מאי דכתיב יום הששי, ולא אתמר הכי בכל שאר יומין. אלא הכי אוקמוה, הששי. דאזדווגא (ראודמנא) ביה מטרוניתא. לאתקנא פתורא למלכא, ובגין כן, אשתכחו ביה תרין חולקין, חד ליומיה, וחד לתקונא, בחדוותא דמלכא במטרוניתא.

וההוא ליליא, חדוותא דמטרוניתא במלכא, וזווגא דלהון, ומתברכאן כל שיתא יומין, כל חד וחד בלחודוי. בגין כן, פעי בר נש לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בגין דשארי עליה ברפאן מלעילא, וברפכתא לא אשתכח על פתורא ריקנא, (וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון) בגין כן, תלמידי חכמים דידיעין רזא דא, זווגא דלהון מערב שבת לערב שבת.

ראו פי י' נתן לכם השבת, מאי שבת. יומא דביה נייחין שאר יומין, והוא כלל דכל אינון שיתא אתרנין, ומניה מתברכין. רבי ייסא אמר, וכן נמי כנסת ישראל אקרי שבת, בגין דאיהי בת זוגו, ודא היא כלה. דכתיב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר עמין, הדא הוא דכתיב, (שמות לא) ביני ובין בני ישראל. ודא היא אחסנת יורתת עלמין לישראל. ועל דא, פתיב (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו' ובאתריה אוקימנא מלי.

כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו. תנינן, מההוא מקום דאתחזי למהך. ורזא דמלה דכתיב, (יחזקאל א) ברוך כבוד י' ממקומו, ודא איהו מקום. ודא איהו רזא דכתיב, (שמות ג) פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אתר ידיעא קרינן ליה מקום דאשתמודעא יקרא עלאה.

וּבְגִין כֵּן, אֲזַהְרֶנּוּ לְבַר נֶשׁ, דְּקָא מִתְעַטְרָא
 בְּעֵטוּרָא קְדִישָׁא דְלַעֲיִלָּא, דְּלֹא יִפּוּק
 מִנִּיהּ בְּפּוּמִיהּ מְלוּלָא דְחוּל, בְּגִין דְּאִי יִפּוּק
 מִנִּיהּ, קָא (ד"ט ע"א) מְחַלֵּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא,
 בִּידוּי בְּעוֹבְדָתָא. בְּרַגְלוֹי, לְמַהֲרֵן לְבַר מִתְרִין
 אֲלַפִּין אַמִּין. כָּל אֲלִין חִלוּלָא דְשַׁבְּתָא אֵינוּן.
 אַרְיָ יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, דָּא אִיהוּ אֲתֵר יִקְרָא
 דְקְדוּשָׁה, דְּהָא לְבַר מִנִּיהּ, אֱלֹהִים
 אַחֲרִים גִּינְהוּ. בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ, דָּא כְּבוֹד
 דְלַעֲיִלָּא. מִמְּקוֹמוֹ, דָּא כְּבוֹד דְלִתְתָּא. דָּא
 אִיהוּ רְזָא דְעֵטְרָא דְשַׁבְּתָא, בְּגִין כֵּן אַל יֵצֵא
 אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. זַפְּאָה חוּלְקִיהּ מָאן דְּזָכִי
 לִיקְרָא דְשַׁבְּתָא זַפְּאָה אִיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין
 וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם וּגּוֹ'. (שמות
 יז) רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (תהלים לד) חוֹנָה מְלֵאךְ
 יְיָ סָבִיב לִירְאָיו וַיִּחְלָצֵם. זַפְּאִין אֵינוּן
 צְדִיקָיָא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי
 בִיקְרִיהוֹן, יִתִּיר עַל דִּילִיהּ. תָּא חֲזִי, כְּמָה
 אֵינוּן בְּנֵי עֵלְמָא, דְמַחְרְפִי וּמְגַדְפִי לַעֲיִלָּא,
 כְּגוֹן סְנַחְרִיב חֲרַף וְגַדְרָה, וְאָמַר (מלכים ב יח) מִי
 בְּכָל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת וּגּוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 מְחִיל, וְלֹא תִבַע מִנִּיהּ. כִּיּוֹן דְּאוּשֵׁיט יְדִיהּ עַל
 חֲזִיקָהּ, מָה כְּתִיב (מלכים ב יט) וַיֵּצֵא מְלֵאךְ יְיָ וַיִּפֶן
 בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וּגּוֹ'.

יִרְבְּעֵם בֶּן נֹכַח הָוָה פָּלַח לְעַבּוּדָה זָרָה,
 וּמְקַטֵּר לָהּ, וּמְזַבַּח לָהּ, וְקוּדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא לֹא תִבַע מִנִּיהּ. וְכֵן אֲתָא עֲדו
 נְבִיאָהּ, וְאֲתַנְפִּי עָלֶיהָ, וְאוּשֵׁיט יָרְבְּעֵם יְדָא
 לְקַבְלֶיהָ, מָה כְּתִיב (מלכים א יג) וַתִּיבֹשׁ יְדוֹ וּגּוֹ',
 וְלֹא יִכַּל לְהִשְׁיבָהּ אֲלֵיוֹ. (ועל דפלח לעבודה זרה לא תבע ליה קדשא בריך הוא).

וְכֵן אֲזַהְרֶה לְאָדָם שְׁמֵתְעַטֵּר
 בְּעֵטוּר קְדוּשׁ שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁלֹא יֵצֵא
 מִפִּי דְבוּר שֶׁל חַל, מִשּׁוּם שְׂאֵם
 יֵצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא מְחַלֵּל אֶת יוֹם
 הַשַּׁבָּת, בְּיָדוֹ - בְּמַעֲשֵׂהּ, וּבְרַגְלָיו -
 לְלַכֵּת מִחוּץ לְאֲלָפִים אִמָּה. כָּל אֵלוֹ
 הֵם חִלוּל שַׁבָּת.

אַרְיָ יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ - זֶהוּ מְקוֹם
 נִכְבָּד שֶׁל קְדוּשָׁה, שֶׁהָרִי מְחַוְצָה לוֹ
 הֵם אֱלֹהִים אַחֲרִים. בְּרוּךְ כְּבוֹד ה'
 - זֶהוּ כְּבוֹד שְׁלֹמְעֵלָה. מִמְּקוֹמוֹ -
 זֶה כְּבוֹד שְׁלֹמְטָה. זֶהוּ סוּד עֲטָרַת
 הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ.
 אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שְׂזוּכָה לְכַבֵּד
 אֶת הַשַּׁבָּת. אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הָזֶה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם
 וּגּוֹ'. רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (תהלים לד) חוֹנָה
 מְלֵאךְ ה' סָבִיב לִירְאָיו וַיִּחְלָצֵם.
 אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוֹדָם יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ.
 בֹּא רְאֵה כְּמָה הֵם בְּנֵי הָעוֹלָם
 שֶׁמְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים לְמַעֲלָה, כְּמוֹ
 שֶׁסְנַחְרִיב חֲרַף וְגַדְרָה וְאָמַר (מלכים ב-
 יח) מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת וּגּוֹ'.
 וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַל וְלֹא תִבַע
 מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן שֶׁהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל
 חֲזִיקָהּ, מָה כְּתוּב? (שם יט) וַיֵּצֵא
 מְלֵאךְ ה' וַיִּפֶן בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וּגּוֹ'.

יִרְבְּעֵם בֶּן נֹכַח הָוָה עוֹבֵד לְעַבּוּדָה
 זָרָה וּמְקַטֵּר לָהּ וּזוֹבַח לָהּ, וְהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע מִמֶּנּוּ. וְכֵן אֲתָא
 עֲדוֹ הַנְּבִיאָה וְהִתְנַבֵּא עָלֶיהָ, וְהוֹשִׁיט
 יָרְבְּעֵם אֶת יָדוֹ כְּנִגְדּוֹ - מָה כְּתוּב?
 (שם-א יג) וַתִּיבֹשׁ יְדוֹ וּגּוֹ', וְלֹא יִכַּל
 לְהִשְׁיבָהּ אֲלֵיוֹ. (ועל שעבד לעבודה זרה לא

תבע אותו הקדוש ברוך הוא).
 פְּרַעְיָה חֲרַף וְגַדְרָה, וְאָמַר (שמות ה) מִי
 ה' וּגּוֹ', וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע

פְּרַעְיָה חֲרַף וְגַדְרָה, וְאָמַר (שמות ה) מִי יְיָ וּגּוֹ'. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא תִבַע

ממנו, עד שסרב לישראל, שכתוב (שם ט) עודף מסתולל בעמי, הנה יד ה' הויה במקנה וגו'. וכן בכל מקום הקדוש ברוך הוא תובע את עלבון הצדיקים יותר על שלו.

באן משה אמר (שם יז) עוד מעט וסקלוני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, אינו זמן לתבע את עלבונך, אלא עבר לפני העם, ונראה מי יושיט ידו כנגדך. וכי ברשותם אתה עומד, או ברשותי?

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שנינו, אמר רבי יוסי, חקוק היה המטה משני צדדים מהשם הקדוש, צד אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות, וצד אחד דין בדין - נחש עלי צור. בא ראה, כתוב (שמות יד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מהו ונטה? כלומר, הטה בצד אחד שחקוק ברחמים ודין, וכתוב ויט משה את ידו, ולא כתוב וישלח משה את ידו. כלומר, הטה מצד אחד. ואם תאמר שחקוק היה מזמן קדמון נחש עלי צור, אלא בסנה נחקק, שכתוב (שמות ד) וישלכהו ארצה ויהי לנחש. בשעה ההיא נחקק נחש עלי צור.

ובא ראה, אמר רבי יהודה, רצה הקדוש ברוך הוא ששמתיו שיהיו חקוקים במטה יעשו האותות, ולמדנו, שני אותות נעשו בים. בצד ההוא שהטה משה ברחמים ודין קרע הים לישראל בשנים עשר שבילים, והשיב בדין על המצרים והטביע אותם בתהום. זהו שכתוב (שם יד) וישב ה' עליהם את מי הים. מאותה שעה רצה להוציא מים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הטה

מניה, עד דסריב בהו בישראל, דכתיב, (שמות ט) הנה יד יי' הויה במקנה וגו', וכן בכל אתר, קדשא בריך הוא תבע עלבונא דצדיקייא יתיר על דיליה.

הבא משה, אמר עוד מעט וסקלוני, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה לאו עידן הוא למתבע עלבונך, אלא עבור לפני העם, ואחמי מאן יושיט ידוי לקבלך, וכי ברשותיהו את קאים, או ברשותי.

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

תנא אמר רבי יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטרין משמא קדישא, חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפן, וחד סטר דינא בדינא נחש עלי צור. תא חזי כתיב (שמות י"ד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מאי ונטה, כלומר נטה בחד גיסא דגליפא ברחמי ודינא, וכתיב ויט משה את ידו ולא כתיב וישלח משה את ידו. כלומר, אסטי מחד גיסא. ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור, אלא באסנא אתגליף דכתיב (שמות ד) וישלכהו ארצה ויהי לנחש, בההיא שעתה אתגליף נחש עלי צור.

ותא חזי אמר רבי יהודה בעא קדשא בריך הוא דשמוי הוו גליפן בחוטרא יעבידו אתאן, ותנא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסטא משה ברחמי ודינא, בזע ימא לישראל בתריסר שבילין ואתיב בדינא על מצראי ואטבע להון בתהומא. הדא הוא דכתיב, (שמות י"ד) וישב ה' עליהם את מי הים מההיא שעתא בעא לאפקא מיא. אמר ליה קדשא בריך הוא אסטי חוטרא מגיסא אוחרא

המטה מצד אחר ושני אותות
תעשה בו, כמו שנעשה מהצד
האחר, אות אחד כאן ואות
אחד במריבה. אבל עתה - (שמות
יז) והפית בצור. באיזה צור?
בזה הצור, ויעלה נחש של זמן
אחר. אמר רבי אלעזר, מהו
שכתוב (במדבר כ) קח את המטה
והקהל את העדה אתה ואהרן
אחיד ודברתם? מהו ודברתם?
אמר רבי אלעזר, צנה אותו על
הנחש, שהרי נעשה בצור. עתה
צריך שיעשה בנחש להשלים
שמו של הקדוש ברוך הוא
באלו האותות, משמע שכתוב
ודברתם, וכתוב (שם כא) וידבר
העם באלהים ובמשה. מה
כתוב אחרי? וישלח ה' בעם
את הנחשים השרפים וגו'. מה
נחש כחו בפיו, אף כאן בפיו.
ומשה לא עשה כן, אלא הנה,
הנה ולא השלים השם, אלא
חזר ככראשונה בשם של צור
ועזב שם של נחש. והו שכתוב
ויך, ולא כתוב וידבר, כמו
שנצטוה - ודברתם. ששינונו,
צור לעשות, ונחש לדבר. (שם כ)

אחד שעבר ואחד עתה.
שינונו, אמר רבי אלעזר, באותה
שעה נשאר השם, כלומר שלא
נשלם באות ההוא, שעזב משה
הנחש ולא נשלם כל השם,
שהרי בצד אחד נשלם. בים
מצד אחר. התחיל בצור ולא
נשלם בנחש. אמר לו הקדוש
ברוך הוא: עשית שהתחיל
שמי ולא נשלם לעשות אותות,
אף אתה תתחיל ולא תשלים.
(במדבר כ) לכן לא תביאו, התחלת
להוציא אותם - ולא תשלים
להכניס אותם לארץ. לכן לא

תביאו. אמר רבי אלעזר, ידע לב של משה בראשונה, שהתירא פאשר ראה הנחש, שכתוב (שמות
ד) וינס משה מפניו. הלב ראה ולא ידע.

ותרין אתאן אתעביד ביה, כמה דאתעביד מסטרא
אחרא, חד את הקא וחד את במריבה. אבל
השתא, (שמות יז) והפית בצור, באן צור, בהאי צור,
וסליק נחש דלזמנא אחרא. אמר רבי אלעזר מאי
דכתיב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה
אתה ואהרן אחיד ודברתם. מהו ודברתם.

אמר רבי אלעזר מני ליה על נחש דהא אתעביד
בצור. השתא בעי דאתעביד בנחש
לאשלא שמוי דקודשא בריה הוא באלין אתין,
משמע דכתיב ודברתם וכתיב (במדבר כ"א) וידבר
העם באלהים ובמשה. מה כתיב בתריה, וישלח
ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש
חיליה בפומיה, אוף הקא בפומא ומשה לא עבד
הכי, אלא הנה, מחא ולא אשלים שמא, אלא
חזר בקדמיתא בשמא דצור ושבק שמא דנחש.
הדא הוא דכתיב ויך, ולא כתיב וידבר, כמה
דאתפקד, ודברתם. דתנינן צור למעבד, ונחש
למלא. (במדבר כ) ויך את הסלע במטהו פעמים,
חד דעבר וחד השתא.

תניא אמר רבי אלעזר ביה שענתא אשתארא
שמא, כלומר דלא אשתלים בההוא אות
דשביק משה נחש ולא אשתלים כל שמא, דהא
בחד גיסא אשתלים. בימא מגיסא אחרא, שרי
בצור ולא אשתלים בנחש. אמר ליה קדשא בריה
הוא, עבדת דשרי שמי ולא אשתלים למעבד
אתוון, אוף את שרית, ולא תשתלים. (במדבר כ) לכן
לא תביאו, שרית לאפקא לון, ולא תשתלים
לאעלא לון לארעא. לכן לא תביאו, אמר רבי
אלעזר ידע לבא דמשה בקדמיתא, דדחיל פד
חמא נחש. דכתיב (שמות ד) וינס משה מפניו, לבא
חמא ולא ידע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס. עַל נֶס לֹא כְּתוּב, אֲלֵא עַל הַנֶּס. רָצָה לְתַקֵּן מָה שְּׁחָסַר. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, רָצוֹנִי שִׁישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְקוּם שְׁחָסַר לֹא שָׁלֵם, אֲבָל אֵתָּה תִּמְשִׁיךְ נֶס אֶחָד (כ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב (במדבר כא) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף. עֲשֵׂה לָךְ - לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ - תִּקְּן מָה שְּׁחָסַרְתָּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֲלֵא הַרְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בְּמִים, וְנִשְׁאַר חָסֵר מִהַשְּׂאָר. וְתִקְּנֵת בְּרֵאִיָּה - (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים, וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ, (שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר, (במדבר כז) וְרֵאִיתָ אֶתָּה וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. בֹּא וּרְאֵה שְׂאֵפְלוֹ רֵאִיָּה, כִּיִּן שְׁעֵשֶׂה רֵאִיָּה, כְּזֶה הַשְּׁלִים לַעֲצָמוֹ הַרְאִיָּה, אֲבָל לֹא הַשְּׁלִים אֶת הַשֵּׁם בְּמִים כְּמוֹ שְׂאָר כָּל הַשְּׂמוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַה שְׂאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (במדבר כ) לִכְּן לֹא תִבְיֹאוּ, אָמַר מֹשֶׁה, הַנַּחֵשׁ הַזֶּה הוּא לְתַקְּלָה בְּעוֹלָם הִיָּה. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כָּף - דִּין לְחַיִּים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי הָאָמֶת. בְּאוֹתָהּ שַׁעַה שְּׁכַתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי, יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין. פֶּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תְּמִים פִּעְלוֹ. זֶהוּ הַצּוּר שְׂאֲנַחֲנוּ אוֹמְרִים (שם) אֶל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל, שְּׁכַתוּב וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי, וְכַתוּב (שמואל ב-כב) הָאֵל תְּמִים דְּרָכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ, אֵל - גְּזֵרַת רַחֲמִים הִיא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָּף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כְּתוּב (במדבר כ"א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס, עַל נֶס לֹא כְּתוּב אֲלֵא עַל הַנֶּס. בְּעֵא לְאֵתְקַנָּא מָה דְּחָסַר. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתוּב (במדבר כ"ז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, בְּעֵינָא דִּישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵתְרָא דְּחָסַר לֹא שְׁלִים אֲבָל אֵת מְגִיד נְסָא חָדָא (נ"א הכ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּתוּב (במדבר כ"א) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף, עֲשֵׂה לָךְ, לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ, תִּקְּן מָה דְּחָסַרְתָּ וְעַם כָּל זֶה, לֹא תִקֵּן אֲלֵא רֵאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ שְׂמָא בְּמִים וְאֵשְׁתַּאֲר חָסֵר מִהַשְּׂאָר. וְתִקְּנֵת בְּרֵאִיָּה, (דברים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר (במדבר כ"ז) וְרֵאִיתָ אוֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. תָּא חֲזִי דְאֶפִּילוּ רֵאִיָּה כִּיִּן דְּעֵבֵד רֵאִיָּה, בְּהָאִי אֲשָׁלִים לִיָּה רֵאִיָּה, אֲבָל לֹא אֲשָׁלִים שְׂמָא בְּמִיָּא כְּמוֹ שְׂאָר כָּל שְׂמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשַׁעַה דְּאָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (במדבר כ) לִכְּן לֹא תִבְיֹאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הָאִי חוּיָא לְתַקְּלָא עַלְמָא הוּוּ. אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה, לֹאוּ הָכִי, דִּינָא לְחַיִּיבֵיָּא וְחַיִּין לְמֵאֲרִי קְשׁוּט, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה דְּכְתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין. פֶּתַח וְאָמַר, (דברים ל"ב) הַצּוּר תְּמִים פִּעְלוֹ, דָּא הוּא צוּר דְּקֵאֲמַרִּין (דברים ל"ב) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל דְּכְתוּב, וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי. וְכְתוּב (שמואל ב' כ"ב) הָאֵל תְּמִים דְּרָכּוֹ.

אָמַר ר' חֲזִיָּא וְהָא תְּנִינָן, אֵל, גְּזֵרַת רַחֲמִי הוּא כְּמָה דְּאֵתְּ אָמַר (במדבר כ"ג) אֵל

(במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָּף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

על הדין. אל לבדו יכלת היתה לו והרשות היתה שלו. מה היכלת? שליטה של אל, התחזקה גזרה שלו, כמו שנאמר (בראשית לא) יש לאל ידי, ורשות שלו יכלת של עין רעה, כמו שנאמר יש לאל ידי. אמר לו, והרי כתוב (דברים י) האל הגדל הגבר. אל גדול נוצח, אל לבדו נוצח. וכתוב (שם לב) הצור תמים פּעלו כי כל דרכיו משפט. זה צור (שם) אל אמונה ואין עול. זה נחש עלי צור.

נחזר לדברים הראשונים. וכתוב (איוב ח) האל יעות משפט, חס ושלום! אמר רבי אלעזר, זהו שכתוב (תהלים פה) אשמעה מה ידבר האל וגו'. (שמות ד) וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, כמו שנאמר (דברים כז) מטה משפט. מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי, שני מטות היו, אחד של משה ואחד של הקדוש ברוך הוא. מהיכן לומדים? שכתוב (שמות ד) ומטה האלהים. ששנינו, בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו, היה כאלו שלו. זהו שכתוב (שם) ויקח משה את מטה האלהים בידו. כיון שאמר ויקח משה, איני יודע שלקחו בידו? אלא מהו בידו? ברשותו, ביכלתו.

ואמר רבי יוסי, ברשותו של משה היה עד שהוקם המשכן. כיון שהוקם המשכן, חזר המטה לפני העדות, ומשה היה נוטלו לעשות בו נסים. זהו שכתוב (במדבר כ) ויקח משה את המטה מלפני ה'. כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה.

אמר רבי יהושע, אותו המטה של סנפירינון היה, ומששת ימי בראשית נברא, כמו ששנינו,

מוציאם ממצרים, (שמות ל"ד) אל רחום וחנון. אמר ליה, לאו הכי. דתנינן, שליט רחמי על דינא, אל בלחודוי יכולת הוה ליה ורשותיה הוה דיליה. מאי יכולת, שולטנותא דאל, אתגבר גזירה דיליה. כמה דאת אמר, (בראשית ל"א) יש לאל ידי, ורשותא דיליה יכולת דעינא בישא. כמה דאת אמר יש לאל ידי. אמר ליה, והא כתיב (דברים י) האל הגדל הגבר, אל גדול נצחא, אל בלחודוי נצחא. וכתיב (דברים ל"ב) הצור תמים פּעלו כי כל דרכיו משפט. הא צור (דברים ל"ב) אל אמונה ואין עול, הא נחש עלי צור.

נהדר למילי קדמאי, וכתיב (איוב ח) האל יעות משפט, חס ושלום. אמר רבי אלעזר היינו דכתיב (תהלים פ"ה) אשמעה מה ידבר האל וגו'. (שמות ד) וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, כמה דאת אמר (דברים כ"ז) מטה משפט, מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי שני מטות היו, אחד של משה ואחד של הקדוש ברוך הוא. מאי משמע, דכתיב (שמות ד) ומטה האלהים, בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו, היה כאילו שלו. הדא הוא דכתיב (שמות ד) ויקח משה את מטה האלהים בידו, כיון דאמר ויקח משה, איני יודע שלקחו מהו בידו, ברשותו ביכלתו.

ואמר רבי יוסי ברשותו של משה היה, עד שהוקם המשכן. כיון שהוקם המשכן, חזר המטה לפני העדות ומשה היה נוטלו לעשות בו נסים. הדא הוא דכתיב (במדבר כ) ויקח משה את המטה מלפני ה', כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה.

אמר ר' יהושע, אותו המטה של סנפירינון היה, ומששת ימי בראשית

והמכתב, והמטה. רבי יהודה אומר, של עץ היה. מי שאמר של סנפירינון היה - שכתוב (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתוב (שמות ד) מטה האלהים. ומי שאמר של עץ היה - שכתוב (שם טו) ויורהו ה' עץ וגו' שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן הרי חק ומשפט לעשות נסים, חק ומשפט. נחש עלי צור - שכתוב (משלי ל) נחש עלי צור. ושם נסהו משום שכתוב (שמות טו) וימתקו המים.

דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו. אמר רבי יהודה, כתוב פי מרים הם. מכאן שנינו, יש מים עכורים ויש מים צלולים, יש מים מרים ויש מים מתוקים. ויצעק אל ה' - למה צעק? מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשו אצטרף לחקק אותו בצור. ושניהם עמדו על המים המרים. ואותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב (שם) שם שם לו חק ומשפט.

באשר בא רבי אבא, באו שאלו לפניו. אמר להם, יפה אמר רבי יהודה וכף הוא, ואני צריך לגלות סוד הענין, והרי ראינו שרבי יהודה גלה אותו. אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, עתה במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים. אבל פשיצאו ממצרים, כמה מקטרגי מזמני על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרם ונטה ידך. כיון דאמר הרם את מטף מהו ונטה

נברא. כמה דתנינן והמכתב והמטה. רבי יהודה אומר, של עץ היה. מאן דאמר של סנפירינון היה, דכתיב (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתוב (שמות ד) מטה האלהים. ומאן דאמר של עץ היה, כדכתיב (שמות טו) ויורהו ה' עץ וגו' שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן הרי חק ומשפט לעשות נסים, חק ומשפט. נחש עלי צור דכתיב (משלי ל) נחש עלי צור. ושם נסהו משום דכתיב (שמות טו) וימתקו המים.

דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה חק ומשפט שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו. אמר רבי יהודה, כתיב, פי מרים הם מכאן שנינו, יש מים עכורים ויש מים צלולים, יש מים מרים ויש מים מתוקים. ויצעק אל ה', למה צעק, מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו, משה הנחש שנהפך בסנה עכשו אצטרף לחקקא ליה בצור, ותרווייהו עמדו על המים המרים. ואותה שעה אתחקק צור בנחש שהיה בו קודם. הדא הוא דכתיב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט.

בד אתא ר' אבא, אתו שאילו קמיה. אמר להו שפיר קאמר רבי יהודה, והכי הוא, ואנא איצטרף לגלאה רזא דמלה, והא חזינא דרבי יהודה גלי לה. אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה השתא במצרים, היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים. אבל פשיצאו ממצרים, כמה מקטרגי מזמני על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרם ונטה ידך. כיון דאמר הרם את מטף מהו ונטה

את ידך, אלא הרים את מטך נגד רהב שרו של מצרים. באו למרה, כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק. הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות ט"ו) וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיֹּאמֶר לִי הוֹצֵא אֶת בְּרִיךָ הוּא. משה, הרי לך עצה בזה. השלף המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור, שניהם ביחד, ויצולו. הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם. וכתוב (שמות ט"ו) שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסוהו, עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה הרי לך שיעמד אצל המים הרי לך להתקדש שמי במים.

בשבאו לאילים, באו המים לקטרג בהם. אמר הקדוש ברוך הוא, במקום הזה אין צריך מטה. הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש והוא שבעים תמרים ושתים עשרה עינות מים, שנים עשר שבטים בשבעים עמודים ושנים עשר שבטים. כמה דאת אמר (ישעיה א) כִּי יִבֹשׂוּ מְאִילִים אֲשֶׁר חִמְדֶּתֶם. מיד, ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן, והוא אילם, ומשמע דכתיב שם לו ולא במקום אחר ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה. מכאן ולהלאה איצטרין המטה, בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב באו המים לקטרג, אמר לך הקדוש ברוך הוא, (שמות ט"ז) וְהִפִּיתַי בַּצּוּר, הַמַּטֵּה אִיצְטְרִיךְ הִכָּא וְהִפִּיתַי לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר וְלֹא בְּנַחֲשׁ. אמר משה יתיר איצטרין הכא,

בנחש. אמר משה, יותר צריך כאן, אני רואה מים שרוצים לשטף. מדוע? (שם) הֲנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שם על הצור בחרב והפית בצור. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עדין במריבה עתידין המים

כיון שאמר הרים את מטך, מהו ונטה את ידך? אלא הרים את מטך נגד רהב שרו של מצרים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק, זהו שכתוב (שמות טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה - השלף המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור, שניהם ביחד, ויצולו. זהו שכתוב (שם) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם. עץ, כמו שנאמר (קהלת יא) מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ, שְׁהוּא עֵצָה, וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם. וכתוב (שמות טו) שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסוהו, עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה הרי לך שיעמד אצל המים, הרי לך להתקדש שמי במים.

בשבאו לאילים - באו המים לקטרג בהם. אמר הקדוש ברוך הוא: במקום הזה אין צריך מטה. הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש, והוא שבעים תמרים, ושתים עשרה עינות מים, שנים עשר שבטים בשבעים עמודים ושנים עשר שבטים. כמה שנאמר (ישעיה א) כִּי יִבֹשׂוּ מְאִילִים אֲשֶׁר חִמְדֶּתֶם. מיד - ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן, והוא אילם. ממשמע שכתוב על המים, ומשמע שכתוב שם שם לו חק ומשפט, ולא במקום אחר, ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה. מכאן ולהלאה הוצרך המטה בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב - באו המים לקטרג. אמר לו הקדוש ברוך הוא, (שמות ט"ז) וְהִפִּיתַי בַּצּוּר, הַמַּטֵּה נֶצְרָף כָּאן, וְהִפִּיתַי לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא

בנחש. אמר משה, יותר צריך כאן, אני רואה מים שרוצים לשטף. מדוע? (שם) הֲנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שם על הצור בחרב והפית בצור. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עדין במריבה עתידין המים

לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים, רָעִים וְזוֹדוֹנִים, וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶצְרַף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנֶּחֱשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

בֵּא רֵאָה, כִּפֹּךְ רֵאָה דוֹד, שְׁכָתוּב (תהלים קכד) לִלְוִי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם. זֶה פִּרְעָה. (שם) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים, כִּמּוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנֶחֱשׁ? אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיּוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לָנוּ מִים. נִתְיַעֵץ וְאָמַר, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי עֲמַד בְּנֶחֱשׁ, וְאֲנִי רוֹאֶה שְׁאִין גְּזֵרָה לְנֶחֱשׁ בְּמִים, אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן (בראשית א) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע שְׁעָפָר יֹאכַל כָּל יְמֵיו, אֲבָל לֹא בְּמִים. וְיִשְׂרָאֵל דוֹחֲקִים לִי, וְאִף עַל גַּב שִׁיעֵשָׂה גַם, לֹא יַעֲשֶׂה בְּמִים, אֵלֶּא יִחַקֵּק בְּעָפָר וְלֹא בְּמִים, שְׁכָתוּב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֶחֱשׁ. וְצוּר בְּזָה נִחַקֵּק בְּמִים בְּמִרְה, וְכִבֵּר עָשָׂה גַם בְּזָה שֶׁנֶּעֱשָׂה בְּזֶמֶן אַחֵר, שְׁכָתוּב (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמִים. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שְׁלֵא יִכּוֹל הַנֶּחֱשׁ בְּמִים, (שם) לִכֵּן לֹא תִבְיֹאוּ: מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיָּה חֲקוּק

אֲנֵא חָמֵי מִים דְּבַעֲיִין לְשִׁטְפָּה. אֲמַאי, (שמות ט"ז) הַנְּנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שֶׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב וְהַפִּית בְּצוּר. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדִין בְּמַרִיבָה עֲתִידִין הַמִּים לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים רָעִים וְזוֹדוֹנִים וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהוֹן. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אִיצְטְרִיף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנֶּחֱשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. הֲדָא הוּא דְכָתִיב, לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם, דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

תָּא חֲזִי, הָכִי חָמָא דוֹד. דְּכָתִיב, (תהלים קכ"ד) לִלְוִי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם, זֶה פִּרְעָה. (תהלים קכ"ד) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנֶחֱשׁ, אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיּוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לָנוּ מִים, נִתְיַעֵץ וְאָמַר. קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי, עֲמוּד בְּנֶחֱשׁ וְאֲנֵא חָמֵי דֵאִין גְּזֵרָה לְנֶחֱשׁ בְּמִים אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֶכָּא, (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ מִשְׁמַע דְּעָפָר יִיכּוֹל כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל לֹא בְּמִיָּא. וְיִשְׂרָאֵל דְּחֲקִין לִי, וְאִף עַל גַּב דִּיתְעַבִּיד נִיסָא, לֹא יִתְעַבִּיד בְּאַתְרָא דָּא, אֵלֶּא אֶתְחַקֵּק בְּעָפָרָא וְלֹא בְּמִיָּא. דְּכָתִיב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֶחֱשׁ. וְצוּר בְּזָה אֶתְחַקֵּק בְּמִיָּא בְּמִרְה, וּפְכֹר עָבַד נִיסָא בְּהֵאִי, דֵּאֶתְעַבִּיד זְמָנָא אַחְרָא. דְּכָתִיב, (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמִים. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא, מֹשֶׁה (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, דְּחֲשַׁבְתוּן דְּלֹא יִכּוֹל

נֶחֱשׁ בְּמִים. (במדבר ט) לִכֵּן לֹא תִבְיֹאוּ: (עד כאן מההשמטות).

מֵאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּמִחַקֵּק בְּנַסִּין הָוָה, וְשָׁמָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה רְשִׁימָא בִּיהַ.

בנפסים, ורשום בו השם הקדוש העליון. בתחלה לנחש, כמו שנאמר (משלי כט) דרך נחש עלי צור. נחש, הרי נודע שמעורר צור. (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה? כאן הוא התגלה, שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור. ומה זה צור? כמו שנאמר (דברים לב) הצור תמים פעלו. ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור. והרי בארנו את הדברים.

אמר רבי יהודה, אם היה הכתוב שותק - יפה שאלת. אלא הרי כתוב, והפית בצור ויצאו ממנו מים. אמר לו, ודאי כף הוא, שאין לך כל שם ושם מאותם שמות קדושים של הקדוש ברוך הוא שלא עושה נסים וגבורות ומוציא כל מה שצריך לעולם, כל שפן להוציא כאן מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב הן הבה צור ויזובו מים. מי מכה את שמו? אמר לו, פטיש חריף ידוע בהכאותיו, ואתה שואל את זה? אלא בא ראה, בכל מקום צור זה גבורה, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות, מתעוררת גבורה זו, ואותה הגבורה מכה ומלקה. וזהו הכתוב (תהלים עח) הן הבה צור ויזובו מים. ואם לא שמתעורר צור ומלקה במקום שצריך - לא נובעים מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב (דברים לב) צור ילך תשי. ושנינו, מה זה תשי? כלומר החלשת אותו. אמר לו, ודאי כף זה, שאלמלא ידעו הרשעים שהצור הזה עתיד להתעורר כנגדם ולהלקות אותם, ימנעו מלחטא לפניו, אלא חלש הוא בעיניהם, הואיל ואינם מתבוננים בו ולא מסתכלים בדרךיהם (בכסאיותיהם), ועל זה צור ילך תשי.

בְּקִדְמִיתָא נָחַשׁ, כְּמָה דְאִתְמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ נָחַשׁ עָלֵי צוּר. נָחַשׁ, הָא אִתְיַדַע דְאִתְעַר צוּר. (נ"א וְאִתְמַר צוּר) בְּאֵן אֲתֵר אֲתַגְלִי, הֲכָא אֲתַגְלִי דְכְתִיב הֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר. וּמֵאֵן צוּר. כְּמָה דְאִתְ אָמַר (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֵלוּ, וְתִמְן יָדַע מֹשֶׁה הִיךְ קָאִים נָחַשׁ עָלֵי צוּר. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי לִישְׁתִּיק קָרָא יֵאוּת שְׂאִילְתָּא. אֲלָא הָא כְּתִיב, וְהִפִּיתָ בַצּוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לִיה, וְדַאי הֲכִי הוּא, דְלִית לָךְ כָּל שְׂמָא וְשְׂמָא, מְאִינוּן שְׂמֵהֶן קְדִישִׁין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלֵא עֲבַד נְסִין וּגְבוּרָאֵן, וְאִפִּיק כְּלָא דְאֶצְטְרִיךְ לְעֵלְמָא, כָּל שְׂפָן לְאִפְקָא הֲכָא מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (תהלים עח) הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. מֵאֵן מְחִי לְשִׁמְיָה. אָמַר לִיה, פְּטִישָׁא חֲרִיפָּא, בְּקִטְרוּי יָדִיעַ, וְאִתְ שְׂאִיל דָּא. אֲלָא תָא חֲזִי, בְּכָל אֲתֵר צוּר גְּבוּרָה, וְכַד בְּעִי קְדִשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַחָה, אוּ לְאִלְקָהָה, אִתְעַר גְּבוּרָה דָּא וְהָהוּא גְבוּרָה מְחִי וְלָקִי, וְדָא הוּא דְכְתִיב, הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. וְאִי לָאוּ דְאִתְעַר צוּר, וְלָקִי בְּאֲתֵר דְאֶצְטְרִיךְ, לָא נְבִיעִין מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (דברים לב) צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי. וְתַנִּינֵן מְאִי תְשִׁי, כְּלוּמַר חֲלֵשֶׁת לִיה. אָמַר לִיה וְדַאי הֲכִי הוּא, דְאִלְמְלִי יִנְדַעוּן חֲתִיבָּיָא, דְהָאִי צוּר זְמִינָא לְאִתְעַרָא לְקַבְלִייהוּ, וְלְאִלְקָהָה לֹוֹן, יִמְנַעוּן מְלַמְיָהּ קַמִּיהָ, אֲלָא חֲלֵשָׁא אִיהִי בְעֵינֵיהוּ, הוּאִיל וְלָא מְסַתְפְּלִי בָהּ, וְלָא מְסַתְפְּלִי בְּאַרְחֵייהוּ (ס"א בכרסויהו) וְעַל דָּא צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי.

רבי אבא אמר, יש צור ויש צור. מצד הצור העליון יוצא צור אחר. ומה זה צור העליון? צור של כל הצורים. ומהו? אותו שהוליד את ישׁאל, שכתוב צור ילדך תשי. שהרי מצד של הצור העליון שלמעלה יוצא צור אחר. מצד האם יוצאת גבורה.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי אלעזר. כתוב (תהלים ק) מי ימלל גבורות ה'. מה זה גבורות ה'? להכליל את האם העליונה של הכל. שאף על גב שאינה דין, נמצא מצדה, שהרי הגבורה נמצאת מצדה, ולכן נקראת הצור העליון. (דברים לב) ותשכח אל מחלוקת - זה אור של אבא. מה הוא? חסד עליון, שהוא אור של אבא.

עוד אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הרי ידוע, והקדוש ברוך הוא מתעורר בצור הזה להוריק מים, שהרי לא ראוי ואלא מגדלה, וזהו אור ונס של הקדוש ברוך הוא, ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים קיד) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, שהרי אין דרך הצור בכך.

ועל זה בצור העליון הוציא מים ממקום שלמעטה. ומה שמו של אותו שלמעטה? סלע, שכתוב והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה הוציא הסלע הזה מים? בכח הצור שלמעלה.

רבי שמעון אמר, הצור תמים פעלו, מה משמעו של הצור תמים פעלו? שהתהפך הצור לעשות פעלו של תמים. ומיהו התמים? אברהם, שכתוב בו (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. וזהו ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, וזה אברהם.

בשעה זו הופך הצור לתמים.

רבי אבא אמר, אית צור, ואית צור, מסטרא דצור עלאה, נפק צור אחרא. ומאי צור עלאה. צור דכל צורים. ומאי איהו, ההוא דאולידת לישראל, דכתיב צור ילדך תשי. דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא, נפקא צור אחרא. מסטרא דאימא, נפקא גבורה.

ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר, כתיב (תהלים ק) מי ימלל גבורות יי'. מאי גבורות יי'. לאכללא אימא עלאה דכלא, דאף על גב דלאו איהי דינא, מסטרהא אשתכח, דהא מסטרהא (דף ט"ד ע"ב) גבורה אשתכח, ובגיני כך צור עלאה אקרי. (דברים לב) ותשכח אל מחולקת, דא נהירו דאבא. מאי ניהו. חסד עלאה, דאיהו נהירו דאבא.

הו אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הא ידיעא, וקודשא בריך הוא בהאי צור אתער לארקא מיא, דהא לא אתחזי, (אלא מגדולה) ודא הוא את וניסא דקודשא בריך הוא. ועל דא שבח דוד ואמר, (תהלים קיד) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, דהא לאו ארחוי דצור בכך.

ועל דא, בצור עלאה, אפיק מיא מאתר דלתתא. ומה שמייה דההוא דלתתא. סלע. דכתיב, (במדבר כ) והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה אפיק האי סלע מיא. בחילא דצור דלעילא.

רבי שמעון אמר, (דברים לב) הצור תמים פעלו מאי משמע הצור תמים פעלו. דאתהפך צור, למעבד פעלו דתמים. ומאי איהו. אברהם. דכתיב ביה (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. ודא הוא ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, ודא אברהם.

בשעתא דא, אתהדר הצור, תמים. בשעתא

בשעה שניה אחרת, כשרצה
 (וכשנענשו) משה להוציא מים בצור
 הזה, בכתובי ישראל לא חזר
 לתמים כמו בהתחלה. באותו זמן
 התרעם משה ואמר, צור ילדך
 תשי. כלומר, החלשת אותו ממה
 שהיה בתחלה, שבשבילך לא
 נמצא עכשו תמים, ונעשה (בו) דין,
 מה שלא היה בימי ילדך, כלומר
 עלומך.

אמר רבי אבא, מה זה שכתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם אין? וכי היו
 ישראל טפשים שלא ידעו דבר
 זה, והרי ראו שכניה לפניהם
 וענני כבוד עליהם, שמקיפים
 אותם, והם אומרים ה'ש ה'
 בקרבנו אם אין? אנשים שראו
 את זיו כבוד מלכם על הים,
 ולמדנו שראתה שפחה על הים
 מה שלא ראה יחזקאל, הם נמצאו
 טפשים ואמרו ה'ש ה' בקרבנו
 אם אין?

א"ל כן אמר רבי שמעון, רצו
 לדעת בין העתיק הנסתר של כל
 הנסתרים שנקרא אין, ובין זעיר
 אנפין שנקרא ה', ולכן לא כתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם לא, פכתוב
 ה'לך בתורתך אם לא, אלא - ה'ש
 ה' בקרבנו אם אין.

אם כן, למה נענשו? אלא משום
 שעשו פרוה, ועשו בנסיון,
 שכתוב ועל נסתם את ה'. אמרו
 ישראל, אם זה - נשאל בגון אחד,
 ואם זה - נשאל בגון אחר. ולכן
 מיד - ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל
 ברפידים. רבי יוסי פתח, (ישעיה לב)
 אשריכם זרעי על כל מים משלחי
 רגל השור והחמור. אשריכם זרעי
 על כל מים - שם שנינו כמה מים
 וכמה מים נמצאים. אשריכם
 ישראל שאין להם זרע אלא על
 המים, שכתוב ויחנו שם על
 המים. אותם שהיו תחת ענפי

אחרת תניינא, פד (אתענשו) בעא משה לאפקא
 מיא בהאי צור, בחובייהו דישראל, לא
 אתהדר תמים, פקדמיתא. ביה זמנא, אתרעם
 משה ואמר, צור ילדך תשי. חלשת
 ליה ממה דהיה בקדמיתא, דבגינך לא
 אשתכח תמים השתא, ואתעביד (ביה) דינא,
 מה דלא הוה ביומי ילדך, כלומר עלומך.

אמר רבי אבא, מאי דכתיב ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין. וכי טפשין הוו ישראל דלא
 ידעי מלה דא, והא חמו שכינתא קמיהו,
 וענני כבוד עלייהו דסחרון לון, ואינון אמרו
 ה'ש יי' בקרבנו אם אין, גוברין דחמו זיו
 יקרא דמלפיהון על ימא, ותנינן, ראתה
 שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, אינון
 אשתכחו טפשין, ואמרו ה'ש יי' בקרבנו אם
 אין.

א"ל הכי קאמר רבי שמעון, בעו למנדע, בין
 עתיקא סתימאה דכל סתימיון, דאקרי
 אין. ובין זעיר אפין דאקרי יי'. ועל דא, לא
 כתיב ה'ש יי' בקרבנו אם לא, כמה דכתיב
 ה'לך בתורתך אם לא. אלא ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין.

אי הכי אמאי אתענשו. אלא על דעבידו
 פרודא, ועבידו בנסיונא, דכתיב ועל
 נסותם את יי'. אמרו ישראל, אי האי נשאל
 בגוונא חד. ואי האי נשאל בגוונא אחרא. ועל
 דא מיד ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. (שמות
 יז) רבי יוסי פתח, (ישעיה לב) אשריכם זרעי
 על כל מים משלחי רגל השור והחמור.
 אשריכם זרעי על כל מים, תמן תנינן, כמה
 מים וכמה מים משתפחין. זכאין אינון
 ישראל, דלית זרעא להו, אלא על המים,

האילן של הקדוש ברוך הוא. ששנינו, יש לקדוש ברוך הוא אילן, והוא אילן גדול ותזק, ובו נמצא מזון לכל, והוא נתחם בשנים עשר תחומים, במשקל, ומתחזק בארבע רוחות העולם. ושבעים ענפים אחוזים בו, וישראל נמצאים בגוף של אותו האילן, ואותם שבעים ענפים מקיפים אותם.

והינו שכתוב, ויבאו אילמה ושם שמים עשרה עינת מים ושבעים תמרים, והרי פשוטה, ונתבאר בכמה מקומות. מה זה ויחנו שם על המים? אלא באותו זמן שלטו על אותם המים, שהם תחת הענפים של האילן, שנקראים המים הזדונים. ולכן אשריכם זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור - אותם שני פתרי השמאל שהעמים עובדי כוכבים ומזלות אחוזים בהם, שנקראים שור וחמור, והינו מה שכתוב ויהי לי שור וחמור. משום שלכן היה חכם בכשפים ובאותם פתרים תחתונים, ובהם רצה להאכיד את יעקב, כפתוב ארמי אבי, והרי נאמר. וכשישראל צדיקים, משלחים אותם, ולא יכולים לשלט עליהם. זהו שכתוב משלחי רגל השור והחמור, שלא שולטים בהם.

אמר רבי אבא, כשהם מזדווגים פאחד, לא יכולים בני העולם לעמד בהם, ולכן פתוב לא תחרש בשור ובחמור יחדו. יחדו דוקא. ושנינו, לא יתן אדם מקום למינים רעים, שהרי במעשה האדם ולמטה מתעורר מה שלא צריך, וכשמזדווגים פאחד, ולא יכולים לעמד בהם. מבין הצד שלהם יוצאת מהתקיפות שלהם קלפה שנקראת כלב, וזו החצופה מכלם. זהו שכתוב (שמות

דכתיב ויחנו שם על המים, אינון יהוה תחות ענפי אילנא דקודשא בריה דהוא.

דתנא, אילנא אית לקודשא בריה דהוא, והוא מזונא לכלא. והוא אתחם בתריסר תחומין, במתקלא, ואתתקף בארבע רוחי עלמא. ושבעין ענפין אחידן ביה וישראל משתפחי בגופא דהוא אילנא. ואינון שבעין ענפין סחרנא דלהון.

והינו דכתיב, ויבאו אילמה ושם שמים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, והא אוקמוה, ואתמר בכמה אתר. מאי ויחנו שם על המים. אלא בההוא זמנא, שליטו על אינון מיא, דאינון תחות ענפין דאילנא, דאקרוין (תהלים קכד) המים הזדונים. ועל דא אשריכם זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור, אינון תרין פתרי שמאלא, דאחידן בהו עמין עובדי כוכבים ומזלות, דאקרוין שור וחמור. והינו דכתיב, (בראשית לב) ויהי לי שור וחמור. בגין דלכן חפים הוה בתרשין ובאינון פתרין תתאין, ובאינון בעא לאובדא ליעקב, כמה דכתיב, (דברים כו) ארמי אובד אבי, והא אתמר. וכשישראל זפאין, משלחי להו, ולא יכלי לשלטאה עלייהו, הדא הוא דכתיב משלחי רגל השור והחמור דלא שליטי בהו.

אמר רבי אבא, כד מזדווגי כחדא, לא יכלי בני עלמא למיקם בהו, ועל דא (ד"ה א"ו) פתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. יחדו דייקא. ותנינן, לא יהיב איניש דוכתא לזינין בישין, דהא בעובדא דבר נש (לממא), אתער מה דלא אצטריך. וכד מזדווגי כחדא, (לא יכלין למיקם בהו. מבין סטרא דלחון נפיק)

(יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלג לשוננו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם אמרתם היש ה' בקרבנו אם אין - הרי אני מוסר אתכם לפלג. מיד - ויבא עמלק.

רבי יהודה אמר, (במדבר כב) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לשונות ועמים ואמות היו בעולם עד שלא בא עמלק? אלא, כשצאו ישראל ממצרים, פחד ואימה נפלו על כל העמים של העולם מישראל, זהו שכתוב שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא היה עם שלא היה פוחד מהגבורות העליונות של הקדוש ברוך הוא, ועמלק לא היה פוחד. זהו שכתוב ולא ירא אלהים. לא פחד לקרב אליך.

ולכן ראשית גוים. (ועמלק היו הראשונים) שבאו לערף קרב בישראל היה עמלק, ולכן ואחריתו עדי אבד, שכתוב כי מזה אמה את זכר עמלק. וכתוב תמחה את זכר עמלק. זהו שכתוב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו היה צריך להיות! אלא עד שיבא הקדוש ברוך הוא ויאבד אותו, וכלומר, עד שהקדוש ברוך הוא יאבד אותו שכתוב כי מזה אמה וגו'. אמר רבי אלעזר, בא ראה, אף על גב שהצור תמים פעלו ועשה עמהם חסד להוציא להם מים, לא עזב את שלו, שהרי כתוב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ו) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני האדם אטומי לב, משום שלא משתדלים בתורה. יש רעה חולה - וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה? אל ודאי שיש רעה חולה, ששנינו מצד

מתקיפותא דלהון דאקרי פלב, ודא חציפא מפלהו, הדא הוא דכתיב, (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלב לשוננו. (ג"א מתקיפותא דלהון נפיק סהוי דאקרי פלב, ודא חציפא מפלהו) אמר קדשא בריך הוא, אתון אמרתון, היש יי' בקרבנו אם אין, הרי אני מוסר אתכם לפלב. מיד ויבא עמלק. רבי יהודה אמר, (במדבר כד) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא, עד לא אתא עמלק.

ארא, פד נפקו ישראל ממצרים, דחילו ואימתא נפלה על כל עמין דעלמא מישראל, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא הוו עמא דלא הוו דחיל מגבוראן עלאין דקודשא בריך הוא, ועמלק לא הוו דחיל, הדא הוא דכתיב, ולא ירא אלהים. לא דחיל למקרב לגבך.

וער דא ראשית גוים. (עמלק חיי קדמא) דאתו לאגחא קרבא בישראל עמלק הוה. ובגיני כף ואחריתו עדי אבד, דכתיב פי מחה אמה את זכר עמלק. וכתוב, (דברים כה) תמחה את זכר עמלק, הדא הוא דכתיב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו מיבעי ליה. אלא עד דיייתי קדשא בריך הוא ויאבד ליה, (כלומר עד דקודשא בריך הוא יבא אבד ליה) דכתיב פי מחה אמה וגו'. אמר ר' אלעזר, תא חזי, אף על גב דהצור תמים פעלו, ועביד עמהון חסד לאפקא לון מיא, לא שבק דידיה, דהא כתיב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ה) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני נשא אטימין לבא, בגין דלא משתדלי באורייתא.

יש רעה חולה, וכי יש רעה דהיא חולה, ויש רעה דלאו היא חולה. אלא

השִׁמָּאל יוֹצֵאִים כַּמָּה בַּעֲלֵי דִין
הַבּוֹקְעִים בְּאֹיֵר.

וּבְשָׂרוּצִים לְצֵאת, הוֹלְכִים
וְנִשְׁאָבִים בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. אַחַר
כֵּן יוֹצֵאִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד,
וּבּוֹקְעִים אֹיֵרִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם וּמִתְקַרְבִּים לְבְנֵי אָדָם, וְכָל
אֶחָד נִקְרָא רְעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רְעָה. מַה
זֶה לֹא תֵאָנֶה? מִשׁוֹם שֶׁבָּאִים
בְּתַחֲבוּלוֹת עַל בְּנֵי אָדָם.

חוֹלָה - לְמָה הִיא חוֹלָה? כִּשְׁזוֹ
שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, עוֹשֶׂה אוֹתָם
קְמָצִנִים מִמְּמוֹנָם. בָּאִים גְּבָאֵי
צְדָקָה אֵלָיו - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ
וְאוֹמֶרֶת לוֹ אַל תּוֹצֵא מִשְׁלָךְ.
בָּאִים הַעֲנִיִּים - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ.
בָּא הוּא לְאָכַל מִמְּמוֹנוֹ - הִיא
מוֹחָה בְּיָדוֹ, כְּדֵי לְשַׁמֵּר אוֹתוֹ
לְאַחַר. וּמִיּוֹם שֶׁשְׁרוּיָה עַל הָאָדָם,
הִיא חוֹלָה, כְּמוֹ הַגּוֹסֵס הַזֶּה
שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׁוֹתֵה, וְלִכְּן
הִיא רְעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ צְוּחַ בְּחֻמָּה
וְאוֹמֵר, (קהלת ו) אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'.
הַפְּסוּק הַזֶּה, אֵין רֵאשׁוֹ סוֹפּוֹ וְאֵין
סוֹפּוֹ רֵאשׁוֹ. כְּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן
לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכָבוֹד
וְגוֹ'. מַה זֶה וְלֹא יִשְׁלִיטֵנוּ
הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ? אִם כֵּן,
הוּא אֵינוֹ בְּרִשׁוֹת הָאָדָם?

אֲרָא אִם כְּתוּב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ
הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ - הֵיִינוּ
אוֹמְרִים כֵּן. אֲלֹא (כְּתוּב) וְלֹא
יִשְׁלִיטֵנוּ, שֶׁבְּגִלָּל שֶׁהָאֱמִין
לְאוֹתָהּ רְעָה וְאֶחָד בָּהּ, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁלִיטוּ עָלֶיהָ
לְשִׁבְרָהּ תַּחֲתֵיוֹ עַל שֶׁהוּא רְעָה בָּהּ
וְאֶחָד אוֹתָהּ.

וְכֵן דְּרָכָיו כְּמוֹ גּוֹסֵס, שֶׁלֹּא אוֹכֵל
וְלֹא שׁוֹתֵה וְלֹא מִתְקַרֵּב לְמְמוֹנוֹ

וְדָאֵי יֵשׁ רְעָה חוֹלָה, דְּתַנִּינָן, מְסֻטְרָא
דְּשִׁמָּאלָא, נִפְקֵי כַּמָּה גְּרֵדִינֵי נִימוּסִין, דְּבִקְעָן
בְּאֹיֵרָא.

וְכֵן בַּעֲיִין לְמִיפְקָא, אֲזִלִּין וְאֲשַׁתְּאֲבִין בְּנוֹקְבָא
דְּתְהוּמָא רַבָּה, לְבַתָּר נִפְקִין וּמִתְחַבְּרִין
בְּחֻדָא, וּבִקְעִין אֹיֵרִין, וְשִׁאֲטִין בַּעֲלָמָא,
וּמִתְקַרְבִּין לְגַבְיֵיהוּ דְּבְנֵי נָשָׂא, וְכָל חַד אִקְרִי
רְעָה, כַּמָּה דְּאֵתְ אֲמֵר (תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ
רְעָה. מָאִי לֹא תֵאָנֶה. בְּגִין דְּאֵתְיָא בְּתַסְקוּפָא
עַל בְּנֵי נָשָׂא.

חוֹלָה אֲמָאִי הִיא חוֹלָה. כֵּד שְׂרִיא הָאִי עַל בְּנֵי
נָשָׂא, עֵבִיד לוֹן קְמָצִנִין מִמְּמוֹנֵיהוֹן,
אֲתִינָן גְּבָאֵי צְדָקָה גְּבִיָהּ, הִיא מְחָאֵת בִּיָּדֶיהָ.
אֲמֵר לִיָּה לֹא תִיפּוּק מִדִּידֶךָ. אֲתִינָן מְסֻכְנֵי,
הִיא מְחָאֵת בִּיָּדֶיהָ. אֲתִי הוּא לְמִיכָל מִמְּמוֹנֵיהָ,
מְחָאֵת בִּיָּדֶיהָ, בְּגִין לְנִטְרָא לִיָּה לְאַחְרָא. וּמִן
יוֹמָא דְּשְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ, הִיא חוֹלָה, כִּהָאִי
שְׂכִיב מֵרַע דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שָׁתִי. וְעַל דָּא הִיא
רְעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֵמָה מְלֶכָא צְוּחַ בְּחֻמָּתָא וְאוֹמֵר, (קהלת ו)
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר
וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'. הָאִי קָרָא, לָאוּ רִישִׁיָּה
סִיפִיָּה, וְלָאוּ סִיפִיָּה רִישִׁיָּה, כְּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר
יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגוֹ', מָאִי
וְלֹא יִשְׁלִיטֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכּוֹל מִמְּנוֹ. אִי הָכִי,
לָאוּ בְּרִשׁוֹתֶיהָ הוּא דְּבַר נָשׁ.

אֲרָא, אִי כְּתוּב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכּוֹל
מִמְּנוֹ, הוֹינָא אֲמֵר הָכִי. אֲלֹא וְלֹא
יִשְׁלִיטֵנוּ, דְּבְגִין דְּהוּא הִימְנִיָּה לְהֵיָא רְעָה,
וְאֶחָד בָּהּ. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׁלִטִיָּה
עָלֶיהָ, לְאַתְּבְּרָאָה תַּחֲתֵיהָ, עַל דְּהוּא אֲתֵרְעֵי
בָּהּ, וְאֶחָד בָּהּ.

וְכֵן אֲרַחוּי כְּשְׂכִיב מֵרַע, דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שָׁתִי, וְלֹא קָרִיב לְמְמוֹנֵיהָ, וְלֹא

וְלֹא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ
עַד אוֹתוֹ יוֹם שִׁיצֵא מִן הָעוֹלָם,
וַיָּבֵא אַחֵר וַיִּטַּל אוֹתוֹ, שֶׁהוּא
בְּעַלְיוֹ.

וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (קהלת ה) עֲשֹׂר
שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ. מִי
זֶה בְּעַלְיוֹ? זֶה הָאֲחֵר שִׁירֵשׁ
אוֹתוֹ. וְלָמָּה זֶה זָכָה לְהִיּוֹת בְּעַלְיוֹ
שֶׁל אוֹתוֹ הָעֶשֶׂר? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה
הָאָמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְהִתְרַצָּה בָּהּ
(וְהוּא שְׁכֵתוֹב לְרַעְתּוֹ, בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ רָעָה) וְדָבַק
בָּהּ, וְלָכֵן הָאֲחֵר הִזְהָ שְׁלֹא נִדְבַק
בְּאוֹתָהּ רָעָה, זָכָה (וְהוּא) לְהִיּוֹת
הַבְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעֶשֶׂר. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב לְרַעְתּוֹ, כְּלוֹמַר, מִשּׁוּם
רַעְתּוֹ שֶׁהִזְהָ נִדְבַק בָּהּ, הִרְוִיחַ לוֹ
זֶה.

דְּבַר אַחֵר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה - זֶה מִי
שִׁירֵשׁב בְּחֻלָּק טוֹב, בְּבֵית אָבִיו,
וְהוּא הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד אָבִיו בְּעֵלִילוֹת
דְּבָרִים, זֶה נִדְבַק בְּאוֹתָהּ רָעָה
חוֹלָה, כְּאֲדָם גּוֹסֵס, שֶׁכָּל דְּרָכָיו
בְּעֵלִילוֹת: זֶה אָנִי רוֹצֵה, וְאֵת זֶה
אֵינִי רוֹצֵה. וּמִשּׁוּם הָעֶשֶׂר הִזְהָ
נִדְבַק הָאָדָם בְּרָעָה חוֹלָה, וְנִעְנָשׁ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ
עֲשֹׂר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ.

כִּי יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִטַּל אוֹתָם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים,
הַקִּיפָם בְּעַנְנֵי כְבוֹד, נִסְעָה
שְׁכִינְתּוֹ לְפָנֵיהֶם, הוֹרִיד לָהֶם מִן
לְאֶכָל, הוֹצִיא לָהֶם מִים מִתּוֹקִים,
וְהֵם הָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ בְּעֵלִילוֹת.
מִיד - וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.

וַיָּבֵא עֲמֶלֶק - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
סוֹד הַחֲכָמָה כָּאֵן. מַגְזֵרַת הַדִּין
הַקְּשָׁה בָּא הַקְּרָב הִזְהָ. וְהַקְּרָב
הִזְהָ נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאֵין
לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה שְׁאֵין בּוֹ סוֹדוֹת
עֲלִיוֹנִים שֶׁל חֲכָמָה שְׁנֵינְשָׁרִים
לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. כְּבִיכּוֹל אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל

זָכָאִין, כְּבִיכּוֹל, מִתִּישִׁין

אֲפִיק מִינִיָּה, וְנָטִיר לִיָּה עַד דְּהוּא יִפּוֹק
מִעֲלָמָא, וַיִּיתֵי אַחֲרָא, וַיִּטּוֹל לִיָּה, דְּהוּא
בְּעַלְיוֹ.

וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (קהלת ה) עֲשֹׂר
שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ. מִאֵן בְּעַלְיוֹ.

דָּא אַחֲרָא דִּירִית לִיָּה. וְלָמָּה זָכָה הָאִי אַחֲרָא
לְמַהוּי בְּעַלְיוֹ דְּהוּא עֲתָרָא. בְּגִין דְּהָאִי הֵימִין
לְהֵיא רָעָה, וְאַתְרַעֵי בָּהּ (הָדָא הוּא דְכָתִיב לְרַעְתּוֹ בְּשִׁבִיל
הָאִי רָעָה) וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ. בְּגִין כְּן, הָאִי אַחֲרָא דְלָא
אַתְדַּבֵּק בְּהֵיא רָעָה, זָכָה (הָאִי) לְמַהוּי בְּעַלְיוֹ
דְּהוּא עֲתָרָא הָדָא הוּא דְכָתִיב לְרַעְתּוֹ, כְּלוֹמַר
בְּגִין רַעְתּוֹ דְּהוּוּ מִתְדַּבֵּק בָּהּ, רְוּוּחַ לִיָּה הָאִי.

דְּבַר אַחֵר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, הָאִי מִאֵן דִּיתִיב
בְּחוֹלָקָא טָבָא, בְּבֵית אָבִוּי, וְהוּא אָזִיל

לְקַבֵּל אָבִוּי, (דף ס"ה ע"ב) בְּתַסְקוּפֵי מְלִין, הָאִי
אַתְדַּבֵּק בְּהֵיא רָעָה חוֹלָה, כְּבַר נֶשׁ שְׁכִיב

מְרַע דְּכָל אַרְחוּי בְּתַסְקוּפָא, דָּא בְּעֵינָא, וְדָא
לָא בְּעֵינָא, וּבְגִין הָאִי עוֹתְרָא אַתְדַּבֵּק בַּר נֶשׁ

בְּרָעָה חוֹלָה, וְאַתְעַנְשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא
דְּאֵתִי, וְדָא הוּא עוֹשֵׁר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ.

כִּי יִשְׂרָאֵל, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לוֹן עַל
גְּדַפֵּי נְשָׁרִין, אֶסְחַר לוֹן בְּעַנְנֵי יִקְרָא,

שְׁכִינְתִּיהָ נָטִיל קְמִיָּהוּ, נַחַת לוֹן מְנָא לְמִיכָל,
אֲפִיק לוֹן מִיָּא מִתּוֹקִין, וְאֵינּוֹן הוּוּ אֲזִלִּין

עִמָּיה בְּתַסְקוּפִין. מִיד וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.
וַיָּבֵא עֲמֶלֶק, (שמות יז) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְזָא

דְּחֲכָמְתָא הָכָא, מַגְזֵרַת דִּינָא קְשִׁיא,
קָא אַתִּיא קְרָבָא דָּא. וּקְרָבָא דָּא אֲשַׁתְּכַח

לְעִילָא וְתַתָּא. וְלִית לָךְ מְלָה בְּאוֹרִיָּתָא, דְלָא
אֵית בָּהּ רְזִין עֲלָאִין דְּחֲכָמְתָא, דְּמִתְקַשְׁרִין

בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. כְּבִיכּוֹל, אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כִּד יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן זָכָאִין לְתַתָּא, אַתְגַּבַּר

חִילָא דִּילִי עַל כְּלָא. וְכִד לָא אֲשַׁתְּכַחוּ

חילא דלעילא, ואתגבר חילא דדינא קשא. תא חזי, בשעתא דחבו ישראל לתתא, מה כתיב, ויבא עמלק וילחם עם ישראל, אתא לקטרגא דינא ברחמי. דכלא אשתכח לעילא ותתא. ברפידים: ברפוי ידים, דרפו ידיהון מאורייתא דקודשא בריהוה, כמה דאוקימנא. אמר ר' יהודה, תרי זמני אגח קרבא עמלק בישראל, חד הכא. וחד דכתיב, (במדבר יד) וירד העמלקי והכנעני וגו'.

אמר ר' שמעון, לעילא ותתא. קטרוגא דקודשא בריהוה הוא הוה, לעילא, כמה דאתמר. לתתא בקודשא בריהוה הוא הוה, דהוה נסבי לגברי, וגזרי לון ערלתא (ס"א אהא) דרשימא קדישא, ונטלי להו וארמו לון לעילא, ואמרי טול לך מה דאתרעית. ועל כל פנים דקודשא בריהוה הוא הוה כללא (ס"א קבלא).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. (שמות יז) וכי מה חמא משה, דסליק גרמיה, מהאי קרבא קדמאה דקודשא בריהוה הוא פקיד. אלא משה זכאה חולקיה, דאסתפל וידע עקרא דמלה. אמר משה, אנא אזמין גרמי ליהוה קרבא דלעילא, ואנת יהושע זמין גרמך לקרבא דלתתא.

והיינו דכתיב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל: ישראל דלעילא. ובגין פך

סליק משה גרמיה מקרבא דלתתא, בגין לאזדרזא בקרבא דלעילא, ויתנצח על ידוי.

אמר ר' שמעון, וכי קלה היא בעיניך, קרבא דא דעמלק. תא חזי, מן יומא דאתברי

עלמא, עד ההוא זמנא, ומההוא זמנא, עד

צדיקים למטה, מתגבר הכח שלי על הכל. וכשלא נמצאים צדיקים, כביכול מתישים הכח שלמעלה, ומתגבר הכח של הדין הקשה.

בא ראה, בשעה שחטאו ישראל למטה, מה כתוב? ויבא עמלק וילחם עם ישראל. בא לקטרג הדין נגד הרחמים, שהכל נמצא למעלה ולמטה. ברפידים - ברפוי ידים, שרפו ידיהם מתורת הקדוש ברוך הוא, כפי שבארנו. אמר רבי יהודה, פעמים נלחם עמלק בישראל; פעם אחת פאן, ואחת שכתוב (במדבר יד) וירד העמלקי והכנעני וגו'.

אמר רבי שמעון, למעלה ולמטה היה קטרוג של הקדוש ברוך הוא למעלה - כמו שנתבאר. למטה היה בקדוש-ברוך-הוא, שהיו לוקחים אנשים וגזורים את הערלה (האות) של הרשם הקדוש, ולוקחים אותם וזורקים אותם למעלה ואומרים: קח לך מה שרצית! ועל כל פנים הכל היה של הקדוש ברוך הוא (הקבלה).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. וכי מה ראה משה שסלק עצמו מהקרב הראשון שצוה הקדוש ברוך הוא? אלא משה, אשרי חלקו, שהתבונן וידע את עקר הדבר. אמר משה, אני אזמין עצמי לאותו קרב שלמעלה, ואתה יהושע הזמן עצמך לקרב שלמטה.

והיינו מה שכתוב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. ישראל שלמעלה. ולכן סלק משה את עצמו מהקרב שלמטה, כדי להזדווג בקרב שלמעלה ויהיה נצחון על ידו.

אמר רבי שמעון, וכי קל הוא בעיניך הקרב הזה של עמלק? בא ראה, מיום שנברא העולם עד לאותו זמן, ומאותו זמן עד שיבא מלך המשיח, ואפלו בימי גוג ומגוג, לא ימצא פמוהו. לא

בשכיל החילות החזקים והרבים,
אלא משום שבכל הצדדים של
הקדוש ברוך הוא היה.

ויאמר משה אל יהושע, למה
ליהושע ולא לאחר, והרי באותו

זמן היה נער, שכתוב (שמות לג)
ויהושע בן נון נער, והיו בישראל
חזקים ממנו? אלא שמשה
התבונן בחכמה וידע. מה הוא
רצה? ראה את סמא"ל שהיה
יורד מהצד שלמעלה לסייע
לעמלק שלמטה. אמר משה,
ודאי נראה כאן קרב קשה.

יהושע באותו זמן נמצא בדרגה
יותר עליונה. אם תאמר שנמצא
באותו זמן בשכינה - לא כך!
שהרי במשה נלקחה ונאחזה.
נמצא שיהושע נאחז למטה
ממנה, ובמה? באותו מקום
שנקרא נע"ר.

והינו מה שאמר רבי יהודה, מה
זה שכתוב (ישעיה לג) עיניך תראינה
ירושלם נוה שאנן אהל כל יצען
כל יסע יתדותיו לנצח. ירושלם -
ירושלים שלמעלה, שנקראת
אהל כל יצען, שלא תמצא יותר
ללכת לגלות. וזהו סוד הכתוב
ויהושע בן נון נער. ודאי נער. לא
ימיש מתוף האהל, אותו שנקרא
אהל כל יצען. מלמד שבכל יום
ויום היה יונק מהשכינה כמו
אותו הנער שלמעלה, לא ימיש
מתוף האהל, ויונק ממנה תמיד.
כך נער זה שלמטה לא ימיש
מתוף האהל ויונק ממנה תמיד.
לבן, כשראה משה את סמא"ל
יורד לסייע לעמלק, אמר משה,
ודאי נער זה יקום כנגדו וישלט
עליו לנצח אותו. מיד - ויאמר
משה אל יהושע בחר לנו אנשים
וצא הלחם בעמלק. שלף הקרב

דייתי מלפא משיחא, ואפילו ביומי דגוג
ומגוג, לא ישתפח פותיה. לאו בגין חילין
תקיפין וסגיאיין, אלא בגין דבכל סטריין
דקודשא בריך הוא הוה.

ויאמר משה אל יהושע, אמאי ליהושע, ולא
לאחרא, והא בההוא זמנא רביא הוה,
דכתיב, (שמות לג) ויהושע בן נון נער, וכמה הו
בישראל תקיפין מניה. אלא משה בחכמתא
אסתפל וידע. מאי חמא. חמא לסמא"ל דהוה
נחית מסטרא דלעילא, לסייעא לעמלק
לתתא. אמר משה, ודאי קרבא הכא תקיפא
אתחזי.

יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר
אשתכח. אי תימא דבשכינתא
אשתכח בההוא זמנא לאו הכי, דהא במשה
אתנסיבת ואתאחדת, אשתכח יהושע
דאתאחד לתתא מינה. ובמה. אמר ר' שמעון,
בההוא אתר, דאתקרי נע"ר.

והינו דאמר רבי יהודה, מאי דכתיב, (ישעיה לג)
עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן אהל
כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח. ירושלם:
ירושלם דלעילא, דאקרי אהל כל יצען, דלא
ישתפח יתיר למהך בגלותא, ודא הוא רזא
דכתיב, ויהושע בן נון נער. נער ודאי. לא
ימיש מתוף האהל, ההוא דאקרי אהל כל
יצען. מלמד דבכל יומא ויומא, הוה יניק
משכינתא, כמה דההוא נער דלעילא, לא
ימיש מתוף האהל, ויניק מניה תדירא. כך
האי נער (דף ט"ו ע"א) דלתתא לא ימיש מתוף
האהל, ויניק מנה תדירא.

בגין כך, פד חמא משה, לסמא"ל, נחית
לסייעא לעמלק, אמר משה, ודאי האי

נער יקום לקבליה, וישלוט עליה, לנצחא ליה. מיד ויאמר משה אל

הָיָה שְׁלֹמֹה, וְאֵי אֲזָדְרוּ לְקָרֵב
שְׁלֹמֹעֵלָה. בָּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים -
צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים, שְׂרָאוּיִים
לְלַכֵּת עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשֵׁעָה שֶׁיֵּצֵא
יְהוֹשֻׁעַ נֶעַר, הִתְעוֹרֵר הַנֶּעַר
שְׁלֹמֹעֵלָה וְהִתְתַּקֵּן בְּכַמָּה תְּקוּנִים,
בְּכַמָּה כְּלֵי זֶזֶן שֶׁהִתְקִינָה לוֹ אָמוֹ
לְקָרֵב הָיָה לְנִקָּם אֶת נִקְמַת
הַבְּרִית, וְהִינּוּ מֵה שְׂכָתוֹב (וּיְקָרָא כּו)
חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית. וְזֶהוּ סוּד
הַפְּתוּב וַיִּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְּלֹק
וְאֵת עַמּוֹ לְפִי חָרֵב. לְפִי חָרֵב
וְדָאִי, וְלֹא לְפִי רְמָחִים וְכֻלֵּי זֶזֶן,
אֶלָּא בְּחָרֵב וְדָאִי הִיא, זֹו שְׁנִקְרָאת
חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית.

וּמִשָּׁה הִתְתַּקֵּן לְקָרֵב שְׁלֹמֹעֵלָה.
וַיְדִי מִשָּׁה כְּבָדִים, כְּבָדִים מִמֶּשׁ,
נְכָבְדִים, קְדוּשִׁים, שְׁלֹא נִטְמָאוּ
לְעוֹלָמִים. נְכָבְדִים שְׂרָאוּיִים
לְעַרְףָּה בְּהֵם קָרֵב שְׁלֹמֹעֵלָה. וַיִּקְחוּ
אֲבָן וַיִּשְׁמְרוּ תַּחְתּוֹ וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ,
מִשׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים בְּצַעַר,
וַיְהִי עִמָּהֶם בְּצַעֲרָם.

וְאַהֲרֹן וְחֹזֵר תִּמְכּוּ בְיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד
וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה וְגו'.
מֵה זֶה תִּמְכּוּ בְיָדוֹ? אֲמוּנָה.
(אֲמוּנָה, אֲמוּנָה וְדָאִי) וְכִי עַל שְׂאֵהֲרֹן
וְחֹזֵר תִּמְכּוּ אֶת יָדָיו, הֵינּוּ יָדָיו
אֲמוּנָה? אֶלָּא מִשָּׁה עֲשֵׂה הַכֹּל
בְּחֻקָּהּ מֵה שֶׁעָשָׂה. אֵהֲרֹן וְחֹזֵר
- זֶה מִצְדוֹ וְזֶה מִצְדוֹ, וַיָּדָיו
בְּאֲמָצַע, וְלִכְנֵן וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה,
אֲמוּנָה. אֵהֲרֹן כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר הַצֵּד
שְׁלוֹ, וְחֹזֵר כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר הַצֵּד
שְׁלוֹ, וְהֵינּוּ אוֹחֲזִים בְּיָדָיו מִכָּאֵן
וּמִכָּאֵן, שִׁימָצָא סִיּוּעַ שְׁלֹמֹעֵלָה.
וְהָיָה כִּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבְר
יִשְׂרָאֵל. כִּאֲשֶׁר יָרִים - שְׁזָקָף יְמִין
עַל שְׂמָאל, וְהִתְכַּוֵּן בְּפִרְשֵׁת יָדָיו.
וְגִבְר יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֹעֵלָה
(תְּפָאֲרַת). וְכִאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבְר

יְהוֹשֻׁעַ בָּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וַיֵּצֵא הַלְּחָם בְּעַמְּלֹק,
דִּילָךְ הֵאֵי קָרֵב דְּלִתְתָא, וְאֵנָא אֲזָדְרוּ לְקָרֵב
דְּלַעִילָא. בָּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים, זְכָאִין בְּנֵי זְכָאִין,
דִּיתְחִזּוּן לְמַהֲרָה עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשֵׁעָתָא דְנִפְיָק יְהוֹשֻׁעַ נֶעַר.
אֲתַעַר נֶעַר דְּלַעִילָא, וְאֲתַתְּקֵן בְּכַמָּה
תְּקוּנִין בְּכַמָּה זְיַיְנִין, דְּאֲתַקִּינַת לִיה אֲמִיהָ,
לְקָרֵב דָּא, לְנִקְמָא נִקְמָא דְבְרִית. וְהִינּוּ
דְכְתִיב, (וּיְקָרָא כּו) חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית, וְדָא
הוּא רְזָא דְכְתִיב, וַיִּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְּלֹק
וְאֵת עַמּוֹ לְפִי חָרֵב. לְפִי חָרֵב וְדָאִי, וְלֹא לְפִי
רוּמָחִין וְזְיַיְנִין, אֶלָּא בְּחָרֵב וְדָאִי הִיא, הֵאֵי
דְאִקְרִי חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית.

וּמִשָּׁה אֲתַתְּקֵן לְקָרֵב דְּלַעִילָא, וַיְדִי מִשָּׁה
כְּבָדִים: כְּבָדִים מִמֶּשׁ, יְקִירִין, קְדִישִׁין,
לֹא אֲסַתְּאֲבֵן לְעַלְמִין. יְקִירִין דְּאֲתַחֲזוּן לְאַגְחָא
בְּהוּ קָרֵב דְּלַעִילָא. וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיִּשְׁמְרוּ תַּחְתּוֹ
וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרָיִין בְּצַעֲרָא,
וַיְהִי עִמָּהוֹן בְּצַעֲרִיהוֹן.

וְאַהֲרֹן וְחֹזֵר תִּמְכּוּ בְיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד
וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה וְגו'. מֵאֵי תִמְכּוּ בְיָדָיו.
אֲמוּנָה. (אֲמוּנָה, מְהִינּוּתָא וְדָאִי) וְכִי עַל דְּאַהֲרֹן וְחֹזֵר
תִּמְכּוּ לִידוֹי, הוּוּ יָדוֹי אֲמוּנָה. אֶלָּא, מִשָּׁה
כֹּלָא בְּחֻקְמָתָא עֲבִיד מֵה דְעֲבִיד. אֵהֲרֹן וְחֹזֵר,
דָּא מִסְטָרָא דִּילִיהָ, וְדָא מִסְטָרָא דִּילִיהָ, וַיְדוֹי
בְּאֲמָצַעִיתָא, וְעַל דָּא וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה,
מְהִינּוּתָא. אֵהֲרֹן בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִּילִיהָ,
וְחֹזֵר בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִּילִיהָ, וְהוּוּ אֲחִידִין
בִּידוֹי מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן, דְּאֲשַׁתְּכָחָא סִיּוּעָא
דְּלַעִילָא.

וְהָיָה כִּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבְר יִשְׂרָאֵל. (שְׁמוֹת)
(י) כִּאֲשֶׁר יָרִים: דְּזָקִיף יְמִינָא עַל

שְׂמָאלָא, וְאֲתַכּוּוֹן בְּפִרְשׁוֹ דִּידוֹי. וְגִבְר יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דְּלַעִילָא. וְכִאֲשֶׁר

עמלק - בשעה שישאל למה
שוככים בתפלתם, לא יכולים
ידי משה לעמד בזקיפות, וגבר
עמלק. מכאן למדנו, אף על פי
שהפקח פורס את ידיו בקרבן
כדי לתקן את עצמו בכל -
ישראל צריכים להמצא עמו
בתפלותיהם.

שנינו, בקרב הזה של עמלק,
נמצאו עליונים ותחתונים, ולכן
ויהי ידיו אמונה, באמונה כראוי.
ויהי ידיו אמונה, ויהיו ידיו הנה
צריך להיות! אלא משום שהכל
תלוי בימין כתוב ויהי. וכתוב ידיו
משום שהוא עקר הכל. וכתוב
(שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח
ימינך ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת
זכרון בספר וגו'. בא ראה מה
כתוב למעלה? ויחלש יהושע
את עמלק ואת עמו לפי חרב.
ויחלש? ויהרג הנה צריך להיות!
אלא ויחלש כמו שנאמר (ישעיה
יד) חולש על גוים. יהושע הנה
חולש עליהם, ואותה חרב נקמת
נקם ברית הורגת אותם, שכתוב
לפי חרב, כמו שנתבאר.

כתב זאת זכרון, זאת דוקא.
ושים באזני יהושע, שהרי הוא
עתיד להרג מלכים אחרים. פי
מחה אמה, מחה - למעלה,
אמה - למטה. זכר - זכרון של
מעלה ומטה.

אמר רבי יצחק, כתוב פי מחה
אמה, וכתוב (דברים כה) תמחה את
זכר עמלק. אלא, אמר הקדוש
ברוך הוא, אתם מחו את זכרוננו
למטה, ואני אמה את זכרוננו
למעלה.

אמר רבי יוסי, עמלק הביא
עמו עמים אחרים, וכלם
פחדו לקרב לישראל חוץ
ממנו, ולכן יהושע הנה חולש
עליהם. רבי ייסא אמר, ויחלש

יניח ידו וגבר עמלק, בשעתא דישראל לתתא,
משתפכין מצלותא, לא יכלין ידי משה
למיקם בזקיפו, וגבר עמלק. מכאן אוליפנא,
אף על גב דכהנא פריש ידוי, בקרבנא, לתקנא
גרמיה בכלא, ישראל בעיין לאשתפחא
בצלותהון, עמיה.

תאנא, בקרבא דא דעמלק, אשתכחו עלאין
ותתאין, ועל דא, ויהי ידיו אמונה,
בהימנותא כדקא חזי. ויהי ידיו אמונה. ויהיו
ידיו מיבעי ליה. אלא, בגין דתליא כלא
בימינא, פתיב ויהי. וכתוב ידיו, בגין דהוא
עקרא דכלא. (שמות טו) ימינך ה' נאדרי
בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו'.
(שמות יד) תא חזי, מה כתיב לעילא,
ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב.
ויחלוש, ויהרוג מיבעי ליה. אלא, ויחלוש,
כמה דאתמר, (ישעיה יד) חולש על גוים. יהושע
הנה חולש עליהו, ויהוא חרב נוקמת נקם
ברית קטיל לון, דכתיב לפי חרב כמה
דאתמר.

כתב זאת זכרון, זאת דיקא. ושים באזני
יהושע, דהא הוא זמין לקטלא מלכין
אחרנין. פי מחה אמה. מחה: לעילא.
אמה: לתתא. זכר, דוכרנא דלעילא ותתא.
אמר רבי יצחק, כתיב פי מחה אמה, וכתוב
(דברים כה) תמחה את זכר עמלק. אלא,
אמר קדשא בריך הוא, אתון מחון דוכרניה
לתתא, ואנא אמה דוכרניה לעילא.

אמר רבי יוסי, עמלק עמין אחרנין אייתי
עמיה, וכלהו דחילו לקרבא בהו
בישראל, בר איהו. ובגין כן, יהושע
הנה חולש עליהו. רבי ייסא אמר,

יהושע, ששכר את פחם מלמעלה. ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי. ויבן משה מזבח - פנגד אותו שלמעלה. ויקרא שמו - אותו משה (אותו מזבח) - ה' נסי. מה זה ה' נסי? משום שנקם את נקמת אותו רשם הקדוש של ישראל. ומאותו הזמן נקרא חרב נקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מזבח לכפר עליהם. ויקרא שמו, של מי? אמר רבי חייא, שמו של אותו מזבח. ה' נסי, כמו שנאמר ושם נסהו. והכל דבר אחד, על שישאל נפרעו והתגלה אותו אות ברית הרשם הקדוש. מכאן למדנו, שכיון שנמול בנו של אדם והתגלה בו הרשם הקדוש של הברית, הוא נקרא מזבח לכפר עליו, ומה שמו? ה' נסי.

כמו זה יעקב בנה מזבח, שכתוב (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למי? לאותו מקום שנקרא מזבח. ומה שמו? אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מה שכתוב (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו', וכי מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא, והרי כתוב (שם לג) כי לא יראני האדם וחי. וכאן אמר ויראו? אלא שהתגלתה עליהם הקשת בגונים מאירים. וכך שנינו, כל מי שמסתכל בקשת, כמי שמסתכל בשכינה, ואסור להסתכל בשכינה.

ועל זה אסור לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם. אסור להסתכל בקשת. איזו קשת? אמר רבי אבא, בקשת סתם. אמר לו, מה זה בקשת סתם? אמר לו, בקשת שלמעלה, ובקשת שלמטה.

ויחלש יהושע, דתבר חילא דלהון מלעילא. ויבן משה מזבח ויקרא שמו יי' נסי. (שמות יז) ויבן משה מזבח, לקבל ההוא דלעילא. ויקרא שמו ההוא משה (ג"א דההוא מזבח) יי' נסי. מאי יי' נסי. בגין דאנקים נקמתא דההוא רשימא (ד"ט ט"ו) ע"ב) קדישא דישאל, ומההוא זמנא אתקרי, חרב נוקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מכפרא עלייהו. ויקרא שמו. שמו דמאן. אמר רבי חייא שמייה דמדבחה ההוא. יי' נסי: כמה דאת אמר, ושם נסהו. וכלא מלה חד, על דאתפרעו ישראל, ואתגלייא ההוא את קיימא, רשימא קדישא. מכאן אוליפנא, דכיון דאתגזר בריה דבר נש, ואתגלייא ביה את רשימא קדישא קיימא, ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה. ומה שמייה. יי' נסי.

בגוונא דא יעקב, בנה מדבחה, דכתיב, (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למאן. לההוא אתר דאקרי מזבח. ומאן שמייה. אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מאי דכתיב, (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו'. וכי מאן יכיל למחמי ליה לקודשא בריה הוא, והא כתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. והכא אמר ויראו אלא דאתגלייא קשת עליהו בגוונין נהירין, והכי תנינן, כל מאן דאסתפל בקשת, כמאן דמסתפל בשכינה, ולאסתפל בשכינתא אסיר.

ועל דא, אסיר ליה לאיניש, לאסתפל באצבעיהו דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו. אסור לאסתפל בקשת. מאן קשת. אמר רבי אבא, בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם אמר ליה בקשת דלעילא, ובקשת דלתתא.

בְּקִשְׁתְּ דְלַעֲיָלָא, בְּגוּוּנְוִי. דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל
מִי שְׁמִסְתַּפַּל בְּגוּנְיָהּ, כְּאֵלוֹ
מִסְתַּפַּל בְּמִקּוּם עֲלִיזוֹן, וְאָסוּר
לְהִסְתַּפַּל בּוֹ, שְׁלֵא יַעֲשֶׂה קִלּוֹן
בְּשִׂכְיָנָהּ. קִשְׁתְּ שְׁלִמְטָה מְהִי?
אוּתוּ אוֹת הַבְּרִית שְׁנָרְשָׁם בְּאָדָם,
שֶׁל מִי שְׁמִסְתַּפַּל בּוֹ, עוֹשֶׂה קִלּוֹן
לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, הֲרִי פְתוּב
(בראשית כד) שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי,
שֶׁהִיָּה מְשַׁבֵּיעַ אוֹתוֹ בְּאוֹת הַזֶּה.
אָמַר לוֹ, הִנֵּחַ לְאַבּוֹת הָעוֹלָם,
שְׂאִינָם כְּשָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעוֹד,
שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי פְתוּב, וְלֹא
כְּתוּב רְאֵה תַּחַת יָרְכִי. לָכֵן אָסוּר
לְהִסְתַּפַּל בְּקִשְׁתְּ סִתְמָה, כְּמוֹ
שְׁשֻׁנִּינּוּ.

רַמְדֵּנוּ, וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִתְגַּלְתָּה עֲלֵיהֶם הַקִּשְׁתְּ בְּגוּנִים
הַיְפִים מְאִירִים, לוֹהֵטִים לְכָל
עֵבֶר, מְשַׁמֵּעַ שְׁפָתוֹב וַיִּרְאוּ אֶת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּתוּב וַיִּרְאוּ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹר
הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וַמָּה הוּא?
אוּתוּ שְׁנִקְרָא נְעַר, שְׁמִשְׁמֵשׁ אֶת
הַשְּׂכִינָה בְּמִקְדָּשׁ, וְלָכֵן "אֶת"
דְּיוֹקָא.

וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת
הַסְּפִיר, שְׁנָרְשָׁם בּוֹ תַּחַת מְקוּמוֹ
לְבַנָּה אַחַת מְאוֹתָם לְבָנִים שְׁהִיוּ
בּוֹנִים בְּמִצְרַיִם, שְׁשֻׁנִּינּוּ, אֲשֶׁה
אַחַת הוֹלִידָה בְּמִצְרַיִם, וְהִיוּ בָּאִים
שָׂרֵי פְרַעֲה, וְהַכְּנִיסָה אוֹתוֹ בְּלְבַנָּה
אַחַת, וּכְּאֵ פֶסֶד יָד וְאַחַז אוֹתוֹ,
וְנָרְשָׁם תַּחַת רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, וְעוֹמֵד
לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּשְׂרַף בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שְׁלִמְטָה, שְׁפָתוֹב (אִיכָּה ב) וְלֹא זָכַר
הָדָם רַגְלֵיו.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, לְבַנְת הַסְּפִיר -
אוֹר הַסְּפִיר, מִפְתַּחוֹת יַיִן הַרְקַח
חִקּוּקִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל מַעְלָה
שְׁלוֹהֵטִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנָנִים
עֲבָרִים, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נד)
וַיִּסְדַּתִּיךָ בַּסְּפִירִים. וַיִּכְעַצַּם

בְּקִשְׁתְּ דְלַעֲיָלָא, בְּגוּוּנְוִי. דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל
בְּגוּוּנְוִי, כְּאֵילוֹ אִסְתַּפַּל בְּאַתְרֵךְ
דְּלַעֲיָלָא, וְאָסִיר לְאִסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, דְּלֹא יַעֲבִיד
קִלְנָא בְּשִׂכְיָנְתָא. קִשְׁתְּ דְלַתְתָּא מְאִי הִיא.
הִיא אֶת קִימָא, דְאִתְרָשִׁים בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ,
דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל בֵּיהּ, עֲבִיד קִלְנָא לְעִילָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי וְהַכְּתִיב (בראשית כד) שִׁים
נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי, דְהוּה אוּמִי לִיה בְּהֵאִי
אֶת. אָמַר לִיה, אֲנַח לְהוֹ לְאַבְהֵן דְעֲלָמָא, דְלִית
אִינוּן כְּשָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. וְעוֹד, שִׁים נָא יָדְךָ
תַּחַת יָרְכִי כְתִיב, וְלֹא כְתִיב רְאֵה תַּחַת יָרְכִי,
בְּגִין כֶּף אָסִיר לְאִסְתַּפְּלָא בְּקִשְׁתְּ סִתְמָה, כְּמָה
דְתַנִּינָן.

תַּאנָּא, וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דְאִתְגַּלְיָא
קִשְׁתְּ עֲלֵיהוּ, בְּגוּוּנִין שְׁפִירִין נְהִירִין,
מְלַהֲטִין לְכָל עֵיבֶר, מְשַׁמֵּעַ דְכְתִיב, אֶת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְתִיב וַיִּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, נְהוּרָא דְבוֹצִינָא דְשְׂכִינְתָא. וּמְאִי
נִיהוּ. הִיא דְאִקְרִי נְעַר, דְמְשַׁמֵּשׁ לְשְׂכִינְתָא,
בְּמִקְדָּשָׁא. וּבְגִין כֶּף, אֶת דִּיִּיקָא.

וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר, דְאִתְרָשִׁים
בֵּיהּ תַּחוֹת דְּוִכְתִּיהּ, חַד לְבִינְתָא מְאִינוּן
לְבָנִין דְהוּוּ בְנִין בְּמִצְרַיִם, דְתַנִּינָן, אִתְתָּא חֲדָא
אוֹלִידַת בְּמִצְרַיִם, וְהוּה אֶתִּין סְרְכִי פְרַעֲה,
וְעֲאֵלַת לִיה בְּחַד לְבִינְתָא, וְאַתָּא פֶּסֶד יָדָא
וְאַחִיד לִיה, וְאַתְרָשִׁים תַּחוֹת רַגְלֵיו דְשְׂכִינְתָא,
וְקִימָא קְמִיהּ, עַד דְאִתּוֹקֵד בֵּי מִקְדָּשָׁא
דְלַתְתָּא, דְכְתִיב, (אִיכָּה ב) וְלֹא זָכַר הָדוּם רַגְלֵיו.

ר' חֲזִיא אָמַר, לְבַנְת הַסְּפִיר: נְהִירוּתָא דְסְפִיר,
קְלָדִיטִי בְּקַנְדִיטִי גְלִיפִין עֲלָאִין דְלַעֲיָלָא,
דְמַתְלַהֲטָא לְשִׁבְעִין וַתְרִין עֲבָרִי, הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (ישעיה נד) וַיִּסְדַּתִּיךָ בַּסְּפִירִים. (שמות כד)
מְאִי עֲצָם הַשְּׂמִים. אָמַר רַבִּי

השמים, מה זה פֶּעֶצִים השמים?
אמר רבי אבא, מה (שמות כד) עֶצֶם
השמים חקוק בשבעים ושנים
ענפים פורחים לוהטים לכל עבר,
אף כאן המראה של אותו עֶצֶם
השמים כמראה השמים ממש.
רבי יהודה אמר, הכל נרשם
באותו האור של מראה שִׁנְחֻקָּק
מצד השכינה.

אמר רבי חזקיה, אם כֶּף, והרי
הם ששים סביב השכינה, שכתוב
(שיר א) ששים גבורים סביב לה.
אמר לו, כֶּף הוא ודאי, אלא אותם
ששים מאירים בשנים עשר
תחומים, ולא זזים מסביבה
לעולמים. ששנינו, שנים עשר
תחומים חקוקים עליונים עלו
במשקל, בעץ קדוש גדול וחזק,
וכלם מאירים בגבירה,
כשמתחברת במלך. וזהו עֶצֶם
השמים, עֶצֶם השמים ממש. וכל
אותם השבילים המאירים,
מאירים בו באור הגבירה.

ושנינו, האור של הששים הללו
שסביבה, ושומים בו באותו
נע"ר, וקוראים להם ששים מכות
אש, שמתלבש בהם מצד
השכינה, לוהטים בדין. זהו
שכתוב ששים גבורים סביב לה.
שנינו, ויבן משה מזבח, כמו
שאמרנו. ויקרא שמו ה' נסי, ה'
נסי ממש. למה? משום שעמלק
לקח כל אותם מהולים שלא
נפרעו, ומל אותם וזרק אותם
למעלה, ואמר: טל מה שרצית
בו. באותה שעה מה כתוב?
ויאמר פי יד על פס יה מלחמה
לה' בעמלק מדר דר. מדר דר
חסרים, מהדירים של מעלה
ומהדירים של מטה.

אמר רבי יהודה, בכל דור ודור,
בכל הדורות שבאים לעולם, אין
לך דור שאין בו מאותו זרע רע,
והקדוש ברוך הוא עורף בהם

אבא, מה עֶצֶם השמים, גְּלִיפָא בשבעין ותריין
ענפין, פרחין מלהטן בכל עיבר. אוף הקא,
חיזו דההוא עֶצֶם השמים כחיזו שמאי ממש.
רבי יהודה אמר, כלא אתרשים בההוא נהירו,
דחיזו דמתגלפא מסטרא דשכינתא.

אמר רבי חזקיה, אי הכי, והא שתין אינון,
בסחרניה דשכינתא, דכתיב, (שיר השירים א)

ששים גבורים סביב לה. אמר ליה הכי הוא
ודאי. אלא אינון שתין, אתנהירו בתריסר
תחומין, ולא אעדיאו מסחרנותהא לעלמין.
דתנינן, תריסר תחומין, גליפין עלאין,
במתקלא סליקו, באילנא קדישא רבא ותקיף.
וכלהו נהירין במטרוניתא, כד אתחברת
במלפא. ודא הוא עֶצֶם השמים, עֶצֶם השמים
ממש. וכל אינון נהירין שבילין, מנהירין ביה,
בנהירו דמטרוניתא.

ותאנא, נהירו דאלין שתין, דסחרנהא,
רשימין ביה בההוא נע"ר, וקרינן
להו שתין פולסי דנורא, דאתלבש בהו מסטר
דשכינתא, מתלהטן בדינא, הדא הוא דכתיב
(דף ס"ו ע"א) ששים גבורים סביב לה.

ותאנא, ויבן משה מזבח פמה דאמינא. ויקרא
שמו ה' נסי. ה' נסי ממש. אמאי. בגין
דעמלק נטל כל אינון דהו גזירין, ולא
אתפרעו, וגזר לון ושדי להו לעילא, ואמר
טול מה דאתרעית ביה. ביה שעעתא מה פתיב.
ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק
מדר דר. מדר דר חסרין, מדיוורין דלעילא,
ומדיוורין דלתתא.

אמר רבי יהודה, בכל דרא ודרא, בכל דרין
דאתיין לעלמא, לית לך דר דלית בהו
מההוא זרעא בישא, וקודשא בריך הוא אגח
בהו קרבא. ר' יצחק אמר (מדיוורא דלתתא לדיוורא

קרב. רבי יצחק אמר (מהדירור שלמטה
לדירור שלמעלה), ועליהם כתוב (תהלים
קד) יתמו חטאים מן הארץ וגו'.
מן הארץ - בעולם הזה ובעולם
הבא. באותו זמן כתוב, ברכי
נפשי את ה' הללויה.

פְּרִשְׁת יתרו

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה
את כל אשר עשה וגו'. רבי חזקיה
(רבי אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא
אהרן את ידו. כתוב ידו אחת,
משום שצריך להרים ימין על
שמאל, והרי בארנו הסוד.

מצאנו בספרו של שלמה המלך,
שכל מי שמרים ידו למעלה, והם
אינן בתפלות ובקשות, זהו אדם
שמתקלל מעשרה שליטים
ממנים, והם עשרה שליטים אשר
היו בעיר. אלו אותם עשרה
שממנים על פרישת הידים
למעלה לטל אותה תפלה או
אותה ברכה, ונותנים בה פח
להתכבד השם הקדוש, ומתברך
מלמטה. כיון שמלמטה מתברך
מאותה פרישת הידים למעלה, אז
מתברך מלמעלה, ומתכבד מכל
הצדדים.

ואלו עשרת הממנים מזמנים לטל
מאותן ברכות שלמעלה,
ולהוריק למטה, ולברך את אותו
שמברך אותו, שכתוב (במדבר ו)
ואני אברכם.

ורבן ישמר האדם בשעה שמרים
ידיו למעלה להיות בתפלה או
בברכות או בבקשה, ולא ירים
ידיו לחנם, משום שעשרה הללו
מזמנים ומתעוררים אל אותה
פרישת ידים. ואם זה לחנם,
אותם העשרה מקללים אותו
במאטים ארבעים ושמונה

בבעותא, ולא ירים ידו למגנא, ובגין דאלין עשרה אינון זמינין, ומתערין
לגבי ההוא פרישו דידין, ואי הוא למגנא, אינון עשרה לטיין ליה, במאתן

דלעילא) ועליהו כתיב (תהלים קד) יתמו חטאים
מן הארץ וגו'. מן הארץ: בעלמא דין,
ובעלמא דאתי. ביה זמנא כתיב, ברכי נפשי
את ה' הללויה.

(דף ס"ז ע"א)

פְּרִשְׁת יתרו

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את
כל אשר עשה וגו'. (שמות יח) רבי
חזקיה (נ"א ר' אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא
אהרן את ידו. כתיב ידו חד, בגין דבעי
לארמא ימינא על שמאלא, והא אוקימנא
רזא.

אשבחנא בספרא דשלמה מלפא, דכל
מאן דארים ידוי לעילא, ולא
אינון בצלותין ובעותין, האי איהו בר נש,
דאתלטייא מעשרה שולטנין ממנן. ואינון
(קהלת ז) עשרה שליטין אשר היו בעיר. אלין
אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא
לנטלא ההוא צלותא, או ההיא ברכתא, ויהבי
ביה חילא, לאתיקרא שמא קדישא, ואתברך
מתתא. כיון דמתתא אתברך, מההוא פרישו
דידין לעילא, כדין אתברכא מעילא, ואתיקר
מכל סטריין.

ואלין עשרה ממנן, זמינין לנטלא מאינון
ברפאן דלעילא, ולארקא לתתא,
ולברכא לההוא דמברך ליה, דכתיב, (במדבר ו)
ואני אברכם.

בגין כן, יסתמר בר נש, בשעתא דירים ידוי
לעילא, למהוי בצלו, או בברפאן או

קָלָלוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קָלָלָהּ וּתְבוֹאָהּוּ.

וְאִזּוֹ רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרֵה עַל אוֹתָם הַיְדִים, שֶׁהוּא דָרְכוֹ לְשֵׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק, וּבִרְכָה לֹא שׁוֹרֵה בְּמְקוֹם רִיק. וְעַל זֶה (שְׁמִכְרָף אוֹתוֹ. וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ הַיְדִים וְהֵם לַחֲנָם - מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאִתִּים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה קָלָלוֹת, וְאִזּוֹ רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרֵה עַל אוֹתָן יְדִים, שְׁרָבְכָה לְשֵׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק. מִשּׁוּם כִּי יִזְהַר הָאָדָם בְּשַׁעַר שְׁמֵרִים יְדָיו לְמַעַלָּה אוּ בְּבִרְכוּת אוּ בַתְּפִלָּה וְלֹא יָרִים יְדָיו לַחֲנָם. וְעַל זֶה) כְּתוּב (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֵלְיוֹן, שְׁמַתְרֹגְמִים: בַּתְּפִלָּה.

וּבִכְפֻרֵי שֵׁת הַיְדִים הַזֹּאת יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. בְּשַׁעַר שְׁנַפְרָשִׁים וּמְדוּקָפִים לְמַעַלָּה, מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכִמְה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. וְרֵאוּ לִיחַד סוּד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת כְּדִי לִיחַד אֶת הַפֶּל, וּלְכַרֵּף אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּ. וְרֵאוּ לִיחַד אֶת סוּד הַמְרַכְבּוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְהַמְרַכְבּוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּדִי שִׁיתְּכַרֵּף הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים, וְיִתְיַחַד הַכָּל כְּאֶחָד, מַעַלָּה וּמַטָּה.

פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כג) וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. זֶהוּ סוּד שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת, כְּשׁוֹזָקָף אוֹתָם הָאָדָם לְמַעַלָּה, שֶׁצְרִיף שְׁלֹא לְזָקָף בְּרִיקָנוֹת, אֲלֵא בַתְּפִלָּה וּבִבְקָשׁוֹת וּבִבְרָכוֹת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. לֹא כְּתוּב וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנָי, אֲלֵא פְּנֵי, סוּד שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת שְׁלֹא צְרִיף לְזָקָפָם לַחֲנָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִים שְׁאֲמָרְנוּ הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת לְמַטָּה, בְּסוּד (בְּסוּד עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִים מְמַנִּים שְׁאֲמָרְנוּ, אֵלּוּ מְמַנִּים לְמַטָּה בְּסוּד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּרֵאוֹנוֹהָ עַל אוֹתָהּ זְקִיפַת אֲצָבָעוֹת, וּבִזְהָ נֶאֱחָז לְמַעַלָּה כָּל צֵד הַקְּדוֹשָׁה לְהָרִים, אִזּוֹ כָּל

וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא לְוֹטִינן. וְהֵאֵי אֵיהּ דְּכְתִיב בֵּיהּ, (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קָלָלָהּ וּתְבוֹאָהּוּ.

וּבְדִין, רוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן יְדִין, דְּאֵיהּ אֲרַחֲיָה לְמִשְׁרֵי עַל אֲתֵר רִיקְנִיָא, וּבִרְכַתָּא לֹא שְׂרִיא בְּאֲתֵר רִיקְנִיָא. וְעַל דָּא (נ"א דְּמְכַרְבָּה לִיהּ וְאִי אֵינוֹן מִתְעַרְוִין לְגַבֵּי הַהוּא פְּרִישׁוּ דְּדִין וְאֵיהּ לְמַנְיָא אֵינוֹן לְפָנֵי לִיהּ בְּמֵאִתָּהּ וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא לְוֹטִינן וּבְדִין רוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן דִּין דְּאֵיהּ אֲרַחֲיָה לְמִשְׁרֵי עַל אֲתֵר רִיקְנִיָא כְּגִין כִּי יִסְתַּמַּר בַּר נֶשׁ בְּשַׁעַתָּא דְּאֵרִים יְדָיו לְעִילָא לְמַתְּוִי בְּצִלוֹ אוּ בְּבִרְכָאֵן וּבְצִלּוֹתָא וְלֹא יָרִים יְדָיו לְמַנְיָא וְעַל דָּא) פְּתִיב, (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֵלְיוֹן, דְּמַתְרֹגְמִינָן בְּצִלוֹ.

וּבְהֵאֵי פְּרִישׁוּ דְּיְדִין, אֵית רְזִין עֲלֵאִין, בְּשַׁעַתָּא דְּאֲתְפְּרִישׁוּ, וְאַזְדַּקְפוּ לְעִילָא, אוֹקִיר בַּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכִמְה רְזִין עֲלֵאִין. אַחְזִי לִיחַדָּא רְזָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, כְּגִין לִיחַדָּא כְּלָא, וְלֹא תְּבַרְכָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי, וְאַחְזִי לִיחַדָּא רְזָא דְּרַתִּיכִין פְּנִימָאִין, וְרַתִּיכִין דְּלִבְר, כְּגִין דִּיתְבַּרְךָ שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל סְטְרִין, וְיִתְיַחַד כְּלָא כְּחַדָּא, עִילָא וְתַתָּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כג) וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם, דָּא אֵיהּ רְזָא דְּזָקִיפוֹ דְּאַצְבָּעֵן, כְּדִי זְקִיף לֹון בַּר נֶשׁ לְעִילָא, דְּבַעֵי דְּלֹא לֹאזְדַּקְפָּא בְּרִיקְנִיָא, אֲלֵא בְּצִלוֹ וּבְבַעוֹתִין וּבְבִרְכָאֵן. (אוּ בְּחַד מְנִיחֵהוּ) וְעַל דָּא וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנָי לֹא כְּתִיב, אֲלֵא פְּנֵי, רְזָא דְּזָקִיפוֹ דְּאַצְבָּעֵן, דְּלֹא אֲצַטְרִיכוּ לְזָקָפָא לְמַנְיָא, כְּמָה דְּאֲתַמַּר.

עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִין דְּקֵאמְרָן, אֵינוֹן עֶשֶׂר אֲמִירָן לְתַתָּא, בְּרֵזָא (נ"א עֲשֵׂרָה שְׁלִמְנִין מְמַנִּין דְּקֵאמְרָן, אֵינוֹן מְמַנִּין לְתַתָּא בְּרֵזָא) דְּאֲתַוּוֹן רְשִׁימִין כְּגִוּוֹנָא דְּלְעִילָא, וְאֵלִין קְיִימִין בְּקַדְמִיתָא עַל הַהוּא זְקִיפָן דְּאַצְבָּעָאֵן. (דף ס"ז ע"ב) וּבְהֵא כָּל סְטְרָא דְּקְדוּשָׁה אֲתַאָּחַד לְעִילָא לְאַרְמָא, כְּדִין כָּל סְטְרִין

אחרנין אתפפיין כלהו, ואודן למלפא קדישא. תא חזי, ברזא דקדושה (נ"א דשמא קדישא) איהו מלך, וכהן ומשמש תחותיה, (ברזא דקדושה) בין לעילא בין לתתא. אית מלך לעילא, דאיהו רזא דקדש הקדשים, ואיהו מלך עלאה, ותחותיה אית כהן רזא דאור קדמאה, דקא משמש קמיה, ודא איהו כהן דאקרי גדול, סטרא דימינא.

אית מלך לתתא, דאיהו כגוונא דההוא מלך עלאה, ואיהו מלך על פלא דלתתא. ותחותיה אית כהן דמשמש ליה, רזא דמיכאל פהנא רבא, דאיהו לימינא. (נדאי בסטרא דקדשה אית מלך וכהן) ודא איהו רזא דמהימנותא שלימתא, סטרא דקדושה.

בסטרא אתרא, דלאו איהו סטרא דקדושה, אית רזא דאיהו מלך, והא אוקימנא דאקרי (קהלת ד) מלך זקן וכסיל, ותחותיה אית כהן און, ודא הוא רזא דכתיב, (הושע יב) ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי, בגין דחילא דא, שלטא על ההוא עובדא דעבד ירבעם. ואלמלא דאשפח חילא דא, לא יכיל לאצלחא בההוא עובדא.

רזא דמלה, בשעתא דהאי מלך והאי כהן אתפפיין, ואתברו, פדין כל סטרין אחרנין אתפפיין, ואודן ליה לקודשא בריך הוא, פדין קדשא בריך הוא שליט בלחודוי עילא ותתא, כמה דאתאמר, (ישעיה ב) ונשגב יי' לבדו ביום ההוא.

בגוונא דא, ורזא דא ממש, עבד קדשא בריך הוא בארעא, דתבר מלך זקן וכסיל, ודא הוא פרעה, בשעתא דאתא משה לפרעה, ואמר, (שמות ה) אלהי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את יי', ובעא קדשא בריך הוא דיתיקר שמייה בארעא,

הצדדים האחרים מתכופפים ומודים למלך הקדוש.

בא וראה, בסוד של קדשה (של השם הקדוש) הוא מלך וכהן ומשמש תחתו (בסוד של קדשה), בין למעלה בין למטה. יש מלך למעלה, שהוא סוד של קדש הקדשים, והוא מלך עליון, ותחתיו יש כהן, סוד של אור ראשון, שמשמש לפניו, וזהו כהן שנקרא גדול, צד הימין.

יש מלך למטה שהוא כמו אותו מלך עליון, והוא מלך על הכל שלמטה, ותחתיו יש כהן שמשמש אותו, סוד של מיכאל כהן גדול, שהוא לימין, (ודאי בצד הקדשה יש מלך וכהן) וזהו סוד האמונה השלמה, צד הקדשה.

בצד האחר, שאינו צד הקדשה, יש סוד שהוא מלך, והרי בארנו שנקרא מלך זקן וכסיל, ותחתיו יש כהן און, וזהו סוד הכתוב (הושע יב) ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי. משום שכח זה שולט על אותו מעשה שעשה ירבעם. ואלמלא שנמצא כח זה, לא לכל להצליח באותו מעשה. סוד הדבר - בשעה שהמלך הזה והכהן הזה נכפים, ונשברו, אז נכפים כל יתר הצדדים ומודים לקדוש ברוך הוא, ואז הקדוש ברוך הוא שולט לבדו מעלה ומטה, כמו שנאמר (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

כמו זה וסוד זה ממש עשה הקדוש ברוך הוא בארץ, ששבר מלך זקן וכסיל, וזהו פרעה. בשעה שבא משה לפרעה ואמר (שמות ה) אלהי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את ה'. ורצה הקדוש ברוך הוא

לא ידעתי את יי', ובעא קדשא בריך הוא דיתיקר שמייה בארעא,

שיתכבד שמו בארץ, כמו שהוא נכבד למעלה. פיון שהלקה אותו ואת עמו, בא והודה לו לקדוש-ברוך-הוא.

ואחר נשפר ונכפה אותו כהן און, יתרו, שמשמש תחתיו, עד שבא והודה לו לקדוש-ברוך-הוא ואמר, ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו', עתה ידעתי כי גדול ה' וגו'. וזהו כהן און, צד האחר, שהוא צד שמאל. וזהו סוד שאמרה רחל, כשראתה שהיא מתה, כמו שפיתוב (בראשית לה) בן אוני. ולכן מהר (הודה) יעקב ואמר בן ימין, ולא בן אוני. צד ימין, ולא צד שמאל.

ובין שאותו מלך וכהן הודו לקדוש-ברוך-הוא ונשברו לפניו, אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל, מעלה ומטה. ועד שהתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו, כשהודו אלה לפניו, לא נתנה תורה עד לאחר שבא יתרו, והודה ואמר, עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים. ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו'. אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה, ואחר כך נתן תורה בשלמות, כששלטונו על הכל.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. בא וראה, דוד המלך קם ושבח והודה למלך הקדוש, והוא השתדל בתורה באותה שעה כשרוח צפון התעוררה והיתה מכה באותם נימי הכנור, והכנור היה מנגן ואמר שירה וכו'. ואיזו שירה הוא אמר?

בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר אל כל אותן המרפבות לתת להן טרף, כמו שבארנו שפיתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. פדין, פלהו בחדו, פתחי ואמרי, (תהלים טו)

כמה דאיהו יקירא לעילא. פיון דאלקי ליה ולעמיה, אתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא. ולבתר אתבר ואתכפייא ההוא כהן און, יתרו, דמשמש תחותיה, עד דאתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא, ואמר ברוך יי אשר הציל אתכם וגו', עתה ידעתי כי גדול יי וגו', ודא הוא כהן און, סטרא אחרא, דאיהו סטר שמאלא. ודא איהו רזא דאמרה רחל, כד חמאת דמיתת, כמה דכתיב, (בראשית לה) בן אוני. ובגין דא אוחי (נ"א אודי) יעקב, ואמר בן ימין, ולא בן אוני, סטר ימינא, ולא שמאלא.

ובין דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריך הוא, ואתברו קמיה, פדין אסתלק קדשא בריך הוא ביקריה על פלא, עילא ותתא, ועד דאסתלק קדשא בריך הוא ביקריה, כד אודן אלין קמיה, לא אתיהיבת אורייתא. עד לבתר דאתא יתרו, ואודי ואמר, עתה ידעתי כי גדול יי מפל האלהים. ברוך יי אשר הציל אתכם וגו'. פדין אסתלק קדשא בריך הוא ביקריה, עילא ותתא, ולבתר יתב אורייתא בשלימו, דשלטונו על פלא.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם, תא חזי, דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא, והוה אשתדל באורייתא, בההיא שעתא כד רוח צפון אתער, והוה בטש באינון נימין דכנורא, וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו', ומה שירה הוה קאמר.

תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא אתער לגבי כל אינון רתיכין, למיהב לון טרפא, כמה דאוקימנא דכתיב, (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. פדין, פלהו בחדו, פתחי ואמרי, (תהלים טו)

פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים טו)
 אֱלֹהִים יִחַנְּנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵר פְּנֵינוּ
 אֲתָנוּ סֵלָה. כְּשֵׁרוּחַ צְפוֹן
 מִתְעוֹרֶרֶת וַיּוֹרֶדֶת לְעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת
 וְאוֹמֶרֶת, לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךָ בְּכָל
 גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ. בְּשִׁעָה שְׁמַנְגֵן
 הַכַּנּוֹר בְּאוֹתָהּ רוּחַ, פּוֹתַח וְאוֹמֵר,
 יוֹדוּף עַמִּים כָּלָם. כְּשֶׁהִיָּה דוֹד קָם
 וּמִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, פִּתַח
 וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ
 אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ.
 לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוֹב הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף
 הוּא מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה. אַחַר כֵּן בָּא
 דוֹד וְסִדֵּר אוֹתָם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 כְּאֶחָד, הַסְתַּפֵּל בְּכָל הַכְּתוּב הַזֶּה
 שֶׁל הַכַּנּוֹר, שֶׁל שְׁלֵמוֹת וּכְבוֹד
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה.

בְּשִׁעָה שֶׁשָּׂאָר הַעַמִּים נִכְפָּים, הֵם
 בָּאִים וּמוֹדִים לְקֹדֶשׁ-בְּרוּף-הוּא.
 כִּינּוֹן שְׁנִכְפָּים וּמוֹדִים לוֹ, אִז
 מִשְׁתַּלֵּם כְּבוֹד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא
 מַעְלָה וּמַטָּה. בְּשִׁעָה שְׂבָא מִשָּׁה
 לְפָרְעָה וְאָמַר לוֹ ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
 נִקְרָא עֲלֵינוּ וְגו', הוּא פִתַח וְאָמַר,
 לֹא יַדְעַתִּי אֵת ה'.

וְרִצָּה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא שִׂיתְכַבֵּד
 שְׁמוֹ בְּאֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבֵּד
 לְמַעְלָה. כִּינּוֹן שֶׁהִלְקָה אוֹתוֹ וְאֵת
 עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לְקֹדֶשׁ-בְּרוּף-
 הוּא, שְׁפָתוֹב ה' הַצְּדִיק. הוּא
 שֶׁהִיָּה מִלֶּךְ חָשׁוֹב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
 כִּינּוֹן שֶׁהוֹדָה, אִז כָּל שָׂאָר הַעַמִּים
 הוֹדוּ, שְׁפָתוֹב (שמות טו) אִז נִבְהָלוּ
 אֱלֹפֵי אָדוּם.

בָּא יִתְרוֹ, כְּמֹר עֲלִיּוֹן וְגִדּוֹל, מִמְּנָה
 גִּדּוֹל (שֶׁל כָּל הַמַּמְנִים) שֶׁל כָּל
 הָאֱלִילִים הָאֲחֵרִים, וְהוֹדָה
 לְקֹדֶשׁ-בְּרוּף-הוּא וְאָמַר, עֲתָה
 יַדְעַתִּי כִי גִדּוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים.
 אִז הַתַּעְלָה וְהַתְּכַבֵּד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף
 הוּא כְּכַבּוֹדוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, וְאַחַר
 כֵּן נִתֵּן תּוֹרָה בְּשְׁלֵמוֹת,
 כְּשֶׁשְׁלֵטוֹנוֹ עַל הַכָּל.

יִחַנְּנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵר פְּנֵינוּ אֲתָנוּ סֵלָה. כַּד רוּחַ
 צְפוֹן אֲתָעֵר וְנִחִית לְעֵלְמָא, נָשִׁיב וְאָמַר, לְדַעַת
 בְּאֶרֶץ דְּרָכָךָ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ. כַּנּוֹר בְּשִׁעָתָא
 דְּאִיהוּ מִנְּגֵנָא בִּיה בְּהֵוֵא רוּחָא, פִּתַח וְאָמַר
 יוֹדוּף עַמִּים כָּלָם (חסי) דוֹד כַּד הָוָה קָם, וְאֲתָעֵר
 עָלֵיהּ רוּחַ קֹדֶשׁא, פִּתַח וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה
 יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
 וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ. בְּגִין לְאִמְשָׁכָא
 טִיבּוֹ דְּקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, מַעֲיִלָא לְתַתָּא.
 לְבַתָּר אֲתָא דוֹד בְּרוּחַ קֹדֶשׁא, וְסִדֵּר לוֹן
 כְּחֻדָּא, אִסְתַּפֵּל בְּכָלָא הַאי קָרָא דְּכַנּוֹרָא, (כִּינּוֹן)
 דְּשְׁלִימוֹ דִּיקָרָא דְּקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא עֵילָא
 וְתַתָּא.

בְּשִׁעָתָא דְּשָׂאָר עַמִּין אֲתַכְפִּיין, אֲתִיין וְאוֹדָאן
 לִיה לְקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, כִּינּוֹן דְּאִינוֹן
 אֲתַכְפִּיין, וְאוֹדָן לִיה, כְּדִין אֲשֶׁתִּילִים יְקָרָא
 דְּקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא עֵילָא וְתַתָּא. בְּשִׁעָתָא
 דְּאֲתָא מִשָּׁה (דף ט"ח ע"א) לְפָרְעָה וְאָמַר לִיה יי'
 אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ וְגו', פִּתַח אִיהוּ
 וְאָמַר לֹא יַדְעַתִּי אֵת יי'.

וּבְעָא קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, דִּיתִיִּיקָר שְׁמִיה
 בְּאַרְעָא, כְּמָה דְּאִיהוּ יְקִירָא לְעֵילָא,
 כִּינּוֹן דְּאִלְקִי לִיה וּלְעַמִּיה, אֲתָא וְאוֹדִי לִיה
 לְקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, דְּכַתִּיב, (שמות ט) יי' הַצְּדִיק.
 אִיהוּ דְּהוּא מְלָכָא קְרוּפִינוֹס דְּכָל עֵלְמָא, כִּינּוֹן
 דְּאִיהוּ אוֹדִי, כָּל שָׂאָר מְלָכִין אוֹדוֹן, דְּכַתִּיב,
 (שמות טו) אִז נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אָדוּם.

אֲתָא יִתְרוֹ, כְּמוֹרָא עֲלָאָה וְרַבְרַבָּא, רַב מִמְּנָא
 (דְּכָל מִמְּנָא) דְּכָל טַעוּן אֲחֵרְנִין, וְאוֹדִי לִיה
 לְקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, וְאָמַר עֲתָה יַדְעַתִּי כִי
 גִדּוֹל יי' מִכָּל הָאֱלֹהִים, כְּדִין אִסְתַּלַּק וְאֲתִיִּיקָר
 קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא בִּיקְרִיה עֵילָא וְתַתָּא, וְלְבַתָּר
 יֵהֵב אוֹרִיִּיתָא בְּשְׁלִימוֹ, דְּשְׁלֵטוֹנוֹ עַל כָּלָא.

אמר רבי שמעון לר' אלעזר בריה, על דא כתיב, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. בא רבי אלעזר ונשק ידו. בכה רבי אבא ואמר, (שם קג) כרחם אב על בנים. מי ירחם על רבי אלעזר וישלים דבריו, חוץ מאהבת מורנו? אשרי חלקנו שזכינו לשמע דברים אלו לפניו, שלא נבוש בהם לעולם הבא.

אמר רבי אבא, הרי כהן און לא כתוב ביתרו, אבל כהן מדן כתוב. אמר לו, הפל אחד. בתחלה חמיו של יוסף נקרא כהן און, ואחר כך חמיו של משה - כהן מדן. והפל סוד אחד. שהרי שני אלה, משה ויוסף, עומדים בדרגה של סוד אחד בסוד האות ו"ו, שני ווי"ם כאחד. ומה שנאמר כהן מדן, סוד זה אשת מדנינים. (משה ויוסף בסוד אחד עומדים, וסוד

זה ו"ו, שנים כאחד).

הרים ידיו על ראשו רבי אבא ובכה. אמר, אור התורה עולה עתה עד רום הרקיע של הפסא העליון, אחר שישתלק מורנו מהעולם, מי יאיר את אור התורה? אזי לעולם שישאר יתום ממך, אבל דברי רבנו יאירו בעולם עד שיבא מלך המשיח, ואז כתוב (ישעיה יא) ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.

וישמע יתרו כהן וגו'. רבי חייא אמר, פסוק זה יש להתבונן בו, בתחלה כתוב את כל אשר עשה אלהים למשה, ואחר כך כתוב כי הוציא ה'. אלא סוד זה את כל אשר עשה אלהים, זה השם שהגן על משה ועל ישראל ולא זו מהם בגלות, ואחר כך השם העליון הוציא אותם ממצרים, שהרי השם הקדוש שהוציא אותם היה בסוד היובל.

אמר רבי שמעון לר' אלעזר בריה, על דא כתיב, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. אתא ר' אלעזר ונשק ידו. בכה ר' אבא ואמר, (תהלים קג) כרחם אב על בנים. מאן ירחם על ר' אלעזר, ולא שלמא מלוי, בר רחימו דמר, זפאה חולקנא, דזכינא למשמע מלין אלין קמיה, דלא נכסוף בהו לעלמא דאתי.

אמר רבי אבא, הא כהן און לא כתיב ביתרו, כהן מדן כתיב. אמר ליה, פלא איהו חד. בקדמיתא חמוי דיוסף, כהן און אקרי. ולבתר חמוי דמשה, כהן מדן. וכלא רזא חדא, דהא אלין תרין משה ויוסף. בדרגא דרזא חדא קיימין, ברזא דאת ו"ו, תרין ווין פחדא. ומה דאתמר כהן מדן, רזא דא אשת מדנינים. (משה ויוסף ברזא חדא קיימי, רזא דא ו"ו תרין פחדא).

ארים ידוי על רישיה ר' אבא ובכה, אמר, נהירו דאורייתא סלקא השתא עד רום רקיעא דכרסייא עלאה, לבתר דיסתלק מר מעלמא, מאן ינהיר נהירו דאורייתא. ווי לעלמא דישתאר יתום מינך. אבל מלין דמר יתנהירו בעלמא עד דייתי מלפא משיחא וכדין כתיב, (ישעיה יא) ומלאה הארץ דעה את יי' וגו'.

וישמע יתרו כהן וגו'. רבי חייא אמר, האי קרא אית לאסתפלא ביה, בקדמיתא כתיב, את כל אשר עשה אלהים למשה, ולבתר כתיב כי הוציא יי'. אלא רזא דא את כל אשר עשה אלהים, דא שמא דאגין על משה ועל ישראל, ולא אתעדי מנייהו בגלותא. ולבתר, שמא עלאה דאפיק לון ממצרים. דהא שמא קדישא דאפיק לון, ברזא דיובלא הוה.

דָּבַר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה - כְּשֶׁנִּזְרַק לְנֹהַר, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מִחֶרֶב פְּרַעֲהַ, וְאֶת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, שְׁכַתוֹב (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מְדִיָּן. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צְוִה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שׁוֹנֶה בְּכָל שְׁאֵר הַפְּסוּקִים, שְׂבַכְלָם שְׁתֵּי תְבוּת מֵאֶלְפָּא בֵּיתָא, וּבְפִסּוּק זֶה וְשִׁלְאַחֲרֵיו שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ? אֵלָּא כְּדִי לְהַשְׁלִים שְׁשֵׁה צְדָדִים בְּאֶלְפָּא בֵּיתָא הַזֶּה, זֶה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַגְּאֻלוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵהַגְּאֻלָּה הַרְּאשׁוֹנָה, פְּסוּק אַחַר כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים, וְהַפֶּל תְּלוֹי בְּחֻמְהָ הַזֶּה.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ - כְּשֶׁנִּזְרַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוֹת מִצְרַיִם וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּנְבוֹרוֹת. צְוִה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ - כְּשֶׁבָּא יְתָרוֹ וְקָבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרְבוּ לְעַבְדוּתוֹ, וּמִשָּׁם הִתְקַרְבוּ כָּל אוֹתֵם גְּרִים תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה. מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שְׁהֵרִי אִזְ הִתְקַדַּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי (מהצד האחר) מִתְקַדַּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּשֶׁנִּשְׁבַּר וְנִכְפָּה הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שְׁהֵרִי בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע וְכָל הָעוֹלָם לֹא שָׁמַע, וְהֵרִי כְּתוּב (שמות טו) שָׁמַע עַמִּים יִרְגְּזוּן! ? אֵלָּא כָּל הָעוֹלָם שָׁמַע וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא שָׁמַע וְנִשְׁבַּר וְנִכְפָּה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרַב לִירְאָתוֹ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ, שְׁכָּל מַה שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה - הַכֹּל אֲמַת וּמַעֲשֵׂה אֲמַת. וְאִין לָךְ דְּבַר

דְּבַר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, כִּד אֶתְרַמֵּי לְנֹהַר, וְכִד שְׂזִיב לִיָּה מִחֶרֶב דְּפְרַעֲהַ, וְלִישְׂרָאֵל עִמּוֹ, דְּכַתִּיב, (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מְדִיָּן. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צְוִה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מְאִי שְׁנָא, בְּכָל שְׁאֵר קְרָאִי דְּבְכַלְהוֹ, תְּרִין תִּיבִין מֵאֶלְפָּא בֵּיתָא, וּבְהֵאִי קְרָא, וּבְקֵרָא דְאַבְתְּרִיהַ, תְּלַת תְּלַת. אֵלָּא, בְּגִין לְאֶשְׁלֵמָא שְׁתֵּי סְטְרִין, בְּהֵאִי אֶלְפָּא בֵּיתָא, הֵאִי לְקַבַּל תְּלַת פּוּרְקָנִין דִּישְׂרָאֵל, בְּר פּוּרְקָנָא קְדָמָא. קְרָא אַחְרָא, לְקַבַּל תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים. וְכֹלָא תְּלִיא בְּהֵאִי חֻמְהָ.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ, כִּד פְּרִיק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, מִגְּלוֹתָא דְּמִצְרַיִם, וְעַבְד לוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן. צְוִה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, כִּד אֶתָּא יְתָרוֹ, וְקָבִיל לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָרִיב לִיָּה לְפּוּלְחָנִיהַ. וּמִתְמָן, אֶתְקָרִיבוּ כָּל אֵינוּן גִּיּוּרִין, תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְּשְׂכִינְתָּא, מִתְמָן וְלִהְלָאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. דְּהֵא כְּדִין אֶתְקַדַּשׁ שְׁמִיהַ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהֵא (מספרא אחרת) יְתַקְדַּשׁ שְׁמָא קְדִישָׁא, כִּד אֶתְבְּר, וְאֶתְכַפֵּיא סְטְרָא אַחְרָא, כְּמָה דְּהוּה בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע, וְכָל עַלְמָא לֹא שָׁמַעוּ, וְהֵא כְּתִיב, (שמות טו) שָׁמַע עַמִּים יִרְגְּזוּן. אֵלָּא, כָּל עַלְמָא שָׁמַעוּ, וְלֹא אֶתְבְּרוּ, וְאִיהוּ שָׁמַע וְאֶתְבְּר, (דף ט"ח ע"ב) וְאֶתְכַפֵּיא מִקְמִיהַ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֶתְקָרַב לְדַחְלִתִּיהַ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה אֶתְר תְּנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּעַבְד לְעֵילָא וְתַתָּא כָּלָא אִיהוּ קְשׁוּט, וְעוּבָדָא דְּקְשׁוּט. וְלִית לָךְ

בעולם שצריך אדם לדחותו ולנהוג בו קלון, שהרי כלם מעשי אמת הם, והכל צריך בעולם. שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר הולך בדרך, והיה הולך עמו רבי חזקיה. ראו נחש אחד. קם רבי חזקיה להרג אותו. אמר לו רבי אלעזר, עזב אותו, אל תהרג אותו. אמר לו, והרי הוא דבר רע שהורג בני אדם. אמר לו לרבי חזקיה, והרי כתוב (קהלת) אם ישף הנחש בלוא לחש. לא נושף הנחש את האדם עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לך הרג את פלוני.

והפעמים כמו שעשה זה, כך גם מציל את האדם מדברים אחרים, ועל ידו מרחיש הקדוש ברוך הוא גם לבני אדם, והכל תלוי ביד הקדוש ברוך הוא והכל מעשי ידיו. וצריך אותם העולם. ואם העולם לא היה צריך אותם, לא היה הקדוש ברוך הוא עושה אותם. ולכן לא צריך אדם לנהוג בהם קלון בדברי העולם. בדבריו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים - זה אלהים חיים. וירא - שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם. את כל אשר עשה - הכל בכלל אחד, מעלה ומטה. והנה טוב - זה צד הימין. מאד - זה צד השמאל. והרי פרשוה, טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המות. והכל סוד אחד. סוד הוא לאותם שמתבוננים בסוד החכמה.

וירא אלהים את כל אשר עשה (בראשית א). בכל מעשה בראשית כתוב וירא אלהים כי טוב, וכאן - וירא אלהים את כל אשר עשה. אלהים למטה שולט על

מלה בעלמא דבעי בר נש לדחיא ליה מניה, ולאנהגא ביה קלנא, דהא כלהו עובדא דקשוט אינון, וכלא אצטריך בעלמא.

דהא זמנא חדא, הוה ר' אלעזר אזיל בארחא, והוה אזיל עמיה ר' חזקיה, חמו חד חויה, קם ר' חזקיה למקטליה. אמר ליה ר' אלעזר, שביק ליה לא תקטליניה. אמר ליה, והא מלה בישא איהו, דקטיל בני נשא. אמר ליה לר' חזקיה, והא כתיב (קהלת) אם ישוף הנחש בלא לחש. לא נשיף חויה לבר נש, עד דלחשין ליה מלעילא, ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא.

והזמנין כמה דעביד האי, הכי נמי שזיב לבר נש, ממלין אחרנין, ועל ידוי ארחיש קדשא בריהו הוא ניסא לבני נשא, וכלא בידא דקודשא בריהו הוא תליא, וכלא איהו עובדי ידוי, ואצטריך עלמא להו, ואי לאו דאיצטריך לון עלמא, לא עבד לון קדשא בריהו הוא. ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא בהו קלנא במלי דעלמא. במלוי ובעובדוי דקודשא בריהו הוא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים: דא אלהים חיים. וירא: דאסתפל לאנהרא לון, ולאשגחא לון. את כל אשר עשה כלא בכללא חדא, עילא ותתא. והנה טוב: דא סטרא דימינא. מאד: דא סטרא דשמאלא, והא אוקמוה, טוב: דא מלאך חיים מאד: דא מלאך המות. וכלא רזא חדא. רזא הוא, לאינון דמסתכלי ברזא דחכמתא.

וירא אלהים את כל אשר עשה. בכל עובדא דבראשית, פתיב, וירא אלהים כי טוב, והכא וירא אלהים את כל אשר עשה. אלהים

התחַתוֹנִים, אֱלֹהִים לְמַעַלָּה שׁוֹלֵט
עַל הָעֲלִיּוֹנִים. זֶהוּ סוּד שֶׁל אֱלֹהִים
חַיִּים, (דָּבָר אַחֵר, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים חַיִּים)
שֶׁמֵאִיר וּמְדַלֵּק כָּל אוֹתָם מְקוּרוֹת
עֲלִיּוֹנִים וְתַחַתוֹנִים, וּמִשֵּׁם
יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם אֲרוֹת לְהֵאִיר.

תּוֹסֵפֶתָא

בְּמִכְסָּה שֶׁבְּמִכְסִּים נִרְשָׁם רֶשֶׁם
אֶחָד שֶׁלֹּא נִרְאָה וְלֹא הִתְגַּלָּה אוֹתוֹ
רֶשֶׁם רְשׁוּם וְלֹא רֶשֶׁם. בְּעֲלֵי
הַתְּבוּנָה וְעֵינַיִם פְּקוּחוֹת לֹא
יְכוּלִים לַעֲמֹד בּוֹ. הוּא קִיּוֹם הַכֹּל.
אוֹתוֹ הִרְשָׁם הוּא קֶטֶן, שֶׁלֹּא נִרְאָה
וְלֹא הִתְגַּלָּה. עוֹמֵד בְּרִצּוֹן לְקַיֵּם
הַכֹּל. לְקַבֵּל מֶה שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּה
שֶׁאֵין בּוֹ רֶשֶׁם וְלֹא רִצּוֹן, שֶׁלֹּא
נִרְאָה.

אוֹתוֹ הִרְשָׁם רוֹצֵה לְכַסּוֹת אֶת
עֲצָמוֹ, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לַעֲצָמוֹ
לְהַטְמֵן בּוֹ הֵיכַל אֶחָד. אוֹתוֹ הֵיכַל
מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֲצָמוֹ, וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ
בְּמִתִּיחָה גְדוּלָּה וְרִבָּה לְכָל
הַצְּדָדִים, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּלְבוּשֵׁי
כְבוֹד, וּפּוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרִים.
לְפָנָי וּלְפָנַיִם נִטְמָן וְנִגְנָז אוֹתוֹ
רֶשֶׁם. פִּינָן שֶׁנִּגְנָז בּוֹ וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ,
מִתְמַלֵּא בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר
נוֹבְעִים אֲרוֹת, וְנִיּוֹצוֹת יוֹצְאִים
מֵאוֹתָם הַשַּׁעֲרִים, וּמֵאִירִים הַכֹּל.
אוֹתוֹ הֵיכַל מְכַסֶּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת.
אוֹתָן שֵׁשׁ יְרִיעוֹת הֵן חֲמֵשׁ. לְפָנָי
וּלְפָנַיִם אוֹתָן יְרִיעוֹת עוֹמְדָת
יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה, וּבְאוֹתָהּ
הִירִיעָה מִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הֵהֵיכַל,
מִפְּנֵי מִשְׁגִּיחַ וְרוֹאֶה הַכֹּל.

הַחֵבֶלֶת הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא
נִגְוָם. הוּא מִשְׁגִּיחַ תְּמִיד לְהֵאִיר
לְמִטָּה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשָׁם.
אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חֲכָמָה נִסְתָּרָת, רִצּוֹן
הַרְצוֹנוֹת, (בְּקֶשֶׁת הַבְּקָשׁוֹת) הִיָּה גְּנוּז
וְטְמוּן, וְלֹא הִתְגַּלָּה, עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד,

לְתַתָּא, שְׁלִיט עַל תַּתָּאִי. אֱלֹהִים לְעִילָא, שְׁלִיט
עַל עִילָאִי. דָּא אִיהוּ רִזָּא דְאֱלֹהִים חַיִּים, (נ"א דָּבָר
אַחֵר בְּלֹא אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים) דְאֵנְהִיר וְאֵדְלִיק כָּל אֵינּוֹן
בּוֹצִינִין עִילָאִין וְתַתָּאִין, וּמִתְמָן נְפַקִּין כָּל אֵינּוֹן
נְהוּרִין לְאַנְהָרָא.

תּוֹסֵפֶתָא

בְּטְמוּרוֹ דְטְמוּרִין, אֶתְרִשִׁים רְשִׁימוֹ חַד, דְּלָא
אֶתְחַזִּי וְלֹא אֶתְגַּלָּא. הֵהוּא רְשִׁימוֹ,
רְשִׁים וְלֹא רְשִׁים. מְאִירֵי דְסִכְלָתְנוּ, וּפְקַחִין
דְעֵינִין, לֹא יְכַלִּין לְמִיקָם בֵּיהּ. אִיהוּ קִיּוּמָא
דְכֹלָא. הֵהוּא רְשִׁימוֹ אִיהוּ זְעִיר, דְּלָא אֶתְחַזִּיא
וְלֹא אֶתְגַּלָּא. קִיּוּמָא בְרַעוּתָא, לְקִיּוּמָא כֹלָא.
לְנִטְלָא מֶה דְנִטְלָא, מִמֶּה דְלִית בֵּיהּ רְשִׁימוֹ,
וְלֹא רַעוּתָא, דְּלָא אֶתְחַזִּיא.

הֵהוּא רְשִׁימוֹ בְּעָא לְאַחֲפִיא גְרַמְיָה, וְעָבִיד
לִיהּ לְגְרַמְיָה, לְאַחֲפִיא בֵּיהּ, חַד
הֵיכְלָא. הֵהוּא הֵיכְלָא אֲפִיק לִיהּ מְגַרְמִיָה,
וּמִתַּח לִיהּ בְּמִתִּיחוֹ רַב וְסִגִּיא לְכָל סְטָרִין,
אוֹקִיר לִיהּ בְּלְבוּשֵׁי יָקָר, פֶּתַח לִיהּ חֲמִשִּׁין
תְּרַעִין.

לְגוֹ בְּגוֹ, אֶתְטָמַר וְאֶתְגַּנֵּיז הֵהוּא רְשִׁימוֹ. פִּינָן
דְאֶתְגַּנֵּיז בֵּיהּ, וְעָאֵל בְּגוּיָהּ, אֶתְמַלִּיא
נְהוּרָא. מֵהֵהוּא נְהִירוֹ, נְכַעִין נְהוּרִין, וְנִצּוּצִין
נְפַקִּין מֵאֵינּוֹן תְּרַעִין, וְנִהְרִין כֹּלָא.

הֵהוּא הֵיכְלָא אֶתְחַפִּיא בְּשִׂית יְרִיעָן. אֵינּוֹן
שִׂית יְרִיעָן, אֵינּוֹן חֲמֵשׁ. לְגוֹ בְּגוֹ אֵינּוֹן
יְרִיעָן, קִיּוּמָא חַד יְרִיעָא מְרַקְמָא, בְּהֵהוּא
יְרִיעָה אֶתְחַפִּיא הֵהוּא הֵיכְלָא, מִנִּיהּ אֲשַׁגַּח
וּחֲמָא לְכֹלָא.

הֵאִי הֵיכְלָא אִיהוּ פְּקִיחָא דְעֵינִין, דְּלֹא נִיִּים.
אִיהוּ אֲשַׁגַּח תְּדִיר לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, מְגוֹ
נְהִירוֹ דְהֵהוּא רְשִׁימוֹ. הֵהוּא סִכְלָתְנוּ, חֲכָמָתָא
נְהִירוֹ דְהֵהוּא רְשִׁימוֹ. רַעוֹ דְרַעוּתִין (ס"א

ברוך הוא מהמכוסה שבמכוסים
ברוך הוא לעולם ולעולמי עד, אמן.

(ע"כ התוספתא)

בא וראה, יתרו הוא שנתן עצה
למשה על תקון הדינים, כף צריך.
וסוד זה שהודה לו לקדוש ברוך
הוא וסדר לפניו תקון הדינים,
להראות מה שכתוב פי המשפט
לאלהים הוא, ולא לצד האחר.
והדינים נתנו לישראל, ולא
לאחר, שכתוב חקיו ומשפטיו
לישראל. ובא ראה, לא ינהג אדם
קלון באחר, ודבר הדיוט דבר
הוא, שהרי במשה כתוב וישמע
משה לקול חתנו וגו'.

וישמע יתרו וגו'. פתח ואמר
(תהלים יח) על פן אודך בגוים ה'
ולשמך אומרה. דוד המלך אמר
את זה ברוח הקדש בשעה שראה
שכבוד הקדוש ברוך הוא לא
עולה בעליה ולא מתכבד בעולם,
אלא מצד שאר העמים.

ואם תאמר, הרי הקדוש ברוך
הוא לא מתכבד בעולם אלא
משום ישראל - כף זה ודאי, שהרי
ישראל הם היסוד של הגר להאיר,
אבל כששאר העמים באים
ומודים לו בשעבוד הכבוד של
הקדוש ברוך הוא, אז נוסף יסוד
הגר ומתחזק על כל מעשיו
בחבור אחד, ושלט הקדוש ברוך
הוא לבדו מעלה ומטה.

כמו זה כל העולם, אימה נפחד
נפל עליהם מלפני הקדוש ברוך
הוא. כיון שבא יתרו, שהוא כמר
עליון של כל יתר האלילים, אז
התחזק ושלט כבוד הקדוש ברוך
הוא על הכל.

משום שכל העולם, כששמעו
שמע גבורתו של הקדוש ברוך
הוא, זעו. וכלם היו מסתפלים

בעו דבעיתו) הרי גניז וטמיר, ולא אתגליא, קיימא
ולא קיימא. בריך הוא מטמיר דטמירו, בריך
הוא לעלם ולעלמי עד אמן. (ע"כ תוספתא).

תא חזי, יתרו הוא דיהב עיטא למשה, על
תקונא דדינין, הכי אצטריף. ורזא דא
דאודי ליה לקודשא בריך הוא, וסדר קמיה
תקונא דדינוי, לאחזאה מה דכתיב, (דברים א) פי
המשפט לאלהים הוא, ולא לסטרא אחרא.
ודינין לישראל אתיהיבו, ולא לאחרא,
דכתיב, (תהלים קמז) חקיו ומשפטיו לישראל. ותא
חזי, לא ינהיג בר נש קלנא באחרא, ומלה
דהדיוטא, מלה (דף ט"ט ע"א) איהו. דהא במשה
כתיב, וישמע משה לקול חתנו וגו'.

וישמע יתרו וגו', פתח ואמר (תהלים יח)
על פן
אודך בגוים יי' ולשמך אומרה. דוד
מלכא אמר דא ברוח קדשא, בשעתא דחמא,
דהא יקרא דקודשא בריך הוא, לא אסתליק
בסליקו ולא אתייקרא בעלמא, אלא מסטרא
דשאר עמין.

ואי תימא, הא קדשא בריך הוא לא אתייקר
בעלמא, אלא בגיניהון דישראל. הכי
הוא ודאי, דהא ישראל אינון הוי יסודא
דשרגא לאנהרא, אבל בד שאר עמין אתאן
ואודן ליה, בשעבודא דיקרא דקודשא בריך
הוא, כדין אתוסף יסודא דשרגא, ואתתקף על
כל עובדוי. בהבורא חדא, ושלטי קדשא
בריך הוא בלחודוי עילא ותתא.

בגוונא דא, כל עלמא, דחילו ואימתא נפל
עליהו מקמי קדשא בריך הוא. וכיון
דאתא יתרו, דאיהו כומרא עלאה, דכל טעוון
אחרנין, כדין אתתקף ושלטי יקרא דקודשא
בריך הוא על כלא.

בגין, דכל עלמא, בד שמעו שמע גבורתיה

ביתרו שהווא חכם וממנה גדול
של כל אלילי העולם. כיון שראו
שהוא בא ועובד לקדוש ברוך
הוא, ואמר עתה ידעתי כי גדול
ה' מכל האלהים, אז כלם
התרחקו מעבודותיהם וידעו
שאין בהם ממש, ואז התכבד
כבוד השם הקדוש של הקדוש
ברוך הוא בכל הצדדים. ולכן
נרשמה פרשה זו בתורה, וראשית
הפרשה ה'יה בו, ביתרו.

יתרו ה'יה אחד מחכמי פרעה.
לפרעה היו שלשה חכמים - אחד
יתרו, ואחד איוב, ואחד בלעם.
אחד יתרו - שלא היתה עבודה
וממנה ושמש וכוכב ששולט על
שלטונו שלא ה'יה יודע העבודה
שראויה לו ואותו השמוש שלו.
בלעם ה'יה מכשף בכל מיני
כשפים, בין במעשה בין בדבור.
איוב ה'יה פוחד בפחד, ובאותו
פחד ה'יה עקרו, משום שדבר
שלמעלה, בין של קדשה בין של
הצד האחר, לא יכול אדם למשך
רוח שלמעלה למטה ולקרב אליו
אלא בפחד, ויכון לבו ורצונו
בפחד ובשברון הלב, ואז ימשיך
למטה רוח שלמעלה והרצון
שהצטרף.

ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד
לאותו הצד, לא יוכל להדביק בו
רצונו, פרט לאותם הצורות
הדקיקות, ולא בכלם, משום שיש
בהם שליטים שצריכים אליהם
את רצון הלב והפחד. כל שפן
אותם דברים עליונים שצריך
אימה ופחד ורצון יתרו.

יתרו הצטרף עבודתו של אותו
הצד תמיד, בין בזמן שצריך לו
לאדם ובין בזמן שלא צריך לו,
כדי שאותו הצד ידבק אליו
בשעה שצריך אותו. בלעם נדבק
באותם כשפים, כמו שנתבאר.
איוב, ברב אותו הפחד שלו, חזר

וכלהו הו' מסתכלן ביתרו, דאיהו חכים ורב
ממנא דכל טעוון דעלמא, כיון דחמו, דאיהו
אתא ופלאח ליה לקודשא ברוך הוא, ואמר
עתה ידעתי כי גדול יי' מכל האלהים, כדין
פלהו אתרחקו מפולחניהון, וידעו דלית בהו
ממשו. כדין אתייקר יקרא דשמא קדישא
דקודשא ברוך הוא, בכל סטרין. ועל דא
אתרשים פרשתא דא באורייתא, ושירותא
דפרשתא הוה ביה ביתרו.

יתרו חד מחכימין דפרעה הוה. תלת חכימין
הו' ליה לפרעה, חד יתרו, וחד איוב,
וחד בלעם. חד יתרו: דלא הוה פולחנא
וממנא ושמשא וככבא דשליט על שולטניה,
דלא הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה, ודהווא
שמושא דיליה. בלעם, הוה חרשא בכל מיני
חרשין בין בעובדא בין במלה.

איוב הוה דחיל בדחילו, ובההוא דחילו הוה
עקרא דיליה, בגין דמלה דלעילא, בין
דקדושה, בין דסטרא אחרא, לא יכיל בר נש
לאמשכא רוחא דלעילא לתתא ולמקרב
גביה, אלא בדחילו. ויכוין לביה ורעותיה
בדחילו ותבירו דלבא, וכדין ימשיך לתתא
רוחא דלעילא ורעותא דאצטריף.

ואי לא ישוי לביה ורעותיה בדחילו לההוא
סטרא, לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה,
בר להגי טופסי דקיקין, ולא בכלהו, בגין
דאית בהו שלטנין, דאצטריף לגביהו רעותא
דלבא ודחילו. כל שפן אינון מלין עלאין,
דאצטריף דחילו ואימתא ורעותא יתרו.

יתרו אצטריף פולחניה דההוא סטרא תדיר,
בין בזמן דאצטריף ליה לבר נש, בין
בזמן דלא אצטריף ליה, בגין דההוא סטרא
יהא דביק לגביה, בשעתא דאצטריף ליה.

בלעם אתדבק באינון חרשין, כמה דאתמר. איוב בסגיאון דההוא דחילו דיליה אהדר במצרים למדחל מקמיה דקודשא ברין הוא, כד חמא אינון גבורין ונסין, דעבד קדשא ברין הוא במצרים. יתרו, לא אהדר בכל דא, עד דנפקו ישראל ממצרים, וכל אינון קשרין וטפסין דקשירו מצראי, לא הוו פלום, ונפקו. ולבתר דטבע לון בימא, פדין תב, ואהדר לפולחנא דקודשא ברין הוא.

בלעם לא תב, ולא אהדר, דטנופא (נ"א דמפסא) דסטרא אחרא הוה מתדבק ביה, ועם כל דא אסתפלוחא דמרחיק הוה מסתפל, בגו ההוא טנופא (ס"א טפסא) ואתדבקוחא דסטרא אחרא. דהא בסטרא אחרא אית נהירו דקיק חד, דנהיר סחרניה, כמה דאת אמר (יחזקאל א) ונגה לו סביב. ודא אסתפלוחא זעיר (ועל דא) הוה מסתפל מרחיק, ולא בכלהו מלין.

וכד הוה מסתפל מלה זעיר מההוא נהירו, כבתר פותלא הוה, אמר ולא ידע מאי קאמר. והוה מסתפל בההוא נהירו בסתימו דעינא, ואתגלגל עינא, וחזי בר נש נהורא סתימא, ולא חזי. ורזא דא (במדבר כד) שתם העין, ואוקמוה שתם: סתום, וכלא חד.

דהא לית סטרא אחרא, דלית ביה (דף ס"ט ע"ב) נהירו דקיק זעיר מסטרא דקדושה, פגוונא דרוב חלמין, דבסגיאנות תבנא, אית חד גרענא דחטין. בר אלין טפסי דקיקין חציפין, דכלהו מסאבי יתיר. ובהו הוה בלעם יודע.

ובאה חולקיה דמשה, דאיהו לעילא בכל קדושין עלאין, ואסתפל, כמה דלא אתייהב רשו לבר נש אחרא בעלמא לאסתפל. וכמה הוה חמי

במצרים לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא כשראה אותם גבורות ונסים שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים. יתרו לא חזר בכל זה, עד שיצאו ישראל ממצרים. וכל אותם קשרים והצורות שקשרו המצרים, לא היו כלום, ויצאו. ואחר שטבע אותם בים, אז שב וחזר לעבודת הקדוש ברוך הוא. בלעם לא שב ולא חזר, שטנפת (שצורת) הצד האחר הנה דבוק בו, ועם כל זה הנה מסתפל הסתפלוח של מרחק בתוף אותה טנפת (צורה) והדבקוח לצד האחר, שהרי בצד האחר יש אור דקיק אחד שמאיר סביבו, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה לו סביב. וזו הסתפלוח קטנה (ועל דא) הנה מסתפל מרחוק, ולא בכל הדברים.

ובשהיה מסתפל דבר קטן מאותו האור, זה הנה כמאחרי הכתל. אמר ולא ידע מה אמר. והנה מסתפל באותו האור בסתימות העין, והעין מתגלגלת, ורואה האדם אור סתום ולא רואה. וסוד זה שתם העין, ופרשוה שתם - סתום, והכל אחד.

שהרי אין צד אחר שאין בו אור דקיק קטן מצד הקדשה, כמו רב החלומות, שברב התבן יש גרעין אחד של חטה, פרט לצורות הדקיקות הללו החצופות שכלם יתרו טמאות, ובהם הנה בלעם יודע.

אשר חלקו של משה, שהוא למעלה בכל הקדשות העליונות, והסתפל כמה שלא נתנה רשות לאדם אחר בעולם להסתפל. וכמו שבלעם הנה רואה אור קטן דקיק כמאחורי הכתל מתוף אותו הצד האחר, אף כף משה מתוף

אשר חלקו של משה, שהוא למעלה בכל הקדשות העליונות, והסתפל כמה שלא נתנה רשות לאדם אחר בעולם להסתפל. וכמו שבלעם הנה רואה אור קטן דקיק כמאחורי הכתל מתוף אותו הצד האחר, אף כף משה מתוף

אור עליון גדול ורב היה רואה למטה כמאחורי הכתל חשף דקיק אחד שנראה לו, ולא בכל זמן, כמו שבלעם לא היה מסתכל באותו אור בכל זמן.

אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן, מה כתוב בו? (שמות א) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה היה ודאי בתוך אותה קדשה, ונדבק בו. שהכל נדבק זה בזה, טהור וטמא. אין טהור אלא מתוך טמא.

יכוד זה - (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. קלפה ומח עולים זה בזה, וקלפה זו לא תזוז ולא תשבר עד הזמן שבו יקומו המתים מן העפר, אז תשבר הקלפה, ואור יאיר בעולם בלי סתר מתוך המת. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

ואת שני בניה. אמר רבי חייא, וכי בניה ולא בניו של משה? אלא משום שהיא השתדלה אחריהם בלי בעלה, קראה להם התורה בניה ולא בניו. אמר רבי יוסי, אף על גב שבני משה היו, דבר אמת בניה ודאי. רבי אלעזר אמר, הרי משה היה מזדווג במקום אחר קדוש עליון, ולא כבודו לקרא להם בניו. עכשו, אף על גב שבניו היו, משום כבוד אותו מקום שהזדווג בו, קרא להם כאן בניה, ואחר כך קרא להם בניו. מה הטעם? משום שאותה השערה שהגיעו, היה משה מדבר בשכינה. אחר שנפרד ויצא אל חמיו, אז כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

אמר רבי שמעון, אלעזר אלעזר, אני רואה שבפרשה הזו שאמה מתחיל את הדבר כראוי, אף הסיים לא כף. ודאי בשביל כבוד

נהירו זעיר דקיק כמפתר כותלא, מגו ההוא סטרא אחרא. אוף הכי משה, מגו נהירו עילאה רב וסגיי, הוה חמי לתתא כמפתר כותלא, חד חשוכא דקיק, דאתחזי ליה. ולא בכל זמנא, כמה דבלעם לא הוה מסתפל ההוא נהירו בכל זמנא.

זבאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, מה כתיב ביה, (שמות ג) וירא מלאך יי' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה ודאי הוה בגו ההוא קדושה ואתדבק ביה. דכלא אתדבק דא בדא, טהור וטמא, לית טהור אלא מגו טמא. ורוא דא, (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. קליפה ומוחא דא בדא סלקא. ודא קליפה לא יתעדי ולא יתפר, עד זמנא דיקומון מתין מעפרא, פדין יתפר קליפה, ונהירו ונהיר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ואת שני בניה, אמר רבי חייא, וכי בניה ולא בניו של משה. אלא, בגין דאיהי אשתדלת אבתריהו, בלא בעלה, קרא לון אורייתא בניה, ולא בניו. אמר רבי יוסי, אף על גב דבנוי דמשה הוו. מלה דקשוט בניה ודאי. ר' אלעזר אמר, הא משה הוה מזדווג באתר אחרא קדישא עלאה, ולא יקרא דיליה למקרי לון בניו. השתא אף על גב דבנוי הוו, בגין יקרא דהווא אתר דאזדווג ביה, קרא לון בניה הכא, לבתר קרא לון בניו מאי טעמא, בגין דהווא שעתא דמטו, הוה משה ממלל בשכינתא. לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי, פדין כתיב (שמות יח) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

אמר ר' שמעון, אלעזר אלעזר, אנא חמינא

כפרשתא דא, דאת שארי מלה כדקא יאות, וסיימא לאו הכי. ודאי

השכינה, הזדווגות העליונה שזדווגה במשה, כתוב בניה. ואם תאמר, והרי כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה? הפל הוא כלל אחד. ובניו - בניו של יתרו, שהרי לאחר שבא אליו משה, היו לו בנים.

וכך היה ביצקב, שפיון שבא אל לכן ושם בו את דיורו, היו לו בנים. אף פאן משה, פיון ששם דיורו ביתרו, היו ליתרו בנים, ואת כל ביתו הביא עמו להכניסם תחת פנפי השכינה. ויתרו אמר למשה, אני חתנד יתרו פא אליך ואשתך ושני בניה עמה. כתוב ושני בניה, ולא כתוב ושני בניה. (ויבא יתרו חתן משה ובניו) בנים היו לו ליתרו, שפכתוב (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים. ובניו השאיר עם משה.

ויבא יתרו חתן משה. פתח ואמר, (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. פסוק זה פרשוהו בכמה מקומות. אבל עתידים שאר העמים ללכת ולכתת רגליהם להכנס תחת פנפי השכינה. לכו ונעלה - כל אלילי העולם יש להם ירידה, ומי שנדבק בקדוש-ברוך-הוא יש לו עליה.

אל הר ה' - זה אברהם, שפכתוב (בראשית כב) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, שהרי אברהם קרא לו הר. מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם, אף מקום קדוש זה הפקר כנגד כל מי שרוצה בעולם. אל בית - זה יצקב, שקרא למקום זה בית, שפכתוב (שם כח) אין זה כי אם בית אלהים.

דבר אחר הר ובית - אף על גב שהכל דרגה אחת, מעלה לזה מן זה. הר לשאר העמים, כשבאים

בגין יקרא דשכינתא, אזדווגתא עלאה דאזדווג ביה במשה, כתיב בניה. ואי תימא, והא כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה. כלל איהו כלל אחד. ובניו, בניו דיתרו, דהא לבתר דאתא משה לגביה, הוה ליה בנין.

והכי הוה ביצקב, דכיון דאתא לגביה דלכן, ושני דיוריה ביה, הוה ליה בנין. אוף הכא משה, פיון דשני דיוריה ביתרו, הוה ליה ליתרו בנין וכל ביתיה אייתי עמיה, למיעל לון תחות גדפי דשכינתא, ויתרו אמר למשה, אני חותנד יתרו פא אליך ואשתך ושני בניה עמה, ושני בניה פתיב, ולא כתיב ושני בניה. (ס"א ויבא יתרו חתן משה ובניו) בנין הוה ליה ליתרו, דכתיב, (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים ובנוי שבק עם משה.

ויבא יתרו חתן משה. פתח ואמר, (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אבל זמינין שאר עמין למהך ולכתתא רגליהו, למיעל תחות גדפי דשכינתא. לכו ונעלה, כל טעוון דעלמא אית לון ירידה, וקודשא בריך הוא מאן דאתדבק ביה, אית ביה עליה.

אל הר ה', דא אברהם, דכתיב, (בראשית כב) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, דהא אברהם קרי ליה הר. מה הר הפקירא לכל מאן דבעי בעלמא, אוף אתר דא קדישא, הפקירא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא. אל בית, דא יצקב, דקרא להאי אתר בית, דכתיב, (בראשית כח) אין זה כי אם בית אלהים.

דבר אחר, הר ובית, אף על גב דכלא חד

דרגא, (דף ע"א) סליקו לדא מן דא, הר, לשאר עמין, פד אתאן

להפגס תחת פנפיו. בית לישראל, להיות עמם כמו אשה לבעלה, בדיוור אחד בשמחה, ורוכצת עליהם פאם על הבנים.

בא וראה מה פתוב פאן ביתרו, ויבא יתרו חתן משה ויבניו ואשתו אל משה וגו'. פיון שפתוב אל משה, למה פתוב אל המדבר? אלא העקר של הכל למה שהיה פא, אל המדבר. ומהו? הר האלהים, שזהו מקום לגרים להתגיר. ועל זה פתוב אל משה אל המדבר. למשה לגיר אותם ולהכניסם תחת פנפי השכינה. אל המדבר היו באים, שהוא הר האלהים, לעשות בהם נפשותם. ולכן עומד אותו מקום בסוד של הר, שכל מי שרוצה זוכה בו. ונקרא גר צדק. והרי בארנו, גר - אף על גב שנדבק במקום קדוש עליון זה, פיון שעזב את עמו ואת אבותיו (ונדבק בביתו), גר (צדק) נקרא, כמי ששם מדורו במקום שלא הפיר מקדם לכן.

רוא דרוין

ואתה תחזה מכל העם. זה ספר תולדות אדם. זה ספר מאותם ספרים נסתרים ועמיקים (זה ספר מאותם נסתרים ועמיקים). אמר רבי שמעון, הרמתי ידי בתפלה למי שפרא את העולם, שאף על גב שבפסוק הזה גלו הראשונים נסתרות עליונים, יש להתבונן ולעין בסודות של ספר אדם הראשון שמשם נמשך ספרו הגנוז של שלמה המלך.

זה - שהכל תלוי בו. זה - עץ החיים. זה - ולא אחר שגלה. (מזה) זה - כמו שנאמר (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים. זה ניסן ולא אחר.

זה ספר - להתבונן ולגלות תולדות אדם, עץ שמגלה תולדות אדם ועושה פרות להוציא עולם. זה ספר - לדעת חכמה נסתרת ועמקה, שנמסרה לאדם הראשון

לאעלא תחות גדפוי. בית, לישראל, למהוי עמהון פאתתא כבעלה. בדיוורא חד בחדוה, ורביעא עליהו פאימא על בנין.

תא חזי מה כתיב הכא ביתרו ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגו' פיון דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר. אלא עיקרא דכלא למה דהוה אתי אל המדבר. ומאן איהו הר האלהים דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא ועל דא כתיב אל משה אל המדבר למשה לגיירא לון ולאעלא לון תחות גדפי שכינתא אל המדבר הוה אתיין דאיהו הר האלהים למעבד נפשוייהו.

ובנין פה קיימא ההוא אתר, ברזא דהר דכל מאן דאתי זכי ביה. ואקרי גר צדק. והא אוקימנא, גר, אף על גב דאתדבק באתר דא עלאה קדישא, פיון דשבק עמיה ואבהותי (ואתדבק בביתו), גר (צדק) אקרי, פמאן דשוי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא.

רוא דרוין

ואתה תחזה מכל העם. (שמות יח) זה ספר תולדות אדם. דא ספר מאינון ספרין, סתימין ועמיקין, (נ"א דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין) אמר ר' שמעון, ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא, דאף על גב דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין עלאין, אית לאסתכלא ולעינא ברזין דספרא דאדם קדמאה, דמתמן אתמשכא ספרא גניזא דשלמה מלכא.

זה: דתלנא ביה כלא. זה: אילנא דחיי. זה: ולא אתרא דגלי. (פאי) זה: פמה דאת אמר, (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים, זה ניסן ולא אתרא.

זה ספר, לאשגחא ולגלאה תולדות אדם, אילנא דגלי תולדות אדם, ועביד איבין לאפקא לעלמא. זה ספר, אדם ועושה פרות להוציא עולם. זה ספר - לדעת חכמה נסתרת ועמקה, שנמסרה לאדם הראשון

בְּדִיּוּקָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. חֲכָמָה זֹו נִמְסָרָה לְשִׁלְמָה הַמְּלָכָה, וְיָרַשׁ אוֹתָהּ וְכָתַב בְּסִפְרֶיהָ.

לְמַדְנָנו שְׁמֹשֶׁה הִתְקַשְׁה בְּזָה, עַד שֶׁבָּאָה שְׂכִינָה וְלָמְדָה אוֹתוֹ, וְהָיָא רְאֵתָהּ וּבְחִרָה אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַלְלוּ שְׁנָרָאִים בְּפָרְצוּף, וְשֵׁם מֹשֶׁה לָמַד אֶת הַחֲכָמָה הַזֹּו וְנִכְנַס לְתוֹכָהּ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְאִתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם. הֵהוּא שֶׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים קב) וְאִתָּה הוּא וְשִׁנּוּתִיךָ לֹא יִתְמוּ. (נחמיה ט) וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם.

(תהלים א) וְאִתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי. וְאִתָּה תַחֲזֶה, וְתִתְבּוֹנֵן בְּזָה. אִתָּה וְלֹא אַחֵר, לְדַעַת וְלִהְתְּבּוֹנֵן בְּשֵׁשִׁים רְבּוּא. בְּשֵׁשֶׁה צְדָדִים יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. בְּדִיּוּקְנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְלְדַעַת הַחֲכָמָה עַל בְּרִיָּה. וְאֵלֶּה הֵם בְּשִׁעָר, בְּעֵנִים, בְּחֻטְם, בְּשִׁפְתַיִם, בְּפָנִים, בְּיָדַים, בְּאוֹתָם שְׁרֻטוּטֵי הַיָּדַים. וּבְשִׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ כְּתוּב וְאִתָּה תַחֲזֶה.

לְמַנְדַּע חֲכָמָתָא סְתִימָא וְעַמִּיקָא, דְּאִתְמַסֵּר לְאָדָם קַדְמָאָה, בְּדִיּוּקְנָא דְבְּנֵי נְשָׂא, חֲכָמָתָא דָּא אִתְמַסֵּר לְשִׁלְמָה מְלָכָא, וְיָרִית לָהּ וְכָתַב בְּסִפְרֶיהָ.

אוֹלִיפְנָא, דְּמֹשֶׁה אִתְקָשִׁי בְּדָא, עַד דְּאִתְתַּ שְׂכִינְתָא וְאוֹלִיפְתָ לִיָּה, וְהָיָא חֲמַת וּבְרִירַת לְכָל אֵינּוֹן גּוֹבְרִין דְּאִתְחַזּוֹן בְּפָרְצוּפָא, וְתַמָּן אוֹלִיף מֹשֶׁה חֲכָמָתָא דָּא, וְעֵיל בְּגוּיָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאִתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם. הֵהוּא דְכְּתִיב בִּיָּה (תהלים קב) וְאִתָּה הוּא וְשִׁנּוּתִיךָ לֹא יִתְמוּ. (נחמיה ט) וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם. (תהלים א) וְאִתָּה יי' מִגֵּן בְּעַדִּי.

וְאִתָּה תַחֲזֶה, וְתִסְתַּפַּל בְּהָא. אַנְתָּ, וְלֹא אַחֵרָא, לְמַנְדַּע וְלֹא סְתַפְלָא בְּשִׁתִּין רְבּוּא. בְּשִׁית סְטָרִין אִיתְּ לְאִסְתַּפְלָא. בְּדִיּוּקְנִין דְבְּנֵי נְשָׂא, וְלְמַנְדַּע חֲכָמָתָא עַל בְּרִיָּה. וְאֵלִין אֵינּוֹן בְּשִׁעָרָא. בְּעֵינִין. בְּחוּטְמָא. בְּשִׁפּוּן. בְּאִפִּין. בְּיָדִין. בְּאֵינּוֹן שְׁרֻטוּטִין דְּיָדִין. וּבְשִׁית סְטָרִין אֵלִין, כְּתִיב וְאִתָּה תַחֲזֶה.

מִכַּאֵן וְהִלָּאָה אֵין תְּרַגּוּם וְהַשּׁוּרָה רַחֲבָה, עַד פִּיסקָה הַמְתַּחֲלִילָה עַד הַכָּא, כָּל אֵינּוֹן רְזִין דְּתוֹלְדוֹת אָדָם

וְאִתָּה תַחֲזֶה, בְּשִׁעָרָא,

הַשְּׁלָמָה מִהַחֲשֵׁמּוֹת (מוֹבָא בַח"א סִימָן מֵה)

בְּשִׁעָרָא, בְּגוֹנוֹנִין דְּשִׁעָרָא. בְּאִרְיָכוֹ דְּשִׁעָרָא. בְּקַמִּיטוֹ דְּשִׁעָרָא. בְּקַמִּיטוֹ דְּמַצְחָא, בְּאִרְיָכוֹ, בְּפּוֹתִיא. בְּשְׁרֻטוּטִין. בְּאוֹדְנִין, בְּשִׁעָרָא דְנִחִית עַלְיָהּ, אוֹ תַחֲתִיָּהּ, אוֹ אַבְתְּרִיָּהּ דְּאוֹדְנִין. בְּאִנְפִּין. בְּגוֹנוֹנִין דְּעֵינִין. בְּקַרְיָצִין דְּעַל עֵינִין. וְכָל נְבִיאָא לֹא הוּוּ מְשִׁיגִין לְנִבּוּאָה דְּאִיָּה בְּרַתָּא דְּמְלָכָא, וְלֹא מְשִׁיגִין לָהּ בְּכָל אִתְּר, כְּמוֹ מֹשֶׁה.

אֵלָא, מְנַהוֹן הוּוּ מְשִׁיגִין לָהּ בְּרִישׁ"א. מְנַהוֹן בְּאִדְנִין"ן בְּשִׁמְיעָה. מְנַהוֹן בְּעֵינִין בְּרִיאָה. מְנַהוֹן בְּחוּטְמָא בְּרִיחָא. מְנַהוֹן בְּאִנְפִּין בְּדָבוּ"ר מְנַהוֹן בְּיָדִין"ן לְקַבְלָא דוֹרוּן. מְנַהוֹן בְּרַגְלִין הָדָא הוּא דְכְּתִיב (זחוקאל ב) בֵּין אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלָהּ.

אֵלִין דְּקוּמִין בְּצִלוֹתָא בְּעַמִּידָה וּמְטְרוּנִיתָא קָמַת בְּגִינְיָהּ בְּגִין דְּאֵלִין דְּאִתְקַרְיָאוּ רַגְלִין אֵינּוֹן עַבְדִּין בְּג' רַאשׁוֹנוֹת וּבְג' אַחֲרוֹנוֹת וּבְאִמְצָעִיּוֹת דְּצִלוֹתָא וּבְגִין דָּא צְרִיף עַבְדָּא לְמַהוּי בְּעַמִּידָה קָדָם מְטְרוּנִיתָא אוֹ קָדָם מְלָכָא וּמְטְרוּנִיתָא דְתַהָא יִתְבָּא וּבְזַמְנָא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כְּלַהוּ נִפְקִי רַגְלִין וּפְקָה דָּאִתְ אָמַר (שְׁמוֹת ו' י"ב) כְּשֵׁשׁ מְאוֹת אֶלְפָּה רַגְלֵי וְכָלְהוּ הוּוּ עַבְדִּין כְּמָה דָּאִתְ אָמַר (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים, מִיָּד דְּאִתָּא מֹשֶׁה קָרָא לוֹן בְּנִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת ד') בְּנֵי כְּכַרִּי יִשְׂרָאֵל:

קם חד סבא מאלין דנחתו ממתיבתא ואמר בוצינא קדישא והא בתר דנפקי ישראל ממצרים, קרא לון עבדין. אמר, ודאי הכי הוא. אבל הוּוּ בְהוּן דַּאֲתַקְרִיאוּ בְנִין וּבְהוּן הוּוּ עַבְדִּין, וּבְהוּן עַם. כְּמָה דַּאֲתַ אַמְר, שְׁלַח אֶת עַמִּי אֲבָל עַבְדִּין הוּוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי רַגְלֵי. אַמְר זַכָּאָה חוּלְקָא דְבוּצִינָא קְדִישָׁא דְהִכִּי נִתְרָא בֵּיה אֹרִייתָא. לְבַתְר דְּהוּוּ נִפְקִין פְּלִיג לֹון קְדִישָׁא בְרִיף הוּא לְתַלַּת סְטָרִין. בְּנִין לְסְטָרָא חַד. עַבְדִּין לְסְטָרָא חַד. עַמָּא לְסְטָרָא חַד. וְהָא אֹוקְמוּהָ. וּבְגִין דָּא רַגְלֵי"ן. עַלְיֵהוּ אֲתַמְר (תְּחִלָּא ב') בֶּן אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלֵיָהּ וְאִי עֲאֵלִין בְּצִלוֹתָא בְּדַחִילוֹ וְרַחִימוֹ דִּי"ה הָא הִיכְלָא אֲתַפְתַּחַת לְגַבְיֵיהוּ כְּמָה דַּאֲתַ אַמְר (תְּהֵלִים ג"א) אֲדַנְי שְׁפַתֵּי תַפְתַּח: (עד כאן מההשטמות).

בְּקַמִּיטִין דְּמַצְחָא, בְּאֵלִין קְרִיצִין דְּעַל עֵינִין. מְכַל הָעַם, בְּעֵינִין. בְּדוּקִין דְּעֵינָא, וּבְקַמִּיטִין דְּתַחוֹת עֵינָא. אַנְשֵׁי חֵיל, דְּבָהוּ חֵילָא לְמִיקָם בְּהִיכְלִין דְּמִלְכָּא. בְּצַהִיבוֹ דְּאַפִּין. בְּאַפִּין, בְּקַמִּיטוֹ דְּאַפִּין. בְּרִשִׁימוֹ דְּבָהוּ בְּדִיקְנָא. שְׁנָאֵי כְּצַע, בְּנִדִין, בְּשִׁרְטוּטֵי יָדִין, רִשִׁימִין דְּבָהוּ. וְכִלְהוּ שִׁית סְטָרִין רְמִיזִין הָכָא, דַּאֲתַמְסְרוּ לְמֹשֶׁה, לְאַסְתַּפְּלָא וּלְמַנְדַּע חֲכַמְתָּא סְתִימָאָה, וְחֲכַמְתָּא דָּא, יִרְתֵּן זַכָּאֵי קְשׁוּט פְּדָקָא יְאוֹת, זַכָּאָה חוּלְקֵיהוּן.

בְּתִיב (אֵיב ב') עוֹר וּבֶשֶׁר תִּלְפִישְׁנִי וְגו', בְּגוּוּנָא דָּא עַבְד קְדִישָׁא בְרִיף הוּא לְעֵילָא, דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין, אֵלִין עַל אֵלִין, סְתִימִין גּוֹ סְתִימִין, וְחֵילִין וְרִתִּיכִין, אֵלִין עַל אֵלִין, הִכִּי עַבִּיד בְּכָל אֵינּוֹן, עֲרַקִין וְגִידִין, וְאֵלִין אֵינּוֹן גְּרַמִּין, וְקִימִין בְּקִיּוּמָא דְּדְרַגִּין עֲלָאִין, וְאֵלִין אֲקִרוּן בְּשֵׁר, דְּרַגִּין וְשִׁלְטָנוּתָא דְּקָץ כָּל בְּשֵׁר, וְכָל אֵינּוֹן דַּאֲתַהֲנוּן מִתְּנַנָּא דְּבֶשֶׁר, דְּרִיחִין דְּקַרְבְּנִין, וְאַחֲרֵינִין דְּשִׁלְטִין בְּבֶשֶׁר. וְעֵילָא מְכַלְהוּ עוֹר, מְשַׁכָּא (דַּאֲתַפְּשׁוּתָא דְּרַקִיעָא וְאִיהוּ עוֹר דְּמִשְׁכָּא) דְּחַפִּי עַל כָּלָא.

בְּגוּוּנָא דְּעַבְד קְדִישָׁא בְרִיף הוּא כְּכָבִים וּמְזֵלוֹת בְּמִשְׁכָּא דְּרַקִיעָא, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ, וְאֵינּוֹן אֲתַת הַשְּׁמַיִם, וּלְמַנְדַּע בְּהוּ חֲכַמְתָּא. הִכִּי עַבְד קְדִישָׁא בְרִיף הוּא בְּבִי נְשָׂא, רִשִׁימִין וּקַמִּיטִין בְּהוּא פְּרָצוּפָא דְּאָדָם, כְּאֵינּוֹן כְּכָבִים וּמְזֵלוֹת, לְמַנְדַּע וְלְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ חֲכַמְתָּא סְגִיא, וְלֹאֲתַנְהֵגָא בְּהוּ גּוּפָא.

בְּמָה דְּמַתְחַלְפֵי בְּמִשְׁכָּא דְּרַקִיעָא, חִיזוּ דְּכְכָבִיא וּמְזֵלֵי, לְפּוּם עוּבְדִין דְּעֵלְמָא, הִכִּי מַתְחַלְפִין חִיזוּ דְּרִשִׁימִין וּקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא דְּבֵר נֶשׁ, לְפּוּם עוּבְדוֹי מְזֵמֵן לְזֵמֵן. וּמִלִּין אֵלִין לָא אֲתַמְסְרוּ אֵלָא לְזַכָּאֵי קְשׁוּט, לְמַנְדַּע וְלֹאֲלָפָא חֲכַמְתָּא סְגִיא.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, מְזֵמֵן לְזֵמֵן, לְפּוּם עוּבְדוֹי דְּאָדָם, הִכִּי אֲתַלִּידוּ, וְאֲתַרְשִׁימוּ וְאֲתַחֲלָפוּ בֵּיה רִשִׁימִין מְזֵמֵן לְזֵמֵן. דְּהָא בְּזַמְנָא דְּרוּחַ קְדִישָׁא שְׁרָא בְּגוּיָהּ, הִכִּי עַבִּיד תּוֹלְדוֹת, וְאַחֲזִי רִשִׁימִין הֵהוּא רוּחַ לְבַר.

וּבְזַמְנָא דְּמַתְעַבְרָא וְזוּ מְנִיָּה רוּחַ קְדִישָׁא, וְאֲתַיָּא רוּחַ מְסֻאָבָא, וְהֵהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא הוּא מְכַשְׁפָּשָׂא בְּגוּיָהּ, וְאַחֲזִי לְבַר חִיזוּ וְרִשִׁימִין יִדְעָאן, דַּאֲשַׁתְּמוּדְעֵן בֵּיה בְּקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא לְבַר. (וְאֵף עַל נַב דְּשַׁעְרָא וּמַצְחָא וְחוּטְמָא וְעֵינִין, וְכָל אֵינּוֹן סִימְנִין, קִימִין עַל קִיּוּמֵיהוּן.)

זר"ה פס"ץ, את דא דמתחלפא תדיר בהא חכמתא. באת זי"ן, מלה דקיימא בשערא הנה וסימניה זי"ן, ומאני קרבא דשמשון, בשערא. ודא הוא נזרא דאלהים עליה.

שערא דקיימא לאשתמודעא, ותליא. דא קיימא באת ז', ואתחבר ביה את צ'. דא עאל ואפיק ס'.

אי שערא דא תליא ואוכם, ובמצחא תלתא שרטוטין מסטרא דימינא, ותרין משמאלא, ולא מתחברין אלין באלין. בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקיקין, דעברין עלייהו. ואינון שבילין למעבר על אינון שרטוטין אחרנין. ובסטר שמאלא חמש, וחד מניה זעיר בארפיה. דא קיימא בגו את ז' ואת י'. כדין תשפח קריצין תקיפין דעל חורי עינוי, דמתחברין דא בדא.

דא איהו בר נש מאריה דרוגזא, ולא בבהילו, ונייחא דיליה בעפובא. חשיב בגרמיה דאיהו חפים. ולאו הכי. זקיף רישא לאסתפלא תדיר. מארי מצותא לבר. בביתיה לאו הכי. אורייתא לא חשיב לאסתפלא בה. מלין דבני נשא חשיבין עליה פמטול, ואתיב מלין תקיפין עליהו.

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, מטו ולא מטו, כדין תשפח במצחא לסטרא דימינא, תרין שרטוטין רברבין וחד זעירא, ותרין רשימין זעירין דעאלין בינייהו לפותיא. ולסטר שמאלא תרין, חד רברבא, וחד זעירא, וחד רשימו זעיר דעאל בחד ולא מטי לתניינא.

דא איהו מאריה דרוגזא, לפום שענתא אתמלי רוגזא, ולפום שענתא שכיף רוגזיה, ומארי קטטא בביתיה, ולא ברוח נייחא. זמנא חדא בעלמא (נ"א ביומי) אתיב תוקפין לבני נשא. אסתפל לתתא. מצחיה קמיט ברוגזיה, ודמי פכלבא, ומיד שכיף ואתיב רכיכין. דא איהו בר נש, דרוחא דיליה ורעותא דיליה, לאשתדלא בסחורתא (עורא ד) ומנדה בלו והלף ובאשתדלותיה, סליק לממונא. דהא אתחלף את י' באת ס'.

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, ושערין אחרנין עיילין בין דא לדא זעירין. דא נטיר דבכו סגי תדיר. טב איהו בביתיה. וחדו ועציב בכני נשא, דא קיימא בין י' ובין ס'. טמיר ממוניה. לא בעי לאגלוני, ולא תגלי בעובדוי. קמצן איהו. ושעריה גביל דא עם דא, ותלייא. לא חשיב גרמיה למלפש פדקא יאות. מה דלביש לא אתתקן ביה. מצחיה רברבא, תלת שרטוטין בימינא, וארבע בשמאלא תרין רשימין עיילין בינייהו.

דא כד מליל פשיט משכא דמצחא, ואינון שרטוטין לא אתחזון כל כף. כפיף רישיה אזיל. ימינא מניה שמאלא. שמאלא מניה ימינא. עציב תדיר אננינא איהו, מאריה דלישנא

בישא. חשיב גרמיה חפים בכל עובדוי. מארי דבכו בכל אינון דמשתדלן באורייתא.

בדרועא שמאלא, אית ליה רשימא אוכמא, וארבע שערין זעירין בה, ותרין רברבין דתליין ביה סומקין. שערא שעיע ותלי, ואיהו, לאו סומק, ולא אוכם, מצחא

דיליה לא רב ולא זעיר. דא קיימא בין את ס', ובין את י' פלילא באת ז'.

חד שרטוטא רב במצחיה, דאזלא כפותיא, מסטרא דא לסטרא דא. תרין שרטוטין אחרנין, אבל לא רשימין כל פה, דהא לא קיימין מסטרא דא לסטרא דא, פהאי. ארבע קמיטין זעירין קיימין, בין תרין קריצין, על רישא דחוטמא לעילא.

דא איהו מאריה דחדוה, חפים, פקית, וותרן במקמוניה, בכל מה דאשתדל למנדע איהו חפים. לפום שעטא רגז, ולפום שעטא נח רוגזיה, לא נטר דבכו לעלמין. לזמנא טב, ולזמנא לאו הכי כל פה, קאים במתקלא. פד תב למאריה, מאריה אחר בידיה, וסליק ליקר סגיא. פלא צריכין ליה. את ס' אזלא לדיניה תדיר נתיר מאת י'. פל אינון דינעטין עליה עיטא בישא, לא מצליחין, ולא אתקנים ההוא עיטא, ולא נכלין לאבאשא ליה. אתחזי רמאה ולא הכי הוא. את ס' ואת י' מגיחין עליה, ובגין כך סליק ונחית. פד תב למאריה, את ס' נצח, ואתעביד רעותיה בכללא. רחמן איהו. ובכי כד אתמלי רחמין.

חד רשומא אית ליה בדרועא ימינא, וקיימא פרצופא, ולית עליה שערין פלל. ואי שערא קמיטא, ולא תלי תחות אודנין, ואיהו קמיט לעילא מאודנין דא קיימא במלוליה.

מצחיה רב ולא כל פה. שרטוטין דיליה חמש. תלת עברין מסטרא דא לסטרא דא, ותרין לא עברין. מארי קטטה איהו, ובביתיה נתיר. פל עובדוי בבהילו, אתחזי טב, ולא הכי. שבח גרמיה במה דלא אית ביה. דא קאים באת ז' לחוד, וסליק למרחיק באת צ' לחוד, מטי ולא מטי את ס' לית ביה פלל. וותרן במלוליה ולא נתיר, אעיל גרמיה במה דלא אתחזי ליה, מאן דאשתתף בהדיה, אצטריף לאסתמרא מחמידו דיליה, אבל אצלח איהו בהדיה.

שערא דתלי ולא שעיע, ושעריה רב. חמש שרטוטין ביה, דמטו ולא מטו דא לדא, עינין דיליה צהיבין פקחין. דא כפיף רישיה. אתחזי טב וזכאה, ולא הכי. שבח גרמיה. אי אשתדל באורייתא כבר נש רב. תקיף ביצריה. פד מליל, אקמיט חוטמיה ופשיט משכא דמצחיה. פל עובדוי לחיזו דבני נשא, אצלח במקמונא, רמאה איהו בכל עובדוי. מארי דלישנא בישא. ידע לאסתמרא מבני נשא בכללא. שגעונא ביה, ואתפסי במה דאיהו עביד. אעיל קטטין בלחישו.

אודניו רברבן. קיימין בקיימיהו תחות שערא, דא קיימא באת י' ואת ז', ובגין כך עובדוי לחיזו בני נשא. בין כתפוי תליין תלת שערין פלא רשימא כלל. מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח. ואיהו אצלח ברמאותא דיליה, ואתחזי זכאה לאחרא, וחשיב דעבד לקבליה עובדי קשוט.

שערא קמיטא ותלי תחות אודנין, אי איהו רווק, חד שרטוטא במצחיה, ותלת קמיטין על רישא דחוטמין, בין קריצין דיליה. מאריה דחדוה איהו. פקיחא בכללא. רמאה. וותרן איהו, עביד וותרנותא לאינון דמקרבין בהדיה. דא קיימא באת ס' ואת ז'. וכד הוי סיב, מתחלפין (ס'א ציורא דאתיו) אתנון, את ז' ברישא, ואת ס' בהדיה. לאו איהו וותרן, אלא

בביתיה. אצלח בממוניה. רמאה לא הוי. אעדי גרמיה מההוא ארחא. על קריצא שמאלא, אית חד רישומא זעיר, דמחה ליה בר נש ביומי עולימוי, אטים עינא ימינא. חמש קמיטין על רישא דחוטמיה, בפותייה בין קריצי עינוי. שערא קמיטא זעיר על רישיה. קמיט דעינין. דא איהו באת ז' בלחודוי. בלא סכלתנו. שגעונא בלפיה. בהיל בעובדוי.

חד שרטוטא על מצחיה. וארבע אחרנין זעירין. לית ביה מהימנותא, לא ישפתף בר נש בהדיה, דלא יצלת. חייבא איהו למאריה בכל עובדוי. חד תולדותא זעירא אית ליה על ירכא שמאלא. לזמנין אתמחי, ולזמנין אתייליד. ואי ארבע שרטוטין על מצחיה, כל הגי אית ביה, אכל לית בה תולדתא. ואי תלת רברבין ותלת זעירין, שפירו דשערא איהו, ואיהו באמצעיתא. עד פאן רזא דשערא.

מצחא מתפרשא בשערא, ומצחא מתפרשא בעינין, עינא מתפרשא בשערא, לארבעה סטרין. בבת עינא, בגוונין דעינא, בחורו דעינא, באופמו דעינא. כל אסתכלותא לאסתכלא, בכל אינון סימנין דשית דקאמרן, לית להו אלא מתליסר שנין ולעילא, דאתפרשא רוח קדשא מרוח מסאבא. בר שרטוטי בלחודוי, דשרטוטין בין זעירא ובין רב מתחלפי תדיר וכן בכלהו.

בתוב (שמות יח) ויבחר משה אנשי חיל מפל ישראל וגו', דאילו על אינון סימנין אחרנין בעא ולא אשפח. וכן (דברים א) הבו לכם אנשים חכמים וידועים לשבטיכם. מאי ידועים. דאשתמודעאן באינון סימנין, ואשפח, בר נבונים דלא אשפח.

עינא ברזא דאת ר' ואת פ', דגבינין חוורין ושערא סומקא. אי גבינין דעינוי חוורין, דא הוא בר נש דאצטריכו בני נשא לאסתמרא מניה. כל מלוי ברמאותא. פקיחא איהו. נטיר דבבו. דא איהו באת ר' בלחודוי. ולא אתחבר בהדיה את פ'. את דא, אזלא ושטא עליה, ולא אתישבא ביה. עינוי דדא שקיעין, בהיל בעובדוי. וכן כל מאן דעינוי שקיעין, אצטריף לאסתמרא מניה בכל עובדין. רמאה איהו, וברמאותיה יהיב טעמא למלוי.

מצחא דיליה רב, ולא עגולא. תרין רשימין רברבין אזלין בפותיא דמצחיה, מסטר לסטר, וארבע זעירין. שערא דיליה תלוא. קריר מוחא איהו. ועל דא פקיחא הוי. אונדוי זעירין, בדרועוי שערא רב. נקיד איהו בנקודין דרשימין אופמין. ואי רשימין סומקין, תב לזמנין למעבד טיבו, ואתקיים ביה זמנא זעירא, ולזמנין תב לקלקוליה. תמדן איהו.

ורעא דדוד בהפוכא. דוד מלכא גרית דא סומקא שפירא, למעבד דינא, ולמעבד שפירו דעובדוי. עינוי עינין דרחמי, יתבין על שלימו, סלקין חנא וחסדא. חד חוטא ירוקא אזיל בגווייהו. בשעטא דאגח קרבא, ההוא חוטא אתהפך ואתהוי סומקא כוורדא. נח רוגזיה בקרבא, תב ההוא חוטא כמלקדמין. נסין (בסו) רברבין הוו בעינוי. הוו חדאן. תאיבין למחמי. נקודין בתלת גוונין, חדו דלבא הוו בלב כלא, חייבא דמסתפלין בהו,

הוּ זַעִין וְדַחֲלִין, סִלְקִין בְּלַבִּייהוּ אִימָתָא וְדַחֲלִלוּ.

מִצְחָא דִּילִיה רַב עַגוּלָא בְּשִׁפִּירוּ, וְכָל אַתְרוּן אַתְחִזוּן וְסִלְקִין בֵּיהּ, אֲלִין סִלְקִין וְאֲלִין נַחְתִּין.
אִינוּן דְּנַחְתִּין סִלְקִין, יַהֲבִין דּוּכְתָא אֲלִין לְאֲלִין. בְּגִין כִּד רְשִׁימִין דִּילִיה סִלְקִין
בְּאַרְפָּא לְעִילָא. גְּבִינִין דְּעִינוּי רַחֲמִין לְרַחֲמֵנוּתָא. לָא אוּפְמִין וְלָא סוּמְקִין, אֶלָּא בֵּין תְּרִין
גְּוונִין. בַּת עֵינָא דְלָגוּ, אַחֲזִי כָּל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא, חוּטָא סוּמְקָא סַחְרָא לִיה, וְחִדְוּא סַחור
סַחור כְּלָא.

שִׁירוּתָא, דְּחִיבִין מְקַרְבִּין לְמַחֲמִי, אִינוּן חִיבִיא חֲמָאן לֹון חִיבִיאן, רַחֲמִי חֲנָא וְחִסְדָּא.
לְבַתַּר תּוּקְפָא וְדַחֲלִלוּ וְאַמְתְּנוּ וְרוּגְזָא. וְעִינוּי יוֹנִים לְגַבִּייהוּ. מָאי יוֹנִים. דְּעַבְדִּין
לֹון אוּנָאָה לְחִיבִיאָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (ויקרא כה) לָא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְכַתִּיב (שיר השירים א)
עֵינֶיךָ יוֹנִים. מְקַרְבִּין, וּמְרַחֲקִין. כָּל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא כְּלָהוּ כְּלִילִין בְּאַנְפּוּי. שְׁעָרָא דְרִישִׁיָּה,
הָוָה רְשִׁים בְּגוּוֹנֵי שְׁבַעָה זִינֵי דְהֶבְאָ.

חֲמִינָא בְּסַפְרָא דְאָדָם קְדָמָאָה, דְּאָמַר חֲכִי דִיוֹקְנִין דְּמַשִּׁיחָא קְדָמָאָה, לְסִיחָרָא, גְּוֹן דִּילִיה,
זְהֵב יִרְקַרְק בְּאַנְפּוּי. גְּוֹן דִּילִיה, זְהֵב אוּפִיר בְּדִיקְגִיָּה. גְּוֹן דִּילִיה, זְהֵב שְׂבָא
בְּגַבִּינוּי. גְּוֹן דִּילִיה (דברי הימים ב ג) זְהֵב פְּרוּסִים, בְּקַרְיִצִין דְּעַל עֵינוּי. גְּוֹן דִּילִיה, זְהֵב סְגוּר
בְּשַׁעְרָא דְרִישִׁיָּה. גְּוֹן דִּילִיה, זְהֵב מוּפְז עַל חֲדוּי כְּלוּחָא דְעַל לְבִיָּה. גְּוֹן דִּילִיה זְהֵב
תְּרִישִׁי, עַל תְּרִין דְרוּעִין. כָּל שְׁבַעָה גְּוונִין אֲלִין, הוּוּ רְשִׁימִין, עַל כָּל אִינוּן דּוּכְתִי דְשַׁעְרוּי.
בְּרִדְוֵעָא יְמִינָא, הָוָה חֲקִיק וְרְשִׁים רְשׁוּמָא חֲדָא סְתִים מְבַנֵּי נְשָׂא, מְגַדֵּל חֲקִיק בְּאַרְיָה.
וְאַלְף זְעִירָא רְשִׁים בְּגוּיָה, וְסִמְנָא דָּא (שיר השירים ד) אֶלְף הַמְגֵן תְּלוּי עֵלְיוּ. כָּל
זְמָנָא דְאַגַּח קְרָבָא, הֵהוּא רְשִׁימָא סִלְקָא וּבְלֻטָּא, וְעַל מְגַדֵּל מְכַשְׁפֶּשֶׂא הֵא אֶלְף, וּכְדִין
אַתְתַּקֵּף לְאַגְחָא קְרָבָא. כִּד עַל בְּקַרְבָּא מְכַשְׁפֶּשֶׂא הֵהוּא אַרְיָה, וּכְדִין אַתְגַּבֵּר בְּאַרְיָה, וְנַצַּח
קְרָבִין. וְהֵהוּא מְגַדֵּל אַתְרֵהִיט, וְסִמְנֵיָה (משלי יח) כּוּ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגַּב. וְנִשְׁגַּב דּוּד מְשַׁנְאוּי
דְּלָא נְכִילִין לְגַבִּיָּה. וּמִן סְמִנִין אֲלִין וְרְשִׁימִין אֲלִין, הוּוּ רְשִׁימִין בְּרִדְוֵעָא שְׂמָלָא. רְשׁוּמָא
דְּכַר נֶשׂ אַחְרָא לָא כְּהָאִי.

עֵינִין צְהִיבִין פְּקִיעִין, שְׁגֵעוּנָא בְּלִיפִיָּה. מִצְחָא רַב. שְׁעָרוּי סְגִיאִין, תְּלִיין, רַחֲקִין מְמַשְׁכָּא
דְרִישָׂא. פְּקִיחָא אִיהוּ. פּוּם מְמַלֵּל רְבִרְבִין. שְׁפּוּן דִּילִיה עֲתִיקִין מְאַרְיָה דְלִישְׁנָא
בִישָׂא.

בְּמִצְחִיָּה תְּלַת שְׂרֻטוּטִין, אִי בְּעִינֵיה תְּרִין שׁוּרְיִיקֵי סוּמְקִי, דָּא הָוָה בְּאֵת ר' בְּלַחֲדוּי,
וְשׁוּרְיִיקָא זְהִיר לְגַבִּיָּהוּ. עַבְרָה אַזְדַּמְנַת לְגַבִּיָּה, וְאַשְׁתַּזִּיב מִינָה.

וְאִי שׁוּרְיִיקָא חֲדָא סוּמְקָא לְגוּ בְּעִינָא, קִימָא בְּאַרְפָּא, וְתִרִין זְעִירִין תַּחֲוִתִּיה, וְחַד דְּאַעְבֵּר
בְּעִינוּי. דִּין אֵית לִיה עֵיטָא בִישָׂא, בְּאַתְתָּא אַסוּרָה, וְעַדִּין עֵיטָא קִימָא. כְּדִין תְּשִׁתְּכַח
בְּמִצְחִיָּה, חַד שְׂרֻטוּטָא לְאַרְפָּא. מְקַרְיָצָא יְמִינָא חַד שְׁעָרָא וְאַרְבַּע זְעִירִין תַּחֲוִתִּיה, וְחַד
דְּאַעְבֵּר בְּיַנִּיָּהוּ לְפּוּתִיָּה.

וְאִי יתְפַרֵּשׁ מֵהָהוּא חֲטָאָה, תִּשְׁפַּח בְּעִינֶיהָ, תִּרְיִן שׁוּרְרִיקֵי דְקִיקִין, אֲזִלִּין בְּפּוֹתֵיהָ דְעִינָא,
וְלֹא אַעֲבֵר חַד בִּינֵיהוּ, וְכֵן בְּמִצְחָא. וּמִזְמַן דְּאִתְפַּרֵּשׁ מֵהָהוּא חוּבָה, הוּא מִזְמַן תִּשְׁעָה
יוֹם, דְּהָא מִתְמַזְן וְלִהְלָאָה, יִתְמַחוּן רְשִׁימִין אֲלֵינוּ, וְיִתְיִלְדוּ אַחֲרֵינוּ.

עֵינֵינוּ דְקִיקִין, וּמִתְהַפְּכֵן זְעִיר בְּסוּמְקָא. דָּא אִיהוּ פְּקִיחָא. כָּל מְלוּי (ס"א בְּתוּבָתָא) בְּחִיּוּבָא.
בְּמִצְחוּי תִּשְׁפַּח רְשִׁימִין תְּלַת. חַד רַב, דְּאַעֲבֵר מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא. וְתִרְיִן אַחֲרֵינוּ
דְּלֹא עֲבָרִין. קְרִיצִין דְּעִינוּי רַבְרַבִּין. מְאָרִיָּה דְקִשְׁיוּ אִיהוּ. כַּד מְלִיל, קָמִיט בְּחוּטְמִין,
בְּרוּגְזִיָּה, (ס"א או) אִי בְּקִשְׁיוּ דְלִבִּיהָ. זְקוּף שׁוּם בִּישׁ עָלֶיהָ. בִּישׁ בְּעִינֵי דְכֻלָּא. כְּלָא שְׁנָאִין
לִיהָ. אֲצֻלַּח לְזִמְנִין וְלְזִמְנִין לָא.

תְּלַת שְׁעָרִין רַבְרַבִּין בְּחִדּוּי עַל לִבִּיהָ. שְׁפוּן דִּילִיהָ עֲתִיקִין, מְאָרִיָּה גְּאוּתָא בְּשַׁגְעוּנָא.
לִישְׁנָא בִישָׁא.

שְׁעָרוּי שְׁעִיעִין רַבְרַבִּין וְסַגִּיאִין. אֲנַפּוּי אֲנַפִּין אַרְיִכִין זְעִיר, וְעַגּוּלִין זְעִיר, לְזִמְנִין אִתְחַרַּט
מִכָּל מַה דְּעַבַד וְתַב לְקַלְקוּלִיָּה. בְּעִינֵיהָ תִּשְׁפַּח שׁוּרְרִיקֵי, תִּרְיִן בְּעִינָא דִּימִינָא, וְחַד
בְּעִינָא דְשְׁמָאֲלָא. אוּדְנוּי זְעִירִין, קְיִימִין בְּקִיּוּמָא.

זְרַעָא דְדוּד בְּהַפּוּכָא. זְרַעָא דְדוּד כָּל סִימְנִין אֲלֵינוּ לְטַב, וְלְמַעַבַד טִיבוּ. כַּד שְׁפוּן רַבְרַבִּין,
דְּכָל מָאן דְּשְׁפוּתִיָּה רַבְרַבִּין, מְאָרִיָּה דְלִישְׁנָא בִישָׁא אִיהוּ, בִּין זַכָּאָה, בִּין חֲזִיבָא.
כַּד אִי צְדִיק גְּמוּר הוּא. וּבְזַכּוּי דִּילִיהָ נִצַּח וְנָטִיר גְּרַמִּיָּה.

עֵינֵינוּ יְרוּקִין, זְעִיר מַגּוּן סוּמְקָא אֲזִיל בִּינֵיהוּ, בְּמִצְחִיָּה תִּרְיִן רְשׁוּמִין, מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא
דָּא, וְחַד לְעִילָא זְעִירָא, וְחַד לְתַתָּא. אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאֵת ר'. דָּא מִצְחִיָּה רַב בְּעַגּוּלָא,
אִיהוּ טַב לְכֻלָּא. יְהִיב מִכָּל מַה דְּאִית לִיהָ לְכָל כַּד נָשׁ. וְתִרְיִן אִיהוּ. שְׁעָרוּי שְׁעִיעִי וְתַלִּי. בְּסְטֵר
יְמִינָא אִית לִיהָ חוּרוּ דְשְׁעָרֵי, מִיּוּמָא דְאִתְבְּרִי.

מִתְנִיתִין. בְּנֵי עֲלָמָא מְאָרִיָּהוּן דְּסַכְלָתָנוּ, פְּקִיחִין עֵינֵינוּ, מְאָרִיָּהוּן דְּמַהִימְנוּתָא, דִּי הָהָא
גְּנִיזָא בְּכוּ. מָאן מִנְכוּן דְּסַלִּיק וְנַחִית. מָאן דִּי רוּחַ אֱלֹהִין קְדִישִׁין בִּיהָ. לִיקוּם
וְלִינְדַע, בְּשַׁעֲתָא דְסַלִּיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חוּרָא, לְמַבְרִי אָדָם, בְּטַשׁ בְּגוּ בּוּצִינָא חָדָא, וּבְטַשׁ
בּוּצִינָא בְּפִשְׁטוּ דְנַהִיר, וְהָהוּא פְּשִׁיטוּ דְבוּצִינָא אֲפִיק נִשְׁמַתִּין.

אוּרְף הָכִי בְּטַשׁ גּוּ טַגְרָא חָדָא תְּקִיפָא, וְאֲפִיק הָהוּא טִיגְרָא שְׁלֵהוּבָא חָדָא מְלַהֲטָא, מְרַקְמָא
בְּכַמָּה גּוּוּנִין, וְהָהוּא שְׁלֵהוּבָא סְלָקָא וְנַחֲתָא, עַד דְּהָהוּא פְּשִׁיטוּ (נ"א פְּשִׁיטוּ) בְּטַשׁ בִּיהָ,
וְתַב וְאִתְיָשֵׁב בְּדוּכְתִיָּה, וְאִתְעַבִּיד רוּחָא דְחַיִּי.

וְהָהוּא רוּחָא אִתְתַּחֲסֵם, וְנָטִיל גּוּן חַד מִשְׁמָשָׁא. נַחִית לְתַתָּא, נָטִיל גּוּן חַד מִסִּיהָרָא. סְטָא
לִימִינָא, נָטִיל גּוּן מִיָּא, כְּלִיל בְּפּוּמָא דְאַרְיָה חָדָא. סְטָא לְשְׁמָאֲלָא, נָטִיל גּוּן אֲשָׁא,
כְּלִיל בְּפּוּמָא דְחַד שׁוּר, סוּמְקָא כּוּוּרְדָּא. סְטָא לְקַמִּיָּה, נָטִיל גּוּן רוּחָא, כְּלִיל בְּפּוּמָא דְחַד
נְשׁוּר רַבְרַבָּא, רַב גְּדַפִּין, מְאָרִיָּה דְנוּצָה, כָּל גּוּוּנִין בִּיהָ מִתְחַמָּאן. סְטָא לְאַחוּרָא, נָטִיל גּוּן
עֲפָרָא, כְּלִיל מְאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא. בְּפּוּמָא דְאָדָם, וְכָל דִּיּוּקְנִין מְסַתְּפֵלָן לְגַבִּיָּה.

אתישיב ההוא רוחא פההוא עפרא, ואתלבש ביה. פדין ההוא עפרא, מכשכשא ונחת לתתא, ובטש סטרא מד' סטרין דעלמא, ואתעביד דיוקנא חדא ופרצופא, וההוא רוחא אתטמר מגו לגו. וההוא עפרא דאתפניש מד' סטרין בטש לגביה נפש כלילא בעפרא (ס"א ברוחא).

וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא. כפום עובדין דההוא נפש בגופא, הכי אתחזי במשכא לבר. רוחא דא אתטמר לגו. וההוא אחזי לבר, סליק ונחית, ובטש באנפוי, ואחזי דיוקנין ורשימין. בטש במצחיה, אחזי דיוקנין ורשימין בטש בעינוי, ואחזי דיוקנין ורשימין. הךא הוא דכתיב, (ישעיה ג) הפרת פניהם ענתה כם.

בוצינא דאתמשך מניה מדירו, דחד חוטא ירוקא, שלהבותא דתהו. בטש בידוי בשעתא דבר נש נאים, ורשים רשימין ושרטוטין בידיה, וכפום עובדין דבר נש הכי אתרשים. ואלין אתון מתהפכן מתתא לעילא, וידעי לון חברי קשוט, ברשימו דאתון דבוצינא, וכל אלין חילין דלגו כבר נש, עבדין רשומין ושרטוטין אתון מתהפכן. מאן דרקים דא, רקים בשפולי משפנא. כמה דאת אמר, (תהלים קלט) רקמתי בתחתיות ארץ. בריך הוא בריך שמה לעלם ולעלמי עלמין.

עיינין חנורא, ואברין סומקין, באתריה דנפיק מיניה, דא איהו באת פ' ואת ר' כלילא כחדא.

מצחיה רב, תלת שרטוטין סלקין במצחיה, שית זעירין אחרנין. סומק הוא ולא סומק, קיימא בין תרין גווינין. שעריה אוף הכי. אנפוי רברבן. שעריה קמיט, ולא כל כד. תלי זעיר תחות אודנוי. טב איהו, מארי דמהימנותא, מארי דרוגזא תקיף, בשעתא דאתרגיז.

ההוא סומקא דתחות עינא, אתפשט בעיניה. רוגזיה ביש. בשעתא דמליל ברוגזיה סתים פומיה, ונפיק תננא מנחירו. ולזמן זעיר נח רוגזיה, ולא כל רוגזיה, עד יומא אחרא, או תרין יומין. דא אצלח לזמנין, ולזמנין לא. אכל קאים תדיר באצלחותא, בין זעיר ובין רב.

ואי סומקא דפום עינא, זעיר פחוטא, ולא אתפשט בשעתא דרוגזיה בעינא, ואית ביה כל הני סימנין. חלשא בלבא. ואיהו דחיל מפלא, שינתיה לא אתישיב ביה. חשיב תדיר מחשבין ודחיל מפלהו. ואצלח לכלא. מאריה דגריע (דניי). לא חש לגיופא.

לזמנין תב בתיובתא ודחיל. ומגו דחילו, פדין תשפח בעיניה מינא, ההוא סומקא דפום עינא, בסופא בשפולי עינא, וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה שמאלא, ואי מתחלפי מה דימינא לשמאלא, ומה דשמאלא לימינא, פדין איהו בקלקוליה. ותב ותבר גזיזא דברדא, בגין לאעברא עבירה.

תרין קמיטין על רישא דעינא, ותלת לתתא. וברגליה שמאלא, באצבעא דאמצעיתא, שית

שְׁעָרִין, וּבְזִמְנָא אַתְרָא חֲמִשׁ, וְהִשְׁתָּא שִׁית, חַד זְעִירָא בִּינְיָהּ. עֵינִין אוּפְמִין, וְקָרִיצִין דְּעַל עֵינֵי רַבְרִבִּין, סְגִיאִין שְׁעָרִין, אֲלִין עַל אֲלִין, וְאִינוּן עֵינִין אוּפְמִין וְיִרוּקָא, אָזִיל בְּגוּוּיָהּ, וְהָהוּא יִרוּקָא אֶטְבַּע זְתִיר. הָאִי אִית לִיה חֲמִשׁ שְׂרֻטוּטִין בְּמַצָּחָא, תְּרִין דְּעַבְרִין מִסְטָר לְסָטָר. וְתַלְת דְּלָא עַבְרִין וְכוּ'.

השלמה מההשמטות (בימן ז)

וְתַלְת דְּלָא עַבְרִין, הָאִי אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאֵת א' וְכוּלָא פ"א בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ. אֵת ר', לִית בֵּיה פְּלָל. שְׁעָרוֹי אוּכְמִין תְּלִין וְלָא שְׁעִיעִין, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּשִׁתִּיק תְּדִיר, אָבַל פְּקִיחָא אִיהוּ, מְאָרִיה דְּלִישְׁנָא בִישָׁא. מְלוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרָבִין, אֶצְלַח וְלָא אֶצְלַח. מְאָרִיה קְטָטָה בְּבִיתֵיהּ, לָא חֵישׁ לִיקְרָא דְּבַר נֶשׁ, חַד בְּפוּמִיהּ וְחַד בְּלַבִּיהּ, הִפְכֵּפָה בְּלִישְׁנֵיהּ. גְּבִינִין דִּילֵיה סְמָקִין זְעִיר. וְאִית קִימָטָא תַּחוּת עֵינֵיהּ רַב, אָזִיל עַד חוּטָמָא מִסְטָר יְמִינָא, וְתִרִין תַּחוּתֵיהּ, חַד מְנִיָּהּ זְעִיר מְאִתְרָא. דָּא שְׂכִיב בְּגָדָה מִיּוּמִין זְעִירִין וְחוּבֵיהּ רְשִׁים בֵּיה רְשִׁימִין אֲלִין.

בֵּין כְּתוּבֵי אִית לִיה רוּשָׁם חַד וְאַרְבַּע שְׁעָרִין בֵּיה חַד מְנִיָּהּ בְּאַמְצָעִיתָא רַב וְתַלְת, וְתַלְת אַתְרֵינִין זְעִירִין. וְעַד לָא הָהּ עַבְרָה דָּא, הָווּ תַלְת זְעִירִין. וְחַד דְּאַתְרָשָׁם בֵּיה דְּקִיק וְזְעִיר מְפֻלְהוּ. הָהוּא רוּשָׁם הָהּ בֵּיה מְקַדְמַת דְּנָא אוּכְמִין, וְאִינוּן שְׁעָרִין תְּרִין פְּלָהוּ, הִשְׁתָּא לָאוּ הָכִי. אֶלָּא רוּשָׁם אוּכְמִין וְחַד סוּמְקָא בְּרְשִׁימוֹ וְטוּלְפָחָא בְּאַמְצָעִיתָא, וְהָהוּא שְׁעָרָא דְּאַתְרֵי בֵּין אַתְרֵינִין. רִישֵׁיהּ סוּמְקָא וְשָׂאָרָא תְּוֹר.

א' תב בתיובתא, תשפח בעיניה ימינא חד חוורא, חור גו ההוא אכמא. במצחיה תלת שרטוטין עברין, ותרין דלא עברין. ההוא רושם אוכמין וסחרניה חוטא סומק ובגו ההוא חוטא חד שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא כולהו כחדא זעירא. יחכם באורייתא (א) יוליה, ולא יצלח בעובדוי.

ואי ירוקא דעינא לא יצטבע כל פה, ועינוי אוכמין וחד חוטא וסומק זעיר אעבר בין אינון גוונין, כדין איהו באת פ' בשלימו, ובאות ר' בלחודוי. במצחיה תשפח שית שרטוטין. תלת עברין, ותלת לא עברין, שעריה תקיף ולא כל פה, תלי ולא תלי, האי איהו בשלימו לכל בר נש, קמצן איהו. לית ביה חידו, ואפילו בחדוה לא חזי כדוונא חזי. אטים אודניה שמאליה. בשנינוי אית תלת רברבין מלעילא. ויהבין לון דוכתא אינון דלתתא. מהימנא איהו ולא כל פה. אנפוי אריכין ולא שפירין. קליה כאתתא, ומילוי כאתתא, מקנח פומיה במלוי, אפתח אצבעאן דידי במלוליה. כד אזיל, אקדים ליה בליתא דפרסאי, דלא יחוב בר נש לגביה. עליה כתיב (דברים כ"ד) כי תועבה היא לפני יי.

עיינין ירוקין ואלין סימנין ביה, ואנפוי אריכין שפירין. שערוי אוכמין ומריטין מלעילא כרישא, רישיה רב. כד אזיל, כפיף רישיה. קריצין דעינוי בקדמאה עליהו כתיב (משלי א) מנע רגלך מנתיבתה.

עֵינַיִן רַבְרַבִּין וִירוּקִין דָּא אִיהוּ בְּתַרְיִן אַתְּוּוֹן, ר' פ"א. חד יחידא וחד בשלימו. במצחיה שרטוטא דאזיל ועבר מסטר לסטר, ותלת אחרנין אית דלא עברין. מצחיה רב. קריצין דעל עינוי, לא רברבין. בדיקניה שערא טפי. דא באנפוי שפירו סומק. שעריה שעיע ולא כל פה, דחיל חטאה איהו, רחים אורייתא איהו. רחים לאינון דמשפדלין בה. חדי בכלא, עביד טיבו לכלא, כדיבא לתועלתיה. מהימנא איהו לרזין דאורייתא. טב איהו למלין דעלמא. מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח, לא איהו ולא אתרא. אצלח איהו בלחודוי דהא את ר' גרים. פגים איהו ברישיה.

לְעִילָא רִישׁוּמָא דְחַד מְכַתְּשָׁא דְהוּהָ לִיהָ תַמָּן, דְעַבְד לִיהָ חַד רַבִּינָא בְּאִבְנָא בְּלָא רְעוּ וְכוּנְוָה, וְאִיכְסִי בְשַׁעְרָא. וְהָהוּא רִישׁוּמָא דְמְכַתְּשָׁא כְּגוֹנוּנָא דְגִימָ"ל יִנְיָת. מְהִימְנָא אִיהוּ לְגַבְיָה בְּנֵי נֶשָׂא, סְלִיק לְמַהוּי רִישָׁא דְעַמִּיָּה, עַד הָכָא רִזִּין דְעֵינַיִן.

וְאִית רִזִּין אַתְרָנִין דְעֵינַיִן דְמַתְּפָרְשִׁין מְנִיָּיהוּ. עֵינַיִן דְמַעְמָקֵן וְחִיבָאן, דָּא אִיהוּ בְשַׁלְיָמוּ דְאַתְוּוֹן פֶּר דְקַדְמָאָה. ר' וְכַתְר פ' דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְאַצְלַח בְּעוֹבְדוּי ג' שְׁרֻטוּטִין בְּמַצְחִיָּה, מַצְחִיָּה עֵגִיל. עֵינַיִן נְהִירִין מְרַקְמָן עוֹבֵד צִיּוֹר קְיִימִין עַל שְׁלִימוּ. שְׁנָאוּי וְפָלוּ תַחוּתִיָּה. פְּקִיחָא אִיהוּ, אַצְלַח בְּכָלָא, בְּהִיל בְּעוֹבְדוּי. טַב אִיהוּ עִם בְּנֵי נֶשָׂא, מְלוּי בְּקִשְׁוֵי וּבְכָלָא דְחִילוּ. וְתָרֵן אִיהוּ עַבִּיד טִיבוּ וְלָא לְשִׁמָּה.

שַׁעְרִיָּה שְׁעִיעַ וְתִלְיָא וְלִישְׁנִיָּה כְּחַרְבָּא. תַּחוּת עֵינַיִן קְמִיטִין תֵּלַת רַבְרַבִּין וְתֵלַת זְעִירִין, וְאִי אִית ד' וְתֵלַת רַבְרַבִּין. כְּדִין תִּשְׁבַּח תְּרִין שְׁרֻטוּטִין בְּמַצְחִיָּה עַבְרִין מַסְטֵר לְסַטֵר וְתֵלַת דְמָטוּ וְלָא מָטוּ. תַּחוּת טְבוּרִיָּה קְיִימָא רְשִׁימָא חַד צִיּוֹרָא דְרִישָׁא דְבַר נֶשׁ אוֹפֶס וְחַוּוֹר. תְּרִין שַׁעְרִין תִּלְיִין בִּיָּה, הָהוּא בַר נֶשׁ אַתְּפָשֵׁל בְּאַתַּת גַּבְר מִיּוֹמִין רַחִיקִין וְלָא תָב מְהִיָּהוּא חוֹבָה. מְרַעִין רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה, וְעַל דָּא אִינוּן מְרַעִין, חַד דְצַעִיק לְאוּשְׁדָא שְׁתָּן וְלָא וְכִיל, דְעַד כְּעַן הָהוּא חוֹבָה תִּלְיָיָא בְּקַדְלִיָּה. דְנַחֲשׁ עַקְיָמָא וְשִׁלִּיט עֲלֵיהָ בְּדָא, וְדָא לְסוּף יוֹמִין דְסִיבוּ.

וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא בְּזַמְנָא דְאִיהוּ בְּחִילִיָּה, הָהוּא רְשִׁימָא אֲזַעֲיַרְת דִּיּוֹקְנָא וְשַׁעְרִין לָא תִּלְיִין בִּיָּה כְּלָל. וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא כְּסוּף יוֹמוּי כַּד מְרַעִין רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה, כְּדִין הָהוּא רְשִׁימָא קְמִיט, וְשַׁעְרָן תִּלְיִין בִּיָּה, וְהָהוּא מְרַעִא לָא אַעֲדִיאוּ מְנִיָּה, מְגוּ דְתִּלְיָיָא בְּקַדְלִיָּה דְנַחֲשׁ, בְּגִין דְהָהוּא נַחֲשׁ, כְּדִין דְאַחִית הָהוּא חוֹבָה עַל קַדְלִיָּה, לִית מָאן דִּנְתִיר קְשָׂרָא מְקַדְלִיָּה. בְּגִין דְהָהוּא נַחֲשׁ לִית לִיהָ רְשׁוּ בִימֵי דְעוֹלָמִיּוּ דְבַר נֶשׁ לְקְשָׂרָא הָהוּא חוֹבָה עַל קַדְלִיָּה. וְקְשָׂרִין לִיָּה בְּקְשָׂרִין פְּקִיפִין וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיָּה דְהָהוּא בַר נֶשׁ, וּמְלָקִי לִיָּה בְּהָהוּא בְּרִית דְחָב בִּיָּה. וְאִף עַל גַּב דְתָב בְּתִיּוּבְתָא, יִצְוּוּת מְגוּ עֲאָקוּ דְמְלָקִיּוּתָא.

הָהוּא חוּזָא דְלִיג וְעַל בְּהָהוּא קְשָׂרָא, בְּשַׁפּוּלִי דְתַהוּמָא רַבָּה. כְּדִין רוּוַח לִיָּה לְפַר נֶשׁ. וְהָהוּא נַחֲשׁ לְבַתֵּר יוֹמִין נְפִיק וְעַבִּיד דָּא. וּבְזַמְנָא דְמִית הָהוּא בַר נֶשׁ, תֵּלַת מְאָה שׁוּטְרֵי רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה דְהָהוּא בַר נֶשׁ וְתַפְסִין לִיָּה, וְעִלְיִן לִיָּה קְמִי מְלָפָא. וּמְלָפָא קְדִישָׁא

מתפר אינון קשרין, ונחית ההוא חובה מעל קדליה. ועל רזא דא פתיב (ישעיה כ"ב) אם וכופר העון הזה לכם עד תמותו. כמה דאת אמר, (ישעיה כ"ח) וכופר בריתכם את מות, תבר ההוא קיימא דילכון, את מות. כמה דאת אמר (בראשית ל"ב) אכפרה פניו. אבטל רגזיה, כדין ההוא בר נש, אזיל ליהוה עלמא נקי מההוא חובה, דהא קביל עונשיה בהאי עלמא.

וכי תימא היכי משמע דבהאי עון אשת איש משתעי קרא, דכתיב הכא אם וכופר העון הזה, וכתיב התם באיסור אשת איש שזנתה, ונקח האיש מעון. וכתיב גבי אבנר (שמואל ב' ג') ותפקד עלי עון האשה היום. אי נמי, (ישעיה כ"ב) והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחוט צאן אכל ושתה. וכתיב התם (משלי ל) אכלה ומחתה פיה. וכתיב (בראשית ל"ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל. וכתיב (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב, ואמרה לו (משלי ט) מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם, ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה, זהו כד (לא) קביל עונשיה בהאי עלמא.

ואי אשתכח ביה זכות אבות, עונשיה בהאי עלמא בההוא עון. כמה דאת אמר (תהלים פ"ט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עוונם. ופקדתי זעיר זעיר, (איוב ל) אם בפידו להם שוע (ס"א אם וכפר להם שונג) (שמות ל"ד) פוקד עון אבות על בנים. זעיר. ונותן זעיר על דא וזעיר על דא. ואשתזיב הוא ואבוי מעונשא דההוא עלמא. דהא ברא מזבי אפא.

עיינין עקימין דלא מסתפלן באורח קשוט דא בלא את כלל. פרחין מניה כל אתוון בגין מארי דעינא בישא. חיזו דיליה בהפוכא. ההוא רע עין שליט עליה, ואי כשרן עובדוי דההוא בר נש, לא שליט אלא על עינוי. ואצטריך בר נש לאסתמרא מעינוי, בגין דסטרא אתרא שלטא עליהו. אינון עיינין חמדן כל ביש ואתעבדון סרטורין לגביה ושויפי גופא נצחן, אכל שלטין. עינוי (אי) מסתפלן.

מאן דבעי לאסתמרא מניה, לכתוב יו"ד בידיה ימינא ובידיה שמאלא זי"ן וליפתח קמיה ולימא יו"ד באיפכא אתווי וישתזיב מניהו. דא איהו פגים לשמושא דקדושא, בגיני כף לא שריין ביה אתון, והא אסתלקו מניה. דא איהו ברזא דההוא קו זרוק דנפיק מתוהו במידידו דבוצינא. ואית לאסתפלן גו שרטוטין דידא בימינא ובשמאלא. וברזא דאינון שרטוטין דדין, תשפח דא.

מאן דעינא חד אטים ולא כל כף, ועינא אתרא פקיחא. מומא חד מאינון מומין אית ביה. דא איהו באות ר' בלחודוי באשלמותיה ואת יו"ד מטי לגביה ולא מטי. במצחיה תלת שרטוטין עברין וחד זעירא דאעבר. אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקבל אודניה.

שעריה תלי ותקיף קריצוי רברבין, אית מומא מסטרא אתרא. אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעהא ונפקת לפתחי דאורחין בליליא. כד דא אתיליד, בגו תרין שגין דיליה אתחלש, עד דאזער דיוקניה. ואמיה אזלת בליליא בהדיה, וקא עבדת חרשין עליה.

האי חדי בחדוה. לית ביה מהימנותא, (ו"ח דף ג"ו על גבי) משבח גרמיה במה דלית ביה. גס רוח, ממלל בישין ועתיקין. ותין איהו לית ביה קמצנו כלל. מארי דגיופא, אצלח ולא אצלח. חדידא בלישניה.

ואי חד שרטוטא במצחיה רב ותרין זעירין, דא אזל גו חרשין, והא אמיה עבדת להו. ומתחלפין שרטוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא. גס רוח איהו, אבל לית ביה בישא כלל, קמצן איהו לית ביה קצת גיפא. חדידא בלישניה איהו, בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי. וחד שערא באמצעיתא אצבען די ברגליה שמאלא, קמיטין זקיפין מתפשטין. עינין זבלגנין רוקין, נחתין דמעין תדיר. האי אתדבק באת פ', ואת ר' לא אתישבת ביה. האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה ועברין פולהו ותרין זעירין. מעיניה ועד שעריה.

תרין רשימין, ותלת זעירין בין קריצי עינוי. האי איהו בר נש דאזיל כפיף רישא, זינא חד מתלת מארי רשימין דתולדת צרעת אית ביה בזיניה. האי לאו מסאבא הוא למסגר. חדי איהו בכלא וחייה תדיר, כל מלוי חייכין בהו בני נשא. קמצן איהו בביתיה, באחרנין לאו הכי. לית ליה כסופא במלוי בגין דחמי דכלא חייכין בהו. גיפא איהו.

שערוי סמקין זעיר ולא שעיעין ולא קמיטין, ואית במצחיה תלת שרטוטין דעברין ותלת זעירין דלא עברין וכל שאר סימנין ביה. האי (ו"ח ד"א ג"א אית ליה) לית ליה פגמו ורושם חד בעינא. דבר נש דהוה צד צפרין דעבד ביה בלא כונה באעא דהוה אושיד לצפרין, ואיהו אתרשים על עיניה שמאלא, לעילא מקרצוי באורפא, ההוא דהוה צד צפרין, אגזים ליה בההוא אעא, בגין דהוה אפרח צפרין ומחא ליה בלא כונה. האי אצלח למזוניה ולביתיה, ולא למכנש ממונא סגי. מהימנא איהו ולא כל כף, והאי מהימנותא במלין זעירין, אבל ברברבין לאו איהו מהימנא. מארי דלישנא בישא וכולא חייכין במיליה. פומיה רב שפוותיה רברבין, מאן דאשתתף בהדיה, אצלח בכלא, ואיהו אצלח. אוף הכי טב איהו לכל שתופא.

רשימא דההוא מכתשא עמיה, עיניה זבלגנין רוקין וחד רשימו אופם סחרא לון האי איהו באת פ"א, בשלימו דתרין אתון, ואת ר' בלחודוי. דא רישיה רב וד שרטוטין רברבין במצחיה וג' זעירין בין קריצוי. (וחד לעילא גרעא זעיר). על חוטמיה שעירין רברבין, אנפוי רברבין, רישיה עגיל. וחד לעילא קריעא זעיר הוא גיבר חילא מארי זדונא במלין. שעריה קמיט, גיפא איהו, ובליליא אשתתף איהו לגיפא. לזמנין אתפשול איהו באנתו אסורה. דיקניה מלניא בשעירין. האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דתרפא דמחא ליה חד גבר אטים ימיניה, ביומא רביעאה דשבתא, פד בעא שמשא לאתפשוא. דהא בההוא זמנא אתער עליה חד חוטא דמאדים, ההוא חוטא דבסטר שמאלא. וההוא רשימא עמיקא (בו"ח ד"א איהא עקמו) בבשרא בעגולא, פד מטא ליומין דסיבו נפל מאתר

דרכיב ביה, או סוסיא או חמרא, או נפיל מפתלא ומניה יתחלש וימות. דהא חוכה דחמא בעולמוי בהכל רדיף אפתריה. ואי ההוא גברא תב בתיובכתא, נפיל באמצע יומוי מגו חולשא דביה, וימות.

ואי תב ביומי עולימוי, פדין תשפח שרטוטין דמצחיה, ג' רברבין וד' זעירין ותרין תרין מגו עינוי דסלקין לעילא. האי פאורח ארעא יחא מרעיה ויפול מערסיה וימות. דהא לעלמין נפילה אית ביה לבסוף.

עיינין זעיר דקיקין, דלא אתחזיין גונין דילהון לפום שעטא. וכד מסתפלגן בהון אינון ירוקין ואופמין, האי איהו שפון חדין ואפין אריכין בחדידו. פדין תשפח במצחיה ב' שרטוטין וחד זעירא בינייהו האי איהו באת פ' בלחודוי ובאת ר' בשלימו. האי איהו שעריה תלייא ולא שעיע. אצלה בעובדי ידוי, ובאורייתא אי אשתדל אוף הכי. זעירא איהו בשייפי וגם בשרא לית ביה גסות רוחא. ממלל בגו חוטמוי, בגין דנוקבין דילהון דחיקין, ובגין פך נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא. בירכא דיליה לעילא מארפובא, רשימא חד דמאריה חבורה דעבד ליה חד רבא בספין ביומי עולימוי ואסתפן ביה. מקנא הוא לאתתיה עד דבני נשא חייכין מניה, פעי לאתתקנא בגוברין אחרנין ולא אתתקן וחייכין ביה. האי לא ששתף בר נש בהדיה דלא יצלה. חמדן איהו, אשתדל במה דלא אית ליה. חשיב גרמיה דאיהו גברא רבא, ולא הכי. זכי לבנות ולא לבנים.

ואי מתחלפן שרטוטין תרין זעירין וחד רברבא במצחיה ואנפוי סמקין, זכי לבנין ולברתא חדא, או דילידת (בר) ואסתלקת מעלמא. פד את חד אית ליה בטר אודניה ימינא, רושם דטלופחא. וחד זעירא דתלייא בריש אודניה ואצבעא זעירא בידיא שמאלא כפיה, פדין תתקיים ותוליד בנין ובנן, אי סימנין אליו יהון לה בין רגלהא, יכרע ויפול חד ברא בין אינון, דיהא מבווע דנביע באורייתא. הוא מקריב ומפזר מבוועין ונחלין דאורייתא ובשנין זעירין יתכניש מעלמא. האי איהו מאינון אלף דמתפנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא ביומין קדמאין.

מדאתחרב מקדשא לא אשפח בר שתין חסר חד ואלין אינון דמסתלקי מעלמא כד יחבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו. בגין דכד קדשא בריף הוא עאל ואוליף אורייתא לאינון ינוקין דאסתלקו מעלמא כד יחבו ריחא, אינון קדמאי באינון מלין מהאי עלמא עד לא מטא זמנייהו. וקודשא בריף הוא אמר ליה לההוא ממנא יופי"אל שמייה דקאים וקשיר קשרין דאורייתא. מאן הוא דין דאקדים לי. דהא הוא דכתיב, (אייוב מ"א) מי הקדימני ואשלם. ואשלם ודאי. פדין קרא קדשא בריף הוא למטטרו"ן דאיהו קאים גו פרוכתא דפרסא ושתין אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סחרגיה ואיהו מקשר קשרין למאריה. אמר ליה, מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך או לא. אמר ליה, מאריה דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך איהו. וכל אינון

דְּקָדְמֵי תַּחֲוֹת כָּל שְׂמִיא דִּילִיָּה (נ"א ד"ל) הוּא. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (איוב מ"א) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא. בְּגִין דְּתַרִּין מִתִּיבְתִּין אֵית לַעֲיָלָא. מִתִּיבְתָא דְּהָהוּא נַעַר מִטְטְרוֹ"ן, וּמִתִּיבְתָא עֲלָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְכָל אֲתָר דְּתַנְיָנָן מִתִּיבְתָא עֲלָאָה, דָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא, דָּא דְּמִטְטְרוֹ"ן. כְּדִין אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵי הֲכִי, לְקִיט לִיָּה גַבְאֵי. לְקִיט לִיָּה וְאַרְח לִיָּה. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (שיר השירים ו') דוּדֵי יָרֵד לְגַנּוּ לְעֲרוּגוֹת הַבְּשֵׁם. דוּדֵי, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שיר השירים ב') דוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. יָרֵד לְגַנּוּ, דָּא גּוֹרָן דְּרַקִּיעָא, דְּקִימֵי כְּגוֹרָן. לְעֲרוּגוֹת הַבְּשֵׁם, דָּא מִתִּיבְתָא דְּמִטְטְרוֹ"ן. לְרַעוּת בְּגַנְיָם וְלְלִקוּט שׁוֹשְׁנִים, לַעֲיָנָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּאִינוּן מִתִּיבְתָאן דִּילִיָּה.

מא וְלְלִקוּט שׁוֹשְׁנִים, אֵל תְּקִרֵי שׁוֹשְׁנִים, אָלָא שְׁשׁוֹנִים. אֵלִין אִינוּן דְּקָדְמֵי רוּחָא בְּהַאי עֲלָמָא דְּמִתְקַלִּי (בו"ח ד"א איתא דמתלקט) וּמִסְתַּלְקֵי מֵהַאי עֲלָמָא עַד לָא מִטָּא זְמַנְיָהוּ. כְּדִין קָרִי הָהוּא נַעַר מִטְטְרוֹ"ן לְגַבְרִיאֵל דִּי קִסַּת הַסּוּפֵר בְּחַרְצוּי וְאָמַר לִיָּה, כְּתוּב פִּתְקָא וְהָב לְמַלְאָךְ הַמּוֹת עַל פְּלוּנֵי דִּילְקוּט לִיָּה מַעֲלָמָא וְאֵתְלִקִּיט מִיָּד, וְסִלְקִין לִיָּה לְמִתִּיבְתָא דְּמִטְטְרוֹ"ן בְּקָדְמִיתָא. וְתַפְּנָן אָמַר תְּלַמוּדִיָּה דְּאִיְתִי בִּידֵיָּה, וְאִוְלִיף תַּפְּנָן מַה דְּאִוְלִיף. לְבִתָּר סִלְקִין לִיָּה לְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזַמְיָנָא לְמִתִּיבְתָא דִּילִיָּה, וְתַפְּנָן אֲשַׁתְּעֲשַׁע בְּהוּ בְּאִינוּן דִּילִיָּה בְּרִזֵּי עֲלָאִין וְטַעְמֵי אִוְרִייתָא דְּהוּוּ סְתִימִין בְּהַאי עֲלָמָא. וְיִופִּיאַל רַב מִמְּנָא אָזִיל מַגּוּ מִתִּיבְתָא עֲלָאָה וְחֲתִים סְתִרִין וְרִזֵּי דְּאִוְרִייתָא מַגּוּ תְּרֵי מִתִּיבְתָא כָּל מַה דְּאִקְשׁוּ בְּמִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא אִינוּן דְּמִתִּיבְתָא עֲלָאָה, מְתַרְצִין בְּמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. דְּלִית תַּפְּנָן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין אָלָא בְּמִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא, וְחֲתִים מִתְּרֵי מִתִּיבְתֵי מַלִּין דְּאִוְרִייתָא כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פ"ד) יִלְכוּ מִחִיל אֵל חִיל.

ולזמנא דְּאֵתִי יִסְתַּלְקוּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין מַגּוּ מִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא, כְּמָה דְּאֵתְמַר, יִלְכוּ מִחִיל אֵל חִיל וְכִתִּיב (תהלים קכ"ב) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. עַד הָכָא רִזִּין דְּעִינָנִין (בו"ח ד"א איתא בְּגוּ גוּנִים לְאִסְתְּפְּלָא) בְּאִינוּן לְאִסְתְּפְּלָא.

דיוקנִין דְּחוּטְמָא. חוּטְמָא אִיהוּ חוּטְמָא (נ"א חוּתְמָא) וּפְרַצוּפָא דְּבַר נֶשׁ לְאִשְׁתְּמוּדְעָא. חוּטְמָא זְעִירָא (בו"ח ד"א איתא עֲקִיפָא וְכֵן לְקַמּוּ) עֲמִיקָא דְּלָא אֲתִיִּישְׁבָא כְּרָאוּי בְּאִוְרָח מִיִּשְׂר דָּא אִיהוּ דְּאָבְד פְּרַצוּפָא דְּבַר נֶשׁ, וְדָא אִיהוּ לְאֵת ה' בְּלַחֲדוּי בְּלָא שְׁלִימוּ, דָּא אִיהוּ דְּאִוְרָח עֲנוּתְנוּתָא אֲתַעֲבַר מְנִיָּה, חֲצִיפָא אִיהוּ. שְׁעֲרִיָּה בִּין סוּמְק לַחֲוּר תְּלַת רִשְׁמִין רְבַרְבִּין עַל מְצַחִיָּה, וְג' אֲחַרְנִין דְּלָא אֲתַחֲזוּן כָּל כַּף. תְּלַת שְׂרֻטוּטִין אֲחַרְנִין מִסְטְרָא דָּא וּמִסְטְרָא דָּא. שְׁפָוּן דִּילִיָּה רְבַרְבִּין. בְּחֲצִיפּוּתִיָּה מְמַלֵּל בְּקִשְׁוֵי כָּל מַה דְּבַעֲי, דְּאִוְרָח עֲנוּתְנוּתָא אֲתַעֲבַר מִחוּטְמִיָּה (ומעל) עַל אֲנְפּוּי. דְּהָא כְּסוּפָא וְעֲנוּתְנוּתָא מִיִּשְׂר חוּטְמָא עַל אֲנְפּוּי. וְהָא לִית בֵּיהּ כָּלָל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חֲצִיפָא, כְּדִיב וְחִיף בְּמַלּוּי.

ואי מִתְעַבְרָן שְׂרֻטוּטִין מַעַל מְצַחִיָּה וְאִינוּן תְּלַת רְבַרְבִּין וְכ' זְעִירִין וְשְׁעֲרִיָּה אִוְפִים, הָא אִיהוּ בִּין תְּרִין אֲתוּוֹן בְּמִתְקָלָא, דָּא נְמִיף רִישָׁא, וְחִיף בְּמַלּוּי. וְלָא כָּל כַּף צְעֲרִין רְבַרְבִּין

מתערין עלוי ואשתזיב מפלהו, דא זכו זעירא מאבוי מגין עלוי. וההוא זכו אתרשים גו עמודא דקאים ביה ההוא נער, ואיהו זכי בחד נתמא בגין דכל ייתם וארמלא קיימין בפקדוניה דמטטרו"ן דקיימא לדיינא באינון ע' סנהדרין. בהיכלא דזכותא דינין כל דינין דעלמא, בר מתלתא. בני, חיי, ומזוני. וכלהו בקראי כתבי.

בני, גבי חנה (שמואל א א) ותתפלל על ה', על ה' דייקא. לעילא לעילא, אתרא דמזלא עלאה. חיי (ישעיה ל"ח) הנני יוסיף על ימיה, יוסיף דייקא. מזוני דכתיב (תהלים כ"ה) השלף על ה' יהבך והוא בכלכלה. על דייקא, (פרטובכת פפרשת עריות, וכו פאדרא) ותמן דינין בני עלמא ויהבין פתקא למלאך המות לקטלא לון ולנטלא רוחיהון.

והואיל ומשכונין עלאין וטבין דבני נשא בידוי דקודשא בריה הוא, פקיד למטטרו"ן דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה. ובגין דאסיר למשכנא לון משכונין על משכונין, לא יקומו. (נ"א ומותיו) ועל דא מאן ישזיב לון מענונא, ההוא זכו אגין על בנוי. והא חד מנניהו דההוא זכו אגין עליה בעידן עקתיה. לדא אית ליה חד רושם במצחיה, חייבא או גייפא איהו, ולא אתחזי קמי בני נשא, דלא ידעין ביה. דא אצלת. ומאן דאתחפר בהדיה יצלח תתיר מגיה.

חוטמא עמיקא (ב"ח ד"א איתא עמוא) ותרין נוקבין דיליה רברבין וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי, וחוטמא לא סליק, דא איהו באת ה' בשלימו. ד' שרטוטין (ברבון) רברבין במצחיה ושית זעירין. אודנוי רברבון, עינוי רברבון, ותרין רשימין אוכמין דקיקין בעיניה דימינא. שעריה לא אתתקן במזייה, בגין דאיהו רב ותקיף. רושם מכתשא במצחיה, דא סרפא בכל יומא זמין, פד אתרעם ברוגזיה. קריר חוטמיה ואתחזי חיור, תב מרוגזיה לזמן רב. מהימנא איהו במלין רברבין, ובזעירין לאו הכי. תמדן איהו, גופיה מלי מכתשין ואפעבועין בכל יומי שתא, ובר זמנא חד זעירא ביומין דסיתווא. אתנהיג בענותנותא בביתיה. תיאובתיה למיכל בכל אתר, אף על גב דלא יזמנון ליה. אי זכי באורייתא ואוליה נוקין, זכי בהו בשי"ן תי"ו.

בידיה ימינא רושם עמיקא, מתולדה דאתיליד ביה. תרין נשין אזדמנו ליה קדמייתא תמות על מתברא, תנניתא תזפה לתרין בנין, חד ימות זעיר בחלבא דאמיה, וחד יקום בעלמא, גייפא תתיר מבני נשא אתרנין. וחיין קיימין ביה, אכל לא כל פך.

חוטמא דאזיל בארז מישר ומתתקנא על גבי אנפין, הא איהו באת ה"א בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין וה' זעירין, ותרין מסטרא ימינא לגביה שעריה מישר מתתא לעילא, שעריה בין אפם וסומק, תליא על אודנוי. עינוי רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סתרא לגו. אנפוי אריבין, דא אקרי אנפי נשר, דא מבנוי דסיתרא באשלותא.

כד בעי לאזערא גרמיה טב איהו לגביה מאריה, דחיל חטאה איהו. ביומי עולימוי, איהו

בלא מרעין אזיל בכריאותיה בגבור בלא דחילו, ביומין דסיבו נחית בנחיתו דסיהרא, חלשא ליהוי, מרעין רדפין אפתריה. דא זבאה במרעין יתפפרן. ואי מתחלפין סימנין ביומי עולימוי, ליהוי במרעין. בגין דאיהו כד סיהרא בענא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במסכנו. וביומין דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא ויקר סגי. דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלותא. ודא איהו צדיק וטוב לו, ודא ענותנותא ביה. רחים הוא למאריה בכלא.

חומטמא אריקא וחד חדודא ברישא דחוטמא דנשרא, האי איהו בלא את כלל. שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה ג', אנפוי חדידן, עינוי זעירין, האי איהו חמדן במה דאית להו לאתרינין. כל עובדוי לאו בדחילו דשמא, סניא אורייתא וסני למאן דלעאן בה, רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום שעתא פרחין מניה. ברגליה שמאלא תרין אצבען קמיטין דלא מתפשטין, וברגליה ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבה ולא תב מההוא חובה לעלמין. בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין. בחדוי אית ג' שערין דתליין. אומי אומאה בכל רגעה ושעתא ולא אתהני.

זמנין תרין בשתא ישתתף בר נש בהדיה ולא תיר, ויצלח. והוא מאדר ועד ריש ניסן, ומאלול עד שית יומין בחשון, ולא תיר. וביומין אליו יצלח מאן דישתתף בהדיה, דהא יומין אליו, יומין דאתון אינון, ומאן דלית ליה אתון אתאחד בהו.

ביומין אליו נפקין נשמתין ערטילאין ואינון מתהדרן פמלקדמין, ולית לון זווגין. וביומין אליו נפקין אתון כ"ב. ושראן בהו, ומתעטרן בהו, וברחמי ישתפחו זווגין. ובנרחין אתרינין וביומי אתרינין לאו, דהא מז' באדר, בטש בוצינא ואפיק אתון זעירין ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא.

בזמנא דאינון נפקין, כל אינון נשמתין ערטילאין דהוו זמינין לאתהדרא נפקין בהדיהו, ואתאחדן באינון אתון ונפקין על ידי דפרונוקא. בגין דכל בני עלמא כד אתבנון לאתצירא בהאי עלמא, כל ציורין דאתון מתצירין בהו על ידא דאינון ג' שותפין דקא מזדווג בנינא. והשתא אליו דקא מתהדרן כל אינון אתון דקא אתצירו בהו אתרינין, לא מתצירי בהו. דהא אינון פרונקין לא מצירין לון באתון, פמה דאתציר בקדמיתא מסטרא דאבא ואימא.

ואליו אתון אזלין ומשטטן בעלמא, ואתאחדן בהו כל אינון דלית לון אתון עד ריש ירחא דסיון. דהא כדין אתטמרו אליו ואתון עלאין בעיין לאתגלאה. ומאלול אתטמרו אליו עלאין עד שיתא יומין בחשון, עד דיהדרון בני נשא מחובביהו ויתפפר לון, ומתהדרן אתון פמלקדמין. ובין כך ובין כך אינון זעירין נפקן לקיימא עלמא ואליו אתאחדן בהו, בגין דלית לון אתון כלל. דהא מאלול תלייא וקיימא תשובה ואתון סלקין לגבה ובני עלמא מהדרן מחובביהו ומתהדרן לאתון, וקיימי על עלמא תרין ירחין, ומסתלקין טבת ושבט.

מו' באדר נפקין אליו אתרנין, פמה דאתמר. ואליו דמתאחדן בהו מקדמי רחמי באליו יומין ותרין ירחין אתרנין אתטמרן בלהו, ואליו תמוזי ואב. ונפקין ימי הרעה באתוייהו, ושלטין אליו על עלמא ואתרנין אתטמרו. ובגין כך באינון יומין זכאה איהו מאן דישתזיב מנייהו.

וכר חוטמא אריכא רב כפותיא לגבי רישא דא איהו באת ה' ולזמנין את י' אתחבר בהדיה, דא איהו בר נש דאצלח. אנפוי קמיטין כתולדה דאבעבועין. עינוי סמקין, דא איהו בין אינון תולדין דסגירא דעינוי, לזמנין זלגין דמעין.

קמויטין דמצחיה ד' ותרין עברין רשימין פאריח על גבי לבינה. שעריה רב, האי אצלח ודחיל חטאה. שפח גרמיה בכלא, יתיר ממה דאית ביה. ובזמנא דאתנענע (עינוי) זלגין דמעין ופאיכא בחוטמיה עד דאושיד לחה ירוקא, ודא קשאי מאינון זיגי סגירו. מאן דאשתתף בהדיה אצלח. מהימנא איהו בכלא.

על כתיב שמואלא אית ג' רשימין, ב' סומקין וחד אויפם. ברם אויפם אית ליה תועלתא. האי משיף ליה לאתקרבא בכני נשא ואחיד בהו דלא יחשבון ליה פסגירא. מומא אתיליד ביה בליליא חד יומא דסתווא ביומי דעולמוי, דאכל נונא ושתא מנא ונפק לבר. ובההיא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא, וחד ענפא דיליה הוה משיף לאתפשטא לתתא. ונפק איהו בגלוייא דרישא, ומחא ביה על ידא דקורקפנ"י ושמרו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא.

וכר אתמחי האי בר נש, רשימו ביה תרין רשימין סומקין, ויהוה ענפא רשים ביה ההוא רשימו אויפם, דהא מלוי דשבתאי באופם אשתמש. ורזא דא שליט ביומא דשבתא (ו"ח נ"א בעמא דשבתאי) ולא בעמא דרישא, בגין דעמא דרישא לית לון חולקא ואחסנתא בכוכבייא ומולא, אלא בקודשא ברין הוא בלחודוי. ואצטריו לון לאחזאה תדנה ומיכלא ומשתריא ולבושין ולא תקנא ביתא ופתורא ביומא דא, דלאו הכי לכל אינון דאחזין בכוכבא דשבתאי דאצטריו לון לאתענאה ולאחזאה עיניו ודאגה ורונא ולמלכש שחורים ולכפאה שחורים ולא למיכל בשרא וסמרא ומשחא, ולא לאתעננא עינויין דעלמא, אלא למיתב בדיורא עציב ולא תפרשא מן בני נשא. (בו"ח ד"א איתא וברין וב"ח בדפו"י) ותרין אליו רוחין קורקפנ"י ושמרו"ן אתמשכאן עלוי ואודעין ליה מליו דעלמא פאמשכותא דשבתאי.

חזינא בספרא דשלמה מלפא, דאית בני נשא דאתילידו כד שלטא ענפא דא, ואינון עציבין תדיר דלא תדאן לעלמין, בר אי לעאן פאורייתא וקא אתאחדן בקודשא ברין הוא. עם כל דא, אי אית ביה בההוא בר נש יסודין ושרשין מזכו אבקן, ענפא דא דנפיק משבתאי, לזמנין נצח ליה ואחיד ליה. ואינון תרין רוחין מתפשטין ואזלין לנוקבא דטינרא, דתמן מתפנשין כל רוחין ערטילאין דלא עאלין לגו פרגודא דמלפא, ואינון ערטילאין בהאי עלמא וכד נפקי מהאי עלמא משטטי לאעלא בההוא עלמא, ונעלין תרעא באנפיהו בכל סטרין דעלמא. ולא

אשפחו וניחא עד דאינון נפקין ומשטטין בעלמא, ואלין אקרון בשמתן שכנות. וביומא דשבתא כד אתקדש יומא, ואינון לאן עאלין לגו נוקבא דחד טינרא דאיהו לבר מחומות גנתא בטורין דלבר, ומשתפכי תמן כל יומא דשבתא. ולבתר נפקי ומשטטי בעלמא ומודיעין בחיזו דליליא מילין לפני נשא.

וכד נצח ענפא דא לההוא בר נש, אינון תרין רוחין אזלין לההוא נוקבא ומתעפבין תמן עד דנפיק שבתא. פיון דנפיק שבתא נפקין אינון נשמתין ואינון רוחין בהדיהו ומתחברן פחדא ואתיין אינון תרין רוחין וחד נשמתא דגזעא דההוא בר נש, ע' דרגין לאחורא ושראן על גבי ההוא בר נש רוחא בטר רוחא, ואודעין ליה מילין דעלמא. מנייהו קשוט ומנייהו לאו קשוט, מנייהו קשוט מסטרא דנשמתא ערטילאה, דהא אשפחת תמן וניחא. ומנייהו לאו קשוט מסטרא דאינון רוחין. ולזמנין אינון רוחין אודעין ליה מילין דקשוט לזמן קריב, ודא איהו נשמתא דלא אשפחת פרוקא (ס"א פרוקא) לעלמא מע' דרגין לאחורא. כרין כוכב שבתאי משיף להאי עלמא אינון רוחין, ובגינה לא דחיל ההוא בר נש. כד שראן עלוהי ולא אזדעזע. זפאה חולקיה דמאן דאית ליה זכו דאפקן לסייעא בכל אינון עובדין.

חוממא עקים וההוא עקימו סטא לסטר זמינא דא איהו בר נש דרשים באת ה' ולזמנין באת ר' ולא מתחברן פחדא. דא איהו בר נש דממלל רפיכין. במצחיה שרטוטא חדא רברבא וד' זעירין (נ"א ואינון) ועינוי דקיקין ולא כל כד, ואינון מתהפכין לסמקא. שערין תליין שעיעין זעיר, שלשלאה רברבא הוה ליה, ותליא מגיה סיועא. אית ליה מהימנא, איהו אצלח בעובדוי, דא אית ליה פגימו דמומא דאיהו סריס חמה, או תלייא כפיסא דביעוי חד ממעוי ולא אפיק זרעא כדקא יאות. בינדא שמאלא אית אצבעא זעירא קמיט ולא אתפשט. (עכ"מ ונראה שחסר.)

אמר אדם קדמאה (תהלים קל"ט) לא נכחד עצמי ממך וגו'. מפאן דמזווגא דדכר ונוקבא אתיין נשמתא קדישא, זווגא דמלכא במטרוניתא. מאי טעמא, תחתיות ארץ, תרין (תחתין) (נ"א תחומין) תחותין אית לההוא דאיברי ארץ חפץ. אתרא דאתציירא נשמתא דדכורא לימינא ואתרא דנשמתא דנוקבא לשמאלא ועל דא בעי אתערותא מסטרא דנוקבא דדא הוא דכתיב (ישעיה מ"א) העירותי מצפון ויאת, וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. זווגא דשמשא כסיהרא, יעקב ברחל.

ויבא סגנים כמו חמר, אלין חילין דעלמא דנפקו מאדם קדמאה. בתר הכי (תהלים קל"ט) גלמי ראו עיניך, פשהיתי מוטל גולם בלי צורה. ממזרח למערב ראו עיניך הדורות העתידות לצאת ממני, פי (אתה) הוא קורא הדורות מראש.

ועל ספרך כלם יכתבו, זה ספר תולדות אדם לדיוקנין, דבהאי ספר של (כל) צדיקים הוו מתחקין כל (וכל) דיוקנין דעלמא בצירופא דאתוון זר"ה פס"ץ ותמן כלם יכתבו

בציריין דקמיטין במשכא דאדם, פגוונא דרקייע השמים דתמן פוכבייא. חמוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא, (ישעיה מ) לזרעא דישראל עבדי יעקב אשר פתרייה דאינון אקרון אדם. דכתיב (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ובגנייכוון אתפרי עלמא. הָדָא הוּא דכתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לני ראשית תבואתה, דאינון עאלו במחשבה עד לא אתפרי עלמא. וכלהו (תהלים קל"ט) על ספרך פלם יכתבו ימים יוצרו. לכלהו יומין עלאין במנון.

משכו וקחו לכם. (שמות י"ב) משכו יומין עלאין לאנתרא ליומין תתאין שס"ה ורביע יום, ומקצת יומא ככוליה יומא, לחושפון משכו. ומאן דמשיף מתמן, משיף נהירו לסיהרא לקדשא לה. (תהלים קל"ט) ולא אחד בהם, דא דוד משיחא דלא הוה ליה יומין לאתנהרא, ואיהו משיף ליה שבעין שנין, פמה דאת אמר (תהלים ל"ט) הנה טפחות נתתה ימי. מאי טפחות, ט' פחות. טב הכא דפחית לון מיומי אדם, למיהב ליה לדוד דהוה טוב רואי. טוב דיליה מאדם קדמאה דעבד עמיה צדקה בגין דיהא מוכן דוד לעשות צדקה לישראל. פגוונא דקביל דוד עני ואביון, הכי יהיב למספני וכלא במשפט פמה דאת אמר (שמואל ב' ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.

ואתערו, שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה, בגין דיעקב יושב אהלים ואוליף תמן בבית שם ועבר ואברהם ויצחק למפלח לקודשא בריה הוא, בגין דאיהו בכור. דכתיב (שמות ד) בני בכורי ישראל ועבודה בבכורות ודאי הוה.

ספרא דאדם קדמאה הוה ליה ליעקב וספרא דחנוף וספרא די ספירות דיצירה דאברהם אבינו. והא אתערו מסכת עבודה זרה דאברהם אבינו עליו השלום ת' פרקים, ומפל אינון ספרים אוליף ליעקב אבינו עליו השלום איש תם יושב אהלים, חכמתא סגיא, והוה שופריה. ושרטוטין דיליה פגוונא דשרטוטין דאדם קדמאה.

והא פגוונא דאדם קדמאה דאיהו קדם ליצירה, יציר פפיו של הקדוש ברוך הוא, אוף הכי יעקב ראשון, ראשון לשלימו. קדש ישראל לני ראשית וגו', דהוה ערסיה שלים, מה דלית הכי באברהם דנפיק מגייה ישמעאל ובני קטורא ואינון סיגי הפסף. ואדם, דנפק מגייה קיז. ונח, דנפק מגייה חם. ויצחק, דנפק מגייה עשו, סיגי דהבא. אכל יעקב, ערסיה שלימא איהי. ועל דא ביה פחר ה' מפל העמים (תהלים קל"ה) פי יעקב פחר לו יה ישראל לסגולתו וכתיב (דברים ל"ב) פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. (ע"כ סתרי תורה). (עד כאן

מההשמטות).

זהר:

רבי יצחק ורבי יוסי, הווי יתבי יומא חד ולעאן באורייתא בטבריא. אעפר רבי שמעון, אמר לון במאי עסקיתו, אמרו ליה, בהאי קרא דאוליפנא מגייה דמור, אמר לון מאי איהו. אמרו ליה, האי דכתיב, (בראשית

(ה) זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. והא אתמר, דאחמי קדשא בריך הוא לאדם הראשון, כל אינון דריין דהוון זמינין למיתי לעלמא, וכל אינון פרנסין, וכל אינון חכימין, דהוון זמינין בכל דרא ודרא.

ורזא אוליפנא, זה ספר. אית ספר ואית ספר. ספר לעילא, ספר לתתא. ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק, ואקרי זה. ובגין דלא לאפרשא לון, דאינון תדיר פחדא ביחודא חדא, פתיב, זה ספר תריין דרגין דאינון חד, פללא דכר ונוקבא.

ודא איהו כללא חדא, דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בכני נשא, פללא דכל תולדות, אינון פרזא תולדות אדם ודאי. דהא מההוא צדיק דקאמר, פרחין אינון נשמתין פתיאובתא חדא, ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר דנפיק מעדן, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ודא איהו רזא דאדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר ביום ברא אלהים אדם, דא אדם דלתתא, דהא תריין אדם פתיבי כהאי (דף ע' ע"ב) קרא, חד רזא דלעילא, וחד רזא דלתתא, אדם דאיהו רזא דלעילא, איהו בגניזו, דגניז קרא, בדכר ונוקבא ברזא חדא, דכתיב זה ספר, דא כללא דכר ונוקבא כחדא. פיון דעבדו תולדות פחדא, קרא לון אדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר דאתגלייא מלתא, מגו סתימו עלאה קדמאה דקרא, ברא אדם לתתא, דכתיב ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. בדמות (ס'א דא איהו) דאדם איהו כהאי חיזו דאתחזי דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיזו בדיוקנא בקיומא, אלא מתעברן מיניה, אוף הכי בדמות אלהים.

דכר אחר, בדמות אלהים, דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא, ברזא (תהלים קלט) דאחור וקדם. אחור: ברזא דשמור. וקדם: ברזא דזכור. ובאלין תליין כל פקודי אורייתא, שית מאה ותליסר פקודי אורייתא, פללא דכלא. ותניין, אחור לעובדא דבראשית, וקדם לעובדא דמרפכה. וכלא דא בדא תליא. בדמות אלהים, בההוא דיוקנא ממש, והא אוקים ליה מר.

תו, זה ספר תולדות אדם: לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דבר נש, לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש, דיוקנא דרזין דבר נש, בשערא, במצחא, בעיינין, באנפין. בשפוון, ובשרטוטי ידין, ובאודנין. באלין שבע בני נשא אשתמודען.

בְּשַׁעֲרָא. הָאִי מָאן דְּשַׁעֲרִיהּ קָמִיט, וְסָלִיק לְעִילָא עַל רִישֵׁיהּ, מְאָרִיהּ
דְּרָגִיזוּ. לְבִיהּ קָמִיט פְּטוּפָסָא, לָאוּ כְּשָׂרְאן עוֹבְדוּי. בְּשׁוֹתְפוּ
אֶתְרַחֵק מִנִּיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יְתִיר, וְתָלִי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ לְשׁוֹתְפוּ, וְרוּוְחָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ,
וְאִיהוּ בְּלַחֲדוּי לָאוּ הָכִי. מְאָרִי דְרִזִין אִיהוּ בְּאִינוּן רִזִין עֲלָאִין.

בְּרִזִין זְעִירִין לָא (דף ע"א ע"ב) קָיִמָא בְּהוּ. עוֹבְדוּי פְּשָׂרָאן וְלָא פְּשָׂרָאן.
וְאִי תָלִי לְתַתָּא, וְלָא שְׁעִיעַ, לְבִיהּ לָא דְחִיל, מְאָרִיהּ דִּזְדוּנָא אִיהוּ. פְּסִיף
בְּעוֹבְדִין דְּכַשְׁרָן, וְיָאן קָמִיהּ, וְלָא עָבִיד. וְכַד אִיהוּ סִיב, אַהֲדַר לְמַהוּי
דְּחִיל וְיָאן עוֹבְדוּי. וְהִנֵּי מִיְלִי, בְּמִילִי דְעֶלְמָא. אֲבָל בְּמִילִי דְשַׁמְיָא, יַעֲלַח
מָאן דִּיקָרַב בֵּיהּ. לָא יִתְגַּלּוּן לִיהּ רִזִין עֲלָאִין, אֲבָל רִזִין זְעִירִין טָב אִיהוּ
לְנִטְרָא לּוֹן, מִמְלָה זְעִירָא עָבִיד רַב, וּמְלוּי אֲשַׁתְּמַעוּ. וְרָזָא דָא זִי"ן, בְּאִינוּן
אֶתְנוּן דְּשִׁיעוּרָא דְמַר.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא יְתִיר צְהִיב, אַצְלַח בְּכָל עוֹבְדוּי בְּמִילִי דְעֶלְמָא, וּבִסְחוּרָא,
וּבְדָדְמִי לּוֹן. וְתָרַן אִיהוּ דָא אַצְלַח לַחֲדוּי. מָאן דִּמְתַּחְבֵּר בְּהַדְיָה,
לָא אַצְלַח לְיוֹמִין סְגִיאיִן, אֶלָּא אַצְלַח מִיַּד, וְהָהִיא אַצְלַחוּתָא פְּרָחָא מִנִּיהּ.
וְרָזָא דָא דְאִיהוּ בְּכֻלָּא דָּאֵת ז'.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא דְלָא צְהִיב, לְזַמְנִין אַצְלַח, לְזַמְנִין לָא אַצְלַח. דָּא אִיהוּ
לְשׁוֹתְפוּ וְלֹא שְׁתַּדְלָא בְּהַדְיָה, טָב לְזַמְן קָרִיב, וְלָא לְזַמְן רַחֵיק,
דְּהָא לְזַמְן רַחֵיק יַחְשׁוּב מַחְשְׁבִין. וּבְגִין דְּלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ, הוּי טָב לְזַמְן
קָרִיב. דָּא יַעֲלַח בְּאוּרִייתָא אִי יִשְׁתַּדֵּל אַבְתְּרָהָא, וְיַעֲלַחוּן בֵּיהּ אַחְרָנִין. לִית
לִיהּ רָזָא לְזַמְן רַחֵיק.

דְּחִיק לְבָא אִיהוּ. יַחְמִי בְּשַׁנְאוּי. לָא יְכַלִּין לִיהּ שַׁנְאוּי, וְאִיהוּ דְּחִיק לְבָא,
וְאִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת י', דְּלָא קָיִמָא בְּכֻלָּא דָּאֵת ז', אֶלָּא י' בְּלַחֲדוּי, בְּרָזָא
דְּאֶתְנוּן דְּקִיקִין.

שַׁעֲרָא דְמָרִיט, יַעֲלַח בְּעוֹבְדוּי, וְרַמְמָה אִיהוּ כַּפִּין בְּבִיתִיהּ. אֶתְחַזִּי דְּחִיל
חַטָּאָה לְבָר, לָאוּ הָכִי לְגוּ. דָּא עַד לָא סִיב. אִי שַׁעֲרִיהּ מָרִיט, לְבַתֵּר
דְּסִיב, אֶתְהַפֵּךְ מִפְּמָה דְהָהּ בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

וְהִנֵּי מִיְלִי שַׁעֲרָא דְמָרִיט בֵּין עֵינָוִי, עַל גְּבִי מוּחָא, בְּאַתֵּר דְּאַנַּח תְּפֻלִּין.
וְאִי בְּאַתֵּר אַחְרָא דְרִישָׁא, לָאוּ הָכִי. וְלָאוּ אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמְמָה, אֶלָּא
מְאָרִיהּ דְּלִישְׁנָא בִישָׁא. בְּלַחֲשׁוּ, בְּלָא אַרְמוֹת קְלָא. לְזַמְנִין דְּחִיל חַטָּאָה
אִיהוּ, לְזַמְנִין לָא. וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת ז', כַּד פְּלִיל אֵת י'.

עַד הָכָא, רִזִין דְּשַׁעֲרָא לְמָרִי מְדִין, דִּידְעֵי אַרְחֵי וְרִזִי דְּאוּרִייתָא,
לְאֶשְׁתְּמוּדְעָא טְמִירוּ דְּכַנֵּי נֶשָׂא, דְּאִינוּן בְּצֻלָּם אֱלֹהִים סְתוּם שְׁמָא,

דאתפרש לכמה ארחין.

ברזא דמצחא, באַת נ', דאיהו שלימו דאַת זי"ן, לזמנין אתפלילת ברזא דאַת ז', ולזמנין איהו בלחודדא. מצחא דאיהו דקיק וחד, בלא עגולא דא הוא בר נש דלא מתישבא בדעתיה, חשיב דאיהו חפים, ולא ידע. אתבהיל ברוחיה. חייף (ס"א נשיך) בלישניה פחויא.

קמיטין דמצחיה רברבין, ולאוי אינון בזווגא. בשעתא דמליל אתעבידו אינון קמיטין במצחיה, ולאוי בזווגא. רשימין אחרנין די במצחיה פלהו בזווגא. דא, בעי דלא לאזדווגא ליה, אלא זמנא זעירא, ולא זמנא סגי. פל מה דעבד וחשב, איהו לתועלתיה, ולא חייש לתועלתא דאחרנין. לאוי איהו מארי דרזין פלל. דא איהו, (משלי יא) הולף רכיל מגלה סוד, ולא חשיב מלוי פלל. דא איהו ברזא דאַת נ' דכלילא באַת ז', ולא אקרי נאמן רוח בקיומא.

מצחא דקיק בעגולא, דא איהו בר נש חפימא, במה דאסתפל. לזמנין אתבהיל ברוחיה. רחימו דיליה בחדוה. רחמן איהו על פלא, אסתפל במלין סגיאין. אי ישתדל באורייתא להוי חפים יתיר.

תלת קמיטין עלאין רברבין במצחיה בשעתא דאיהו מליל. תלת קמיטין קריב לעינא חד. ותלת קמיטין על עינא אחרא. בכי בשעתא דארגיז. דא איהו טב יתיר מפמה דאתחזי. ארמי בתר כתפוי פל מלין דעלמא, בין בעובדוי, בין במלין אחרנין, ולא חייש. אצלח באורייתא. פל בר נש (דף ע"ב ע"א) דישתדל בהדיה יתיר ממלין אחרנין דעלמא, לזמנין אתדבק רעותיה בקדשא בריף הוא, ולזמנין לא. בדינא לא אצלח. אתרחק איהו מן דינא. ורזא דא את נ' בלחודדוי, דלא אתפלילת באַת ז'. ובגין דלא אתפלילת באַת ז', אתרחק מן דינא, ולא קאים ביה, ורחימותא איהו סטרא דיליה.

מצחא דאיהו בלא עגולא, ואיהו רברבא. האי איהו בר נש דכל זמנין פד קאים, וכד אזיל, פפיף רישיה. האי אתפלילג לתרין לסטרין, ואינון סטרי שגעונא. סטרא חדא איהו שגעונא דאתחזי, ובני נשא אחרנין ידעין שגעונא, דאשתמודעא קמי כלא, ואיהו טפשא.

במצחיה אית ארבעה קמיטין רברבין, לזמנין בשעתא דמליל קמיט לון במצחיה, ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה, ולא אתחזון. אינון קמיטין אתחזון, קמיטין אחרנין רברבין בסטרא דעינוי, חייף למגנא. פומיה רברבא. לאוי איהו בר נש לתועלתא. סטרא אחרא איהו. שגעונא דאתפסי ביה, ובני נשא לא מסתפלן ביה. ואיהו אתחפם במה

דַּאשְׁתַּדַּל, וְאֶפִּילוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲבָל לֹא לְשִׁמָּה, אֲלֵא בְּגִין לְאַתְגָּאָה בְּפִנֵּי עַמָּא. וְכֵלָא בְּלַחֲשֵׁי וּבְגִאָוֹת לְבָא, לְאַחְזָאָה דְּאִיהוּ זַפְאָה וְלֹאוּ הָכִי. כֹּל מְלוּי לֹאוּ אֵינוֹן לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא בְּגִין פְּנֵי נִשְׂא. וְחֹשִׁיב מִחֻשְׁבִּין, וְאִנְהִיג גְּרָמִיָּה. כְּמִנְהֶגָא דְּלִבְר, דִּי־סִתְּפִלוֹן בֵּיהּ. הָאִי אִיהוּ בְּרָזָא דָּאת נ', דִּי בְּכֵלָא דָּאת ז'.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּעִגּוּלָא רַבְרָבָא, פְּקִיחָא אִיהוּ, דְּבָרְנוּ (ס"א דְּכַרְנִי) דְּכֵלָא בֵּיהּ. יָדַע בְּכֹל מַה דַּאשְׁתַּדַּל, אֶפִּילוּ בְּלֹא אוּמְנָא דִּי־לִיף לִיהּ. אֲצִלַּח בְּכֹל מַה דַּאשְׁתַּדַּל. וּבְמִמוּנָא, לְזִמְנִין אֲצִלַּח, לְזִמְנִין לֹא. מִמְלָה זְעִירָא אֲסִתְּכַל בְּמַלְיִן סְגִיאִין. נְבוּן אֲקָרִי. לֹא חֵיִישׁ לְמַלְיִן דְּעֵלְמָא, וְאֶפִּילוּ דִּי־נִדְעָ דִּיתְפָּסִיף (דף ע"ב ע"א) בְּהוּ לֹא חֵיִישׁ לוֹן, וְלֹא שְׁוִי עַל לְבִיָּהּ. רְכִיף לְבָא אִיהוּ. תְּרִין קְמִיטִין עֲלֵאִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיָּה. חַד קְמִיטָא עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחְרָא. וְאֲשִׁתְּכַחוּ תְּלַת קְמִיטִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיָּה, בְּאֲלִין דְּעֵינִין, בַּר קְמִיטָא תְּתָאָה, דְּאִיהוּ אֲתְּפִלְג עַל עֵינִין. דָּא חֻשִׁיב מִחֻשְׁבִּין לְגוּ וְלֹא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא חֻשִׁיב לְבְנֵי נִשְׂא כְּעוּבְדוּי, וְדַחִיל אִיהוּ לְפּוּם שַׁעְתָּא, וְלֹא יִתִּיר. לְפִיּוּסָא, אֲתְּפִיּוּסָא כְּעוּבְדוּי דְּלִבְר מְקָמִי בְּנֵי נִשְׂא, לֹאוּ אֵינוֹן, אֲלֵא לְזִמְנִין פְּרָבִיא, וְלְזִמְנִין בְּחֻכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאת נ', דְּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי, דְּלֹא אֲתְּפִלִּיל בָּאת ז'. וְחֻלְשָׁא אִיהוּ, דְּלֹא אֲתְּפִלִּיל בְּאֲלִין אֲתוּוֹן קְדָמָי, אֲלֵא אֲסִתְּמִיךְ לָאת ס' לְאַתְּפִלְלָא בֵּיהּ. וְלֹא בְּאֲתוּוֹן קְדָמָי. עַד הָכָא רְזִין דְּחֻכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרָזָא דְּעֵינִין, בְּרָזָא דָּאת ס', בְּהֵוּא גְּוּנָא דְּסַחְרָא לְבַר, וְכֻמָּה דִּיתְבָּא עֵינָא, דִּיתְבָּא עַל שְׁלִימוּ, דְּלֹא שְׁקִיעַ, הָאִי לֹאוּ רַמָּאָה הִיא, וְרַחִיק מְרַמָּאוּתָא, דְּלֹא אִית בֵּיהּ כֹּלָל.

גְּוּנֵי דְּעֵינִין אֵינוֹן ד'. חוּרוּ לְבַר, דְּסַחְרָא עֵינָא, פְּגוּוּנָא דְּכֹל בַּר נִשְׁ. לְגוּ מְנִיָּה אוּכְמָא דְּסַחְרָא, וְאַתְּפִלִּיל חוּרוּ וְאוּכְמוּ פְּחָדָא. לְגוּ מְנִיָּה יְרוּקָא. וְאַתְּפִלִּיל בְּאוּכְמָא. לְגוּ מְנִיָּה הֵוּא בַת עֵינָא, נְקוּדָא אוּכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נִשְׁ דְּחִיִּיף תְּדִיר, וְחַדִּי בְּחָדוּ. וְחֻשִׁיב מִחֻשְׁבִּין לְטַב, וְלֹא אֲשִׁתְּלִימוּ אֵינוֹן מִחֻשְׁבִּין, בְּגִין דְּסִלִּיק לוֹן מִיַּד מְרַעוּתִיָּה. אֲשִׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּעֵלְמָא. וְכַד אֲשִׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּשִׁמָּא, אֲצִלַּח. הָאִי אֲצִטְרִיף לְאַתְּתַקְפָּא בֵּיהּ לְאַשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא יִצְלַח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינוֹי רַבְרָבִין, וְכִסְיִין לְתַתָּא. בְּאֵינוֹן גְּוּוּנִין דְּעֵינָא אִית רְשִׁימִין סוּמְקִין דְּקִיקִין בְּאַרְפָּא. אֵינוֹן רְשִׁימִין אֲקָרוּן אֲתוּוֹן זְעִירִין דְּעֵינָא. בְּגִין דְּאֵינוֹן גְּוּוּנִין דְּעֵינָא. אִי (דף ע"ב ע"א) נְהָרִין בְּנְהִירוּ, הֵוּא נְהִירוּ סִלִּיק

אתוון לאתחזאה, לאינון מארי דמדין. באינון רשימין אתרנין דקיקין,
והאי איהו באת ס', וכלילא באת ה'.

עיינין ירוקין דסתרין (נ"א דמסתרא) בחורו, ומתערבין אינון ירוקין, בההוא
חורו. רחמנא איהו, ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה, ולא חשיב
לנזקא דאתרנין כלום.

גוונא אוכמא לא אתחזי ביה. חמיד איהו ולא מסטרא בישא. ואי סלקא
בידיה מסטרא בישא, לא יתוב מניה. מהימנא איהו במה
דאשתמודעא. ובמה דלא אשתמודעא לאו מהימנא איהו. מאריה דרזין
איהו, במלה דאיהו רזא, עד דישמע לההוא רזא באתר אתרא. פיון
דשמע ליה גלי כלא. ולא עמיה רזא כלל, דכל מלוי לאו אינון בשלימו.
גווגי עינוי סחרן בחורו ובירוקא. דא איהו ברזא דאת ה', ואתפליל באת
ז', ובאת ס'.

עיינין צהיבין ירוקין, שגעונא אית ביה. ובגין שגעוניה איהו פום ממלל
רברבן, ועביד גרמיה פבר נש רב, ברברבנו. ומאן דאתתקף ביה,
נצח ליה. לא אתחזי לרזין דאורייתא, דהא לא שכיף בלביה, באינון רזין.
דעביד גרמיה רב בהו. דא איהו ברזא דאת ה', ואתפליל באת ז' בלחודוי,
ואתרחק מאת ס'. ובגין דאיהו עבד גרמיה ברברבנו, אתרחק מניה מאת
ס', ולא אתקריב בהדיה. דא כד איהו מליל, עביד קמיטין סגיאין
במצחיה.

עיינין חורון, דסתרין זעיר בירוקא, מאריה דרוגזא, ורחמנא איהו לרוב
זמנין. וכד אתמלי רוגזא, לית ביה רחמו כלל, ואתהפך לאכזריות.
לאו איהו מאריה דרזין, דא איהו ברזא דאת ה', דאתפליל באת ס'.

עיינין ירוקין וחרורן פחדא, וזעיר מגוון אוכסם בהו, דא איהי מאריה
דרזין, ואצלח בהו. ואי שארי (דף ע"ג ע"ב) באצלחותא אצלח וסליק.
שנאוי לא יכלין ליה, ואיהו שליט עליהו בשולטנו, ואתפפין קמיה. דא
איהו ברזא דאת כ', דאתפליל ברזא דאת ס'. ועל דא איהו שליט, אי
שארי ביה. עד הקא רזין דעיינין לאינון מארי דחכמתא.

רזא דאנפין, לאינון מארי דחכמתא פנימאה. דיוקנין דאנפין, לאו אינון
ברשימין דלבר, אלא בגו רשימא דרזין פנימאין. דדיוקנין דאנפין,
מתהפכן מגו דיוקנין דרשימו דאנפין, סתימין ברוחא דשריא לגו. ומגו
ההוא רוחא, אתחזי לבר דיוקנין דאנפין, דאשתמודען לגבי אינון
חפימין.

דיוקנין דאנפין אשתמודען מגו רוחא. רוחא אית פבר נש, דרזין דאתוון

חֲקִיקִין בִּיה. וְכִלְהוּ אֶתְוּן סְתִימִין גּוֹ הֵהוּא רוּחָא, וּלְפּוּם שַׁעְתָּא סְלִקִין רְשִׁימִין דְּאִינוּן אֶתְוּן לְגוֹ אַנְפִין. וּכְמָה דְּאִינוּן אֶתְוּן סְלִקִין, הָכִי אֶתְחַזְוִין אַנְפִין, בְּדִיוקְנִין רְשִׁימִין לְפּוּם שַׁעְתָּא, בְּחִיזוֹ דְּלֹא קְיִימָא. בַּר אִינוּן מְאָרִי דְּחֲכֻמָּתָא דְּאֶתְקִימָן בְּהוּ, וְלֹא אֶתְנָשִׁי מִנִּיּהוּ.

הֵהוּא אֶתְר דְּאֶקְרִי עֲלָמָא דְּאֶתִי, (אִיהוּ רִזָּא דְּאִוְרִייתָא) וּמִתְמָן נִפְקָא רִזָּא דְּאִוְרִייתָא, בְּכִלְהוּ אֶתְוּן דְּאִינוּן תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֶתְוּן, כְּלָלָא דְּכִלָּא. וְהֵהוּא נְהָרָא דְּנִפְיָק מִעֵדָן, נָטִיל כְּלָא. וְכַד פֶּרְחָן מִנִּיהּ אִינוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, כְּלָהוּ מְצֻטְיִירָן בְּצִיּוּרָא דְּאִינוּן אֶתְוּן, וְהָכִי נִפְקִי כְּלָהוּ. וּבְגִין כֶּן, רוּחָא דְּבַר נֶשׁ דְּמְצֻטְיִירָא בְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן, עֶבֶיד צִיּוּרָא בְּאַנְפִין. אֲמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי הָכִי צִיּוּרָא דְּאִימָא, לֹא מְצֻטְיִירָא גּוֹ הֵהוּא רוּחָא, אֲמַרוּ, הָכִי שְׁמַעְנָא מִנִּיהּ דְּמַר, דְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן מְסֻטְרָא דְּלַעֲלָא, וְצִיּוּרָא דְּאִימָא מְצֻטְיִירָא בְּהֵהוּא רוּחָא לְתַתָּא. צִיּוּרָא דְּאֶתְוּן אֶתְגְּנִיזוּ לְגוֹ, וְצִיּוּרָא דְּאִימָא כְּלִיט לְבַר.

צִיּוּרָא דְּאִימָא, פְּנִי אָדָם, פְּנִי אַרְיִ"ה, פְּנִי שׁו"ר, פְּנִי נֶשׁ"ר. וְרוּחָא עֶבֶיד צִיּוּרָא דְּכִלְהוּ לְבַר לְפּוּם שַׁעְתָּא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִיהוּ מְסֻטְרָא (ד) צִיּוּרָא דְּרוּחָא כְּלָטָא לְבַר, וְאֶתְחַזִּי וְאֶתְגְּנִיזוּ. וְכָל הַנִּי דְּיִוְקְנִין, אֶתְחַזִּין, מִתְצֻטְיִירָן בְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן אַף עַל גַּב דְּאִינוּן גְּנִיזִין. אֲלִין אַרְבַּע דְּיִוְקְנִין אֶתְחַזִּין לְפּוּם שַׁעְתָּא, לְאִינוּן מְאָרִי דְּעִינִין, דְּיִדְעִין בְּרִזָּא דְּחֲכֻמָּתָא לְאֶסְתְּפִלָּא בְּהוּ.

צִיּוּרָא קְדָמָא"ה, כַּד אָזִיל בַּר נֶשׁ בְּאַרְחָא קְשׁוּט, אִינוּן דְּיִדְעִין בְּרִזִין דְּמִרְיָהוּן מְסֻתְפִלָּן בִּיה, בְּגִין דְּהֵהוּא רוּחָא דְּלְגוֹ, מִתְתַקְנָא בִּיה, וּכְלִיט לְבַר, צִיּוּרָא דְּכִלָּא. וְהֵהוּא צִיּוּרָא אִיהוּ צִיּוּרָא דְּאָדָם, וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא שְׁלִים יִתִיר מִכָּל צִיּוּרִין. וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא, דְּאֶעְפֹּר לְפּוּם שַׁעְתָּא, קָמִי עִינִיּהוּ דְּחֲפִימִי לְבָא. הָאִי כַּד מְסֻתְפִלָּן בְּאַנְפּוֹי לְבַר, אִינוּן אַנְפִין דְּקִימָן קָמִיה, עִינִין דְּלְבָא רַחִים לוֹן.

אַרְבַּע סִימְנִין דְּאֶתְוּן אִית בְּהוּ, שׁוּרִיָקָא חַד כְּלִיט בְּשִׁכְבוֹ, מְסֻטְרָא דִּימִנָא, וְשׁוּרִיָקָא חַד דְּכִלִּיל תְּרִין אַחְרָנִין דְּאַחִידָן בִּיה, בְּסֻטְרָא דְּשְׁמָלָא. וְאֲלִין ד' סִימְנִים, אִינוּן ד' אֶתְוּן, דְּאַקְרוּן עֵדוּת וְסִימְנָא דָא ע'. הֵהוּא שׁוּרִיָקָא דְּסֻטְרָא יְמִנָא, דְּכִלִּיט בְּשִׁכְבוֹ. ד' וְאִינוּן תְּרִין אֶתְוּן דְּמִתְחַבְרָן בִּיה (כ"א ו"ת אִינוּן עֵדוּת), ו"ת אִינוּן הֵהוּא שׁוּרִיָקָא דְּכִלִּיל תְּרִין אַחְרָנִין, וְדָא אִיהוּ רִזָּא דְּכְתִיב, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ דְּכָל מְאָן דְּחָמָא לִיה הָוָה רַחִים לִיה בְּלַבּוּי, וּבְרַחִימוֹ אֶשְׁתָּלִים.

וְרַעָא דְּדוּד מִתְהַפְכָן בִּיה חִיזוֹ דְּגוּוֹנִין, וּבְגִין כֶּן טַעָה שְׁמוּאֵל, דְּכְתִיב,

(שמואל א טז) אל תפֹּט אֶל מְרֵאָהוּ, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא הָוָה בֵּיהּ בְּאַלְיָאב, דְּלָא הָוָה הָכִי בְּדוּד, דִּיּוֹקְנִין דְּדוּד טְמִירִין אִינוּן, דִּהָא דִּיּוֹקְנִין דְּסִטְרָא אַחְרָא, אַתְּכִלִּיל גּוּ דִּיּוֹקְנִין, וְהָוָה דִּיּוֹקְנָא דְּסִטְרָא אַחְרָא אַתְחֲזִי בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, דְּאֵעֵבֵר עַל עֵינִין לְפּוּם שְׁעָתָא, וּבְהִיל לְבָא וְדְחִיל, וּלְבַתֵּר (שמואל א טז) וְטוֹב רוּאֵי וַיֵּי עֲמוּ. וְדָא אִיהוּ עֲדוּת לְגַבִּיהּ.

דִּיּוֹקְנָא דָּא דְאָדָם, כְּלִיל כָּל דִּיּוֹקְנִין, וְכִלְהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, הָאֵי לָא בְּהִיל בְּרוּחִיהּ. בְּשְׁעָתָא דְּרוּגְזִיהּ אִיהוּ בְּנִיחָא, וּמְלוֹי בְּנִיחָא, וּמִדְּ אַתְפֵּיס. (דף ע"ד ע"ב)

זְרַעָא דְּדוּד דְּאַתְחֲזִי בֵּיהּ הָוָה דִּיּוֹקְנָא בְּקַדְמִיתָא, דְּאֵעֵבֵר לְפּוּם שְׁעָתָא עַל עֵינִין, בְּרוּגְזִיהּ בְּנִיחָא, מִדְּ אַתְפֵּיס. אָבֵל נָטִיר דְּכִבּוּ כְּנַחֲשׁ לְסוּפָא. בְּגִין דִּהָוָה סִטְרָא גְרָמָא לִיהּ, דְּסִחְרָא בְּכָל סְטָרִין. אָבֵל מוּחָא דְּכִבּוּ קְלִיפָה וּלְבָא מְתִישְׂרָא, וְנִצִּיבָא דָּא לְאִינוּן זְפֵאִין. אָבֵל חֲיִיבִין לָא מִתְעַבְרָן מִהָוָה דִּיּוֹקְנָא קְדָמָא בִישָׂא, וְאַתְחַבְרָן (ואסתאבו) בֵּיהּ בְּכִלָּא.

צִינְרָא תְנִינָא, אִי הָוָה בְּרַשׁ לָא אָזִיל כָּל כַּף בְּאַרְחָא בִישָׂא, וְאַסְטִי מִהָוָה אַרְחָא, וְתָב לְמֵאֲרִיהּ, לָא דִּהָוָה רְגִילָא בְּאַרְחֻי דְּמִתְקַנָּן, אָלָא אִיהוּ דִּהָוָה בְּאִינוּן אֲוֲרַחֵי מִתְעַדִּי, וְסִטִּי מְנִייהוּ וְתָב לְמֵאֲרִיהּ. הָאֵי אִיהוּ רוּחָא טְבָא שְׂאֲרֵי לְמִשְׁרֵי עֲלוּי, וְלֹאֲתַתְקַפָּא עַל זוּהָמָא קְדָמָא דִּהָוָה בֵּיהּ, וּבְלִיט לְבָר, בְּאַסְתְּפִלוּתָא, דְּעֵינִין לְפּוּם שְׁעָתָא, כַּחַד דִּיּוֹקְנָא דְּאַרְיָה דְּאַתְגַּבֵּר הָאֵי בְּשְׁעָתָא דְּחֲמִי לִיהּ, הָוָה חִיזוּ גְרִים לִיהּ לְאֵעֵבֵר בְּלַבִּיהּ אַרְיָה דְּמִתְגַּבֵּרָא לְפּוּם שְׁעָתָא.

הָאֵי מְסִתְפִלָּן בְּאַנְפוּי לְבַתֵּר, אִינוּן אַנְפִּין דְּלְבָא לָא רַחִים לֹון לְפּוּם שְׁעָתָא, וּמִדְּ תָב לְבִיהּ וְרַחִים לִיהּ. כַּד מְסִתְפִלָּן בֵּיהּ אַכְסִיף, וְחָשִׁיב דְּכִלָּא יַדְעִין בֵּיהּ. אַנְפוּי חֲפִינָא דְּמָא לְפּוּם שְׁעָתָא, מִתְהַפֵּכֵן לְחוּרָא אוּ לִירוּקָא. תִּלְתָּ שׁוּרִיקָן אִית בְּאַנְפוּי. חַד לִימִנָא, דְּדָא אַתְפִּשֵׁט בְּאַנְפוּי וְאַתְאַחִיד בֵּיהּ. חַד דְּסִלְקָא לְחוּטְמִיהּ לְעִילָא, וְתִרִין לְשִׂמְאָלָא. וְחַד דְּאַתְפִּשֵׁט לְתַתָּא מֵאִינוּן תְּרִין, וְאַחִיד בְּהָאֵי וּבְהָאֵי. וְאַלִּין אִינוּן אַתְוּון דְּמִתְחַקְקָן בְּאַנְפוּי, וְאַלִּין בְּלִטִּין דְּלָא שְׂכִיבִין. וְכַד מְתִישְׂבָא וְאַרְגִּיל בְּאַרְחָא קְשׁוּט, שְׂכִיבִין.

זְרַעָא דְּאִינוּן אַתְוּון אִיהוּ קָרִיב. דָּא הָוָה רַחִיק, וְהִשְׁתָּא אִינוּן אַתְוּון בְּלִטִּין בְּאַנְפוּי, וְסִהֲדִין בֵּיהּ בְּבִהִילוּ. וְסִימְנָא דָּא ק' (ד"א ח') מְסִטְרָא יְמִנָא אַתְוּון אַחְרָנִין מְסִטְרָא (דף ע"ה ע"א) שְׂמָאֵלָא, וְאַף עַל גַּב דְּשׁוּרִיקָי אַחְרָנִין אַתְחֲזוּן בְּאַנְפוּי, לָא בְּלִטִּין לְבָר כְּהִנֵּי. בְּרַזְמָנָא דִּהָוָה אָזִיל בְּעַקִּימוּ. הָאֵי אִיהוּ זְרַעָא דְּדוּד, אַתְהַפֵּף מְחִיזוּ דָּא. בְּקַדְמִיתָא אַתְחֲזִי בְּדִיּוֹקְנָא

דָּאָדָם, וּלְבַתֵּר קַיִימָא בְּדִיּוּקְנָא דְאַרְיָה, וְאַתְפָּרַשׁ בְּדִיּוּקְנָא דְסִטְרָא אַחְרָא, וּבְכֻלָּא, מִתְהַפְּכָא מִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׂא.

צִיּוּר"א תְּלִי"תָאָה, אִי הֵהוּא בַר נָשׁ אֲזִיל בְּאַרְחָא דְלָא מְתַקְנָא, וְסִטִּי אֲוֹרְחֵי מְאַרְחֵי דְאוּרִייתָא, הֵהוּא רוּחָא קְדִישָׁא אֲסַתְּלֵק מִגְּנִיה, וְרוּחָא אַחְרָא אַתְחִזִּי בֵּיה, וּדִיּוּקְנָא אַחְרָא, וּבְלִיט לְבַר, בְּאַסְתְּפְלוּתָא דְעֵינִין דְּחַפְיָמִי לְבָא, לְפֻּם שְׁעָתָא דִּיּוּקְנָא דְשׁוּר. בְּשַׁעְתָּא דְחֻמָּאן לִיָּה, מְעַבְּרִין בְּלַבִּייהוּ הֵהוּא דִּיּוּקְנָא, וְאַסְתְּפְּלֵן בֵּיה.

תְּלַת קוּרְטָמִי סוּמְקִי בְּאַנְפוּי, בְּסִטְרָא דִּימִינָא, וְאַינֻן שׁוּרִיָּקִי סוּמְקִין דְּקִיקִין. וְתַלְתַּת בְּשֻׁמְאָלָא, וְאַלִּין אִינֻן אַתְוֹן דְּבַלְטִין בֵּיה. חַד אִיהוּ שׁוּרִיָּקָא דְקִיקָא בְּעַגּוּלָא, וְתַרִּין דְּקִיקִין אַחְרָנִין עֲלִיָּה, וּכְלָהוּ בְּעַגּוּלָא. וּכְדִין שְׁקִיעִין עֵינֵי.

וְרָזָא דְאַינֻן אַתְוֹן. חַד אִיהוּ כ', תַּרִּין אַחְרָנִין ר"ת אִינֻן. וּכְן לְסִטְרָא שְׁמָאָלָא, וְסִימְנָא דָּא הֵהוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג) הִפְרַת פְּנִיָּהֶם עֲנָתָה בָּם וְאַלִּין אַתְוֹן אִינֻן בְּלִטִּין בְּאַנְפִּין, עַל כָּל שְׁאָר שׁוּרִיָּקִין. וְאִי תַב מִשְׁמָאָלָא לִימִינָא, אַתְפְּפִיָּא הֵהוּא רוּחָא וְאַתְתְּקַף רוּחָא דְקַדְשָׁא, וְאַלִּין שׁוּרִיָּקִין שְׁכִיבוּ, וְאַחְרָנִין בְּלִטִּין לְבַר, כְּמָה דְאַתְמַר.

זְרַעָא דְדוּד אִיהוּ בְּהַפּוּכָא, אַתְחִזִּיָּא בְּדִיּוּקְנָא דְאַרְיָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר אַתְהַדַּר בְּדִיּוּקְנָא דְשׁוּר. תַּרִּין שׁוּרִיָּקִין אוּפְמִין בְּאַנְפוּי, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְׁמָאָלָא, וְאַלִּין אִינֻן אַתְוֹן, חַד אַקְרִי ד', וְחַד אַקְרִי ע', וְכֻלָּא מִתְהַפְּכָא מִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׂא.

צִיּוּר"א רְבִיעַ"אָה, דָּא אִיהוּ צִיּוּרָא דְבַר נָשׁ, דְקַיִימָא תְּדִיר לְאַתְתְּקְנָא עַל רְזָא דְמַלְקְדָּמִין, הֵאִי אִיהוּ חִיזוּ לְחַפְיָמִי לְבָא בְּדִיּוּקְנָא דְנִשְׁר. הֵהוּא רוּחָא דִּלְיָה אִיהוּ רוּחָא חֲלָשָׁא. הֵאִי לָא אַחֲזִי בְּאַנְפִּין אַתְוֹן דְּבַלְטִין לְבַר, דְּהָא אַתְאַבִּידוּ מִגְּנִיה, וְאַשְׁתְּקַעוּ בְּזַמְנָא אַחְרָא דְמַלְקְדָּמִין, דְּאַסְתְּלֵקוּ מִגְּנִיה, וְעַל דָּא לָא בְּלִטִּין בֵּיה.

וְרָזָא דִּלְיָה, עֵינֵי לָא נְהַרִּין בְּנִצְיָצוּ, כַּד אִיהוּ בְּחֻדָּה. וּבְזַמְנָא דְסִפְרָא שְׁעַר רִישִׁיָּה וְדִיקְנִיה. בְּגִין דְּרוּחִיָּה לָא נְהִיר לִיָּה בְּאַתְוֹן, וְאַשְׁתְּקַע נְצִיצוּ דִּלְיָה דְהוּא בְּקַדְמִיתָא. לָא קַיִימָא בְּאַסְתְּפְלוּתָא דְאַנְפִּין לְאַסְתְּפְּלָא. וְרָזָא דְהֵאִי (קהלת ד) וְשָׁבַח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שְׁכָבָר מִתּוּ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הִמָּה חַיִּים עֲדָנָה. זְרַעָא דְדוּד, (תהלים כה) סוּד יִי' לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

בְּרוּחָא דְבַר נָשׁ, אַצְטִיירוּ אַתְוֹן, כְּמָה דְאַתְמַר, וְאִיהוּ בְּלִיט לֹון לְבַר, וְאַתְמַסֵּר חֲכָמָתָא דָּא לְחַפְיָמִי לְבָא לְמַנְדַּע וְלְאַשְׁתְּמוּדְעָא, רוּחָא קַיִימָא בְּרָזָא (בראשית ה) דְּזָה סִפְרָא, וְכֻלָּא בְּרָזָא דָּא קַיִימָא, בַּר חִיזוּ דְאַנְפִּין

דַּאֲתֵדֶן בְּגוּוֹנָא אַחְרָא, כְּפּוּם שׁוּלְטָנוּ (דף ע"ה ע"ב) דְּרוּחָא, אוּ מְאָרִיָּה דְּרוּחָא.
זַפְּאִין אִינוּן חֲפִימִין דְּכֻלָּא אַתְמָסֵר לֹוּן לְמַנְדַּע. עַד הָכָא רְזָא דְאַנְפִּין.

מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה בְּרְזָא דְשַׁפּוּוֹן, בְּאֵת פ' דְּכֻלִּיל בְּרְזָא דְאֵת ס'. שַׁפּוּוֹן
רְבֻרְבִין, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ מְלִיל בְּלִישְׁנָא בִישָׂא, וְלֹא אַכְסִיף, וְלֹא
דְחִיל, מְאָרִי דְמַחְלוּקַת, רְכִילָא אִיהוּ בִין הָאִי לְהָאִי. (משלי ו) וּמְשַׁלַּח מְדַנִּים
בִּין אַחִים. לָאוּ אִיהוּ מְאָרִיָּה דְרִזִּין, וְכַד אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִיָּיתָא מְכַסָּה רְזִין,
אַבְל מְאָרִיָּה דְלִישְׁנָא בִישָׂא, וְלֹא שְׁוִי דְחִילוּ בְלִבֵּיהָ.

וְסִימְנָא דָּא, אֵת פ' דְּכֻלִּיל בְּאֵת ר' וְלֹא אַתְכְּלִיל בְּאֵת ס'. הָאִי אִיהוּ
דְאַתְחֲזִי דְאִיהוּ זַפְּאָה, וְלָאוּ דְחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, וְלֹא בְעִי
לְאֲשַׁתְּדַלָּא אַבְתְּרִיָּה, בְּגִין דְּכָל מְלוּי אִינוּן בְּפוּמָא וְלֹא בְּגוּפָא.

שַׁפּוּוֹן עֲתִיקִין בְּעִתִּיקוּ, וְלָאוּ דְקִיקִין. הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ מְאָרִיָּה דְרוּגְזָא
נִתִּיר. מְאָרִיָּה דְזִדּוּנָא. לֹא יְכִיל לְמַסְבֵּל מְלָה. מְאָרִי דְלִישְׁנָא בִישָׂא
בְּפִרְהֶסְיָא, בְּלֹא כְּסוּפָא כְּלָל. לְזַמְנִין אֲשַׁתְּדַל בְּלִיצְנוּתָא. הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ
דְּבְעִי לְאַתְרַחֲקָא מִנִּיהָ.

אַתְמֹרִי דִיקְנִיָּה בְּשַׁעְרָא, הֵהוּא, לִישְׁנָא בִישָׂא, אוּרִי עָלִיָּה בְּפִרְהֶסְיָא, לִית
לִיָּה כְּסוּפָא. אֲשַׁתְּדַל בְּמַחְלוּקַת. אַצְלַח בְּמִלִּי דְעֻלְמָא. חֲמִי
בְּשַׁנְאוּי. דָּא אִיהוּ (משלי ו) קוֹרֵץ בְּעֵינָיו, עַל דָּא אַתְמֹר (משלי כא) הֵעִז אִישׁ רִשָּׁע
בְּפָנָיו. דָּא אִיהוּ בְּרְזָא דְאֵת פ' בְּלַחֲדוּי, דְּלֹא אַתְכְּלִיל בְּאֵת ס' כְּלָל,
וְלְזַמְנִין אַתְחַבֵּר בְּאֵת ר' בְּהָאִי אֵת ר' אַתְכְּלִיל.

בְּרְזָא דְאוּדְנִין, מָאן דְּאוּדְנִין רְבֻרְבִין, טַפְּשָׂא בְּלִיבֵיהָ וְשַׁגְעוּנָא בְּרוּחֵיהָ.
מָאן דְּאוּדְנִין זְעִירִין, וְקִימִין עַל קִיוּמָא. פְּקִיחָא דְלִבָּא בְּאַתְעֵרוּתָא
אִיהוּ. צְבִי לְאֲשַׁתְּדַלָּא בְּכֻלָּא. וְרְזָא דָּא אֵת י' דְאַתְכְּלִיל בְּכָל שְׁאָר אַתְוּוֹן.
עַד הָכָא, רְזִין דְדִיּוּקְנִין דְּבַר נֶשׁ. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה, רְזִין אַחְרַנִּין בְּאַתְוּוֹן
דְּמַר, דְּלֹא קִימִין גּוּ פְּרַצוּפָא, אֶלָּא לְמַנְדַּע רְזִין דְּהָאִי כְּסוּקָא, גּוּ
דְרַגִּין עֲלָאִין, בְּזַמְנִין וְתַקִּיפִין דְּהָאִי עֲלָמָא, וְלֹא זְכִינָן בְּהוּ.

אַמֵּר ר' שְׁמַעוֹן, בְּנִי, זַפְּאִין אַתּוּן בְּעֻלְמָא דִּין, וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי, וְזַפְּאִין עֵינִי,
דִּיזְפוּן לְמִיחְמִי דָּא, כַּד אִיעוּל לְהֵהוּא עֲלָמָא דְאַתִּי. בְּגִין נִשְׁמַתִּי קָרִי
לְעִתִּיק יוּמִין, הָאִי קָרָא, (תהלים כג) תַּעֲרוֹף לְפָנַי שֶׁלַּחַן נֶגֶד צוּרְרֵי דְשַׁנְתָּ בְּשֶׁמֶן
רֹאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא קָרִי עֵלּוּן, (ישעיה כו) פְּתַחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֹא
גּוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים.

אוּף אִינוּן פְּתַחוּ וְאַמְרוּ, כְּתִיב (יחזקאל א) וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת פְּנֵיפֵיהֶם, הָאִי קָרָא
אוּקְמוּהָ חֲבֵרְיָא, דְּאִינוּן יְדִין לְקַבְּלָא מְאָרִיָּהוּן דְּתִיּוּבְתָא דְתַבְּאָן לְגַבִּי
(נ"א לְבַל) קְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא. אַבְל יְדִי אָדָם, אֶלִּין אִינוּן דִּיּוּקְנִין וְרִזִּין עֲלָאִין.

דְּשׁוּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבֵר נָשׁ, וְסִדֵּר לֹוּן בְּאַצְבָּעֵן לְבָר וּלְגוּ, וּבִהֵהוּא
כ"ף.

וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֵּד בְּרָא לִיה לְבָר נָשׁ, סִדֵּר בִּיה, כָּל דִּיוֹקְנִין דְּרִזִּין
עֲלָאִין, דְּעֲלָמָא דְלַעֲיִלָא, וְכָל דִּיוֹקְנִין דְּרִזִּין תַּתְּאִין, דְּעֲלָמָא
דְלַתְתָּא, וְכֹלָא מִתְחַקְקָא בְּבֵר נָשׁ, דְּאִיהוּ קָאִים בְּצֵלָם אֱלֹהִים, בְּגִין דְּאִקְרִי
יְצִיר כ"ף.

וְרָזָא דְכ"ף, דְּאֵת דָּא דְּאִקְרִי כ"ף, דְּכִתִּיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת
הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּאֵת כ"ף. אֵת דָּא, אִית בִּיה רִזִּין
עֲלָאִין, וְדִיוֹקְנִין עֲלָאִין. בְּהַאי כ"ף תְּלִיין עֲשָׂר אַמְרִין מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא,
חֲמֵשׁ מִימִינָא, וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאלָא, וְאִינוּן חַד בְּרָזָא חֲדָא.

(תנינן בתיב יחזקאל כא) וגם אני אכה כפי אל כפי, דלחוו דא עם דא בפלוגתא ונסתלקו ברבאן מעלמא, הואיל ונאותא
ד'ישראל אתנחית לעמין. כד מתחברן כחדא, בתיב, (במדבר ז) כף אחת עשרה וזכב מלאה קמרת רטו לחבורא
חדא.) וכד הוו בחבורא חדא, בתיב, ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'.
ויברא אלהים (את האדם) דא סליקו דמחשבה ברזא פנימאה. אֵת הָאָדָם : רָזָא
דְּכֵר וְנוֹקְבָא כַחֲדָא, בְּצֵלָם אֱלֹהִים רָזָא דְכָף (אחרא).

כֵּד אֲתַבְּרִי אָדָם, מַה כְּתִיב, בִּיה, (איוב ז) עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבַּיְשֵׁנִי (דף ע"ד ע"א) וְגו'.
אִי הָכִי הָאָדָם מַהוּ. אִי תִימָא, דְּאִינוּ אֵלָא עוֹר וּבָשָׂר וְעַצְמוֹת וְגִידִים,
לָאו הָכִי, דְּהָא וְדָאִי הָאָדָם לָאו אִיהוּ אֵלָא נִשְׁמַתָּא. וְאֵלִין דְּקָאֲמַר עוֹר
וּבָשָׂר עַצְמוֹת וְגִידִים, כְּלָהוּ לָא הוּוּ אֵלָא מְלַבוּשָׁא בְּלַחוּדוּי, מְאֲנִין אִינוּן
דְּכֵר נָשׁ, וְלָאו אִינוּן אָדָם. וְכֵד הָאִי אָדָם אֶסְתַּלַּק, אֲתַפְּשֵׁט מְאֲנוּן מְאֲנִין
דְּקָא לְבִישׁ.

עוֹר דְּאֲתַלְבֵּשׁ בִּיה בְּרָ נָשׁ. וְכָל אִינוּן עַצְמוֹת וְגִידִים, כְּלָהוּ בְּרָזָא דְּחִכְמָתָא
עֲלָאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָא. עוֹר כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָא, כְּמָה דְּאוּלִּיף מוּר,
בְּאִינוּן יְרִיעוֹת, דְּכִתִּיב, (תהלים קד) נוֹטָה שָׁמַיִם פְּרִיעָה. (שמות כה) עוֹרוֹת אֱלִים
מְאָדָּמִים וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים. אִינוּן מְלַבוּשֵׁין דְלַעֲיִלָא, דְּמִסְכְּכִי לְמְלַבוּשָׁא,
אֲתַפְּשֵׁטוּתָא דְשָׁמַיִם, דְּאִיהוּ מְלַבוּשָׁא דְלְבָר. יְרִיעוֹת אִינוּן מְלַבוּשָׁא דְלְגוּ,
וְאִיהוּ קְרוּמָא דְסָכִיף עַל בִּשְׂרָא.

עַצְמוֹת וְגִידִים, אִינוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינוּן חֲזִילִין, דְּקִימִין לְגוּ. וְכְלָהוּ
מְלַבוּשֵׁין לְפְנִימָאָה, רָזָא דְאָדָם עֲיִלָּאָה, דְּאִיהוּ פְּנִימָאָה.

אוּף הָכִי רָזָא לְתַתָּא, אָדָם אִיהוּ פְּנִימָאָה לְגוּ. מְלַבוּשֵׁין דִּילִיה כְּגוּוֹנָא
דְלַעֲיִלָא. עַצְמוֹת וְגִידִין, כְּגוּוֹנָא דְקָאֲמַרְן בְּאִינוּן רְתִיכִין וּמִשִּׁירִיין.
בִּשְׂרָא אִיהוּ סָכִיף עַל אִינוּן מִשִּׁירִיין וְרְתִיכִין, וְקִימָא לְבָר, וְדָא רָזָא
דְּאֲתַמְשָׁכָא (לספרא) אַחְרָא. עוֹר דְּסָכִיף עַל כְּלָא, דָּא אִיהוּ כְּגוּוֹנָא דְאִינוּן

רְקִיעֵיךָ, דְסָכִיכוּ עַל כָּלָא. וְכִלְהוּ מִלְבוּשֵׁיךָ לְאַתְלַבְּשָׁא בְהוּ. פְּנִימָאָה דְלָגוּ
רְזָא דְאָדָם. וְכִלְא רְזָא, לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים, (תְּרֵי אֱלֹהִים הָיָא חַד כְּלָפֵי דְכָר וְחַד כְּלָפֵי נְקֵבָא) וְרְזָא דְאָדָם
לְתַתָּא כָּלָא אִיהוּ בְּרְזָא דְלַעִילָא.

בְּהַאי רְקִיעָא דְלַעִילָא, דְמַסְפָּךְ עַל כָּלָא, אַתְרִישִׁימוּ בֵיה רְשִׁימִין,
לְאַתְחַזָּאָה וּלְמַנְדַּע בְּאִינוּן רְשִׁימִין, דְאַתְקַבִּיעוּ בֵיה מְלִין וְרִזִין
סְתִימִין. וְאִינוּן רְשִׁימִין דְכַכְבֵּיא וּמְזִלִי, דְאַתְרִישִׁימוּ וְאַתְקַבִּיעוּ בְּהַאי
רְקִיעָא, דְסָכִיף לְבַר. אוּף הָכִי עוֹר, דְאִיהוּ סְפוּכָא לְבַר בְּבַר נֶשׁ, דְאִיהוּ
רְקִיעָא דְסָכִיף עַל כָּלָא, אִית בֵּיה רְשִׁימִין וְשִׁרְטוּטִין, וְאִינוּן כַּכְבֵּיא וּמְזִלִי
דְהַאי עוֹר. לְאַתְחַזָּאָה בְּהוּ, וּלְמַנְדַּע בְּהוּ, מְלִין וְרִזִין סְתִימִין, בְּכַכְבֵּיא
וּמְזִלִיא, לְעֵינָא בְּהוּ חֲפִימֵי לְפָא, וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּהוּ לְמַנְדַּע אֲסַתְפְּלוּתָא
בְּאַנְפִין, בְּרִזִין דְקָאֲמָרִין, וְרְזָא דָא, (ישעיה מז) הוֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחוּזִים בְּכַכְבִּים.
וְדָא אִיהוּ, כַּד אִינוּן נְהִירִין וְקִימִין, בְּלֹא רוּגְזָא. בְּזַמְנָא דְרוּגְזָא שְׁלֻטָא
עָלִיהּ דְבַר נֶשׁ, דִּינָא אַחְרָא אַתְמָסַר לְמַנְדַּע בֵּיה. בְּמָה דְלֹא אַתְיִיהִיב
לְשֻׁלְטָאָה, לְמַנְדַּע בְּזַמְנָא דְעֵינָא (נ"א דְדִינָא) שְׁלֻטָא בְּרְקִיעָא.

אַבְרָ אֲסַתְפְּלוּתָא דְאַנְפִין עַל אַרְחָ קְשׁוּט, בְּשַׁעְתָּא דְאַנְפִין נְהִירִין, וְקִימָא
בַר נֶשׁ עַל קִימָא, וְאִינוּן רְשִׁימִין אַתְחַזִּין בְּאַרְחָ קְשׁוּט, דְכַדִּין
בְּהַוָּא אֲסַתְפְּלוּתָא יְכִיל לְאַתְדָּנָא עַל בְּרִייה יְתִיר, וְאַף עַל גַּב דְבַכְלָא כָּל
אִינוּן חֲפִימִין יְכִלִין לְאַסְתְּפְּלָא.

שְׁרַטוּטֵי יְדִין וְשִׁרְטוּטֵי אַצְבָּעָן, לָגוּ, כְּלָהוּ קִימִין בְּרִזִין אַתְרִינִין, לְמַנְדַּע
בְּמְלִין סְתִימִין. וְאַלִין אִינוּן כַּכְבֵּיא, דְנְהִירִין לְאַסְתְּפְּלָא גוּ מְזִלִי,
בְּטַסִירִין עֲלֵאִין.

אַצְבָּעָן קִימֵי בְּרִזִין עֲלֵאִין. טוּפְרֵי אַצְבָּעָן, דְקִימִין דְחַפְּנִין, לְבַר, הוּא
אוּקְמוּהָ בְּאִינוּן רִזִין, דְהוּוּ פְּנִים דְלְבַר, וּבְהוּ אִית רִזִין, לְאִינוּן
חַרְשִׁין, דְמַסְתְּכְלִי בְטוּפְרֵי, בְנְהִירוּ דְמְלָה אַחְרָא, דְשֻׁלְטָא בְּהוּ, וְאִינוּן
חַרְשִׁין קָא מְסַאֲבֵי לְהַוָּא אַתְרֵי.

בְּטוּפְרִין אִית זְמַנִין, דְנְהִירִין בְּהוּ כַכְבִּין חַוּוּרִין דְקִיקִין, וְאַלִין אִינוּן
כְּתוּלְדָה דְטְלוּפְחִין, וְאִינוּן שְׁקִיעִין כְּהַאי מְסַמְרָא עַל לוּחָא.
וְלָאוּ אִינוּן פְּאִינוּן חַוּוּרִין אַתְרִינִין דְלֹא שְׁקִיעִין, אֲלֹא דְקִימִין לְעֵילָא. בְּהַנִי
דְלֹא שְׁקִיעִין, לִית בְּהוּ מְמָשָׂא. אֲבָל הַנִי דְשְׁקִיעִין חַוּוּרִין כְּתוּלְדָה
דְטְלוּפְחִין אִית בְּהוּ מְמָשָׂא, וְאִית סִימְנָא טְבָא לִיה לְבַר נֶשׁ בְּחַדוּ (נ"א בְּהוּ)
וַיִּצְלַח בְּהַוָּא זְמַנָּא. אוּ גְזָרָה אַתְגְּזַר עָלִיהּ וְאַשְׁתַּזִּיב מִינָהּ.

שְׁרַטוּטֵי יְדִין בְּרִזִין עֲלֵאִין, (דף ע"ז ע"ב) (שְׁרַטוּטִין) בְּאַצְבָּעָן לָגוּ. בְּיְדִין שְׁרַטוּטִין

רְבֵרְבִין, שְׂרָטוּטִין זְעִירִין דְּקִיקִין עֲלָאִין בְּיַמְנָא. בְּאִינוּן אֶצְבָּעָאן דְּבַהּוּ
שְׂרָטוּטִין זְעִירִין. בְּאֶצְבָּעָא זְעִירָא דִּימְנָא, אִית רְשִׁימִין דְּקִיקִין. אֶצְבָּעָא
דָּא, קִימָא תְּדִיר עַל עוֹבְדִין דְּבִסְטָר אַחְרָא.

בְּהַאי אֶצְבָּעָא קִימִין שְׂרָטוּטִין, אִינוּן דְּאֶצְבָּעָא אַתְּכַפִּיל בְּהוּ. הֲנִי לָאו
אִינוּן לְאַסְתְּפְּלָא, אֶלָּא אִי אַתּוּסְפֵן בֵּיהּ. אִי אַתּוּסְפֵן תְּרִין אוּחְרַנִין,
עַל הַהוּא שְׂרָטוּטָא דְאַתְּכַפֵּל בְּהוּ. אַרְחָא לָא אַזְדַּמֵן לִיהּ. וְאִי יַעֲבֹד לָא
יַצְלַח.

בַּר אִי קִימֵן בְּאַרְפָּא, בִּין רְשִׁימָא לְרְשִׁימָא, בְּזַמְנָא דִּיתְמַשְׁךְ מִשְׁכָּא
לְאַחֲוָרָא, וְאַשְׁתְּאָרוּ אִינוּן רְשִׁימִין דְּאַשְׁתְּמוּדְעֵן. הַאי יַצְלַח בְּאַרְחָא.
וְסִימֵן דָּא, תְּלַת תְּלַת בְּפוּתֵיָא. וְאַרְבַּע בְּאַרְפָּא. וְרָזָא דָּא ז' מְאַתּוּן זְעִירִין.
רְשִׁימָא חַד בְּאַרְפָּא, וְתְרִין תְּרִין בְּפוּתֵיָא. מְאַרְחָא, יִשְׁמַע מְלִין בְּזַמֵּן קָרִיב,
וְלִית לִיהּ בְּהוּ תוֹעֲלֵתָא. אַרְבַּע רְשִׁימִין בְּאַרְפָּא, וְד' רְשִׁימִין
בְּפוּתֵיָא, אַרְחָא אַזְדַּמֵן לִיהּ בְּטֵרַח בְּאַרְחַ סְגִי, וְלִסּוּפָא לְתוֹעֲלֵתִיהּ. וְרָזָא
דָּא ז' מְאַתּוּן אֶמְצָעִיין, דְּבִין זְעִירִין וְרְבֵרְבִין.

חֲמִישׁ זְעִירִין רְשִׁימִין בְּפוּתֵיָא לְתַתָּא, וְאַרְבַּע בְּפוּתֵיָא לְעִילָא, וְאַרְבַּע
בְּאַרְפָּא. נִיחָא לִיהּ בְּבִיתִיהּ, וְעֲצֵלָא אִיהוּ. וְאַרְחָא הוּת מִתְתַקְנָא
קָמִיָּה, וְלָא בְּעִי לְמַעֲבַד. וְאִי יַעֲבֹד, יַצְלַח בְּהוּא אַרְחָא, אֲבָל לָא עָבִיד
לִיהּ, וְעֲצֵלָא הוּי וְרָזָא דָּא ז' דְּאִיהִי פְּשוּטָה.

בְּאֶצְבָּעָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַאי אֶצְבָּעָא קִימָא, לְמַעֲבַד עוֹבְדָא הַהוּא דְּחָשִׁיב.
אִי שְׂרָטוּטָא חָדָא קִימָא בְּאַרְפָּא, בִּין שְׂרָטוּטֵי דְּפוּתֵיָא, הַאי
חָשִׁיב מִחֲשָׁבִין, וְאַסְתְּלֵקֵן מִנֵּיהּ, וְדַחִיל וְלָא עָבִיד, וְהַיָּא מִחֲשָׁבָה לָא
אַתְּעָבִיד כְּלָל.

אִי תְּרִין שְׂרָטוּטִין בְּאַרְפָּא, דְּקִימִין כַּד אַתְּפִשֵׁט מִשְׁכָּא לְאַחֲוָרָא. הַאי לָאו
בֵּיהּ מִחֲשָׁבִין, וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין לְפּוּם שַׁעֲתָא, וְאַתְּעָבִיד, וְלָא מִחֲשָׁבָה
דְּהִרְהֵר בֵּיהּ כְּלָל, אֶלָּא מִחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ בְּכַהִילוּ וּזְעִירָא, אֲבָל הִרְהוּרָא
וּמִחֲשָׁבָה לָא.

וְאִי תְּלַת רְשִׁימִין בְּאַרְפָּא. וּבְפוּתֵיָא תְּרִין אוּ תְּלַת, כַּד אַתְּפִשֵׁט מִשְׁכָּא
לְאַחֲוָרָא. הַאי אִיהוּ כַּד נָשׁ דְּאִיהוּ פְּקִיחָא, וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין, וְכָל אִינוּן
מִחֲשָׁבִין דְּאִינוּן לְסִטְרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּקִימֵן בִּידֵיהּ, וּמִחֲשָׁבִין
אַחְרַנִין לָאו הֲכִי.

אִי אַרְבַּע אוּ חֲמִשָּׁה בְּאַרְפָּא, בְּאַתְּפִשֵׁטוּ דְּמִשְׁכָּא כַּדְקָא מְרָן, (דָּא אִיהוּ) כַּד
שָׂרָאן עַל פּוּתֵיָא, בְּתְלַת, אוּ בְּאַרְבַּע, אוּ מִתְרִין וּלְהִלָּאָה. דָּא כַּד נָשׁ
דְּמִחֲשָׁבוּי לְאַבְאָשָׁא, וְאַשְׁתַּבַּח בְּהוּ. וְדִיקְנָה וּגְבִינֵי עֵינוּי סוּמְקִין, מִחֲשָׁב

לְבִישׁ וְאַשְׁתַּבַּח בָּהוּ. קִצְרָא דְיוֹמִין אִיהוּ. פְּקִיחָא אִיהוּ. וְאַכְנַע תְּדִיר
לְמַכִּילָן דְּבִישׁ. אֲצִלַּח. וּלְסוּפָא דְיוֹמִין זְעִירִין אֶסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא.

אֶסְוֹתָא לְהָאֵי תִּיּוֹבְתָא. כְּדִין אֲשַׁתְּכַחוּ תְּלַת רְשִׁימִין, אוּ אַרְבַּע, וְשְׂרִיִין
עַל תְּרִין. תְּלַת רְשִׁימִין אוּ ד' בְּאַרְפָּא וְשְׂרִיִין עַל תְּרִין בְּפּוֹתָיָא.
דְּהָא כְּפּוּם מְנַהֲגָא דְּבַר נֶשׁ, הָכִי מִתְחַלְפֵי שְׂרֻטוּטִין, מִזְמֵן לְזְמֵן. וְרָזָא דָא
(ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמַסְפָּר צְבָאָם וְגו', מֵרַב אוּנִים וְאַמִּיץ פַּח וְגו'.

כְּמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלָף חַיִּילִין וְזְמַנִּין בְּכַכְבֵי שְׂמִיָּא, יוֹמָא דָא
כֶּה, וְלִיּוֹמָא אַתְרָא כֶּה. (וְדָא אִיהוּ דְאַמְרִין בְּצִלּוֹתָא דְעַרְכִּית וּמְחִילָה אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת
הַכּוֹכָבִים כְּפּוּם דְּחִלּוּפָא דְזְמַנִּים כֶּה אִיהוּ מְסַדֵּר כּוֹכָבִים.) כְּפּוּם דְּאָדָם דְּלָגוּ כָּל עוֹבְדוּי. הָכִי
אַתְחַזוֹן בְּהָאֵי רְקִיעָא. וְהָכִי אַתְחַזִּי בְּהָאֵי מִשְׁכָּא דְּהָאֵי אָדָם תַּתְּאָה. דְּאִיהוּ
רְקִיעָא, עוֹר דְּחַפְיָא עַל פְּלָא.

וְכִרְא כְּפּוּם גְּוּוֹנָא דְּאָדָם דְּלָגוּ, דְּהָאֵי לְזְמַנִּין קָאִים בְּדִינָא, לְזְמַנִּין בְּרַחֲמֵי,
כְּהָהוּא גְּוּוֹנָא מִמֶּשׁ אַחַזִּי לְבַר. לְזְמַנִּין כְּהָאֵי גְּוּוֹנָא, וְלְזְמַנִּין כְּהָאֵי
גְּוּוֹנָא כְּגְוּוֹנָא דָא לְתַתָּא כְּהָאֵי אָדָם, כְּמָה דְאַמְרָן, לְזְמַנִּין כְּהָאֵי גְּוּוֹנָא,
וְלְזְמַנִּין כְּהָאֵי גְּוּוֹנָא, וְרָזָא דָא אֶת ז' אַתְפְּלִיל בֵּיה אֶת י'.

וְרִזוֹן אֲלִין בְּאַצְבָּעֵן (דף ע"ז ע"א) דִּימִנָּא, בְּזַעֲרָא וּבְרַבְרָבָא. וְסִימָן (דברים א)
כְּקִטָּן בְּגְדוֹל תְּשַׁמְעוּן. אֲלִין תְּרִין אַצְבָּעָן בְּרִזוֹן אֲלִין, וְהָכִי אֵינּוּן
בְּרִזוֹן דְּאוּלִּיפְנָא מְנִיָּה דְמוֹ, (וְלֹא אֵינּוּן) בְּרִזֵי דְרַב יִיסָא סָבָא. מְפָאן וְלַהֲלָאָה
שְׂרֻטוּטִין אַתְרַנִּין, דְּאַקְרוּן כְּלָהוּ תוֹלְדוֹת, וְאֵינּוּן תוֹלְדוֹת אָדָם, כְּמָה
דְּכַתִּיב, (בראשית ב) תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָא אַתְמַר, דְּכִלְאֵי רָזָא דָא. כְּגְוּוֹנָא דָא
תוֹלְדוֹת אָדָם, בְּכָל אֵינּוּן דִּיּוֹקְנִין דְּאַנְפִּין, וּבְכָל אֵינּוּן דְּקַאמְרוּן. וּבְאֲלִין
תוֹלְדוֹת דְּשְׂרֻטוּטֵי יָדִין, דְּאַתְחַזִּין בְּרִזוֹן פְּנִימָאִין, כְּמָה דְאַתְחַזִּי.

זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם, לְשְׂרֻטוּטִין, סִימָן זר"ה פס"ץ. רִזוֹן לְחַפְיָמִי לְפָא,
רַזְהס"ף, חֲמֵשׁ אַתּוּן, בְּחֲמֵשׁ תְּרַעִין, לְמַנְדַּע חֲכָמָה בְּסוּכְלַתְנוּ.

תְּרַעָא קְדָמָה, ר'. בִּידָא אֵית שְׂרֻטוּטִין דְּקִיקִין, וְשְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין.
וְכִלְהוּ מִתְעַרְבֵי דָא עִם דָא. שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין דְּאֵית בִּידָא, כְּד
אֵינּוּן תְּרִין בְּאַרְפָּא, וְתְרִין בְּפּוֹתָיָא, וְאַחִידוּ דָא בְּדָא, דָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאֵת
ה', וּבְרָזָא דְּאֵת ר' וְדַחֵי לְאֵת ז', וְנָטִיל אֲלִין תְּרִין אַתּוּן. בְּפּוֹתָיָא נָטִיל
ה', בְּאַרְפָּא נָטִיל ר', וְסִימָן דִּילִיָּה ה"ר.

דָא אֵית לִיָּה בִּידָא שְׂמָאֲלָא כְּהָאֵי גְּוּוֹנָא בְּאֲלִין שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין. אָבֵל
אֵינּוּן שְׂרֻטוּטִין זְעִירִין דְּנָטְלָא יְמִינָא, לָא נָטְלָא שְׂמָאֲלָא. דִּימִנָּא
נָטְלָא, חַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק לְעִילָא בְּאַרְפָּא, וְחַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק לְתַתָּא,
דְּאַחִיד בֵּין אֵינּוּן תְּרִין שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין. בְּפּוֹתָיָא אֵית חַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק,

דְּאֶחִיד לְתַתָּא בְּאִינוּן תְּרִין דְּשְׂרִיא עָלֶיהָ. וּבְשִׂמְאָלָא לָאו הָכִי, וְרָזָא דִּילֵיהָ
אִיהוּ בִּימִינָא, וְלָאוּ בְּשִׂמְאָלָא.

הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ, דְּלִזְמִנִּין תָּאִיב בְּבֵיתָא, וְלִזְמִנִּין בְּאַרְחָא, דָּא לָא שְׂכִיף
לְבִיָּה בְּהָאִי וּבְהָאִי. כִּד אִיהוּ בְּבֵיתָא תָּאִיב בְּאַרְחָא, וְכִד אִיהוּ
בְּאַרְחָא, תָּאִיב בְּבֵיתָא. אַצְלַח תְּדִיר בְּאַרְחָא, וְלִזְמִנִּין בְּבֵיתָא. דָּא אַצְלַח
בְּאוּרִייתָא, וּבְרִזֵּי דְאוּרִייתָא אִי אַשְׁתַּדַּל בְּהוּ. הָאִי חָמִי בְּשִׁנְאוּי, תּוֹעֲלַתָּא
לְסַגִּיאִין בִּיָּה. עַצְלָא אִיהוּ בְּמַלְי דְעַלְמָא. אִי אַתְעַר, אַתְעַרוּן לְאוּטְבָא לִיָּה
מְלַעֲיָלָא. זְכִי בְּמַלוּי. דָּא אִיהוּ חֲמִידָא וּמְפִזֵּר מְמוּנָא. טַב עֵינָא אִיהוּ.
צְלוּתִיהָ אַשְׁתַּמַּע. נְחִית וְסָלִיק בְּמְמוּנָא.

דָּא אִיהוּ דְלִזְמִנִּין מִתְפַּר לְבִיָּה לְגַבִּיָּה מְאָרִיָּה. וּכְדִין אַשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת
שְׂרֻטוּטִין זְעִירִין, דְּמַעְפְּרִין בְּהֵהוּא שְׂרֻטוּטָא דְקִיק, דְּאִתּוּסָף עַל אִינוּן
תְּרִין דְּפוּתִיא, וְרָזָא דָּא ה' דְּמִתְחַפְּרָא עִם ר'. דָּא אַרְחָא, דָּא בֵּיתָא. דָּא
חֲדוּהָ, דָּא עַצִּיבוּ, דָּא תּוֹעֲלַתָּא, דָּא עַצְלָא, דָּא טַב עֵינָא, דָּא חֲמִידָא,
וּמְפִזֵּר מְמוּנָא. דָּא מִתְפַּר לְבִיָּה, וְתַב לְמְאָרִיָּה.

תְּרַעָא תְּנִינָא, ז'. בִּימִינָא, בְּקַסְטִירוּ דְקוּלְטָא, רְשִׁימִין שְׂכִיחִי, כִּד
אַשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת שְׂרֻטוּטִין רַבְרַבִּין בְּפוּתִיא, וְתִרִין רַבְרַבִּין בְּאַרְכָּא,
וְחַד מְאִינוּן דְּאַרְכָּא, אֶחִיד בְּאִינוּן תְּרִין דְּפוּתִיא, וְחַד אַחְרָא לָא אֶחִיד
בְּהוּ. הָאִי אִית פְּסָלוּ בְּזַרְעִיָּה, מְסֻטְרָא דְאַבּוּי, אוּ מְסֻטְרָא דְאַמִּיָּה.

וּכְדִין מְשַׁתְּפַחִי לְתַתָּא מְאִינוּן תְּלַת שְׂרֻטוּטִין דְּפוּתִיא, תְּרִין שְׂרֻטוּטִין
דְּקִיקִין, דְּאֶחִידִן בְּהוּ לְתַתָּא. הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ, מְתַקֵּן עוּבְדוּי, קָמִי
בְּנֵי נָשָׂא, וְלְבִיָּה לָא קְשׁוּט. וְלִזְמִנָּא דְסִיב, אַהֲדָר לְאַתְתַּקְנָא. כְּדִין
אַשְׁתַּכְּחוּ אִינוּן תְּרִין שְׂרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, אֶחִידִן בְּאִינוּן דְּפוּתִיא, דָּא עִם
דָּא. וְתִרִין אַחְרַנִּין עֲמַהוּן בְּאַמְצְעִיתָא, דְּקִיקִין, וְדָא בְּאַרְכָּא. וְתְּלַת דְּקִיקִין
בְּפוּתִיא, וְרָזָא דָּא ז' דְּמִתְחַפְּרָא בְּאֵת ר'.

וְכִד אִיהוּ סִיב וְתַב כְּדָקְא מְרִין, אַתְתַּקֵּן אִיהוּ כְּרָזָא דְאֵת ר', וְאַתְחַפֵּר בְּאֵת
ז'. לְבַתֵּר כִּד הָאִי אַתְתַּקֵּן, אִיהוּ תְּדִיר בְּלַחֲיִשׁוּ, וְכִל עוּבְדוּי בְּלַחֲיִשׁוּ.
אַבֵּל לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא חֲזִי בְּגִין דְּהֵהוּא פְּסָלוּ, עַד לָא אַתְיָאֲשָׂא
בִּיָּה. (מִכָּאן אוּלְמִינָא מֵאן דְּפָסִיל נְרַעִיָּה עַד תְּלַת דְּרִין לָא אַתְיָאֲשָׂא הֵהוּא פְּסִילוּ (דף ע"ז ע"ב) מְלַבְּשִׁשָׁא. כְּגִין כִּד

תְּנִינִין וְזִי לִיָּה לְהֵהוּא כִּד נָשׁ דְּפָסִיל נְרַעִיָּה וְלָא חֲזִי לִיְקָרָא דְמְאָרִיָּה. פְּסִיל נְרַעִיָּה וְנָא.)

וְלְבַתֵּר דְּאַתְיָאֲשָׂא. הֵהוּא פְּסִילוּ, כְּדִין אַשְׁתַּכְּחוּ שְׂרֻטוּטִין בִּידָא יְמִינָא,
אַרְבַּע וְחֲמִשׁ. אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, חֲמִשׁ בְּפוּתִיא. וְרָזָא דָּא ז', וְאַתְחַפֵּר
בְּאֵת ה'. הָאִי לִזְמִנִּין אַצְלַח, לִזְמִנִּין לָא אַצְלַח. אַצְלַח בְּאוּרִייתָא, וְלְסוּף
יּוּמוּי, אַצְלַח אֲפִילוּ בְּמְמוּנָא.

תִּרְעָא תְּלִיתָא, ה'. בִּימִנָא, כַּד אֲשַׁתְּכַחוּ חֲמֵשׁ שְׂרֻטוּטִין בְּפּוֹתֵינָא, וְתִלְתָּא בְּאַרְכָּא, וְאֲשַׁתְּכַח הֵהוּא שְׂרֻטוּטָא דְאֲמַצְעִיתָא מְאִינוּן תִּלְתָּא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְדָתָהּ ה', וְאֲסַתְּמִיךְ בְּאוֹת ס'.

בְּזִמְנָא דְאֲשַׁתְּכַח הֵהוּא שְׂרֻטוּטָא דְאֲמַצְעִיתָא, דְּעָאֵל וְאֲחִיד גּוּ אִינוּן חֲמֵשׁ שְׂרֻטוּטִין דְּפּוֹתֵינָא, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ עֲצִיב וְרִגִּיז גּוּ בֵּיתִיהּ, וּבְגוּ בְּנֵי נֶשׂא לָאוּ הֲכִי. קַמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתִיהּ, וְרִגִּיז וְכַפִּין, וְלִזְמַנִּין לָא. לְבַר מְבִיתִיהּ לָאוּ הֲכִי. אֲצֻלַּח בְּעוּבְדֵי עֲלָמָא. כַּד אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא אֲסַתְּפִיל זְעִיר וְאֲתַהֲדַר בֵּהּ. מְהִימָנָא אִיהוּ, אֲבָל לָאוּ כָּל זְמַנָּא. וְהֵהוּא זְמַנָּא דְלָאוּ מְהִימָנָא, אַחְזִי גְוֹן קְשׁוּט, וְלָא קְשׁוּט בְּשְׁלִימוּ. בְּדִינָא יִצְלַח. מְהִימָנָא אִיהוּ בְּרִזִין דְּאוּרֵייתָא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְדָתָהּ ה', וְאֲתַחְבַּר בְּאֹת ס'. וְאִי אַרְבַּע שְׂרֻטוּטִין בְּפּוֹתֵינָא, וְחֲמֵשׁ בְּאַרְכָּא, תְּרִין מְאִינוּן דְּאַרְכָּא, עָאֵלִין גּוּ אִינוּן אַרְבַּע, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ חֲדֵי בְּבֵיתִיהּ, וְאֲתַחְזִי עֲצִיב לְכַּא לְבַר, וְלָאוּ הֲכִי דְכִיּוֹן דְּמִלִּיל עִם בְּנֵי נֶשׂא, אַחְזִי חֲדוּ וְאֲתַכְּוֹן בְּמִלּוּי.

תִּלְתָּא שְׂרֻטוּטִין זְעִירִין עָאֵלִין גּוּ אִינוּן דְּאַרְכָּא, דָּא אִית לִיהּ חֲד רְשִׁימוּ אוּכְם בְּגוּפִיהּ, וְתִלְתָּא שְׁעָרִין תְּלִיין בְּהֵהוּא רְשִׁימוּ, וְהֵהוּא רְשִׁימוּ אִיהוּ כְּעַגּוּלָא, וְחֲד תְּבִירָא (תְּבִירָא) בְּרִישִׁיהּ. וְלֵהֲאִי רְשִׁימָא, קְרָאֵן לִיהּ חֲפִימֵי לְכַּא, דִּידְעִין רְזִין אֵלִין, רִישׁ נֶשְׂרָא. רְשִׁימוּ דָּא, אֲתַחְזִי לְזְמַנִּין, בֵּין כְּתָפוּי. וְלִזְמַנִּין, בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וְלִזְמַנִּין, עַל יְדָא יְמִינָא בְּאַצְבָּעוּי. אִי רְשִׁימָא דָּא רִישׁ נֶשְׂרָא, אִיהוּ בְּאַרְח מִיֶּשֶׁר בְּתִיקוֹנוּי, יִסְתַּלַּק לְעוֹתְרָא וְלִיקְרָא. וְאִי הֵהוּא רִישׁ נֶשְׂרָא אֲתַהֲפֹךְ לְאַחוּרָא, יִזְכֵּה לְבַנִּין לְזְמַנִּין. אֲבָל כַּד אִיהוּ סִיב, יִזְכֵּה לְעוֹתְרָא יְתִיר, וְלִיקַר סְגִיָא, יְתִיר מְעוּלְמוּי, וְיִצְלַח בְּאוּרֵייתָא, אִי אֲשַׁתְּדַל בֵּהּ.

רִישׁ נֶשְׂרָא דָּא, אֲתַחְזִי לְזְמַנִּין אוּכְמָא, וְלִזְמַנִּין גְוֹן דְּלָא סוּמַק זְעִיר, דְּלָא אֲצַטְבַּע כָּל כַּף. לְזְמַנִּין בְּשְׁעָרִין לְזְמַנִּין שְׁעִיע, וְכֹלָא חֲד סִימָנָא אִיהוּ, וּבְחֲד דִּינָא אֲתַדִּין.

וְאִי הֵהוּא גְוֹן סוּמַק אֲצַטְבַּע יְתִיר, וְקָאִים בְּגוּוּנִיהּ, זְמַן זְעִיר הוּא דְאֲצַטְבַּע, בְּגִין דְּאֵלִין גְוּוּנִין, לְזְמַנִּין קְיִימִין נְהִירִין, וְלִזְמַנִּין חֲשׁוּכִין. וְאִי אֲצַטְבַּע הֵהוּא סוּמַק וְנְהִיר, כְּדִין אִית בִּידָא שְׁמָאֵלָא, תִּלְתָּא שְׂרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, וְתִלְתָּא בְּפּוֹתֵינָא, וְחֲד דְּקִיק עַל אִינוּן דְּפּוֹתֵינָא, וְחֲד דְּקִיק עַל אִינוּן דְּאַרְכָּא. וּבִידָא יְמִינָא אֲתוּסַף חֲד בְּפּוֹתֵינָא בְּלַחְדוּדֵי. הֲאִי בַר נֶשׁ שְׁכִיב בְּנֶדְהָ, וְלָא תַב מִינָהּ לְמָאֲרִיהּ.

וְכַד תַּב בְּתִיּוּכְתָא, אֲשַׁתְּאָרוּ אִינוּן שְׂרֻטוּטִין בִּידָא שְׁמָאֵלָא, וְהֵהוּא דְאֲתוּסַף בִּימִינָא, אֲתַעְדֵי מְנִיָּה, וְאֲתַעְדֵי הֵהוּא סוּמַקָא, דְּלָא אֲתַחְזִי

נהיר כל פך מניה. ולזמנין דאף על גב דתב, לא אעדיו מניה ההוא
 סומקא, עד זמן. האי איהו ברזא דאת ה', ואתעדי את ס', ועאל תחותוי
 את פ', ואתחבר את ה' באת פ'. האי בעי תקונא לנפשיה בבהילו. חכימא
 דלפא דחמי ליה, חובתא אית עליה, לומר ליה זיל אסי לנפשך.

ואי תלת שרטוטין בארפא, וחד בפותיא, דא איהו ברזא דאת ה'
 בלחודיה. ולזמנין אתחבר ברזא דאת ז'. האי איהו בר נש תאיב בתר
 בצעין דעלמא. ואי לאו, רדיף בתר נשין, ותיאובתיה נאופים. ואף על גב
 דתאיב לבצעין דעלמא, האי לא אעדיו מניה, ולא אכסיה. עינוי שקיעין
 ומליל בהו.

אי תב למאריה מתחלפי שרטוטין. תלת בפותיא וחד לארפא, ואינון תרין
 דקיקין (דף ע"ח ע"א) קיימין בקיומא, כדין רעו דיליה נתיר באתתיה,
 ואתדבק בה. חד דקיק נתיר, עאל בין אינון תרין דקיקין. כדין אתחבר
 את ה' באת ז'.

ואי שרטוטא חד בארפא וארבע בפותיא, ותלת דקיקין קיימין על ההוא
 חד, וחד על אינון ארבע. על דרועא שמאלא, אית ליה תלת קסטרין
 דקיקין, דאתילידו ביה מיזמין זעירין, וחד שערא תליא, בההוא חד
 דרישא. האי איהו רדיף בתר נאופא דאשת חבריה. מאריה דזדונא איהו.
 אגזים בעינא שמאלא, בלא מלווא כלל, ואשלים. ובגין דאיהו מאריה
 זדונא, לא חייש ליקרא דמאריה, לאתבא קמיה. לבתר קטיל חויה ליה,
 או בר נש סומקא.

ואי ארבע בארפא, ותלת בפותיא, ואינון דסלקין לעילא אעדיו מניה.
 האי, תבר לביה לגפי מאריה, ותב בתיובתא. כדין איהו ברזא דאת
 פ', ואתחבר באת ה'. על אלין, ועל אינון דכוותיה, פתיב, (ישעיה נז) שלום
 שלום לרחוק ולקרוב.

עד פאן כל אותם סודות של
 תולדות אדם, שהם תולדות
 שנולדו בו מזמן לזמן כפי דרכי
 האדם. אשרי חלקם של אלו
 שיושבים לפני מורנו וזכו לשמע
 מפיו סודות התורה. אשריהם
 בעולם הזה ואשריהם לעולם
 הבא! אמר רבי שמעון, אשריכם
 החברים שכל הסודות לא נסתרו
 מכם, כמה מקומות עליונים
 מזמנים לכם לעולם הבא.

עד הכא, כל אינון רזין דתולדות אדם, דאינון
 תולדות, דאתילידו ביה מזמן לזמן, כפום
 ארחוי דבר נש. זפאה חולקיהון דאינון
 דיתבין קמיה דמור, וזכו למשמע מפומיה רזין
 דאורייתא. זפאה אינון בהאי עלמא, וזפאין
 אינון לעלמא דאתי. אמר ר' שמעון, זפאין
 אתון חבריא, דכל רזין לא אניס לכו, כמה
 דוכתין עלאין אזדמנן לכו לעלמא דאתי.

פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אָמַת שׁוֹנְאֵי בָּצַע, פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ. אָבֵל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, לֹא כְּתוּב תִּבְחַר אֶלָּא תַּחֲזֶה, לְפִי מֵרָאה הַעֲיִינִים. בְּמָה? בְּדִיּוּקָן שֶׁל אָדָם בְּשֵׁשֶׁת הַצְּדִידִים הַלְלוּ שְׂאֵמָתָם, וְהַכֵּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וְאַתָּה תַּחֲזֶה - אַחַת, בְּשַׁעַר. מִכָּל הָעָם - שְׁתֵּים, בְּמִצַּח. אֲנָשִׁי חֵיל - שְׁלֹשׁ, בְּפָנִים. יִרְאִי אֱלֹהִים - אַרְבַּע, בְּעֵינַיִם. אֲנָשִׁי אָמַת - חֲמֵשׁ, בְּשִׁפְתַיִם. שׁוֹנְאֵי בָּצַע - שֵׁשׁ, בְּיָדַיִם, בְּשִׁרְטוּטֵיהֶם.

שְׂאֵלוֹ הֵם הַסִּימָנִים לְדַעַת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם שְׁרוּחַ הַחֲכָמָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְעַם כָּל זֶה, מִשָּׁה לֹא הַצְּטִירָךְ לְזֶה, אֶלֶּא מַה כְּתוּב? וַיִּבְחַר מִשָּׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַיְתֵה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וּבָהּ הָיוּ רוֹאִים הַכֵּל.

מִנֵּן לָנוּ? שְׁפָתוֹב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְּתוּב, אֶלֶּא בָּא אֵלַי. זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵיטָה בָּאָה אֵלָיו, וּבָהּ הֵיטָה יוֹדֵעַ. וְלֹא הַצְּטִירָךְ לְכָל זֶה לְהַתְּבוּנָן וְלַעֲיִן, אֶלֶּא לְפִי שְׁעָה הֵיטָה מִשָּׁה יוֹדֵעַ.

כְּמוֹ זֶה יוֹדֵעַ שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ, יוֹדֵעַ בְּכִסְאוֹ, שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁרָתָה עָלָיו. שְׁכָל מִי שֶׁקָּרַב לְכִסְאוֹ, פָּחַד וְאִימָה נִפְלוּ עָלָיו, וּבֹה הֵיטָה דֵּן דִּין בְּלֵי עֲדוּת, מִשׁוּם שֶׁהַדִּיּוּקְנָאוֹת הֵיוּ בְּכִסְאוֹ, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב בְּשִׁקְרָה, אוֹתוֹ הַדִּיּוּקָן מְכַשְׁפֵּשׁ, וְהֵיטָה שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ יוֹדֵעַ שֶׁבָּא בְּשִׁקְרָה. לְכֵן אִימַת הַפֶּסֶק הֵיטָה נוֹפֶלֶת עַל הַכֵּל, וְכֵלָם נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו. מִדֶּד הַמְּשִׁיחַ בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יא) וְהִרְיָחוּ בִּירְאָת ה' וְלֹא לְמֵרָאה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְגו'. וְשִׁלְשַׁת

פָּתַח וְאָמַר (שמות יח) וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אָמַת שׁוֹנְאֵי בָּצַע, הַאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, תִּבְחַר לָא כְּתִיב. אֶלֶּא תַּחֲזֶה: לְפִי חֵיזוּ דְעֵינִין. בְּמֵאִי. בְּדִיּוּקְנָא דְבַר נֶשׁ בְּאַלְיָן שִׁית סְטָרִין דְקָאִמְרָתוֹן וְכֹלֵא בְּהַאִי קָרָא. וְאַתָּה תַּחֲזֶה, חַד, בְּשַׁעַרָא. מִכָּל הָעָם, תְּרִין, בְּמִצַּחָא. אֲנָשִׁי חֵיל, תְּלַת, בְּאַנְפִּין. יִרְאִי אֱלֹהִים, אַרְבַּע, בְּעֵינִין. אֲנָשִׁי אָמַת, חֲמֵשׁ, בְּשִׁפּוּן. שׁוֹנְאֵי בָּצַע, שִׁית, בְּיָדִין. בְּשִׁרְטוּטֵיהוֹן.

דְּאַלְיָן אֵינוֹן סִימָנִין, לֹא שְׁתִּמּוּדְעָא בְּהוּ בְּנֵי נֶשׂא, לְאֵינוֹן דְּרוּחַ חֲכָמָתָא שְׁרִיא עֲלֵיהֶו. וְעַם כָּל דָּא, מִשָּׁה לֹא אֲצִטְרִיךְ דָּא, אֶלֶּא מַה כְּתִיב, וַיִּבְחַר מִשָּׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּרוּחַ קְדֻשָּׁא הָוָה אֲתִי לְגַבְיָהּ, וְאוֹדֵעַ לֵיהּ, וּבִיָּה הָוָה חֲמֵי כֹלֵא.

מִנָּא לָן, דְּכְתִיב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְּתִיב, אֶלֶּא בָּא אֵלַי, דָּא רוּחַ קְדֻשָּׁא, דְּהָוָה אֲתִי לְגַבְיָהּ, וּבִיָּה הָוָה יוֹדֵעַ, וְלֹא אֲצִטְרִיךְ לְכָל דָּא לְאַסְתִּפְלָא וְלַעֲיִנָּא, אֶלֶּא לְפִי שְׁעָתָא הָוָה יוֹדֵעַ מִשָּׁה.

בְּהַאִי גְוֹנָא, יוֹדֵעַ שְׁלֵמָה מְלָפָא, יוֹדֵעַ בְּכוֹרְסִיָּה, דְּרוּחַ קְדֻשָּׁא שְׁרִיא עֲלֵיהּ, דְּכָל מָאן דְּקָרִיב לְכוֹרְסִיָּה, דְּחִילוֹ וְאִימָתָא נְפִיל עֲלֵיהּ, וּבִיָּה הָוָה דָּאִין דִּינָא בְּלֹא סְהָדִין. בְּגִין דְּדִיּוּקְנִין הָוּוּ בְּכוֹרְסִיָּה, וְכָל מָאן דְּמִקְרַב בְּשִׁקְרָא, מְכַשְׁפֵּשׁא הַהוּא דִּיּוּקְנָא, וְהָוָה יוֹדֵעַ שְׁלֵמָה מְלָפָא, דְּבִשְׁקִירָא קָאֲתִי. בְּגִין כִּדְ, אִימָתָא דְכוֹרְסִיָּה הָוָה נְפִיל עַל כֹּלֵא, וְכֹלֵהוּ אֲשְׁתַּכְּחוּ וּפְאִין קָמִיהּ.

מְלָפָא מְשִׁיחָא בְּרִיחָא, כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (ישעיה

(א) וְהִרְיָחוּ בִּירְאָת יי' וְלֹא לְמֵרָאה עֵינָיו וְתַלְתֵּי אֲלִיָּן,

אֵלָה דְּנִגְוֵי אֶת הָעוֹלָם בְּלֹא עֵדִים וְהִתְרָאָה. שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל פִּי עֵדִים, עַל מֵאֵמֶר הַתּוֹרָה. חֲכָמִים שְׂמִכְרִים בְּאוֹתָם דְּיוֹקְנָאוֹת, עֲלֵיהֶם לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְתַתּוֹת רְפוּאָה לְבְנֵי אָדָם וּלְרַפֵּא אֶת נַפְשָׁם. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא!

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. שְׁשׁוּלֵט בּוֹ אוּרִיא"ל, מִמְּנֶה גְדוֹל, וְשֵׁשׁ מְאוֹת וְשֵׁשִׁים וְחֲמִשׁ רְבּוּאֵי מַחְנֹת עִמּוֹ כְּחֻשְׁבוֹן יְמֹת הַשָּׁנָה, וּלְכֻלָּם יֵשׁ שֵׁשׁ מְאוֹת וְשֵׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה מִפְּתוּחוֹת שֶׁל אוֹרוֹת, מְאוֹתוֹ הָאוֹר שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁמֶל הָעֲלִיּוֹן הַפְּנִימִי הַגָּנוּז וְהַנְּסָתָר שֶׁסּוּדוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ תְּלוּיִים בּוֹ.

וְהוּא סוּד שֶׁל אִישׁ תָּם, בְּעַל הַבֵּית, אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם - שֵׁשׁ סִיּוּם וְקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וְיַעֲקֹב הָיָה אִישׁ תָּם, וּבְדִיּוּקְנוֹ עוֹמֵד סוּד הַחֲשֵׁמֶל הַפְּנִימִי הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז. וְכָל הָאוֹרוֹת הַנְּסָתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים הוּא לֹקָח, וְיוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ, וְכָל הַמַּחְנֹת לֹקָחִים אוֹתָם מִפְּתוּחוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁמֶל.

וְאוֹתוֹ הָאוֹר כְּלוּל בְּשְׁנֵי אוֹרוֹת, וְהֵם אֶחָד. אוֹר רֵאשׁוֹן הוּא אוֹר לְבָן שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ הָעֵינַן, וְזֶהוּ הָאוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים יז) אוֹר נִרְעֵ לְצַדִּיק וְגו'. אוֹר שְׁנִי הוּא אוֹר נֹצֵץ לוֹהֵט כְּצִבְעֵ אָדָם, וְנִכְלָלוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד.

וְהָאוּרִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל הַזֶּה וְכָל אוֹתָם מַחְנֹת נוֹטְלִים אוֹתוֹ הָאוֹר, וּמְשׁוּם שֶׁכְּלוּל בְּשְׁנֵים נִקְרָא תְּאוּמִי"ם. וְעַל זֶה שׁוֹלֵט בּוֹ אוֹתוֹ הַפְּנִי שֶׁנִּקְרָא בְּסוּד שֶׁל תְּאוּמִים, וְבוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, וּמִכָּאֵן נִמְשְׁכוֹת דְּרָגוֹת לְמַטָּה, עַד

דְּנִי עֲלָמָא, בְּלֹא סְהַדִּין וְהִתְרָאָה. שְׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא עַל פּוּם סְהַדִּין, עַל מִימַר אוּרִייתָא. חֲכָמִין דְּאִשְׁתְּמוּדְעָן בְּאִינוֹן דְּיוֹקְנִין, עֲלֵיהֶוּ לְאִזְהָרָא לְבְנֵי עֲלָמָא, וְלְמִיּהֵב אֶסְוּתָא לְבְנֵי נְשָׂא, וְלְאַסִּי נַפְשֵׁיהֶוּ. זְכָאִין אִינוֹן בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְזְכָאִין אִינוֹן בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', (שְׁמוֹת ט) דְּשִׁלִּיט בֵּיהּ אוּרִיא"ל, רַב מְמַנָּא, וְתַלְתַּת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ רְבּוּאֵי מְשֻׁרְיִין עֲמִיהּ, כְּחוּשְׁבֵּן יוֹמֵי שְׁתָּא. וְכִלְהוּ אִית לֹון תַּלְתַּת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ מִפְּתַחְן נְהוּרִין, מְהֵהוּא נְהוּרָא דְנִפְקָא מִגּוֹ חֲשֵׁמֶל עֲלָאָה פְּנִימָאָה גְּנִיז וְסִתִּים, דִּי רִזִּין דְאַתְרוּן קְדִישִׁין עֲלָאִין דְשִׁמָּא קְדִישָׁא, (דף ע"ח ע"ב) תְּלִיין בֵּיהּ.

וְאִיהוּ רְזָא דְאִישׁ תָּם, מְאֲרִיהּ דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם: דְּתַמָּן סִיּוּמָא וְקֶשֶׁרָא דְתְּפִלִּין, (בְּרֵאשִׁית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם הָיָה. וּבְדִיּוּקְנִיהּ, קִיּוּמָא רְזָא דְחֲשֵׁמֶל פְּנִימָאָה עֲלָאָה טָמִיר וְגְנִיז. וְכָל נְהוּרִין סְתִימִין עֲלָאִין נְקִיט אִיהוּ, וְנִפְקֵי מִנֵּיהּ, וְכִלְהוּ מְשֻׁרְיִין נְקִיטֵי אִינוֹן מִפְּתַחְן דְּהֵהוּא נְהוּרָא דְנִפְקֵי מִגּוֹ חֲשֵׁמֶל.

וְהֵהוּא נְהוּרָא, פְּלִיל בְּתֵרִין נְהוּרִין, וְאִינוֹן חַד. נְהוּרָא קְדָמָאָה, אִיהוּ נְהוּרָא תְּוֹרָא, דְּלֹא שִׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא, וְדָא אִיהוּ נְהוּרָא דְגְּנִיז לְצַדִּיקִיא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים יז) אוֹר זְרוּעֵ לְצַדִּיק וְגו'. נְהוּרָא תְּנִינָא, אִיהוּ נְהוּרָא מְנַצֵּא מְלַהֲטָא, כְּגוּון סִיּוּמָא. וְאַתְּכְּלִילוּ תְּרִין נְהוּרִין כְּחַד, וְהָיוּ חַד.

וְהָאֵי אוּרִיא"ל רַב מְמַנָּא, וְכָל אִינוֹן מְשֻׁרְיִין, נְטִלֵי הֵהוּא נְהוּרָא, וּבְגִין דְּכְּלִיל בְּתֵרִין, אֶקְרִי תְּאוּמִי"ם. וְעַל דָּא שִׁלְטָא בֵּיהּ, הֵהוּא מְזָלָא דְאַקְרִי כְּרְזָא דִּילִיָּה תְּאוּמִים, וּבֵיהּ

שְׁעוּלִים בְּשִׁמּוֹת (להנחיא) לְהַאִיר
אֵת הָעוֹלָם.

רָכַב שָׂאֵר הַמְזֻלּוֹת אֵין לָהֶם פֶּה
וְלִשׁוֹן, וְלִזְהָ יֵשׁ פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלוּלִים
כְּאֶחָד, וְעַל זֶה בַּתּוֹרָה, (יהושע א)
וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתוּב. יוֹמָם
- כְּנֶגֶד לְשׁוֹן. לַיְלָה - כְּנֶגֶד פֶּה.
וְהַכֹּל כְּלוּל כְּאֶחָד, וּבְכָל עוֹלָה
תְּאוּמִים.

תּוּמִים כְּתוּב, וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב
תּוּמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תוּמָם
בְּבִטְנָה. אִם תֹּאמְרוּ שֶׁבִשְׂבִיל
שְׁנֵיהֶם הוּא אֶמֶר - לֹא כֵן, שֶׁהָרִי
עָשׂוּ לֹא עָלָה בְּסוּד זֶה. אֲלֹא
בְּשִׂבִיל יַעֲקֹב הוּא אֶמֶר, וְשִׁבַּח זֶה
שֶׁהָיָה בְּמַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ הַצְּדָקָה
מְשִׁבַּח הַכְּתוּב. וּמִשׁוּם שֶׁהָיָה שֵׁם
אוֹתוֹ רָשָׁע, הִסְתַּלַּק מִשֵּׁם אֶלֶף.

וְהַבֵּל סוּד אֶחָד. יַעֲקֹב נָטַל בְּסוּד
שְׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים - נִיסָן וְאִיָּר,
וְהוּא נִכְלָל בְּסוּד שֶׁל סִינן שֶׁהוּא
תְּאוּמִים. עָשׂוּ נָטַל בְּסוּד שְׁלוֹ שְׁנֵי
חֲדָשִׁים - תַּמּוּז״ו וְאָב״ב, וְהוּא לֹא
נִמְצָא וְנִאָּבֵד, שֶׁהָרִי אֶלּוּ״ל אֵינוֹ
שְׁלוֹ, וְאֶפְלוּ בְּאֵב תִּשְׁעָה יָמִים הֵם
שְׁלוֹ וְלֹא יוֹתֵר, וְנִאָּבֵד וְלֹא נִמְצָא,
וְאֵינוֹ בְּסוּד שֶׁל תְּאוּמִים, אֲלֹא
נִפְרָד לְבַדּוֹ וְסִטָּה לְצַד אַחַר בְּאֶפְסוֹ
וּשְׁמָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט)
הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לְנִצָּח.

וּמִשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא תְּאוּמִים,
נִתְּנָה תּוֹרָה לְבָנָיו בְּחֲדָשׁ תְּאוּמִים,
תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה,
בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לְעַם הַשְּׁלִישִׁי,
בְּדַרְגּוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשֻׁלְּשֶׁת
- תּוֹרָה נְבִיאִים וְכְתוּבִים. וְהַכֹּל
אֶחָד.

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשֶׁה זֹו
בְּפִסּוּק זֶה פֶּרֶשׁוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה.
שָׁנָה רַבִּי חֲזִיא, בְּאוֹתוֹ זְמַן

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשְׁתָּא דָּא בְּהַאי קָרָא אוּקְמוּהָ לִיהָ לְעִילָא. תַּאנִּי

אֲתִיְהִיבַת אוֹרֵייתָא. וּמִכָּאֵן אֲתַמְשַׁכְּאֵן דְּרַגִּין
לְתַתָּא, עַד דְּסַלְקִין בְּשַׁמְהֵן, (ס"א לְאַנְהֵנָא) לְאַנְהֵרָא
עֲלִמָּא.

כֵּר שָׂאֵר מְזֻלִי, לֵית לוֹן פֶּה וְלִשׁוֹן, וְהַאי אֵית
לִיהָ פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלִילָן כְּחֲדָא. וְעַל דָּא
בְּאוֹרֵייתָא, (יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתוּב.
יוֹמָם, לְקַבֵּל לְשׁוֹן. לַיְלָה, לְקַבֵּל פֶּה. וְכֹלָא
כְּלִיל כְּחֲדָא. וּבְכֹלָא סְלִיק תְּאוּמִים.

תּוּמִים כְּתוּב, וְעַל רְזָא דָּא כְּתוּב תּוּמִים, (בראשית
כה) וְהִנֵּה תּוּמִים בְּבִטְנָה. אִי תִימָא
דְּבַגִּין תְּרוּוֹיְהוּ קְאָמֵר. לָאוּ הֲכִי, דְּהָא עָשׂוּ
לָא סְלִיק בְּרְזָא דָּא. אֲלֹא כְּגִין יַעֲקֹב קְאָמֵר,
וְשִׁבַּח דָּא, דְּהוּא בְּמַעְהָא דְּהִיא צְדָקָה, קָא
מְשִׁבַּח קָרָא. וּבַגִּין דְּהוּא תַּמָּן הִהוּא רָשָׁע,
אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן אֶלֶף.

וּבְרָא רְזָא חֲדָא. יַעֲקֹב נָטַל בְּרְזָא דִּילִיהָ, תְּרִין
יְרַחִין נִיסָן וְאִיָּר, וְאַתְּפִלִּיל אִיהוּ
בְּרְזָא דְּסִינן, דְּאִיהוּ תְּאוּמִים. עָשׂוּ, נָטַל בְּרְזָא
דִּילִיהָ, תְּרִין יְרַחִין תַּמּוּז״ו א״ב, וְאִיהוּ לֹא
אֲשַׁתְּכַח, וְאַתְּאָבִיד, דְּהָא אֶלּוּ״ל לָאוּ דִּילִיהָ
הוּא, וְאַפִּילוּ א״ב, ט' יוֹם אֵינוֹן דִּילִיהָ, וְלֹא
יִתִיר, וְאַתְּאָבִיד, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אִיהוּ
בְּרְזָא דְּתְּאוּמִים, אֲלֹא אֲתַפְרֵשׁ לְחוּדִיהָ, וְסִטָּא
לְסִטָּא אַחֲרָא בְּאַפִּיסָה וּשְׁמָמוּ, כְּמָה דָּאֲתַ
אֶמֶר, (תהלים ט) הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לְנִצָּח.

וּבְגִין דִּיעֲקֹב אִיהוּ תְּאוּמִים, אֲתִיְהִיבַת
אוֹרֵייתָא לְבָנוּי בְּחֲדָשׁ תְּאוּמִים,
וְאוֹרֵייתָא בְּרְזָא דְּתְּאוּמִים, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב,
וְתּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה. בְּחֲדָשׁ תְּלִיתָאִי, לְעַם
תְּלִיתָאִי, בְּדַרְגִּין תְּלִיתָאִין, תּוֹרָה תְּלִיתָאִי:
תּוֹרָה, נְבִיאִים, וְכְתוּבִים. וְכֹלָא חַד.

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשְׁתָּא דָּא בְּהַאי קָרָא אוּקְמוּהָ לִיהָ לְעִילָא. תַּאנִּי

שהגיעו ישראל להר סיני, כנס אותם הקדוש ברוך הוא את זרע ישראל והשגיח בהם בכלם, ולא מצא בכל זרע ישראל פסול, אלא כלם זרע קדש, כלם בני אמת.

באותו זמן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עכשו אני רוצה לתת תורה לישראל, משך אותם באהבה של אבות, באהבה שאני אוהב אותם ובאותות שעשיתי להם, ואתה תהיה לי שליח והשב הדברים הללו. אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה, כן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: בדבר זה תהיה לי שליח נאמן למשך את ישראל אחרי.

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר וגו'. ומשה עלה אל האלהים - למקום שפרושות פנפי השכינה, כמו שנאמר (שם יח) ויט שמים וירד וגו'.

שנינו, אמר רבי יהודה, כל זמן שחקיקות המלך העליון מתישרות במקומן, כל העולמות בשמחה וכל המעשים מתישרים על קיומם, (מי כל המעשים המתישרים על קיומם) כמו שנאמר (שמות לד) את מעשה ה' פי נורא הוא. מה זה פי נורא הוא? אמר רבי אלעזר, שלמות הכל, כמו שנאמר (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא. מה זה והנורא? זה יעקב. וכתוב (בראשית כח) ויעקב איש תם, פתרגומו - אדם שלם. שלם בכל. כן כל מעשי הקדוש ברוך הוא שלמים בשלמות בקיום שלם.

שנינו, אמר רבי יוסי, יום אחד הייתי עומד לפני רבי יהודה הנזקן ושאלתי אותו על מה שכתוב (שם כח) ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מה ראה שאמר שהוא נורא? אמר לי, ראה שלמות האמונה הקדושה

רבי חייא, בההוא זמנא דמטו ישראל לטורא דסיני, פניש להו קדשא בריהו דזרעין דישראל, ואשגח ליה בכלהו, ולא אשבח בכלהו זרעא דישראל פסילו, אלא כלהו זרעא קדישא, כלהו בני קשוט.

בההוא זמנא אמר קדשא בריהו דלמשה, השתא אנא בעי למיהב אורייתא לישראל, משיך להו ברחימותא דאבהן, ברחימותא דרחימנא להו, ובאתוון דעבדית להו. ואת הוי לי שליחא, ואתיב מלין אלין. אמר ר' יוסי אמר ר' יהודה, כן אמר קדשא בריהו דלמשה, במלה דא הוי לי שליחא מהימנא, לאמשכא ישראל אבתראי.

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יי' מן ההר וגו'. (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים, לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא, כמה דאת אמר (תהלים יח) ויט שמים וירד וגו'. תאנא אמר ר' יהודה, כל זמנא דגלופי מלכא עלאה מתישרן באתרייהו, עלמין כלהו בחידו, וכל עובדין מתישרן בקיומייהו. (באן כל עובדין מתישרן בקיומייהו) כמה דאת אמר, (שמות לד) את מעשה יי' פי נורא הוא. מאי כי נורא הוא. אמר ר' אלעזר, שלימו דכלא. כמה דאת אמר (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא. מאי ע"ט (א) והנורא. דא יעקב. וכתוב, (בראשית כח) ויעקב איש תם, פתרגומו, גבר שלים. שלים בכלא. כן כל עובדין דקודשא בריהו דלמין בשלימו, בקיומא שלים.

תנא, רבי יוסי אומר, יומא חד הוה קאימנא קמיה דר' יהודה סבא, שאילנא ליה, מאי דכתיב, (בראשית כח) ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מאי קא חמא, דקאמר דאיהו נורא. אמר לי, חמא שלימו דמהימנותא קדישא, דהוה שכיח בההוא אתר, פגוונא

שכיח בההוא אתר, פגוונא

שְׁהִיְתָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְכָל מְקוֹם שְׁמִצּוּיָה שְׁלֹמוֹת נִקְרָא נוֹרָא.

אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כֵּן, לָמָּה תִּרְגַּמוּ מִפֶּחַד וְלֹא שְׁלֵם? אָמַר לִי, אֵינְךָ פֶּחַד אֲלֵא בְּמְקוֹם שְׁמִצּוּיָה שְׁלֹמוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שְׁמִצּוּיָה שְׁלֹמוֹת נִקְרָא נוֹרָא, שְׁכַתּוּב (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדוּשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, מִמֶּשְׁמַע דְּקָאֻמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בְּאַתֵּר דְּלִית מַחְסוֹר, שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ.

תַּאֲנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרֶד, אָמַר ר' יוֹסִי, דָּא הוּא מִשָּׁה, דְּכַתִּיב וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הַאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶהוּ אֶהְרֵן, שְׁכַתּוּב (ויקרא טו) וּמְלֵא חַפְנָיו קִטְרֵת סַמִּים דְּקָה. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה - זֶה אֱלִיָּהוּ, שְׁכַתּוּב (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ - זֶהוּ אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב בּוֹ (בראשית א) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֲלֵא בְּאַבְרָהָם.

הוּא תַנִּי הַאי, וְהוּא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיהַ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה (מִי עָלָה תִקּוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר אֲמַנֵּם בְּתִרְוּעָה וַיִּרֶד בְּסוּד וַיַּבְדֵּל, הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיהַ (איוב כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעֵבָיו. מִי הִקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב בּוֹ (בראשית א) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרֶד וְגוֹ' - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבַּעָה קְשָׁרֵי הָעוֹלָם - אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעָפָר. אָמַר ר' יוֹסִי, נִרְאִים דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי שְׁלֵא מִתְקַיְמִים. כְּשֶׁהֲגִיעוּ

דְּלַעֲלָא. וּבְכָל אֶתֶר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, אֲקָרִי נוֹרָא.

אָמַי תִּרְגוּמוֹ דְּחִילוֹ, וְלֹא שְׁלֵם. אָמַר לִי, לִית דְּחִילוֹ אֲלֵא בְּאַתֵּר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, וּבְכָל אֶתֶר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, אֲתִקְרִי נוֹרָא. דְּכַתִּיב, (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת יי' קְדוּשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, מִמֶּשְׁמַע דְּקָאֻמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בְּאַתֵּר דְּלִית מַחְסוֹר, שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ.

תַּאֲנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרֶד, אָמַר ר' יוֹסִי, דָּא הוּא מִשָּׁה, דְּכַתִּיב וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הַאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, דָּא הוּא אֶהְרֵן. דְּכַתִּיב, (ויקרא טו) וּמְלֵא חַפְנָיו קִטְרֵת סַמִּים דְּקָה. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה, דָּא אֱלִיָּהוּ. דְּכַתִּיב, (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ, דָּא הוּא אַבְרָהָם. דְּכַתִּיב בֵּיהַ, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֲלֵא בְּאַבְרָהָם.

הוּא תַנִּי הַאי, וְהוּא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיהַ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה (מִי עָלָה תִקּוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר אֲמַנֵּם בְּתִרְוּעָה וַיִּרֶד בְּסוּד וַיַּבְדֵּל, הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיהַ (איוב כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעֵבָיו. מִי הִקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיהַ, (בראשית א) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יי' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. תּוֹ אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרֶד וְגוֹ', אֵלִין אֵינּוֹן אַרְבַּע קְטִירֵי עֲלָמָא, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר.

אָמַר ר' יוֹסִי, אֲתַחְזוֹן מְלוּי דְר' יוֹסִי, דְּלֵא מִתְקַיְמָאן. כִּד מְטוּ מְלִין אֵלִין לְגַבִּיָּה

הדברים הללו אל רבי שמעון, הניח ידו בראשו של רבי יוסי וברכו, ואמר, יפה אמרת וכף זה. אמר לו, מנין לך? אמר לו, כף למדתי מאבי שהיה אומר משמו של רב המנונא סבא.

יום אחד היה יושב רבי שמעון בפער של צפורי. אמר לו רבי ייסא, זה שאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד - פעם אחת אמר זה משה, אחר כך אמר זה הקדוש ברוך הוא, אחר כך אמר אלו ארבעה קשרים, אש רוח מים ועפר, וראיתי שמורנו ברכו?

אמר לו, ודאי שייפה אמר, וכף הוא, והכל דבר אחד, וכל הדברים התקיימו בקדוש ברוך הוא, וכלם עולים במשקל אחד. התרגש רבי ייסא בדברי רבי שמעון ואמר, ודאי כף זה, וכף למדנו משם מורנו בפעם אחרת. והכל יפה. (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, שכתוב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה.

אבל)

אבר סוף הפתוב מהו אומר? שפתוב מה שמו ומה שם בנו פי תדע. מה שמו מילא, מה זה מה שם בנו? אמר לו, סוד הדבר הרי למדתי לרבי אלעזר בני. אמר לו, יאמר לו מורי, שהרי בחלומי שאלתי לפני מורי דבר זה, ואמר לי ושכתתי אותו. אמר לו, אם אמר - תזכר? אמר לו, ודאי, שהרי מה שלמדתי לפני מורי, יום זה נזכרתי.

אמר לו, סוד הדבר - הינו שפתוב (שמות ו) בני בכורי ישראל, וכתוב ישראל אשר בך אתפאר. ובסוד עליון, וזה נקרא בנו. אמר, תניח דעתו של מורי, שהרי סוד זה ידעתי. בין כף לא נזכר רבי ייסא, חלשה דעתו והלך לביתו. נרדם. הראו לו בחלום ספר אגדה אחד

דר' שמעון, אנה ידוי ברישיה דר' יוסי וברכיה, ואמר שפיר קא אמרת, והכי הוא. אמר ליה מנא לך. אמר ליה הכי אוליפנא מאבא, דהוה אמר משמיה דרב המנונא סבא. יומא חד הוה יתיב ר' שמעון בתרעא דצפורי, אמר ליה ר' ייסא, האי דאמר ר' יוסי, מי עלה שמים וירד וגו', זמנא חדא אמר, דא משה. לבתר אמר, דא קדשא בריך הוא. לבתר אמר, אלין ארבע קטירין אש רוח מים ועפר. וחמינא ליה למר דברכיה.

אמר ליה ודאי שפיר קא אמר, והכי הוא, וכלא חד מלה, וכלהו מלי אתקיימו בקודשא בריך הוא, וכלהו בחד מתקלא סלקא. אתרגיש ר' ייסא במלוי דר' שמעון, ואמר ודאי האי הכי הוא, והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא. וכלא שפיר. (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. דכתיב, (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. אבל)

אבר סופא דקרא מאי קא מיירי דכתיב, (משלי ז) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. מה שמו תינח, מה שם בנו מהו. אמר ליה, רזא דמלה הא אוליפנא לר' אלעזר בני. אמר ליה, לימא לי מר, דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה, ואמר לי, ואנשינא לה. אמר ליה, אי אימא תדפר. אמר ליה ודאי. דהא מה דאוליפנא קמי דמר יומא דא אדפרנא.

אמר ליה רזא דמלה, היינו דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. וברזא עלאה, והאי אקרי בנו. אמר ינוח דעתיה דמר, דהא רזא דא ידענא. אדהכי, לא אדפר ר' ייסא, חלש דעתיה, אזל לביתיה, אדמוך, אחזיאו ליה בחלמיה, חד ספרא דאגדתא, דהוה

כתיב ביה, חכמה ותפארת במקדשו. אתער, אזל לגביה דרבי שמעון, נשק ידוי, אמר, הכי חמינא בחלמא. זמנא

אחרא חמינא בחלמא, חד (דף ע"ט ע"ב) ספרא דאגדתא דאחזיו קמאי, והוה כתיב ביה, חכמה ותפארת במקדשו, חכמה לעילא, תפארת לתתא. במקדשו לגבייהו. והכי חמינא בחלמא זמנא חדא. והכי אשפחנא בפומאי. אמר ליה ר' שמעון, עד פען רביא אנת, למיעל בין מחצדי חקלא, והא כלא אחזיאו לך. ודא הוא דכתיב, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

התעורר והלך אל רבי שמעון. נשק ידו ואמר, כך ראיתי בחלום. פעם אחרת ראיתי בחלום ספר אגדה אחד שהראו לפני, והיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו, חכמה למעלה, תפארת למטה, במקדשו אליהם. וכך ראיתי בחלום פעם אחת וכך מצאתי בפי. אמר לו רבי שמעון, עד עכשו אתה תינוק להפגס בין קוצרי השדה, והרי הפל הראו לך. והוה שפתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

(תנא) (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה דמשה, דזכי ליקרא דא, דאורייתא אסהיד בגיניה כד. (פאני ר' יהודה) תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. שאר בני עלמא, פד סלקין, סלקין לעתרא, סלקין לרבו, סלקין למלכו, אבל משה כד סליק, מה כתיב ביה, ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה.

ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו כד. (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם. שאר בני העולם, כשעולים - עולים לעשר, עולים לגדלה, עולים למלכות. אבל במשה, כשעולה, מה כתוב? ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו!

רבי יוסי אמר, מפאן אמרו החברים, הבא לטהר מסיעין אותו, שפתוב ומשה עלה אל האלהים. מה כתוב אחריו? ויקרא אליו ה'. שמי שרוצה להתקרב, מקרבים אותו.

ויקרא אליו מלאך ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו'. רבי יצחק פתח, (תהלים סה)

אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אשרי חלקו של אותו אדם שהקדוש ברוך הוא התרצה בו וקרב אותו לשרות בתוך ההיכל הקדוש, שכל מי שהוא התרצה בו לעבודתו, רשום הוא מרשומים שלמעלה לדעת, שהרי הוא נבחר מלפני המלך הקדוש העליון לשרות במדורו, וכל מי שנמצא

רבי יוסי אמר, מפאן אמרו חבריא, הבא ליטהר מסיעין אותו, דכתיב ומשה עלה אל האלהים. מה כתיב בתריה, ויקרא אליו יי'. דמאן דבעי לאתקרבא, מקרבין ליה. ויקרא אליו יי' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו'. ר' יצחק פתח, (תהלים סה)

אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, זכאה חולקיה דההוא בר נש, דקודשא בריך הוא אתרעי ביה, וקריב ליה, למשרי בגו היכלא קדישא, דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה, רשים הוא מרשימין דלעילא, למנדע דהא הוא אתבחר מקמיה דמלכא קדישא עלאה, למשרי במדורוי. וכל מאן

בו אותו הרשם, עובר בכל השערים שלמעלה ואין מוחה בידו.

רבי יהודה אמר, אשרי חלקו של משה, שעליו פתוב אשרי תבחר ותקרב, וכתוב (שמות ב) ומשה נגש אל הערפל, (שם כד) ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו. פה תאמר לבית יעקב - אלו הנקבות. ותגיד לבני ישראל - אלו הזכרים. רבי שמעון אמר, פה תאמר, כמו שנאמר פה תברכו. וכתוב וחסדיך יברכוכה, כלומר יברכו כה. פה תאמר לבית יעקב - באמירה, והינו מצד הדין. ותגיד לבית ישראל - כמו שנאמר (דברים ד) ויגד לכם את בריתו. וכתוב (שם כו) הגדתי היום לה' אלהיך. לבני ישראל - הזכרים, שבאו מצד הרחמים.

אמר רבי יצחק, הואיל ובאנו לזה, מה זה הגדתי היום לה' אלהיך? לה' אלהינו הנה צריך להיות! אמר לו רבי שמעון, וכי רק בלבדו הוא, והרי פתוב (שם ח) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו', (שם) אשר ה' אלהיך נתן לך, (שם ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא, וכלם כף?

א"ל כף שנינו, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מה הטעם? משום שהנזע הקדוש עולה לארץ הקדושה, ושכינה יושבת במקומה, וזה בזה תלוי. ומשה לא אמר אלהיך אלא לאותם שהיו עתידים להפגס לארץ הקדושה ולקבל פני שכינה. ומה שלא אמר אלהינו, משום שהרי משה לא זכה להפגס לארץ, ולכן אלהיך ודאי בכל מקום, משום שהם היו עתידים להפגס לשם.

הו' זמינין למיעל תמן.

דאשתכח ביה ההוא רשימא, אעבר בכל תרעין דלעילא, ולית דימחי בידוי.

רבי יהודה אמר, זפאה חולקיה דמשה, דעליה פתיב אשרי תבחר ותקרב, וכתוב ביה (שמות כד) ומשה נגש אל הערפל ונגש משה לבדו אל יי' והם לא יגשו. פה תאמר לבית יעקב: אלין נוקבי, ותגיד לבני ישראל: אלין דוכרין.

רבי שמעון אמר, פה תאמר, פמה דאת אמר (במדבר ו) פה תברכו. וכתוב, (תהלים

קמה) וחסדיך יברכוכה, כלומר יברכו כה. פה תאמר לבית יעקב, באמירה. והינו מסטרא דדינא. ותגיד לבני ישראל, פמה דאת אמר, (דברים ד) ויגד לכם את בריתו. וכתוב (דברים כו) הגדתי היום ליי' אלהיך. לבני ישראל, דוכרין, דאתו מסטרא דרחמי.

אמר רבי יצחק, (ס"א י"ב) הואיל ואתינא להאי, מה הוא הגדתי היום ליי' אלהיך. ליי' אלהינו, מיבעי ליה. אמר ליה ר' שמעון, וכי האי בלחודוי הוא. והא כתיב (דברים ח) פי יי' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו'. (דברים ז) אשר יי' אלהיך נותן לך. (דברים ד) פי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, וכלהו הכי.

א"ל הכי תנינן, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מאי טעמא. משום דזרעא קדישא, לארעא קדישא סלקא. ושכינתא באתרה יתבא. והאי בהאי תליא. ומשה לא קאמר אלהיך, אלא לאינון דהוו זמינין למיעל לארעא קדישא, ולקבלא אפי שכינתא. ומה דלא אמר אלהינו, משום דהא משה לא זכה למיעל לארעא, ובגיני כף, אלהיך ודאי בכל אתר, משום דאינון

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, פתוב (שם כו) ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך, והרי הם בארץ שורים. מה הטעם אלהיך ולא אלהינו? אלא הם רצו להראות ולהודות שבגלל החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמם כל אותן טובות, ומשום כך היו אומרים דברים אלה לכהן (ולא לאדם אחר), שפתוב הגדתי היום לה' אלהיך, (וכך הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.

בה תאמר לבית יעקב - לאותו מקום שראוי להם. ותגיד לבני ישראל - באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות עליו, ובדרגה אחת עולים. אלא ישראל שלמות הפל נקרא. ותגיד לבני ישראל, להראות חכמה ולדבר ברוח חכמה טוב ואמת שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שפתוב ויגד לכם את בריתו.

שנינו, אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי הולך בדרך והנה עמי רבי חייא בני. עד שהיינו הולכים, מצאתי איש אחד שהיה לוקט בשדה עשבים לרפואה. קרבתי אליו ואמרתי לו: בן אדם, כל האגדות הקשורות הללו של העשבים למה? לא הרים ראשו ולא אמר דבר. חזרתי פעם נוספת ואמרתי את זה - ולא אמר דבר. אמרתי לרבי חייא בני: או שהאיש הזה אצניו אטומות, או שוטה, או חכם. ישבתי אצלו. אחר כך לקט אותם עשבים, ואחז אותם וכסה עליהם בעלי גפן.

אמר לנו: אני ראיתי שאתם יהודים, ועל היהודים אומרים שהם חכמים. אם לא הייתי חס עליכם, עכשו תהיו מרחקים

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, (דברים כו) ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לי' אלהיך, והא אינון בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך, ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה, דבגיני דחסד עלאה, זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ועאלן לההיא ארעא, ועבד עמהון כל אינון טבאן, ובגיני כך, הוו אמרי מלין אלין לכהן, (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום לי' אלהיך, (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד.

בה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו. ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל, תריין דרגין אסתלקו, ובדרגא חד סלקין, אלא ישראל שלימותא דכלא (דף פ' ע"א) אקרי. ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא, ולאשתעי ברוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קדשא בריה דהוא, דכתיב ויגד לכם את בריתו.

תניא, אמר ר' יוסי, זמנא חדא הוינא אזיל בארעא, והוה ר' חייא ברי עמי. עד דהוינא אזלין, אשפחנא חד גבר, דהוה לקיט בחקלא, עשבין לאסוותא. קריבנא לגביה, אמינא ליה, בר נש, קוטרא דקוטרי דעשבין למה. לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי, ולא אמר מידי. אמינא ליה לרבי חייא ברי, או האי בר נש אטים אודנין, או שטיא, או חפימא. יתיבנא גבוי. לבתר לקיט אינון עשבין, ואחיד לון, וחקפא עליהון טרפי גופנין.

אמר לן, אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עליהו, דאינון חפימין, אי לא דחייסנא עלייכו השתא, תהוון רחיקן מבני

מבני אדם כמו המצרע הזה שמרחיקים אותו מהכל, שהרי אני רואה שריח של עשב אחד שהיה קרוב אליכם נכנס בגופכם, ותהיו מרחקים שלשה ימים, אלא אכלו שומי הבר הללו ותתרפאו. אברנו מהם, שהיו מצויים שם, ונרדמנו ונקשרנו בזעה עד זמן רב. אחר כך התעוררנו. אמר לנו אותו האיש: עכשו אלהיכם עמכם שמצאתם אותי, שהרי רפואת גופכם על ידי נשלמה.

עד שהיינו הולכים, אמר לנו: כל אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי דרכיו. שהרי לנקבה כפי דרכה, לאיש כפי דרכיו, ולגבר שבגברים כפי דרכיו. אמרתי לרבי חייא בני, זהו שכתוב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל. (כה תאמר לבית יעקב, באותו מקום שראוי להם. ותגיד ותגיד לבני ישראל, באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות הם ובדרגה אחת עולים, אלא ישראל שלמות הכל נקרא).

אמר לנו: ראיתם שלא הרמתי ראשי ולא דברתי עמכם, משום שאבי היה חכם העשבים מפל בני דורו, ולמדתי מאבי דרכי כל העשבים שבהם אמת, ואני בכל השנה מדורי ביניהם.

והעשב הזה שראיתם שפסיתי אותו בעלי הגפן הללו - בביתי יש מקום אחד, והוא לצד צפון, ובאותו מקום נעוץ רחים אחד, ומתענין של אותו רחים יוצא איש אחד עם שני ראשים וחרב שנונה בידו, ובכל יום הוא מצער אותנו, ואני לקטתי את העשב הזה, ולכו אחרי ותראו את כחו של העשב הזה ומה שאלוה העליון גלה בעולם, ואין מי שיודע דרכיו בכל.

הרבונו אחריו. עד שהיינו הולכים בדרך, התכופף לנקב אחד בעפר,

נשא כסגרא דא, דמרחקין ליה מפלא, דהא אנא חמינא, דריחא דחד עשבא דהוה קריב גביכון, עאל בגופייכו, ותהוון רחיקין תלתא יומין. אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון.

אברנא מנייהו דהוו שכיחין קמן, ואדמכנא, ואתקטרנא בזיעא, עד עידן סגי. לבתר אתערנא, אמר לן ההוא גברא, השתא אלהכון עמכון, דאשפתון לי, דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים.

עד דהוינא אזלין, אמר לן, כל בר נש בעי לאשתעי בבר נש אחרא, כפום ארחוי, דהא לנוקבא כפום ארחוי. לגברא כפום ארחוי. לגברא דגברי כפום ארחוי. אמנא לרבי חייא ברי, היינו דכתיב, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. (ס"א כה תאמר לבית יעקב כההוא אחר דאתתנו להו. ותגיד לבני ישראל כההוא אחר שלים דאתתנו להו. דהא יעקב וישראל תרין דרגין אינון ובדרגא חד סלקין אלא ישראל שלימותא

דכלא אקרי)

אמר לן, חמיתון דלא זקיפנא רישאי, ולא אשתעינא בהדייכו, משום דאבא, חפימא בעשבין מפל בני דרא הוה. ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין, דבהון קשוט, ואנא בכל שתא מדוראי בינייהו.

והאי עשבא דחמיתון, דחפינא ליה בטרפי דגופנין אלין, בביתאי אית אתר חד, והוא לסטר צפון, ובההוא אתר נעיין חד ריחא, ומעינא דההוא ריחא, נפיק חד גבר בתרין רישין, וחרבא שיננא בידיה ובכל יומא קא מצער לן. ואנא לקיטנא האי עשבא, וזילו אבתראי, ותחמון חיליה דהאי עשבא, ומה די אלהא עלאה גלי בעלמא, ולית מאן דיידע ארחוי בכלא.

אזירנא אבתריה, עד דהוינא אזלי בארחא,

וּשְׁם מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב בְּנֶקֶב. וְצֵא
נֶחֱשׁ אֶחָד וְרָאֵשׁוּ גְדוֹל. לָקַח חֶבֶל
(סוּדָה) אֶחָד וְקָשַׁר אוֹתוֹ כְּמוֹ גְּדֵי
אֶחָד. פָּחַדְנּוּ. אָמַר לָנוּ: לָכוּ
אֲחֵרֵי.

עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לְבֵיתוֹ, רָאִינוּ אוֹתוֹ
מְקוֹם בְּחֻשְׁכָּה אַחַר כְּתֵל אֶחָד.
לָקַח גַּר אֶחָד וְהִדְלִיק אֵשׁ סָבִיב
אוֹתוֹ מְקוֹם הַרְחִיִּים. אָמַר לָנוּ:
מִמָּה שִׁתְּרָאוּ - לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא
תִדְבְּרוּ דָבָר.

בֵּין כֶּף הַתִּיר אֶת הַנְּחֹשׁ מִקְשָׁרָיו,
וְכַתֵּשׁ בְּמִכְתָּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב
וְשֵׁם בְּרֹאשׁ הַנְּחֹשׁ. נִכְנַס הַנְּחֹשׁ
בְּאוֹתוֹ עַיִן הַרְחִיִּים, וְשִׁמְעֵנוּ קוֹל
שִׁפְלֵי הַמְּקוֹם הַזֶּה עוֹצֵעַ. רְצִינוּ
לְצֵאתָ, אָחֻז בְּיַדֵּינוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ
וְאָמַר: אֵל תִּפְחָדוּ, קָרְבוּ אֵלַי.

בֵּין כֶּף יֵצֵא הַנְּחֹשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לָקַח
אוֹתוֹ הָאִישׁ מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב וְשֵׁם
בְּרֹאשׁוֹ כְּבַתְּחִלָּה. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עַיִן
הַרְחִיִּים. לְשַׁעָה קִטְנָה רָאִינוּ שֶׁיֵּצֵא
מֵאוֹתוֹ הַעַיִן אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי
רְאשִׁים וְנֶחֱשׁ שְׂרוּי סָבִיב צְוָאוֹ.
נִכְנַס לְאוֹתוֹ עַיִן הַרְחִיִּים וְיֵצֵא
שְׁלֹשׁ פַּעְמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא
זְקִיטָא (מִיּוֹ שְׂרִי)! אוֹי לְאִמּוֹ
שֶׁהוּבִילָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם!

בֵּין כֶּף נִעְקַר הַרְחִיִּים מִמְּקוֹמוֹ,
וְיֵצֵאוּ הָאִישׁ וְהַנְּחֹשׁ, וְנִפְלוּ וּמְתוּ
שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ פָּחַדְנּוּ מְאֹד. אָמַר
לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זֶהוּ כַחוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ עֲשֵׂב שְׂאֵנִי לְקֻטְפֵי לְפָנֶיכֶם,
וְלָכֵן לֹא דִבַּרְתִּי עִמְכֶם וְלֹא
הִרְמַתִּי רֹאשִׁי בְּשַׁעָה שֶׁקָּרַבְתֶּם
אֵלַי.

אָמַר לָנוּ: אֵלּוּ יָדְעוּ בְּנֵי אָדָם
חֻכְמָה, שִׁפְלֵי מֵהַ שְׁנֹטֵעַ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ וְכַח כָּל מֵה
שְׁנֹמֵצָא בְּעוֹלָם, יָדְעוּ אֶת כַּח
רְבוּנָם בְּחֻכְמָתוֹ הַרְבֵּה. אָבֵל לֹא
הִסְתִּיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֻכְמָה

מֵאִיךְ לְחַד נּוֹקְבָא בְּעַפְרָא, וְשׁוּי מֵהֵהוּא
עֲשֵׂבָא בְּנוֹקְבָא, נֶפֶק חַד חוּיָא וְרִישָׁא דִּילִיָּה
סְגִי. נִטְלַח חַד סְנִטְרָא, (נ"א סוּדָה) וְקֻטִיר לִיָּה
כְּחַד גְּדֵיָא. דְּחִילָנָא. אָמַר לוֹן זִילוּ אֲבַתְרָאֵי.

עַד דְּמִטְיָנָא לְבֵיתִיהָ. חֲמִינָא הֵהוּא אֲתֵר
בְּחֻשׁוֹכָא, בְּתֵר חַד כּוּתְלָא. נִטְלַח חַד
שְׂרָגָא וְדִלִיק דְּלִיקָא סַחְרָנִיָּה דֵּהֵהוּא אֲתֵר
דְּרִיחָיָא. אָמַר לוֹן, מִמָּה דְּתַחֲמוּן, לֹא תִדְחִלוּן
וְלֹא תִשְׁתַּעוּן מִיָּדֵי.

אֲדַהְבִי, שְׂרֵי חוּיָא מִקְטְרוּי, וְכַתֵּשׁ בְּקִיסְטָא
מֵהֵהוּא עֲשֵׂבָא. וְשׁוּי בְּרִישֵׁיהָ דְּחוּיָא.

עָאֵל חוּיָא בְּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיָיָא, וְשִׁמְעֵנָא
קָלָא דְּכָל אֲתֵר מְזַדְעִזְעָא. בְּעֵינָן לְמִיפִק, אֲחִיד
בִּידְנָא הֵהוּא גְּבָרָא, אָמַר, לֹא תִדְחִלוּן קְרִיבּוֹ
גְּבָאֵי.

אֲדַהְבִי, נֶפֶק חוּיָא שְׁתִּית דְּמָא, נִקִּיט הֵהוּא
גְּבָרָא מֵהֵהוּא עֲשֵׂבָא, וְשׁוּי בְּרִישֵׁיהָ
כְּבִקְדָמִיתָא. עָאֵל בְּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיָא.
לְשַׁעְתָּא זַעִירָא, חֲמִינָא, דְּנִפִיק מֵהֵהוּא עֵינָא
חַד גְּבָרָא בְּתֵרִין רִישֵׁין, וְחוּיָא שְׂרִיָּא סַחְרָנִיָּה
דְּקַדְלוּי. עָאֵל בְּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיָא וְנֶפֶק תְּלַת
זְמַנִּי. הָוָה אָמַר, זְקִיטָא זְקִיטָא, וְוִי לְאִימִיָּה
דְּלֵהֵהוּא אֲתֵר אוּבִיל לִיָּה.

אֲדַהְבִי, אֲתַעְקֹר רִיחָיָא מֵאַתְרִיָּה, וְנִפְקוּ, גְּבָרָא
וְחוּיָא, וְנִפְלוּ וּמִיתוּ תַרְוֵיהוּ. וְאָנָן
דְּחִילָנָא סְגִי. אָמַר לָן הֵהוּא גְּבָרָא, דָּא הוּא
חִילָא דְּעֲשֵׂבָא דְּאָנָא לְקִיטְנָא קְמִיִּכוּ, וּבְגִינֵי
כֶּף לֹא אֲשַׁתְּעִינָא בְּהַדְיִיכוּ, וְלֹא זְקִיפְנָא
רִישָׁאֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּקְרִיבְתוּן גְּבָאֵי.

אָמַר לוֹן אֵילוּ (דף פ' ע"ב) יָדְעִין בְּנֵי נְשָׂא
חֻכְמָתָא, דְּכָל מֵה דְּנִטְעַת קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא בְּאֶרְעָא, וְחִילָא דְּכָל מֵה דְּאֲשַׁתְּכַח
בְּעֵלְמָא, יִשְׁתַּמּוּדְעוּן חִילָא דְּמֵאֲרִיָּהוּן, בְּחֻכְמָתִיהָ סְגִיָּאָה. אָבֵל לֹא טְמִיר

זו מבני אדם, אלא כפי שלא יסוּפו מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה וישפחו אותו.

בשבאתי ואמרת את הדברים הללו לפני רבי שמעון, אמר, ודאי שחכם היה. ובה ראה, אין עשב ועשב שגולד בארץ שלא היתה בו חכמה רבה וכחו בשמים רב. בא וראה מן האזוב, שפכל מקום שרצה הקדוש ברוך הוא לטהר את האדם, הוא נטהר באזוב. מה הטעם? משום שיתעורר פחו שלמעלה שנפקד עליו, שהרי כשמתעורר אותו הפח שנפקד עליו, הוא מבער רוח הטמאה ונטהר האדם. ועליך אני אומר, ברוך הרחמן שהצילך!

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. מה זה כנפי נשרים? אמר רבי יהודה, ברחמים, שכתוב (דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והינו סוד הכתוב שאמר רבי שמעון, דרך הנשר בשמים. מה זה בשמים? ברחמים. מה הנשר נמצא ברחמים על בניו ודין לאחרים - כן הקדוש ברוך הוא נמצא ברחמים לישראל, ובדין אל עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא. קמו באור, כשהאיר היום, והיו הולכים. אמר רבי חייא, ראיתי את הפסוק הזה שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. הרי אריה בימין, שור משמאל. נשר באיזה מקום מקומו?

אמר לו רבי אלעזר, במקום שיעקב (נ"א דיעקב) דיניקא שיהינן שריו. מה הטעם?

קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא בגין דלא יסטון מארחוי, ולא יתרחיצו בההיא חכמתא וינשוין ליה.

בר אתינא, ואמינא הני מלי קמיה דרבי שמעון, אמר ודאי חפימא הוה. ותא חזי, לית עשבא ועשבא דאתייליד בארעא, דלא הוה ביה חכמתא סגיאה, וחיליה בשמיא סגיאה. תא חזי, מן אזובא. דבכל אתר דבעי קדשא בריך הוא לדפאה לבר נש, באזובא מתדכי. מאי טעמא. משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא דאתפקדא עלוי כד אתערא, מבערא רוח מסאבא, ואתדפי בר נש. ועלך אמינא בריך רחמנא דשזבך.

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. (שמות יט) מאי כנפי נשרים. אמר רבי יהודה ברחמי. דכתיב, (דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והיינו רזא דאמר ר' שמעון, (משלי ל) דרך הנשר בשמים. מאי בשמים. ברחמי. מה נשר אשתכח ברחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כן קדשא בריך הוא אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, והוה אזיל ר' יוסי ור' חייא עמיה, קמו בנהורא, פד נהיר ימא, והוה אזלי. אמר ר' חייא, חמינא האי קרא דכתיב, (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא אריה בימינא, שור משמאל, נשר באן אתר דוכתיה.

אמר ליה ר' אלעזר, באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא שריא. מאי טעמא. משום דנשר בכלא

משום שגשר נמצא בכל - רחמים
לכניו, ודין אל אחרים. כף
הקדוש ברוך הוא - מוביל את
ישראל ברחמים, ובדין אל
אחרים, שכתוב ואשא אתכם על
כנפי נשרים, וכתוב כנשר יעיר
קנו.

כנני לנו שגשר נקרא רחמים?
שכתוב (משלי ל) דרך הנשר
בשמים. בשמים ממש. ולכן
אריה לימין, שור לשמאל, נשר
ביניהם, ואוחז אותם. אדם פולל
את כלם, והכל נכללו בו, שכתוב
ועל דמות הפסא דמות כמראה
אדם עליו מלמעלה.

ויהי ביום השלישי וגו'. רבי אבא
פתיח, (שיר ח) אחות לנו קטנה
ושדים אין לה מה נעשה
לאחותנו ביום שידבר בה. אחות
לנו קטנה - זו כנסת ישראל
שנקראת אחות לקדוש-ברוך-
הוא. ושדים אין לה - הינו
ששנינו, בשעה שקרבו ישראל
להר סיני, לא היה בהם זכיות
ומעשים טובים להגן עליהם,
שכתוב ושדים אין לה, שהרי הם
התקוין והיפי של האשה, ואין יפי
של אשה אלא הם. מה נעשה
לאחותנו - מה יעשה ממנה
בשעה שהקדוש ברוך הוא יתגלה
בהר סיני לדבר את דברי התורה
ותפרח מהם נשמתם.

אמר רבי יוסי, באותה שעה
שקרבו ישראל להר סיני באותו
לילה ונשלמו, שלשה ימים שלא
הזדונו לנשותיהם, באו מלאכים
עליונים וקבלו את ישראל
באחזה. אותם מלאכים למעלה,
וישראל מלאכים מלמטה. הם
מקדשים את השם העליון
למעלה, וישראל מקדשים את
השם העליון למטה.

והתעטרו ישראל בשבעים
כתרים באותו לילה, ומלאכים

אשתכח, רחמי לכנוי, דינא לגבי אחרנין. כף
קדשא בריך הוא, אוכיל לון לישראל ברחמי.
ובדינא לגבי אחרנין, דכתיב ואשא אתכם על
כנפי נשרים. וכתיב כנשר יעיר קנו.

כנני דנשר רחמי אקרי. דכתיב דרך הנשר
בשמים. בשמים ממש. ובגני כף אריה
לימינא. שור לשמאלא. נשר בינייהו ואחיד
לון. אדם כליל פלהו, וכלא אתפלילן ביה,
דכתיב ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם
עליו מלמעלה.

ויהי ביום השלישי וגו'. ר' אבא פתיח, (שיר השירים
ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה
נעשה לאחותנו ביום שידבר בה. אחות לנו
קטנה, דא כנסת ישראל, דאקרי אחות
לקודשא בריך הוא. ושדים אין לה, היינו
דתנינן, בשעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני,
לא הוה בהון זכוון, ועובדין טבין, לאגנא
עלייהו, דכתיב ושדים אין לה. דהא אינון
תקונוא ושפירו דאתתא, ולית שפירו דאתתא
אלא אינון. מה נעשה לאחותנו. מה יתעביד
מינה, בשעתא דקודשא בריך הוא, יתגלי
בטורא דסיני, למללא בפתגמי אורייתא,
ויפרח נשמתהון מנייהו.

אמר ר' יוסי. בההוא שעתא דקריבו ישראל
לטורא דסיני, בההוא ליליא ונגהי,
תלתא יומין דלא אזדונו לאנתתייהו, אתו
מלאכין עלאין, וקבילו לישראל באחיותא.
אינון מלאכין לעילא, וישראל מלאכין
לתתא. אינון מקדשין שמא עלאה לעילא,
וישראל מקדשין שמא עלאה לתתא.

ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין בההוא
ליליא. ומלאכי עלאי הוו אמרי
אחות לנו קטנה ושדים אין לה, דלית בהו

עליונים היו אומרים, אַחֹת לְנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שְׁאִין בְּהֵם זְכוּיֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֹתֵנוּ? כְּלוּמַר, מַה כְּבוֹד וּגְדֻלָּה נַעֲשֶׂה לְאַחֹתֵנוּ זֹו בַּיּוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר סִינַי לְתַת לָהֶם תּוֹרָה?

(וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כְּתוּב הָיָו נִכְנִים לְשַׁלְשֶׁת יָמִים אֶל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהִינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעַת שְׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת בְּהַר סִינַי, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַפְּמֻלְיָה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: עֲכָשׁוּ יִשְׂרָאֵל תִּינוּקוֹת שְׂאִינֶם יוֹדְעִים אֶת הַנְּהַגוֹתַי, וְאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְּגַלּוֹת עֲלֵיהֶם. אִם אֲתַגְּלֶה אֲלֵיהֶם בְּכַח הַגְּבוּרָה - לֹא יוּכְלוּ לְסַבֵּל. אָבֵל אֲתַגְּלֶה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וְיִקְבְּלוּ אֶת הַנְּהַגוֹתַי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדְּאִי, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מִנֵּין לְנוּ? שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב' כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ.

וּבַיּוֹם הַתְּגַלָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הַקְּדִים לָהֶם רַחֲמִים בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׁכַף רְאוּי לָהֶם, שֶׁבְּגִלְל כַּף נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, שְׁפָתוֹב (שִׁם כב) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָרִי אִם הָיָה עָבוֹת, אִזּוּ נִמְצְאוֹת קְדֻרוֹת וְלֹא הַתְּגַלָּה חֶסֶד. וּמִתִּי מִתְּגַלָּה חֶסֶד? בַּבֶּקֶר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית מד) הַבֶּקֶר אֹר. שְׁכַשְׁמַאֲרִי הַבֶּקֶר, נִמְצָא חֶסֶד בְּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבְזִמְן שְׁלֹא מֵאִיר הַבֶּקֶר, הַדִּינִים עַד אִזּוּ לֹא עוֹבְרִים, שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. פִּיּוֹן שְׁעָבְרוּ אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמֵאִיר הַשָּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ שַׁעַת כְּתוּב בֶּקֶר לֹא עָבוֹת, וְחֶסֶד מִתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם

זְכוּוֹן וְעוֹבְדִין טָבִין. מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֹתֵנוּ, כְּלוּמַר מַה יִּקָּר וּרְבוּ נַעֲבִיד לְאַחֹתֵנָּא דָּא בַּיּוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא דְסִינַי לְמִיָּהֵב לָהּ אוּרִייתָא.

(וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי), כְּתִיב הָיָו נִכְוִנִים לְשַׁלְשֶׁת יָמִים אֶל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהִינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. ר' שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעַתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַתְּגַלָּא (דף פ"א ע"א) בְּטוֹרָא דְסִינַי, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פְּמֻלְיָא דִּילֵיהּ, אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל רַבִּיין, דְּלֹא יוֹדְעִין נִימוּסִי, וְאֲנָא בְּעִי לְאַתְּגַלִּי עֲלֵייהוּ, אִי אֲתַגְּלִי עֲלֵייהוּ בְּחִילָא דְגְבוּרָה, לָא יִכְלִין לְמַסְבֵּל. אָבֵל אֲתַגְּלִי עֲלֵייהוּ בְּרַחֲמִי, וְיִקְבְּלוֹן נִימוּסִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדְּאִי דְאִיהוּ רַחֲמִי מְנַלְן. דְּכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב' כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ.

וּבַהָיִי אֲתַגְּלִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲקָדִים לָהּ רַחֲמִי בְּקְדָמִיתָא. וְלִבְתַּר אֲתִיָּהֵיב לָהּ אוּרִייתָא, מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּהָכִי אֲתַחֲזִי לָהּ, דְּבַגִּינִי כַּף יִשְׂרָאֵל אֲקָרוּן.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, דְּכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב' כג) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָא אִי הוּא עָבוֹת קְדֻרוֹתָא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא חֶסֶד. וְאִמְתִּי אֲתַגְּלִיָּא חֶסֶד. בַּבֶּקֶר. כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (בְּרֵאשִׁית מד) הַבֶּקֶר אֹר. דְּכַד נְהִיר צְפָרָא, חֶסֶד אֲשַׁתְּכַח בְּעַלְמָא, וְדִינִין מִתְּעַבְּרֵן. וּבְזִמְנָא דְלֹא נְהִיר בֶּקֶר, דִּינִין עַד כְּעַן לֹא מִתְּעַבְּרֵן. דְּכְּתִיב, (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. פִּיּוֹן דְּאֲתַעַבְּרֵן אִינוּן כְּכִיָּא וְנְהִיר שְׁמֵשָׁא, בִּיָּה שַׁעַתָּא כְּתִיב, בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. וְחֶסֶד אֲתַעַר בְּעַלְמָא תַּתָּא, בְּהֵיָא שַׁעַתָּא כְּתִיב, בְּהִיוֹת

הבקר. וכיון דמתעברין ככביא בקר אשתכח.

(נ"א דאתער בקר, דינין לא אשתכחו)

אמר ר' יוסי, בהיות הבקר שארי גדשא ברין הוא לאתגלאה בטורא דסיני. תאנא, בהיות הבקר, פד אתער זכותיה דאברהם, דכתיב ביה (בראשית יט) וישפם אברהם בבקר.

ויהי קלת וברקים, אמר רבי אבא, קלת פתיב חסר. תרין קלין דאהדרו לחד, דא נפקא מן דא, רוחא ממיא. ומיא מרוחא. תרין דאינון חד, וחד דאיהו תרי.

אמר רבי יוסי, קלת חד, ואיהו קלא רברבא תקיפא, דלא פסקת לעלמין, ההוא דכתיב ביה (דברים ה) קול גדול ולא יסף דהא שאר קלין אתפסקון, דתניא, בארבעה תקופין בשתא, קלא אתפסקת, וכדין דינין מתערין בעלמא. והאי קלא דכליל שאר קלין ביה, לא אתפסק לעלמין, ולא אתעבר מקיומא שלים ותוקפא דיליה. תאנא, האי קלא, קלא דקלין, קלא דכליל כל שאר קלין.

אמר ר' יהודה, לית קלא, אלא מסטרא דרוחא ומיא ואשא. ובקלא (ד"א ובלא) עביד קלא, ואתכליל דא בדא, ועל דא כתיב קלת וברקים, אמר רבי יוסי, היינו דכתיב, (תהלים קלה) ברקים למטר עשה, שלהובא בעוטרי, קטירא דרחמי בחיבתא, דלא (שקיע) שכיחו.

תנא, ר' יהודה אומר, בסטר גבורה, אורייתא אתייהיבת. אמר רבי יוסי, אי הכי בסטר שמאלא הוי. אמר ליה, אתהדר לימינא. דכתיב, (דברים לג) מימינו אש דת למו. וכתיב (שמות טו) ימינך יי' נאדרי בפח וגו'. אשפחן שמאלא דאתחזר לימינא, וימינא לשמאלא, הא גבורה לשמאלא (ד"א לימינא). ומיין לשמאל.

הפתתון. באותה שעה כתוב בהיות הבקר. וכיון שעברו הפוככים, נמצא הבקר. (כשהתעורר הבקר, דינים לא נמצאו).

אמר רבי יוסי, בהיות הבקר התחיל הקדוש ברוך הוא להתגלות בהר סיני. שנינו בהיות הבקר - כשהתעוררה זכותו של אברהם שכתוב בו (בראשית ט)

ויהי קלת וברקים. אמר רבי אבא, קלת פתוב חסר. שני קולות שחזרו להיות אחד. זה יוצא מזה. רוח ממים, ומים מרוח. שנים שהם אחד, ואחד שהוא שנים. אמר רבי יוסי, קלת אחד, והוא קול גדול חזק שאינו פוסק לעולמים, הוא שכתוב בו קול גדול ולא יסף, שהרי שאר הקולות פוסקים, ששנינו, בארבע תקופות בשנה הקול נפסק, ואז הדינים מתעוררים בעולם, וקול זה שכולל בו את שאר הקולות, לא נפסק לעולמים ולא עובר מקיום שלם והחזק שלו. שנינו, קול זה קול של הקולות, קול שכולל את כל שאר הקולות.

אמר רבי יהודה, אין קול אלא מצד רוח ומים ואש, ובקול (הכל) עושה קול, ונכלל זה בזה, ועל זה כתוב קלת וברקים. אמר רבי יוסי, הינו מה שכתוב (תהלים קלה) ברקים למטר עשה. שלהבת בעטרות, קשר של רחמים בחבה, שלא (שוקעת) מצויים.

שנינו, רבי יהודה אומר, בצד הגבורה נתנה התורה. אמר רבי יוסי, אם כן, היא היתה בצד שמאל? אמר לו, החזרה לימין, שכתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו, וכתוב ימינך ה' נאדרי בפח וגו'. מצאנו שמאל שהחזר לימין, לשמאל. הרי גבורה לשמאל (לימין).

וְעֵינָן כְּכַד עַל הָהָר וְגו', עֵינָן חִזְק
שְׁשֻׁקוֹעַ בְּמִקוּמוֹ, שְׁלֵא לֹחֶח.
וְקַל שֶׁפֶר חִזְק מְאֹד - מִתּוֹךְ הָעֵינָן
הַחִזְק הִנֵּה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ה) וַיְהִי כִשְׁמַעְכֶּם אֶת
הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֵשׁ חֲשָׁכִים
הֵיוּ, שְׁכֵתוֹב חֹשֶׁךְ עֵינָן וְעֶרְפֶּל.
וְאוֹתוֹ קוֹל הִנֵּה יוֹצֵא פְּנִימִי
מִפְּלֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַפְּנִימִי שֶׁל
הַכֹּל הִנֵּה, שָׁבוּ כְּתוֹב קוֹל גְּדוֹל
וְלֹא יִסָּף.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוֹב וְכֹל הָעַם
רְאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רְאִים? שׁוֹמְעִים
הִנֵּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא כִּף שְׁנִינוּ,
אוֹתָם קוֹלוֹת הֵיוּ נִחְקָקִים בְּאוֹתוֹ
חֹשֶׁךְ וְעֵינָן וְעֶרְפֶּל וְנִרְאִים בְּהֵם
כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה גּוֹף, וְרוֹאִים מֵה
שְׂרוּאִים, וְשׁוֹמְעִים מֵה
שְׁשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ
וְעֶרְפֶּל וְעֵינָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מִרְאָה
שֶׁהֵיוּ רוֹאִים, הֵיוּ מְאִירִים בְּאוֹר
עֲלִיזוֹן, וְיוֹדְעִים מֵה שְׁלֵא יָדְעוּ
דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכַלָּם הֵיוּ רוֹאִים פְּנִים בְּפְנִים, זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב פְּנִים בְּפְנִים דְּבַר ה' -
עִמְכֶם. וּמֵה הֵיוּ רוֹאִים? שְׁנֵה רַבִּי
יוֹסִי, מֵהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת,
שְׁלֵא הִנֵּה קוֹל, שְׁלֵא הִנֵּה מְאִיר
בְּאוֹר, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ כֹּל הַגְּנִיזִים,
וְכֹל הַנְּסֻתָּרִים, וְכֹל הַדּוֹרוֹת
שֶׁיֵּבֵאוּ עַד מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ. וּמִשׁוּם
כִּף כְּתוֹב וְכֹל הָעַם רְאִים אֶת
הַקּוֹלֹת. רְאִים - רְאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֹל הָעַם רְאִים,
רְאִים - כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׂרָאוּ
מֵהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת מֵה
שְׁלֵא רָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵיהֶם.
אֶת הַקּוֹלֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ו)
וְאָרָא אֶת ה'. וְאָרָא ה' לֹא כְּתוֹב,
אֲלֵא אֶת ה'. אִף כָּאֵן, וְכֹל הָעַם
רְאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אֶת
הַקּוֹלוֹת.

כְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

וְעֵינָן כְּכַד עַל הָהָר וְגו', עֵינָנָא תְּקִיף, דְּשְׁקִיעַ
בְּאַתְרֵיהּ, דְּלֹא נְטִיל. וְקַל שֶׁפֶר חִזְק מְאֹד,
מִגּוֹ דְּעֵינָנָא תְּקִיף הָהָה, נְפִיק הָהָה קְלָא, כְּמָה
דְּאֶת אָמַר (דְּבָרִים ה) וַיְהִי כִשְׁמַעְכֶּם אֶת הַקּוֹל
מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תִּלְתַּת חֲשׂוֹכֵי הוּוּ, דְּכְתִיב
חֹשֶׁךְ עֵינָן וְעֶרְפֶּל. וְהָהָה קְלָא הָהָה נְפִיק
פְּנִימָאָה מִפְּלֶהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָאָה
דְּכֹלָא הָהָה, דְּבִיָּה כְּתִיב, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף.

אָמַר ר' אֲבָא כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וְכֹל הָעַם רְאִים אֶת
הַקּוֹלוֹת. רְאִים, שְׁמֹעִים מִיבְעֵי לִיָּה.
אֲלֵא הָכִי תְּגִינָן, אֵינּוֹן קְלִין, הוּוּ מִתְּגַלְּפִי
בְּהָהוּא חֲשׂוֹכָא וְעֵינָנָא וְקְבֵלָא, וּמִתְחַזְזִין בְּהוּ,
כְּמָה דְּאֶתְחַזִּי גּוּפָא, וְחִמָּאן מֵה דְּחִמָּאן,
וְשְׁמַעִין מֵה דְּשְׁמַעִין, מִגּוֹ הָהָה חֲשׂוֹכָא
וְקְבֵלָא וְעֵינָנָא, וּמִגּוֹ הָהָה חִיזוּ דְּהוּוּ חִמָּאן,
הוּוּ נְהִירִין בְּנִהִירוֹ עֲלָאָה, וְיִדְעִין, מֵה דְּלֹא
יָדְעוּ דְּרִין אַחֲרֵינִין, דְּאֶתוּ בְּתֵרֵיהוּ.

וְכַלָּהוּ, הוּוּ חִמָּאן אֲפִין בְּאֲפִין, הָדָא הוּוּ
דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ה) פְּנִים בְּפְנִים דְּבַר יי'
עִמְכֶם. וּמֵאֵן הוּוּ חִמָּאן. תְּאֵנִי רַבִּי יוֹסִי,
מְנַהִירוֹ דְּאֵינּוֹן קְלִין, דְּלֹא הָהָה קוֹל, דְּלֹא הָהָה
נְהִיר בְּנִהִירוֹ, דְּמִסְתַּכְּלִי בִיָּה פֶל גְּנִיזוֹן, וְכֹל
טְמִירִין, וְכֹל דְּרִין דְּיִיתוֹן עַד מִלְּפָא מְשִׁיחָא.
וּבְגִינֵי כִף כְּתִיב וְכֹל הָעַם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת,
רְאִים (דף פ"א ע"ב) רְאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֹל הָעַם רְאִים. רְאִים: כְּמָה
דְּאֶמִּינָא, דְּחִמּוֹ מְנַהִירוֹ דְּאֵינּוֹן קְלִין, מֵה
דְּלֹא חִמּוֹ דְּרִין בְּתֵרֵאִין אַחֲרֵינִין. אֶת הַקּוֹלוֹת:
כְּמָה דְּאֶת אָמַר, (ישעיהו ו) וְאָרָא אֶת יי'. וְאָרָא יי',
לֹא כְּתִיב, אֲלֵא אֶת יי'. אוּף הָכָא, וְכֹל הָעַם
רְאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אֶת הַקּוֹלוֹת.

בְּגוֹזָנָא דָא, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, דְּהָא אֶתִין

שְׁהָרִי הָאֵתִים שְׁבִתוֹרָה נִתְּנוּ
כְּדִי לְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹרָה (בַּחֲכָמָה).
כְּבִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. (משלי
א) כְּבִד אֶת ה' מִהוֹנָה. וְכֹלֵם
לְהִכְלִיל בְּהֵם דְּבַר אַחֵר. אִף
כָּאֵן אֶת הַקּוֹלֶת - לְרִבּוֹת אוֹתוֹ
קוֹל אַחֵר לְמִטָּה, שְׁכּוֹנֵס אוֹתָם
אֵלָיו מֵה שְׁיוֹצֵא מֵהֶם, שְׁבוּ
רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּחֲכָמָה
עֲלוֹנָה פֶל הַגְּנֻזִים הַעֲלוֹנִים
וְכֹל הַסּוּדוֹת הַטְּמִירִים
וְנִסְתָּרִים, מֵה שְׁלֹא הַתְּגִלָּה
לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׁבָאוּ
אֲחֵרֵיהֶם וְלֹא לְדוֹרוֹת שְׁבָאוּ
לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שְׁבָאוּ מִלֶּךְ
הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָתוּב כִּי עֵין בְּעֵין
יֵרָאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם - בְּתַחֲלָה
בְּרָקִים, וְעַכְשָׁו לְפִידִים. הַכֹּל
אַחֵד. אֲבָל מִשֶּׁהִתְתַּקְּנוּ
בְּתַקּוּנֵים לְהִרְאוֹת, נִקְרְאוּ כֶּף.
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר - שְׁנֵה רַבִּי
יִצְחָק, כְּתוּב (תְּהִלִּים סב) אַחַת
דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתֵּים זֹו שְׁמַעְתִּי,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה
לָךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר
הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! לְמָה
הַשֹּׁפָר? אֵלֹא אוֹתוֹ קוֹל
שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר, שְׁכָתוּב (וִיקְרָא כה)
וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבַעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם
הַכַּפָּרִים. בְּזֶה נִבְרָא (נִקְרָא)
שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵה שׁוֹפָר
מוֹצֵיא קוֹל, אֵשׁ רוּחַ וּמִים (דִּין
חֶסֶד וְרַחֲמִים), אִף כָּאֵן הַכֹּל נִכְלָל
בְּזֶה, וּמִזֶּה יוֹצֵאִים הַקּוֹלוֹת
הָאַחֲרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל שְׁיוֹצֵא
מִשׁוֹפָר, שְׁמַשְׁמַע שְׁשׁוֹפָר
אַחֵד, וְקוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמוֹ מְצוּי, וּמִשׁוֹם כֶּף כְּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֶּף, קוֹל הַשֹּׁפָר - הַשֹּׁפָר כְּתוּב חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיּוֹשׁ. (שם
ד) מִלְכִּי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (שם א) שְׁפָר קָדָם לְהַחְיוּהָ.

דְּבִאֲרֵייתָא, לְאַסְתַּפְּלָא בְּאוֹרֵייתָא (נ"א בְּחֲכָמָתָא)
אֲתֵייהִיבוּ. (שְׁמוֹת כ) כְּבִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (מְשַׁלֵּיג) כְּבִד
אֶת יְי' מִהוֹנָה. וְכֹלֵהוּ לְאַתְּפַלְלָא בְּהוּ מִלְּה אַחֲרָא.
אוֹף הֵכָא, אֶת הַקּוֹלֶת, לְאַסְגָּאָה הַהוּא קָלָא אַחֲרָא
לְתַתָּא, דְּכְנִישׁ לֹוֹן לְגַבִּיָּה, מֵה דְנִפְיָק מִנְיָהוּ, דְּבִיָּה
חֲמָאֵן וּמִסְתַּפְּלָן בְּחֲכָמָתָא עֲלָאָה כֹל גְּנֻזִין עֲלֵאִין,
וְכֹל רְזִין טְמִירִין וְסְתִימִין, מֵה דְלֹא אֲתַגְּלִיָּא לְדָרִין
בְּתַרְאִין, דְּאֵתוּ בְּתַרְיָהוּן, וְלֹא לְדָרִין דְּיִיתוּן
לְעֲלָמִין, עַד זְמַנָּא דְּיִיתִי מִלְּפָא מְשִׁיחָא. דְּכְתִיב,
(יִשְׁעִיָּה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוּב יְי' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם, בְּקָדְמִיתָא בְּרָקִים, וְהַשְׁתָּא לְפִידִים.
כְּלָא חֵד. אֲבָל מִדְּאֵתְתַקְּנוּ בְּתַקּוּנֵי לְאַתְחַזְּאָה,
אֲתַקְרוּן הַכִּי.

וְאֵת קוֹל הַשׁוֹפָר. תַּאנִּי רַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (תְּהִלִּים סב)
אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתֵּים זֹו שְׁמַעְתִּי, כְּמָה דְּאֵת
אָמַר, אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לָךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר מִיבְעִי לִיָּה. הַשֹּׁפָר
לְמָה. אֵלֹא, הַהוּא קוֹל דְּאִקְרִי שׁוֹפָר. דְּכְתִיב,
(וִיקְרָא כה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבַעִי
בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים, בְּדָא אֲתַבְּרִי (אֲתַבְּרִי)
שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵה שׁוֹפָר, אֲפִיק קָלָא, אֲשָׁא וְרוּחָא
וּמְיָא, אוֹף הֵכָא, כְּלָא אֲתַפְּלִיל בְּהָאִי, וּמִדָּא
נִפְקִין קָלִין אַחֲרֵינָן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל דְּנִפְיָק מִשׁוֹפָר, דְּמִשְׁמַע
דְּשׁוֹפָר חֵד, וְקוֹל נִפְיָק מִנְיָה, וְשׁוֹפָר
בְּקִיּוּמִיָּה שְׁכִיחַ, וּבְגִינִי כֶּף כְּתִיב, קוֹל הַשֹּׁפָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הַכִּי, קוֹל הַשֹּׁפָר, הַשֹּׁפָר כְּתִיב
חֶסֶד, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיּוֹשׁ.
(דְּנִיאל ד) מִלְכִּי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (דְּנִיאל ג) שְׁפָר קָדָם לְהַחְיוּאָ.

אַחֵד, וְקוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמוֹ מְצוּי, וּמִשׁוֹם כֶּף כְּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֶּף, קוֹל הַשֹּׁפָר - הַשֹּׁפָר כְּתוּב חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיּוֹשׁ. (שם
ד) מִלְכִּי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (שם א) שְׁפָר קָדָם לְהַחְיוּהָ.

רבי שמעון אמר, קול השפר - מקום שקול יוצא ממנו נקרא שופר. עוד אמר רבי שמעון, בא וראה, קול השפר - מקום של קול, הינו שפתיב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מה זה מוצא פי ה' ? זה קול (ס"ד שיוצא משופר, וזה קול) השופר, הוא גדול מכל שאר הקולות התחתונים וחזק מכלם, שפתיב וקל שפר חזק מאד, ועל כל שאר הקולות לא נאמר חזק מאד. (אמר רבי שמעון) בקול השופר הזה הכל תלוי, וזהו שנקרא קול גדול, שפתיב קול גדול ולא יסף. ונקרא קול דממה דקה, אור המנורות, שהוא זך ודקיק ומזכך ומאיר לכל.

דממה, מהו דממה. אמר רבי שמעון, דבעי בר נש למשתוקא מגיה, ולמחסם פומיה. כמה דאת אמר, (תהלים לט) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום. דממה היא שתיקה שלא נשמעת החוזה. וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, שראו מה שראו. וינעו, כמו שנקרא (ישעיהו ו) וינעו אמות הספים מקול הקורא.

שנינו, מה פתוב ביחזקאל כשראה גבורות הנהגות הקדוש ברוך הוא, שפתיב (יחזקאל א) ונארא והנה רוח סערה באה וגו'. למה רוח סערה? אמר רבי יוסי, כדי לשבר ארבע מלכיות. אמר רבי יהודה, שנינו, רוח גדולה שמתעוררת בהנהגות הגבורה שלמעלה באה מן הצפון. לא כתוב מצפון אלא מן הצפון, מן אותו הצפון, אותו שנודע למעלה, אותו שטמיר וגנוז למעלה.

ענן גדול ואש מתלקחת, שהיה אחוז בו (ולא אחוז, אחוז בצדיו) ולא היה אחוז בצדו לעורר הדין, ששנינו, שלש פעמים ביום יונק

רבי שמעון אמר, קול השפר, אתרא דקלא נפיק מגיה, אקרי שופר. תו אמר רבי שמעון, תא חזי, קול השופר: אתרא דקלא, היינו דכתיב, (דברים ח) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי'. דא קול (ס"א) דנפיק משופר והאי קול) השופר, הוא רב מכל שאר קלי תתאי, ותקיפא מכלהו, דכתיב וקול שפר חזק מאד, ועל כל שאר קלין לא אתמר חזק מאד. (נ"א אמר רבי שמעון) בהאי קול השופר תליא כללא, ודא הוא דאקרי קול גדול, דכתיב קול גדול ולא יסף. ואקרי (מלכים א יט) קול דממה דקה, נהירו דבוציני, דהוא זך ודקיק, וזכין ונהיר לכלא.

דממה, מהו דממה. אמר רבי שמעון, דבעי בר נש למשתוקא מגיה, ולמחסם פומיה. כמה דאת אמר, (תהלים לט) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום. דממה איהי שתוקא דלא אשתמע לבר. וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, דחמו מה דחמו. וינעו כמה דאת אמר (ישעיהו ו) וינעו אמות הספים מקול הקורא.

תאנא, מה כתיב ביה ביחזקאל, פד חמא גבורן נימוסי קדשא בריה הוא, דכתיב, (יחזקאל א) ונארא והנה רוח סערה באה וגו', רוח סערה אמאי. אמר רבי יוסי, לתברא ארבע מלפון. אמר רבי יהודה, תנינא, רוחא רבה, דאתער בנימוסי גבורה דלעילא באה מן הצפון. מצפון לא כתיב אלא מן הצפון ההוא דאשתמודע לעילא, ההוא דטמיר וגניז לעילא.

ענן גדול ואש מתלקחת, דהוה אחיד ביה, (ס"א) (ולא אחיד, אחיד בסטרוי וכו'), וקלא הוה אחיד בסטרוי לאתערא דינא, דתנינן, תלת זמנין ביומא,

אותו דין הקשה במקנים חקוקים מצד הגבורה. זהו שכתוב ואש מתלקחת, כדי לעורר בעולם.

ומה מבסם אותו? אותו שכתוב בו ונגה לו סביב. שאותו זהר שמקיף אותו מפל צדדיו מבסם אותו ומתקן אותו כדי שלא יהיה דין קשה ויוכלו בני אדם לסבל אותו.

ומתוכה פעין החשמל. שנינו, ומתוכה - ומתוכה. פעין החשמל - מה זה חשמל? אמר רבי יהודה, חיות אש מדברות.

שנינו, אמר רבי יוסי, חשמל - מה שהיה לב לאש, שכתוב מתוך האש פעין החשמל. ולא החשמל מתוך האש, מתוך אש שהיא לתוך אש. פעין החשמל, שהיא אחר ארבע דרגות, שכתוב רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב. ומתוכה פעין החשמל מתוך האש, אותו שכתוב בו ואש מתלקחת.

שנינו, רבי יוסי בר רבי יהודה אמר, ראו ישראל כאן מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, וכלם נדבקו בחכמה עליונה נכבדה. חמש דרגות של קולות ראו ישראל בהר סיני, ובחמש הדרגות הללו נתנה תורה. דרשה חמישית הוא, שכתוב קול השפר. כנגדם ראה יחזקאל חמש דרגות שהן חוץ לאלה, שהם: רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, פעין החשמל.

אמר רבי אלעזר, בישראל כתוב (דברים ה) פנים בפנים דבר ה' וגו'. ביחזקאל כתוב פעין, ודמות, כמי שרואה אחר פתלים רבים, כמי שרואה אדם אחר כתל. אמר רבי יהודה, מה שראו ישראל - לא

ינקא ההוא דינא קשיא, בקרדיטי גליפין מסטרא דגבורה, הדא הוא דכתיב ואש מתלקחת. בגין לאתערא בעלמא.

ומה מבסם ליה, ההוא דכתיב ביה ונגה לו סביב. דההוא זיהרא דאסחר ליה מפל סטרוי, מבסם ליה, ומתקין ליה, בגין דלא להוי דינא קשיא, ויוכלון בני נשא למסבליה. ומתוכה פעין החשמל, (יחזקאל א) תאנא, ומתוכה: ומגוה. פעין החשמל, מאי חשמל. אמר רבי יהודה, חיות אשא ממללא.

תאנא, אמר רבי יוסי, חשמל: מה דההוא לבא לאשא, דכתיב מתוך האש פעין החשמל. ולא החשמל מתוך האש, מגו אשא דאיהי לגו באשא. פעין החשמל דאיהי בתר ארבע דרגין, דכתיב, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו (ד' פ"ב ע"א) סביב. ומתוכה פעין החשמל מתוך האש, ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת.

תנא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר, חמו ישראל הכא, מה דלא חמא יחזקאל בן בוזי, וכלהו אתדבקו בחכמתא עלאה יקירא. חמשה דרגין דקלין, חמו ישראל בטורא דסיני. ובחמשה דרגין אלין אתיהיבת אורייתא. דרגא חמישאה הוא, דכתיב קול השפר. יחזקאל לקבליהון חמא חמשה דרגין דאינון לבר מאלין, דאינון רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, פעין החשמל.

אמר רבי אלעזר, בישראל פתיב, (דברים ה) פנים בפנים דבר יי' וגו'. ביחזקאל פתיב, פעין, ודמות, פמאן דחמי בתר פותלין סגיאין, פמאן דחמי בר נש בתר פותלא. אמר רבי יהודה, מה דחמו

רָאָה נְבִיאָה אַחֲרָי. כָּל שָׁפֵן מֵה שְׂרָאָה מִשָּׁה, דְּלֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא. (ס"א כל (כל שפן אדם אחר). אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ, שְׁפָתוֹב בּוּ (שמוות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה', וְלֹא בִמְרָאָה אַחֲרָ, כְּמָה (במדבר לד) וּמְרָאָה וְלֹא בְחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וּרְאָה, כְּתוֹב הִיָּה הָיָה דְבַר ה'. נְבוּאָה לְשַׁעֲתָה הַיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוֹם הוּא בֵּא, שֶׁהַצֵּטְרֵף לְהִיּוֹת בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ שֶׁהָרִי לֹא עֹזֵב אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפָּזְרִים בְּגִלּוֹת, הוּא שְׂרוּי עִמָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִיָּה הִיָּה - שְׂרָאָה וְלֹא רָאָה, שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְלֹא עוֹמֵד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאַרְאָ כְּעֵין חֲשָׁמֵל, וְלֹא חֲשָׁמֵל. אָבֵל יִשְׂרָאֵל מֵה כְּתוֹב בָּהֶם? וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָאָה כְּרֹאֵי לוֹ.

שִׁשְׁנֵינוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִיּו עוֹמְדִים שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, תְּחוּמִּים תְּחוּמִּים, וַיִּכְמוּ שְׂרֹאֵי לָהֶם רֹאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

הַשְׁלֵמָה מֵהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן א)

(שמוות ב) וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְּפִידִם. וְכִי רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת? אֶלֶּא וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, אוֹתָם קוֹלוֹת שְׁנֹאֲמַר (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים. קוֹל יְיָ בְּפֶתַח. וְאוֹמַר (ישעיה י) בְּכַח יְדֵי עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (שם מח) אֶף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ. (תהלים כט) קוֹל ה' בְּהַדְר. וְאוֹמַר (שם קיא) הוֹד וְהַדְר פָּעְלוּ וְצִדְקָתוֹ. (שם כט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קִשְׁת שְׁמִשְׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוּשִׁים. (שם) קוֹל יְיָ חֹצֵב לְהַבּוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ

יִשְׂרָאֵל, לֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא, כָּל שָׁפֵן מֵה דְּחֲמָא מִשָּׁה, דְּלֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא. (ס"א כל שפן בר נש אחרא) זְכָאָה חוּלְקִיָּה, דְּכְתִיב בֵּיה, (שמוות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם יְיָ וְלֹא בְחִיזוּ אַחֲרָא, כְּמָה דְּכְתִיב, (במדבר יב) וּמְרָאָה וְלֹא בְחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (יחזקאל א) (ב' א') הִיָּה הָיָה דְבַר יְיָ, נְבוּאָה לְשַׁעֲתָה הַיְתָה. ר' יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוֹמָא הוּא דְאַתָּא, דְאַצְטְרִיף לְמַהוּי בְּגִינֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא דְהָא לֹא שְׂבִיק לִוְן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וּבְכָל אֶתְר דְּמִתְפָּזְרִין יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָא, עִמָּהוֹן הוּא שְׂרִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִיָּה הִיָּה: דְּחֲמָא וְלֹא חֲמָא, דְּקָאִים בְּאֵינוֹן מְלִין, וְלֹא קָאִים. הָדָא הוּא דְכְתִיב וְאַרְא כְּעֵין חֲשָׁמֵל, וְלֹא חֲשָׁמֵל אָבֵל יִשְׂרָאֵל, מֵה כְּתִיב בְּהוּ, וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, כָּל חַד וְחַד חֲמָא, כְּדָקָא חֲזִי לִיה. דְּתַנָּא, כָּל חַד וְחַד הוּוּ קְיַיְמִין שׁוֹרִין שׁוֹרִין, תְּחוּמִּין תְּחוּמִּין, וְכַדְקָא אֶתְחֲזִי לָהוּ, חֲמוּ כָּל חַד וְחַד.

הַשְׁלֵמָה מֵהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן א)

וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִם. (שמוות ב) וְכִי רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת אֶלֶּא וְכָל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, אוֹתָן קוֹלוֹת שְׁנֹאֲמַר (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים. קוֹל יְיָ בְּפֶתַח. וְאוֹמַר (ישעיה י) בְּכַח יְדֵי עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (ישעיה מח) אֶף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ. (תהלים כ"ט) קוֹל ה' בְּהַדְר. וְאוֹמַר (תהלים ק"א) הוֹד וְהַדְר פָּעְלוּ וְצִדְקָתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קִשְׁת שְׁמִשְׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוּשִׁים. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ חֹצֵב לְהַבּוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין

הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוֹצֵב פֶּתַח הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּחַדְךָ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ

מְלַכְבּוֹתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל מִדְּבַר, שְׁנֵאמַר
 (תהלים י"ח) וְעָשָׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד
 עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמְּדַבֵּר. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל
 אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרוֹת וּבִהִיכְלוּ כָּלֹו אִמֵּר כְּבוֹד.
 דְּכִתִּיב (שיר השירים ב') הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה. הָא
 לְמִדַּת שְׂבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם
 נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוּם, וְהִינּוּ
 דְּכִתִּיב (שמות ב') וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (תהלים י"ח) וַיִּט שָׁמַיִם וַיִּרֵד
 וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו. וְכִתוּב אֶחָד אוֹמֵר
 (שמות כ) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּי־צַד
 אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה הֵיטָה בְּאַרְצָן שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד,
 וּשְׂאָר קוֹלוֹת הָיוּ בְּשָׁמַיִם, דְּכִתִּיב (דברים ד) מִן
 הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרָךְ וְעַל הָאָרֶץ
 הִרְאָךָ אֶת אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ
 הָאֵשׁ. וּמֵאֵי הִיא גְּדוּלָּה, וּמֵאֵלוֹ הִיָּה יוֹצֵא
 דְּבוֹר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שְׁנֵאמַר וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ
 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמֵאֵי (דברים ד) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֵאִים זוּלָּתִי קוֹל,
 הֵהוּא כְּדָאמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (דברים
 ד) כִּי לֹא רֵאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל
 תְּמוּנָה. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבַר דּוּמָה לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה
 עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו מַעֲטָף בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי
 לְאִימַת הַמְּלָךְ שִׁסְתַּכְלוּ בְּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רְחוּק
 הִיָּה הַמְּלָךְ וְשָׁמְעוּ קוֹלוֹ, יְכוּלִין לְרֵאוֹת גְּרוּנוֹ
 אֲמַרְתָּ לֹא, הָא לְמִדַּת שְׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל
 תְמוּנָה, וְהִינּוּ דְכִתִּיב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים
 זוּלָּתִי קוֹל. וְכִתִּיב (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אִתֶּם
 שְׁמָעִים.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת
 הַקּוֹלוֹת, וְכִתוּב אֶחָד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים

וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוּצָב כַּח הָאֵשׁ
 וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֵךְ הַמַּיִם גַּם
 מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (שם) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל
 מִדְּבַר, שְׁנֵאמַר (שם יח) וְעָשָׂה חֶסֶד
 לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם.
 יוֹתֵר מִן הַמְּדַבֵּר. (שם כט) קוֹל יְיָ
 יַחֲלִיל אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרוֹת
 וּבִהִיכְלוּ כָּלֹו אִמֵּר כְּבוֹד, שְׂכַתוּב
 (שיר השירים ב) הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת
 הַשָּׂדֶה. הָא לְמִדַּת שְׂבַשְׁבַּע קוֹלוֹת
 נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכֻלָּם נִגְלָה עֲלֵיהֶם
 אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוּם, וְהִינּוּ שְׂכַתוּב
 (שמות ב) וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים יח) וַיִּט
 שָׁמַיִם וַיִּרֵד וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו.
 וְכִתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (שמות ב) כִּי מִן
 הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּי־צַד?
 אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה הֵיטָה בְּאַרְצָן שֶׁהוּא
 קוֹל אֶחָד, וּשְׂאָר קוֹלוֹת הָיוּ
 בְּשָׁמַיִם, שְׂכַתוּב (דברים ד) מִן
 הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרָךְ
 וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךָ אֶת אֲשׁוּ
 הַגְּדוּלָּה וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ
 הָאֵשׁ. וּמֵהִי גְּדוּלָּה? וּמֵאֵלוֹ הִיָּה
 יוֹצֵא דְבוֹר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שְׁנֵאמַר
 וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּכְמָה (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֵאִים
 זוּלָּתִי קוֹל? כְּמוֹ שְׂאֵמַר לָהֶם
 מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (שם) כִּי לֹא רֵאִיתֶם
 כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל
 תְּמוּנָה. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבַר דּוּמָה?
 לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו
 מַעֲטָף בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי
 לְאִימַת הַמְּלָךְ שִׁסְתַּכְלוּ
 בְּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רְחוּק הִיָּה הַמְּלָךְ
 וְשָׁמְעוּ קוֹלוֹ, יְכוּלִין לְרֵאוֹת
 גְּרוּנוֹ? אֲמַרְתָּ לֹא. הִרִי לְמִדַּת
 שְׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְמוּנָה,
 וְהִינּוּ שְׂכַתוּב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם
 רוֹאִים זוּלָּתִי קוֹל. וְכִתוּב (שם) קוֹל
 דְּבָרִים אִתֶּם שְׁמָעִים.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֵאִים
 אֶת הַקּוֹלוֹת, וְכִתוּב אֶחָד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים אִתֶּם שוֹמְעִים. הָא כִּי־צַד? בְּתַחֲלָה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

ומה ראו? שבִּעָה קולות שְׁאָמַר דוד, וְלִסּוֹף שְׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין פֶּלֶם. וְהָרִי הֵם עֲשֶׂרָה. שְׁחַכְמִים אָמְרוּ שְׁפָל הָאֲמִירוֹת כְּמִלָּה אַחַת, כֵּן כְּלֵן כְּמִלָּה אַחַת נֶאֱמְרוּ. וְהָיוּ שְׁבַעָה מֵאֲמִרוֹת בְּשַׁבְּעָה קולות. ועל זה נֶאֱמַר, קול דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים וְתִמְוִנָה אֵינְכֶם רֹאִים זולתי קול. הָרִי לְמַדָּת שְׁפָלָם כְּאֶחָד מִדְּבֹר אֶחָד נֶאֱמְרוּ. וּבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל לומר, אַחֲרֵים יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִף קולו לְבִדּוֹ לֹא יוכל לְהִיּוֹת חִזְק פֶּל כָּף, בַּעֲבוּר כָּף חִזֵּר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר, שְׁלֹא יֵאמְרוּ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשֶׂרָה מֵאֲמִירוֹת לְעֲשֶׂרָה מְלָאכִים, שְׁמָא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פִּה אֶחָד, כְּתוּב בּו "אֲנִי", וְכָלֵל כָּל הָעֲשֶׂרָה. וְהָיוּ הָעֲשֶׂרָה מְלָכִים? שְׁבַעָה קולות וְשִׁלְשָׁה מֵאֲמִירִים. וְהָיוּ אוֹמְרִים? שְׁכַתּוּב (דברים כו) וַיִּי הָאֲמִירָה הַיּוֹם. וְהָיוּ הַשְּׁלֹשָׁה? שְׁכַתּוּב (משלי ד) רֹאשִׁית חֲכָמָה קְנִיה חֲכָמָה וּבְכָל קְנִינָה קְנִיה בִּינָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב) וְנִשְׁמַת שְׁדֵי תְּבִינָם. נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׁדֵי, הִיא תְּבִינָם. שְׁלִישִׁית מָה הֵיטָה? כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ גָּבַר יָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּמִפְּלֵא מִמֶּךָ אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמָה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הַתְּבוּנָן, אֵין לָךְ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

שְׁנִינּוּ, (משלי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הִסְתֵּר דָּבָר. מָה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֲמַת. (משלי כה) וְכְבֹד מְלָכִים חִקֵּר דָּבָר. מָה הַדָּבָר? שְׁכַתּוּב (שם) דָּבָר דָּבָר עַל אֲפָנָיו. אֵל תִּקְרִי אֲפָנָיו, אֵלָּא אֲפָנָיו: (עד כאן מִהַשְׁמַטוֹת)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רֹאשִׁי הָעֵם לְבָדָם, רֹאשִׁי הַשְּׁבָטִים לְבָדָם. הַנְּקֻבוֹת לְבָדָן. חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְיָמִין, וְחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל. זֶהוּ

אֲתֶם שׁוֹמְעִים. הָא כִּיֶּצֶד, בְּתַחֲלָה רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְהָיוּ שְׁבַע קולות שְׁאָמַר דוד וְלִסּוֹף שְׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין פֶּלֶם. וְהָיוּ אֵינּוֹן עֲשֶׂר. דְּרַבְּנָן אָמְרִי דְכִלְהוּ אֲמָרָן בְּחֻדָּא מְלִתָּא, כֵּן כִּלְהוּ בְּחֻדָּא מְלִתָּא אֲמָרָן. וְהָיוּ שְׁבַעָה מֵאֲמִירוֹת בְּשַׁבְּעָה קולות. ועל דָּא נֶאֱמַר קול דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים וְתִמְוִנָה אֵינְכֶם רֹאִים זולתי קול. הָא לְמַדָּת דְכִלְהוּ כְּחֻדָּא, מְחֻדָּא מְלִתָּא אֲמָרָן. וּבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל לומר, אַחֲרֵים יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִף קולו לְבִדּוֹ לֹא יוכל לְהִיּוֹת חִזְק פֶּל כָּף, בַּעֲבוּר כָּף חִזֵּר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר שְׁלֹא יֵאמְרוּ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשֶׂרָה מֵאֲמִירוֹת לְעֲשֶׂרָה מְלָאכִים שְׁמָא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פִּה אֶחָד, כְּתִיב בֵּיה אֲנִי וְכָלֵל כָּל הָעֲשֶׂרָה. וּמֵאִי עֲשֶׂרָה מְלָכִים, שְׁבַע קולות וְשִׁלְשָׁה מֵאֲמִירִים. וּמֵאִי אוֹמְרִים דְכַתִּיב (דברים כ"ו) וַיִּי הָאֲמִירָה הַיּוֹם. וּמֵאִי נִינְהוּ שְׁלֹשָׁה, דְכַתִּיב (משלי ד) רֹאשִׁית חֲכָמָה קְנִיה חֲכָמָה וּבְכָל קְנִינָה קְנִיה בִּינָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר (איוב ל"ב) וְנִשְׁמַת שְׁדֵי תְּבִינָם. נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׁדֵי, הִיא תְּבִינָם. שְׁלִישִׁית מָה הֵיטָה? הָיוּ כְּדָאֲמַר לִיה הָיוּ גְבָרָא סְבָא לְהָיוּ יְנוּקָא. בְּמִפְּלֵא מִמֶּךָ אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמָה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הַתְּבוּנָן, אֵין לָךְ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

תְּנָא (משלי כ"ה) כְּבֹד אֱלֹהִים הִסְתֵּר דָּבָר. מֵאִי דָּבָר, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קי"ט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֲמַת. (משלי כ"ה) וְכְבֹד מְלָכִים חִקֵּר דָּבָר. מֵאִי דָּבָר, דְכַתִּיב (משלי כ"ה) דָּבָר דָּבָר עַל אֲפָנָיו. אֵל תִּקְרִי אֲפָנָיו, אֵלָּא אוֹפְנָיו: (עד כאן מִהַשְׁמַטוֹת). אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רִישֵׁי דְעֻמָּא בְּלַחֲוִדִיָּהּ, רִישֵׁי דְשְׁבָטִין בְּלַחֲוִדִיָּהּ. נוֹקְבֵי בְּלַחֲוִדִיָּהּ. חֲמֵשׁ דְּרָגִין לְיָמִין, וְחֲמֵשׁ דְּרָגִין

שְׁפָתוֹב (דברים כט) אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלַכֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זְקֻנֵיכֶם וּשְׁטֵרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגו'. הַרִי חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לִימִין. וְחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשִׁמְאֵל מֵהַן? הַיְנוּ שְׁפָתוֹב טַפְכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחְנֵיךָ, מַחֲטָב עֲצִיךָ, עַד שֶׁאֵב מִימֶיךָ. הַרִי חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשִׁמְאֵל.

כָּל הַדְּרָגוֹת הַתַּתְּקֵנוּ כְּמוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה. כְּנֻגְדָם יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל יִרְשֵׁת עוֹלָמִים, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, שְׁבַהֵן תְּלוּיוֹת כֹּל הַמְּצֻוֹת וְכֹל הַזְּכוּיוֹת וְכֹל יִרְשֵׁת נִחְלָה, שֶׁהֵם הַחֶלֶק הַטוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

שְׁנֵינוּ, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, הָיוּ רוֹאִים כֹּל יִשְׂרָאֵל כְּמִי שְׂרוּאָה אֹר בַּעֲשֻׁשִׁית, וּמֵאוֹתוֹ אֹר הָיָה רוֹאָה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שֶׁלֹּא רָאָה יַחְזָקָאֵל הַנְּבִיא.

מֵהַ טַעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם קוֹלוֹת עֲלִיוֹנִים הִתְגַּלוּ (נַחֲקֵק) בְּאֶחָד, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שְׁפָתוֹב וְכֹל הָעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל, הַשְּׂכִינָה נִגְלָתָה בְּמִרְכְּבוֹתֶיהָ וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה רוֹאָה כְּמִי שְׂרוּאָה אַחֵר כְּתוּלִים רַבִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁפָתוֹב בּוֹ וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה. אֲשֶׁרֵי דוֹרוֹ, שְׁפָתוֹב בּוֹ יֵרֵד ה' לְעֵינַי כֹּל הָעַם עַל הַר סִינַי.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, שֶׁהָרִי מִימֵין הִתְגַּלְתָּה מֵה שֶׁהִתְגַּלְתָּה. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּאֵן בְּסִינַי - רֵאשׁ וְגוֹף הַמְּלָךְ, שְׁפָתוֹב (שְׂמוּאֵל ב-ב כב) וַיֵּט שְׂמִים וַיֵּרֵד. וּבְמִקוֹם שֵׁשׁ רֵאשׁ יֵשׁ גּוֹף. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתוּב וַתְּהִי עֲלֵיו שֵׁם יְד ה', שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַיָּד וְלֹא הַגּוֹף. וְשְׁנֵינוּ, אֶפְלוֹ בְּיָד,

לְשִׁמְאֵל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים כט) אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלַכֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זְקֻנֵיכֶם וּשְׁטֵרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגו', הָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין לִימֵינָא. וְחֲמֵשׁ דְּרָגִין לְשִׁמְאֵל מֵאֵן אִינוּן. הַיְינוּ דְכְּתִיב, (דברים כט) טַפְכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחְנֵיךָ, מַחֲטָב עֲצִיךָ, עַד שֶׁאֵב מִימֶיךָ. הָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין לְשִׁמְאֵל.

כְּלָהּ דְּרָגִין אַתְתְּקֵנוּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא. לְקַבְּלֵיהוּן יִרְתוּ יִשְׂרָאֵל אַחְסַנְתָּ עֲלֵמִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן, דְּבָהוּ תְלִיין כֹּל פְּקוּדִין, וְכֹל זְכוּוֹן, וְכֹל יְרוּתָת אַחְסַנָא, דְּאִינוּן חוּלְקָא טְבָא דִישְׂרָאֵל.

הַתֵּאנָא, בְּהֵיאָה שְׁעַתָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתְגְּלִי בְטוֹרָא דְסִינַי, הוּוּ חֲמָאן כֹּל יִשְׂרָאֵל, כְּמָאן דְחָמִי נְהוֹרָא בַעֲשֻׁשִׁתָּא, וּמַהֵהוּא נְהוֹרָא הָוָה חָמִי כֹל חַד וְחַד, מֵה דְלֹא חֲמָא יַחְזָקָאֵל נְבִיאָה.

מֵאִי טַעַמָא. מִשּׁוּם דְּאִינוּן קְלִין עֲלֵאִין, אַתְגְּלִיאֻו (נ"א אַתְגְּלִיפּו) בְּחַד, כְּמָה דְאִמְינָא, דְכְּתִיב, וְכֹל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל, שְׂכִינְתָּא אַתְגְּלִי בְרִתִּיכוּי, וְלֹא יוֹתֵר, וְהוּוָה חָמִי, כְּמָאן דְחָמִי בְתֵר כּוֹתְלִין סְגִיאִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְאָה חוּלְקָא דְמֹשֶׁה, דְכְּתִיב בֵּיה, וַיֵּרֵד יְי' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא יְי' לְמֹשֶׁה, זַפְאָה דְרָא, דְכְּתִיב בֵּיה, וַיֵּרֵד יְי' לְעֵינַי כֹּל הָעַם עַל הַר סִינַי.

הָא חֲזִי, כְּתִיב (דברים לג) מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, דְהָא מִימֵינָא אַתְגְּלִי מֵה דְאַתְגְּלִי. מֵה בֵּין הָאִי לְהָאִי. אָמַר ר' יוֹסִי, הָכָא בְסִינַי, רֵישָׁא וְגוֹפָא דְמִלְכָא, דְכְּתִיב, (שְׂמוּאֵל ב כב) וַיֵּט שְׂמִים וַיֵּרֵד, וּבְאֵתֵר דְאִית רֵישָׁא, אִית גּוֹפָא, אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתִיב (יחזקאל א) וַתְּהִי

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, שֶׁהָרִי מִימֵין הִתְגַּלְתָּה מֵה שֶׁהִתְגַּלְתָּה. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּאֵן בְּסִינַי - רֵאשׁ וְגוֹף הַמְּלָךְ, שְׁפָתוֹב (שְׂמוּאֵל ב-ב כב) וַיֵּט שְׂמִים וַיֵּרֵד. וּבְמִקוֹם שֵׁשׁ רֵאשׁ יֵשׁ גּוֹף. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתוּב וַתְּהִי עֲלֵיו שֵׁם יְד ה', שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַיָּד וְלֹא הַגּוֹף. וְשְׁנֵינוּ, אֶפְלוֹ בְּיָד,

יד ה' עליונה, יד ה' תחתונה.
בא וראה, כתוב נפתחו השמים
 וראה מראת אלהים. מראת
 כתוב חסר, להראות שבשביל
 השכינה זה נאמר, שהרי וראה
 מראת חסר, מראה אחד. אמר רבי
 ייסא, וכי שכינה לא הכל? אמר
 רבי יוסי, לא דומה ראש המלך
 לרגלי המלך, אף על גב שהכל
 נמצא בגוף המלך.

בא וראה, בישעיהו כתוב (ישעיה
 ו) ורא אֶת ה'. ביחזקאל כתוב
 וראה מראת אלהים. כאן את,
 שם מראת. מה שראה זה - ראה
 זה. אשרי חלקו של משה, שלא
 היה נביא נאמן שלם כמותו.

וּרְאָא אֶת ה', את דוקא. וראה
 מראת אלהים, מראת דוקא.
 ובדרגה אחת היו. אם כן, אז למה
 לא פרש ישעיה כל זה? אמר רבי
 יוסי, זה כלל וזה פרש. מה הטעם
 יחזקאל פרש את כל זה? אלא
 הכל הצטרף בשביל ישראל,
 שידעו את החבה שחבב אותם
 הקדוש ברוך הוא, ששכינתו
 ומרכבותיו באו לדור ביניהם
 בגלות.

אמר רבי חייא, בארץ פשדים?
 והרי כתוב (ישעיה כג) הן ארץ
 פשדים זה העם לא היה. למה
 התגלתה שם שכינה? אם תאמר
 בשביל ישראל - היה טוב
 שתשרה שכינה בתוכם ולא
 תתגלה. אלא כן שנינו, אם לא
 היה נגלית, לא היו יודעים.

וזה שהתגלתה, מה כתוב? על
 נהר כבר. על המים. במקום שלא
 נטמא ולא שורה טמאה. ואותו
 נהר היה אחד מארבעה נהרות
 שיוצאים מגן עדן, שכתוב על
 נהר כבר. מה זה כבר? שפבר היה

עליו שם יד יי', דאתגלי ידא, ולא גופא.
 ותנינן, אפילו בידא, יד יי' עלאה, יד יי'
 תתאה.

תָּא חֲזִי, כתיב נפתחו השמים וראה מראת
 אלהים. מראת כתיב חסר, לאתחזאה
 דבגין שכינתא קאמר, דהא וראה מראת
 חסר, מראה חד. אמר ר' ייסא, וכי שכינתא
 לאו כללא. אמר רבי יוסי, לא דמי רישא
 דמלפא, לרגלוי דמלפא, אף על גב דכלא הוי
 בגופא דמלפא.

תָּא חֲזִי, בישעיהו כתיב, (ישעיה ו) וּרְאָא אֶת יי',
 ביחזקאל כתיב, וראה מראת אלהים,
 הכא את, התם מראת. מה דחמא דא, חמא
 דא. זכאה חולקיה דמשה, דלא הוה נביאה
 מהימנא שלימא כוותיה.

וּרְאָא אֶת יי', את דייקא. וראה מראת
 אלהים, מראת דייקא. ובדרגא חד
 הוו. אי (דף פ"ב ע"ב) הכי, אמאי לא פריש ישעיה
 כולי האי. אמר רבי יוסי, דא כליל, דא פריש.
 מאי טעמא פריש כולי האי יחזקאל. אלא,
 פלא אצטריך בגיניהון דישראל, דינדעון
 חביבותא דחביב להו קדשא בריך הוא,
 דשכינתיה ורתיכוי אתיין לדיירא בינייהו
 בגלותא.

אמר רבי חייא, בארץ פשדים, והא כתיב (ישעיה
 כג) הן ארץ פשדים זה העם לא היה,
 אמאי אתגלי שכינתא תמן. אי תימא בגיניהון
 דישראל, הוה טב דתשרי שכינתא בגווייהו,
 ולא יתגלייא. אלא, הכי תאנא, אי לאו
 דאתגלייא לא הוו ידעין.

והא דאתגלייא, מה כתיב, על נהר כבר, על
 מיא, באתר דלא יסתאב, ולא שריא

מסאבותא. והוא נהרא, הוה חד מארבע נהרין, דנפקין מגנתא דעדן,

דְּכָתִיב עַל נֶהַר כְּבֹד. מָאִי כְּבֹד. דְּכָבֵר הָוָה. מֵאַתֵּר דְּשְׁכִינְתָּא שְׂרִיא עֲלוּי. וְכָתִיב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד יְיָ, שָׁם, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, פְּתִיב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. תֵּאֲנֵא בְּרִזָּא עֲלֵאָה, אַרְבַּע חַיּוֹן אִית, דְּאִינְהוּ לְגוּ בְּגוּ הִיכְלָא קְדִישָׁא, וְאִינּוֹן קְדָמָאִי, עֲתִיקִין דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, כְּלָלָא דְּשָׂמָא עֲלֵאָה. וַיִּחְזַקְאֵל חֲמָא, דְּמוֹת דְּרִתִּיכִין עֲלֵאִין, דְּהָא הוּא חֲמָא, מֵאַתֵּר דְּלֹא הָוָה נְהִיר כָּל כְּפָה. תֵּאֲנֵא, כְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא, אִית לְתַתָּא מִינֵיהּוּ, וְכֵן בְּכַלְהוּ עֲלָמִין, פּוֹלְהוּ אֲחִידָן דָּא כְּדָא, וְדָא כְּדָא.

וְאִי תִימָא לְעִילָא יִתִּיר דְּחֲמָא. תְּנִינָן, מִשָּׁה חֲמָא בְּאַסְפֵּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא, וְכַלְהוּ נְבִיאִי לֹא חֲמוּ אֲלָא מְגוּ אֲסַפְקָלְרְיָא דְּלֹא נַהֲרָא, דְּכָתִיב וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתִיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאָכֶם יְיָ בְּמִרְאָה אֱלֹהִים וְגו' לֹא כֵן עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגו', וְכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, דְּנְבִיאִין כְּלָהוּ לְגַבִּיהַ, כְּנֻקְבָא לְגַבִּי דְּכוּרָא, דְּכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאָה. וְלִשְׁאָר נְבִיאִים (כְּתִיב, בְּמִרְאוֹת וּלְמֹשֶׁה יי) בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע. בְּמִרְאָה וְלֹא מְרֵאת. כָּל שְׂפָן יִחְזַקְאֵל, דְּאֲפִילוּ מְרֵאתָ לֹא כְּתִיב בֵּיהּ, אֲלֵא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׂפָן דְּכָתִיב בְּמֹשֶׁה, וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלֵא כָּל מְלָה עַל בְּרִייה. זְכָאָה אִיהוּ דְּרָא, דְּנְבִיאָה דָּא שְׂרִי כְּגוּוֹיֵיהּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲפִין בְּאַפִּין חֲמוּ יִשְׂרָאֵל זִיו יִקְרָא דְּמַלְכֵיהוֹן, (נ"א דְּמִרְיָהוֹן) וְלֹא הָוָה כְּהוֹן סוּמִין, וְחֲגָרִין, וְקִטְיַעִין, וְחֲרָשִׁין. סוּמִין, מִשְׁמַע דְּכָתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִין, דְּכָתִיב וַיִּתְנַצְבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר.

מִמְקוֹם שְׁשְׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלוּי, וְכָתוּב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא בְּמִקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוּב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. שְׁנִינּוּ, בְּסוּד עֲלוּיִן אַרְבַּע חַיּוֹת יֵשׁ שְׁהֵן לְפָנֵי וּלְפָנִים הִיכְלָא הַקְּדוּשׁ, וְהֵן רֵאשׁוֹנוֹת, הַעֲתִיקִים מִהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ, כְּלָל הַשָּׁם הַעֲלוּיִן. וַיִּחְזַקְאֵל רָאָה דְּמוֹת הַמְּרַכְבוֹת הַעֲלוּנוֹת, שְׁהֵרִי הוּא רָאָה מִמְקוֹם שְׁלֵא הִיָּה מֵאִיר כָּל כְּפָה. שְׁנִינּוּ, כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה יֵשׁ לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֵן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם אַחֲזִיזִים זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה.

וְאִם תֵּאֲמַר שֶׁהוּא רָאָה יוֹתֵר לְמַעְלָה - שְׁנִינּוּ, מִשָּׁה רָאָה בְּאַסְפֵּקְלָרְיָה שְׂמֵאִירָה, וְכָל הַנְּבִיאִים לֹא רָאוּ אֲלָא מִתּוֹךְ אֲסַפְקָלְרְיָה שְׂאִינָה מֵאִירָה, שְׁכָתוּב וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתוּב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאָכֶם ה' בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע וְגו' לֹא כֵן עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגו', וְכָתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וְרָאָה שְׁכָל הַנְּבִיאִים כְּלָם לְגַבִּי כְּנֻקְבָה לְגַבִּי הַזָּכֵר, שְׁכָתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאָה. וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים (כְּתוּב בְּמִרְאוֹת, וּלְמֹשֶׁה - ה) בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע, בְּמִרְאָה וְלֹא מְרֵאוֹת. כָּל שְׂפָן יִחְזַקְאֵל, שְׂאֲפִילוּ מְרֵאתָ לֹא כְּתוּב בּוּ, אֲלֵא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׂפָן שְׁכָתוּב בְּמֹשֶׁה וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלֵא כָּל דְּכָר עַל בְּרִיּוֹ. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׁהַנְּבִיא הִזָּה שְׂרוּי בְּתוֹכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִים בְּפְנִים רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת זִיו כְּבוֹד מַלְכֶם, (שֶׁל רַבּוֹנִים) וְלֹא הָיוּ בְּהֶם סוּמִים וְחֲגָרִים וְקִטְעִים וְחֲרָשִׁים. סוּמִים - מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִים - שְׁכָתוּב וַיִּתְנַצְבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר. קִטְעִים וְחֲרָשִׁים -

קָטִיעִין וְחֲרָשִׁין, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי כְּתִיב (ישעיה לה) אֲזִי יְדַלֵּג כְּאֵיל פֶּסַח וְתָרֵן לְשׁוֹן אֲלֵם.

נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּתוּב (ישעיה לה) אֲזִי יְדַלֵּג כְּאֵיל פֶּסַח וְתָרֵן לְשׁוֹן אֲלֵם.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמָע כָּל תְּהַלְתּוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים הָעֵדָה הַתּוֹרָה בְּאָדָם שְׁלֵא יִחְטֵא לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים נִתְּנָה לוֹ עֶצֶה שְׁלֵא יִסְטֵא מִדְרָכָיו יְמִין וּשְׂמָאל. בְּכַמָּה דְרָכִים נִתְּנָה לוֹ עֶצֶה אֵיךְ יָשׁוּב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ וְיִמְחַל לוֹ.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת יי' יִשְׁמָע כָּל תְּהַלְתּוֹ. בְּכַמָּה אַרְחִין, אֲוִרִייתָא אֶסְהִידַת בְּבַר נֶשׁ, דְּלֵא יְחֹב קָמִי מְאָרִיָּה. בְּכַמָּה אַרְחִין, יְהִיב לִיה עֵיטָא, דְּלֵא יִסְטֵי מְאָרְחָוִי לִימִנָּא וְלִשְׂמָאלָא. בְּכַמָּה אַרְחִין יְהִיב לִיה עֵיטָא, הֵיךְ יִתּוּב קָמִי מְאָרִיָּה, וְיִמְחַל לִיה.

שְׁשֻׁנֵינוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי מִינֵי עֶצֶה נִתְּנָה תּוֹרָה לְאָדָם לְהִיטֵי שְׁלָם בְּרַבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שְׁרַבּוֹנוֹ רוֹצֵה לְהִיטִיב לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא, וְיִתֵּר לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרִי שְׁנֵינוּ, כָּל מָה שְׁהַשְׁלִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם - מֵאוֹתָן טוֹבוֹת שְׂזוּכָה בָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא הַשְׁתַּלֵּם בָּהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהַעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. (ואם

דְּתַנֵּן, שֵׁית מָאָה וּתְלַת עֶשְׂרֵי זֵינֵי עֵיטָא, יְהִיב אֲוִרִייתָא לְבַר נֶשׁ, לְמַהוּי שְׁלִים בְּמְאָרִיָּה, בְּגִין דְּמְאָרִיָּה בְּעָא לְאוֹטָבָא לִיה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְיִתֵּר בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּהָא תְּנִינָן, כָּל מָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשֵׁלִים לִיה לְבַר נֶשׁ, מֵאִינוּן טָבָאן דְזָכִי בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי אֲשֵׁתִלִים בְּהוּ. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְעֵלְמָא דְאַתִּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הוּי.

תאמר שהעולם הזה אינו שלו אלא) וְכַךְ שְׁנֵינוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ אֶלָּא כְּפְרוּזְדוֹר לְטְרַקְלִין. (משום כך העולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא) וּכְשִׁזְכָּה אוֹתוֹ הַצְדִּיק - בְּשֵׁלוֹ הוּא זוֹכָה. שְׁשֻׁנֵינוּ, כְּתוּב (דברים ב) וְנִחַלְהָ לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקָרֵב אָחִיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִחַלְתּוֹ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ מִי שְׂזוּכָה לְחֶלֶק יְרֻשָׁה עֲלִיּוֹן זֶה. זוֹכָה בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְכִפִּית שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּף בְּעוֹלָם הַבָּא וּבְכִפִּית הָעֲלִיּוֹן הַקְדוּשׁ, שְׁכָתוּב (ישעיה נ) וְנִתְתִי לָהֶם בְּכִיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק שְׁמִדוּרוֹ עִם הַמְּלָךְ בְּכִיתּוֹ.

(ואי תימא דהאי עלמא לאו דרדיה הוא אלא) וְהָבִי תְּנִינָן, הָאִי עֵלְמָא לְקַבְלִיהָ דְעֵלְמָא דְאַתִּי, לֹא הוּי אֶלָּא כְּפְרוּזְדוֹר לְגַבֵּי טְרַקְלִין. (בגין כך עלמא דאתי דקודשא ברוך הוא מוי) וְכַד זָכִי הָהוּא זַפָּאָה, בְּדִידִיהָ זָכִי. דְתַנִּיא, כְּתִיב (דברים יח) וְנִחַלְהָ לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקָרֵב אָחִיו. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּינִי הוּא נִחַלְתּוֹ. זַפָּאָה חוּלְקִיָּה, מָאן דְזָכִי לְאַחְסָנָא אַחְסָנְתָא עֲלָאָה דָא. זָכִי בָּהּ בְּעֵלְמָא דָא, וּבְכִיתָא דְהָאִי עֵלְמָא. כִּף בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּבְכִיתָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְכְּתִיב, (ישעיה נ) וְנִתְתִי לָהֶם בְּכִיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם, (דף פ"ג ע"א) זַפָּאָה חוּלְקִיָּה דְהָהוּא זַפָּאָה, דְמְדוּרִיָּה עִם מְלָכָא בְּכִיתִיָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק שְׂזוּכָה לְזֶה, שְׁכָתוּב (ישעיה נח) אֲזִי תִתְעַנֵּג עַל ה'. לֹא

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זַפָּאָה חוּלְקִיָּה דְהָהוּא

כתוב עם ה', אלא על ה'. מה זה על ה'? מקום שעליונים ותחתונים נמשכים ממנו ותאבים לאותו מקום, שכתוב (תהלים קכא) מאין יבא עזרי. וכתוב (דניאל ז) ועד עתיק הימים מגיע ולפניו הקרבוהו. ותשוקת וענג הצדיקים להסתכל לאותו זיו, שכל זיו יוצא ממנו, וממנו נמשכים כל אותם הפתרים.

עוד אמר רבי שמעון, שנינו בפסוק זה אז תתענג על ה', בסוף הפסוק מה כתוב? והרפכתיד על במתי ארץ, על אותו מקום שנקרא במתי ארץ, הוא למעלה מהארץ הזו. ואותו מקום שנקרא במתי ארץ, הינו שמים, והינו שכתוב על במתי ארץ.

ער ה' - אמר רבי אבא, לא כתוב אז תשב, אלא אז תתענג על ה', הינו שמים, שכתוב (תהלים נג) רומה על השמים אלהים. והרפכתיד על במתי ארץ, הינו ארץ החיים, ממשמע שכתוב על במתי, להכליל ציון וירושלים שנקראו במתי ארץ, והינו שמים שלמעלה וארץ שלמעלה. והדבר שאמר רבי שמעון כן הוא, והכל אחד, שכתוב ועד עתיק הימים מגיע וגו', וכל הדברים הללו עולים למקום אחד.

אמר רבי אבא לרבי שמעון, יאמר לי מורי, פסוק זה כלו כמה בארנו אותו, שכתוב אז תתענג על ה' והרפכתיד על במתי ארץ והאכלתיד נחלת יעקב אביד? אמר לו, הרי הכל נאמר כבר, שפתנוק ועדון על ה' פתוב, מקום שהוא למעלה, וכתוב ועד עתיק הימים מגיע. על במתי ארץ, כמו שנתבאר.

והאכלתיד נחלת יעקב אביד, כמו שכתוב (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו', והינו

זכאה, דזכי להאי דכתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי', עם יי' לא כתיב, אלא על יי'. מאי על יי'. אתר דעלאין ותתאין אתמשכן מיניה, ותאבין לההוא אתר, דכתיב, (תהלים קכא) מאין יבא עזרי. וכתיב, (דניאל ז) ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי. ותיאובתא וענוגא דצדיקיא, לאסתפלל לההוא זיוא, דכל זיוא מיניה נפקא, ואתמשכן מיניה כל אינון פתרין. תו אמר רבי שמעון, תנינן בהאי קרא אז תתענג על יי', סופיה דקרא מה כתיב, והרפכתיד על במותי ארץ, על ההוא אתר דאקרי במותי ארץ, איהו לעילא מהאי ארץ, וההוא אתר דאקרי במתי ארץ, היינו שמים. והיינו דכתיב על במתי ארץ.

ער יי' אמר ר' אבא, אז תשב לא כתיב, אלא אז תתענג על יי', היינו שמים. דכתיב, (תהלים נג) רומה על השמים אלהים. והרפכתיד על במתי ארץ, היינו ארץ החיים, ממשמע דכתיב על במותי, לאכללא ציון וירושלים, דאקרון במתי ארץ, והיינו שמים דלעילא, וארץ דלעילא. ומלה דאמר ר' שמעון, הכי הוא, וכלא חד, דכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו', וכל הני מילי לאתר חד סלקין.

אמר ר' אבא לרבי שמעון, לימא לי מר, האי קרא פוליה, במאי אוקימנא ליה, דכתיב אז תתענג על יי' והרפכתיד על במתי ארץ והאכלתיד נחלת יעקב אביד. אמר ליה, הא כלא אתמר, דתפנוקא ועדונא על יי' פתיב, אתר דאיהו לעילא. וכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו'. על במתי ארץ כמה דאתמר.

והאכלתיד נחלת יעקב אביד. כמה דכתיב, (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו', והיינו נחלת יעקב. וברפתא

נחלת יעקב. והברכה שברך יצחק את יעקב, על השמים הללו הוא אמר, וברכו בברכה, ששתידים בני יעקב, להחיות באותו טל לעתיד לבא, שכתוב ויטו לך האלהים, לך ולא לאחר. מטל השמים, שבו עתידים המתים להחיות לעתיד לבא. שיוצא מהעתיק לזעיר אנפין ושורה בשמים הללו. התבונן רבי אבא ואמר, עכשו נשמע הכל, ונמצאת ברפת יצחק עליונה ממה שחשבתני.

שנינו, מי ימלל גבורת ה'. מי ימלל? מי ידבר הנה צריך להיות! אמר רבי חייא, כמו שנאמר (דברים כב) וקטפת מלילת בידך. גבורת ה', שרבים הם ויוצאים מגבורה אחת. ושנינו, גבורה עליונה אחת, עטרת העטרות, מתעטרת, ויוצאים ממנה חמשים שערים, מהם ימינה ומהם שמאלה, וכל אחת נקראת גבורה, וכל אחת ואחת מתעטרת באורות של חקיקות גבוהות, וכלם נקראות גבורות ה'.

אמר רבי חייא, גבורת ה' חסר כתוב, שהרי כלם פלולים בזה. ישמעיע כל תהלתו - זוהי שכירת זיו כבוד הקדוש ברוך הוא, שכתוב ותהלתו מלאה הארץ.

אמר רבי שמעון, כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו', שם האחד פישון וגו'. הרי אלה נקראים בשמות, וארבעה הללו מאותו נהר שיוצא הם נמשכים. מה שם אותו הנהר שיוצא? אמר רבי שמעון, שמו יובל, שכתוב (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב ולא ימיש מעשות פרי. מה הטעם לא ימיש? משום שעל יובל ישלח שרשיו. ועל זה כתוב (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום כך כתוב יצא, יוצא ואינו פוסק.

דבריו יצחק ליעקב, על האי שמים קאמר. וברכיה בברפתא, הזמינין בנוי דיעקב, לאחיא בההוא טלא לזמנא דאתי, דכתיב ויתן לך האלהים. לך ולא לאחר. מטל השמים, דביה זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי, דנפיק מעתיקא לזעירא דאפין, ושריא בהאי שמים. אסתפל ר' אבא ואמר, השתא אשתמע פלא ואשתכח דברפתא דיצחק, עלאה ממאי דחשיבנא.

תאנא (תהלים כו) מי ימלל גבורת יי'. מי ימלל, מי ידבר מיבעי ליה. אמר ר' חייא, כמה דאת אמר, (דברים כג) וקטפת מלילות בידך. גבורת יי', דסגיאינ אינון, ונפקין מגבורה חד. ותאנא, חד גבורה עלאה, עטרא דעטרין, מתעטרא, ונפקין מיניה חמשין תרעין. מנהון ימינא, ומנהון שמאלא. וכל חד וחד גבורה אתקרי, וכל חד וחד מתעטרא, בקרדיטי גליפין נהורין, וכלהו אקרון גבורת יי'.

אמר רבי חייא, גבורת יי' חסר פתיב, דהא כלהו כלילין בדא. ישמעיע כל תהלתו: דא הוא שכירת זיו יקריה דקודשא בריך הוא, דכתיב ותהלתו מלאה הארץ.

אמר רבי שמעון, פתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', שם האחד פישון וגו'. הא אלין בשמהן אקרון. והני ארבע מההוא נהר דנפיק אתמשכן. מה שמייה דההוא נהרא דנפיק. אמר ר' שמעון, יובל שמייה. דכתיב, (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב ולא ימיש מעשות פרי. מאי טעמא לא ימיש, משום דעל יובל ישלח שרשיו. ועל דא כתיב (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובגין כך פתיב יוצא, יוצא ואינו פוסק.

שנינו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו'. וַיְדַבֵּר, פְּדִי לַהֲכַרְזוֹ דְּבָרִים. שְׁשֵׁנִינּוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּגִלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַתְּחִיל לְדַבֵּר, עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים הַתְּחַלְּחוּ, וַיֵּצְאוּ נְשִׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְשֵׁנִינּוּ, אוֹתוֹ דְּבוּר הָיָה טָס מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה, וְנַחֲקֵק בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְעוֹלָה וַיּוֹרֵד. כְּשַׁעוֹלָה, נִשְׁאָב מִהָרִי אֶפְרָסְמוֹן וְ, וְנִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ טַל שֶׁלְּמַעֲלָה וְסוֹכֵב סָבִיב יִשְׂרָאֵל, וְשָׂבָה בָּהֶם נִשְׁמָתָם, וְסוֹכֵב וְנַחֲקֵק בְּמִקְוָמוֹ בְּלוּחוֹת אֶבֶן. וְכֵן כָּל מְלָה וּמְלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מְלָה וּמְלָה הֵיטָה מְלָאָה בְּכָל אוֹתָם טַעְמִים, בְּכָל אוֹתָם דְּבָרֵי גְזוּרוֹת, שְׂכָר וְעֲנָשִׁים, סוּדוֹת וְסִתְרִים כְּאוֹצֵר (בְּצִנְעוֹת) זֶה שְׁמָלָא מִן הַכֹּל.

וּבְשַׁעָה שֶׁהָיָה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַדְּבוּר, נִרְאָה אֶחָד. וּכְשֶׁהָיָה נַחֲקֵק בְּמִקְוָמוֹ, נִרְאוּ בְּאוֹתוֹ הַדְּבוּר שְׁבַעִים עֲנָפִים שְׁנֹכְנָסִים לְתוֹכָהּ, וְחֲמִשִּׁים כְּתָרִים חֹסֵר אֶחָד מִצַּד זֶה, וְחֲמִשִּׁים חֹסֵר אֶחָד מִצַּד הָאֲחֵר, כְּמוֹ הַפְּטִישׁ הַזֶּה בְּזִמְן שֶׁהוּא מְכָה בְּסַלַּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמִיָּה כג) וּכְפַטִּישׁ יִפּוֹצֵץ סַלַּע. וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל רוֹאִים עֵין בְּעֵין וְהָיוּ שִׁמְחִים.

וְכָל הַדְּוֵרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הַזֵּדִמְנוּ לְשֵׁם, וְכֹלָם קִבְּלוּ תוֹרָה בְּהוֹר סִינִי, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו'. וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם. וְכֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּ לוֹ, וְכֹלָם רוֹאִים וּמְקַבְּלִים דְּבָרִים. אֱלֹהִים - זוֹ גְבוּרָה. אֵת - שְׁנֹכְלָל בְּיָמֵינוּ, כְּמוֹ שְׁשֵׁנִינּוּ אֵת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא יָמִין, וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא שְׂמָאל, שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מח) אֵף יָדִי

תָּאנָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו', וַיְדַבֵּר, בְּגִין לְאַכְרִזָּא מִלִּין. דְּתָאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַגְּלִי, וְשִׁאֲרֵי לְמַלְלָא, עֲלָיִן וְתַתָּאִין אֲתַחְלְחֵלוּ, וְנַפְקוּ נְשִׁמְתָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

וְתָאנָא הֵהוּא מְלָה, הָוָה טָאס מְלַעֲיֵלָא לְתַתָּא, וּמְתַגְּלָפָא בְּאַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא, וְסַלְקָא וְנַחֲתָא. פֶּד סַלְקָא, אֲשַׁתְּאָבָא מְטוּרֵי דְּאַפְרָסְמוֹנָא (דף פ"ג ע"ב) דְּכִיָּא, וְאֲשַׁתְּאָבָא בְּהֵוּא טְלָא דְּלַעֲיֵלָא, וְאַסְחָר בְּסַחְרֵינִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְתַבַּת בְּהוֹן נְשִׁמְתָהוֹן וְאַסְחָר וּמְתַגְּלָפָא בְּאַתְרֵיהּ, בְּלוּחֵי אֲבָנָא. וְכֵן כָּל מְלָה וּמְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מְלָה וּמְלָה הָוָה מְלִיאָ בְּכָל אֵינוֹן טַעְמִין, בְּכָל אֵינוֹן מְלִין גְּזָרִין, אַגְרִין, וְעוֹנָשִׁין, רְזִין וְסִתְרִין כְּאַסְקוּפָא (נ"א כְּאַסְפוּקָא) דָּא, דְּאִיְהִי מְלִיא מְכָלָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּהוּה נִפִּיק הֵהוּא מְלָה, אֲתַחֲזִי חַד. וְכַד הָוָה מְתַגְּלָפָא בְּאַתְרוּי אֲתַחֲזוֹן בְּהֵוּא מְלָה, שְׁבַעִין עֲנָפִין, דְּסַלְקִין בְּגוּה, וְחֲמִשִּׁין כְּתָרִין (נ"א רְתִיבִין) חֹסֵר חַד מֵהָאֵי גִיסָא, וְחֲמִשִּׁין חֹסֵר חַד מִגִּיסָא אַחְרָא כְּפַטִּישָׁא דָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיְהוּ בְּטַשׁ בְּטַנְרָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (יִרְמִיָּה כג) וּכְפַטִּישׁ יִפּוֹצֵץ סַלַּע. וְהוּו חֲמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל עֵינָא בְּעֵינָא, וְהוּו חֲדָאן.

וּבְלָהוּ דְרִין בְּתָרָאִין כְּלָהוּ אֲזַדְמְנוּ לְתַמָּן, וְכְלָהוּ קְבִילוּ אוּרִייתָא בְּטוּרָא דְּסִינִי, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו', וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם. וְכְלָהוּ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ. וְכְלָהוּ חֲמָאן וּמְקַבְּלִין מְלִין. אֱלֹהִים: דָּא גְבוּרָא. אֵת: דְּאֲתַפְּלִיל בְּיַמִּינָא,

כְּמָה דְּתַנִּינָן (בְּרַאשִׁית א) אֵת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיְהוּ יַמִּינָא. וְאֵת הָאָרֶץ,

יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְּחָה שְׁמַיִם.
וַיְמִינִי זֶה הוּא אֶת. כָּל - לְכַלֵּל אֶת
כָּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים. הַדְּבָרִים -
מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה. הָאֵלֶּה - כָּל
אוֹתָם טַעְמִים, כָּל אוֹתָם סוּדוֹת,
כָּל אוֹתָם סִתְרִים, גְּזוּרוֹת וְעֲנָשִׁים.
וְאָמַר - לְהִיּוֹת יִרְשָׁה לְכָל,
שְׁכָתוּב (דברים לג) תוֹרָה צְנָה לְנוּ
מִשֶּׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. שָׂאֵם תֹּאמַר,
לְגַלוֹת מַה שֶּׁלֹּא הֵצִירָךְ לְגַלוֹת
לְכָל אָדָם - כְּתוּב אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
כְּמוֹ שְׂאֵנִי טְמִיר וְנִסְתַּר, כִּף יִהְיוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ טְמִירִים וְנִסְתַּרִים
בְּלִבְךָ.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים - אֶחָד.
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר -
הָרִי חֲמֹשׁ דְּרָגוֹת אַחֲרוֹת. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים -
גְּבוּרָה. אֶת - יְמִין. כָּל - זֶה וְזֶה
(הָאֵלֶּה - אוֹתָם שְׁנַתְּלוּ, שְׁכָתוּב וְכָל הַעֵם רֵאִים
אֶת הַקּוּלֹת. דָּבָר אַחֵר, כָּל -). אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְכַלֵּל אֶת אַבְרָהָם, שְׁכָתוּב
וְה' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.

הַדְּבָרִים - לְכַלֵּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים
הַמְכֻסִּים. הָאֵלֶּה - אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּלְּוּ,
וְכָתוּב וְכָל הַעֵם רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת.
לֵאמֹר - זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת
חַיִל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְכָתוּב (ירמיה ג)
לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמַה נִּתְּנָה תוֹרָה
בְּאֵשׁ וּחֲשֻׁכָה, שְׁכָתוּב וְהִקָּר בַּעַר
בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשׂוֹךְ עֲנָן
וְעַרְפֶּל. שְׁכָל מִי שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה,
יִנְצַל מֵאֵשׁ אַחֲרַת שֵׁל הַגִּיהֶנֶם
וּמִהַחֲשׂוֹךְ שְׁמַחְשִׁיכִים כָּל שְׂאֵר
הַעֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁבֻזוֹת
אַבְרָהָם נִצְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ
הַגִּיהֶנֶם.

שְׁשִׁינֵנוּ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם, כָּל זְמַן שֶׁבִּנְיָד לִשְׁתַּדְּלוּ
בַּתוֹרָה, הֵם יִנְצְלוּ מֵאֵלֶּה, וְאִם לֹא
- הָרִי אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם תִּשְׁלַט בָּהֶם

דְּאִיהוּ שְׂמֵאֵלָא. דְּכְתִיב, (ישעיה מח) אַף יְדֵי יְסֻדָּה
אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְּחָה שְׁמַיִם. וַיְמִינָא דָא הוּא אֶת.
כָּל: לְאַכְלֵלָא כָּל שְׂאֵר כְּתָרִין. הַדְּבָרִים:
מִתְקַשְּׂרִין דָא בְּדָא הָאֵלֶּה: כָּל אֵינוֹן טַעְמִין, כָּל
אֵינוֹן רְזִין, כָּל אֵינוֹן סִתְרִין, גְּזָרִין וְעוֹנָשִׁין.

וְאָמַר: לְמַהוּי יְרוּתָא לְכָלָא. דְּכְתִיב, (דברים לג)
תוֹרָה צְנָה לְנוּ מִשֶּׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. דְּאִי
תִּימָא לְגַלְּאָה מַה דְּלֹא אֶצְטְרִיף לְגַלְּאָה לְכָל
בְּרַ נֶשׁ, כְּתִיב אֲנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ. כְּמַה דְּאֵנָא
טְמִירָא וְסִתִּים, כִּף יִהְיוּ מַלִּין אֵלִין טְמִירִין
וְסִתִּימִין בְּלִבְךָ.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, חֵד. אֶת כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָא חֲמֹשׁ דְּרָגִין אַחֲרֵינִין. ר' יְהוּדָה
אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים: גְּבוּרָה. אֶת:
יְמִינָא. כָּל: דָא וְדָא (הָאֵלֶּה, אֵינוֹן דְּאֵתְגַלְּוִין דְּכְתִיב וְכָל הַעֵם
רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת דְּבָר אַחֵר כָּל) אָמַר ר' יִצְחָק, לְאַכְלֵלָא
אַבְרָהָם דְּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְי' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם
בְּכָל.

הַדְּבָרִים: לְאַכְלֵלָא שְׂאֵר כְּתָרִין דְּאֵתְכַסְּיִין.
הָאֵלֶּה: אֵינוֹן דְּאֵתְגַלְּוִין. וְכְתִיב
וְכָל הַעֵם רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת. לֵאמֹר: דָא הוּא
דְּכְתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְכְתִיב,
(ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אָמַר ר' יִצְחָק, אָמַי אֵתְיֵהִיבַת אוֹרִייתָא
בְּאֵשׁא וּחֲשׂוּכָא, דְּכְתִיב, (דברים ה) וְהִקָּר
בַּעַר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשׂוֹךְ עֲנָן וְעַרְפֶּל.
דְּכָל מָאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִייתָא, אֵשְׁתִּזִּיב מֵאֵשׁא
אַחֲרָא דְּגִיהֶנֶם, וּמִחֲשׂוּכָא דְּמִחֲשִׁיכִין כָּל שְׂאֵר
עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּבֻזוֹתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אֵשְׁתִּזִּיבוּ
יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁא דְּגִיהֶנֶם.

דְּתִנְנָא אָמַר לִיהּ קְדָשָׁא בְרִין הוּא לְאַבְרָהָם,
כָּל זְמַנָּא דְּבִנְיָד לִשְׁתַּדְּלוֹן בְּאוֹרִייתָא,

יִשְׁתַּזְבֹּן מֵאֵלִין. וְאִי לֹא, הָא נִוְרָא דְּגִיהֶנֶם דְּשִׁלְטָא בְּהוּ, וַיִּשְׁתַּעַבְדוּן בֵּינֵי

עממא. אמר ליה, בתרי קטורי לא מזדקפן מלין, אלא אי ניהא קמך, ישתזבון מנורא דגיהנם, וישתעבדון ביני עממא, עד דיתובון גבך. אמר ליה יאות הוא ודאי, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) אם לא כי צורם מחרם. מאן הוא צורם. דא הוא אברהם. דכתיב, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. ויני הסגרים, דא קדשא ברין הוא, דאסתפם על ידוי.

אמר ר' יהודה, מיומא דנפקו ישראל ממצרים עד יומא דאתיהיבת אורייתא, חמשין יומין הוו. מאי טעמא אמר ר' יהודה, משום אינון שני דיובלא, דכתיב, (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה.

תאנא, אמר רבי שמעון, ההוא יובלא אפיק לון לישראל ממצרים. ואי תימא דיובלא ממש. אלא מסטרא דיובלא הוה, ומסטרא דיובלא אתער דינא על מצראי, ובגיני כן חמשין אלין דיובלא הוו.

תאנא, לקבל דא, חמשין זמנין אתמר ואדפר באורייתא, נמוסין דמצרים, ושבחי אינון פלהו, אשר (ד' ט"ו ע"א) הוצאתיך. (דברים ד) ויוציאך. (שמות יג) כי ביד חזקה הוציאך. וכלהו זמני, חמשין אינון, ולא יתיר, משום דכלא ביובלא אתעטר, ומסטרא דיובלא אתא כלא. ובגיני כן, אורייתא דאתי מגבורה, אתעטרת בימינא. דכתיב, (דברים לג) מימינו אש דת למו. ותניא חמשא קלין הוו. וכלהו אתחזיאו בהו, ואתפלילו בהו, ואתעטרו כדא.

אמר ר' שמעון, בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא, יובלא דא אעטר בעטרוי לקודשא ברין הוא, כמלכא דאתעטר בגו חיליה. דכתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו.

וישתעבדו בין העמים. אמר לו, בשני קשרים לא יקומו הדברים, אלא אם נוח לפניך - שינצלו מאש הגיהנם, וישתעבדו בין העמים עד שישובו אליך. אמר לו, יפה זה ודאי. זהו שכתוב (דברים לב) אם לא כי צורם מחרם. מיהו צורם? זהו אברהם, שכתוב (ירמיה א) הביטו אל צור חצבתם. וה' הסגרים - זה הקדוש ברין הוא שהסכים על ידו.

אמר רבי יהודה, מיום שיצאו ישראל ממצרים עד היום שנתנה בו תורה היו חמשים יום, מה הטעם? אמר רבי יהודה, משום אותן שנות היובל, שכתוב (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה.

שנינו, אמר רבי שמעון, אותו היובל הוציא את ישראל ממצרים. ואם תאמר שיובל ממש, אלא מצד היובל זה היה, ומצד היובל התעורר דין על המצרים, ולכן חמשים אלה היו של היובל.

שנינו, כנגד זה חמשים פעמים נאמר ונזכר בתורה הנהגות מצרים, וכלם הם שבחים: אשר הוצאתיך. ויצאך. כי ביד חזקה הוציאך. וכל הפעמים הם חמשים, ולא יותר. משום שהכל התעטר ביובל. ומצד היובל הכל בא. ולכן תורה שבאה מגבורה התעטרה בימין, שכתוב (דברים לג) כי מימינו אש דת למו. ושנינו, חמשה קולות היו, וכלם נראו בהם ונכללו בהם והתעטרו בה. אמר רבי שמעון, באותו זמן שקבלו ישראל תורה, היובל הזה עטר בעטרותיו את הקדוש ברין הוא כמלך שהתעטר בתוף חילו, שכתוב (שיר א) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. מי זו אמו? זה

היובל, והיובל התעטר בשמחה באהבה בשלמות, שכתוב (תהלים קיא) אם הבנים שמחה. מי זו אם הבנים? אמר רבי שמעון, זה היובל.

אמר רבי יהודה, על זה כתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. מי זה אביך ואמך? אמר רבי יהודה, כמו שבארוה בספרא דצניעותא, שכתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. אוי למי שמגלה ערוותם.

שנינו, אמר רבי יצחק, בשעה שהקדוש ברוך הוא התגלה בהר סיני, הודעו עהר, ובשעה שסיני הודעו, כל שאר הרי העולם הודעו והיו עולים וירדים, עד שהושיט הקדוש ברוך הוא ידו עליהם והתשבו, וקול יוצא ומכריז, (תהלים קיד) מה לך הים פי תנוס הירדן תסב לאחור, ההרים תרקדו כאילים וגו'.

והם שבים ואומרים, מלפני אדון חולי ארץ. אמר רבי יצחק, מלפני אדון - זו האם, שכתוב אם הבנים שמחה. חולי ארץ - זו האם המתתונה. מלפני אלוה יעקב - זהו האב, שכתוב בני בכרי ישראל. ועל זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו.

מה זה בעטרה? אמר רבי יצחק, ככתוב (שמואל א-ב) ושאוול ואנשיו עטרים אל דוד. משום שמתעטר בלבן ובאדם וביקר, בכל הגונים שפלים פלולים בו ומקפים בו. אמר רבי יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו, מי זו העטרה? שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, וכתוב (שם) ובית תפארתתי אפאר. אמר רבי יצחק, תורה נתנה באש שחרה על גבי אש לבנה, לכלל

מאן אמו. דא יובלא. ויובלא אתעטר, בחדוה ברחימו בשלימו. דכתיב, (תהלים קיא) אם הבנים שמחה. מאן אם הבנים? אמר רבי שמעון דא יובלא.

אמר רבי יהודה, על דא כתיב, (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. מאן אביך ואמך. אמר רבי יהודה, כמה דאוקמוה בספרא דצניעותא, דכתיב, (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתהון.

תאנא, אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני, אזדעזע טורא. ובשעתא דסיני אזדעזע, כל שאר טורי עלמא אזדעזעו, והו סלקין ונחתין, עד דאושיט קדשא בריך הוא ידוי עליהו, ואתישבו. וקלא נפקא ומכרזא, (תהלים קיד) מה לך הים פי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים וגו'.

ואינון תבאן ואמרין, מלפני אדון חולי ארץ. אמר ר' יצחק, מלפני אדון, דא אימא, דכתיב אם הבנים שמחה. חולי ארץ, דא אימא תתאה. מלפני אלוה יעקב, דא הוא אבא, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל. ועל האי כתיב בעטרה שעטרה לו אמו.

מהו בעטרה. אמר רבי יצחק, כמה דכתיב, (שמואל א כג) ושאוול ואנשיו עוטרם אל דוד. משום דמתעטר, בחוורא בסומקא ובירוקא, בכל גוונים דכלהו כלילן ביה, ואסתתרון ביה. אמר ר' יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו. מאן עטרה. דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב (ישעיה ס) ובית תפארתתי אפאר.

אמר ר' יצחק, אורייתא אתיהיבת באשא אופמא, על גבי אשא חוורא, לאכללא ימינא בשמאלא, ושמאלא

ימינא בשמאלא, ושמאלא

יְמִין בְּשִׂמְלֵךְ, וְשִׂמְלֵךְ שְׂחֹרֵר.
לְהִיטּוֹת יְמִין, שְׂכָתוֹב מִיְמִינוֹ אֵשׁ
דֵּת לְמוֹ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּשַׁעֲרֵי שְׂעִשְׁן שֶׁל
סִינֵי הָיָה יוֹצֵא, עוֹלָה אֵשׁ,
וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתוֹ עֵשֶׂן בְּגָלוּי
כְּאֶשְׁפּוֹל הָזֶה, וְעוֹלָה וַיִּוֹרֵד, וְכָל
הַרְיָחוֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גֶּן עֵדֶן הָיָה
מַעֲלָה אוֹתוֹ עֵשֶׂן בְּמִרְאֵה שֶׁל לְבָן
וְאֵדָם וְשֹׁחַר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁיר א) ^a
מִקְטֹרֶת מֵר וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבָקָת
רוֹכֵל.

אוֹתוֹ עֵשֶׂן מֵה הָיָה? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, שְׂכִינָה שְׂנֹגְלָתָהּ לְשֵׁם,
שֶׁנֶּאֱמַר מִי זֹאת עֵלָה מִן הַמִּדְבָּר
כְּתוּבָה עֵשֶׂן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
לְמַה לָּךְ כָּל זֶה, הֲרֵי פְסוּק שֶׁלֹּם
הוּא, שְׂכָתוֹב וְהֵר סִינֵי עֵשֶׂן כְּלוֹ
מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עֲלָיו ה' בְּאֵשׁ וַיַּעַל
עֲשָׂנוּ כְּעֵשֶׂן הַכֶּבֶשֶׂן. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שָׂרְאוּ אֶת זֶה וַיִּדְעוּ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּשֶׁנֶּחֱקָקוּ
הָאוֹתוֹת בְּלוֹחוֹת הָאֶבֶן, הָיוּ
נִרְאִים מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצַּד זֶה
וּמִצַּד זֶה, וְהַלּוּחוֹת הָיוּ מֵאֶבֶן
סַנְפִּירִינוֹן, וְנֶחֱקָקוּ וְנִתְכַּסּוּ בְּאֵשׁ
לְבָנָה, וְהָאוֹתוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ
שְׁחָרָה, וְחִקּוּקִים בְּשֵׁנֵי צְדָדִים -
מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַלּוּחוֹת הָיוּ
בְּעֵינֵיהֶם, וְהָאוֹתוֹת הָיוּ טְסוֹת
וְנִרְאִים בְּשֵׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ - אֵשׁ לְבָנָה
וְאֵשׁ שְׁחָרָה, לְהִרְאֹת כְּאֶחָד יְמִין
וְשִׂמְלֵךְ, שְׂכָתוֹב (מִשְׁלֵי א) אַרְבֵּי יָמִים
בִּיְמִינָה בְּשִׂמְלֵךְ וְגו'. וְהֵרֵי כְּתוּב
מִיְמִינוֹ אֵשׁ דֵּת לְמוֹ. אֲלֵא מִצַּד
הַגְּבוּרָה זֶה הָיָה, וְנִכְלַל בְּיָמִין.
וְלָכֵן אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחָרָה.

שְׁנֵינֵינוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת לב) וְהִלַּחַת
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְגו'. (מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים וְדָאִי) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
כְּתוּב וְהִלַּחַת, אֶחָד. שְׁנַיִם הָיוּ
וְנִרְאִים אֶחָד. וְעֵשֶׂר אֶמִירוֹת
חִקּוּקוֹת בָּהֶם, חֲמֵשׁ כְּלוּלוֹת

דְּאִתְחַזְרֵי יְמִינָא, דְּכְתִיב מִיְמִינוֹ אֵשׁ דֵּת לְמוֹ.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּשַׁעֲרֵי דְתַנְנָא דְסִינֵי הָוָה
נְפִיק, סָלִיק אֲשָׁא, וּמִתְעַטֵּר בְּהָוָה
תַּנְנָא בְּאִתְגַּלְיָא, כְּאִתְפְּלָא דָא, וְסָלִיק וְנָחִית,
וְכָל רִיחִין וּבּוֹסְמִין דְּבִגְנָתָא דְעֵדֶן, הָוָה סָלִיק
הָוָה תַּנְנָא, בְּחִזּוֹ דְחִוּוֹר וְסוּמְקָא וְאוּכְם, הָדָא
הוּא דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִקְטֹרֶת מֵר וּלְבוֹנָה
מִכָּל אֲבָקָת רוֹכֵל.

הָוָה תַּנְנָא מֵאֵן הָוָה. אָמַר ר' יִצְחָק, שְׂכִינָתָא
דְּאִתְגַּלְיָ לְתַמְזוֹ, כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים
א) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתוּבָה עֵשֶׂן. אָמַר
ר' יְהוּדָה, לְמָה לָּךְ כּוֹלֵי הָאֵי הָא קָרָא שְׁלִים
הוּא, דְכְתִיב וְהֵר סִינֵי עֵשֶׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד
עֲלָיו יי' בְּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֵשֶׂן הַכֶּבֶשֶׂן. זְכָרָה
עֲמָא דְחֲמָאן דָא, וַיִּדְעִין דָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כִּד אִתְגַּלְיָפוּ אֲתוּוֹן בְּלוּחֵי
אֲבָנָא, הָווּ מִתְחַזְיִין בְּתַרִין סְטָרִין,
מִסְטָרָא דָא, וּמִסְטָרָא דָא, וְלוּחִין מֵאֶבֶן
סַנְפִּירִינוֹן הָווּ, וְאִתְגַּלְיָפוּ וְאִתְחַפְיִין בְּאֲשָׁא
חִוּוֹרָא, וְאִתוּוֹן הָווּ מֵאֲשָׁא אוּכְמָא, וּמִתְגַּלְפִין
בְּתַרִין סְטָרִין, מִסְטָרָא דָא וּמִסְטָרָא דָא.

אָמַר ר' אֲבָא, לוּחִין הָווּ בְּעֵינֵיהוּ, וְאִתוּוֹן הָווּ
טָאסִין, וּמִתְחַזְיִין בְּתַרִין אֲשִׁין, אֲשָׁא
חִוּוֹרָא, וְאֲשָׁא אוּכְמָא, לְאִתְחַזְזָה כְּחָדָא,
יְמִינָא וְשִׂמְלֵךְ, דְכְתִיב, (מִשְׁלֵי א) אַרְבֵּי יָמִים
בִּיְמִינָה בְּשִׂמְלֵךְ וְגו'. וְהָא כְתִיב מִיְמִינוֹ אֵשׁ
דֵּת לְמוֹ. אֲלֵא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה הָוָה,
וְאִתְפְּלִילַת בִּימִינָא. וּבְגִין כִּד אֲשָׁא חִוּוֹרָא
וְאֲשָׁא אוּכְמָא.

הָאֲנָא, כְּתִיב (שְׁמוֹת לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
הִמָּה וְגו', (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְדָאִי) אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וְהִלַּחַת כְּתִיב, חָד. תַּרְיִי הָווּ
וּמִתְחַזְיִין חָד. וְעֵשֶׂר אֶמִירִין מִתְגַּלְפִי בְהוּ.

בְּחֵמֶשׁ, לְהִיּוֹת הַכֹּל יָמִין. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְדָאֵי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִירִינוֹן הָיָה, וְשִׁתֵּי אַבְנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמֹת. נָשַׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ, וְהִתְפָּשְׁטוּ וְנִחְקְקוּ שְׁנֵי לוחות. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִירִינוֹן הָיָה, (שְׁהִיְתָה אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, סַנְפִירִינוֹן זֶה, שֶׁהִיא אֲבָן טוֹבָה וְכַבֵּדָה מִשְׁאֵר הָאֲבָנִים, אֵינָם מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, בְּמָה בְּאֵרְנוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה? הֵמָּה דִּוְקָא. אֵלֶּא בֵּא וְרָאָה, כְּתוֹב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתוֹב, וְלֹא כְּתוֹב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אֶחָד הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַלוחות הָלְלוּ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיָה, וְנִתְעַלּוּ מִעֲרֵב שִׁבְתָּ, וְעָשָׂה אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַעֲשֵׂיו הָיוּ.

כִּמְהָ הֵם נִעֲשׂוּ? שְׁנֵינוּ, מֵאוֹתוֹ הַטַּל הַעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּפַע מִן הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ. וְכִשְׁשׁוּפַע וְנִמְשָׁף לַשָּׂדֶה הַתְּפוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי טְפוֹת כְּפוֹר מֵהֶם וְנִגְלְדוּ, וְנִעֲשׂוּ שְׁתֵּי אֲבָנִים יְקָרוֹת. נָשַׁב בְּהֵן, וְהִתְפָּשְׁטוּ לְשְׁנֵי לוחות. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת ל"ב) כְּתוֹבִים בְּאֲצַבַּע אֱלֹהִים.

שְׁנֵינוּ, אֲצַבַּע אֱלֹהִים - אוֹתָהּ אֲצַבַּע עוֹלָה לַעֲשֶׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲצַבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְכֹל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע עוֹלָה לַעֲשֶׂרָה, עַד שְׁנַעֲשִׂית יָד שְׁלֵמָה, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת י"ד) וְיִרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

חֵמֶשׁ כְּלִילָן בְּחֵמֶשׁ, לְמַהְיֵי כֹלָא יְמִינָא. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְדָאֵי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִירִינוֹן הָוּוּ, (ד"ד פ"ד ע"ב) וְתָרִין אֲבָנִין הָוּוּ. וְאֲבָנִין הָוּוּ סְתִימָאן. נָשִׁיב קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרוּחָא, וְאִתְפָּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ תָרִין לוחין. ר' יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִירִינוֹן הָוּוּ. (דְּהוּנָה אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע דְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לִיָּה, אֵי הֵכִי, סַנְפִירִינוֹן דָּא דְּהוּא אֲבָנָא טְבָא יְקִירָא מִשְׁאֵר אֲבָנִין, לָאו עוֹבְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינּוֹן. אָמַר לִיָּה, בְּמֵאֵי אוּקִימָנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה. הֵמָּה דִּיִּיקָא. אֵלֶּא תָא חֲזִי, כְּתִיב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, כֹּלָא חַד הוּא, אֲבָל אֵלִין תָּרִין לוחין עַד לָא אִתְבְּרִי עֲלֵמָא הָוּוּ, וְאִסְתְּלְקוּ מִעֲרֵב שִׁבְתָּ, וְעַבְד לוֹן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹבְדוּי הָוּוּ.

כִּמְהָ אִתְעַבְדוּ. תָּאנָא, מֵהֵוּא טְלָא עֲלָאָה, דְּנִגִּיד מַעֲתִיקָא קַדִּישָׁא. וְכַד נִגִּיד וְאִתְמַשְׁן לְחַקֵּל דְּתְפוּחִין קַדִּישִׁין, נִטַּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָרִין כְּפוּרִי מְנִיָּהוּ, וְאִתְגְּלִידוּ, וְאִתְעַבְדוּ תָרִין אֲבָנִין יְקִירִין. נָשַׁב בְּהוּ, וְאִתְפָּשְׁטוּ לְתָרִין לוחין, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא. כְּמָה דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ט) כְּתוֹבִים בְּאֲצַבַּע אֱלֹהִים.

תָּאנָא, אֲצַבַּע אֱלֹהִים. הֵוּא אֲצַבַּע סְלִיק לַעֲשֶׂרָה. כְּמָה דְּאִתְמַר, אֲצַבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְכֹל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע סְלִיק לַעֲשֶׂרָה, עַד דְּאִתְעַבְד יָדָא שְׁלֵימָתָא, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת י"ד) וְיִרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

אמר ר' יהודה, חרות על הלחת, נקיבן הו
אבנין, ואתחזיאו לתרין סטרין, חרות
גלופא דגליפין. אמר ר' אבא, מהאי סטרא
אתחזי סטרא אחרא, ואתקרי מהכא, מה
דכתיב בסטרא אחרא.

רבי אלעזר אמר, בגס הו כתיבין, דכל בני
נשא, הו אמרין וסהדין, דהא מכתב
אלהים הוא ודאי, דהא כל בני עלמא לא
יכלין למנדע לון כמה דהו.

דרעתיהו דאינון דאמרין, נקיבין הו, מי
כתיב חרות בלחת, על הלחת
כתיב. אלא הכי תאנא, חמשא קלין אינון
לימינא, וחמשא לשמאלא. ואינון דשמאלא
כלילן בימינא. ומן מינא, אתחזון אינון
דשמאלא, והכא כלא איהו מינא, ואתפלילן
אלין באלין, מאן דהוה בסטרא דא, חמי
לסטרא אחרא, וקרי לון לאינון אתוון. דהא
תנינן, שמאלא אתחזר מינא, דכתיב מימינו
אש דת למו, ובגין כן מכתב אלהים הוא
ודאי.

הא פיצד, מאן דהוה מסטרא דא, הוה קרי
בדא, אנכי יי' אלהיך. ומאלין אתוון הוה
חמי, וקרי לא תרצח. הוה קרי לא יהיה לך.
והוה חמי וקרי, לא תנאף. והוה קרי לא תשא
את שם יי' אלהיך לשווא. והוה חמי וקרי לא
תגנב. וכלא מסטרא דא, וכך לכלהו, וכדין
מסטרא אחרא, וכלהו כלילן דא בדא כהאי
גוונא. הדא הוא דכתיב, (שמות לב) מכתב אלהים
הוא. מכתב אלהים הוא ודאי.

וירד משה אל העם ויאמר אליהם. רבי יוסי
אמר, מאי אמירא דא דכתיב ויאמר
אליהם, ולא כתיב מאי קאמר. אמר רבי
יצחק, תא חזי, ארחא דעלמא הוא, כד אתי

אמר רבי יהודה, חרות על הלחת
נקיבים היו האבנים ונראו משני
צדדים, חרות חקיקה של
חקיקות. אמר רבי אבא, מצד זה
נראה הצד האחר, ונקרא מכאן
מה שכתוב בצד האחר.

רבי אלעזר אמר, בגס היו
כתובים, שכל בני האדם היו
אומרים ומעידים שהרי מכתב
אלהים הוא ודאי, שהרי כל בני
העולם לא יכלו לדעת אותם כמו
שהיו.

לדעתם של האומרים נקובים
היו, האם כתוב חרות בלחת? על
הלחת כתוב. אלא כן שנינו,
חמשה קולות הם לימין וחמשה
לשמאל, ואותם של השמאל
פלולים בימין. ומהימין נראו
אותם שבשמאל, וכאן הכל הוא
ימין, ונכללו אלה באלה, מה
שהיה בצד זה נראה לצד האחר,
וקוראים את אותם האותיות.
שהרי שנינו, השמאל הפך להיות
ימין, שכתוב מימינו אש דת למו,
ומשום כן מכתב אלהים הוא
ודאי.

הביצד? מה שהיה בצד הנה היה
קורא בזה, אנכי ה' אלהיך.
ומהאותיות הללו היה רואה
וקורא לא תרצח. היה קורא לא
יהיה לך, והיה רואה וקורא לא
תנאף. והיה קורא לא תשא את
שם ה' אלהיך לשווא. והיה רואה
וקורא לא תגנב. והכל מצד זה.
וכך לכלם, ואז מצד האחר, וכלם
פלולים זה בזה כגון זה. זהו
שכתוב (שם לב) מכתב אלהים הוא.
מכתב אלהים הוא ודאי.

וירד משה אל העם ויאמר אליהם.
רבי יוסי אמר, מהי האמירה הזו
שכתוב ויאמר אליהם, ולא כתוב
מה אמר? אמר רבי יצחק, בא
וראה, דרך העולם הוא, כשפאה
שמחה לאדם או כשפא צער -

כְּשֶׁעָדִין לֹא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, לֹא יִכּוֹל לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי לְבוֹ פּוֹרַח לְשָׁעָה. וּכְשִׁיּוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וְיִכּוֹל לְסַבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן כָּאן, (וכאן אינו קר) שֶׁהָרִי מֵשֶׂה אָמַר לָהֶם כֹּל מִה שֶׁהָיָה אַחֵר כִּף וְחִזַּק לָבָם בְּדָבָרִים, וְלֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן אִם לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דָּבָר. וּמֵשׁוּם כִּף וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּתַחֲלָה, וְחִזַּק לָבָם, וְאַחֵר כִּף וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כֹּל זֶה לֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ דְבָרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרְחָה נִשְׁמַתָּם, וְעֵלְתָה נִשְׁמַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כִּפְסָא כְּבוֹדוֹ לְהַדְּבִיק שֵׁם.

אָמְרָה תּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחִנָּם הֵייתִי מְאֻלָּפִים שְׁנַיִם טָרָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם?! לְחִנָּם כְּתוּב בְּהַ (ויקרא י"ז) וַיֵּשׂ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר, (ויקרא כ"ד) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַחֲזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקּוּמוֹ. הַתּוֹרָה חֲזָקָה וְאַחֲזָה בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ. שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּפְסָא ה' לְמִלְךָ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מלכים א' י') שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִפְסָא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, שֶׁהַלְבָּנָה עֲמָדָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשִׁינּוּ שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמָדָה הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

אֵימְתִי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו'). מִהוּ וַתִּרְבַּח? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעֲמָדָה הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מִהוּ בְּשִׁלְמוֹתָהּ?

חֲדוּוֹתָא לְכַר נֶשׁ, אוּ פַד אֲתֵי צַעֲרָא, עַד לֹא יָדַע מַנִּיָּה לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל, דְּהָא לְבָא אֲתַפְרַח לְשַׁעֲתָא. וְכַד יָדַע מַנִּיָּה, קָאִים בְּקִיּוּמִיָּה, וְיָכִיל לְמַסְבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן הָכָא, (נ"א וְהָכָא לֹאוּ הָכִי) דְּהָא מֵשֶׂה אָמַר לוֹן כֹּל מִה דְּהוּהָ לְבַתָּר, וְאַתְקִיף לְבִיּוּהוּ בְּמִלִּין, וְלֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן אִי לֹא אָמַר לוֹן מִיָּדִי. וּבְגִין כִּף וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּקִדְמִיתָא, וְאַתְתַּקֵּף לְבִיּוּהוּ. וְלְבַתָּר וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כֹּל דָּא, לֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל, דְּהָא תְּנִינָן, אָמַר ר' יְהוּדָה אָמַר ר' חֲזִיָּא אָמַר ר' יוֹסִי, כַּד שָׁמְעוּ מִלָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פָּרַחַת נִשְׁמַתֵּיהוּ, וְסִלְקָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, עַד כְּרִסֵּי יִקְרָא דִּילֵיהּ, לְאַתְדַּבְּקָא תַּמָּן.

אָמְרָה אוֹרֵייתָא קָמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמַגְנָא הוֹינָא מִתְרִי אֲלֵפֵי שְׁנִין, עַד לֹא אֲתַבְרִי עֲלָמָא, לְמַגְנָא כְּתִיב בְּהַ, (ויקרא י"ז) וַיֵּשׂ (דף פ"ה ע"א) אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם (ויקרא כ"ד) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר. (ויקרא כ"ד) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֵן אֵינוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּהַ שַׁעֲתָא, אֶהְדְּרַת אוֹרֵייתָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. אוֹרֵייתָא אֲתַקִּיפַת, וְאַחֲדִית בְּהוּ בְּנִשְׁמַתֵּיהוּ, לְאַהֲדָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים יט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ.

תְּאֵנָא, כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כ"ט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּפְסָא יי' לְמִלְךָ, כְּמוֹ דְכְּתִיב, (מלכים א' י') שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִפְסָא. ר' אַבָּא אָמַר, דְקִיִּימָא סִיְהֵרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא. דְתִנִּין, בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֹמֹה, קִיִּימָא סִיְהֵרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא.

אֵימְתִי בְּאַשְׁלְמוֹתָא. (נ"א תְּאֵנָא כְּתִיב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו')

מִאי וַתִּרְבַּח, אָמַר ר' אַבָּא דְקִיִּימָא סִיְהֵרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא מִאי בְּאַשְׁלְמוֹתָא? דְקִיִּימָא בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר,

שְׁעִמְדָה בַּחֲמֵשׁ עֶשֶׂר, כְּמוֹ שְׁשִׁינּוּ, אֲבָרְהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פָּרֶץ. חֲצֹרֹן. רֵם. עֲמִינָדָב. נַחֲשׁוֹן. שְׁלֹמֹן. בְּעֹז. עֹבֵד. יִשִׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כְּשָׂבָא שְׁלֹמֹה עֲמָדָה הַלְבָנָה בַּשְּׁלֹמֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמַלְכָּהּ. וְכָתוּב שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמְעָלָה.

בַּיּוֹם צִדְקִיָּה עֲמָדָה הַלְבָנָה בַּפָּגֶם וּנְפִגְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה יג) וַיֵּרַח לֹא יִגִּיֵּה אֹרֹן. שְׁשִׁינּוּ, בַּיּוֹם צִדְקִיָּה נִפְגְּמָה הַלְבָנָה וְחֻשְׁכוֹ פְּנֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

צֵא וְחָשֵׁב, רַחֲבֵעַם. אָבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשֻׁפֵט. יְהוֹרָם. אַחֲזִיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצְיָהוּ. עֲזַרְיָהוּ. יוֹתָם. אַחֲזוּ. יַחֲזַקְיָהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וְכִשְׂבָא צִדְקִיָּהוּ, נִפְגְּמָה הַלְבָנָה וְעֲמָדָה עַל פָּגֶם, שְׁכָתוּב (ירמיה נב) וְאֵת עֵינַי צִדְקִיָּה עָוַר. בְּאוֹתוֹ זָמַן (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶרֶץ זוֹ הַעֲבָרָה מִלְּפָנֵי שָׁמַיִם וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, וְנַחֲשָׁכָה הָאֶרֶץ הַזֹּאת. (כלומר, שְׁעִמְדָה הַלְבָנָה

בַּפְּגִימוֹתֶיהָ).

שְׁשִׁינּוּ, בְּשַׁעַר שְׁעִמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הַתְּחִילָה הַלְבָנָה לְהָאִיר, שְׁכָתוּב (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירַד. מַה זֶה וַיִּירַד? שֶׁקָּרַב הַשָּׁמַשׁ לְלִבְנָה, וְהִתְחִילָה לְהָאִיר הַלְבָנָה, שְׁכָתוּב (במדבר ט) דָּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְרָחָה.

בְּהַר סִינַי הִתְמַנָּה יְהוּדָה כְּשִׁלֵּט בַּמַּלְכוּת, שְׁכָתוּב (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (רבי יצחק אָמַר מִכָּאן, וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל, הַשְּׁלִטוֹן הָיָה בְּשַׁעַר שֶׁהָאֵל הָיָה שׁוֹלֵט מַלְכוּתוֹ עַל הַר סִינַי, בְּאוֹתָהּ שַׁעַר מַלְכוּתוֹ שֶׁל יְהוּדָה) מַה זֶה וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן? כִּשְׂאֵמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְאִתָּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, וְאִתָּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּת, וְהִתְחִילָה הַלְבָנָה לְהָאִיר.

כְּמָה דְתַנִּינָן, אֲבָרְהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פָּרֶץ. חֲצֹרֹן. רֵם. עֲמִינָדָב. נַחֲשׁוֹן. שְׁלֹמֹן. בְּעֹז. עֹבֵד. יִשִׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כִּדְאֵתָא שְׁלֹמֹה, קִיַּיְמָא סִיְהָרָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ לְמַלְכָּהּ. וְכָתִיב שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. כִּלְאֵי כְּגוֹנוֹתָא דְלַעֲלִילָא.

בַּיּוֹמוֹי דְצִדְקִיָּה, קִיַּיְמָא סִיְהָרָא בַּפְּגִימוֹתָא, וְאִתְפָּגִים. כְּמָה דְאֵתָא אָמַר, (ישעיה יג) וַיֵּרַח לֹא יִגִּיֵּה אֹרֹן. דְתַנִּינָן, בַּיּוֹמוֹי דְצִדְקִיָּה, אִתְפָּגִים סִיְהָרָא, וְאִתְחַשְׁכוּ אֲנַפְיֵיהוּ דִישְׂרָאֵל. פּוּק וְחָשִׁיב, רַחֲבֵעַם. אָבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשֻׁפֵט. יְהוֹרָם. אַחֲזִיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצְיָהוּ. עֲזַרְיָהוּ. יוֹתָם. אַחֲזוּ. יַחֲזַקְיָהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וְכִדְאֵתָא צִדְקִיָּהוּ אִתְפָּגִים סִיְהָרָא וְקִיַּיְמָא עַל פְּגִימוֹתָא. דְכָתִיב, (ירמיה נב) וְאֵת עֵינַי צִדְקִיָּה עָוַר. בֵּיה זְמָנָא (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. הָאִי אֶרֶץ אֲתַעְבְּרָא מִקְמֵי שָׁמַיִם, וְאִתְרַחַקַת מִנֵּיהּ, וְאִתְחַשְׁכָּא הָאִי אֶרֶץ. (כלומר דְקִיַּיְמָא סִיְהָרָא בַּפְּגִימוֹתָא).

הָאֵנָּא, בְּשַׁעַר דְקִיַּיְמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינַי שְׁאֵרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא, דְכָתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירַד. מַהוּ וַיִּירַד. דְקָרִיב שְׁמָשׁא לְגַבֵּי סִיְהָרָא, וְשָׁרֵי לְאַנְהָרָא סִיְהָרָא. דְכָתִיב, (במדבר ט) דָּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְרָחָה.

בְּטוֹרָא דְסִינַי, אֲתַמְנָא יְהוּדָה, רוֹפִינְס בַּמַּלְכוּתָא, דְכָתִיב, (הושע יב) וַיְהוּדָה עוֹד רֹד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (נ"א רַבִּי יִצְחָק אָמַר מִכָּאן וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל הָיָה שׁוֹלֵט מַלְכוּתוֹ דְהָאִי אֵל שְׁלִיט מַלְכוּתֵיהּ עַל טוֹרָא דְסִינַי כְּהָאִי שַׁעַר שְׁלִיט מַלְכוּתָא דִיהוּדָה) מַהוּ וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. כִּדְאֵמַר קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתָּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּתָא, וְשְׁאֵרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא.

אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו' רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? זֶה בֵּינָהּ, כְּמוֹ שִׁכְתוּב לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָהּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הִיא חֻקְמָה. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה הִיא בֵּינָהּ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זֶה וְזֶה דְּבָר אֶחָד הַתְּפָרְשׁוּ. שְׁשֵׁנִי, תוֹרָה יִצְאָה מִחֻקְמָה שֶׁל מַעְלָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִבֵּינָהּ יִצְאָה, שִׁכְתוּב לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָהּ, וְכַתוּב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תוֹרָה נִכְלָלָה מִחֻקְמָה וּבֵינָהּ, שִׁכְתוּב שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. רַבִּי אַבְבָּא אָמַר, בְּכָל הִיא נִכְלָלָת. שְׁפִינֵן שְׁנִכְלָלָת בְּשֵׁנֵי אֱלֹהִים, הִיא נִכְלָלָת בְּכָל - בְּחֻסָּד, בְּדִין וּבְרַחֲמִים. בְּכָל הַשְּׁלֻמוֹת שֶׁהַדְּבָר צָרִיף. אִם הַמְלִיף וְהַגְּבִירָה מְסֻבִּים - הַפֵּל מְסֻבִּים. בְּמָקוֹם שֶׁאֵלֶּה נִמְצְאוּ - כָּל מְצָאוֹת.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אָנְכִי - זֶה הַשְּׂכִינָהּ, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (בראשית מו) אָנְכִי אָרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. ה' אֱלֹהֶיךָ. (הַכֵּל עוֹלָה לְמַעְלָה לְהִיטֵי הַכֵּל אֶחָד) (זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁכְתוּב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָנְכִי - זֶה הַשְּׂכִינָהּ, וּמְפָסִיק הַטַּעַם, כְּמוֹ שְׁנֹאֵמַר אָנְכִי עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ. ה' אֱלֹהֶיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָךְ אֶת קוֹל. וְכַתוּב אֲתֵם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבְרַתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם (מִן הַשָּׁמַיִם

מִמֶּנּוּ, זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר - מְקוֹם שֶׁהַכֵּל מֵאֲשֵׁרִים אוֹתוֹ. הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - זֶה יוֹבֵל, כְּמוֹ שְׁשֵׁנִי, מִצַּד הַיּוֹבֵל

אָנְכִי יְי' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו'. (שמות כ) ר' אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ : דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ : דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מֵאֵן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דָּא בֵּינָהּ. כְּמָה דְכָתִיב, (משלי א) לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ : דָּא הִיא חֻקְמָה. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ : דָּא הִיא בֵּינָהּ. ר' יִצְחָק אָמַר, הָא וְהָא, חַד מְלָה אֶתְפָּרְשׁוּ. דְתַנִּינָן, אוֹרִייתָא מִחֻקְמָה דְלַעֲיִלָּא נִפְקַת. ר' יוֹסִי אָמַר, מִבֵּינָהּ נִפְקַת, דְכָתִיב לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָהּ, וְכָתִיב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר ר' יְהוּדָה, אוֹרִייתָא מִחֻקְמָה וּבֵינָהּ אֶתְפָּלִילָת, דְכָתִיב, שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. ר' אַבְבָּא אָמַר, בְּכָלֵּא אֶתְפָּלִילָת, דְכִינּוּן דְבְּאֵלִין תְּרִין אֶתְפָּלִילָת, אֶתְפָּלִילָת בְּכָלֵּא. בְּחֻסָּד, בְּדִינָא בְּרַחֲמִי. בְּכָלֵּהוּ שְׁלִימוֹתָא דְאַצְטְרִיךְ מְלָה. אִי מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא מְסַתְפְּמִין, פְּלֵא מְסַתְפְּמִין. בְּאַתְרֵי דְאֵלִין מְשַׁתְפְּחִין, פְּלֵא מְשַׁתְפְּחִין.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אָנְכִי : דָּא שְׂכִינְתָּא. כְּמָה דְכָתִיב, (בראשית מו) אָנְכִי אָרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. יְי' אֱלֹהֶיךָ : (נ"א כְּלֵא סְלִיק לַעֲיִלָּא, לְמַהוּ כְּלֵא חַד) (דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְכָתִיב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ) ר' יִצְחָק אָמַר, אָנְכִי : דָּא שְׂכִינְתָּא. וּפְסָקָא טַעְמָא. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (בראשית כז) אָנְכִי עָשׂוּ בְכוֹרֶךָ. יְי' אֱלֹהֶיךָ : דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּמָה דְכָתִיב, (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָךְ אֶת קוֹל. וְכָתִיב אֲתֵם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבְרַתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם

(מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר : אֲתֵר דְכָלֵּא מֵאֲשֵׁרִין לִיה. (דף פ"ה ע"ב) הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם : דָּא יוֹבֵלֵא. כְּמָה דְתַנִּינָן,

יצאו ישראל ממצרים, ומשום כך חמשים פעמים נזכרה יציאת מצרים בתורה. חמשים ימים לקבלת התורה. חמשים ימים לחרות העבדים.

מבית עבדים - כמו שכתוב (שמות יב) הנה כל בכור בארץ מצרים ושנינו, הפתרים הפתחונים הללו שהמצרים בטחו בהם. כמו שיש בית למעלה - יש בית למטה. בית קדוש שלמעלה, שכתוב (משלי כד) בחכמה יבנה בית - בית תחתון למטה שאינו קדוש, כמו שכתוב מבית עבדים.

שנינו, בשעה שבאמר אנכי, כל אותן מצוות התורה שנאחזו במלך הקדוש העליון בצד (ס), כלם היו פלולות בדבר הזה.

כמו ששנינו, כל מצוות התורה אחרות בגוף המלך, (במלך הקדוש העליון) מהן בראש המלך, ומהן בגוף, ומהן בידי המלך, ומהן ברגליו, ואין מי שיוצא מגוף המלך החוצה. ולכן מי שפשע במצוה אחת של התורה, כמי שפשע בגוף המלך, כמו שכתוב (ישעיה ס) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ממש. אוי לרשעים שעוברים על מצוות התורה ולא יודעים מה הם עושים.

שאמר רבי שמעון, אותו מקום שהוא חטא אליו, אותו מקום ממש מגלה חטאו. (ואמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא ממש מגלה חטאו) חטא בקדוש-ברוך-הוא - הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו, שכתוב (איוב ב) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. יגלו שמים עונו - זה הקדוש ברוך הוא. וארץ מתקוממה לו - זה הקדוש ברוך

הוא (והוא כנסת ישראל).

מסטרא דיובלא נפקו ישראל ממצרים. ובגין כך, חמשים זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא. חמשים יומין לקבלא אורייתא. חמשים שנין לחירו דעבדין.

מבית עבדים: פמה דכתיב, (שמות יב) הנה כל בכור בארץ מצרים. ותנינן אלין פתרין תתאין, דאתרחיצו בהו מצראי. פמה דאית ביתא לעילא, אית ביתא לתתא. ביתא קדישא לעילא, דכתיב, (משלי כד) בחכמה יבנה בית. ביתא תתאה לתתא, דלא קדישא, פמה דכתיב מבית עבדים.

תאנא, בשעתא דאתמר אנכי, כל אינון פקודי אורייתא, דמתאחדן במלפא קדישא עלאה, בסטרא (ס"א דא) פלהו הוה כלילן בהאי מלה.

במה דתנינן, כל פקודי אורייתא, מתאחדן בגופא דמלפא. (ד"א במלפא קדישא עלאה) מנהון ברישא דמלפא, ומנהון בגופא, ומנהון בידי מלפא, ומנהון ברגלוי, ולית מאן דנפיק מן גופא דמלפא לבר. ובגין כך, מאן דפשע בחד פקודי אורייתא, כמאן דפשע בגופא דמלפא, פמה דכתיב, (ישעיה ס) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. בי ממש. ווי לחייביא, דעברין על פתגמי אורייתא, ולא ידעין מאי קא עבדין.

דאמר ר' שמעון, ההוא אתר דאיהו חב לגביה, ההוא אתר ממש גלי חוביה.

(ואמר ר' שמעון קדישא בריך הוא ממש גלי חוביה) חב בקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא גלי חוביה, דכתיב, (איוב ב) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. יגלו שמים עונו: דא קדשא בריך הוא. וארץ מתקוממה לו: דא קדשא

ברוך הוא (נ"א דא כנסת ישראל).

שנינו, שמים מגלים חטאו של אדם, ובשעה שהוא מגלה חטאו, ארץ עושה דין האדם, שכתוב וארץ מתקוממה לו, לעשות בו דין. אמר רבי יוסי, שנינו משמו של רבי שמעון, בשעה שנתנה תורה, האם והבנים נמצאו בשלמות, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה.

אנכי ה' אלהיך. אנכי, כמו ששנינו, בת היתה לו לאברהם אבינו. היא שכינה, וזו בת. ה' אלהיך, שכתוב בני בכרי ישראל. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. הנה בן.

אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שכתוב (ויקרא כח) יובל הוא קדש תהיה לכם. וכתוב אם הבנים שמחה. וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור. הרי אם ובנים. יושבת האם, יושבים הבנים. (והעולמות) כלם בשמחה בשלמות, ועל זה כתוב אם הבנים שמחה. נעברה האם - כלם נעברים ממקומם. וכתוב (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. ושנינו, לא יעשה אדם חטאים למטה, כדי שתעבר האם מעל הבנים.

אמר רבי יצחק, הכל הקדוש ברוך הוא. הכל הוא. הכל אחד. והדברים הללו התגלו לקוצרי השדה. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

שנינו, אמר רבי אלעזר, כתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, וכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. במה בארנו פסוקים אלו, הרי שנינו ששניהם נבראו כאחד? מלמד שנטה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים, ונטה קו

את הארץ. בקדמיתא

תניא, שמים גליין חוביה דבר נש. ובשעתא דאיהו גליא חוביה, ארץ עביד דינא דבר נש, דכתיב וארץ מתקוממה לו, למעבד דינא ביה. אמר ר' יוסי, תנינן משמיה דר' שמעון, בשעתא דאתיהבת אורייתא, אימא ובנין בשלימותא אשתכחו, דכתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה.

אנכי יי' אלהיך. אנכי, כמה דתנינן, בת היתה לו לאברהם אבינו, היא שכינתא. ודא בת. יי' אלהיך, דכתיב (שמות ד) בני בכורי ישראל. וכתיב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, הא בן.

אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דכתיב, (ויקרא כח) יובל היא קדש תהיה לכם, וכתיב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה. וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור, הא אימא ובנין. יתבא אימא יתבין בנין. (ועלמין) פלהו בחדוה בשלימותא. ועל דא כתיב, אם הבנים שמחה. מתעברא אימא, פלהו מתעברן בדוכתייהו. וכתיב, (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. ותנינן, לא יעביד בר נש חובי לתתא, בגין דאתעבר אימא מעל בנין. אמר ר' יצחק, פלא קדשא בריך הוא. פלא הוא. פלא חד. ומלין אלין, למחצדי חקלא אתגליין. זפאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

תאני אמר ר' אלעזר, כתיב, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. במאי אוקימנא הני קראי, הא תנינן, דתרווייהו כחדא אתבריאוו. מלמד, שנטה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים, ונטה קו שמאלו, וברא

שמאלו וברא את הארץ. בתחלה את השמים ואת הארץ, ואחר כך ארץ ושמים.

שנינו, כתוב (הושע ב) ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים - שמים ממש, שכתוב (ישעיה טו) השמים כסאי. והם יענו את הארץ - הארץ ממש, שכתוב והארץ הדם רגלי. שמים - שמים העליונים. וארץ - הארץ העליונה. ששנינו, כשהתפתן שמים זה בתקוניו, (התפתן) כנגד ארץ זו, ותשוקתו כנגדה בדרגה אחת שנקראת צדיק, כמו שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ונדבק בארץ הזו.

ומראש המלך עד אותו מקום ששורה הצדיק הזה, בא נהר אחד קדוש, שמן משחה, ומטיל ברב תשוקה בארץ הקדושה הזו, והארץ הזו נוטלת הכל, ואחר כך מהארץ הזו הכל נזונים, עליונים ותחתונים, כמו הזכר הזה כשתשוקתו להדבק בנקבה, שמוציא זרע של רביה מראש המטח באותה אמה ומטיל בנקבה וממנו הנקבה מתעפרת. נמצא שכל איברי הגוף כלם נדבקים בנקבה, והנקבה אוהבת הכל. כדגמה זו שנינו, כל המשלים לעשרה ראשונים של בית הכנסת, נוטל שכר כלם. רבי יוסי אמר, כנגד כלם.

רבי יצחק אמר, כתוב (שמואל ב כב) ויט שמים וירד, וכתוב ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני. (לא גורסים תנא) ויט שמים וירד, לאן ירד? אם תאמר שירד לסיני, הרי כתוב על הר סיני, ולא כתוב בהר סיני?

אלא ויט שמים וירד, לאן ירד? אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) וירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומפכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלכנה ועמדה

את השמים ואת הארץ, ולכתר ארץ ושמים. תנו, פתיב, (הושע ב) ביום ההוא אענה נאם יי' אענה את השמים והם יענו את הארץ.

אענה את השמים, שמים ממש. דכתיב, (ישעיה טו) השמים כסאי. והם יענו את הארץ. הארץ ממש, דכתיב והארץ הדום רגלי. שמים, שמים עלאין. וארץ, ארץ עלאה. דתניא, כד אפתן שמים דא בתיקוניו, (מתקן) לקבליה דהאי ארץ, ותיאובתיה לקבלה, בחד דרגא דאקרי צדיק. כמה דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ואתדבק בהאי ארץ.

ומרישא דמלכא, עד ההוא אתר דשארי האי צדיק, אתי חד נהרא (דף פ"ט ע"א)

קדישא, משחא דרבות, ואטיל בסגיאות תיאובתא, בהאי ארץ קדישא, ונטל כלא האי ארץ. ולכתר, מהאי ארץ אתנן כלא, עילאי ותתאי. כדכורא דא, כד תיאובתיה לאתדבקא בנוקבא, דאפיק זרעא דרבות, מרישא דמוחא, בההוא אמה, ואטיל בנוקבא, ומניה מתעברא נוקבא, אשתכח, דכלהו שייפין דגופא, פלהו מתדבקן בנוקבא, ונוקבא אחידא כלא. כדוגמא דא תנינן, כל דאשלים לעשרה קדמאי דבי כנישתא, נוטל אגר פלהו. ר' יוסי אומר, לקבלי דכלהו.

רבי יצחק אמר, פתיב (שמואל ב כב) ויט שמים וירד, וכתיב וירד יי' לעיני כל העם על הר סיני, (ד"א לא גרסין תנא) ויט שמים וירד, לאן נחת. אי תימא דנחת לסיני, על הר סיני כתיב ולא כתיב בהר סיני.

אלא, ויט שמים וירד, לאן נחת. אמר ר' יוסי, (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נחית בדרגוי, מדרגא לדרגא, ומפכתרא לכתרא, עד דאתדבק

חייא) ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומפכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלכנה ועמדה

בשלמות. זהו שכתוב ויט שמים וירד, לארץ הזו. ואז כתוב על הר סיני. מה עמד על הר סיני? הוה אומר זו שכינה.

רבי אבא אמר מכאן, (שמות יט) מפני אשר ירד עליו ה' באש. וכתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא. וכתוב (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. וה' המטיר - זוהי ארץ. מאיזה מקום נטל את זה? סוף הפסוק מוכיח, שכתוב מאת ה' מן השמים, מן השמים ממש. רבי חייא אמר מכאן, וידבר אלהים את כל, כל - הפלל של הכל, שהרי בזה תלוי הכל.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. רבי יצחק אמר, אלהים אחרים - להוציא שכינה. על פני - להוציא פני המלך שבהם נראה המלך הקדוש, והם שמו, והוא הם. הוא שמו, שכתוב (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי. הוא ושמו אחד הוא. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

שנה רבי שמעון, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרא להם אדם, שכתוב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, (ויקרא א) אדם פי יקריב מפם. מה הטעם קרא להם אדם? משום שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם. אתם ולא לשאר עמים. ומשום כך אדם אתם. אתם קרויים אדם, ואין עובדי כוכבים ומזלות קרויים אדם.

ששנינו, אמר רבי שמעון, פיון שאדם מ ישראל נמול, נכנס לברית שגור הקדוש ברוך הוא עם אברהם, שכתוב (בראשית כד) ויה' ברוך את אברהם בכל. וכתוב (מכה

בהאי ארץ, וכדין אתנהר סיהרא, וקיימא באשלמותא. הדיא הוא דכתיב ויט שמים וירד, להאי ארץ. וכדין כתיב, על הר סיני. מה קיימא על הר סיני, הוי אימא דא שכינתא.

רבי אבא אמר מהכא, (שמות יט) מפני אשר ירד עליו יי' באש. וכתוב (דברים ד) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא. וכתוב, (בראשית יט) ויי' המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ויי' המטיר דא הוא ארץ מאן אתר נטיל האי, סופיה דקרא מוכח, דכתיב מאת יי' מן השמים, מן השמים ממש. רבי חייא אמר מהכא, וידבר אלהים את כל, כל, כללא דכלא, דהא כהאי תלוא פלא.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. (שמות כ) רבי יצחק אמר, אלהים אחרים, לאפקא שכינתא. על פני, לאפקא אפי מלכא. דבהו אתחזי מלכא קדישא, ואינון שמייה. והוא אינון. הוא שמייה, דכתיב, (ישעיה מב) אני יי' הוא שמי. הוא ושמייה חד הוא בריך שמייה לעלם ולעלמי לעלמיא.

תאני רבי שמעון, זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא קרא לון אדם, דכתיב, (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, (ויקרא א) אדם פי יקריב מפם. מאי טעמא קרא לון אדם. משום דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם. אתם ולא שאר עמין. ובגין כך אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין עובדי כוכבים ומזלות קרויין אדם.

דתנא, אמר ר' שמעון, פיון דבר נש ישראל אתגזר, עאל בברית דגזר קדשא בריך הוא באברהם, דכתיב (בראשית כד) ויי' ברוך את

אברהם בכל. וכתוב (מכה ז) חסד לאברהם. ושאר למיעאל בהאי אתר. (נ"א

(אדם) פִּינּוֹן דְּזָכָה לְקַיְמָא פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, עָאל בִּיהּ בְּהַאי אָדָם, (נ"א אַתָּר) וְאֵתְדַבֵּק בְּגוּפָא דְמַלְפָּא, וּכְדִין אֶקְרִי אָדָם.

(אדם) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְהִתְחִיל לְהַכְנִס לְמַקּוּם הַזֶּה. (אדם) פִּינּוֹן שְׂזָכָה לְקַיְמָא מִצְוֹת הַתּוֹרָה, נִכְנָס לְאָדָם (לְמַקּוּם) וְנִדְבַק בְּגוּף הַמְּלָךְ, וְאֵז נִקְרָא אָדָם.

וְזָרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן אָדָם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בִּיהּ בִּישְׁמַעְעָל, (בראשית טו) וְהוּא יְהִי פְּרָא אָדָם. פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם, מְשׁוּם דְּאֵתְגְזֹר. וְשִׁירוּתָא דְּאָדָם הוּא בִּיהּ, דְּכְתִיב, (בראשית יז) וְיִשְׁמַעְעָל בְּנוֹ בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוּלוֹ אֵת בְּשֵׁר עָרְלָתוֹ, פִּינּוֹן שְׁנַמּוּל נִכְנָס לְרֵאשִׁית הַזֹּאת שְׁנִקְרָאתָ כָּל. זְהוּ שְׁכָתוּב וְהוּא יְהִי פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יָדוּ בְּכָל, יָדוּ בְּכָל וְדָאֵי - וְלֹא יוֹתֵר, מְשׁוּם שְׁלֹא קָבַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. רֵאשִׁית הַיְתָה בּוֹ מְשׁוּם שְׁנַמּוּל, וְלֹא הַשְׁתַּלֵּם בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. אָבַל זָרַע יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׁלְמוּ בְּכָל, נִקְרָאוּ אָדָם מְמַשׁ, וְכְתוּב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וְזָרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן אָדָם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בִּיהּ בִּישְׁמַעְעָל, (בראשית טו) וְהוּא יְהִי פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם, מְשׁוּם דְּאֵתְגְזֹר. וְשִׁירוּתָא דְּאָדָם הוּא בִּיהּ, דְּכְתִיב, (בראשית יז) וְיִשְׁמַעְעָל בְּנוֹ בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוּלוֹ אֵת בְּשֵׁר עָרְלָתוֹ, פִּינּוֹן דְּאֵתְגְזֹר, עָאל בְּהַאי שִׁירוּתָא, דְּאֶקְרִי כָּל. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית טו) וְהוּא יְהִי פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יָדוּ בְּכָל, יָדוּ בְּכָל וְדָאֵי, וְלֹא יוֹתֵר, מְשׁוּם דְּלֹא קָבַל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא. שִׁירוּתָא הוּא בִּיהּ, בְּגִין דְּאֵתְגְזֹר, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים בְּפְּקוּדֵי אוּרִייתָא. אָבַל זָרַע דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵשְׁתְּלִימוּ בְּכָלָא, אֶקְרוּן אָדָם מְמַשׁ, וּכְתִיב (דברים לב) כִּי חָלַק יי' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְשׁוּם כֶּף כָּל הַפְּרָצוּפִים מְתָרִים, פְּרִט לְפָרְצוּף אָדָם. רַבִּי יַצְחָק אָמַר, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה, נִרְאֶה שְׁחָקִיק תוֹף הַחֲקִיקוֹת שֶׁל הַשְּׁלָמוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִינּוּ מֵהַ שְׂאֲנָשִׁים אוֹמְרִים, קִשְׁרֵי בְּרוּחַ מִצְוִיִּים בְּצוּרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דָּא, כָּל פְּרָצוּפִין שְׁרוּ, בַּר מְפָרְצוּפָא דְּאָדָם. ר' יַצְחָק אָמַר, כַּד אֲתַעְבֵּד, אֲתַחֲזִי דְּגַלְיָפָא גּוּ גְלִיפִין דְּאֵשְׁלָמוּתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִינּוּ דְּאִמְרֵי אֵינְשֵׁי קִיטְרוּי בְּזִיקָא, בְּטַפְסָא שְׂכִיחֵי.

רַבִּי יְהוּדָה הוּא אָזִיל מְקַפּוּטְקֵיָא לְלוּד, לְמַחְמֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּהוּא תַּמּוֹן, וְהוּא רַבִּי חֲזַקְיָה אָזִיל עִמֵּיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְר' חֲזַקְיָה, הָא דְּתַנִּינָן, קָמֵי ר' שְׁמַעוֹן, וְהוּא יְהִי (דף ט"ז ע"ב) פְּרָא אָדָם, וְדָאֵי כֶּף הוּא. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְּמַלְכָּה. סוּפִיָּה דְּקָרָא דְּכְתִיב, וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁפּוֹן. מַהוּ וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁפּוֹן.

אָמַר לִיהּ, לֹא שְׁמַעְנָא, וְלֹא אִימָא. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה. אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה, אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר. דְּלֹא שָׁם מִשָּׁה, אֵי אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר.

אָמַר לוֹ, לֹא שְׁמַעְתִּי וְלֹא אָמַר, שְׁהֲרִי לְמַדְנּוּ, כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה. אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה - אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר. אָבַל שְׁלֹא שָׁם מִשָּׁה - אֵינְךָ יָכוֹל לֹאמַר.

אָמַר לוֹ, לֹא שְׁמַעְתִּי וְלֹא אָמַר, שְׁהֲרִי לְמַדְנּוּ, כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה. אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה, אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר. דְּלֹא שָׁם מִשָּׁה, אֵי אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר.

פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (שם) פִּי
הוּא חֲזִיף וְאֶרְךָ יָמֶיךָ. מִי שֶׁזֹּכֶה
בַּתּוֹרָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה, זֹכֶה
לְשָׁנֵי חַיִּים - אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׂכָתוֹב חֲזִיף,
שָׁנִים. וְכָל מִי שֶׁנִּפְרָד מִמֶּנָּה, כָּמִי
שֶׁנִּפְרָד מִן הַחַיִּים, וְמִי שֶׁנִּפְרָד
מִרְבֵּי שְׁמֵעוֹן, כְּאִלוּ נִפְרָד מֵהַכֹּל.
וְזֶה בְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹתַח
פָּתַח לֹא יִכְלֹנוּ לְהַפְנִס אֲלֵיו -
דְּבָרֵי תּוֹרָה הַנִּסְתָּרִים עַל אַחַת
כַּמָּה וְכַמָּה. אוֹי לְדוֹר שְׂרָפֵי
שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאי יִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ.
שֶׁשָּׂאֲנוּ עוֹמְדִים לִפְנֵי רַבִּי
שְׁמֵעוֹן, מְעִינֹת הַלֵּב פְּתוּחִים
לְכָל עֵבֶר וְהַכֹּל מִתְגַּלֶּה.
וְכִשְׁנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, לֹא יוֹדְעִים
דְּבָר, וְכָל הַמְעִינֹת נִסְתָּמִים.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵינּוּ שְׂכָתוֹב
(במדבר יא) וַיֵּאצֵּל מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר
עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ
הַזְקֵנִים. כַּמְנֹרֶה הִזּוּ שְׂמַאֲרִים
מִמֶּנָּה כַּמָּה מְנֹרֹת, וְהִיא מְצוּיָה
בְּקִיּוּמָה. כִּף רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּרֶךְ יוֹחָאי
בְּעַל הַמְנֹרֹת הוּא מְאִיר לְכָל,
וְהָאֹר לֹא זָו מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ.
הִלְכוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֲלָיו.

כִּשְׁהִגִּיעוּ אֲלָיו, מְצֻאָהוּ שֶׁהִיא
יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהִיא אוֹמֵר
(תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי כִי יַעֲטֶף
וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ. כָּל תִּפְלַת
יִשְׂרָאֵל הִיא תִּפְלָה, וְתִפְלַת הָעֵנִי
עָלְיוֹנָה מִכֵּלָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁזֶה עוֹלָה עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד שֶׁל
הַמֶּלֶךְ וּמִתְעַטֶּרֶת בְּרֵאשׁוֹ.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח
(מתעטף) בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה וְדָא, תִּפְלַת
הָעֵנִי נִקְרָאת תִּפְלָה.

כִּי יַעֲטֶף. עֲטוּף זֶה אֵינוֹ עֲטוּף שֶׁל
כְּסוּי, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ. אֲלֹא כְּתוֹב
כָּאֵן כִּי יַעֲטֶף, וְכְתוֹב שָׁם (איכה ב)
הָעֲטוּפִים בְּרָעַב. וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּף
שִׁיחוֹ, שֶׁקוֹבֵל לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. וְזֶה
נוֹחַ לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חֲזִיף
וְאֶרְךָ יָמֶיךָ. מָאֵן דְּזָכִי בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא
אֲתַפְּרֵשׁ מִינָּה, זָכִי לְתַרִּין חֲזִיין, חַד בְּעֵלְמָא
דִּין, וְחַד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. דְּכַתִּיב חֲזִיף, תְּרִי.
וְכָל מָאֵן דִּיתַפְּרֵשׁ מִינָּה, כַּמָּאֵן דִּמְתַּפְּרֵשׁ מִן
חֲזִי, וּמָאֵן דִּמְתַּפְּרֵשׁ מִר' שְׁמֵעוֹן, כְּאִילוּ
מִתַּפְּרֵשׁ מִכָּלְא.

וְזֶה בְּהַאי קָרָא דְאִיהוּ פָּתַח פְּתַחְא, לֹא
יְכִילָנָא לְמִיעָאֵל בָּהּ. פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא
דְּסְתִימִין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְוִי לְדָרָא, דְר'
שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאי יִסְתַּלֵּיק מִינָּה. דְּכַד אֲנָן
קִימִין קָמִי דְר' שְׁמֵעוֹן, מְבוּעֵין דְּלִבָּא פְּתִיחִין
לְכָל עֵיבֶר, וְכָלְא מִתְגַּלֶּיָא. וְכַד אֲתַפְּרֵשׁנָא
מִינָּה. לֹא יִדְעֵנָא מִיָּדִי, וְכָל מְבוּעֵין סְתִימִין.

אָמַר ר' חֲזַקְיָה, הֵינּוּ דְכַתִּיב, (במדבר יא) וַיֵּאצֵּל
מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים
אִישׁ הַזְקֵנִים, כְּבוּצִינָא דָא, דְּנִהְרִין מִינָּה כַּמָּה
בוּצִינִין, וְהוּא בְּקִיּוּמִיהָ שְׂכִיחַ. כִּף ר' שְׁמֵעוֹן
בֶּן יוֹחָאי, מְאִרִי דְבוּצִינִין, הוּא נִהִיר לְכָלְא,
וְנִהְרָא לֹא אַעֲדֵי מִינָּה, וְאֲשַׁתְּכַח בְּקִיּוּמִיהָ.
אֲזָלוּ עַד דְּמָטוּ לְגַבִּיָּהּ.

כַּד מָטוּ גַבִּיָּהּ, אֲשַׁכְּחוּהוּ, דְּהוּהוּ יְתִיב וְלַעֲנִי
בְּאוֹרֵייתָא, וְהוּהוּ אָמַר, (תהלים קב) תִּפְלָה
לְעֵנִי כִי יַעֲטֶף וְלִפְנֵי יְי' יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ. כָּל
צְלוֹתָא דִּישְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וְצְלוֹתָא דְעֵנִי עֲלֵאָה
מִכָּלְהוּ. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהִיא סִלְקָא עַד
כְּרִסֵּי יְקָרָא דְמִלְכָא, וְאֲתַעֲטֶר בְּרִישִׁיָּהּ.
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח (נ"א מִתְעַטֶּף) בְּהִיא
צְלוֹתָא וְדָאִי. תִּפְלָה דְעֵנִי, תִּפְלָה אֶקְרִי.

כִּי יַעֲטֶף. עֲטוּפָא דָא, לֹא עֲטוּפָא דְכְּסוּי הוּא,
דְּהָא לִית לֵיהּ. אֲלֹא, פְּתִיב הַכָּא כִּי יַעֲטֶף.
וְכַתִּיב הָתָם, (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעַב. וְלִפְנֵי יְי'
יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ, דִּיקְבֵּל קָמִי מְאִרִיָּהּ, וְדָא נִיחָא

לִיה קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מְשׁוּם דְּעֵלְמָא
 מִתְקַיֵּמָא בֵּיה, כַּד לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ שְׂאֵר קַיִמֵי
 עֵלְמָא בְּעֵלְמָא. וְוִי לְמֵאן דִּיהוּא מִסְכָּנָא יִקְבֵּל
 עֲלוּהִי לְמֵאֲרִיָּה, מְשׁוּם דְּמִסְכָּנָא קָרִיב לְמִלְכָּא
 יִתִּיר מִכְּלָהּוּ, דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק
 אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אֲנִי.

מְשׁוּם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בּוֹ כְּשֵׁלֵא
 נִמְצְאִים שְׂאֵר מְקַיְמֵי הָעוֹלָם
 בְּעוֹלָם. אוֹי לָמִי שְׂאוֹתוֹ הֵעֲנִי
 יִקְבֵּל עָלָיו לְרַבּוֹנוֹ, מְשׁוּם שֶׁהֵעֲנִי
 קָרוֹב לְמַלְךְ יוֹתֵר מִכָּל־מִלְכִּים, שְׁכִתּוֹב
 (שְׁמוֹת כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי
 וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אֲנִי.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי עֵלְמָא, זְמַנִּין דְּשָׁמַע, זְמַנִּין דְּלֹא
 שָׁמַע. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּדִיּוּרִיָּה
 דְּמִלְכָּא בְּהַנִּי מֵאֲנִי תְּבִירִי, דְּכִתִּיב, (יִשְׁעִיָּה נז)
 וְאֵת דְּכָא וְשָׁפַל רוּחַ. וְכִתִּיב (תְּהִלִּים לד) קָרוֹב יְיָ
 לְנִשְׁבָּרֵי לֵב. (תְּהִלִּים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְּפָה אֱלֹהִים
 לֹא תִבְזֶה.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם - לְפַעְמִים
 שְׁשׁוֹמַע וְלְפַעְמִים שְׁלֵא שׁוֹמַע.
 מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁדִיּוּר הַמַּלְךְ
 הוּא בְּפִלְסִים הַשְּׁבוּרִים הַלְלוּ,
 שְׁכִתּוֹב (יִשְׁעִיָּה נז) וְאֵת דְּכָא וְשָׁפַל
 רוּחַ. וְכִתּוֹב (תְּהִלִּים לד) קָרוֹב ה'
 לְנִשְׁבָּרֵי לֵב. (שִׁם נה) לֵב נִשְׁבָּר
 וְנִדְּפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאֵן תְּגִינֵן, מָאֵן דְּנִזִּיף בְּמִסְכָּנָא, נְזִיף
 בְּשִׁכְנִיתָא, דְּכִתִּיב וְאֵת דְּכָא וְשָׁפַל
 רוּחַ. וְכִתִּיב (מִשְׁלִי כב) כִּי יִי יָרִיב רִיבִם וְגו'. בְּגִין
 דְּאִפּוֹטְרוּפָא דְּלָהוֹן תְּקִיפָא, וְשִׁלְיִטָא עַל כָּלָא,
 דְּלֹא אִצְטְרִיךְ סְהַדִּי, וְלֹא אִצְטְרִיךְ לְדִיִּינָא
 אַחְרָא, וְלֹא נִטִּיל מִשְׁכּוֹנָא, כְּשֵׁאֵר דִּיִּינָא. וּמַה
 מִשְׁכּוֹנָא נִטִּיל, נִשְׁמַתִּין דְּבַר נֶשׁ, דְּכִתִּיב וְקָבַע
 אֶת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.

מִכָּאֵן שְׁנִינּוּ, מִי שְׁנוֹזֵף בְּעַנִּי -
 נוֹזֵף בְּשִׁכְנִיָּה, שְׁכִתּוֹב וְאֵת דְּכָא
 וְשָׁפַל רוּחַ, וְכִתּוֹב (מִשְׁלִי כב) כִּי ה'
 יָרִיב רִיבִם וְגו'. מְשׁוּם
 שֶׁהָאִפּוֹטְרוּפּוֹס שְׁלָהֶם חֲזַק
 וְשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, שְׁלֵא צְרִיךְ עֲדִים
 וְלֹא צְרִיךְ דִּין אַחֵר, וְלֹא נוֹטֵל
 מִשְׁכוֹן כְּשֵׁאֵר הַדִּינִים. וְאִיזָה
 מִשְׁכוֹן נוֹטֵל? נִשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם,
 שְׁכִתּוֹב וְקָבַע אֶת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.
 עוֹד אָמַר, תְּפִלָּה לְעַנִּי - כָּל מְקוֹם
 שְׁנִקְרָא תְּפִלָּה, דְּכַר עֲלִיּוֹן הוּא,
 שֶׁהוּא עוֹלָה לְמְקוֹם (שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא) עֲלִיּוֹן. תְּפִלַּת הַרָאשׁ הֵן
 הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמַּלְךְ שְׁמַנִּיחַ אוֹתָם.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹכֵב רֵאשׁוּ, וְרָאָה
 אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאֵת רַבִּי חֲזַקְיָה
 שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו. אַחֵר שְׁפִיטָם,
 הִסְתַּפַּל בָּהֶם. אָמַר לָהֶם, אוֹצֵר
 הָיָה לָכֶם וְאִבְדַּת מְכָסִּים. אָמְרוּ לוֹ,
 וְדַאי שְׁפַתַּח עֲלִיּוֹן פִּתַּח מוֹרְנוֹ,
 וְלֹא יִכְלָנוּ לְהַפְגִּס בּוֹ.

הֵנו אָמַר תְּפִלָּה לְעַנִּי, כָּל אַתֵּר דְּאַקְרִי תְּפִלָּה,
 מְלָה עֲלָאָה הִיא, דְּהִיא סְלִקָּא לְאַתֵּר (דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אַחֵר) עֲלָאָה. תְּפִלָּה דְּרִישָׁא, אֵינוֹן תְּפִלִּי
 דְּמִלְכָּא, דְּאֵנַח לָהּוּ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בְּרַאשִׁית
 טו) וְהוּא יְהִיָּה פָּרָא אָדָם. וְסוּף
 הַפְּסוּק אֲנִי רוֹצִים לְדַעַת, שְׁכִתּוֹב
 וְעַל פְּנֵי כָל אַחִיו יִשְׁכֵּן. מַה זֶה
 עַל פְּנֵי כָל אַחִיו? שְׁהָרִי בְּרוּר שֶׁל

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶסְחַר רִישִׁיָּה, וְחָמָא לְר' יְהוּדָה
 וְלְר' חֲזַקְיָה, דְּמָטוּ גְבִיָּה. בְּתֵר דְּסִיִּים
 אֶסְתַּפַּל בְּהוּ. אָמַר לָהּוּ, סִימָא הָוָה לְכוּ
 וְאַתְאַבִּיד מְנִיכּוּ. אָמְרוּ לִיה, וְדַאי דְּפַתַּחַא
 עֲלָאָה פִּתַּח מוֹ, וְלֹא יִכְלָנָא לְמִיעָאֵל בְּהָ.

אָמַר, מָאִי הִיא. אָמְרוּ לִיה, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא
 יְהִיָּה פָּרָא אָדָם, וְסִיפִיָּה דְּקָרָא בְּעִינָא
 לְמַנְדַּע, דְּכִתִּיב וְעַל פְּנֵי כָל אַחִיו יִשְׁכֵּן,
 מַהוּ עַל פְּנֵי כָל אַחִיו. דְּהָא בְּרִירָא דְּכוּלִּיָּה קָרָא יְדַעְנָא, וְהֵאֵי לָא

כָּל הַפְּסוּק יִדְעֶנּוּ, וְאֵת זֶה לֹא יִדְעֶנּוּ, שְׁסוּף הַפְּתוּב לֹא נִרְאָה כְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר לָהֶם, חַיִּיכֶם, הַפֶּל הוּא דְבָר אֶחָד, וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלָה. שְׁנִינּוּ, כִּמְה פָּנִים לְפָנִים יֵשׁ לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: פָּנִים הַמְּאִירִים. פָּנִים שֶׁלֹּא מְאִירִים. פָּנִים תַּחְתּוֹנִים. פָּנִים רְחוּקִים. פָּנִים קְרוֹבִים. פָּנִים שְׁלֹפְפָנִים. פָּנִים שְׁלֹחִין. פָּנִים שֶׁל יָמִין. פָּנִים שֶׁל שְׂמָאל.

בֵּא וְרֵא, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁאַחֲזִים בְּפָנֵים הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַמְּלֶכֶת בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא וְשִׁמוֹ אַחֲזִים בָּהֶם, וְהֵם וְשִׁמוֹ אֶחָד הוּא, וְשֶׁאֵר הַעַמִּים אַחֲזִים בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, רְחוּקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלִכֵּן הֵם רְחוּקִים מִגּוֹף הַמְּלֶכֶת, שֶׁהֵרִי רְאִינוּ כָּל אוֹתָם שֶׁל מִצְרַיִם, קְרוֹבֵי יִשְׂמַעֵאל, כְּמוֹ אַחִים וְקְרוֹבִים הֵיוּ לוֹ, וְכֵלָם הֵיוּ בְּפָנֵים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים. וּבְגִיטָא אַבְרָהָם, כְּשֶׁנִּמְוֵל יִשְׂמַעֵאל, זָכָה שְׁשֵׁם מְדוּרוֹ וְחָלְקוֹ בְּמָקוֹם שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים שֶׁל שְׂאָר הַעַמִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב יָדוֹ בְּכַל, וּמִשׁוּם כֵּךְ עַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו יִשְׁכֵּן. כְּלוֹמַר, יְשִׁים מְדוּרוֹ וְחָלְקוֹ לְמַעְלָה מִכָּל, שְׁפָתוֹב יָדוֹ בְּכַל, שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל שְׂאָר הַפָּנִים שְׁלִמְטָה, וּמִשׁוּם כֵּךְ עַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו וְדָאֵי, שְׁלֹא זָכוּ כְּמוֹתוֹ.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי תַחְזִיקָה וְנִשְׁקוּ יְדוּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ מִה שְׁאַנְשִׁים אוֹמְרִים, יֵיין בְּשִׁמְרֵיו וּנְבִיעַת הַבָּאָר, בְּקִשְׁרָה שֶׁל קִימָא מִתְעַטֵּר. אוֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ מוֹרְנוּ! אוֹי לְדוֹר כְּשֶׁזָּה יֵאָרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן! אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שְׁמִפְרִים אֶת מוֹרְנוּ! אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ!

יִדְעֶנָּא, דְּסִיפִיה דְקָרָא, לֹא אֶתְחַזִּי כְּרִישִׁיה. אָמַר לוֹן, חַיִּיכוֹן, כְּלָא חַד מְלָה הִיא, וּבְחַד דְּרָגָא סְלִקָא. תֵּאנָא, כִּמְה פָּנִים לְפָנִים, אֵית לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. פָּנִים דְנִהְרִין. פָּנִים דְלֹא נִהְרִין. פָּנִים תַּתְּאִין. פָּנִים (דף פ"ו ע"ב) רְחִיקִין. פָּנִים קְרִיבִין. פָּנִים דְלָגוּ. פָּנִים דְלָבַר. פָּנִים דִּימִינָא. פָּנִים דְשְׂמָאלָא.

תָּא חַזִּי, זַכָּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל קָמִיה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְאַחֲזִידֵן בְּאַנְפִּין עֲלֵאִין דְמִלְכָא. בְּאֵינוֹן פָּנִים דֵּהוּא וְשְׁמִיה אַחֲזִידֵן בְּהוּ, וְאֵינוֹן וְשְׁמִיה חַד הוּא. וְשֶׁאֵר עַמִּין אַחֲזִידֵן בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים תַּתְּאִין. וּבְגִינֵי כֵךְ אֵינוֹן רְחִיקִין מִגּוּפָא דְמִלְכָא, דֵּהָא חִמִּינָא כָּל אֵינוֹן דְמִצְרַיִם, קְרִיבֵי דִישְׂמַעֵאל, כִּמְה אַחִין וְקְרִיבִין הֵווּ לִיה, וְכֵלָהוּ הֵווּ בְּאַנְפִּין תַּתְּאִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין.

וּבְגִינֵיה דְאַבְרָהָם, כִּד אֶתְגַּזֵּר יִשְׂמַעֵאל, זָכָה, דְשׁוּי מְדוּרִיה וְחוֹלְקִיה בְּאַתֵּר דְשְׁלִיטָא עַל כָּל אֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין וְתַתְּאִין, עַל כָּל אֵינוֹן פָּנִים דְשְׂאָר עַמִּין. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב יָדוֹ בְּכַל, וּבְגִינֵי כֵךְ עַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו יִשְׁכּוֹן, כְּלוֹמַר, יִשְׁוּי מְדוּרִיה וְחוֹלְקִיה לְעֵילָא מִכָּל, דְכְּתִיב יָדוֹ בְּכַל, דְשְׁלִטָא עַל כָּל שְׂאָר פָּנִים דְלִתְתָא. וּבְגִין כֵּךְ עַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו וְדָאֵי, דְלֹא זָכוּ כְּמוֹתִיה.

אָתוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי תַחְזִיקָה, וְנִשְׁקוּ יְדוּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ דְאַמְרֵי אֵינְשֵׁי, חִמְרָא בְּדַרְדֵּיא, וּנְבִיעַת דְבִירָא, בְּקִטְרָא דְקִיזְרָא אֶתְעַטֵּר. וְוִי לְעֵלְמָא, כִּד יִסְתַּלַּק מוֹר מִנִּיה. וְוִי לְדָרָא, דִּיתְעַרַע בְּהוּא זַמְנָא. זַכָּא דְרָא דְאֶשְׁתְּמוּדְעוֹן לִיה לְמוֹר. זַכָּא דְרָא דְאֵיהוּ שְׂרִי בְּגוּיָה.

אמר רבי חזקיה, גיורא כד אתגזר, אקרי גר צדק, ולא יתיר. והכא אמר מר ידו בכל. אמר רבי שמעון, הכל נקשר באחד. אבל שנינו שהגר, שונה ישמעאל, שאינו גר. בן אברהם הוא היה, בנו של קדוש היה. וכתוב בו בישמעאל, (בראשית יז) הנה ברכתי אתו. וכתוב שם (שם כד) וה' ברוך את אברהם בכל. ועל כף כתוב ידו בכל.

ומשום כף כתוב על פני כל אחיו ישפן. שאם שאר קרוביו נמולו (התגירו), נקראים גרי צדק ולא יתיר, והוא יתיר ועליון מכלם. כל שפן הם שלא נמולו שעומדים באותם פנים וחוקים, באותם פנים תחתונים. והוא מדורו למעלה מכל הפנים שלהם, ומכל הפנים של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות. זהו שכתוב על פני כל אחיו ישפן. אמר רבי יהודה, משום כף הקדוש ברוך הוא הכריז ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, שזוהי האמונה שלו.

לא תעשה לך פסל וכל תמונה. הרי נתבאר. ואמר רבי יוסי, כל הפרצופים מתרים, פרט לפרצוף אדם, שהרי פרצוף זה שולט בכל. דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה - רבי יצחק פתח, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. פמה יש לו לאדם להזהר על דברי התורה, פמה יש לו להזהר שלא יטעה בהם, ושלא יוציא מהתורה מה שלא יודע ולא קבל מרבו. שכל מי שאומר דברי תורה מה שלא יודע ולא קבל מרבו, עליו כתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה. והקדוש ברוך הוא עתיד

לתפרעא מניה, בעלמא

אמר רבי חזקיה, הא תנינן, גיורא כד אתגזר, אקרי גר צדק, ולא יתיר. והכא אמר מר ידו בכל. אמר רבי שמעון, כלא אתקשר בחד. אבל גיורא תנינן. שאני ישמעאל, דלאו גיורא הוא. בריה דאברהם הוה, בריה דקדישא הוה. וכתוב ביה בישמעאל, (בראשית יז) הנה ברכתי אתו. פתיב הכא, ברכתי אתו. וכתוב התם, (בראשית כד) וי' ברוך את אברהם בכל. ועל כף פתיב, ידו בכל.

ובגניי כף פתיב, על פני כל אחיו ישפון. דאי שאר קריבוי אתגזרו (ס"א אתגזרו) אקרון גירי צדק, ולא יתיר, והוא יתיר ועלאה מפלהו. כל שפן אינון דלא אתגזרו, דקיימין באינון אפין רחיקין, באינון אפין תתאין. ואיהו, מדוריה לעילא מפל פנים דידהו, ומפל פנים דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, הדא הוא דכתיב, על פני כל אחיו ישפון. אמר רבי יהודה, קדשא בריך הוא בגין כף אכריז ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, דדא הוא מהימנותא דיליה. לא תעשה לך פסל וכל תמונה. (שמות כ) הא אתמר. ואמר רבי יוסי, כל פרצופין שרי, בר מפרצופא דאדם, דהא האי פרצופא שליט בכלא.

דבר אחר, לא תעשה לך פסל וכל תמונה. רבי יצחק פתח, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. פמה אית ליה לבר נש לאזדהרא על פתגמי אורייתא, פמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו, ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה. דכל מאן דאמר במלי דאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה, עליה פתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה. וקודשא בריך הוא זמין

דַּאֲתִי, בְּזִמְנָא דְנִשְׁמַתִּיהּ בְּעֵינָא לְמֵיעָאל
לְדוּכְתָא, וְדַחֲיִין לָהּ לְבַר, וְתִשְׁתַּצִּי מֵהָהוּא
אֲתֵר דְצָרִירָא בְצָרוּרָא דַחֲיִי דְשָׂאר נִשְׁמַתִּין.

(רבי יהודה אומר מהכא) כִּמְהַ דְתַנִּינָן, (קהלת ה) לָמָּה יִקְצַף
הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. קוֹלֶךָ: דָּא הִיא
נִשְׁמַתִּיהּ דְבַר נָשׁ. אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, עַל דָּא
כְּתִיב, פִּי יִי' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. מָאִי טַעְמָא.
מִשׁוּם דְקָנִי לְשִׁמְיָהּ בְּכָלֵא. אִי בְגִין פְּרָצוּפִין
מְקָנִי לְשִׁמְיָהּ, מִשׁוּם דְמִשְׁקַר בְּשִׁמְיָהּ. אִי
מִשׁוּם אֹרִייתָא.

תַּנִּינָן, אֹרִייתָא כְּלָא שְׂמָא קַדִּישָׁא הִיא, דְלִית
לָךְ מְלָה בְּאֹרִייתָא דְלָא כְּלִיל בְּשְׂמָא
קַדִּישָׁא. וּבְגִינֵי כַּךְ, בְּעֵי לְאַזְדַּהֲרָא, בְּגִין דְלָא
יִטְעִי בְשִׁמְיָהּ קַדִּישָׁא, וְלָא יִשְׁקַר בֵּיהּ. וּמֵאֵן
דְמִשְׁקַר בְּמִלְפָּא עֲלָאָה, לָא עֲאֲלִין לִיהּ
לְפִלְטְרוּי דְמִלְפָּא, וְיִשְׁתַּצִּי מֵעֲלָמָא דַּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב הֲכֵא לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל
וְכָל תְּמוּנָה. וְכְתִיב הֲתָם, (דף פ"ז ע"ב) (שמות
לד) פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא
תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל, לֹא תַעֲבֹד לָךְ אֹרִייתָא אַחֲרָא
דְלָא יִדְעַת, וְלֹא אָמַר לָךְ רַבִּיךָ. מָאִי טַעְמָא. פִּי
אֲנָכִי יִי' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא, אָנָּא הוּא דְזַמִּין
לְאַתְפָּרְעָא מִינָךְ בְּעֲלָמָא דַּאֲתִי, בְּשַׁעֲתָא
דְנִשְׁמַתָּא בְּעֵינָא לְמֵיעָאל קָמָאִי, כִּמְהַ זְמִינִין
לְשַׁקְרָא בְּהּ, וְלַעֲיִילָא לָהּ גּוֹ גִיְהִנָּם.

תַּנִּינָא, אָמַר ר' יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ וְגו', דְבְּעֵי
בַר נָשׁ דְלָא לְשַׁקְרָא בְשְׂמָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא (כ"א דְבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְגו') דְבְּעֵי בַר נָשׁ דְלָא
לְשַׁקְרָא בְשִׁמְיָהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאִי אִיהוּ, דָּא בְּרִית אֵת קָנִימָא קַדִּישָׁא
דְמֵאֵן דְמִשְׁקַר בְּהֵאֵי בְרִית מִשְׁקַר בְּשִׂמָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) דְקִשְׂרָא
קְדָמָאָה, דַּאֲתַקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כִּד אֲתַגְזְרוּ. וְדָא הוּא קִיּוּמָא קְדָמָאָה
דְכָלֵא, לְמֵיעָאל בְּבְרִית דְאַבְרָהָם, דְהוּא קִשְׂרָא

לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, בְּזַמֵּן
שְׁנִשְׁמַתוּ תְרַצָּה לְהַכְנִס לְמַקוּמָה,
דְּזוּחִים אִתְּהּ חַחוּצָה, וְתִשְׁמַד
מֵאוּתוּ מְקוּם שְׁצִרוּרָה בְצָרוּר חֲזִי
שְׂאָר הַנְּשָׁמוֹת.

(רבי יהודה אומר מכאן) כִּמּוֹ שְׁשִׁנִּינוּ,
לָמָּה יִקְצַף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ.
קוֹלֶךָ - זֹהִי נִשְׁמַתוּ שֶׁל הָאָדָם.
אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, עַל זֶה כְּתוּב פִּי
ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. מָה הַטַּעַם?
מִשׁוּם שְׂמִקְנָא לְשִׁמוּ בְּכָל. אִם
מִשׁוּם הַפְּרָצוּפִים מְקָנָא לְשִׁמוּ,
מִשׁוּם שְׂמִשְׁקַר בְּשִׁמוּ, אוֹ מִשׁוּם
הַתּוֹרָה.

שְׁנִינּוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוֹשׁ,
שְׂאִין לָךְ דְבַר בְּתוֹרָה שְׂלֵא כְּלוּל
בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וּמִשׁוּם כִּךְ צָרִיךְ
לְהִזְהַר שְׂלֵא יִטְעָה בְשִׁמוּ הַקְּדוֹשׁ
וְלֹא יִשְׁקַר בּוֹ. וּמִי שְׂמִשְׁקַר בְּמִלְפָּא
הָעֲלִיּוֹן, לֹא מְכַנְּסִים אוֹתוֹ
לְפִלְטְרוּי שֶׁל הַמַּלְאָךְ, וְיִשְׁמַד מִן
הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב כָּאֵן לֹא
תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה,
וְכַתוּב שֵׁם (שמות לד) פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי
לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ פֶּסֶל - לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ תּוֹרָה
אַחֲרַת שְׂלֵא יִדְעַת וְלֹא אָמַר לָךְ
רַבִּיךָ. מָה הַטַּעַם? פִּי אֲנָכִי ה'
אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. אֲנִי הוּא שְׁעִתִּיד
לְהַפְרַע מִמֶּךָ בְּעוֹלָם הַבָּא בְּשַׁעֲתָא
שְׁהַנְּשָׁמָה רוּצָה לְהַכְנִס לְפָנָי,
כִּמְהַ מְזַמְנִים לְשַׁקְרָא בְּהּ
וּלְהַכְנִיסָהּ לַגִּיְהִנָּם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ וְגו' - שְׁצִרִיךְ הָאָדָם שְׂלֵא
לְשַׁקְרָא בְשִׁמוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא (דְבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְגו') - שְׁצִרִיךְ
הָאָדָם שְׂלֵא לְשַׁקְרָא בְשִׁמוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמֵהָ? זֹו בְּרִית אוֹת הַקְּדוֹשׁ. שְׂמִי שְׂמִשְׁקַר
בְּבְרִית הַזֹּו, מִשְׁקַר בְּשִׁמוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא)
שֶׁל הַקְּשֵׁר הֵרָאשׁוֹן שְׁנִקְשְׁרוּ
יִשְׂרָאֵל בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
כְּשִׁנְמוּלָהּ, וְזֵהוּ הַקְּדוֹשׁ הֵרָאשׁוֹן

של הכל - להפגס בברית אברהם, שהוא קשר השכינה. וצריך אדם שלא לשקר בברית הזו, שמי שמשקר בברית הזו, משקר בקדוש ברוך הוא. מה השקר? הוא שלא יכניס ברית זו לרשות אחרת, כמו שנאמר ובעל בת אל נכר.

רבי יהודה אמר מפאן, (הושע ה) בה' בגדו פי בנים זרים ילדו - מי שמשקר בברית הזו, משקר בקדוש ברוך הוא, משום שברית זו אחוזה בקדוש ברוך הוא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'. לא תשתחוה להם ולא תעבדם. רבי אלעזר היה הולך בדרך, והיה עמו רבי חייא. אמר רבי חייא, כתוב וראית בשביה אשת יפת תאר. מה הטעם, והרי כתוב לא תתחתן בהם? אמר לו, בעוד שהן קיימות ברשותם.

ובא ראה, אין לך אשה בעמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות פשרה פראוי, ששנינו, למה סמך פרשה זו לבן סורר ומורה? אלא בודאי מי שנושא אשה זו, יורש ממנה בן סורר ומורה. מה הטעם? משום שקשה להעביר ממנו זממה, וכל שכן אותה שנושאה בתחלה, שדין בדין נדבק ונטמאת בה, וקשה להעביר ממנה הזממה, והינו מה שאמר משה בנשות מדן, (במדבר לא) וכל אשה ידעת איש למשפכ זכר הרגו.

אשרי חלקו של אותו אדם שיורש נחלה זו ושומר אותה, שפאותה ירשה קדושה נדבק האדם בקדוש ברוך הוא. כל שכן אם זוכה למצוות התורה, שהרי פושט המלך ימינו כנגדו ונדבק בגוף הקדוש. ועל זה כתוב בהם בישראל, (דברים ד) ואתם הדבקים

דשכינתא. ובעי בר נש, דלא לשקרא בהאי ברית, דמאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקודשא בריך הוא. מאי שקרא. הוא, דלא ייעול האי ברית ברשותא אחרא. כמה דאת אמר (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר.

רבי יהודה אמר מהכא, (הושע ה) ביי' בגדו כי בנים זרים ילדו. מאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקודשא בריך הוא. משום דהאי ברית בקודשא בריך הוא אחידא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.

לא תשתחוה להם ולא תעבדם. (שמות כ) ר' אלעזר הוה אזיל בארמא, והוה ר' חייא עמיה. אמר ר' חייא, כתיב (דברים כא) וראית בשביה אשת יפת תאר וגו', מאי טעמא. והא כתיב לא תתחתן בהם. אמר ליה, בעוד דברשותיהו קיימי.

ותא חזי, לית לך אנתו בעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות פשרה כדקא חזי. דתנינן, אמאי אסמין פרשתא דא, לבן סורר ומורה. אלא בודאי, מאן דנסיב האי אתתא, בן סורר ומורה ירית מינה. מאי טעמא. משום דקשה למעבר זוהמא מינה, וכל שכן ההיא דאתנסיבת בקדמיתא, דדינא בדינא אתדבק, ואסתאבת בה, וקשיא זוהמא למעבר מינה, והיינו דאמר משה בנשי מדן, (במדבר לא) וכל אשה ידעת איש למשפכ זכר הרגו.

ובאה חולקיה, דההוא בר נש דירית אחסנתא דא, ונטיר לה. דבההוא אחסנא קדישא אתדבק בר נש בקודשא בריך הוא, כל שכן אי זכי בפקודי אורייתא, דהא פשיט מלפא ימיניה לקבליה, ואתדבק בגופא קדישא. ועל דא כתיב בהו בישראל, (דברים ד) ואתם הדבקים

בני' אלהיכם. וכתוב (דברים יד) בני' אתם לי'.
 בני' אתם ממש. דכתוב, (שמות ד) בני בכורי
 ישראל. וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר.

בה' אלהיכם, וכתוב (שם יד) בני'
 אתם לה'. בני' אתם ממש,
 שכתוב (שמות ד) בני בכורי ישראל,
 וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר.

לא תשא את שם וגו'. (שמות כ) ר' שמעון פתח,
 (מלכים ב ד) ויאמר אליה אעשה
 לך הגידי לי מה יש לך בפית. אמר לה
 אעשה, כלום אית לך על מה דתשרי ברכתא
 דקודשא בריך הוא, דתנינן אסור ליה לבר
 נש, לברכא על פתורא ריקניא. מאי טעמא.
 משום דברפתא דלעילא, לא שריא באתר
 ריקניא.

לא תשא את שם וגו'. רבי שמעון
 פתח, (מלכים-ב ד) ויאמר אליה
 אעשה מה אעשה לך הגידי לי
 מה יש לך בפית. אמר לה אעשה,
 כלום יש לך על מה שתשרי
 ברכת הקדוש ברוך הוא?
 ששנינו, אסור לאדם לברך על
 שלחן ריק, מה הטעם? משום
 שהברכה שלמעלה לא שורה
 במקום ריק.

ובנייך בך, בעי בר נש לסדרא על פתוריה, חד
 נהמא, או יתיר, לברכא עלוי. ואי לא
 יכיל, בעי לשיירא מההוא מזונא דאכל, על
 מה דיברך. ולא ישתפח דיברך בריקניא.

ומשום בך צריך אדם לסדר על
 שלחנו לחם אחד או יותר לברך
 עליו. ואם לא יכול, צריך
 להשאיר מאותו מזון שאכל על
 מה שיברך, ולא ימצא שמברך
 בריקנות.

ביון דאמרה, אין לשפחתך כל בפית פי אם
 אסוף שמן. אמר ודאי הא ברכתא
 שלימתא בהאי, דכתוב, (קהלת ז) טוב שם משמן
 טוב. דשמא קדישא משמן נפקא, לאתברכא,
 לאדלקא בוצינין קדישין. מאי שמן דא. (במה
 דאת אמר בראשית ב' ונקח יוצא מערן להשקות את הנזן) ר' יצחק
 אמר, כמה דאת אמר, (תהלים קלג) בשמן הטוב
 על הראש וגו'. ר' אלעזר אומר, אליו טורי
 דאפרסמונא דכיא.

ביון שאמרה אין לשפחתך כל
 בפית פי אם אסוף שמן - אמר,
 ודאי הרי ברכה שלמה בזה,
 שכתוב (קהלת ז) טוב שם משמן
 טוב. ששם קדוש יוצא משמן
 להתברך ולהדליק מנורות
 קדושות. מהו השמן הזה? (כמו
 שנאמר (בראשית ב) ונקח יוצא מערן להשקות
 את הנזן) רבי יצחק אמר, כמו
 שנאמר (תהלים קלג) בשמן הטוב
 על הראש וגו'. רבי אלעזר אומר,
 אלו הרי אפרסמון זך.

אמר ר' שמעון, טוב שם, כמה טבא שמא
 עלאה, דבוצינין עלאין קדישין, פד
 פלהו נהרין משמן טוב, כמה דאמינא. ואסיר
 ליה לבר נש, לאדפרא שמייה דקודשא בריך
 הוא בריקניא. דכל מאן דאדפר שמא
 דקודשא בריך הוא בריקניא, טב ליה דלא
 אתברי.

אמר רבי שמעון, טוב שם - כמה
 טוב שם עליון של מנורות
 עליונות קדושות כשפלן מאירות
 משמן טוב, כמו שאמרנו. ואסור
 לאדם להזכיר את שם הקדוש
 ברוך הוא בריקנות. שכל מי
 שמזכיר את שם הקדוש ברוך
 הוא בריקנות, טוב לו שלא נברא.
 רבי אלעזר אמר, לא צריך

רבי אלעזר אמר, לא אצטריון למדפר שמא קדישא אלא בתר מלה. (ד)

לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, אֶלֶּא אַחַר דְּבַר. שְׁהַרִי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא נִזְכָּר בַּתּוֹרָה אֶלֶּא אַחַר שְׁנֵי דְבוּרִים (בְּלוֹמַר עַל דְּבַר), שְׁפִתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ אֶלֶּא עַל עוֹלָם שְׁלָם, שְׁפִתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאֵן שְׁלֹא לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת. וְכַתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. (כְּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. שְׁלֹא לְהִזְכִּיר שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת. אֶלֶּא בְּבִרְכָה אוֹ בְּתַפְלָה. וְמִי שְׁמוֹזִיר הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת, שְׁלֹא בְּבִרְכָה אוֹ בְּתַפְלָה, כֹּאֲשֶׁר נִשְׁמָתוֹ תִּצָּא מִמֶּנּוּ עֲתִידִים לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ וּלְקַטֵּם מִמֶּנּוּ נְקָמוֹת, שְׁכַתוּב כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא).

וְשִׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי בְּרִכָּה? הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם שְׁמִמּוֹ נִמְצְאָת הַבְּרִכָּה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַבְּרִכָּה לֹא נִמְצְאָת עַל מְקוֹם רִיק וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שְׁפִתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שֵׁם א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשַּׁבְּעִי, וְכַתוּב בְּמִן (שְׁמוֹת טו) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ וּבַיּוֹם הַשַּׁבְּעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בוֹ. כִּיּוֹן שְׁלֹא נִמְצָא בוֹ מְזוּנוּת, אִיזוֹ בְּרִכָּה נִמְצְאָת בוֹ?

אֲרָא כִּף שְׁנִינוּ, כָּל הַבְּרִכוֹת שְׁלִמְעָלָה וְשְׁלִמְטָה תְּלוּיּוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבְּעִי. וְשִׁנְיָנוּ, לָמָּה לֹא נִמְצָא מִן בְּיוֹם הַשַּׁבְּעִי? מִשּׁוּם שְׁמֵאוֹתוֹ יוֹם מִתְּבָרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן מְזוּנָה לְמִטָּה, כָּל אֶחָד בְּיוֹמוֹ, מֵאוֹתָהּ בְּרִכָּה שְׁמֵתְבָרְכִים בְּיוֹם הַשַּׁבְּעִי.

וּכְשׁוּם כִּף, מִי שֶׁהוּא בְּדַרְגַּת הָאֲמוּנָה, צָרִיךְ לְסַדֵּר שְׁלַחֲוֹן וּלְתַקֵּן סְעוּדָה בְּלִיל שַׁבָּת כְּדִי

פ"ח ע"א) (בְּלוֹמַר עַל מְלָכָה) דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא, לֹא אֲדַפְרַ בְּאוֹרֵייתָא, אֶלֶּא בְּתַר תְּרִין מְלִין, דְּכַתִּיב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא אֲדַפְרַ שְׁמָא קְדִישָׁא, אֶלֶּא עַל עוֹלָם שְׁלָם. דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאֵן, דְּלֹא לְאֲדַפְרַא שְׁמִיהַ קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא. וְכַתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. (ס"א כְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא דְלֹא לְאֲדַפְרַא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא אֶלֶּא בְּבִרְכָתָא אוֹ בְּצִלוּתָא וּמִאֵן דְּאֲדַפְרַא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא דְלֹא בְּבִרְכָתָא אוֹ בְּצִלוּתָא כִּד נִשְׁמָתִיהָ נִפְקָא מִיְנֵיהּ וְמִיְנֵיהּ לֹא תִפְרַעָא מִיְנֵיהּ וּלְקַטֵּמָא מִיְנֵיהּ נִזְקָמִין דְּכַתִּיב כִּי לֹא יִנְקָה יְיָ אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא)

וְתַנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ בְּרִכָּה. שְׁמָא קְדִישָׁא. בְּגִין דְּמִיְנֵיהּ מִשְׁתַּכַּח בְּרִכָּתָא, לְכָל עֲלָמָא. וּבְרִכָּתָא לֹא אֲשַׁתְּכַח עַל אַתְרֵ רִיקְנוּתָא, וְלֹא שְׁרִיָּא עָלָיו, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שְׁמוֹת כ) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשַּׁבְּעִי, וְכַתִּיב בְּמִן (שְׁמוֹת טו) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ וּבַיּוֹם הַשַּׁבְּעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בוֹ. כִּיּוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ מְזוּנָה, מַה בְּרִכָּתָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ.

אֲרָא הָכִי תֵּאֲנָא, כָּל בְּרַפְּאָן דְּלַעֲלִיא וְתַתָּא, בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא תְּלִיין. וְתֵּאֲנָא, אֲמַאי לֹא אֲשַׁתְּכַח מְנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא, מִשּׁוּם דְּהָהוּא יוֹמָא, מִתְּבָרְכָאן מִיְנֵיהּ כָּל שֵׁיטָא יוֹמִין עֲלָאִין, וְכָל חַד וְחַד יִהִיב מְזוּנָה לְתַתָּא, כָּל חַד בְּיוֹמוֹ, מַהִּיא בְּרִכָּה דְּמִתְּבָרְכָאן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא.

וּבְגִינֵי כִּף, מִאֵן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא דְּמַהִּימְנוּתָא, בְּעֵי לְסַדְרָא פְּתוּרָא, וְלֹא תִקְנָא סְעוּדָתָא בְּלִילָא דְּשַׁבָּתָא, בְּגִין דִּיתְבָּרַךְ פְּתוּרִיהּ, כָּל

שיתברך שלחנו כל אותם ששה ימים, שהרי באותו זמן מזדמנת הברכה להתברך כל ששת ימי השבת, והברכה לא נמצאת בשלחן ריק, ועל כך צריך לסדר שלחנו בערב שבת בלחמים ומזונות.

רבי יצחק אמר, אפילו ביום שבת גם רבי יהודה אמר, צריך להתענג ביום הזה ולאכל שלש סעודות בשבת, כדי שימצאו שבע וענג ביום הזה בעולם.

רבי אבא אמר, להזמין ברכה באותם ימים שלמעלה שמתברכים מן היום הזה, וביום הזה מלא ראשו של זעיר אנפין מטל שנוחת מהעתיק הקדוש הנסתר של הכל, ומטיל לשרה התפוחים הקדושים שלש פעמים משונכנסת שבת, שכלם יתברכו כפאחד.

ועל זה צריך אדם להתענג שלש הפעמים הללו, שהרי בזה תלויה האמונה העליונה - בעתיק הקדוש, ובזעיר אנפין, ובשרה התפוחים. וצריך אדם להתענג בהם ולשמח בהם. ומי שגורע סעודה מהם, מראה פגם למעלה, וענשו של האדם ההוא גדול.

משום כך צריך לסדר שלחנו שלש פעמים משונכנסת שבת, ולא ימצא שלחנו ריק, ותשרה עליו הברכה כל שאר ימות השבת, ובדבר הזה מראה ותולה את האמונה העליונה.

רבי שמעון אמר, זה מי שמשלים שלש סעודות בשבת, קול יוצא ומכריז עליו: (ישעיה נח) אז תתענג על ה'. זו סעודה אחת פנגד העתיק הקדוש של כל הקדושים. והרפכתיד על במתי ארץ - זו סעודה שניה פנגד שרה

והאכלתיד נחלת יעקב

אינון שיתא יומין, דהא בההוא זמנא, אזדמן ברכה, לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא. ועל כך, בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בנהמי ובמזוני.

רבי יצחק אמר, אפילו ביוםא דשבתא נמי. רבי יהודה אמר, בעי לאתענגא בהאי יומא, ולמיכל תלת סעודתי בשבתא, בגין דישתכח שבעא וענוגא בהאי יומא בעלמא.

רבי אבא אמר, לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא, דמתברכאן מהאי יומא. והאי יומא, מליא רישיה דזעיר אנפין, מטלא דנחית מעתיקא קדישא סתימא דכלא, ואטיל לחקלא דתפוחין קדישין, תלת זמני, מפד עייל שבתא, דיתברכון בלהו כחדא.

ועל דא בעי בר נש, לאתענגא תלת זמנין אלין, דהא בהא תליא מהימנותא דלעילא, בעתיקא קדישא, ובזעיר אנפין, ובחקלא דתפוחין. ובעי בר נש לאתענגא בהו, ולמחדי בהו. ומאן דגרע סעודתא מנייהו, אחזי פגימותא לעילא ועונשיה דההוא בר נש סגי.

בגניי כך, בעי לסדרא פתוריה, תלת זמני, מפד עייל שבתא, ולא ישתכח פתוריה ריקניא, ותשרי ברכתא עליה, כל שאר יומי דשבתא. ובהאי מלה, אחזי, ותלי מהימנותא לעילא.

רבי שמעון אמר, האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרזא עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא, לקבל עתיקא קדישא דכל קדישין. והרפכתיד על במתי ארץ, דא סעודתא תניינא, לקבל חקלא דתפוחין קדישין.

התפוחים הקדושים. והאכלתיך נחלת יעקב אביך - זוהי השלמות שהשתלמה בזעיר אנפין.

ובנגדם צריך להשלים סעודתו, וצריך להתענג בכל הסעודות ולשמח בכל אחת ואחת מהן, משום שהיא האמונה השלמה, ומשום כך השבת נתכבדה מכל שאר הזמנים והחגים, משום שהכל בה נמצא, ולא נמצא כף בכל הזמנים והחגים. אמר רבי חייא, משום כך, משום שהכל נמצא בו, נזכר שלש פעמים, שכתוב (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי.

רבי אבא (רב המנונא סבא), כשהיה יושב בסעודת השבת, היה שמח בכל אחת ואחת, והיה אומר: זוהי סעודה קדושה של העתיק הקדוש הנסתר של הכל. בסעודה האחרת היה אומר: זוהי סעודה של הקדוש ברוך הוא, וכן בכל הסעודות. והיה שמח בכל אחת ואחת. כשהיה משלים את הסעודות, אומר: נשלמו סעודות האמונה.

כשרבי שמעון היה בא לסעודה, היה אומר כך: התקינו סעודה של האמונה העליונה. התקינו סעודת המלך. והיה יושב ושמח. כשהשלים סעודה שלישית, היו מכריזים עליו: (שעיהנח) אז תתענג על ה' והרפכתך על בְּמַתִּי אֶרֶץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

אמר רבי אלעזר לאביו, איך מתקנים את הסעודות הללו? אמר לו, ליל שבת כתוב והרפכתך על בְּמַתִּי אֶרֶץ. בו בלילה מתברכת הגבירה וכל שדה התפוחים, ומתברך שלחנו של אדם, ונשמה נוספת, ואותו הלילה שמחת הגבירה הוא.

אביך, דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אנפין. וירקב ליהו בעי לאשלמא סעודתיה, ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי, ולמחדי בכל חד וחד מנייהו, משום דאיהו מהימנותא שלימתא. ובגין כך, שבתא אתיקר, מפל שאר זמנין וחגין, משום דכלא ביה אשתכח, ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחגי. אמר רבי חייא, בגין כך, משום דאשתכח פלא ביה, אידפר תלת זמנין. דכתיב, (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי.

רבי אבא, (נ"א רב המנונא סבא) פד הוה יתיב בסעודתא דשבתא, הוי חדי, בכל חד וחד, והוה אומר, דא היא סעודתא קדישא, דעתיקא קדישא סתימא דכלא. בסעודתא אחרא הוה אומר, דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא. וכן בכלהו סעודתי, והוה חדי בכל חד וחד. פד הוה (דף פ"ח ע"ב) אשלים סעודתי, אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא.

רבי שמעון, פד הוה אתי לסעודתא, הוה אומר הכי, אתקינו סעודתא דמהימנותא עלאה, אתקינו סעודתא דמלפא, והוה יתיב וחדדי. פד אשלים סעודתא תליתאה, הוה מכרזי עליה, אז תתענג על יי' והרפכתך על בְּמַתִּי אֶרֶץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

אמר רבי אלעזר לאבוי, אלין סעודתי הין מתתקנין. אמר ליה, ליליא דשבתא, כתיב, והרפכתך על בְּמַתִּי אֶרֶץ. ביה בליליא, מתברכא מטרוניתא, וכלהו חקל תפוחין, ומתברכא פתוריה דבר נש, ונשמתא אתוספת, וההוא ליליא, חדוה דמטרוניתא הוי. ובעי בר נש למחדי

וְצִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת בְּשִׁמְחָה
וְלֵאכֹל סְעוּדַת הַגְּבִירָה.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּסְעוּדַת הַשְּׁנִיָּה
כְּתוּב אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל ה'. עַל ה'
וְדָאֵי. שְׁאוּתָהּ שְׁעָה נִגְלָה הַעֲתִיק
הַקְדוּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה,
וְהַשְּׁלֵמוֹת וְהַחֲדוּהָ שֶׁל הַעֲתִיק
אָנוּ עוֹשִׂים, זוֹהֵי סְעוּדַתוֹ וְדָאֵי.

בְּסְעוּדַת הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת
כְּתוּב וְהָאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב
אָבִיךָ. זוֹהֵי הַסְּעוּדָה שֶׁל זְעִיר
אֲנִפִּין שֶׁהוּא בְּשִׁלְמוֹת. וְכָל שֶׁשֶׁת
הַיָּמִים מֵאוֹתָהּ שְׁלֵמוֹת
מִתְפָּרְכִים. וְצִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת
בְּסְעוּדַתוֹ וְלִהְשִׁלִּים הַסְּעוּדוֹת
הַלְלוּ, שֶׁחֵן סְעוּדוֹת הָאָמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה שֶׁל זֶרַע קְדוּשׁ שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָאָמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה הִיא
שְׁלֵהֶם וְלֹא שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּמִשׁוּם
כֶּף אָמַר, (שְׁמוֹת לא) בִּינִי וּבִין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל.

בֵּא וְרָאָה, בְּסְעוּדוֹת הַלְלוּ נוֹדְעִים
יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם
מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם בְּנֵי הָאָמוּנָה,
וּמִי שֶׁפּוֹגֵם סְעוּדָה אַחַת מֵהֶם,
מֵרָאָה פָּגַם לְמַעַלָּה, וּמֵרָאָה אֵת
עַצְמוֹ שְׂאִינוּ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן,
שְׂאִינוּ מִבְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְשְׂאִינוּ
מִזֶּרַע קְדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנוֹתְנִים
עֲלֵיו חֲמַר שֶׁל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים -
דִּין הַגִּיהֶנֶם וְכו'.

וְבֵא רָאָה, בְּכָל שָׂאֵר הַזְּמַנִּים
וְהַחֲגִים צִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת וְלִשְׁמֵחַ
אֵת הָעַנְיִים, וְאִם הוּא שִׁמְחַת לְבָדוֹ
וְלֹא נוֹתֵן לְעַנְיִים - עֲנֹשׁוּ רַב,
שְׁהָרִי לְבָדוֹ שִׁמְחַת, וְלֹא נוֹתֵן
שִׁמְחָה לְאַחֵר. עֲלֵיו כְּתוּב (מִלְאכֵי
א) וְזוֹרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֵשׁ
חֲגִיכֶם. וְאִם הוּא שִׁמְחַת בְּשַׁבָּת,
אֵף עַל גַּב שְׁלֹא נוֹתֵן לְאַחֵר - לֹא
נוֹתְנִים עֲלֵיו עֲנֹשׁ כְּבִשְׂאֵר הַזְּמַנִּים
וְהַחֲגִים, שְׁפָתוֹב פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם.
אָמַר פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא פָּרֵשׁ

בְּחֲדוּוֹתָא, וְלִמִּיכַל סְעוּדַתָּא דְּמִטְרוּנִיתָא.

בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא, בְּסְעוּדַתָּא תְּנִינָא, כְּתִיב (ישעיה
נח) אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל יִי. עַל יִי וְדָאֵי.

דִּהִיָּא שְׁעָתָא אֲתַגְלִיא עֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְכִלְהוּ
עֲלִמִין בְּחֲדוּוֹתָא, וְשְׁלִימוּ וְחֲדוּוֹתָא דְּעֲתִיקָא
עַבְדִּינָן, וְסְעוּדַתָּא דִּילִיהּ הוּא וְדָאֵי.

בְּסְעוּדַתָּא תְּלִיתָאָה דְּשַׁבְּתָא, כְּתִיב וְהָאֲכַלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דָּא הִיא

סְעוּדַתָּא דְּזְעִיר אֲפִין, דִּהוּי בְּשְׁלִימוֹתָא.

וְכִלְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין, מֵהֵהוּא שְׁלִימוּ מִתְפָּרְכֵן.

וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְמַחְדֵי בְּסְעוּדַתִּיהּ, וְלֹא שְׁלֵמָא

אֲלִין סְעוּדַתִּי, דְּאִינוּן סְעוּדַתִּי מֵהֵימְנוּתָא

שְׁלִימָתָא, דְּזֹרְעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, הִי

מֵהֵימְנוּתָא עֲלָאָה, דִּהֵא דִּילְהוּן הִיא, וְלֹא

דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּבְגִינֵי

כֶּף אָמַר, (שְׁמוֹת לא) בִּינִי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, בְּסְעוּדַתִּי אֲלִין, אֲשֶׁתְּמוֹדְעוּן יִשְׂרָאֵל,

דְּאִינוּן בְּנֵי מַלְפָּא. דְּאִינוּן מֵהֵיכַלָּא

דְּמַלְפָּא, דְּאִינוּן בְּנֵי מֵהֵימְנוּתָא, וּמֵאֵן דְּפָגִים

חַד סְעוּדַתָּא מִנִּיהוּ, אַחֲזִי פְּגִימוֹתָא לְעִילָא,

וְאַחֲזִי גְרַמִּיהּ דְּלָאוּ מִבְּנֵי מַלְפָּא עֲלָאָה הוּא,

דְּלָאוּ מִבְּנֵי הֵיכַלָּא דְּמַלְפָּא הוּא דְּלָאוּ מִזֶּרְעָא

קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל הוּא. וְיַהֲבִין עֲלִיהּ חוּמְרָא

דְּתַלְתַּת מַלְיָן, דִּינָא דְּגִיהֶנֶם וְגו'.

וְתָא חֲזִי, בְּכִלְהוּ שָׂאֵר זְמַנִּין וְחֲגִין, בְּעֵי בַר

נֶשׁ לְחַדִּי, וְלְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי. וְאִי הוּא חַדִּי

בְּלַחֲדוּדֵי, וְלֹא יְהִיב לְמַסְפְּנֵי, עוֹנֵשִׂיהּ סְגִי,

דִּהֵא בְּלַחֲדוּדֵי חַדִּי, וְלֹא יְהִיב חַדוּ לְאַחֲרָא.

עֲלִיהּ כְּתִיב, (מִלְאכֵי ב) וְזוֹרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם

פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם. וְאִי אִיהוּ בְּשַׁבְּתָא חַדִּי, אֵף עַל

גַּב דְּלֹא יְהִיב לְאַחֲרָא, לֹא יַהֲבִין עֲלִיהּ עוֹנֵשָׁא,

כְּשָׂאֵר זְמַנִּין וְחֲגִין, דְּכְתִיב פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם. פָּרֵשׁ

חֲגִיכֶם קָאָמַר, וְלֹא פָּרֵשׁ שַׁבְּתָכֶם. וְכְתִיב (ישעיה

שפתכם. וכתוב (ישעיה א) חֲדָשִׁיכֶם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת לא אמר.

ומשום כך פתוב ביני ובין בני ישראל. ומשום שכל האמונה נמצאת בשבת, נותנים לאדם נשמה אחרת, נשמה עליונה, נשמה שכל השלמות בה, כדגמת העולם הבא. ומשום כך נקראת שבת. מה זה שבת? שם של הקדוש ברוך הוא, שם שהוא שלם מכל צדדיו.

אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא. אוי לאדם שלא משלים את שמחה המלך הקדוש. ומהי שמחתו? אלו שלש הסעודות של האמונה, סעודות שאברהם יצחק ויעקב כלולים בהם, וכלם שמחה על שמחה, אמונה שלמה מכל צדדיו.

שנינו, ביום הזה מתעטרים האבות, וכל הבנים יונקים, מה שאין בן בכל שאר החגים והזמנים. ביום הזה רשעי הגיהנם נחים. ביום הזה כל הדינים נכפים ולא מתעוררים בעולם. ביום הזה התורה מתעטרת בעטרת שלמות. ביום הזה שמחה ותפנוק נשמעים במאנים וחמשים עולמות.

בא וראה, בכל ששת ימי השבת, כשמגיעה שעת תפלת המנחה, הדין הקשה שולט וכל הדינים מתעוררים, אבל ביום השבת, כשמגיע זמן תפלת המנחה, נמצא רצון הרצונות, והעתיק הקדוש מגלה רצונו, וכל הדינים נכפים, ונמצא רצון ושמחה בכל. וברצון הזה הסתלק משה, הנביא הנאמן הקדוש מן העולם, כדי להודיע שלא בדין הסתלק, ואותה שעה ברצון של העתיק

חֲדָשִׁיכֶם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת לא קאמר.

ובגינו כך פתיב, ביני ובין בני ישראל. ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא, יהבין ליה לבר נש נשמטא אחרא, נשמטא עלאה, נשמטא דכל שלימו בה, כדוגמא דעלמא דאתי. ובגינו כך אקרי שבת. מהו שבת. שמא דקודשא בריך הוא. שמא דאיהו שלים מכל סטרוי.

אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא. ווי ליה לבר נש, דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא. ומאן חדוותא דיליה. אלין תלת סעודתי מהימנותא. סעודתי דאברהם יצחק ויעקב פלילין בהו. וכלהו חדו על חדו מהימנותא שלימותא, מכל סטרוי.

תאנא, בהדין יומא מתעטרין אבהן, וכל בנין ינקין, מה דלאו הכי בכל שאר חגין וזמנין. בהדין יומא, חייביא דגיהנם נייחין. בהדין יומא, כל דינין אתפפין, ולא מתערין בעלמא. בהדין יומא אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין. בהדין יומא, חדוותא ותפנוקא אשתמע, במאתן וחמשין עלמין.

תא חזי, בכל שיתא יומי דשבתא, פד מטא שעטא דצלותא דמנחה, דינא תקיפא שלטא, וכל דינין מתערין. אבל ביומא דשבתא, פד מטא עדן דצלותא דמנחה, רעוא דרעוין אשתכח, ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה, וכל דינין מתפפין, ומשתכח רעותא וחדו בכלא.

ובהאי רצון, אסתלק משה, נביאה מהימנא קדישא מעלמא. בגין למנדע, דלא בדינא אסתלק, וההיא שעטא (ד' ט"ו ע"א) ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתייה, ואתטמר ביה.

בגין כך, (דברים לד) ולא ידע

הקדוש יצאה נשמתו ונטמנה בו. משום כך ולא ידע איש את קברתו פתוב. מה העתיק הקדוש טמיר של כל הטמירים, ולא יודעים עליונים ותחתונים - אף כאן נשמה זו שנטמנה ברצון הזה שהתגלה בשעת תפלת מנחת השבת, כתוב ולא ידע איש את קברתו, והוא טמיר מפל הטמירים של העולם, והדין לא שולט בו. אשרי חלקו של משה! שנינו, ביום הזה שהתורה מתעטרת בו, מתעטרת בכל, בכל אותן מצוות, בכל אותן גזרות וענשים, בשבעים ענפים של אור שזוהרים מפל צד וצד. מי ראה הענפים שיוצאים מפל ענף וענף, חמשה עומדים בתוך האילן, וכל הפנים אחוזים בהם? מי ראה אותם שערים שנפתחים בכל צד וצד, וכלם זוהרים ומאירים באותו האור שיוצא ולא פוסק? קור הפרוז יוצא: התעוררו קדושים עליונים, התעוררו העם הקדוש שנבחר למעלה ולמטה, עוררו שמחה כנגד רבונכם, התעוררו בשמחה שלמה, הזדמנו לשלש שמחות של שלשת האבות, הזדמנו לקראת האמונה של שמחת כל השמחות. אשרי חלקכם, ישראל קדושים, פעולם הזה וכעולם הבא! זוהי רשה לכם מפל העמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ועל זה כתוב ביני ובין בני ישראל.

אמר רבי יהודה, כך הוא ודאי. ועל זה פתוב זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב (ויקרא יט) קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד.

שנינו, ביום הזה כל נשמות הצדיקים מתעדנים בתפנוקי העתיק הקדוש, נסתר כל

איש את קברתו פתיב. מה עתיקא קדישא, טמירא מפל טמירין, ולא ידעין עלאין ותתאין. אוף הכא, האי נשמתא דאתטמר בהאי רצון, דאתגללא בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא, פתיב ולא ידע איש את קברתו והוא טמיר מפל טמירין דעלמא, ודינא לא שלטא ביה. זפאה חולקיה דמשה. תאנא, בהאי יומא, דאורייתא מתעטרא ביה, מתעטרא בכלא, בכל אינון פקודין בכל אינון גזרין ועונשין, בשבעין ענפין דנהורא, דזהרין מפל סטרא וסטרא. מאן חמי, ענפין דנפקין מפל ענפא וענפא, חמשא קיימין בגו אילנא, פלהו אנפין בהו אחידן. מאן חמי, אינון תרעין דמתפתחן בכל סטר וסטור, פלהו מזדהרין ונהרין, בההוא נהורא דנפיק ולא פסק.

קר פרוזא נפיק, אתערו קדישי עליונין, אתערו עמא קדישא, דאתבחר לעילא ותתא. אתערו חדוותא לקדמות מאריכון. אתערו בחדוותא שלימתא. אזדמנו בתלת חדוון, דתלת אבהן. אזדמנו לקדמות מהימנותא, דחדווה דכל חדוותא. זפאה חולקכון, ישראל קדישין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. דא הוא ירותא לכון, מפל עמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ועל דא כתיב, ביני ובין בני ישראל.

אמר ר' יהודה, הכי הוא ודאי. ועל דא כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתוב (ויקרא

יט) קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. וכתוב, (ישעיה

נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכובד.

תאנא, בהאי יומא, פל נשמתיהון דצדיקייא, מתעדינן בתפנוקי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ורוחא חדא מענוגא

הנסתרים, ורוח אחת מהענג של אותו העתיק הקדוש מתפשטת (ההוא מתפשט) בכל העולמות, ועולה ויורדת, ומתפשטת לכל הפנים הקדושים לכל שומרי התורה, ונחים במנוחה שלמה, נשפכים מפלם כל הרגזים, כל הדינים וכל העבודות הקשות. זהו שכתוב (שם טז) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה.

משום כך שקולה שבת פגוד התורה, וכל מי ששומר שבת כאלו שומר את כל התורה. וכתוב (ישעיה נב) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושומר דו מעשות כל רע. נשמע, שמי ששומר את השבת כמי ששומר כל התורה.

רבי יודאי שאל את רבי שמעון יום אחד שנפגש עמו בדרך, אמר לו, רבי, הרי כתוב (בפרשת השבת) בפרשה זו שבת שאמר ישעיה, שכתוב בה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה זה אומר?

אמר לו, קפוטקאי, קשר את חמורך בגדר ורד, שדבר תורה צריך צחות, או הפך לאחוריד ולך אחרי ותכונן לבך. אמר לו, משום מורי עשיתי את הדרך, ואחרי מורי אסתפל בשכינתא.

אמר לו, בא וראה, דבר זה הרי פרושהו החברים ולא פרושו דבר. כה אמר ה' לסריסים, מי הם הסריסים? אלו הם החברים שמשפדלים בתורה ומסרסים עצמם כל ששת ימי השבת ועוסקים בתורה, ובכליל השבת מזרזים את עצמם בזווגם משום שיודעים הסוד העליון בשעה שהגבירה מזדווגת במלך.

ואותם חברים שיודעים סוד זה, מכונים לבם לאמונת רבונם,

דהווא עתיקא קדישא מתפשטא (ההוא מתפשט) בכלהו עלמין, וסלקא ונחתא, ומתפשטא לכלהו בני קדישין, לכלהו נטורי אורייתא, ונניחין בנייתא שלים, מתנשי מפלהו, כל רוגזין, כל דינין, וכל פולחנין קשין. הדא הוא דכתיב, (ישעיה יד) ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה.

בגניי פך, שקיל שבתא לקבל אורייתא, וכל דנטיר שבתא, פאילו נטיר אורייתא כלא. וכתיב (ישעיה נב) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. אשתמע, דמאן דנטיר שבת, כמאן דנטיר אורייתא כלא.

רבי יודאי שאיל ליה לר' שמעון, יומא חד דאערע עמיה בארחה, אמר ליה, ר', הא כתיב (ס"א בפרשתא דשבת) בפרשתא דא שבת, דאמר ישעיה, דכתיב, (ישעיה נב) כה אמר יי' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה קא מיירי.

אמר ליה, קפוטקאה, חמרך קטרי בטיפסא, ונחית, דמלה דאורייתא בעי צחותא. או אפכי לאחורך, וזיל אבתראי, ותכוון לבך. אמר ליה, בגיניה דמר עבידנא ארחה, ובתריה דמר אסתפל בשכינתא.

אמר ליה, תא חזי, מלה דא הא אוקמוה חברייא, ולא פרישו מלה. כה אמר יי' לסריסים. מאן סריסים. אלין אינון חברייא, דמשפדלי באורייתא, ומסרסי גרמייהו כל שיתא יומין דשבתא, ולעאן באורייתא, ובכליליא דשבתא מזרזי גרמייהו בזווגא דלהון, משום דידיעי רזא עלאה, בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא.

ואינון חברייא דידיעין רזא דא, מכוונין לבייהו

ומתברכים בפרי מעיהם באותו הלילה. וזהו שכתוב אשר ישמרו, כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר.

ונקראים סריסים ודאי, בשביל לחפות לשבת למצא את רצון רבונם, שכתוב וכחרו באשר חפצתי. מה זה באשר חפצתי? זה זונג הגבירה. ומחזיקים בבריתי, הכל אחד. בבריתי סתם. אשרי חלקו של מי שמתקדש בקדשה הוויודע הסוד הנזה.

בא וראה, כתוב ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך וגו'. כל מלאכתך - באותם ששת הימים מלאכת בני האדם, ומשום הדבר הזה לא מזדווגים החברים, רק בזמן שלא נמצא ממעשי בני אדם, אלא מעשה הקדוש ברוך הוא. ומה מעשהו? זונג הגבירה להוציא נשמות קדושות לעולם. ומשום כך בלילה הזה החברים מתקדשים בקדשת רבונם ומכונים לבם, ויוצאים בנים מעלים, בנים קדושים, שלא סוטים מינה ושמאלה, בני המלך והגבירה, ועל אלה כתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. לה' אלהיכם ודאי. משום שאלה נקראים בנים שלו, בנים למלך ולגבירה.

וזהו דעת החברים שיודעים סוד זה, בזה נדבקים, ומשום כך נקראים בנים לקדוש ברוך הוא. ואלה הם שהעולם מתקיים בשבילם. וכשעולה העולם בדין, מסתכל הקדוש ברוך הוא בבנים הללו ומרחם על העולם, ועל זה כתוב פלה זרע אמת. זרע אמת ודאי. מה זה אמת? טבעת קדושה שלמה, כמו שנאמר (מזכה

למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא. ודא הוא דכתיב, אשר ישמרו, כמה דאת אמר, (בראשית לו) ואביו שמר את הדבר.

ואקרון סריסים ודאי, בגין לחפאה לשבתא לאשפחא רעוא דמאריהון, דכתיב וכחרו באשר חפצתי. מאי באשר חפצתי. דא זונגא דמטרוניתא. ומחזיקים בבריתי, פלא חד, בבריתי סתם. זפאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא, וידע רזא דא.

תא חזי, פתיב ששת ימים תעבד ועשית כל (דף פ"ט ע"ב) מלאכתך ויום השביעי שבת ליי' אלהיך וגו', כל מלאכתך, באינון שיתא יומי עבידתיהו דבני נשא ובגין האי מלה. לא מזדווגי חברייה, בר בזמנא דלא ישתפח מעבידתיהו דבני נשא, אלא עבידתיה דקודשא ברוך הוא. ומאי עבידתיה. זונגא דמטרוניתא, לאפקא נשמתין קדישין לעלמא.

ובגין כך, בהאי ליליא חברייה מתקדשי בקדושה דמאריהון, ומכווני לבייהו, ונפקי בני מעלי, בגין קדישין, דלא סטאן לימינא ולשמאלא, בגין דמלפא ומטרוניתא. ועל אלין פתיב, (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם, ליי' אלהיכם ודאי. בגין דאלין אקרון בגין דיליה, בגין למלפא ולמטרוניתא. והא דעתייהו דחברייא דינעין רזא דא, בדא מתדבקן. ובגין כך אקרון בגין לקודשא ברוך הוא. והני אינון דעלמא מתקיימא בגינייהו. וכד סליק עלמא בדינא, אסתפל קדשא ברוך הוא באינון בנוי, ומרחם על עלמא. ועל דא כתיב (ירמיה ב) פלה זרע אמת.

זרע אמת ודאי. מהו אמת. עזקא קדישא שלימתא. כמה דאת אמר (מזכה

11) תתן אמת ליעקב. (אמת דא קדשא בריך הוא) וכלא חד. ובגניני כה, זרע אמת ודאי.

אמר ליה ר' יודאי, בריך רחמנא דשדרני הכא, בריך רחמנא, דהא מלה דא שמענא מפומך. בכה רבי יודאי. אמר ליה ר' שמעון, אמאי קא בכית. אמר ליה, בכינא, דאמינא דווי לאינון בני עלמא, דארחיהון כבעירי, ולא ידעי ולא מסתפלי, דטב לון דלא אתבריאו. ווי לעלמא כד יפוק מר מגייה, דמאן יכיל לגלאה רזין, ומאן ינדע לון, ומאן יסתפל בארחי אורייתא.

אמר ליה, חייך, לית עלמא אלא לאינון חבריאי, דמשתדלי באורייתא וידעין סתימי אורייתא. ודאי בקשוט גזרו חבריאי על עמא דארעא, דמחבלין ארחייהו, ולא ידעין בין ימינא לשמאלא, דהא אינון כבעירי, דיאות למעבד בהו דינא, אפילו ביום הפורים. ועל פנייהו כתיב, (הושע ב) פי בני זנונים המה, בני זנונים ממש.

אמר ליה, ר', האי קרא בעי לאתישבא בארחוי. פתיב (ישעיה נז) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אפן לו. אפן להם מיבעי ליה, מהו אפן לו.

אמר ליה, תא חזי, ונתתי להם בביתי, מהו ביתי. פמה דאת אמר (במדבר יב)

בכל ביתי נאמן הוא. (שקא יקודשא בריך הוא אקרי בית) ובחומותי, פמה דאת אמר (ישעיה סב) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים יד ושם, פלומר דישלפון נשמתין קדישין מדוכתא דא. וההוא יד, חולק באשלמותא. טב, מליא מבנין ומבנותן. שם עולם אפן לו, לההוא חולק שלים. אשר לא יפרת לדרי דרין. דבר אחר אפן לו לההוא

11) תתן אמת ליעקב. (אמת זה הקדוש ברוך הוא) והכל אחד. ומשום כף זרע אמת ודאי.

אמר לו רבי יודאי, ברוך הרחמן ששלחני לכאן. ברוך הרחמן, שהרי דבר זה שמעתי מפיך. בכה רבי יודאי. אמר לו רבי שמעון, למה בכית? אמר לו, בכיתי, שאמרתני אוי לאותם בני העולם שדרכיהם כבהמות ולא יודעים ולא מסתפלים, שטוב להם שלא נבראו. אוי לעולם כשיצא מורנו ממנו, שמי יכול לגלות סודות, ומי יודע אותם, ומי יסתפל בדרכי התורה?

אמר לו, חייך, אין עולם אלא לאותם חברים שמשתדלים בתורה ויודעים נסתרות התורה. ודאי באמת גזרו החברים על עמי הארצות שמשחיתים דרכם ולא יודעים בין ימין לשמאל, שהרי הם כבהמות שנגאה לעשות בהם דין אפלו ביום הפורים. ועל פניהם פתוב (הושע ב) פי בני זנונים המה. בני זנונים ממש.

אמר לו, רבי, פסוק זה צריך להתישב בדרכו. כתוב ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אפן לו. אפן להם הנה צריך להיות! מה זה אפן לו?

אמר לו, בא וראה, ונתתי להם בביתי, מה זה בביתי? כמו שנאמר (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא. (שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא בית) ובחומותי, כמו שנאמר (ישעיה סב) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים. יד ושם, פלומר, שייצאו נשמות קדושות ממקום זה. ואותה יד, חלק השלמות, טוב מלא מבנים ומבנות. שם עולם אפן לו, לאותו חלק שלם, אשר

דבר אחר אפן לו לההוא

לא יפרת לדורי דורות. דבר אחר
אתן לו - לאותו שיודע סוד הדבר
ויתכונן במה שצריך לכוון.

עוד אמר רבי שמעון, פתוב לא
תבערו אש בכל מושבותיכם ביום
השבת. מה הטעם? כדי שלא
יראה דין ביום הזה. ואם תאמר,
הרי לגבוה עולה? בכל
מושבותיכם אמר, ולא לגבוה.
ואתו שעולה לגבוה, עולה
לכפות דין אחר. ששנינו, יש אש
אוכל אש, ואש המזבח אוכל אש
אחר.

וכשום כף מתגלה העתיק הקדוש
ביום הזה מפל שאר הימים.
ובזמן שמתגלה העתיק, לא נראה
דין כלל, וכל העליונים
והתחתונים נמצאים בשמחה
שלמה, והדין לא שולט.

שנינו, כי ששת ימים עשה ה' את
השמים ואת הארץ. ששת ימים
ודאי, ולא בששת. והימים
הקדושים העליונים הללו
נקראים ימים שהשם הקדוש
נכלל בהם, והם נכללים בו. אשרי
חלקם של ישראל מפל העמים
עובדי עבודת פוכבים ומזלות,
עליהם פתוב (דברים ד) ואתם
הדבקים בה' אלהיכם תייתם כלכם
היום.

בבד את אביך ואת אמו. רבי
חייא פתח, (בראשית ב) ונהר יצא
מעדן וגו'. ונהר - זו נביעת המעין
שיוצא תמיד ולא פוסק, ומנהר
המעין הזה נשקה כל גן העדן.
ואתו נהר של המעין הקדוש
נקרא א"ב. מה הטעם? משום
שהוא נובע לזון את הגן.

רבי אבא אמר, עדן ממש נקרא
אב, משום שעדן זה נמצא מאתו
מקום שנקרא אין, ומשום כף
נקרא אב. והרי בארנו, ממקום
שמתחיל להמשיך הכל נקרא

דידע רזא דמלה, ויתכוון במה דבעי לכוונא.
הו אמר ר' שמעון, פתיב, (שמות לה) לא תבערו
אש בכל מושבותיכם ביום השבת. מאי
טעמא. בגין דלא אתחזי דינא בהאי יומא. ואי
תימא הא לגבוה סלקא. בכל מושבותיכם
קאמר, ולא לגבוה. והוא דסלקא לגבוה,
לאכפיא לדינא אחרא סלקא. דתנינן, אית
אשא אכלא אשא. ואשא דמדבחה, אכלא
אשא אחרא.

ובגניי כף, אתגליא עתיקא קדישא בהאי
יומא, מפל שאר יומין. ובזמנא
דאתגליא עתיקא, לא אתחזי דינא כלל. וכל
עלאין ותפאין משתפחין בחדוותא שלימתא,
ודינא לא שלטא.

תאנא, פתיב (שמות לא) פי ששת ימים עשה יי'
את השמים ואת הארץ. ששת ימים
ודאי, ולא בששת. והני יומין קדישין עלאין,
אקרוין יומי דשמא קדישא אתפליל בהו,
ואינון אתפלילן ביה. זפאה חולקיהון
דישראל מפל עמין עובדי עבודת פוכבים
ומזלות, עלייהו כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים
ביי' אלהיכם תייתם פולכם היום. (דף צ' ע"א)

בבד את אביך ואת אמו. (שמות כ) רבי חייא
פתח, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן וגו'.
ונהר, דא נביעו דמבועא, דנפיק תדיר ולא
פסק. ומנהרא דמבועא דא, אתשקיא כל
גנתא דעדן. והוא נהרא דמבועא קדישא,
אקרי א"ב. מאי טעמא. משום דאיהו נביעא
לאתזנא לגנתא.

רבי אבא אמר, עדן ממש אקרי אב. משום
דהאי עדן, משתכח מההוא אתר, דאקרי
אין. ובגניי כף, אקרי אב. והא אוקימנא,

אָתָּה, וְנִקְרָא אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה טג) כִּי אָתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ
- זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ
- זוֹ כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל. אֵת אָבִיךָ, אֵת
דְּוָקָא, לְהַכְלִיל שְׂכִינְהָ (עליונה). רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ -
סְתָם. וְאֵת אִמְךָ - סְתָם. שֶׁהָרִי הַכֹּל
הָיָה בְּמַנְיָן. אֵת - לְרַבּוֹת כֹּל מָה
שֶׁלְּמַעְלָה וּמִטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי
אָבָא, מִמְּקוֹם שֶׁמִּתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ
הַכֹּל, נִקְרָא אָתָּה, יָפָה. שֶׁהָרִי
לְמַדְנֵנו שְׁאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר וְאִין בּוֹ
הַתְּחִלָּה נִקְרָא הוּא. מִמְּקוֹם
שֶׁהֲרֵאשִׁית נִמְצְאָת נִקְרָא אָתָּה.
וְנִקְרָא אָב. וְהַכֹּל אַחַד. בְּרוּךְ שְׁמוֹ
לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי הַכֹּל אַחַד.
כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְאֵת אִמְךָ - זוֹ כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
שֶׁהָרִי שְׁנֵינֵנו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּתוּב בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם -
אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּנִים. וּמִשׁוּם
כִּף הַסְּתִימוֹת שֶׁל הַדְּבָר, כִּפְּדוּ אֶת
אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, לְהַכְלִיל אֵת הַכֹּל
שֶׁלְּמַעְלָה וּשְׁלִמְטָה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, לְהַכְלִיל בּוֹ אֵת רַבּוֹ, שֶׁהוּא
מְכַנֵּס אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, הוּא בְּכֹלל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנֵינֵנו, בְּחֻמְשׁ הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ
כְּלוּל הַכֹּל. בְּחֻמְשׁ הָאֲמִירוֹת
הִלְלוּ נִחְקָקוּ חֻמְשׁ אַחֲרוֹת, וְדָאֵי
חֻמְשׁ תוֹף הַחֻמְשׁ. הַכִּיּוֹד? אֲנִכִּי
ה' אֱלֹהֵיךָ - כִּנְגֵד לֹא תִרְצַח.
שְׁנֵינֵנו, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה)
שְׁנֵי אֵלֶּה בְּכֹלל אַחַד נִכְלָלוּ, שְׁמִי
שֶׁהוּרָג מִקְטִין הַדְּמוּת וְצִלְמֵ שֶׁל
רַבּוֹנוּ, שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית ט) כִּי בְּצִלְמֵ
אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכְתוּב
(יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת
כְּמִרְאָה אָדָם.

מֵאֲתֵר דְּשִׂאֲרֵי לְאֲתַמְשְׁכָא כְּלָא, אִקְרִי אָתָּה,
וְאִקְרִי אָב. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה טג) כִּי אָתָּה
אָבִינוּ.

רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ, דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ, דָּא כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
אֵת אָבִיךָ, אֵת דִּיִּיקָא, לְאֲכַלְלָא שְׂכִינְתָּא (ר"א
עילאה). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ, סְתָם.
וְאֵת אִמְךָ, סְתָם. דְּהָא כְּלָא הוּוּה בְּמַנְיָנָא. אֵת,
לְרַבּוֹת כֹּל מָה דְּלַעֲיִלָּא וְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאֵי דְּאָמַר רַבִּי אָבָא, מֵאֲתֵר
דְּשִׂאֲרֵי לְאֲתַמְשְׁכָא כְּלָא, אִקְרִי אָתָּה,
שְׁפִיר. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, הֵהוּא דְּטָמִיר וְלֹא אֵית
בֵּיהּ שִׁירוּתָא, קְרִינָן הוּא. מֵאֲתֵר דְּשִׁירוּתָא
אֲשַׁתְּכַח, קְרִינָן אָתָּה. וְאִקְרִי אָב. וְכְלָא חַד.
בְּרִיךְ שְׁמִיהּ לְעָלְמֵי עוֹלָמֵי אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי כְּלָא חַד. כִּפְּדוּ אֶת
אָבִיךָ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ,
דָּא כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל. דְּהָא תָּנִן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּתִיב (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הֵהוּא
אֲתֵר דְּאִקְרִי בְּנִים. וּבְגִינֵי כִף סְתִימָא דְּמִלָּה,
כִּפְּדוּ אֶת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, לְאֲכַלְלָא כְּלָא,
דְּלַעֲיִלָּא וְתַתָּא. ר' יִצְחָק אָמַר, לְאֲכַלְלָא בֵּיהּ
רַבִּינָה, דְּהוּא אֲעִיל לִיהּ לְעֵלְמָא דְּאֲתִי. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֹללָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי.

תַּאנָּא, בְּהִנֵּי חֻמְשׁ אֲמִירָן, כְּלִיל כְּלָא. בְּהִנֵּי
חֻמְשׁ אֲמִירָן, אֲתַגְּלִיפוּ חֻמְשׁ אַחֲרֵינִין,
וְדָאֵי חֻמְשׁ גּוֹ חֻמְשׁ. הָא כִּיּוֹד. אֲנִכִּי יִי
אֱלֹהֵיךָ, לְקַבֵּל לֹא תִרְצַח. דְּתַנִּינָן, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה) תִּרְיָן אֵלִין, בְּכֹללָא חֻמְשׁ אֲתַכְּלִילָן,
דְּמֵאֵן דְּקָטִיל, אֲזַעִיר דְּמוּתָא וְצִלְמָא דְּמֵאֲרִיָּה.
דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) כִּי בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם. וְכְתִיב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת
כְּמִרְאָה אָדָם.

כְּמִרְאָה אָדָם.

אָמַר ר' חֲזִיָּא, כְּתוּב (בראשית ט)
שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹּךְ
וְגו'. (שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם) מִי שִׁשׁוּפֹךְ דָּם
כְּאִלוּ מִקְטִין הַדְּמוּת וְהַצֵּלָם
שְׁלַמְעֵלָה. כְּלוּמַר, לֹא הִקְטִין
דְּמוּת זוֹ, אֲלֵא דְמוּת אַחֲרַת,
מִשְׁמַע שְׁכַתוּב שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם
בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹּךְ. בְּאָדָם הַעֲלִיּוֹן
מִגִּיעַ הַפָּגֶם הַזֶּה מֵאוֹתוֹ דָּם
שִׁשְׁפֹּךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם פִּי
בְּצֵלָם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם.
וּמִשּׁוּם כֶּף זֶה בְּזַה תְּלוּי.

לֹא יִהְיֶה לָךְ - כְּנֶגְדָּ לֹא תִנְאַף. זֶה
מִשְׁקַר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ כְּרוּף
הוּא שְׁנַרְשֵׁם בְּאָדָם. וּבְזַה כְּמָה
וְכְמָה חֲטָאִים וּגְזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים
תְּלוּיִים. וּמִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּזַה, מִשְׁקַר
בּוֹ בְּמִלָּךְ, שְׁכַתוּב (הוֹשַׁע ה) בְּה'
כְּגֵרֹו פִי בְּנִים זָרִים לְדָו. וְכַתוּב
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם,
וְזֶה בְּזַה תְּלוּי.

לֹא תִשָּׂא - כְּנֶגְדָּ לֹא תִגְנוּב. וְכַתוּב
(מִשְׁלֵי כֹט) חוֹלֵק עִם גֹּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ
אֵלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד. וְדַאי זֶה בְּזַה
תְּלוּי, שְׁהָרִי הַגֹּנֵב לְזֶה מְזַדְּמָן,
לְהִשְׁבַּע בְּשִׁקְרָא מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה,
עוֹשֶׂה זֶה.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת - כְּנֶגְדָּ לֹא
תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שִׁקְרָא. שְׁאֲמַר רַבִּי
יוֹסִי, שַׁבַּת נִקְרְאָת עֲדוּת, וְצָרִיף
הָאָדָם לְהַעֲרִיד עַל זֶה, שְׁכַתוּב פִּי
שִׁשְׁתַּ יָּמִים עֲשֵׂה ה' וְגו'. וְשַׁבַּת
כְּלָל (עֲדוּת) שֶׁל הַכֹּל. וְאָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה שְׁכַתוּב (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֲמַת
לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת לא)
וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִי
שִׁמְעִיד שִׁקְרָא - מִשְׁקַר בְּשַׁבַּת,
שְׁהִיא עֲדוּת אֲמַת. וּמִי שֶׁמִּשְׁקַר
בְּשַׁבַּת - מִשְׁקַר בְּכָל הַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כֶּף זֶה בְּזַה תְּלוּי.
כְּבִד אֶת אֲבִיךָ - כְּנֶגְדָּ לֹא תַחֲמַד
אֶשֶׁת רַעַף. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּבִד
אֶת אֲבִיךָ - אֲבִיךָ מִמֶּשׁ. שְׁהָרִי מִי
שְׁחֹמַד אִשָּׁה וּמוֹלִיד בֶּן, הֵהוּא

אָמַר ר' חֲזִיָּא, כְּתוּב (בראשית ט)
שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹּךְ וְגו',
(שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם) מִאֵן
דְּשִׁפִּיךְ דְּמָא, כְּאִלוּ אֲזַעֲרִי דְמוּתָא וְצִלְמָא
דְּלַעִילָא, כְּלוּמַר, לֹא אֲזַעֲרִי דְמוּתָא דָּא, אֲלֵא
דְמוּתָא אַחֲרָא, מִשְׁמַע דְּכַתִּיב שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם
בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹּךְ. בְּאָדָם עֲלֵאָה, מְטִי הָאִי
פְּגִימוּתָא, מִהֵהוּא דְמָא דְאוּשִׁיד. מְאִי טַעְמָא.
מִשּׁוּם פִּי בְּצֵלָם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם. וּבְגִין
כֶּף, הָא בְּהָא תְּלוּיָא.

לֹא יִהְיֶה לָךְ, לְקַבֵּל לֹא תִנְאַף דָּא מִשְׁקַר
בְּשִׁמָּא דִּקְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא, דְאֶתְרִשִׁים
בִּיה כְּבִר נֶשׁ. וּבְכָדָא, כְּמָה וְכְמָה חוֹבִין וּגְזָרִין
וְעוֹנָשִׁין, תְּלוּיִין. וּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּהָאִי, מִשְׁקַר
בִּיה בְּמִלְכָּא, דְּכַתִּיב, (הוֹשַׁע ה) בִּינִי כְּגֵדוֹ כִּי בְּנִים
זָרִים יִלְדוּ. וְכַתִּיב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
תַעֲבֹדֵם, וְהָא בְּהָא תְּלוּיָא.

לֹא תִשָּׂא לְקַבֵּל לֹא תִגְנוּב. וְכַתִּיב (מִשְׁלֵי כֹט) חוֹלֵק
עִם גֹּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֵלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד.
וְדַאי הָא בְּהָא תְּלוּיָא, דְּהָא גֹנֵבָא לְדָא אֲזַדְּמָן,
לְאוּמָאָה בְּשִׁקְרָא. מֵאֵן דְּעֵבִיד דָּא, עֵבִיד דָּא.
זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַבֵּל לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד
שִׁקְרָא. דְאָמַר ר' יוֹסִי, שַׁבַּת סְהֵדוּתָא
אֲקָרִי. וּבְעֵי בִר נֶשׁ לְסְהֵדָא עַל הָא דְכַתִּיב פִּי
שִׁשְׁתַּ יָּמִים עֲשֵׂה יי' וְגו'. וְשַׁבַּת כְּלָלָא (נ"א
סְהֵדוּתָא) דְּכִלָּא. וְאָמַר ר' יוֹסִי, מְאִי דְכַתִּיב, (מִיכָה
ז) תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת לא)
וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמֵאֵן דְּאֶסְהִיד
שִׁקְרָא, מִשְׁקַר בְּשַׁבַּת, דְּהִיא סְהֵדוּתָא דְקָשׁוּט,
וּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּשַׁבַּת, מִשְׁקַר בְּאוּרִייתָא כְּלָא.

וּבְגִין כֶּף, הָא בְּהָא תְּלוּיָא.
כְּבִד אֶת אֲבִיךָ, לְקַבֵּל לֹא תַחֲמַד אֶשֶׁת רַעַף.
וְאָמַר ר' יִצְחָק, כְּבִד אֶת אֲבִיךָ, אֲבִיךָ
מִמֶּשׁ. דְּהָא מֵאֵן דְּחִמִּיד אֶתְתָּא, וְאוּלִיד בִּר,

מכבד את האחר שאינו אביו, וכתוב כבד את אביו וגו', לא תחמד בית רעף שדהו. וכתוב כאן, על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך. אותו שנתן לך יהיה שלך, ולא תחמד אחר. ודאי שזה תלוי בנה.

ואלו חמש הראשונות כוללות חמש אחרונות, ומשום כך, (דברים 5) מימינו אש דת למו. שהכל נעשה ימין. ועל זה בחמשה קולות נתנה התורה. אמר רבי יהודה, כלם היו חמש בתוך חמש, פנגדם חמשה חמשי תורה.

שנה רבי אלעזר, בעשר האמירות הללו נחקקו כל מצוות התורה, גזרות וענשים, טהור וטמא, ענפים ושרשים, אילנות ונטעים, שמים וארץ, ים ומהומות, שהרי התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא. מה שמו של הקדוש ברוך הוא נחקק בעשר אמירות - אף התורה נחקקה בעשר אמירות. עשר האמירות הללו הם שמו של הקדוש ברוך הוא, וכל התורה היא שם אחד, שמו של הקדוש ברוך הוא ממש.

אשרי חלקו של מי שזוכה בה. מי שזוכה בתורה זוכה בשם הקדוש (של הקדוש ברוך הוא). רבי יוסי אומר, זוכה בקדוש-ברוך-הוא ממש (ובנסת ישראל), שהרי הוא ושמו אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. אמר רבי יוסי, מה הטעם? משום שכתוב (חגיב) לי הכסף ולי הזהב. אף על גב שלי הכסף ולי הזהב - לא תעשון אתי. אתי, כלומר אותי.

אמר רבי יצחק, פתוב (ירמיה 10) מאין פמוף ה' גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו', (גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו'). (גדול אתה וגדול

ההוא בר אוקיר לאחרא, דלא (דף צ' ע"ב) אבוי. וכתוב כבד את אביו וגו', לא תחמד בית רעף, שדהו. וכתוב הכא, על האדמה אשר יי' אלהיך נתן לך. ההוא דיהב לך, יהא דילך, ולא תחמד אחרא. ודאי הא בהא תליא.

ואלו חמש קדמאי, כלילין חמש אחרנין. ובגיני כך, (דברים 6) מימינו אש דת למו. דכלא אתעביד ימינא. ועל דא, בחמשה קלין אורייתא אתיהיבת. אמר ר' יהודה, בלהו הוו חמש גו חמש. לקבליהון חמשה חומשי תורה.

תאני ר' אלעזר, באלין עשר אמירן, אתגליפו כל פקודי אורייתא, גזירין ועונשין. דכיא ומסאבא. ענפין ושרשין. אילנין ונטיעין. שמאי וארעא. ימא ומהומי. דהא אורייתא שמא דקודשא בריך הוא הוי, מה שמא דקודשא בריך הוא אתגליף בעשר אמירן, אוף אורייתא אתגליפא בעשר אמירן. אליו עשר אמירן אינון שמא דקודשא בריך הוא. ואורייתא כלא שמא חד הוי, שמא קדישא דקודשא בריך הוא ממש.

זבאה חולקיה, דמאן דזכי בה. מאן דזכי באורייתא, זכי בשמא קדישא. (דקודשא בריך הוא ממש) ר' יוסי אומר, בקודשא בריך הוא ממש זכי, (ס"א ובנסת ישראל) דהא הוא ושמיה חד הוא, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן.

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. (שמות 3) אמר ר' יוסי, (ד"א לא גרסינן מאי טעמא. משום דכתיב,

(חגיב) לי הכסף ולי הזהב, אף על גב דלי הכסף ולי הזהב, לא תעשון אתי, אתי: כלומר אותי.

אמר ר' יצחק, פתיב (ירמיה 10) מאין פמוף יי' גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו', (גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו'). (גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו'). (גדול אתה וגדול

שמך גדול שמהך - הינו לי הכסף. וגדול שמך בגבורה - הינו ולי הזהב. שני הגונים הללו לא נראים ולא מתפארים, פרט לכשהם חקוקים במקום אחד. באיזה מקום נחקקו? בישראל. כאן נראים הגונים להתפאר, ככתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר אתפאר.

רבי יהודה פתח, (שם סא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו'. אשרי חלקם של ישראל מעמים עובדי עבודת פוכבים ומהלכות שהשמחה והתפנוק שלהם בקדוש-ברוך-הוא, שכתוב שוש אשיש בה'. פיון שאמר בה', למה כתוב באלהי? אלא כף אמרו ישראל: אם ברחמים בא עלינו - שוש אשיש בה', ואם בדין - תגל נפשי באלהי.

מה הטעם? משום שאלה נחקקו בו, שכתוב כי הלבישני בגדי ישע. מה זה בגדי ישע? גונים שנחקקו להסתפל בו, כמו שנאמר ישעו וגו' אל ה'. ישע הוא הסתפלות. מי שרוצה להסתפל בו, יסתפל בגונים שלי. מה הטעם? משום שכתוב מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, שהגונים נחקקו בו. פחתן יכהן פאר, זה גון אחד. וכפלה תעדה כליה, זה גון אחר. וכשהגונים מתחברים, באותה שעה נראים וכלם משתוקקים לראות ולהסתפל בו.

רבי יוסי אמר, שוש אשיש בה' - שתי חדוות. בה' - ברחמים. תגל נפשי - הרי (אחת בחדות) בדין. אמר רבי יהודה, כפל שמחה של שמחה. וחדות של ציון עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח את ישראל בשמחה יתרה מהפל, שכתוב (שם לה) ופדויי ה' ישבון

שמך בגבורה, הינו ולי הזהב. אלין תרין גוונין לא מתחזיין, ולא מתפארו, בר פד אינון גליפין באתר חד, באן אתר אתגליפו. בישראל. כאן אתחזון גוונין לאתפארא, כמה דאת אמר (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יהודה פתח, (ישעיה סא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו', זפאה חולקיהון דישראל, מעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, דחדוותא ותפנוקא דלהון בקודשא בריך הוא, דכתיב שוש אשיש ביי'. פיון דאמר ביי', אמאי כתיב באלהי. אלא הכי אמרו ישראל, אי ברחמי אתי עלנא, שוש אשיש ביי'. אי בדינא, תגל נפשי באלהי.

מאי טעמא. משום דאלין ביה אתגליפו, דכתיב, (ישעיה סא) כי הלבישני בגדי ישע.

מהו בגדי ישע. גוונין, דאתגליפו לאסתפלא ביה. כמה דאת אמר, (שמואל ב כב) ישעו וגו' אל יי'. ישע אסתפלותא הוא. מאן דבעי לאסתפלא בי, בגוונין דיילי יסתפל. מאי טעמא. משום דכתיב, (ישעיה סא) מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, דגוונין ביה אתגליפו. פחתן יכהן פאר, הא גוונא חד. וכפלה תעדה כליה, הא גוונא אחרא. וכד גוונין מתחברין, ביה שעתא אתחזיין, וכלהו תאיבין לאחזאה, ולאסתפלא ביה.

רבי יוסי אמר, שוש אשיש ביי', תרין חדוון. ביי': ברחמי. תגל נפשי, הא (חד חדות)

בדינא. אמר ר' יהודה, בכלא חדות על חדות. וחדות דציון, זמין קדשא בריך הוא לאחדאה לישראל, בחדוותא יתיר מפלא, דכתיב, (ישעיה לה) ופדויי יי' ישבון ובאו ציון ברנה וגו',

ובאו ציון ברנה וגו'. ופדויי ה' ישבון - הרי אחת. ובאו ציון

על ראשם - הרי שלש. ששון
ושמחה ושיגו - הרי ארבע.
כנגדם של ארבע פעמים
שהתפזרו ישראל בין העמים, ואז
כתוב (שם יב) ואמרתם ביום ההוא
הודו לה' קראו בשמו וגו'.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

ואלו הן י"ב מצוות: א - יחוד ה'.
ב - ליראה את ה'. ג - לדעת שיש
דין ויש שכר טוב וכו'. ד - לקדש
את ה'. ה - להתפלל בכל יום
שחרית מנחה ערבית. ו - לעסק
בתורה. ז - למול את הבן. ח -
קדש לי כל בכור. ט - תפילין. י -
ציצית. יא - מזוזה. יב - למסור
נפשו בדבקות. אלו הם י"ב
מצוות שמור: א - שלא לתת
גדלה לעבודה זרה. ב - שלא
לבנות מגדל לעבודה זרה. ג - אל
תפנו וגו' (שלא) להרהר אחריהם.
ד - לא תשתחוה להם. ה - שלא
להפנע, זהו לא תעבדם. ו - שלא
להחליף יחוד של רבוננו, זהו
ההימיר. ז - שלא להרהר, זהו לא
תתורו וגו'. ח - שלא לשאל
באוב. ט - שלא לשאל בידעוני.
י - שלא לדרש אל המתים. יא -
שלא לעשות כשפים, זהו וחבר
חבר. יב - ושם אלהים אחרים
שלא תזכירו:

וידבר אלהים את כל הדברים
האלה. כל הדברים - כלל זה הוא
כלל של הכל, כלל של מעלה
ומטה.

אנכי, סוד של העולם העליון
בסוד השם הקדוש יה"ו. אנכי,
נגלה ונגנון, נגלה בסוד קדוש של
הפסא, שהלבנה עומדת בשלמות
כאחד, כשהשמש שולט והלבנה
מאירה, ואין לה שבח פרט לשבח
של האור שמאיר עליה.

(דף צ"א ע"א) דנהורא דנהיר

ופדויי יי' ישובון, הא חד. ובאו ציון ברנה,
הא תרי. ושמחת עולם על ראשם, הא תלת.
ששון ושמחה ושיגו, הא ארבע. לקבליהון
דארבע זמנין דאתפזרו ישראל ביני עממיא.
וכדין כתיב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו
ליי' קראו בשמו וגו'.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

ואלו הם י"ב פקודין. א' יחוד יי'. ב' ליראה
את יי'. ג' למנדע דאית דיין ואית אגר טב
וכו'. ד' לקדש את יי'. ה' להתפלל בכל יום
שחרית מנחה ערבית. ו' לעסוק בתורה. ז'
למול את הבן. ח' קדש לי כל בכור. ט' תפילין.
י' ציצית. י"א מזוזה. י"ב למסור נפשו בדבקות
(ה'). אלו הם י"ב פקודי שמור. א' דלא למיהב
רבו לעבודה זרה. ב' דלא למבני מגדל
לעבודה זרה. ג' אל תפנו וגו' (שלא) להרהר
אחריהם. ד' לא תשתחוה להם. ה' דלא
לתתפייא, דהיינו לא תעבדם. ו' דלא
להחליף יחודא דמאריה דהיינו ההמיר. ז'
דלא להרהרא, דהיינו לא תתורו וגו'. ח' שלא
לשאל באוב. ט' שלא לשאל בידעוני. י' שלא
לדרוש אל המתים. י"א דלא למעבד חרשין
דהיינו וחבר חבר. י"ב ושם אלהים אחרים
שלא תזכירו: (עד כאן מההשמטות).

וידבר אלהים את כל הדברים האלה. (שמות כ)

כל הדברים, כלל דא, הוא כלל
דכלא, כלל דלעילא ותתא.
אנכי, רזא דעלמא עלאה, ברזא דשמא
קדישא יה"ו. אנכי, אתגליא ואתגניז.
אתגליא ברזא קדישא דכרסויא, דסיהרא
קיימא בשלימו כחדא, פד שמשא שלטא,
וסיהרא אתנהירת, ולית לה שבחא, פר שבחא
עלה.

אָנְכִי, בְּהַשְׁלַמְת סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֶּסֶף לְמִטָּה, וְהַתְּעִלוּ חַיִּיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, וְהִיא הַתְּתַקְּנָה בְּתַקְוֵינֶיהָ. וְכִשְׁהִיא לְפָה לְמִרְאָה וּבְעֵלָה בָּא אֵלֶיהָ, אִזְ נִקְרָאת אָנְכִי.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל הַכֶּל כְּאֶחָד, בְּכֻלּוֹ שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּצְאֻ מִתּוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן. בְּאִנְכִי הַזֶּה תְּלוּיִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. אָנְכִי, סוּד לְתַת שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שֶׁמְחַכִּים לוֹ וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בְּזֶה יֵשׁ לָהֶם בְּטַחֲוֹן כְּרָאוּי לְעוֹלָם הַבָּא, וְסִימְנֶיהָ (בְּרֵאשִׁית מ"א) אֲנִי פְרָעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ, אֲתִמֵּר בְּרִזָּא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, רִזָּא סְתִימָא וְגַנְיָז, בְּכָל אִינוּן דְרַגִּין דְעַלְמָא עַלְאָה, בְּכָלְלָא חָדָא. וְכִיוֹן דְאֲתִמֵּר אָנְכִי, אֲתַחֲבַר כָּלְלָא כְחָדָא, בְּרִזָּא חָדָא.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל שְׁנֵי כְּסָאוֹת. אָנִי ה' - שֶׁל כְּסֵא אַחֵר. (אָנִי - כְּסֵא אַחֵר. כ' - כְּסֵא אַחֵר עֲלִיּוֹן).

אָנְכִי, שֶׁשְׁשֹׁנְטָהָר הַמְקַדֵּשׁ וְנִכְרִי לֹא יִקְרַב אֵלָיו וְהַמְקַדֵּשׁ מֵאִיר לְבָדוֹ, שֶׁהָרִי הַתְּבַטֵּל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵר הָרַע מִן הָעוֹלָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּעִלָּה בְּכַבּוּדוֹ לְבָדוֹ, וְאִזְ נִאֲמַר אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. סוּד שְׁלָם בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ. א' - לִיחַד סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּדְרַגּוֹתָיו לְהִיּוֹת אֶחָד, מִשּׁוּם שְׁסוּדוֹ הוּא ו'. ג' - סוּד לִירָא מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִדְעַת שֵׁישׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין, וְיֵשׁ שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים וּפְרָעָנוֹת לְרָשָׁעִים, מִשּׁוּם שֶׁהַסוּד שְׁלוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה.

ב': לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּכָל יוֹם, וְלַהֲתַקְּדֵשׁ בְּדְרַגּוֹת קְדוּשׁוֹת, וְלַהֲתַפְּלֵל אֵלָיו תְּפִלָּה בְּכָל זְמַן לְהַעֲלוֹת הַכְּתָר הָעֲלִיּוֹן, סוּד שֶׁל

אָנְכִי, בְּאַשְׁלָמוֹת רִזִּין דְשְׁלִימוֹ דְכוּרְסִיָּא לְתַתָּא, וְאַסְתְּלְקוּ חִיּוֹן קְדִישִׁין, וְאִיהִי אֲתַתְּקַנְת בְּתַקְוֵינָהָ. וְכַד אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיּוֹ, וּבְעֵלָה אֲתִי לְגַבְהָא, כְּדִין אִקְרִי אָנְכִי.

אָנְכִי, רִזָּא דְכָלְלָא כְחָדָא, בְּכָלְלָא דְכָל אַתּוּוֹן, בְּשִׁבְלֵי אוֹרֵייתָא, דְנִפְקוּ מִגּוֹ רִזָּא עַלְאָה, בְּהֵאִי אָנְכִי, תְּלִיין רִזִּין עַלְאִין וְתַתָּאִין. אָנְכִי, רִזָּא לְמִיָּהָב אָגֵר טַב לְצַדִּיקֵי, דְקָא מְחַפֵּן לִיה וְנִטְרִי פְקוּדֵי אוֹרֵייתָא, בְּהֵאִי, אִית לוֹן בְּטַחֲוֹנָא כְּדָקָא חֲזִי לְעַלְמָא דְאֲתִי, וְסִימְנֶיהָ (בְּרֵאשִׁית מ"א) אֲנִי פְרָעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ, אֲתִמֵּר בְּרִזָּא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, רִזָּא סְתִימָא וְגַנְיָז, בְּכָל אִינוּן דְרַגִּין דְעַלְמָא עַלְאָה, בְּכָלְלָא חָדָא. וְכִיוֹן דְאֲתִמֵּר אָנְכִי, אֲתַחֲבַר כָּלְלָא כְחָדָא, בְּרִזָּא חָדָא.

אָנְכִי, רִזָּא דְתַרִּין פְּרִסוּוֹן. אָנִי יי דְכוּרְסִיָּא אַחֲרָא (נ"א אֲנִי בּוֹרְסִיָּא חָדָא. כ', בּוֹרְסִיָּא אַחֲרָא עַלְאָה).

אָנְכִי, דְקָא אֲתַדְכִי מְקַדֵּשָׁא, וְנוֹכְרָאָה לֹא אֲתַקְרַב בְּהִדִּיהָ, וּמְקַדֵּשָׁא נְהִיר בְּלַחֲדוּדִי, דְקָא אֲתַבְטֵל בְּהֵאִיא שְׁעַתָּא יֵצֵר הָרַע מִעַלְמָא, וְקוּדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסְתְּלֵק בִּיקְרִיָּה בְּלַחֲדוּדִי, וְכְדִין אֲתִמֵּר אָנְכִי יי אֱלֹהֶיךָ. רִזָּא שְׁלִים, בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא. א': לִיחַדָּא רִזָּא דְשְׁמָא קְדִישָׁא בְּדְרַגּוֹי, לְמַהוּי חָד. בְּגִין דְרִזָּא דִילִיָּה אִיהוּ ו'. ג': רִזָּא לְמַדְחַל מְקוּדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְמַנְדַּע דְאִית דִּין וְאִית דִּין, וְאִית אָגֵר טַב לְצַדִּיקֵי וּפּוֹרְעָנוֹת לְרָשָׁעִיָּא, בְּגִין דְרִזָּא דִילִיָּה ה' תַּתָּאָה.

ב': לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, לְאַתְקַדֵּשׁ בְּדְרַגִּין קְדִישִׁין, וְלַעֲלָאָה צְלוֹתָא לְגַבְיָה בְּכָל זְמַנָּא, לְאַסְתְּלֵקָא כְּתָרָא עַלְאָה, רִזָּא דְכוּרְסִיָּא עַלְאָה,

הפסא העליון על גבי החיות
העליונות פראוי, והסוד שלו
ה' עליונה.

י': להשתדל בתורה יומם ולילה,
ולמול מילה בסוד לשמנה
ימים, ולקדש הבכור, ולהניח
תפלין וציצית ומזוזה, ולמסר
את הנפש לקדוש-ברוך-הוא,
ולהדבק בו. אלה הן שתיים עשרה
מצוות עליונות שכוללות מאתיים
שלושים ושש מצוות אחרות שהן
בסוד של אנכי, כלל של זכור.
ואות זו לא מתחלפת במקום
אחר, זה משום שהיא י', סוד
עליון, כלל של התורה, ובשתיים
עשרה הללו יש שתיים עשרה
מדות הרחמים שתלויות מהם,
ואחת ששולטת להיות שלש
עשרה.

לא יהיה לה, סוד של שמור
בשלוש מאות ששים וחמש
מצוות התורה. ל' - סוד שלא
לתת כבוד וגדלה לאלוה אחר,
ל' - מגדל שפורח ועולה באויר,
שלא יסטה הלב לבנות לאלוה
אחר, כמו שיש סוד של בונה
מגדל (לאלות אחר). ל' - שלא לפנות
בדיוקן של עבודה זרה, שלא
להרהר אחריה, שלא להשתחוות
ולא לכפות עצמו לאלוה אחר.
א': שלא להחליף היחוד של
רבנו בשביל אלילים אחרים.
שלא להרהר שיש אלוה אחר
פרט אליו. א': שלא לסטות
אחר אוב וידעוני בסוד של
דמות אדם, ולא בדמות אחרת.
א': שלא לשאל מן המתים
ולא לעשות כשפים. א': שלא
ישבע בפיו בשם של אלוה אחר.
עד כאן שתיים עשרה אחרות
שהם מצוות שמור, ובשתיים
עשרה הללו תלויות שלש מאות
חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות שכוללות בשתיים עשרה הללו, וסוד זה אנכי.

על גבי חיוון עלאין, פדקא יאות, ורזא דיליה
ה' עלאה.

י': לאשתדל באורייתא ומא ולילי, ולמגזר
גזירו, ברזא לתמניא יומין, ולקדשא
בכרא. ולאנחא תפילין וציצית ומזוזה.
ולממסר נפשא לגבי קדשא בריה הוא,
ולאתדבקא ביה. אלין אינון תריסר פקודין
עלאין, דכלילן מאתיים ושיתא ותלתין פקודין
אחרנין דאינון ברזא דאנכי, פללא דזכור.
ואת דא, לא אתחלף באתר אחרא, דא בגין
דאיהי י', רזא עלאה, פללא דאורייתא,
ובאלין תריסר, אית תריסר מכילין דרחמי,
דתליין מנייהו, וחד דשלטא למהוי תליסר.

לא יהיה לה, רזא דשמור, בתלת מאה ושתיין
וחמש פקודי אורייתא. ל': רזא דלא
למיהב יקר ורבו לאלהא אחרא. ל': מגדלא
דפרח וסליק באוירא, דלא יסטי לבא, למבני
לה לאלהא אחרא, כמה דאית רזא, דבונה
מגדלא. (לאלהא אחרא) ל': דלא למפני בדיוקנא
דעבודה זרה, דלא להרהרא אבתרהא, דלא
לסגדא, ולא לאכפיא גרמיה לאלהא אחרא.
א': דלא לחלפא יחודא דמריה, בגין טעוון
אחרנין. א': דלא להרהרא דאית אלהא
אחרא בר מניה. א': דלא למסטי בתר בידין
ודכורו, ברזא דדיוקנא דאדם, ולא בדיוקנא
אחרא. א': דלא למשאל מן מתייא, ולא
למעבד חרשין. א': דלא יומי בפומי, בשמא
דאלהא אחרא. עד הכא, תריסר אחרנין,
דאינון פקודי שמור. ובאלין תריסר, תליין
תלת מאה וחמשיין ותלת פקודי דשמור
אחרנין, דכלילן באלין תריסר, ורזא דא אנכי.

חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות שכוללות בשתיים עשרה הללו, וסוד זה אנכי.

אמר רבי שמעון, עוד שנינו, אנכי - כלל של מעלה ומטה, כלל של עליונים ותחתונים, כלל של חיות הקדושות שפלולות בו, הכל הוא בסוד של אנכי. לא יהיה לך - למטה, סוד של שמים עשרה החיות התחתונות.

לא תעשה לך פסל. פסלו מה הוא אתר עלאה, מה הוא אתר קדישא. פסולת דקדושא דאיהו רזא דטעוא אחרא. ורזא דא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) וארא והנה ריח סערה באה מן הצפון וגו'. וכל תמונה, זהו שכתוב (שמות ט) ואש מתלקחת. פי אנכי ה' אלהיך, כדי לעורר את הלב למעלה ולא לרדת למטה, ולא לקרב לשער הבית אל קנא, דקנאה איהו כההוא אתר. מקום.

וסוד זה - (משליל) תחת שלוש רגזה ארץ. והוא, לא תעשה לך - אחד. פסל - שנים. וכל תמונה - שלש. וארץ זו על זה היא התרגזה.

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. אילן אחד שנטע פעם ופעמים ושלש פעמים וארבע פעמים, ונפקד על חטאים ראשונים אב ובן. שלישי ורביעי אחד הוא כשלא התפקד ולא חשש להתפקד, וכן בהפוך של זה, לאילן שהתפקד כראוי ועומד על קיומו (א) ועושה חסד וגו'.

לא תשא. את הסוד הזה הרי בארו החברים, משום שפשהקדוש ברנף הוא שתל את העולם, הטביע בתוך התהומות צרור אחד חקוק בשם הקדוש, והטביע אותו בתוך התהום, וכשהמים רוצים לעלות, הם רואים את סוד השם הקדוש חקוק על אותו צרור, ושבים ונשקעים וחוזרים לאחור, והשם הזה עומד עד היום הזה בתוך התהום.

אמר רבי שמעון, תו תנינן, אנכי כללא דעילא ותתא, כללא דעלאין ותתאין, כללא דחיון קדישין, דכלילין ביה, כללא הוא ברזא דאנכי. לא יהיה לך לתתא, רזא דתריסר חיון תתאין.

לא תעשה לך פסל. פסלו מה הוא אתר עלאה, מה הוא אתר קדישא. פסולת דקדושא דאיהו רזא דטעוא אחרא. ורזא דא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) וארא והנה ריח סערה באה מן הצפון וגו'. וכל תמונה הדא הוא דכתיב, (יחזקאל א) ואש מתלקחת. פי אנכי יי' אלהיך, בגין לאתערא לבא לגבי עילא, ולא לנחתא לתתא ולא למקרב לתרע ביתא. אל קנא, דקנאה איהו כההוא אתר.

ורזא דא, (משליל) תחת שלש רגזה ארץ. ואיהו לא תעשה לך, חד. פסל, תריין. וכל תמונה, תלת. וארץ דא, על דא (דף צ"א ע"ב) אתרגיזת.

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. (שמות כ) אלנא חדא, דאינציב חדא, ותריין זמנין, ותלת זמנין, וארבע זמנין, ואתפקד על חובי קדמאי, אב ובן. שלישי ורביעי חד הוא כד לא אתתקן, ולא חייש לאתתקנא, וכן בהפוכא דדא, לאילנא דאיהו אתתקן פדקא חזי, וקאים על קיומיה (נ"א ברין) ועושה חסד וגו'.

לא תשא, (שמות כ) רזא דא הא אוקמוה חברייא. בגין דקודשא בריה הוא כד שתיל עלמא, אטבע גו תהומי, צרורא חדא, חקיקא בשמא קדישא, ואטבע לה לגו תהומא. וכד מיא בעאן לסלקא, חמאן רזא דשמא קדישא, חקיק על ההוא צרורא, ותייבין ומשתקעין, והדרין לאחורא, ושמא דא קיימא עד יומא דא, גו תהומא.

ובשעה שגשבעים בני אדם על אמת, בקיום של אמת, אותו הצרור עולה ומקבל את אותה שבועה, וחוזר ומתקיים על התהום והעולם מתקיים, ואותה שבועת אמת עומדת לעולם.

ובשעה שגשבעים בני אדם שבועה לשקר, אותו הצרור עולה לקבל את אותה שבועה. פיון שרואה שהוא שקר, אז אותו צרור שהיה עולה שב לאחור, והמים הולכים ושטים, והאותיות של אותו צרור פורחות לתוך התהומות ומתפזרות, ורוצים המים לכסות את העולם ולהחזירו כמו מקדם.

עד שמוזמין (שרומ) הקדוש ברוך הוא לממנה אחד, יעזריא"ל, שממנה על שבעים מפתחות בסוד של השם הקדוש, ונכנס לאותו צרור, וחוקק בו אותיות כמו מקדם, ואז מתקיים העולם וחוזרים המים למקומם, (שאוהו צרור ומרגיש את האותיות של השם הקדוש וחוקק אותן בפתחלה, וחוזרים המים למקומם, ואז מתקיים העולם) ועל זה כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רעיא מהימנא

מצוה י"ב - להשבע בשמו בדרך אמת. ומי שגשבע שבועה הוא כולל את עצמו באותן שבע דרגות עליונות שהשם של הקדוש ברוך הוא נכלל בהן. והרי הם שש. אותו אדם שגשבע שבועת אמת על פי בית דין, כולל את עצמו בהן, והוא שביעי לקיים את השם הקדוש במקומו, ועל פן כתוב ובשמו תשבע. ומי שגשבע שבועה לחנם ולשקר, גורם לאותו מקום שלא יתקיים במקומו.

שבועה לקיים מצות רבנו - זוהי שבועת אמת, כשאותו יצר הרע

ובשעתא דאומין בני נשא על קשוט, בקיומא דקשוט, ההוא צרורא סלקא, ומקבלא ההוא אומאה, ואהדר ואתקיים על תהומא, ועלמא אתקיים, וההוא אומאה דקשוט קיים עלמא.

ובשעתא דאומו בני נשא אומאה לשקרא, ההוא צרורא סלקא לקבלא לה לה היא אומאה, פיון דחזי דאיהו דשקרא. פדין ההוא צרורא דהוה סליק, תב לאחורא, ומיין אזלין ושטין, ואתון דההוא צרורא, פרחן גו תהומי, ואתבדרן, וכעאן מיא לסלקא לחפיא עלמא, ולאהדרא ליה כמלקדמין.

עד דזמין (נ"א דרמיו) קדשא בריך הוא, לחד ממנא, יעזריא"ל, די ממנא על שבעין מפתחין, ברזא דשמא קדישא, ועאל לגביה דההוא צרורא, וחקיק ביה אתון כמלקדמין, וכדין אתקיים עלמא, ואהדרו מיין לדוכתייהו. (נ"א דההוא צרורא ורגיש להו לאתון דשמא קדישא וחקיק להו כמלקדמין ואתדרו מיין לדוכתייהו וכדין אתקיים עלמא) ועל דא כתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רעיא מהימנא

פקודא י"ב, לאומאה בשמיה בארע קשוט. ומאן דאומי שבועה, הוא כליל גרמיה, באינון ז' דרגין עלאין, דשמא דקודשא בריך הוא אתכליל בהו. והא שיטא אינון. ההוא בר נש דאומי אומאה דקשוט על פי בית דין, כליל גרמיה בהו, והוא שביעאה, לקיימא שמא קדישא בדוכתיה. ועל דא פתיב, (דברים ו) ובשמו תשבע. ומאן דאומי אומאה למגנא ולשקרא, גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה.

אומאה לקיימא פקודא דמאריה, דא איהו שבועה דקשוט, פד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש,

מקטרג לאדם ומפתה אותו לעבר על מצות רבנו. זוהי שבועה שהקדוש ברוך הוא משתבח בו, וצריך לאדם להשבע ברבנו על זה, והוא שכחו, והקדוש ברוך הוא משתבח בו, כמו בעז, שפיתוב חי ה' שכבי עד הבקר. שהרי יצר הרע היה מקטרג לו, ונשבע על זה.

גדר הוא למעלה, והם חיי המלך, סוד של רמ"ח איברים ושנים עשר קשרים כחשבון ונג"ר. ועל זה חמור משבועה. חיי המלך אלה, שנותן חיים לכל האיברים הללו, ונקראים כף בשביל אותם חיים, ואותם חיים יורדים ממעלה למטה, לאותו מקור החיים, ומאותו מקור יורדים למטה לכל אותם איברים.

שבועה לקים דרגה שלמטה, סוד השם הקדוש. וזה נקרא מלך עצמו, של רוח עליונה וגוף שלו, לשרות בתוכו ולדור בו כמו הרוח ששורה בתוך הגוף, ועל זה נקרא מלך עצמו, שרוח עליונה השתוקקת שלה לשרות בתוכו עצמו של ההוא הנסתר למעלה. ומשום כף מי שנשבע באמת, הוא מקים את אותו מקום, וכשעומד המקום הזה מקים, מקים את כל העולם. הנדר שורה על הכל, על מצוה, ועל רשות שלא כף בשבועה, וכף פרושה החברים.

זהר:

זכור את יום השבת לקדשו, זהו סוד של הברית הקדוש. ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל, כמו זה שבת היא כלל של התורה, וכל סודות התורה תלויים בה.

שבת פאלו שמר את כל התורה. מי ששומר שבת פאלו שמר את כל התורה.

ומפתה ליה למעבר על פקודא דמאריה. דא איהו אומא דמאריה אשתבח ביה, ואצטריך ליה לבר נש לאומא דמאריה על דא, ואיהו שבחא דיליה. וקודשא בריך הוא משתבח ביה. כגון בועז, דכתיב, (רות ג) חי יי' שכבי עד הבקר. דהא יצר הרע הוה מקטרג ליה, ואומי על דא.

גדר איהו לעילא, ואינון חיי מלכא, רזא דרמ"ח שייפין, ותרסר קטירין, כחושבן ונג"ר. ועל דא חמיר משבועה. חיי דמלכא אלין, דיהיב חיינ לכל אלין שייפין, ואקרון הכי בגין אינון חיינ, ואינון חיינ נחתין מעילא לתתא. לשהוא מקורא דחיינ. ומשהוא מקורא נחתין לתתא, לכל אינון שייפין.

שבועה לקיימא דרגא דלתתא, רזא דשמא קדישא. ודא אקרי מלך עצמו, דרוחא עלאה וגופא דיליה, למשרי בגויה, ולדריירא ביה, ברוחא דשארין גו גופא. ועל דא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה תאיבה דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר לעילא. ובגין כף, מאן דאומי בקשוט, הוא מקיים לההוא אתר, וכד קאי האי אתר מקויים, מקיים כל עלמא. גדר שריא על פלא, על מצוה, ועל רשותא דלאו הכי בשבועה, והכי אוקמוה חברייא.

(ע"כ רעיא מהימנא). (דף צ"ב ע"א)

זהר:

זכור את יום השבת לקדשו. (שמות כ) דא איהו רזא דברית קדישא. ובגין דבהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפי גופא, ואיהו כלל פלא. כגוונא דא, שבת איהו פלא דאורייתא, וכל רזין דאורייתא ביה תליין, וקיומא דשבת, כקיומא דכל אורייתא, מאן דנטיר שבת, פאילו נטיר אורייתא פלא.

רעיא מהימנא

פקודא כ"ד, למחוי דכיר יום השבת, כמה דאת אמר וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה. מי ששומר שבת פאלו שמר את כל התורה.

רעיא מהימנא

מצוה כ"ד - להיות זוכר את יום השבת, כמו שנאמר זכור את יום השבת לקדשו. סוד של שבת,

הרי בארנו בכל אותם מקומות, יום זכרון של מנוחה של העולם, והוא כלל של התורה. ומי ששומר שבת פאלו שומר כל התורה. והרי נתבאר, זכרון של שבת לקדש אותה בכל מיני קדושים. מי שמזכיר את המלך, צריך לברך אותו. מי שמזכיר שבת, צריך לברך אותה, והרי נתבאר.

זכור הוא לזכר. שמור הוא לנקבה. (וזה בלי פרה) יום שבת הסוד של כל האמונה, שתלויה מהראש העליון עד סוף כל הדרגות, שבת היא הכל.

שרש דרגות הן, וכלן נקראות שבת. שבת עליונה. שבת של היום. שבת של הלילה.

השלמה מזה שמות (סימן ח)

בסוד של שמור, דבור, לילה. זו היא תורת ה', תורה שבעל פה. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו', והרי התעוררו על תורה שבעל פה, שאלו תורה שבכתב הרי כתוב, (דברים לא) ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר. לקח את ספר התורה הזה. וזה הלויים ראויים לכך, לזה שאחזו בשמש. והמלך שבא ממנו - משה, האיר להם לישראל ארבעים שנים שמש ביום, ותורת ה' - זה ערב שבת בסוד אחד וכו': וכל אחת, והכל נקרא שבת. וכל אחת כשהיא שולטת, לוקחת את חברותיה ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלה. וכשזה בא לעולם, כלם באים ומזמנים עמו. כשבא הלילה, מזמין עמו שבת של היום, ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו. כיון שזה בא, שבת העליונה נמשכת עליה, וכלם גנוזים בהיכל של הלילה, ומשום כך סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).

זכור את יום השבת לקדשו. רזא דשבת, היא אוקימנא בכל אינון דוכתי, יומא דוכרנא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא. ומאן דנטיר שבת, כאילו נטיר אורייתא פלא. והא אתמר, דוכרנא דשבת, לקדשא ליה בכל זיני קדושינן. מאן דאדפר למלפא, אצטריך לברכא ליה, מאן דאדפר שבת, צריך לקדשא ליה והא אתמר.

זכור לזכורא איהו. שמור איהו לנוקבא. (ודא בלא פרויא) יום שבת, רזא דכל מהימנותא, דתליא מרישא עלאה, עד סופא דכל דרגין, שבת איהו כלא.

תלת דרגין אינון, וכלהו אקרון שבת. שבת עלאה. שבת דיומא. שבת דליליא.

השלמה מזה שמות (סימן ח)

ברזא דשמור דבור לילה. דהא היא תורת ה', תורה שבעל פה. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו' והא אתערו על תורה שבעל פה, דאילו תורה שבכתב הא כתיב (דברים ל"א) ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית יי לאמר לקח את ספר התורה הזה, ודא ללויאי אתחזי להאי. להאי דאחיד בשמשא. ומלפא דאתייה מניה, משה. נהיר לון לישראל ארבעין שנין שמשא ביומא, ותורת ה' דא מעלי דשבתא ברזא חדא וכו':

(עד כאן מזה שמות).

ובלחהו חד ואקרי כלא שבת. וכל חד, בד איהו שלטא, נטיל לחברוי, וזמין לון בהדיה, בההוא שולטנו דיליה. וכד האי אתי לעלמא, פלהו אתיין וזמינין בהדיה.

בד אתי ליליא, זמין בהדיה לשבת דיממא, וזמין ליה בהיכליה, ואתטמר בהדיה. כיון דהאי אתיא, שבת עלאה אתמשך עליה, וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס"א כדביממא).

כשכא היום, מזמין עמו את שתי האחרות הללו - דרגה עליונה ודרגה תחתונה, זו שמאירה לה וזו שנאורה ממנה, וכלן פאחת נקראות שבת, ושלטות ביום שבת. ושלש הדרגות הללו הן כלל וסוד של כל התורה, תורה שבכתב, נביאים וכתובים. מי ששומר שבת, שומר את כל התורה.

שתי מרגליות הן, וחד אחד עמן בתוכן שעומד בין זו ובין זו. המרגלית העליונה אין בה גון, ואין בה מראה בהתגלות.

המרגלית הזו, כשמתחילה להתגלות, מאירות שבע אותיות חקוקות בולטות ונוצצות, ובוקעות בקעים והיכלות ומאירים כל אחד ואחד, ואותן שבע האותיות הן שני שמות חקוקים באותה המרגלית, וביום השבת נוצצים ומאירים, ופותחים פתחים ויוצאים ושלטים. ואותם אהי"ה יה"ו, מתנוצצות האותיות, ובאותיות שלהן נכנסות זו בזו ומאירות זו בזו.

וכשנכנסות זו בזו, הן מאירות זו מתוך זו בשני גונים. גון אחד לבן וגון אחד אדום. ומאותם שני גונים נעשים שני שמות אחרים, עד שעולות האותיות לשבעה שמות.

א' יצא ונוצץ, ונכנס באות ו', ומאירים שניהם בשני גונים. ואותם שני שמות, אחד נקרא יה"ה, ואחד נקרא א"ל, ומאירים כאחד. ה' יוצאת ונוצצת, ונכנסת באות ה', ומאירות שניהם בשני גונים, ואותם שני שמות, אחד נקרא

יהוה, סוד של אלהים, ואחד נקרא אלהים, ומאירים כאחד. ו' נכנסת ב', ומאירות פאחת, ונכנסות זו בזו ומאירות שתייהן, חקיקות חקיקות פאחת, והן זוקפות ראש, מאירות ונוצצות, הענפים עולים מן הצד הזה ומן הצד הזה, והם אחד עשר ענפים.

כד אתי ומא, זמין בהדיה לתרין אלין אתרנין, דרגא עלאה ודרגא תתאה, דא דאנהיר ליה, ודא דאתנהיר מניה. וכלא פחדא אקרי שבת, ושלטין ביומא דשבת. ואלין תלת דרגין, אינון כללא ורזא דכל אורייתא, תורה שבכתב, נביאים וכתובים. מאן דנטיר שבת, נטיר אורייתא כלא.

תרין מרגלן אינון, וחד סיכתא בהדיניהו, בגווייהו, דקאים בין האי ובין האי. מרגלא עלאה לית ביה גוון, לית בה חיזו באתגלויא.

האי מרגלא, כד שארי לאתגלויא, נהרין, ז' אתוון גליפין, בלטין ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין, ונהרין כל חד וחד. ואינון ז' אתוון, אינון תרין שמהן מחקקין בהווא מרגלא. וביומא דשבת, נצצין ונהרין, ופתחין פתחין, ונפקי ושלטי. ואינון אהי"ה יה"ו, מתנצצי אתוון, ובנצצו דלהון, עאלין דא פדא, ונהרין דא פדא.

וכד עאלין דא פדא, נהרין דא מגו דא, בתרין גוונין. חד גוון תוור, וחד גוון סומק. ומאינון תרין גוונין, אתעבידו תרין שמהן אתרנין, עד דסלקין אתוון לשבע שמהן.

א' נפיק ונצץ, ועאל פאת ו', ונהרין תרווייהו, בתרין גוונין, ואינון תרין שמהן, חד אקרי יה"ה, וחד אקרי א"ל, ונהרין פחדא. ה' נפיק ונצץ, ועאל פאת ה' ונהרין תרווייהו, בתרין גוונין, ואינון תרין שמהן, חד אקרי יהוה וזא דאלהים. וחד אקרי אלהים. ונהרין פחדא. י' עאל ב', ונהרין ונצצין פחדא, ועאלו דא פדא, ונהרין תרווייהו, גליפין מחקקן פחדא, ואינון זקפן רישא, נהרין מנצצין ענפין סלקין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ואינון חד סרי ענפין.

ושתי האותיות הללו שמאירות, מתחבקות זו בזו, הן יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ, בסוד של שלש עשרה מדות הרחמים. ושתי האותיות הללו, כשהן נכנסות זו בזו וכשמחבקות זו בזו, (וכשנדבקות זו בזו) זוקפות ראשן ומאירות ונוצצות על הכל באותם אחד עשר הענפים שיוצאים בכל צד.

ה' שושפארה, היא עולה בשם אחד להתחבר עם, והיא אדני. וכל השמות הללו בולטים ונוצצים ויוצאים ושולטים ביום הזה, כיון שאלה שולטים, יוצאת אותה המרגלית העליונה בולטת נוצצת, ומתוף ההתנוצצות שלה לא נראה בה גון.

כשיוצאת, מכה בשמות הללו. שם אחד מהם אדני, שהוא שביעי, מתעטר ונכנס למרגלית הפתוחה, ומתישב שם אחר פתחיו, והוא י"ה. ומקפת בו אותה המרגלית העליונה, ומתעטרת אותה ההתנוצצות שנוצצת בשם הזה.

אחר שהתכנסה בשמות הללו, יוצאים מהם שבעים ענפים לכל צד, ומתחברים פלם כאחד, ונעשית מרפכה וכסא אחד לאותה המרגלית העליונה, ושולטת בעטרותיה, מלף בכסא ביום הזה, והכל שמחים. כיון שכלם שמחים, יושב המלף על הכסא, ועולה בשבעים ענפים הכסא, כמו שאמרנו.

ואותן שתי האותיות עולות ויורדות, ומאירות ומתעטרות כ"ב אותיות (כ"ב אותיות), פלל של התורה, מכות בשתי האותיות הראשונות ועולות לאחד בששה שבטים אחרים, ואלה הם שנים עשר שבטי ישראל העליון.

עוד, שתי האותיות הללו (ראשונות עולות) עולות ויורדות ומכות בשתי אותיות של סוף כ"ב האותיות.

ואלין תרין אתון דנהרן, מתחבקן דא בדא, אינון יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ, ברזא דתליסר מכילן דרחמי. ואלין תרין אתון, בד עאלין דא בדא, וכד מתחבקן דא בדא, (וכד מתחבקו דא בדא) זקפין רישא, ונהרן ומנצצן על פלא, באינון חד סרי ענפין, דנפקין בכל (ד) צ"ב ע"ב) סטר.

ה' דאשתאר, איהי סלקא בשמא חד, לאתחברא בהדיהו, ואיהי אדני. וכל אלין שמקן, בלטיז ונצצין ונפקי ושלטי בהאי יומא. כיון דאלין שלטי, נפק ההוא מרגלא עלאה, בלטה מנצצא. ומגו נציצו דילה, לא אתחזי בה גון.

כד נפקא, בטש באלין שמקן, חד שמא מנייהו אדני, דאיהו שביעאה, מתעטרא ועאל במרגלא תתאה, ואתיישב שמא אחרא תחתיה, ואיהו י"ה. ואסתתר ההוא מרגלא עלאה ביה, ומתעטרא ההוא נציצו דנציען, בהאי שמא.

לבתר דכניש (נ"א דמש) בהני שמקן, נפקין מנייהו שבעים ענפין לכל סטר, ומתחברן פלהו כחדא, ואתעביד רתיכא וכרסניא חדא, לההוא מרגלא עלאה, ושלטה בעטרוי, מלפא בכרסניא, ביומא דא, וחדי כלא. כיון דחדי כלא, יתיב מלפא על כרסניא, וסליק בשבעין ענפין כרסניא, פדקאמרן.

ואינון תרין אתון, סלקין ונחתין, ונהרין ומתעטרין אתון כ"ב, (ס"א כ"ב אתון) פללא דאורייתא. בטשי בתרי אתון קדמאי, וסלקי לחד, בשית שבטין, ולחד בשית שבטין אחרנין. ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עלאה.

תו, אלין תרין אתון, (נ"א נרמאי סלקין) סלקין ונחתין, ובטשי בתרין אתון, דסופא דכ"ב אתון. וסלקי,

הראשונות ועולות לאחד בששה שבטים, ולאחד בששה שבטים אחרים, ואלה הם שנים עשר שבטי ישראל העליון.

חד בַּחֲמֵשׁ דְּרָגִין, וְחַד בַּחֲמֵשׁ דְּרָגִין. וְאֵלֶּיךָ עֶשֶׂר אַמְרִין
 (ס"א לַשְּׂכֵלָא) לְאֶכְלָא לְכ"ב אַתְוֹן, י"ב שְׁבֻטִין בְּתֵרִין
 אַתְוֹן, (ס"א גְּדָמָא) כָּלְלָא דְאֹרִייתָא וְעֶשֶׂר אַמְרִין דְּתֵרִין
 אַתְוֹן דְּסוּפָא, הָא כ"ב אַתְוֹן, דְּסוּפָא דְאֹרִייתָא. וְרָזָא
 דָא, גְּרִית מְרַגְלָא עֲלָא, בְּהוּא כְּרִסְיָא דְע"ב, וְנִהְרִין
 כ"ב אַתְוֹן.

מְרַגְלָא תַמְאָה, בְּשַׁעֲתָא דִּיתִיב מְרַגְלָא עֲלָא בְּהוּא
 כּוֹרְסִיָא דְע"ב, וְנִהְרִין כ"ב אַתְוֹן. כְּדִין הוּא
 מְרַגְלָא תַמְאָה דְהוּא בְּחֶשׁוּכָא, מְסַתְּפַל בְּהוּא נְהִירו,
 בְּחֵילָא דְתוּקְפָא דְאינון אַתְוֹן, דְאֶתְרָשִׁים בְּהוּן, דְאֶקְרוּן
 אֲדָנִי, וְכִדִּין אֶתְנַהִיר וְסָלִיק הוּא נְהוּרָא, וְנָטִיל כָּל אֵינון
 כ"ב אַתְוֹן עֲלָאין, וְשָׂאִיב לֹון הוּא מְרַגְלָא בְּגוּיָה,
 וְנִהִיר נְהִירו דְנִצְיִין לְע"ב עֵיבָר.

כִּינֹן דְהָא מְרַגְלָא, נִצְיִין וְשָׂאִיב לְאינון אַתְוֹן בְּהֵדָה,
 כְּדִין מְרַגְלָא עֲלָא אֶתְמַשֵּׁף בְּהֵדִיָּהוּ, וְאֶתְדַבֵּק
 מְרַגְלָא בְּמְרַגְלָא, וְהוּי כְּלָא חַד. וְדָא אִיהוּ רְזָא חַדָּא
 דְתוּשְׁבַתָּא, וְהָא אֹקִימָנָא.

אַתְוֹן, כִּד נִצְיִין מְהָאִי סְטָרָא, וּמְהָאִי סְטָרָא, דָא אִיהוּ
 סִיכְתָּא דִי בְּגוּוּיָהוּ, כִּינֹן מְרַגְלָא לְמְרַגְלָא, כְּדִין
 אֶתְעֵבִידוּ רְזָא דְשָׂמָא קְדִישָׁא דְמ"ב אַתְוֹן. בְּכָלָא רְזָא
 דְשָׂמָא קְדִישָׁא דְע"ב אַתְוֹן, דְרִתִּיכָא עֲלָא, וְכָלָא, הָאִי
 וְהָאִי, אֶתְקִרִי שְׁבַת, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְשְׁבַת. (ע"ב רֵעִיא
 מִהִימָנָא).

זְבוּר רְזָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, רְזָא דְדְכוּרָא דְנָקִיט
 כָּל שְׂיִיפֵי דְעֵלְמָא עֲלָא. אֶת יוֹם
 הַשְּׁבַת, לְאַסְגָּאָה מְעֵלִי שְׁבַתָּא, דְאִיהוּ לִילָה,
 וְדָא אִיהוּ אֶת. לְקַדְשׁוּ, דְאַצְטְרִיךְ קְדוּשָׁה מְגוּ
 עֲמָא קְדִישָׁא, וְלֵאֲתַעֲטָרָא כְּהוּ כְּדָקָא חֲזִי.
 זְבוּר, אֶתְר דִּלִּית לִיה שְׁכָחָה, וְלֹא קִיִּמָּא בִיה
 שְׁכָחָה דְהָא לִית שְׁכָחָה בְּאֶתְר דְּבְרִית

וְעוֹלוֹת אַחַת בַּחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת,
 וְאַחַת בַּחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת. וְעֶשֶׂר
 הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ (לְתַקּוּ) לְכָלֵל לְכ"ב
 אוֹתִיּוֹת. י"ב שְׁבֻטִים בְּשְׁתֵּי
 אוֹתִיּוֹת (רַאשׁוֹנוֹת), כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה
 וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
 שֶׁבְּסוּף - הָרִי כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל
 סוּף הַתּוֹרָה. וְסוּד זֶה יוֹרֶשֶׁת
 הַמְּרַגְלִית הַעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתוֹ כִּסָּא
 שֶׁל ע"ב, וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת.
 הַמְּרַגְלִית הַתַּחְתּוֹנָה, בְּשַׁעֲה
 שִׁישׁוּבָת הַמְּרַגְלִית הַעֲלִיּוֹנָה
 בְּאוֹתוֹ הַכִּסָּא שֶׁל ע"ב וּמְאִירוֹת
 כ"ב אוֹתִיּוֹת, אִזּוֹ אוֹתָהּ הַמְּרַגְלִית
 הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּחֶשֶׁכָה
 מְסַתְּפֶלֶת בְּאוֹתוֹ הָאוֹר, בְּכַח שֶׁל
 תַּקְף שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְשְׁמָה
 כְּהֵן, שֶׁנִּקְרְאוּ אֲדָנִי, וְאִזּוֹ מְאִיר
 וְעוֹלָה אוֹתוֹ הָאוֹר, וְנוֹטֵל כָּל אוֹתָן
 כ"ב אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְשׂוֹאֶבֶת
 אוֹתָן אוֹתָהּ הַמְּרַגְלִית לְתוֹכָהּ,
 וּמְאִיר אוֹר שֶׁנּוֹצֵץ לְע"ב עֲבָרִים.
 כִּינֹן שֶׁהַמְּרַגְלִית הַזֹּאת נּוֹצֵצַת
 וְשׂוֹאֶבֶת אֶת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת עִמָּה,
 אִזּוֹ הַמְּרַגְלִית הַעֲלִיּוֹנָה נִמְשָׁכַת
 עִמָּם, וְנִדְבַקַת מְרַגְלִית בְּמְרַגְלִית,
 וְנִהְיָה הַכָּל אַחַד. וְזֶהוּ סוּד אַחַד
 שֶׁל הַתְּשׁוּבָתָה, וְהָרִי בְּאַרְנו.

בְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת נּוֹצֵצוֹת מִהֲצַד הַזֶּה
 וּמִהֲצַד הַזֶּה, זֶהוּ הֵיטֵד שְׂפִינֵיהֶם,
 כִּינֹן מְרַגְלִית לְמְרַגְלִית, אִזּוֹ נַעֲשׂוֹת
 סוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל מ"ב
 אוֹתִיּוֹת. וּבְכָל הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל
 הַמְּרַפְכָּה הַעֲלִיּוֹנָה, וְהַפֵּל - זֶה וְזֶה
 - נִקְרָאת שְׁבַת, וְזֶהוּ סוּד הַשְּׁבַת.

(ע"ב רֵעִיא מִהִימָנָא)

זְבוּר - הוּא סוּד שֶׁל זָכָר, סוּד שֶׁל
 הַזָּכָר שֶׁלּוֹקַח אֶת כָּל אֵיבָרֵי
 הָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן. אֶת יוֹם הַשְּׁבַת -
 לְרַבּוֹת עֲרַב שְׁבַת, שֶׁהוּא לִילָה.
 וְזֶהוּ אֶת. לְקַדְשׁוּ - שֶׁצְרִיךְ קְדֻשָׁה מִתּוֹךְ הָעַם הַקְּדוֹשׁ, וְלֵהֲתַעֲטֵר בְּהֶם כְּרָאוּי.
 זְבוּר - מְקוֹם שְׂאִין בּוֹ שְׁכָחָה וְלֹא עוֹמְדָת בּוֹ שְׁכָחָה, שֶׁהָרִי אֵינן שְׁכָחָה בְּמְקוֹם שֶׁל הַבְּרִית הַעֲלִיּוֹן,

וְכָל שֶׁכַּח לְמַעְלָה. וְלִמְטָה יֵשׁ שְׂכָחָה, מְקוֹם שֶׁצָּרִיף לְהַזְכִּיר, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קט) יִזְכֵּר עוֹן אֲבֹתָיו וְגו'. וְיֵשׁ שֵׁם מְמַנֵּם שֶׁמִּזְכִּירִים זְכוּת הָאָדָם וְחֻטְאָיו. וְאִין שְׂכָחָה לְפָנֵי הַפֶּסֶס הַקְּדוֹשׁ מַה שֶּׁהוּא לְפָנָיו. וּמַה הוּא לְפָנָיו? זְכוּר. וְכָל שֶׁכַּח לְמַעְלָה. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל זְכָר, וְשֵׁם נִחְקַק סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יֵה"ו. וְלִמְטָה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ. וּבִמָּה הַתְקַדֵּשׁ? בְּזְכוּר, שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ נוֹטֵל כָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה כִּשְׁמַתְעֻטְרִים עָרֵב שֶׁבֶת עַל הָעֵם הַקְּדוֹשׁ כְּרֹאֵי בַתְּפִלוֹת וּבִבְקָשׁוֹת וּבִסְדוּר שֶׁל שְׂמֻחָה.

וְאִם תֹּאמַר, זְכוּר לֹא צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ, שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ יוֹצֵאִים שֶׁל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם - לֹא כֵּף! שֶׁהָרִי זֶה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, וְזֶה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ בְּלַיְלָה, וְכָל הַקְּדוּשִׁים נוֹטְלִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל אַחַר כֵּף, וּמִתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשׁוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּבְדֵּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, בְּכָל מִינֵי כְבוֹד, לְשִׂמְחָה בְּמַעֲשֵׂים כְּשֵׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כג) גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק. וְזֶהוּ כְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

רוּעָה נֶאֱמָן (רעיא מהימנא)

כִּבְדֵּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. כִּבְדוּהוּ בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהֵינּוּ בְּנִפְי מַצְוָה, כִּבְדֵּר אֶת ה' מֵהוֹנָף, זֶה תוֹרָה וּמַצְוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְּשִׂמְחָה וְגו'. שְׂאִין אָדָם עֲנִי אֶלֶא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת. נוֹדַע, אַחַר שֶׁבְּאֵרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין עֲנִי אֶלֶא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, שֶׁעֲשָׂרוּ שֶׁל אָדָם תּוֹרָה וּמַצְוֹת, וּמִשּׁוּם כֵּף כִּבְדֵּר אֶת אֲבִיךָ מֵהוֹנָף,

עֲלָאָה, וְכָל שֶׁכַּח לְעֵילָא. וְלִתְתָא, אֵית שְׂכָחָה, אַתְר דְּאַצְטְרִיף לְאַדְכָּרָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) יִזְכֵּר עוֹן אֲבֹתָיו וְגו'. וְאֵית תַּמָּן מְמַנֵּן, דְּאַדְכָּרֵן זְכִינֵן דְּבַר נֶשׁ, וְחֻבּוּי.

וְלִית שְׂכָחָה קָמִי כְּרִסְיָא קְדִישָׁא, מַה דְּאִיהוּ קָמִיָּה. וּמֵאֵן אִיהוּ קָמִיָּה. זְכוּר. וְכָל שֶׁכַּח לְעֵילָא. בְּגִין דְּכֹלֶא רָזָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, וְתַמָּן אֲתַגְלִיף רָזָא דְשְׂמָא קְדִישָׁא יֵה"ו. וְלִתְתָא, אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשָׁא, וּבִמָּה אֲתַקְדֵּשׁ. בְּזְכוּר, דְּהָא מְנִיָּה נְטִיל כָּל קְדוּשָׁן וְכָל בְּרַפְאָן. וְדָא, כִּדְקָא יְאוּת, בְּצִלוֹתֵין וּבְכַעוֹתֵין, וּבְסִדוּרָא דְחֻדוּהָ.

וְאִי תִימָא, זְכוּר, לֹא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשָׁא, דְּהָא מְנִיָּה נְפִקִין כָּל קְדוּשֵׁין דְּעֵלְמָא. לֹאוּ הֵכִי. דְּהָא דָּא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשָׁא בַיְמָמָא, וְדָא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשָׁא בְּלַיְלָא, וְכָל קְדוּשֵׁין נְטִלִין לוֹן יִשְׂרָאֵל לְבִתְרָא, וְאַתְקַדֵּשׁ בְּקְדוּשֵׁי דְקוּדֵשָׁא בְּרִיף הוּא. (דף צ"ג ע"א).

כִּבְדֵּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, (שמות כ) בְּכָל זִמְנֵי יָקָר, לְמַחְדֵי לוֹן בְּעוֹבְדֵי דְכְשָׂרָאן, כְּמָה דְאַתְ אִמְר (משלי כג) גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק, וְדָא אִיהוּ יָקָרָא דְאַבּוּי וְדְאַמִּיָּה.

רעיא מהימנא

כִּבְדֵּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. כִּבְדוּהוּ בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהֵינּוּ בְּנִפְי מַצְוָה, (משלי ג) כִּבְדֵּר אֶת ה' מֵהוֹנָף, דָּא תוֹרָה וּמַצְוֹת. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְּשִׂמְחָה וְגו'. דְּעֲנִי לֹאוּ אִיהוּ בַר נֶשׁ, אֶלֶא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, אֲשֶׁתְמוּדַע, דְּבִתְרָא דְאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מַתְנִיתִין אֵין עֲנִי אֶלֶא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, דְּעֵתְרָא דְבַר נֶשׁ אוֹרִייתָא וּמַצְוֹת.

וּבְגִין דָּא, כִּבְדֵּר אֶת יי' מֵהוֹנָף, וְלֹא תִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרִייתָא, כְּדִי לְהַתְגַּדֵּל בָּהּ. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ

ואל תשתדל בתורה כדי להתגדל בה, כמו שבארנו החברים, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לי אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי.

כפד את ה' מהונך, כבן שחיב בכבוד אביו ואמו.

משום שהוא משתף משתי טפות שמהן נוצר האדם. מהטפה של אביו לבן העינים, ועצמות ואיברים. ומטפה של אמו השחר שבעין, ושער ועור וכשר. ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.

שאדם חיב ללמד בנו תורה, שפיתוב (דברים ו) ושננתם לבניך. ואם לא למד אותו תורה ומצוות, כאלו עשה לו פסל, ומשום כך לא תעשה לה פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אביו ואמו וגזל ממנו פמה ברכות. שהואיל והוא עם הארץ, הוא חשוד על הכל, ואפלו על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה. שמי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו ולא יודע לברך, חושדים אותו שהוא עובד

עבודה זרה. (ע"כ רע"א מהימנא)

כפד את אביו, כמו שנאמר כפד את ה' מהונך. מהונך - ממנו. מהונך - מחנך. בשמחת הנגון לשמח הלב, שהרי זו שמחת הלב, כמו זה הנגון של כל העולם. מעשים כשרים של אותו בן משמח לב אביו ואמו. מהונך - ממנו. לכל מה שצריכים. כמו שהאדם מכפד את הקדוש ברוך הוא, כך צריך לכפד אב ואם, משום שיש להם שפופות אחת עם הקדוש ברוך הוא עליו. וכמו שצריך לפחד מהקדוש

ברוך הוא, כך צריך לירא מאביו ואמו ולכפדם כפדו. כפד את ה' מהונך, כבן שחיב בכבוד אביו ואמו.

משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

חברייא, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לי אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי.

בגין דאיהו משותף מתרין טפין, דמנהון נוצר בר נש. מטפה דאבוקה, תוורו דעינין, וגרמין ואברין. ומטפה דאמיה, שחור די בעינין, ושערא ומשכא ובשרא. ורביאו ליה באורייתא, ועובדין טבין.

דבר נש חיב ללמד בנו תורה, דכתיב, (דברים ו) ושננתם לבניך. ואי לא אוליה ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל, ובגין דא לא תעשה לה פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אביו ואמיה, וגזל ממנה פמה ברפאן. דהואיל ואיהו עם הארץ, חשוד איהו על כל, ואפילו על שפיכות דמים, וגילוי עריות, ועבודה זרה. דמאן דאיהו עם הארץ. ואזיל לאתר דלא אשתמודעין ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עובד עבודה זרה. (ע"כ רע"א מהימנא).

כפד את אביו פמה דאת אמר כפד את יי' מהונך. מהונך: ממנו. מהונך: מחנך. בחדוה דנגווא, למחדי לבא, דהא דא חדוה דלבא, פגוונא דא נגוונא דכל עלמא. עובדין דכשראן דההוא ברא, חדי לבא דאבוקה ודאמיה. מהונך, ממנו לכל מה דאצטריכו.

בגוונא דבר נש אוקיר לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה לאבא ולאמא, בגין דשופותא חדא אית לון בקודשא בריה הוא עליה. וכמה דאצטריה למדחל לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה למדחל לאבוקה ולאמיה, ולאוקיר לון פחדא, בכל זיני יקר.

רמען יאריכון ימיה, בגין דאית יומין לעילא, ררוף הוא, כך צריך לירא מאביו ואמו ולכפדם כפדו. כפד את ה' מהונך, כבן שחיב בכבוד אביו ואמו. משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

אותם ימים של אדם למעלה באותו העולם, וכלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא, ובהם נודעים חיי האדם.

על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך. הבטחה להנות באספקלריה המאירה, וסוד זה על האדמה, זו אספקלריה המאירה, באותם הימים העליונים שמאירים מתוך המעין של הכל.

מה שונה בשתי המצוות הללו של התורה שכתוב בהן למען יאריכון ימיה, בזה ובשלוש הקן? אלא שתי מצוות אלה פלן תלויות למעלה. אב ואם, סוד של זכור ושמור כאחד, ומשום כך כתוב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, שכתוב (שם כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו'. הסוד של עולם העליון שלא נתנה רשות להסתכל בו, וצריך לשלח מתוך שאלה והתבוננות בו.

ואת הבנים תקח לך, שכתוב (שם ד) כי שאל נא לימים ראשנים וגו' [ול] מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל למעלה מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך לשאל.

ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. לא כתוב למען איטיב לך, אלא למען ייטב לך. ולא כתוב יאריכון ימיה, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך - אותו המקום שמטיב לכל, והוא העולם הגנוז והנסתר. והארכת ימים - כמו שכתוב תקח לך, זהו ברשותו של האדם.

ואם יזדמן לו מעשה ויבון בו, צדיק הוא. ואף על גב שלא מכון בו, צדיק הוא, שעושה מצות אדונו. אבל לא נחשב כמי שעשה

דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא. ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא, וכלהו קיימין קמי קדשא בריהו הוא, ובהו אשתמודען חיי דבר נש.

על האדמה אשר יי' אלהיך נותן לך. אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא, ורזא דא על האדמה, דא אספקלריא דנהרא, באינון יומין עלאין, דנהרין מגו מבוועא דכלא.

מאי שנא, פאלין תרין פקודין דאורייתא, דכתיב בהו למען יאריכון ימיה, בדא, ובשלוש הקן. אלא תרין פקודין אלין, כלהו תליין לעילא. אבא ואמא, רזא דזכור ושמור פחדא. ובגיני כך פתיב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, דכתיב, (דברים כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו', רזא דעלמא עלאה, דלא אתיהיב ביה רשו לאסתכלא, ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה.

ואת הבנים תקח לך, דכתיב, (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל לעילא מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך למשאל.

ובדא פתיב, למען ייטב לך והארכת ימים, למען איטיב לך לא כתיב, אלא למען ייטב לך. ויאריכון ימיה לא כתיב, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך, ההוא אתר דאוטיב לכלא, ואיהו עלמא דסתיים וגניז. והארכת (דף צ"ג ע"ב) ימים, כמה דכתיב, תקח לך, פרשותא דבר נש איהו.

ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה, זכאה איהו. ואף על גב דלא מכוין ביה, זכאה

איהו, דעביד פקודא דמריה. אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא

רצונו לשמה, ויכוין בו ברצון של הסתכלות בכבוד רבנו, כמי שלא יודע לסבר סברא, שהרי ברצון תלוי הדבר לשמו. ובמעשה שלמטה לשמו, מתעלה המעשה למעלה ומתתקן פראוי. כמו זה במעשה של הגוף נתקן מעשה הנפש באותו הרצון, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה את הלב והרצון של האדם, ואפלו כף, אם אין שם רצון של הלב, שהוא עקר הכל, על זה התפלל דוד ואמר, (תהלים ז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. שהרי אין כל אדם חכם לשים רצון ולב לתקן הכל ויעשה מעשה של מצוה. על זה התפלל תפלה זו - ומעשה ידינו כוננה עלינו.

מה זה כוננה עלינו? כוננה והתקן תקינה למעלה פראוי. עלינו, אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון, אלא המעשה לבדו. מעשה ידינו כוננהו, למי? לאותה דרגה שצריך להתקן. כוננהו, את מי? בחבור אחד באבות, להיות מתקן בהם במעשה הזה פראוי. השלמה מההשמטות (סימן ט ז)

(נמצא בספר ישן)

גורסים בזה, מי שאחוז בתורה, סומכת אותו ומחזיקה אותו על ירכו שלא יטה לימין ולשמאל. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה לגלות להם סודות עליונים, עליהם פתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

ובא ראה, פאשר נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, רשם אותה בסוד השם הקדוש. אמר (שמות כ) אנכי ה' אלהיך - בסוד החסד שאברהם אחוז בה, וכנגדו מצוות עשה, וסוד זה הצווי

לשמה, ויכוין ביה, ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה, כמאן דלא ידע למסבר סברא, דהא ברעותא תליא מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה, אסתלק עובדא לעילא, ואתתקן פדקא יאות.

בגוונא דא, בעובדא דגופא, אתתקן עובדא דנפשא, בההוא רעותא. דהא קדשא בריך הוא בעי לבא, ורעותא דבר נש. ואפילו הכי, אי לא תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר, (תהלים ז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. דהא לית כל בר נש חפים, לשואה רעותא ולבא, לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה. על דא צלי צלותא דא, ומעשה ידינו כוננה עלינו.

מאי כוננה עלינו. כוננה, ואתקין תקינה לעילא כדקא יאות. עלינו, אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא, אלא עובדא בלחודוי. מעשה ידינו כוננהו. למאן. ליהוה דרגא דאצטריך לאתתקנא. כוננהו, בחבורא חדא באבהו, למהוי מתתקנא בהון, בהאי עובדא, פדקא יאות.

השלמה מההשמטות (סימן ט ז) נמצא בספר ישן)

גרסינן בזוהר, מאן דאחיד באורייתא, סמכא ליה ומחזיקה ליה על ירכוי, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. זפאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהב לון אורייתא לגלאה לון רזין עלאין. עלייהו כתיב (דברים ד) ואתם הדבקים בני' אלהיכם וגו'.

ותא חזי, פד יהיב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל רשים לה ברזא דשמא קדישא. אמר (שמות כ) אנכי יי אלהיך, ברזא דחסד אברהם אחיד בה, ולקבליה מצות עשה ורזא דא תפקידתא קמיינתא דפקיד קדשא בריך הוא לאברהם, מצות עשה

ורזא דא תפקידתא קמיינתא דפקיד קדשא בריך הוא לאברהם, מצות עשה

ראשון שצנה הקדוש ברוך הוא את אברהם, ומצות עשה היתה, שכתוב (בראשית יב) לך מארצה ומשום כך חשבון מצוות עשה רמ"ח, כחשבון אברהם.

לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' (שמות ב) - בסוד הגבורה שאחוז בה יצחק, שכל אלו אלהים אחרים ואלו השרים הממנים - מצדו יניקתם, וכן עשו וכל אלו הממנים שלו. שהרי יצחק אחוז במצות לא תעשה, והצווי הראשון שלו מצות לא תעשה היתה, שכתוב (בראשית כו) אל תרד מצרימה.

ומצות לא תעשה מצד של הדין באה, שהרי מענישים לו לכן אדם כאשר עובר עליה. ומשום כך חשבון מצוות לא תעשה בסוד שדרגה שלו בסוד של שס"ה, כנגד ימות החמה שמאיר מצד הגבורה. זהו שכתוב (שופטים ה) כצאת השמש בגברתו.

לא תשא - בסוד הגבורה, שתפארת שנקרא אמת, ונקרא בה יעקב שלם ויונק שני חלקים - מצוות עשה ומצוות לא תעשה. זהו שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם יושב אהלים. ועולה לכל החדדים - לרחמים ולדין, למצוות לא תעשה ולמצוות עשה. ונקרא שלם משום ששבועה משלם באה.

ועל זה בסוד של עשה ולא תעשה. וכמו שהיא לא תעשה כאשר היא לשקר, כך היא מצות עשה כאשר היא באמת, שכתוב (ירמיה ד) ונשבעת חי ה' באמת במשפט ובצדקה, וכתוב (דברים י) ובשמו תשבע.

זכור את יום השבת לקדשו (שמות ב) - בסוד הברית, שהוא יסוד שאחוז בו יוסף. ועל זה נקרא שבת, שהרי יוסף נקרא כל, שכל ענג ותפנוקים יוצא ממנה לקים העולמות כלם (בלם). ועל זה שבת - כללות (כלל) של עשה ולא תעשה, משום

הזה. דכתיב (בראשית י"ב) לך מארצה ובגין כך חשבון מצות עשה רמ"ח כחשבון אברהם.

לא יהיה לך אלהים אחרים וגו'. (שמות ד) ברזא דגבורה דאחיד בה יצחק, דכל אינון אלהים אחרים ואינון סרכין ממנן מסטריה ינקין, וכן עשו וכל אינון ממנן דיליה. דהא יצחק במצות לא תעשה אחיד. ותפקידתא קמיינתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב (בראשית כ"ו) אל תרד מצרימה.

ומצות לא תעשה מסטרא דדינא קא אתי, דהא מענישין ליה לפר נש פד עבר עלה. ובגין כך חשבון מצות לא תעשה ברזא דדרגא דיליה ברזא דשס"ה לקבל יומין דשמשא דנהיר מסטרא דגבורה. הדא הוא דכתיב (שופטים ה) כצאת השמש בגבורתו.

לא תשא ברזא דגבור"ה, דתפארת דאקרי אמת ואיקרי בה יעקב שלימא ויניק תרין חולקין, מצות עשה ומצות לא תעשה. הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ה) ויעקב איש תם יושב אהלים. ועאל לכל סטרין לרחמי ולדינא, למצות לא תעשה ולמצות עשה. ואיקרי שלים בגין דשבועה משלמא אתיאי.

ועל דא ברזא דעשה ולא תעשה. וכמה דאיהי לא תעשה כד איהי לשקרא הכי איהי מצות עשה כד איהי באמת. דכתיב (ירמיה ד) ונשבעת חי יי באמת במשפט ובצדקה וכתוב (דברים י) ובשמו תשבע.

זכור את יום השבת לקדשו, (שמות ב) ברזא דברית, דהוא יסוד דאחיד ביה יוסף.

ועל דא אקרי שבת, דהא יוסף כל אקרי, שבת נמי כ"ל דכל ענוגא ותפנוקא נפיק מגיה

שאחוז בו יוסף. ועל זה נקרא שבת, שהרי יוסף נקרא כל, שכל ענג ותפנוקים יוצא ממנה לקים העולמות כלם (בלם). ועל זה שבת - כללות (כלל) של עשה ולא תעשה, משום

שְׂיוֹסֵף גַּם כֵּן בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים.

בא וְרָאָה, בַּעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתוּב, (דברים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם. כֹּאֵן מִלְּמַדְתָּ אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוּד עֲלִינוֹן, שְׁהָרִי הַצַּדִּיק הַהוּא שְׁנִמְכָּר חַי לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם וְחָלְלוּ (וְרָא) אוֹתוֹ, לְעַמְתּוֹ הוּא זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֶּף אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּכֻשָּׁה מִכֶּם הָיוּ זוֹכְרִים הַצַּדִּיק הַהוּא שְׁנִמְכָּר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֲטָא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד בְּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר הַחֲטָא הַהוּא שֶׁמְכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִתְכַפֵּר לָכֶם, שְׁהָרִי יוֹם הַשַּׁבָּת כְּנִגְדּוֹ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאֲמוּנָה. יוֹם רֵאשׁוֹן כְּנִגְדַּ אֲבָרָהֶם, הוּא שְׁפָתוֹב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹם שְׁנֵי כְּנִגְדַ יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כֶּף יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן הָעוֹלָם. יוֹם שְׁלִישִׁי כְּנִגְדַ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קוֹ אֲמָצְעִי, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמִּים.

יוֹם רְבִיעִי כְּנִגְדַ דָּוִד, שֶׁכְּתוּב בּוֹ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד. שְׁהָרִי כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָה, אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לָהּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, כֶּף גַּם דָּוִד כְּתוּב בּוֹ עֲנִי וְאֲבִיוֹן, וְאֵין חַיִּים אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לוֹ מִמִּיּוֹ שֶׁל אָדָם הַרְאשׁוֹן שֶׁבָּעִים שְׁנָה. יוֹם חֲמִישִׁי כְּנִגְדַ מִשָּׁה. יוֹם שְׁשִׁי כְּנִגְדַ אֶהְרֹן, וְאֵלוֹ שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מַעֲלָה הֵם שְׁרִמּוּזִים בְּפִסּוּק (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדִלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָח וְהַהוֹדָה כִּי לֹא יִתְּנוּן וְהֵם חֻלְקֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים. כ"ל,

לְקִיּוּמָא עֲלִמִין כְּלַהוֹן (כְּלַהוֹ). וְעַל דָּא שַׁבְּתָא כְּלָלָא (כְּלָל) דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, בְּגִין דִּיוֹסֵף נָמִי בּוֹכְרָא דְנִטִּיל תְּרִין חוֹלְקִין.

הא חֲזִי בְּדְבָרוֹת מִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתִיב (דברים ט"ו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, הֵכָא אוֹלִיף לֹון אוֹרִייתָא רְזָא עֲלָאָה. דְּהָא הַהוּא צַדִּיקָא דְאִזְדָּבְן חַיִּים לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם וְאֲחִילוֹ (דְּחֵלִי) לֵיה, לְקַבְּלִיה אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבְגִין כֶּף אָמַר לֹון קְדָשָא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַעוּ מִנְכוֹן הוּוּ דְכִרִין הַהוּא צַדִּיקָא דְאִזְדָּבְן עַל יְדֵיכֶוּ וְהוּוּ לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם, וּבַהֲהוּא חוּבָה אֲתַגְזֹר עֲלֵיכֶוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּכוֹ בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפֵּרָא הַהוּא חוּבָה דְזַבִּינְתוֹן לֵיה. נְטְרוּ יוֹמָא דַּשַּׁבְּתָא וַיִּשְׁתַּבֵּיך לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דַּשַּׁבְּתָא לְקַבְּלִיה אִיהוּ, כְּדִאוֹקִימְנָא בְּרְזָא דְמַהִימְנוּתָא.

יומא קְדָמָאָה לְקַבְּלִיה דְאֲבָרָהֶם, הַהוּא דְכְּתִיב (תהלים נ"ב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹמָא תְּנִינָא לְקַבְּלִיה דִּיצְחָק, וּבְגִין כֶּף יְתִיב קְדָשָא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן עֲלִמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְּלִיה דִּיעֲקֹב דְאִיהוּ קוֹ אֲמָצְעִי, וּבְגִין כֶּף כְּתִיב בֵּיה בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמִּים.

יומא רְבִיעָאָה לְקַבְּלִיה דְדָוִד, דְכְּתִיב בֵּיה (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד דְּהָא כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל לִית לָהּ נַהוּרָא מְדִילָהּ, אֲלֵא מֵה דְאֲתִייהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיק, הֵכִי נָמִי דָּוִד כְּתִיב בֵּיה עֲנִי וְאֲבִיוֹן, וְלִית חַיִּים אֲלֵא מֵה דְאֲתִייהִיב לֵיה מִיוֹמֵי דְאָדָם קְדָמָאָה שְׁבָעִין שְׁנִין. יוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקַבְּלִיה דְּמִשָּׁה. יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לְקַבְּלִיה דְאֶהְרֹן. וְאֵינוֹן שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דִּלְעִילָא אֵינוֹן דְרְמִיזִין בְּקִרְא (דברי הימים א כ"ט) לָךְ ה' הַגְּדִלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָח וְהַהוֹדָה כִּי לֹא יִתְּנוּן וְאֵינוֹן חוֹלְקֵיהוֹן דְצַדִּיקֵיָא.

בְּסוּד זֶה הִגְדַּלְהָ בְּסוּד שֶׁל
אֲבָרְהָם. הַגְּבוּרָה - בְּסוּד שֶׁל
יִצְחָק, וְהַתְּפָאֵרֶת - בְּסוּד שֶׁל
יַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ - חֵלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.
הַהוֹדָד - חֵלְקוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי כ"ל
- (כַּנְגֵד) כַּנְגֵדוֹ חֵלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף.
הַמְּמַלְכָה - חֵלְקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף
נִקְרָא שֶׁבֶת לְמַטֵּה, כַּנְגֵד צְדִיק חַי
הַעוֹלָמִים שֶׁנִּקְרָא שֶׁבֶת לְמַעְלָה,
וּמְשׁוּם כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה') עַל כֵּן
צוּף ה' אֶלְהִיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל
לְכַבֵּשׁ לְאַרְץ כְּנַעַן, הִקְיִפוּ אוֹתָהּ
שֵׁשׁ יָמִים, (פַּעַם) אַחַת בְּכָל יוֹם,
כַּנְגֵד אוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת שְׁעָלֵיהֶם
עוֹמְדֵי הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
שִׁבְעַת פְּעָמִים כַּנְגֵד יוֹם הַשֶּׁבֶת,
שֶׁהוּא כַּנְגֵד הַצְּדִיק שֶׁהוּא זֶן לָהֶם
וּמְקִיָּם אוֹתָם, שְׁכַתוּב (מְשָׁלֵי ט)
חֲצָבָה עַמּוּדֵיהָ שְׁבַעָה, וְכַתוּב (שֵׁם
י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם, הוּא יִסּוּד
וְעָקֵר שֶׁל כָּל אֱלוֹי הַצְּדִיקִים. וְאִם
לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, לֹא הָיוּ
יְכוֹלִים לְכַבֵּשׁ אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(דְּבָרִים ט) לֹא בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָךְ לְכַבֵּד
וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ
(שְׁמוֹת ב), בְּסוּד שֶׁל הַנְּצִיחַ שְׁאֲחֻז
בְּהַ מֹשֶׁה וּמִשְׁפִּיעַ לָהּ. שְׁהָרִי
מֹשֶׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, אִם לֹא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה
עַל יְדֵי שֶׁל מֹשֶׁה הַנְּבִיא הַגְּדוֹל,
לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ,
שְׁהָרִי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמְדֵי כֵּן
אָדָם עֲבוֹדֶת קוֹנֵו וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ
לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי כֵּן כַּבֵּד
אֶת אָבִיךָ הוּא כַּנְגֵד מֹשֶׁה.

דְּבָר אַחֵר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ - זו
תּוֹרָה שְׁכַתוּב. וְאֶת אִמְךָ - זו
תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. שְׁכָמוּ שְׁאֲבָא

בְּרֹזָא דֵא הִגְדַּלְהָ בְּרֹזָא דְאַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה
בְּרֹזָא דְיִצְחָק וְהַתְּפָאֵרֶת בְּרֹזָא
דְיַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ חוּלְקָא דְמֹשֶׁה. הַהוֹדָד
חוּלְקָא דְאֶהְרֹן. כִּי כ"ל (לְכַבֵּל) לְקַבְּלִיהַ חוּלְקָא
דְיוֹסֵף. הַמְּמַלְכָה חוּלְקִיהַ דְדָוִד. וְיוֹסֵף שֶׁבֶת
אֲקָרִי לְתַמָּא לְקַבֵּל צְדִיק חַי עַלְמִין, דְאַקָרִי
שֶׁבֶת לְעִילָא וּבְגִין כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה') עַל כֵּן צוּף
יְי אֶלְהִיךָ.

תָּא חֲזִי, כַּד בְּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמַכְבֵּשׁ לְאַרְעָא
דְכַנְעָן אֲקִיפוּ לָהּ שִׁיתָא יוֹמִין. (וּמְנָא) חֲדָא
בְּכָל יוֹמָא, לְקַבֵּל אֵינּוֹן זַפְּאֵי קָשׁוּט דְעַלְיֵהוֹן
מְתַקִּיִּים עַלְמָא. וּבִיּוֹמָא שְׂבִיעָאָה, שִׁבְעַת זְמַנִּין,
לְקַבֵּל יוֹמָא דְשֶׁבֶתָא, דְאִיהוּ לְקַבֵּל צְדִיק
דְאִיהוּ זֶן לָהּ וּמְקִיִּים לָהּ דְכַתִּיב (מְשָׁלֵי ט) חֲצָבָה
עַמּוּדֵיהָ שְׁבַעָה. וְכַתִּיב (מְשָׁלֵי י) וְצְדִיק יִסּוּד
עוֹלָם, אִיהוּ יִסּוּדָא וְעִיקְרָא דְכָל אֵינּוֹן זַפְּאִין.
וְאִי לֹאוּ זְכוּתֵהוֹן דְצְדִיקֵיהֶם, לֹא הוּוּ יְכַלִּין
לְמַכְבֵּשָׁהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים ט) לֹא
בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָךְ לְכַבֵּד וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. (שְׁמוֹת ב) כַּבֵּד אֶת
אָבִיךָ, בְּרֹזָא דְנְצִיחַ דְאַחִיד בְּהַ מֹשֶׁה וְנִינִק לָהּ.
דְהָא מֹשֶׁה הָוָה מוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּאוּרֵייתָא.

תָּא חֲזִי, אִי לֹאוּ אוּרֵייתָא דְאַתִּיְהִיבַת עַל יְדוּי
דְמֹשֶׁה נְבִיאָה רַבָּה, לֹא הוּוּ יְדַעִין בְּנֵי
נְשָׂא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְלֹא הוּוּ מוֹקִירִין לִיהַ.
דְהָא עַל יְדָא דְאוּרֵייתָא אוּלִיף בְּרַ נֶשׁ פּוּלְחָנָא
דְמֵאֲרִיָּה וְאוֹקִיר לִיהַ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
וּבְגִין כֶּף פְּתוּב אֶת אָבִיךָ, לְקַבְּלִיהַ דְמֹשֶׁה
אִיהוּ.

דְבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, דֵא תּוֹרָה שְׁכַתוּב.
וְאֶת אִמְךָ, דֵא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. דְכָמָה

דְאַבָּא יְהִיב שְׁפַע לְאִימָא, הִכִּי נָמִי תּוֹרָה שְׁכַתוּב יְהִיב שְׁפַע לְתּוֹרָה שְׁבַעַל

נותן שפע לאמא, כף גם התורה שבכתב נותנת שפע לתורה שבעל פה. לא תרצח - כנגד דרגה של ההו"ד שאחוזו בה אהרן, ומשום כף לא תרצח. משום שכאשר הורגים לו לבן אדם, אותו זיו והורד עליון שעליו לוקחים ממנו. זהו שכתוב (הניאל) והודי נהפף עלי וגו', ומשום כף מזהיר להם הקדוש ברוך הוא לבני אדם, שאותו יפי עליון שנתן עליהם, שלא יקחו אותו מהם, והוא גם כן סוד השלום. ומשום כף עומד אהרן לכפר ולשחט שחיטת קדשים, ועל פיו כפר לעמך ישראל. לא תנאף - בסוד של צדיק שאחוזו בה מי שאחוזו בה, והוא סוד של החכמה, שהרי כנסת ישראל לא מתחברת אלא באותו שראוי לו ביסוד של העולם - וצדיק יסוד עולם.

דבר אחר, כף למדנו בסוד האמונה, כפ"ד - כנגד כנסת ישראל. לא תרצח - כנגד דרגת הנצ"ח. לא תנאף - כנגד דרגת ההו"ד. דבר אחר, כפ"ד - כנגד (בראשית א) יחי מארת של מעשה בראשית. לא תרצח - כנגד (שם) ישרצו המים שרץ נפש חיה, משום כף נפש חיה לא תרצח. לא תנאף - כנגד (שם) תוצא הארץ נפש חיה למינה, משום כף לא תנאף באשה שלא מינה, שהיא לא בת זוגך.

דבר אחר - הוא סיום של עשרה דברות התורה, כנגד עתיק העתיקים ראשית הכל, לחבר סוף בראש, להיות הכל אחד. וזה שלא התחיל בהם בהתחלה ללמד סוד עליון עד איזה מקום נתנה לו רשות למשה, ומאיזה מקום קבל תורה מזעיר אנפין, אמר שבעה מדרגות עליונות שרמוזות בפסוק לך ה' הגדלה וגו', ועד המקום שהוא הסתכל משה, שכתוב פנים בפנים דבר ה' עם משה. פנים - זה בן הקדוש. בפנים - זו הבת. פנים - זו הכרית, בפנים - זה הארון. וכיון שהתחברו, דבר

פה. לא תרצח לקבל דרגא דהו"ד דאחיד בה אהרן ובגין כף לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לבר נש, ההוא זיוא והו"ד עלאה דעליה נטלין מניה. הדא הוא דכתיב (הניאל) והודי נהפף עלי וגו' ובגין כף אזהר לון קדשא בריך הוא לבני נשא, דההוא שופרא עלאה דיהיב עליהון דלא יטלון ליה מנהון ואיהו נמי רזא דשלמא. ובגין כף קאים אהרן לכפרא ולנכסא נכסת קודשין, ועל פומיה כפר לעמך ישראל. לא תנאף ברזא דצדיק דאחיד בה מאן דאחיד בה, ואיהו רזא דחכמתא. דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דחזי ליה ביסודא דעלמא וצדיק יסוד עולם.

דבר אחר, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא, כפ"ד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצח לקבל דרגא דנצ"ח. לא תנאף, לקבל דרגא דהו"ד. דבר אחר, כפ"ד לקבל (בראשית א) יהי מאורות דעובדא דבראשית. לא תרצח לקבל (בראשית א) ישרצו המים שרץ נפש חיה, בגין כף נפש חיה לא תקטול. לא תנאף לקבל (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה, בגין כף לא תנאף באתתא דלאו מינה, דלאו איהי בת זוגך.

דבר אחר, הוא סיומא דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דעתיקין ראשיתא דכלא, לאחדא סופא ברישא, למהוי כלא חד. והא דלא שארי בהו בקדמיתא, לאולפא רזא עלאה עד אן אתר אתיהיבת ליה רשותא למשה, ומאן אתר קביל אורייתא מזעיר אנפין. אמר ז' אמירן, לקבל ז' דרגין

מקום קבל תורה מזעיר אנפין, אמר שבעה דברות, כנגד שבע מדרגות עליונות שרמוזות בפסוק לך ה' הגדלה וגו', ועד המקום שהוא הסתכל משה, שכתוב פנים בפנים דבר ה' עם משה. פנים - זה בן הקדוש. בפנים - זו הבת. פנים - זו הכרית, בפנים - זה הארון. וכיון שהתחברו, דבר

עלאין דרמיזין בקרא לך יי הגדולה וגוי ועד
 ההוא אתר אסתפל משה דכתיב (מקרא זה כתמונתו
 לא נמצא בתורה, וראה שמות ל"ג י"א ודברים ל"ד י)
 פנים בפנים
 דבר יי עם משה. פנים דא ברא קדישא,
 בפנים דא ברתא. פנים דא ברית, בפנים דא
 ארון. וכיון דאתחברו, דבר יי. ומאן אינון,
 שבעה אמירן. דאינון (ואינון) ג' דרגין עלאין
 דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון ג'
 אמירן בתראין וסליקו מתתא לעילא.

לא תגנוב, לקבל אימא עלאה בינה דינקה
 מחכמה, ומאן דאית ביה בינה, אקרי
 מבין דבר מתוך דבר, כמאן דגניב ונסיב מה
 דאית בלפא דחכם דאוליה ליה חכמתא.
 ואורייתא דאף על גב דאשתיי לגביה בינה
 לינקה מחכמה, גניבה אית מסטרא אחרא
 דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם.

לא תענה ברעך, לקבל דרגא עלאה
 דחכמתא דהא בר נש לא יכיל לאתבא
 פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עלאה
 דחכמתא דאית ביה. הדא הוא דכתיב (איוב ט"ו)
 החכם יענה דעת רוח. ואף על גב דהאי ענייה
 דאיהו עני, אית בהו קיומא דעלמא וסיועא
 לעלמא למנדע למאריה, ואיהו ברזא
 דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא
 דאסיר. הדא הוא דכתיב, לא תענה וגוי.

לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עלאה
 דכל מחשבון ביה תליין, ולית בעלמא
 דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימא
 דסתימין. וכד סליק במחשבה עלאה טמירא,
 ברא עלמא עלאה ועלמא תתאה ברגעא חדא
 הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ח) יעמדו יחדו, וההיא
 מחשבה סתימאה. ופר נש אית ליה מחשבה

ה'. ומי אלו? שבעה הדברות.
 שאלו (והו) שלש מדרגות עליונות
 של העתיק הקדוש, נאמרו כנגדן
 שלשה דברות אחרונים ועולים
 ממטה למעלה.

לא תגנב - כנגד אמא עליונה,
 בינה, שיונקת מחכמה. ומי שיש
 בו בינה, נקרא מבין דבר מתוך
 דבר, כמי שגנוב ולוקח מה שיש
 בלבבו של החכם שלמד אותו
 חכמה. והתורה, אף על גב
 שהתרה אצל הבינה לינק
 מהחכמה, גנבה יש מהצד האחר
 שאסור, ואמר לא תגנב - סתם.
 לא תענה ברעך - כנגד מדרגה
 עליונה של החכמה, שהרי בן
 אדם לא יכול להשיב דבר אלא
 משום מדרגה של רוח עליונה של
 החכמה שיש בו. זהו שכתוב (איוב
 ט) החכם יענה דעת רוח. ואף על
 גב שזו ענייה, שהיא עונה, יש בזה
 העמדת העולם ועזרה לעולם
 לדעת לקונו, והוא בסוד
 האמונה. ויש ענייה מצד האחר
 שאסור, זהו שכתוב לא תענה
 וגוי.

לא תחמד - כנגד מדרגה סתומה
 עליונה שפל המחשבות בה
 תלויות, ואין בעולם שידע
 המדרגה תהיא, משום שהיא
 סתום הסתומים. וכאשר עלה
 במחשבה עליונה נסתרת, ברא
 עולם העליון ועולם הפחתון
 ברגע אחד, זהו שכתוב (ישעיה מח)
 יעמדו יחדו, וההיא מחשבה
 סתומה. ובן אדם יש לו מחשבה
 סתומה, שאין שיודע בה אלא
 הקדוש ברוך הוא בעצמו, ונותן
 בו בפן אדם לחשב דברי תורה,
 דברי מצוה, כדי (שאותה) שאותה

סתומה, דלית דינדע בה

מחשבה עליונה תמשיך נביעות
שלה למקום החכמה ולא יפרד
כלל.

ומזו החכמה העליונה יוצאת
תורה, ונמשך השפע שלה עד
המקום שהוא של החכמה
התחתונה שנקראת מצוה. ועל זה
מי שחושב לעשות מצוה, כאלו
עשאה, משום שגורם להביא
שפע של ברכות מהמחשבה
העליונה ההיא עד מקום שנקרא
מצוה. וכאלו עשאה, כמו שנאמר
(במדבר טו) ועשיתם אותם. ומחשבה
זו ראש של הכל. ואף על גב
שמצד המחשבה העליונה נתן לו
רשות לדברים של מצוה, דברים
שאינם של מצוה אסורים. זהו
שכתוב לא תחמד.

ובא ראה, מה טעם כל הדיברות
כנגד כל פתח ופתח? מצוות עשה
במקום הראוי להן, ומצוות לא
תעשה במקום שראוי להן. ואלו
שלשה אחרונים, אלו לא תעשה
מכלל עשה, כמו שבארנו בכלם.
אף על גב שזה מתר - זה אסור,
מפני שאלו כנגד עתיק העתיקים
שחסד ורחמים גדולים תלויים
בו, ולא ראויים אלא למצוות
עשה. מפני כן דיק מהם שלא
יפנה בן אדם (כתן גדול) לצד אחר,
וסמן אותם במצוות לא תעשה
והזהיר אותם לבני אדם בלאו על
זה הדבר האחרון, שהיא כללות
התורה.

וכי שעובר על זה כאלו עבר על
כל התורה, משום שהוא למעלה
ראשית של הכל, כללות הכל.
ואם בן אדם עבר על זה והטה
מחשבתו מדרכי התורה, אז נדבק
בצד האחר של שקר, ואז בא לידי
לא תענה ברעך וגו', כמו
שמצאנו אצל אחאב שחמד

אלא קדשא בריך הוא בלחודוי. ויהבה ביה
בבר נש למחשב מילין דאורייתא, מילין
דמצוה. בגין (דמהיא) דההוא מחשבה עלאה
נגדא מבויעין דילה לאתרא דחכמתא ולא
אתפרש כלל.

ומהאי חכמתא עלאה נפקת תורה ונגיד
שקיותה עד ההוא אתרא דחכמה
תתאה דאקרי מצוה. ועל דא מאן דחשיב
למעבד מצוה כאילו עשאה, בגין דגרים
למיתי ספוקא דברכאן מההיא מחשבה עלאה
עד אתר דאקרי מצוה. וכאילו עשאה, כמה
דאת אמר, (במדבר ט"ו) ועשיתם אותם. ומחשבה
דא רישא דכולא ואף על גב דבסטרא
דמחשבה עלאה אתייהיב ליה רשותא למלין
דמצוה. מילין, דלאו מצוה אסירין, הדא הוא
דכתיב לא תחמוד.

ותא חזי, מאי טעמא כולהו אמירן לקבל כל
פתרא ופתרא, מצות עשה באתרא דחזי
ליה ומצות לא תעשה באתרא דחזי ליה.
ואינון תלתא בתראי אינון לא תעשה מכללא
דעשה, כדאוקימנא בכלהו. אף על גב דהאי
שרי, האי אסיר. בגין דאינון לקבל עתיקא
דעתיקין דחסד ורחמים גדולים תליין ביה
ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגין כף דייק
מנייהו דלא יתפגי בר נש (כתן גדול) לסטרא
אחרא ורשים להו במצות לא תעשה ואזהר
לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה,
דאיהי כללא דאורייתא.

ומאן דעבר על האי, פאילו אעבר על כל
אורייתא. בגין דאיהו לעילא ראשיתא
דכולא, כללא דכלא. ואי בר נש עבר על האי
ואסטי מחשבתיה מאורחין דאורייתא, כדין
אתדבק בסטרא אחרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך וגו'.

הכרם של נבות ואז העידו עליו שקר. ומכאן בא בן אדם לעבר על כל הדברות. אבל כאשר הוא הולך בדרך התורה וחושב בתורה ובמצוותיה, אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת, מצד האמונה העליונה.

ובא ראה שהרי קביעות כל הדברות שלא יטה מחשבתו ורצונו לצד האחר. וכאשר בן אדם נדבק בזה, אז כל העולמות מתמלאים ברכות עליונות שנמשכות מעתיקא סתימא שלה: (עד כאן מההשמטות)

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. לא - יש טעם מפסיק בכל שלשת אלה. ואם לא היה טעם מפסיק, לא היה תקונו לעולמות, ויהיה אסור לנו להרג נפש בעולם, אף על גב שיעבר על התורה. אבל במה שיש הפסק טעם - אסור ומתיר.

לא תנאף - אם לא טעם מפסיק, אסור אפלו להוליד או לשמח באשתו שמחת מצוה, ובמה שהטעם מפסיק - אסור ומתיר.

לא תגנב - אם לא היה טעם מפסיק, היה אסור אפלו לגנב דעת של רבו בתורה או דעת של חכם פדי להתבונן בה, או דין שדן דין לפי טענה שצריך לגנב את דעת הרמאי, ולגנב את דעת שניהם פדי להוציא את הדין לאור. ובמה שמפסיק הטעם - אסור ומתיר.

לא תענה ברעף עד שקר. כאן לא מפסיק טעם, משום שזה אסור כלל וכלל, ובכל דברי התורה שם הקדוש ברוך הוא סודות עליונים, ולמד בני אדם דרך להתתקן בה וללכת בה, כמו

פדאשפחן גבי אחאב דחמיד פרמא דנבות וכדין אסהידו עליה שקרא. ומהאי אתי בר נש למעבר על פלהו אמירן. אבל פד איהו אזיל באורחי דאורייתא וחשיב באורייתא ובפקודוי, פדין אתפשט ההיא מחשבה בכלהו דרגין מסטרא דאמת מסטרא דמהימנותא עלאה.

ותא חזי דהא געיצין פולהו אמירן דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטר אחרא. וכד בר נש מתדבק בהאי, פדין פלהו עלמין מתמלאן ברכאן עלאין דנגדין מעתיקא סתימא דילה: (עד כאן מההשמטות).

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. (שמות כ) לא פסקא טעמא בכל הני תלת. ואי לא דפסקא טעמא, לא הוי תקינא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא, אף על גב דיעבור על אורייתא. אבל במה דפסקא טעמא, אסיר, ושרי.

לא תנאף. אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תגנב. אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא. או דעתא דחכם, לאסתפללא ביה. או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תענה ברעף עד שקר. (שמות כ) הקא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל. ובכל מילי דאורייתא, קדשא בריך הוא שוי רזין עלאין, ואוליה לבני נשא ארחא, לאתתקנא בה, ולמהך בה. פמה

שנאמר (ישעיה מח) אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך.

אף כאן לא תחמד, לא מפסיק טעם כלל. ואם תאמר, אפילו חמוד של התורה אסור, כיון שלא מפסיק הטעם? בא וראה, בכלם עשתה התורה כלל, וכנה עשתה פרט. בית רעף שדהו ועבדו וגו', בכל דברי העולם. אבל התורה היא תמיד חומדים אותה, שעשועים, גנזי חיים, ארץ הימים, בעולם הזה ובעולם הבא. עשר האמירות הללו של התורה הן כלל של כל מצוות התורה, כלל של מעלה ושל מטה, כלל של כל עשר האמירות של בראשית. אלה נחקקו על לוחות אבנים, וכל הגנזים שהיו בהם נראו לעיני כל, לדעת ולהסתכל בסוד של תרי"ג המצוות של התורה שפלולים בהם, הכל נראה לעינים, הכל הוא בתבונה, להתבונן בלב של כל ישראל, והכל היה מאיר לעיניהם.

באותה שעה כל סודות התורה וכל הסודות העליונים והתחתונים לא זזו מהם, משום שהיו רואים עין בעין את זיו כבוד רבונם - מה שלא היה כמו אותו היום מיום שנברא העולם, שהקדוש ברוך הוא התגלה בכבודו על הר סיני.

ואם תאמר, הרי שנינו שראתה שפחה על היס מה שלא ראה יחזקאל הנביא, יכול כמו אותו יום שעמדו ישראל על הר סיני? לא כן! משום שאותו היום שעמדו ישראל על הר סיני, עברה מהם הזהמה, וכל הגופים היו מצחצחים כצחצוח של מלאכים עליונים כשמתלבשים בלבושים מצחצחים לעשות את שליחות רבונם.

דאת אמר, (ישעיה מח) אני יי' אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך.

אוף הכי, (שמות כ) לא תחמד, לא פסיק טעמא כלל. ואי תימא, אפילו חמודא דאורייתא אסור, כיון דלא פסקא. תא חזי, בכלהו עבדת אורייתא כלל, ובהאי עבדת פרט. בית רעף שדהו ועבדו וגו', בכל מיילי דעלמא. אבל אורייתא, איהי חמודת תדיר, שעשועים, גנזי דחיי, ארפא דיומין, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

הני עשר אמירן דאורייתא, אינון כללא דכל פקודי אורייתא, כללא דעילא ותתא, כללא דכל עשר אמירן דבראשית. אלין אתחלקו על לוחי אבנין, וכל גנזין דהו ביה, אתחזון לעיניהון דכלא, למנדע ולאסתכלא ברזא דתרי"ג פקודין דאורייתא דכלילין ביה, כלא אתחזי לעינין, כלא איהו בסכלתנו, לאסתכלא בלבא דישראל פלהו, וכלא הוה נהיר לעיניהו.

בההוא שעתא, כל רזין דאורייתא, וכל רזין עלאין ותתאין, לא אעדי מינייהו.

בגין דהו (דף צ"ג ע"א) חמאן עינא בעינא, זיו יקרא דמריהון, מה דלא הוה פההוא יומא, מיומא דאתברי עלמא, דקודשא בריך הוא אתגלי ביקריה על טורא דסיני.

ואי תימא, הא תנינן דחמאת שפחה על היס, מה דלא חמא יחזקאל נביאה, יכול פההוא יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני.

לאו הכי. בגין דההוא יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני, אעבר זזהמא מנייהו, וכל גופין הו מצחצחון, כצחצוח דמלאכין עלאין, פד מתלבשן בלבושי מצחצחון, למעבד שליחותא דמריהון.

וּבַהֲהוּא מַלְבוּשׁא מְצַחֲצָחא, עֲאֲלִין לְאִשָּׁא,
וְלֹא דְחֲלִין. פְּגוּוֹנָא דֵההוּא מְלֹאֲכָא
דְמָנוּחַ, פִּד אֲתַחֲזִי לִיָּה, וְעֵאל בְּשִׁלְהוּבָא,
וְסָלִיק לְשָׁמְיָא, דְכִתִּיב, (שופטים יג) וַיַּעַל מִלְאֲךָ יְיָ
בְּלֶהֱב המְזֻבַּח. וְכַד אַעֲבֵר מִיַּנְיָהוּ הֵהוּא
זוֹהֲמָא, אֲשִׁתְּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִין מְצוּחֲצָחִין
בְּלֹא טְנוּפָא פְּלָל, וְנִשְׁמָתִין לְגוּ פְּזוּהֲרָא
דְרָקִיעָא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא.

כִּד הָיוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיוּ רוֹאִים
וּמְסַתְּפָלִים לְתוֹף כְּבוֹד רְבוּנָם, מַה
שְׁלֹא הָיָה כֹּף עַל הַיָּם, שְׁלֹא עֲבָרָה
מֵהֶם הַזֶּהֱמָה בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵאֵן
בְּסִינֵי, שֶׁפְּסָקָה הַזֶּהֱמָה מִן הַגּוֹף,
אֲפֵלוּ עֲבָרִים בְּמַעֲי אֲמוּתֵיהֶם הָיוּ
רוֹאִים וּמְסַתְּפָלִים בְּכְבוֹד רְבוּנָם,
וְכֻלָּם קִבְּלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד פְּרָאוּי
לוֹ.

וְאוֹתוֹ יוֹם הָיְתָה שְׁמָחָה לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִן הַיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁהִיוּם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה בְּקִיּוּם עַד
שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, שְׁפָתוֹב
(ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה

חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.
בֵּין שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר
סִינַי, אִזּוּ הִתְבַּשֵּׁם הָעוֹלָם,
וְהִתְקַמְּו שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְנוֹדַע
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה וּמַטָּה,
וְהִתְעַלָּה בְּכְבוֹדוֹ עַל הַכֹּל. וְעַל
אוֹתוֹ יוֹם כְּתוּב, (תהלים צג) ה' מָלַךְ
גְּאוּת לְבַשׁ לְבַשׁ ה' עַז הַתְּאֲזָר.
וְאֵין עַז אֵלָא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם
כט) ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת
עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְאֵלָה
הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֵיהֶם.
תְּרַגְּוּם: וְאֵלִין דִּינְיָא דִּי תִסְדֵּר

הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֵיהֶם, תְּרַגְּוּם, וְאֵלִין דִּינְיָא דִּתְסִדֵּר

וּבַהֲהוּא מַלְבוּשׁא מְצַחֲצָחא, עֲאֲלִין לְאִשָּׁא,
וְלֹא דְחֲלִין. פְּגוּוֹנָא דֵההוּא מְלֹאֲכָא
דְמָנוּחַ, פִּד אֲתַחֲזִי לִיָּה, וְעֵאל בְּשִׁלְהוּבָא,
וְסָלִיק לְשָׁמְיָא, דְכִתִּיב, (שופטים יג) וַיַּעַל מִלְאֲךָ יְיָ
בְּלֶהֱב המְזֻבַּח. וְכַד אַעֲבֵר מִיַּנְיָהוּ הֵהוּא
זוֹהֲמָא, אֲשִׁתְּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִין מְצוּחֲצָחִין
בְּלֹא טְנוּפָא פְּלָל, וְנִשְׁמָתִין לְגוּ פְּזוּהֲרָא
דְרָקִיעָא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא.

הָבִי הוּוּ יִשְׂרָאֵל, דֵּהוּוּ חֲמָאן וּמְסַתְּפָלִין גּוּ
יְקָרָא דְמְרִיָּהוּן, מַה דְלֹא הוּוּ הָכִי עַל
יָמָא, דְלֹא אֲתַעֲבֵר זוֹהֲמָא מִיַּנְיָהוּ בְּהֵהוּא
זְמַנָּא. וְהָכָא בְּסִינֵי דְפְּסָקָא זוֹהֲמָא מְגוּפָא,
אֲפִילוּ עוֹבְרִין דְבְּמַעֲי אָמֵן, הוּוּ חֲמָאן
וּמְסַתְּפָלִין בִּיקָרָא דְמְרִיָּהוּן. וְכִלְהוּ קַבְּלוּ כָּל
חַד וְחַד, פְּדָקָא חֲזִי לִיָּה.

וְהֵהוּא יוֹמָא, הָוָה חֲדוּהָ קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, יִתֵּר מִיּוֹמָא דְאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא,
בְּגִין דִּיּוֹמָא דְאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא, לֹא הָוָה בְּקִיּוֹמָא,
עַד דְקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵיָּתָא, דְכִתִּיב (ירמיה לג)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא שְׁמַתִּי.

בֵּין דְקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵיָּתָא עַל טוֹרָא דְסִינַי,
פְּדִין אֲתַבְּסֵם עֲלֵמָא, וְאֲתַקְיִמוּ שְׁמִיָּא
וְאֲרַעָא, וְאֲשִׁתְּמוּדַע קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא
וְתַתָּא, וְאֲסַתְּלַק בִּיקְרִיָּה עַל כְּלָא. וְעַל הֵהוּא
יוֹמָא כְּתִיב (תהלים צג) יְיָ מָלַךְ גְּאוּת לְבַשׁ לְבַשׁ
יְיָ עַז הַתְּאֲזָר. וְאֵין עַז, אֵלָא תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים כט) יְיָ עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

פָּתַח ר' שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שמות כא) וְאֵלָה

קדמיהון. אלה אותם סדורים של הגלגול, דיני הנשמות שנדונו כל אחד ואחד לקבל ענשו.

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. חברים, הזמן פעת לגלות כמה סודות נסתרים של הגלגול. פי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד, כשהנשמה התחייבה בגלגול, אם היא מצד אותו העבד מטטרוון, שהוא כולל ששה צדדים, כתוב בו שש שנים יעבד. גלגולים שלה לא מתחייבת אלא שש שנים, עד שמשלימה שש דרגות מאותו המקום שנלקחה. אבר אם הנשמה היא מצד השכינה שהיא שביעית, ודאי מה כתוב? ובשביעית יצא לחפשי חנם. שצדיק ודאי אין בו מלאכה, וכיון שאין בו מלאכה, אין בו שעבוד. והנשמה שהיא משם, נאמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, אין בה שעבוד.

בין כך ירד הנקן אליו, אמר לו, אם כך רבי, מה תוספת לנשמה שהיא ממנה, שנאמר בה (שמות ב) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך וגו'?

אמר לו, זקן זקן, ואתה שואל את זה? שנדאי זה נאמר על נשמת הצדיק, שאף על גב שהתחייב לרדת בגלגול בכל אלה, אפילו בעבד ואמה, ובהמות שהם אופנים, או בכל החיות שמהם נשמות בני אדם. כתוב בה לא תעשה כל מלאכה, וזהו (ויקרא כה) לא תעבד בו עבדת עבד. בצדיק, שהוא יום השבת, לא תעבד בו עבדת עבד, שהוא יום של חל.

עבד, דאיהו יום החול.

קדמיהון. אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין, דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה.

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. (שמות כא)

חברייא, עידן הכא, לגלאה כמה רזין טמירין דגלגולא. פי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד. כד נשמתא אתחייבת בגלגולא, אם היא מסטרא דההוא עבד מטטרוון, דאיהו כליל שית סטריין, פתיב ביה שש שנים יעבד, גלגולין דילה לא מתחייבא אלא שית שנין, עד דאשלימת שש דרגין, מההוא אתר דאתנטילת.

אבר אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא, דאיהי שביעית ודאי מה כתיב, ובשביעית יצא לחפשי חנם, דצדיק, ודאי לית ביה מלאכה, כיון דלית ביה מלאכה, לית ביה שעבוד. ונשמתא דאיהי מתמן, אתמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, לית בה שעבודא.

אדרכי, הא (דף צ"ד ע"ב) סבא נחת לגביה, אמר ליה, אי הכי, רבי, מה תוספת

לנשמתא דאיהי מנה, דאתמר בה, (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך וגו'.

אמר ליה, סבא סבא, ואת שאיל דא, דודאי האי על נשמתא דצדיק אתמר, דאף על גב דאתחייב לאחתא בגלגולא בכל אליו, אפילו בעבד ואמה, ובעירן דינון אופנים, או בכל חיון, דמנהון נשמתין דבני נשא, פתיב בה לא תעשה כל מלאכה. והאי איהו, (ויקרא כה) לא תעבד בו עבדת עבד, בצדיק דאיהו יום השבת, לא תעבד בו עבדת

אָבֵר סָבָא סָבָא, שְׁפֵת (ד"א נשמתא) דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, וְאִיהִי בַת זִוְגִיָּה דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ שְׁפֵת. מָאִי אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. אָמַר לִיהּ הָא וּדְאִי הַבְּדֵלָה, חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלֹא אַתְקֵרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת, אֶלָּא חוּלוֹ שֶׁל טְמֵאָה שְׁפָחָה. אָמַר לִיהּ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת מָאִי הִיא. אָמַר לִיהּ, דָּא אַמְתָּא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעָלָה אַתְמַר, אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת אָמָה, וְאִית (נשמתא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקֵרִיאַת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא. הָכָא אִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו) יִי אִישׁ מְלַחְמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, נִשְׁמָה יֵשׁ שְׁנִקְרֵאת אָמָה, וְיֵשׁ (נשמתא) שְׁכִינָה שְׁנִקְרֵאת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינָה יֵשׁ שְׁנִקְרֵאת בַת הַמְּלָךְ. כַּאֲן יֵשׁ אִישׁ שְׁנִאֲמַר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מְלַחְמָה. וְיֵשׁ אִישׁ שְׁנִאֲמַר בּוֹ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

וְרַבֵּן, נִשְׁמָה שְׁמַחֲיַבַת בְּגִלְגּוּל, אַם הִיא בַתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַם תֵּאמַר שֶׁתִּמְכַר לַגּוֹף נְכָרֵי שְׁשָׁם שֶׁל טוֹן יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִצַּד סְמָא"ל - חַס וְשְׁלוֹם, שְׁהָרִי פְּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁשָׁם שׁוֹרָה בַת הַמְּלָךְ, אַם תֵּאמַר שֶׁנִּמְכַר בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁנִטְמָאוּ - חֲלִילָה וְחַס. עֲלִיּוֹ נִאֲמַר (ויקרא כה) וְהָאֲרִץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתַּת פִּי לִי הָאֲרִץ. מִי גּוֹף שֶׁל בַת הַמְּלָךְ? זֶה מִטְטְרוֹן, וְגוֹף זֶה הוּא אָמָה שֶׁל הַשְׁכִּינָה, אֲף עַל גַּב שֶׁהִיא נִשְׁמָה שֶׁהִיא בַת הַמְּלָךְ, שְׁבוּיָה שָׁם, בְּגִלְגּוּל בְּאָה, שְׁבָאִים גְּלִגּוּלִים מִשׁוּם שְׁבָאָה שָׁם. מַה פְּתוּב בֵּהּ? וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בַּתוֹ לְאָמָה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת בַּתוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל בַת יְחִידָה נִקְרְאוּ בַתוֹ. וְאִם תֵּאמַר שֶׁיִּצְאוּ, כְּמוֹ שְׁאֵלָה מִצַּד שֶׁל הָעֶבֶד שֶׁהוּא

אָבֵר סָבָא סָבָא, שְׁפֵת (ד"א נשמתא) דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, וְאִיהִי בַת זִוְגִיָּה דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ שְׁפֵת. מָאִי אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. אָמַר לִיהּ הָא וּדְאִי הַבְּדֵלָה, חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלֹא אַתְקֵרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת, אֶלָּא חוּלוֹ שֶׁל טְמֵאָה שְׁפָחָה. אָמַר לִיהּ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֵת מָאִי הִיא. אָמַר לִיהּ, דָּא אַמְתָּא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעָלָה אַתְמַר, אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת אָמָה, וְאִית (נשמתא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקֵרִיאַת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא. הָכָא אִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו) יִי אִישׁ מְלַחְמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

וְבִגִּין דָּא, נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי מַחֲיִיבָא בְּגִלְגּוּל, אַם הִיא בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֵן בְּגוּפָא נּוּכְרָאָה, דְּתַמָּן שְׁלִטְנוּתָא דְּיֵצֵר הָרַע דְּאִיהוּ מְסִטְרָא דְּסְמָא"ל. חַס וְשְׁלוֹם. דְּהָא כְּתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יִי הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן דְּאִיהוּ יֵצֵר הָרַע.

וְהָהוּא גּוּפָא, דְּשִׁרְיָא בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֵן בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְּמִסְאַבוּ, חֲלִילָה וְחַס. עָלָה אַתְמַר (ויקרא כה) וְהָאֲרִץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתוֹת פִּי לִי הָאֲרִץ. מָאֲן גּוּפָא דְּבְרַתָּא דְּמַלְפָּא. דָּא מְטְטְרוֹן. וְהִיא גּוּפָא אִיהוּ אָמָה דְּשְׁכִינְתָּא, אֲף עַל גַּב דְּאִיהִי נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא שְׁבוּיָה תַמָּן, בְּגִלְגּוּלָא אֶתְיָא דְּאֶתְיִין גְּלִגּוּלִין בְּגִין דְּאֶתִית תַּמָּן, מַה כְּתִיב בֵּהּ (שמות כא) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בַּתוֹ לְאָמָה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ, דָּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בַּתוֹ: אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן מְסִטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אַתְקֵרִיאוּ בַתוֹ. וְאִי תִימָא דְּיַפְקוּן,

מטטרו"ן, שִׁצְאוּ בַמְנוּסָה מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נב) כִּי לֹא בַחֲפֹזוֹן תֵּצְאוּ וּבַמְנוּסָה לֹא תֵלְכוּן.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ מִצַּד הַבְּהֵמָה מִצַּד שֶׁל טֹהַר, מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנִּקְרָאִים אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נִשְׁמָה מִצַּד שֶׁל הַכֶּסֶּא. וּשְׁלֹשֶׁת אֵלֹהִים אִמָּה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ.

אִם זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, מִצַּד שֶׁל בֵּית יַחֲדָה, וְנִקְרָאת בֵּית מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוּת מִצַּד הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי, וְנִקְרָא בֵּין לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נִשְׁמָה מִצַּד שֶׁל אָבָא וְאִמָּא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נִשְׁמַת חַיִּים. אִיזֵה חַיִּים? אֵלֶּא אוֹתָם י"ה שְׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים ק) כָּל הַנִּשְׁמָה תִּהְיֶה יָהּ, וְנִשְׁלָמָה בֵּיהּ יְהו"ה.

זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ יְהו"ה בְּשִׁלְמוֹת הַאוֹתִיּוֹת - יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שֶׁהוּא אָדָם, בְּאֶרֶח אֲצִילוּת לְמַעְלָה. וְנִקְרָא בְּדִמוֹת רַבּוּנוֹ. וְעֲלֵיו נֶאֱמַר (בראשית א) וַיְרֹדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְזֶהוּ שֶׁלְטוֹנוֹ בְּכָל הַרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפְנִים וְהַשְּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל הַחַיִּלוֹת וְהַכַּחוֹת שֶׁלְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלָכֵן, כְּשֶׁבֵּן אָדָם זָכָה בְּנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל בֵּית יַחֲדָה, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִים.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי נִפְגְּשׁוּ לִילָה אַחַד בְּמַגְדֵּל צוּר. הִתְאַרְחוּ שָׁם וּשְׁמַחוּ זֶה בְּזֵה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,

כְּגוֹנוֹנָא דְאַלִּין מְסֻטְרָא דְעֶבֶד, דְאִיהוּ מְטֻטְרו"ן, דְנִפְקוּ בַמְנוּסָה מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִים, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי לֹא בַחֲפֹזוֹן תֵּצְאוּ וּבַמְנוּסָה לֹא תֵלְכוּן.

תָּא חֲזִי, בַר נָשׁ כַּד אֲתִילִיד, יְהִיבִין לֵיהּ נֶפֶשָׁא מְסֻטְרָא דְבַעֲיָרָא, מְסֻטְרָא דְדַכְיֹו, מְסֻטְרָא דְאַלִּין דְאַתְקֵרוּן אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ רוּחָא, מְסֻטְרָא דְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ נִשְׁמָתָא, מְסֻטְרָא דְכְרִסְיָא. וְתִלַּת אַלִּין, אֵינוֹן אִמָּה עֶבֶד וְשִׁפְחָה דְבֵרְתָא דְמֶלְכָא.

זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ נֶפֶשָׁא בְּאֶרֶח אֲצִילוּת, מְסֻטְרָא דְבֵית יַחֲדָה, וְאַתְקֵרִיאת אִיהִי בֵית מֶלֶךְ. זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ רוּחָא דְאַצִּילוּת. מְסֻטְרָא דְעֵמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, וְאַקְרִי בֵּין לְקִדּוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְי' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ נִשְׁמָתָא, מְסֻטְרָא דְאָבָא וְאִמָּא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נִשְׁמַת חַיִּים. מָאִי חַיִּים. אֵלֶּא אֵינוֹן י"ה, דְעֲלִיִּיהוּ אֲתָמַר, (תהלים ק) כָּל הַנִּשְׁמָה תִּהְיֶה לַיהוָה, וְאַשְׁתַּלִּים בֵּיהּ יְהו"ה.

זָכָה יְתִיר, יְהִיבִין לֵיהּ יְהו"ה בְּשִׁלְיָמוֹ דְאַתּוּוֹן, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, דְאִיהוּ אָדָם, בְּאֶרֶח אֲצִילוּת דְעִילָא, וְאַתְקֵרִי בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה. וְעֲלִיָּה אֲתָמַר, (בראשית א) וַיְרֹדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְהֵאֵי אִיהוּ שׁוֹלְטָנוּתִיָּה בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל אוֹפְנִים וּשְׂרָפִים וְחַיּוֹן, וּבְכָל חַיִּילִין וְתוֹקְפִין דְלְעִילָא וְתַתָּא. וּבְגִין דָּא, כַּד בַּר נָשׁ זָכִי בְנֶפֶשׁ מְסֻטְרָא דְבֵית יַחֲדָה, אֲתָמַר בֵּיהּ, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִים.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי אֲעֲרַעוּ חַד לִילָא בְּמַגְדֵּל דְצוּר. אֲתְאַרְחוּ תַמָּן וְחִדּוּ דָא בְּדָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּמָה חֲדִינָא

כמה שמחתי שראיתי פני השכינה, שעכשו בכל הדרך הזאת הצטערתי בזקן אחד סוחר שהיה שואל אותי כל הדרך:

מי הוא נחש הפורח באויר והולך בפרוד, ובין כך ובין כך יש מניחה לנמלה אחת ששוככת בין שניו, התחיל בחבור וסיים בפרוד? ומה הוא נשר שמקנן באילן שלא היה? בניו שנגזלו, ולא מהבריות? שנבראו במקום שלא נבראו? כשעולים יורדים, כשיורדים עולים? שנים שהם אחד, ואחד שהם שלש? מה זה עלמה יפה ואין לה עינים, והגוף נסתר ומתגלה? היא יוצאת בבקר ונתפסת ביום, ומתקשטת בקשוטים שלא היו?

כל זה שאל בדרך, והצטערתי ועכשו יש לי מניחה. שאלו היינו כאחד, התעסקנו בדברי תורה מה שהיינו בדברים אחרים של תהו. אמר רבי חייא, ואותו זקן סוחר ידעת בו משהו? אמר לו, ידעתי שאין ממש בדבריו, שאלו היה יודע, יפתח בתורה, ולא היתה הדרך בריקנות. אמר רבי חייא, ואותו הסוחר ישנו פאן, שהרי לפעמים באותם הריקנים ימצא איש פעמוני זהב. אמר לו, הרי הוא פאן, והתקין חמורו למאכל. קראו לו ובא לפניהם. אמר להם, קעת שנים הם שלשה, ושלשה הם כאחד. אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שכל דבריו ריקנים והם בריקנות? ישב לפניהם.

אמר להם, רבותינו, אני נעשיתי סוחר, ורק מלפני מעט ימים, שהרי בהתחלה לא הייתי סוחר, אבל בן אחד קטן יש לי, ונתתי אותו לבית הספר, ואני רוצה שיעסק בתורה, וכשאני מוצא

דחמינא אנפי שכינתא, דהשתא בכל ארחא דא, אצטערנא כחדא סבא, טייעא, דהוה שאיל לי (דף צ"ה ע"א) כל ארחא.

מאן הוא נחשא, דפרח באוירא, ואזיל בפרודא, ובין כך ובין כך, אית נייחא לחד נמלה, דשכיב בין שנוי. שרי בחבורא וסיים בפרודא. ומאי איהו נשרא, דקא מקננא, באילן דלא הוה. בנוי דאתגזלו, ולאן מן בריין. דאתבריאן באתר דלא אתבריאן. כד סלקין נחתין, כד נחתין סלקין. תרין דאינון חד, וחד דאינון תלתא. מהו עולימתא שפירתא, ולית לה עיינין, וגופא טמירתא ואתגליא, איהי נפקת בצפרא, ואתכפיאת ביממא. אתקשטת בקשוטין דלא הוו.

כל דא שאיל בארחא, ואצטערנא. והשתא אית לי נייחא. דאילו הוינא כחדא, אתעסקנא במלי דאורייתא, מה דהוינן במלין אחרנין דתהו. אמר רבי חייא, והווא סבא טייעא, ידעת ביה פלום. אמר ליה, ידענא, דלית ממשו במלוי. דאילו הוה ידע, יפתח באורייתא, ולא הוה ארחא בריקניא. אמר רבי חייא, והווא טייעא אית הכא, דהא לזמנין באינון ריקנין, ישפח גבר זגין דדהבא. אמר ליה, הא הכא איהו, ואתקין חמריה במיכלא.

קרו ליה, ואתא לקמיהו. אמר לון, השתא תרין אינון תלת, ותלת אינון פחד. אמר רבי יוסי, לא אמיןא לך, דכל מלוי ריקנין, ואינון בריקניא, יתיב קמיהו.

אמר לון רבנן, אנא טייעא אתעבידנא, ומיומין זעירין, דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא, אבל ברא חד זעירא אית לי,

ויהבית ליה בבי ספרא, ובעינא דישתדל באורייתא. וכד אנא אשפחנא

אחד מהרבנים שהולך בדרך, אני טוען אחריו, והיום הזה חשבתי שאשמע דברים חדשים בתורה, ולא שמעתי דבר.

אמר רבי יוסי, בכל הדברים ששמעתי שאמרת לא תמהתי, אלא רק מאחד - או שאתה אמרת בשטות, או שהם דברים ריקים. אמר אותו זקן, ומה היא? אמר, נערה יפה וכו'.

פתח אותו זקן ואמר, (תהלים קיח) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. ה' לי בעוזי וגו'. טוב לחסות בה' וגו'. פמה טובים ונעימים ונכפדים ועליונים דברי התורה, ואני איך אמר לפני רבותינו, שלא שמעתי מפיהם עד עכשו אפלו דבר אחד?! אבל יש לי לומר, שאין בושא כלל לומר דברי תורה לפני הכל.

התעטף אותו הזקן, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. פסוק זה סמוך על פסוק אחר - (שם) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. פסוקים הללו פמשמעם, אבל דברי התורה הם דברים סתומים.

וכמה הם דברי חכמה שסתומים בכל דבר ודבר שבתורה, ונודעים לאותם החכמים שיודעים דרכי התורה, שהרי התורה אינם דברי חלום הם, שנמסרו למי שפותר אותם ונמשכים אחר הפה, ועם כל זה צריך לפתר אותם לפי דרכם. ומה אם דברי חלום צריך לפתר אותם לפי דרכם - דברי התורה שהם שעשועי המלך הקדוש על אחת פמה וכמה

חד מרבנן דאזיל בארְחא, אַנא טעין אַבתְרִיה, וְהאי יומא, חֲשִׁיבנא דְאִשְׁמַע מְלִין חֲדָתִין בְּאוּרִייתָא, וְלֹא שְׁמַעְנָא מְדִי.

אמר ר' יוסי, בכל מלין דשמענא דקאמרת, לא תוהנא, אלא מחד. או אנת בשטותא אמרת, או מלין ריקנין אינון. אמר ההוא סבא, ומאן איהי. אמר עולימְתָא שפירתא וכו'.

פתח ההוא סבא ואמר, (תהלים קיח) יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. יי' לי בעוזי וגו'. טוב לחסות ביי' וגו'. פמה טבין ונעימין וניקירין ועלאין מלין דאורייתא, ואנא היכי אימא קמי רבנן, דלא שמענא מפומייהו עד השתא, אפילו מלה חדא. אבל אית לי למימר, דהא לית פסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא.

אתעטף ההוא סבא, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. האי קרא, אקרא אחרא סמיה, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. הני קראי כמשמען. אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון

וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא, ואשתמודען, אינון לגבי חפימין, דינדעין ארחין דאורייתא. דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון, דקא אתמסרן למאן דפשר לון, ואתמשכן פתר פומא, ועם כל דא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי. ומה אי מלין דחלמא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי, מלין דאורייתא דאינון שעשועין דמלפא קדישא, על אחת פמה וכמה דאצטריכו למהך

שְׁצִרִיכִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בְּהֵם,
שְׁכָתוֹב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה'
וְגו'.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לֹאמֵר, וּבֵת כֶּהֱן - זֶה
הַנְּשֻׁמָּה הַעֲלִינָה, בֵּתוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ רֵאשׁוֹן לְגֵרִים,
וְהוּא מוֹשֵׁף אֶת אוֹתָהּ נְשֻׁמָּה
מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן. מֵה בֵּין פְּסוּק
שְׁאָמַר וּבֵת אִישׁ כֶּהֱן, וּבֵין פְּסוּק
שְׁאָמַר וּבֵת כֶּהֱן, וְלֹא כְתוּב אִישׁ?
אֵלָּא יֵשׁ כֶּהֱן שְׁנִקְרָא אִישׁ כֶּהֱן,
וְלֹא כֶּהֱן מִמָּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה
הִיָּה (אִישׁ) כֶּהֱן, וְהִיָּה סִגְן, וְהִיָּה
כֶּהֱן גְּדוֹל, וְהִיָּה כֶּהֱן שְׁאִינוּ גְּדוֹל.
כֶּהֱן סֵתֵם גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן מֵאִישׁ כֶּהֱן.
וְעַל זֶה יֵשׁ נְשֻׁמָּה, וְיֵשׁ רוּחַ, וְיֵשׁ
נֶפֶשׁ.

וּבֵת כֶּהֱן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר - זֶה
הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שְׁנִמְשָׁכָה
מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן וְנִכְנְסָה לְתוֹךְ סֵתֵר
עֵץ הַחַיִּים, וְכִשְׁרוּחַ הַכֶּהֱן הַעֲלִיּוֹן
נוֹשָׁבֶת וְנוֹתֶנֶת נְשֻׁמָּה בְּאֵילָן
הַזֶּה, פּוֹרְחֹת מִשָּׁם אוֹתָם נְשֻׁמָּה
וְנִכְנְסוֹת בְּאוֹצַר אֶחָד.

אוֹי לְעוֹלָם, שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם
לְהִשָּׁמֵר, שְׁמוֹשָׁכִים מְשִׁיכָה עִם
יָצַר הָרַע, שֶׁהוּא אִישׁ זָר, וּבֵת
הַכֶּהֱן הַזֹּאת פּוֹרְחַת לְמִטָּה
וּמוֹצֵאת בְּנֵי בְּאִישׁ זָר. וּמִשׁוּם
שֶׁהוּא רְצוֹן שֶׁל אֲדוֹנָהּ, נִכְנְסֶת
לְשֵׁם וְנִכְפֵּית, וְלֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט,
וְלֹא הַשְׁתַּלְמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, הִיא בְּתֵרוּמַת
הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׁאֵר כָּל
הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהַשְׁתַּלְמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
עוֹד יֵשׁ בְּפִסּוּק הַזֶּה, וּבֵת כֶּהֱן כִּי
תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. עֲלוּבָה הִיא
הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ
זָר, שְׁנִמְשָׁכָה עַל הַגֵּר שֶׁהַתְּגִיר,
וּפְרֻחָה אֵלָיו מִגֵּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר
עַל בְּנֵי שְׁנִבְנָה מְעַרְלָה טְמֵאָה,
זֶה הִיָּתָה לְאִישׁ זָר.

בְּאֵרֶח קְשׁוּט בְּהוּ, דְּכָתִיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם
דְּרָכֵי יְיָ וְגו'.

הַשְׁתָּא אֵית לְמִימָר, וּבֵת כֶּהֱן, דָּא נְשֻׁמָּתָא
עֲלָאָה, בְּרִתִּיָּה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ
קְדָמָאָה לְגִיּוֹרִין, וְאִיהוּ מְשִׁיף, לָהּ לְהֵאִי
נְשֻׁמָּתָא מֵאַתָּר עֲלָאָה. מֵה בֵּין קְרָא דְאָמַר וּבֵת
אִישׁ כֶּהֱן, וּבֵין קְרָא דְאָמַר וּבֵת כֶּהֱן, וְלֹא כְּתִיב
אִישׁ. אֵלָּא, אֵית כֶּהֱן דְאֶקְרִי אִישׁ כֶּהֱן, וְלֹא
כֶּהֱן מִמָּשׁ. וְעַל אֶרְחָא דָּא, הִוָּה (אִישׁ) כֶּהֱן,
וְהִוָּה סִגְן, וְהִוָּה כֶּהֱן גְּדוֹל, וְהִוָּה כֶּהֱן דְלָאו
אִיהוּ גְּדוֹל. כֶּהֱן סֵתֵם, רַב וְעֲלָאָה יִתִּיר מֵאִישׁ
כֶּהֱן. וְעַל דָּא אֵית נְשֻׁמָּתָא, (דף צ"ה ע"ב) וְאֵית
רוּחָא, וְאֵית נֶפֶשׁ.

וּבֵת כֶּהֱן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דָּא נְשֻׁמָּתָא
קְדִישָׁא, דְאֶתְמַשְׁכַּת מֵאַתָּר עֲלָאָה,
וְעֵאלֶת לְגוֹ סְתִימוֹ דְאֵילָנָא דְחַיִּי. וְכַד רוּחָא
דְכֶהֱנָא עֲלָאָה נְשָׁבָא, וְיִהִיב נְשֻׁמָּתִין בְּאֵילָנָא
דָּא, פְּרַחִין מִתְמָן אֵינּוֹן נְשֻׁמָּתִין, וְעֵאלִין
בְּאוֹצַר חַד.

זוּי לְעֲלָמָא, דְלֹא יִדְעִין בְּנֵי נְשָׂא לְאַסְתְּמָרָא,
דְקָא מְשָׁכִין מְשִׁיכוֹ בְּהַדִּי יָצַר הָרַע, דְאִיהוּ
אִישׁ זָר, וְהֵאִי בֵת כֶּהֱן פְּרַחַת לְתַתָּא, וְאַשְׁכַּחַת
בְּנֵינָא בְּאִישׁ זָר. וּבְגִין דְאִיהוּ רְעוּתָא דְמָרָה,
עֵאלֶת תְּמָן וְאַתְּפִיאת, וְלֹא יְכִילֶת לְשַׁלְטָאָה,
וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימַת בְּהֵאִי עֲלָמָא. כַּד נְפַקַת מִגְּנִיָּה,
הִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׁאֵר כָּל
נְשֻׁמָּתִין, דְאֶשְׁתַּלִּימוּ בְּהֵאִי עֲלָמָא.

תּוֹ אֵית בְּהֵאִי קְרָא, וּבֵת כֶּהֱן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ
זָר. עֲלוּבָתָא אִיהִי נְשֻׁמָּתָא קְדִישָׁא, כִּי
תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דְקָא אֶתְמַשְׁכַּת, עַל גִּיּוֹרָא
דְאַתְגִּיר, וּפְרַחַת עֲלִיָּה מִגֵּן עֵדֶן בְּאֵרֶח סְתִיִם,
עַל בְּנֵינָא דְאַתְבְּנִי מְעַרְלָה מְסֵאָבָא, דָּא הוּת
לְאִישׁ זָר.

וְהוּוּ סוּד עֲלוּן יוֹתֵר מֵהַפֶּל. בְּעִמּוּד שְׁעוּמָד לְמֵאזְנִים בְּתוֹךְ אֹיִר שְׁנוּשֵׁב, יֵשׁ מִשְׁקַל אַחַד בְּצַד זֶה, יֵשׁ מִשְׁקַל אַחַר בְּצַד זֶה. בְּצַד זֶה מֵאזְנֵי צֶדֶק, וּבְצַד זֶה מֵאזְנֵי מִרְמָה. וְהַמִּשְׁקַל הַזֶּה לֹא שׁוֹכֵף לְעוֹלָמִים, וּנְשֻׁמוֹת עוֹלוֹת וַיּוֹרְדוֹת, נִכְנָסוֹת וַיּוֹצְאוֹת, וַיֵּשׁ נְשֻׁמוֹת עֲשׂוּקוֹת, כְּשִׁשׁוּלֵט אָדָם בְּאָדָם, שְׁכָתוּב (קֹהֶלֶת ח) עֵת אֲשֶׁר שִׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וְדָאֵי.

אָבֵר נְשֻׁמָּה זוֹ שְׁהִיָּתָה לְצַד הָאֲחֵר, אִישׁ זָר, וְנִעְשָׂקָה מִמֶּנּוּ, זוֹהֵי לְרַע לוֹ. לוֹ - לְאוֹתוֹ אִישׁ זָר, וְהִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, עַד שְׁעוֹשָׂה בַּהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעוֹשָׂה. בְּאֵ הַפְּסוּק וְאָמַר, וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, כִּף זֶה.

בְּאֵן יֵשׁ סוּד אִיף גִּעְשָׁקוֹת הַנְּשֻׁמוֹת. אֵלָא הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג הַפֶּל בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. וּכְשִׁמְתַּנְהֵגִים בְּנֵי הָעוֹלָם בְּצַד הַטּוֹב, הַמִּשְׁקֶלֶת עוֹמְדַת וּמְכַרְיֶעָה לְצַד הַטּוֹב, וּכְשִׁמְתַּנְהֵגִים בְּצַד הָרַע - מְכַרְיֶעָה לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכָל הַנְּשֻׁמוֹת שְׁהִיּוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּמִשְׁקֶלֶת, הִיָּה עוֹשֵׁק אוֹתָן וְלוֹקַח אוֹתָן.

אָבֵר לְרַע לוֹ, שְׁאוֹתָן נְשֻׁמוֹת מְכַרְיֶעוֹת (מִכְסוֹת) אֵת כָּל מֵה שְׁמוּצָאוֹת מְצַד הָרַע וּמִשְׁמִידוֹת אוֹתוֹ, וְסִימָן לָזֶה - אַרְוֹן הַקְּדוּשׁ שְׁנִעְשָׁק לְתוֹךְ פְּלִשְׁתִּים וְשִׁלְטוֹ לְהָרַע לָהֶם. אַף בְּאֵן, אֵלּוֹ הַנְּשֻׁמוֹת גִּעְשָׁקוֹת מֵהַצַּד הָאֲחֵר לְהָרַע לָהֶן.

מֵה נִעְשָׂה מֵאוֹתָן נְשֻׁמוֹת? רְאִינוּ בְּסִפְרֵי הַקְּדוּמוֹנִים, שְׁמַהֵם הָיוּ אוֹתָם חֲסִידֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְאוֹתָם הַמְּזוּרִים שְׁהֵם תְּלִמִּידֵי גַב שְׁהוּא נִכְנָס לְפָנָי וּלְפָנָיִם. בְּכַה

וְדָא הוּא רְזָא עֲלָאָה יְתִירָא מִכְּלָא. בְּעִמּוּדָא דְקִיָּמָא לְטָקְלִין, גּוּ אֹיִרָא דְנִשְׁבַּת, אִית טִיקְלָא חָדָא בְּהֵאֵי סְטָרָא, וְאִית טִיקְלָא אַחְרָא בְּהֵאֵי סְטָרָא. בְּהֵאֵי סְטָרָא מֵאזְנֵי צֶדֶק. וּבְהֵאֵי סְטָרָא מֵאזְנֵי מִרְמָה. וְהֵאֵי טִיקְלָא, לֹא שְׁכִיף לְעוֹלָמִין, וְנִשְׁמַתִּין סְלָקִין וְנִחְתִּין עֲאֵלִין וְתַבִּין, וְאִית נִשְׁמַתִּין עֲשִׁיקִין, כַּד שִׁלְטָא אָדָם בְּאָדָם, דְּכִתִּיב, (קֹהֶלֶת ח) עֵת אֲשֶׁר שִׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ, לְרַע לוֹ וְדָאֵי.

אָבֵר הֵאֵי נְשֻׁמָּתָא, דְּהוֹת לְסְטָרָא אַחְרָא, אִישׁ זָר, וְאִתְעֲשָׂקַת מִנִּיהּ, דָּא אִיהִי לְרַע לוֹ. לֹא לְהֵהוּא אִישׁ זָר, וְאִיהִי בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, עַד דְּעֵבִיד בַּהּ קְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא מֵה דְּעֵבִיד, אַתָּא קָרָא וְאָמַר וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הָכֵי הוּא.

הֲבָא אִית רְזָא, הִיף מִתְעֲשָׂקֵן נְשֻׁמַּתִּין. אֵלָא הֵאֵי עֲלָמָא אִתְנַהֵג כְּלָא, בְּאִילָנָא דְדַעַת טוֹב וְרַע. וְכַד אִתְנַהֵגֵן בְּנֵי עֲלָמָא בְּסְטָרָא דְטוֹב, טִיקְלָא קִיָּמָא וְאִכְרַע לְסְטָרָא דְטוֹב. וְכַד אִתְנַהֵגֵן בְּסְטָרָא דְרַע, אִכְרַע לְהֵהוּא סְטָרָא. וְכָל נְשֻׁמַּתִּין דְּהוּוּ בְּהֵאֵי שְׁעָתָא בְּטִיקְלָא, הָוּה עֲשִׁיק לֹוֹן, וְנָטִיל לֹוֹן.

אָבֵר לְרַע לוֹ, דְּאִינוּן נְשֻׁמַּתִּין כְּפִיָּין (ס"א חֲפִיָּין) לְכָל מֵה דְּאִשְׁכַּחַן מִסְטָרָא בִישָׂא, וְשִׁיצָאָן לִיהּ. וְסִימָנָא לְדָא, אַרְוֹנָא קְדִישָׂא, דְּאִתְעֲשָׁק גּוּ פְּלִשְׁתִּים, וְשִׁלְטוֹ בֵיהּ, לְרַע לֹוֹן. אוּף הָכֵי. הֵנִי נְשֻׁמַּתִּין אִתְעֲשָׁקִין מִסְטָרָא אַחְרָא לְרַע לֹוֹן.

מֵה אִתְעֵבִידוּ מֵאִינוּן נְשֻׁמַּתִּין. חֲמִינָן בְּסִפְרֵי קְדֻמָּאֵי, דְּמִנְיֵיהוּ הוּוּ אִינוּן חֲסִידֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם. וְאִינוּן מְזוּרֵי תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים, דְּקְדָמָן לְכַהֲנָא רְבָא עֲמָא דְאַרְעָא, וְחָשׁוּב בְּעֲלָמָא,

חֲכָמִים שְׁקוּדְמִים לְכַהֵן גְּדוּל עִם הָאֲרָץ וְחָשׁוּב בְּעוֹלָם, אַף עַל

הזקן הזה רגע אחד. תמהו החברים ולא אמרו דבר.

פתח אותו זקן ואמר, אם רעה בעיני אדנייה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. פרשה זו נאמרה על הסוד הזה, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם וגו'. רבון העולם, מי לא יפחד ממך, שאתה שולט על כל מלכי העולם, כמו שנאמר (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

במה הם בני האדם בעולם שמשפטים בפסוק הזה, וכלם אומרים, אבל הפסוק הזה לא מתיישר בפיהם. וכי הקדוש ברוך הוא הוא מלך הגוים? והלא הוא מלך ישראל, וכך נקרא! שהרי כתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו', וכתוב (שם) כי חלק ה' עמו. ועל זה הוא נקרא מלך ישראל. ואם תאמר שהוא נקרא מלך הגוים, הרי שבח שלהם שהקדוש ברוך הוא מלך עליהם, ולא כמו שאומרים שהם נמסרו לשפטים ולממנים שלו.

ועוד סוף הפסוק, שכתוב (ירמיה') כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוף. כל זה הוא שבח לשאר העמים. ותמיהה היא איך לא מתעלים בפסוק הזה לרום הרקיע? אלא שהקדוש ברוך הוא סמא את עיניהם ולא יודעים בו כלל, שהרי מה שאנו אומרים שכלם אין ואפס ותהו, שכתוב (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הרי העקר העליון הגדול והנכבד שם אותם הפתוב הזה.

אמר לו רבי חייא, והרי כתוב מלך אלהים על גוים וגו'. אמר לו, אני ראיתי שאחר הכתל

אף על גב דעאל לפני ולפנים. בכה האי סבא רגעא חדא, תוהו חבריאי, ולא אמרו מדי.

פתח ההוא סבא ואמר, (שמות כא) אם רעה בעיני אדנייה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. האי פרשתא על רזא דא אתמר, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה וגו'. מאריה דעלמא מאן לא ידחל מינה, דאנת שליט על כל מלכין דעלמא, כמה דאת אמר (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

במה אינון בני נשא בעלמא, דקא משתבשן בהאי קרא, וכלהו אמרי, אבל קרא דא לא אתיישר בפומייהו. וכי קדשא בריך הוא מלך הגוים איהו, והלא מלך ישראל איהו, והכי אקרי, דהא כתיב, (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו'. וכתוב (דברים לב) כי חלק יי' עמו. ועל דא אקרי מלך ישראל. ואי תימא דאיהו מלך הגוים אקרי, הא שבחא דלהון דקודשא בריך הוא מלך עלייהו, ולא כמה דאמרין דאתמסרין לשמשין ולממנן דיליה.

ותו סיפא דקרא, דכתיב, (ירמיה י) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוף. כל האי, שבחא איהו לשאר עמין, ותוהא איהו, היך לא מסתלקי בהאי קרא לרום (דף צ"ו ע"א) רקיעא. אלא, דקודשא בריך הוא סמא עינייהו, ולא ידעי ביה כלל, דהא מה דאנן אמרי דכלהו אין, ואפס, ותהו. דכתיב, (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הא עקרא עלאה רבא ויקירא שוי לון קרא דא.

אמר ליה ר' חייא והא כתיב (תהלים מז) מלך אלהים על גוים וגו'. אמר ליה, אנא

חמינא דבתר פתלייהו הוית, ונפקת בהאי קרא לסייעא לון, הוה לי

שְׁלֵהֶם הֵייתָ, וַיִּצְאָתָּ בַּפְּסוּק הַזֶּה לְעֹזֵר לָהֶם. הִיָּה לִי לְהִשָּׁיב בַּתְּחִלָּה עַל מַה שְּׁאַמְרָתִי. אָבֵל פִּינּוֹן שְׁמִצָּאתִי אוֹתָךְ בַּדֶּרֶךְ, אַעֲבִיר אוֹתָךְ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם אֵלַי לְהַעֲבִיר אֶת הַכֹּל.

בא וראה, כל השמות וכל פנוני השמות שיש לקדוש-ברוך-הוא, כלם מתפשטים לדרכיהם, וכלם מתלבשים אלה באלה, וכלם נחלקים לדרכים ושבילים ידועים, פרט לשם היחיד, הנבחר של כל שאר השמות, שהוריש לעם היחיד הנבחר מכל העמים, והוא - יו"ד ה"א ו"א ה"א, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו. וכתוב (שם) ואתם הדבקים בה', בשם זה ממש יותר מכל שאר השמות.

ושם אחד מכל שאר שמותיו, אותו שהתפשט ונחלק לכמה דרכים ושבילים ונקרא אלהים. והוריש את השם הזה, ונחלק לתחתונים של העולם הזה, ונחלק השם הזה לשמשים ולממנים שמנהיגים את שאר העמים, כמו שנאמר (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם היללה. (בראשית ב) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום היללה. וכן כל ממנה וממנה שהוריש הקדוש ברוך הוא אותם לשאר העמים נכללים בשם הזה, ואפלו עבודה זרה נקראת בשם הזה. ושם זה מלך על גוים, ולא אותו השם, שהוא מלך על ישראל, שהוא יחיד לעם היחיד, לעם ישראל, העם הקדוש.

ואם תאמר, על דרך זו נבאר את הפסוק, שכתוב (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים, שהרי הוא שם שמולך על גוים - אלהים, שהרי היראה שרויה בו והדין שרוי בו - לא כף, ולא על זה נאמר. שאם כף, אפלו עבודה זרה בכלל זה היא.

לְאַתְבָּא בְּקַדְמִיתָא, עַל מַה דְּאִמִּינָא. אָבֵל פִּינּוֹן דְּאִשְׁפַּחְנָא לָךְ בְּאַרְחָא, אַעֲבַר לָךְ מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן אֵיהָךְ לְאַעֲבָרָא כֻּלָּא.

תא חזי, כל שמהן, וכל פנויין דשמהן, דאית ליה לקודשא בריך הוא, פלהו מתפשטין לארחייהו, וכלהו מתלבשין אלין באלין, וכלהו מתפלגין לארחין ושבילין ידיעין. בר שמה יחידאה, בריר דכל שאר שמהן, דאחסין לעמא יחידאה, בריר מפל שאר עמין, ואיהו יו"ד ה"א ו"א ה"א, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו. וכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' בשמה דא ממש, יתיר מפל שאר שמהן.

ושמה חד מפל שאר שמהן דיליה, ההוא דאתפשט ואתפלג לכמה ארחין ושבילין, ואקרי אלהים. ואחסין שמה דא, ואתפלג לתתאי דהאי עלמא, ואתפלג שמה דא, לשמשין ולממנן דמנהגי לשאר עמין. כמה דאת אמר, (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם היללה. (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום היללה. וכן כל ממנא וממנא דאחסין לון קדשא בריך הוא לשאר עמין, בשמה דא כלילין. ואפילו עבודה זרה בשמה דא אקרי. ושמה דא מלך על גוים, ולא ההוא שמה, דא ההוא דמלך על ישראל, דאיהו יחידאה, לעמא יחידאה, לעמא דישראל, עמא קדישא.

ואי תימא, על ארחא דא נוקים קרא דכתיב, (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים, דדא איהו שמה דקא מלך על גוים, אלהים דהא דחילו ביה שריא ודינא ביה שריא. לאו הכי, ולא על דא אתמר, דאי הכי אפילו עבודה זרה בכלל דא איהו.

אָבֵר פִּינּוֹן דְּכִתְלָא דְהוּיִת סְמִיךְ אַבְתְּרִיהּ, אַחֲרֵיו נַעֲקֵר, הַפְּסוּק עוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ בְּהַסְתַּכְלוֹת קִטְנָה. מִי לֹא יֵרָאֵךְ מְלֵךְ הַגּוֹיִם. וְאִם תֹּאמַר שְׂמֵלֶךְ הַגּוֹיִם נֹאמַר עַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא כֵּף. אֲלֵא מִי הוּא מְלֵךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יֵרָאֵךְ, שְׂלֵא פּוֹחֵד מִמֶּךָ וְלֹא יִזְדַּעְזַע מִמֶּךָ, מִי מְלֵךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יֵרָאֵךְ? כִּמּוֹ זֶה, (תְּהִלִּים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. מִי שִׁשְׁמַע אוֹתוֹ, לֹא יוֹדַע מָה אָמַר. פִּינּוֹן שְׂאֵמַר הַלְלוּיָהּ, אֵיךְ כֵּף הַלְלוּ עֲבָדֵי ה'! שְׂהִיָּה לוֹ לְכַתֵּב, עֲבָדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. אֵיךְ פֶּאֶן הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב, מִי מִמְּלֶךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יֵרָאֵךְ, אֲלֵא הַכֹּל עַל תְּקוּנָה נִתְבָּאֵר.

בִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִיִן כְּמוֹךָ. מָה הַדְּבָר שֶׁהַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶם בְּחֻכְמָה שְׁלֵמָה? מֵאִיִן כְּמוֹךָ, וְכֹלָם מוֹדִים עַל זֶה. כְּשֶׁרוֹאִים בְּחֻכְמָתָם מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ, הַתְּפִשֵׁט דְּבָר זֶה בִּינֵיהֶם, וְאוֹמְרִים מֵאִיִן כְּמוֹךָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאִיִן כְּמוֹךָ אוֹמְרִים, וְהַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶם. שְׁמַחוּ הַחֲבָרִים, וּבְכוּ וְלֹא אָמְרוּ דְּבָר. אֵיךְ כֵּף הוּא בְּכָה כְּמִקְדָּם.

פְּתַח וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֵשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֵהּ וְגו'. הַחֲבָרִים הַתְּעוֹרְרוּ, שְׂרָצְתָה שָׂרָה לְפָנֹת מִבֵּיתָה עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל זֶה כְּתוּב כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ. כֵּאֵן כְּתוּב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ - זֶה הַנְּשֵׂמָה בְּגִלְגוּלִים עַל מַעֲשֵׂים רָעִים שְׁבַע עוֹלָם. לְאֵמָה - לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּגִלְגוּל רַע שֶׁל הַמְּשַׁקֵּל שְׁחוֹזֵר, וְהָרִי נַעֲשָׂה לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם. וְדָאִי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים, כָּל אוֹתָן נִשְׁמָוֹת שְׁנַעֲשָׂקוֹת.

מִי הֵן פֶּאֶן? הוּא סוּד אֵלֶּה אוֹתָן

אָבֵר פִּינּוֹן דְּכִתְלָא דְהוּיִת סְמִיךְ אַבְתְּרִיהּ, אַתְּנַסַּח, קָרָא קָאִים עַל קִיּוּמָא, בְּאַסְתַּכְלוּתָא זְעִיר. מִי לֹא יֵרָאֵךְ מְלֵךְ הַגּוֹיִם, וְאִי תִימָא דְמְלֵךְ הַגּוֹיִם עַל קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּמַר, לָאוּ הָכִי. אֲלֵא, מֵאֵן הוּא מְלֵךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יֵרָאֵךְ, דְּלֹא דְחִיל מִינֵךְ, וְלֹא יִזְדַּעְזַע מִינֵךְ. מִי מְלֵךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יֵרָאֵךְ. כְּגוֹנוּנָא דָא (תְּהִלִּים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי יי' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי'. מֵאֵן דְּשִׁמַּע לִיָּהּ, לֹא יִדַּע מָאִי קָאֵמַר, פִּינּוֹן דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ, אוּף הָכִי הַלְלוּ עֲבָדֵי יי', דְּהוּהָ לִיָּהּ לְמַכְתֵּב, עֲבָדֵי יי' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי'. אוּף הָכֵא. הוּהָ לִיָּהּ לְמַכְתֵּב, מִי מִמְּלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יֵרָאֵךְ. אֲלֵא כֹלָא עַל תְּקוּנָה אַתְּמַר.

בִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִיִן כְּמוֹךָ, מָהוּ מְלָה דְאַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶוּ בְּחֻכְמָתָא דְלֵהוֹן, מֵאִיִן כְּמוֹךָ וְכֹלָהוּ אוֹדָאֵן עַל דָּא, כִּד חֲמָאֵן בְּחֻכְמָתָא דְלֵהוֹן עוֹבְדֵךְ וּגְבוּרָתֶךָ, אַתְּפִשֵׁט מְלָה דָא בִּינֵיהֶוּ, וְאִמְרִי מֵאִיִן כְּמוֹךָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאִיִן כְּמוֹךָ אִמְרִי, וְאַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶוּ. חֲדוּ חֲבָרֵיָא, וּבְכוּ וְלֹא אָמְרוּ מְדִי. אוּף הָכִי בְּכָה אִיָּהוּ כְּמִלְקָדְמִין.

פְּתַח וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֵשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֵהּ וְגו', חֲבָרֵיָא אַתְּעֵרוּ, דְּבַעֲתָא שָׂרָה לְפָנָהּ עֲבוּדָה זָרָה מִבֵּיתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ. הָכֵא כְּתִיב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ, דָּא נִשְׁמָתָא בְּגִלְגוּלֵי עַל עוֹבְדֵיִן בִּישִׁין דְּעֵלְמָא. לְאֵמָה: הוּוּא סְטָרָא אַחֲרָא בְּגִלְגוּלָא בִישָׁא דְטִיקְלָא, דְּאַהֲדָר, וְהָא אַתְּעִשְׂקָת, לְאַפְקָא לָהּ מִתְּמִין. וְדָאִי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים, כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמָתִין דְּמִתְעִשְׂקִין. מֵאֵן אֵינּוֹן הָכֵא. אִיָּהוּ רְזָא אֵלִין אֵינּוֹן נִשְׁמָתִין

נשמות התינוקות הקטנים, כשהם יונקים מתוך תקף של אדם, והקדוש ברוך הוא רואה שאם יתקיימו בעולם, יבאש ריחם ויחמיצו כמו החמץ הזה. לוקח אותם קטנים, בעודם נותנים ריח. מה עושה? משאיר אותם להעשק ביד אותה האמה, וזוהי לילי"ת. שפיון שנתנו ברושתה, שמחה (אחות) באותו תינוק ועושקת אותו, ומוציאה אותו מן העולם כשהוא יונק מפת אמו.

ואם תאמר שאותן נשמות יעשו טוב לעולם - לא כף, שכתוב אם רעה בעיני אדניה, שיחמיץ אותו האיש בה לאחר ימים, אם יתקיים בה. זו נעשקת, ואחרת לא נעשקת, ועל אלה כתוב, (קהלת ד) ואראה את כל העשוקים וגו', והינו אם רעה בעיני אדניה.

אשר לא יעדה. לא - כתוב בא"לף. אם תאמר שהרי באותו הצד האחר הזמין לה הקדוש ברוך הוא מיום שהיתה - לא! ועכשו בגלגולי המאזנים - לו יעדה, בוא"ו, מה שלא היה מקדם לכן.

והפדה, מה זה והפדה? גאל אותה הקדוש ברוך הוא עכשו, שמעלה ריח, טרם שתחמיץ, ומעלה אותה לרומי מרומים בישיבה שלו. ואם תאמר, פיון שנעשקה מאותו הצד הרע, נותן אותה, כמו שאמרו לחסידי אמות העולם ולאותם מזזרים תלמידי חכמים - בא הכתוב ומוכיה, לעם נכרי לא ימשל למכרה, ודאי, בבגדו בה, שעושק אותה בעשק של גלגול המאזנים, אלא לישראל ודאי, ולא לאחר. וכשיצאת מן המאזנים, לא תצא כצאת העבדים, אלא מתעטרת בעטרתה בהרמה על ראשה.

דינוקין זעירין, כד אינון ינקי מגו תוקפא דאמהון. וקודשא בריך הוא חמי, דאי יתקיימו בבעלמא, יבאשון ריחיהון, ויחמיון כחומץ דא. לקיט לון זעירין, בעוד דייהבי ריחא.

מה עביד. שביק לון לאתעשקא בידי דההיא אמה, ודא איהי לילית דכיון (דף צ"ו ע"ב) דאתייהיבו ברשותה, חדאת (נ"א אחרת) בההוא ינוקא, ועשיקת ליה, ואפיקת ליה מעלמא, כד איהו יניק בתוקפא דאמיה.

ואי תימא, אינון נשמתיין דיעבדון טב לעלמא. לאו הכי. דכתיב אם רעה בעיני אדניה, דיחמיץ ההוא גברא בה לבתר יומין, אי אתקיים בה. דא אתעשקת, ואחרא לא אתעשקת. ועל אלין פתיב, (קהלת ד) ואראה את כל העשוקים וגו' והיינו אם רעה בעיני אדניה.

אשר לא יעדה, לא באלף פתיב. אי תימא, דהא בההוא סטרא אחרא, אזמין לה קדשא בריך הוא מיומא דהות. לא. והשתא בגלגולי טיקלא, לו יעדה בוא"ו. מה דלא הות מקדמת דנא.

והפדה, מאי והפדה. פריק לה קדשא בריך הוא השתא, דסלקא ריחא, עד לא תחמיץ, וסליק לה לרומי מרומים, במתיבתא דיליה, ואי תימא פיון דאתעשקת מההוא סטרא אחרא, יהיב לה, כמה דאמרו לחסידי שאר עמין, ולאינון ממזרי תלמידי חכמים. אתא קרא ואוכח, לעם נכרי לא ימשול למכרה ודאי, בבגדו בה, דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא, אלא לישראל ודאי, ולא לאחר. וכד נפקת מן טיקלא, לא תצא כצאת העבדים, אלא מתעטרא בעטרה בארמא על רישיה.

ואם תאמר שהצד הזה הכניס אותו לאותו תינוק - לא כן, אלא נוטלת אותה ושמתה עמה ופורחת מידה ונכנסת לאותו מקום, והיא פוקדת את אותו תינוק ושמתה בו וצוחקת בו, ותאבה את אותו הבשר, עד שאחר כך נוטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו, והיא לגוף. ואחר כך הפל ברושיתו של הקדוש ברוך הוא.

בא וראה, לא תצא כצאת העבדים, מה זה? אלא בשעה שיוצאת מן המאזנים ואותו הצד בשמחה, רושם הקדוש ברוך הוא וחותם אותה בחותמת אחת, ופורס עליה לבוש כבוד שלו, ומיהו? השם הקדוש שנקרא אלוה. וזהו בכבודו בה, הלבוש הנכבד של המלך פורש עליה, ואז היא שמורה, שלא נמסרה לעם נכרי אלא לישראל לחוד.

וזהו שפתוב (איוב כט) כימי אלוה ישמרני, ועל סוד זה פתוב פאן, לעם נכרי לא ימשל למכרה בכבודו בה, בעוד שלבוש כבוד המלך בה. כיון שבגדו בה, פתוב לעם נכרי לא ימשל למכרה.

מה רשות יש לאותו צד בה? בא וראה, כל בני העולם פלם ברשות המלך הקדוש, ולכלם יש זמן בעולם הזה, עד שהוא רוצה לסלקם מן העולם, וזה אין לו זמן, ועל כך היא צוחקת בהם ושמתה בהם.

עוד, אזרה לאדם (בעולם הזה) יש בפסוקים הללו וכמה עצות טובות עליונות הן בכל דברי התורה, וכלן אמת בדרך אמת, ונודעות לחכמים שיודעים והולכים בדרך אמת. בזמן שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, עלה ברצון לפניו, וציר את כל הנשמות שהן עתידות

ואי תימא, דהאי סטרא עאלת לה ביהוה ונוקא. לאו הכי. אלא נטלת לה, וחדאת בהדה, ופרחת מן ידה, ועאלת ביהוה אתר, ואיהי פקידת להווא ונוקא, וחדאת ביה, וחיבת ביה, ותאיבת להווא בשר, עד דלבתר נטיל קדשא בריך הוא נשמתיה, והיא לגופא. ולבתר פלא איהו ברשותא דקודשא בריך הוא.

תא חזי, (שמות כא) לא תצא כצאת העבדים, מאי הוא. אלא, בשעתא דנפקת מן טיקלא והווא סטרא בחדו, רשים לה לקודשא בריך הוא, וחתים לה בחד גושפנא, ופריש עליה לבוש יקר דיליה, ומאן איהו. שמא קדישא דאקרי אלוה. ודא הוא בכבודו בה, לבושא יקירא דמלכא פריש עליה וכדין איהי נטירא, דלא אתמסרת לעם נכרי, אלא לישראל לחוד.

ודא איהו דכתיב, (איוב כט) כימי אלוה ישמרני, ועל רזא דא כתיב הכא, לעם נכרי לא ימשל למכרה בכבודו בה, בעוד דלבוש יקר דמלכא בה. כיון דבגדו בה, פתיב לעם נכרי לא ימשל למכרה.

מה רשו אית להווא סטרא בה. תא חזי, כל בני עלמא פלהו, ברשותיה דמלכא קדישא, וכלהו אית לון זמנא בהאי עלמא, עד דאיהו בעי לסלקא לון מן עלמא, ודא לית ליה זמנא, ועל דא איהי חייבת בהו, וחדאת בהו.

תו, אזהרותא לבר נש (בהאי עלמא) אית בהני קראי, וכמה עיטין טבין עלאין אינון, בכל מילי דאורייתא, וכלהו קשוט, בארח קשוט, ואשתמודען לגבי חפימין, דינדעי ואזלי בארח קשוט. בזמנא דבעא קדשא בריך

לְהַנָּחֵן בְּבִגְי אָדָם אַחַר כֶּף, וְכִלְקַן הַצִּטְרוֹ לִפְנֵי בְּאוֹתוֹ צִיּוֹר מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידִים לֵהִיּוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר מִכֵּן, וְרָאָה כֹּל אֶחָד וְאַחַד.

וַיֵּשׁ מִהֵן שְׁעֵתִידוֹת לְהִרְעֵ אֶת דְּרִכֵּיהֶן בְּעוֹלָם, וּבִשְׁעָה שְׁמֹגִיעַ זְמַנָּן, קוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי וְהַכְּנִסִי בְּמִקוֹם פְּלוֹנִי לְגוֹף פְּלוֹנִי. וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, דֵּי לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁאֲנִי יוֹשֶׁבֶת בּוֹ, וְלֹא אֵלֶיךָ לְעוֹלָם אַחַר שִׁישְׁתַּעֲבְדוּ בִי וְאַהֲיָה מְלַכְלַכַת בִּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאת, עַל מְנַת כֵּן נִבְרָאת, לֵהִיּוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. כִּיּוֹן שְׂרוּאָה הַנִּשְׁמָה כֶּף, בְּעַל כְּרַחֲמָה יוֹרֶדֶת וְנִכְנָסֶת לְשֵׁם.

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתְנָת עֲצָה לְכֹל הָעוֹלָם רוֹאָה כֶּף, וּמִזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְאוֹמֶרֶת: רְאוּ כִּמָּה חָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מְרַגְלִית טוֹבָה שְׁהִיָּתָה לוֹ, מְכַר לְכֶם בַּחֲנֹם כְּדֵי שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת בְּתוֹ - זֶה הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. לְאִמָּה - לֵהִיּוֹת אִמָּה מְשַׁעֲבֶדֶת בֵּינֵיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה. כְּבִקְשָׁה מִכֶּם, בְּשַׁעָה שְׁמֹגִיעַ זְמַנָּה לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא תֵצֵא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, לֹא תֵצֵא מִטְּנֶפֶת בַּחֲטָאִים. תֵצֵא בֵּת חוֹרִין, בְּרוּרָה נְקִיָּה, כְּדֵי שִׁישְׁמַח בָּהּ אֲדוֹנָה וְיִשְׁתַּבַּח בָּהּ וְיִתֵּן לָהּ שְׂכָר טוֹב בְּצַחֲצוּחֵי גֹן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוּחוֹת נַפְשֶׁךָ. וְדַאי פֶּאֶשֶׁר תֵצֵא בְּרוּרָה נְקִיָּה כְּרֹאוּי.

אֲבָר אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כְּשִׁיּוֹצֵאת מְלַכְלַכַת בְּטַנוּפֵי הַחֲטָאִים וְלֹא נִרְאִית לְפָנָיו כְּרֹאוּי - אוֹי לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁאֲבָד מְאוֹתָהּ

הוּא לְמַבְרִי עֲלֵמָא, סְלִיק בְּרַעוּתָא קָמִיהּ, וְצִיּוֹר כֹּל נִשְׁמַתִּין דְּאִינוּן זְמִינִין לְמִיָּהֵב בְּבִגְי נִשְׂא לְבַתָּר, וְכִלְהוּ אֶתְצִיּוֹרוֹ קָמִיהּ בְּהֵוֹא צִיּוֹרָא מִמֶּשׁ, דְּזְמִינִין לְמַהוּי בְּבִגְי נִשְׂא לְבַתָּר, וְחָמָא כֹּל חַד וְחַד.

וְאִית מְנַהוּן דְּזְמִינִין לְאַבְאָשָׁא אֶרְחִייהוּ בְּעֵלְמָא, וּבִשְׁעָתָא דְּמָטָא זְמִינִיהוּ, קָרִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהֵיָא נִשְׁמַתָּא, אָמַר לָהּ, זִילִי עוֹלִי בְּדוּף פְּלָן. בְּגוּף פְּלָן. אֶתִּיבַת קָמִיהּ, מְאָרִיָּה דְּעֵלְמָא, דֵּי לִי בְּעֵלְמָא דָּא דְּאֵנָּא יִתְבָּא בֵּיהּ, וְלֹא אִיְהוּ לְעֵלְמָא אַחְרָא, דִּישְׁתַּעֲבְדוּן בִּי, וְאַהֲא מְלוֹכְלָכָא בִּינִיָּהוּ. אָמַר לָהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִן יוֹמָא דְּאַתְבְּרִיאַת, עַל דָּא אַתְבְּרִיאַת לְמַהוּי בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. כִּיּוֹן דְּחָמַתָּא נִשְׁמַתָּא כֶּף, בְּעַל כְּרַחֲמָה נַחֲתַת וְעֵאלַת תְּמָן.

אוֹרְיִיתָא דִּיהִבַת עֵיטָא לְכֹל עֲלֵמָא חָמַתָּא הַכִּי, אֲזַהִירַת לְבִגְי עֲלֵמָא, וְאַמְרַת, חָמוּ כִּמָּה חָס קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיכֶוּ, מְרַגְלִיתָא טְבָא דְהוֹת לִיָּה, זְבִין לְכוּ לְמַגְנָא, דְּתִשְׁתַּעֲבְדוּן בָּהּ בְּהֵאִי עֲלֵמָא.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ: דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בְּתוֹ: דָּא נִשְׁמַתָּא קִדְשָׁא. לְאִמָּה: לְמַהוּי אִמָּה מְשַׁתַּעֲבָדָא בִּינִיָּכוּ (דף צ"ו ע"א) בְּהֵאִי עֲלֵמָא. בְּמָטוּ מְנִיָּכוּ, בְּשַׁעָתָא דְּמָטִי זְמַנָּא לְנַפְקָא מִהֵאִי עֲלֵמָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, לֹא תִפּוּק מִתְּטַנְפָּא בַּחוּבִין, תִּפּוּק בֵּת חוֹרִין, בְּרִירָה נְקִיָּה, בְּגִין דִּיחֲדִי בָּהּ מְאָרִיָּה וְיִשְׁתַּבַּח בָּהּ וְיַהֲיִב לָהּ אֲגַר טַב, בְּצַחֲצוּחֵי דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (ישעיה נח) וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוּחוֹת נַפְשֶׁךָ, וְדַאי כַּד תִּפּוּק בְּרִירָה נְקִיָּה כְּדָקָא יֵאוּת.

אֲבָר אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כַּד נַפְקַת מְלוֹכְלָכָא בְּטַנוּפֵי חוּבִין, וְלֹא אֶתְחַזִּיאַת קָמִיהּ כְּדָקָא יֵאוּת, וְוִי

נשמה לעולמים. משום שפאשר הנשמות עולות ברורות ויוצאות נקיות מן העולם הזה, כל נשמה ונשמה נכנסת לספר אוצר המלך, וכלן בשמות, ואומר: זו היא נשמת פלוני עתידה תהיה לאותו הגוף שעזבה. ואז כתוב לו יעדה, בו.

ובשיוצאת רעה בעיני אדניה, שנטמאה בחטאים ובטנוף של החטאים, אז לא יעדה, בא'. ונאבד אותו הגוף ממנה, והיא לא מזדמנת אליו, פרט לאותה שבעלה התרצה ושב בתשובה של הגוף בה, אז כתוב והפדה, כמו שנאמר (איוב לב) פדה נפשו מעבר בשחת. והפדה, זהו באדם, שהעצה שלו שיפדה אותה וישוב בתשובה. והקדוש ברוך הוא אמר את זה לשני צדדים, והפדה בתשובה. אחר ששב בתשובה, פדה אותה מדרך הגיהנם.

לעם נכרי לא ימשל למכרה. מי זה עם נכרי? עלובה היא הנשמה, שפאשר יוצאת מן העולם וכן אדם מסטה דרכו עמה, היא רוצה לעלות למעלה לתוף המחנות הקדושים, משום שהמחנות הקדושים עומדים באותה דרך של גן עדן, ומחנות נכריים עומדים באותה דרך של הגיהנם. זכתה הנשמה, ואותה שמירה ופרישת לבוש הנכבד עליה. כמה מחנות קדושים מעתדים לה להתחבר עמה ולהכניס אותה לגן עדן. לא זכתה - כמה מחנות נכריים מזמנים להכניס אותה של בדרך הגיהנם, ואותם מחנות של מלאכי חבלה מזמנים לעשות בה נקמות. בא הפתוב ומוכיח, לעם נכרי לא ימשל למכרה - אלו מלאכי חבלה. בבגדו בה - אותה

בבגדו בה, איהו נטירא,

להווא גופא, דאתאביד מההיא נשמתא לעלמין. בגין, דכד נשמתין סלקין בריין, ונפקין נקיין מהאי עלמא, כל נשמתא ונשמתא, עאלת בספרא דאחמתא דמלפא, וכלהו בשמהן, ואמר דא היא נשמתא דפלניא, זמינת תהא לההוא גופא דשבקת, וכדין פתיב, לו יעדה, בו'.

וכד נפקת רעה בעיני אדניה, דקא אסתאבא בחובין, ובטנופא דחטאין, פדין לא יעדה בא'. ואתאביד ההוא גופא מינה ואיהי לא אזדמנת לגביה בר ההיא דמארה אתרעי, ותב בתיובתא דגופא בה, פדין פתיב, והפדה. כמה דאת אמר (איוב לג) פדה נפשו מעבור בשחת. והפדה, האי איהו כבר נש, דעיטא דיליה, דיפרוק לה, ויתוב בתיובתא, ולתרין סטריין קאמר קדשא בריך הוא, והפדה בתיובתא. לבתר דתב בתיובתא, פדא לה מארחא דגיהנם.

לעם נכרי לא ימשל למכרה. מאן עם נכרי. עלובתא איהי נשמתא, דכד נפקת מעלמא, ובר נש אסטי ארחיה בהדה, היא בעאת לסלקא לעילא, גו משריין קדישין, בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארחא דגן עדן, ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארחא דגיהנם.

זכתה נשמתא, וההוא נטירו, ופרישו דלבושא יקירא עליה. כמה משריין קדישין, קא מתעתדן לה, לאתחברא בהדה, ולמיעאל לה לגן עדן. לא זכתה, כמה משריין נוכראין מתעתדן למיעל לה בארחא דגיהנם. ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבר בה נוקמין, אתא קרא ואוכח, לעם נכרי לא ימשל למכרה, אלין מלאכי חבלה.

שְׁמִירָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה לָהּ שְׁמִירָה שְׁלֵא יִשְׁלַט בָּהּ
עִם נְכָרִי בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיטָה
שְׁשׁוּמְרַת עָלֶיהָ.

וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָהּ, בֵּא וְרָאָה כִּמְה
יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהֵר שְׁלֵא יִסְטוּ דְרָכָיו
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׂאִם זָכָה אָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמֵר אֶת הַנְּשֻׁמָּה
כְּרְאוּי, זְהוּ אָדָם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְרַצָּה מִמֶּנּוּ, וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ
בְּכָל הַיָּמִים בְּפִמְלִיָּה שְׁלוֹ וְאוֹמֵר:
רְאוּ בֶן קְדוֹשׁ שֵׁשׁ לִי בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם, כִּף וְכָף עָשָׂה, כִּף וְכָף
מַעֲשֵׂיו מִתְקַנְיִים.

וּבְשִׁנְשֻׁמָּה זֹו יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה זָכָה נִקְיָה וּבְרוּרָה, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְאִיר לָהּ בְּכִמְה אִוֹרוֹת,
בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלֶיהָ: זֹוהִי נְשֻׁמַּת
פְּלוּנֵי בְּנֵי, שְׁמִירָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ
הַגּוֹף שְׁעִזְבָּה.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ. מֵה זֶה
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת? כָּאֵן יֵשׁ סוּד
לְחֻכְמִים. בְּתוֹךְ הַסְּלַע הַחֲזוֹק,
הַרְקִיעַ הַטְּמוֹן, יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד
שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָאֵהָבָה, וְשֵׁם
הַגְּנִזִּים טְמוּנִים, וְכָל נְשִׁיקוֹת
הָאֵהָבָה שֶׁל מְלַךְ הַן שֵׁם, וְאוֹתָן
נְשֻׁמוֹת אֵהוּבוֹת הַמְּלַךְ נִכְנָסוֹת
לָשֵׁם.

בֵּינן שֶׁהַמְּלַךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל
הַמְּלַךְ, שֵׁם כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כט) וַיִּשְׁק
יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹצֵא שֵׁם אֶת אוֹתָהּ נְשֻׁמָּה
קְדוּשָׁה, מְקַדִּים מִיָּד וְנוֹשֵׁק לָהּ,
וּמְגַפֵּף אוֹתָהּ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ אֵלָיו
וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְזֶהוּ כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ,
כְּדִין שְׂאָב עוֹשֶׂה לְבָתוֹ, שֶׁהִיא
חֲבִיבָה עָלָיו, שְׁנוֹשֵׁק לָהּ וּמְגַפֵּף
אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מִתְּנוּת. כִּף
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְנְשֻׁמָּה
הַצְּדִיקָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד לָהּ נְטִירָא, דְּלֵא
יִשְׁלוּט בָּהּ עִם נְכָרִי, בְּהֵהוּא פְּרִיסוֹ דְּנְטִירוֹ
עָלָהּ.

וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָהּ, (שְׁמוֹת כא) תָּא חֲזִי כִּמְה אֵית
לֵיה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהְרָא דְּלֵא יִסְטִי אַרְחוּי
בְּהֵאִי עֲלֵמָא, דְּאִי זָכָה בַר נָשׁ בְּהֵאִי עֲלֵמָא,
וְנְטִיר לָהּ לְנְשֻׁמְתָא כְּדָקָא יְאוֹת, הֵאִי אִיהוּ בַר
נָשׁ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי בֵּיה, וְאַשְׁתַּבַּח
בֵּיה בְּכָל יוֹמֵיָא, בְּפִמְלִיָּא דִּילֵיהּ, וְאָמַר, חֲמוּ
בְרָא קְדִישָׁא דְּאֵית לִי בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, כִּף וְכָף
עֶבֶיד, כִּף וְכָף עוֹבְדוֹי מִתְתַּקְנָן.

וְכַר הֵאִי נְשֻׁמְתָא, נִפְקַת מְהֵאִי עֲלֵמָא, וְזָכִיָּא
נִקְיָיָה בְּרִירָה, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַהֲרִיר
לָהּ בְּכִמְה נְהוּרִין, בְּכָל יוֹמָא קְאָרִי עָלָהּ, דָּא
הִיא נְשֻׁמְתָא דְּפְלַנְיָא בְּרִי, נְטִירָא לִיהוּי לֵיה
לְהֵהוּא גּוֹפָא דְּשָׁבַק.

וְדָא הוּא דְּכְתִיב, וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה כְּמִשְׁפֵּט
הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ, מְאִי כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת.
הָכָא אֵית רְזָא לְחַפְיָמִין, בְּגוֹ טְנַרָא תְּקִיפָא,
רְקִיעָא טְמִירָא, אֵית הֵיכְלָא חֲדָא, דְּאִקְרִי
הֵיכַל אֵהָבָה. וְתַמָּן אֵינּוֹן גְּנִזִּין טְמִירִין, וְכָל
נְשִׁיקִין דְּרַחֲיִמוּ דְּמִלְפָא אֵינּוֹן תַּמָּן, וְאֵינּוֹן
נְשֻׁמְתִין רַחֲיִמָאן דְּמִלְפָא עֲאֲלִין תַּמָּן.

בֵּינן דְּמִלְפָא עֲאֵל בְּהֵהוּא הֵיכְלָא דְּמִלְפָא, תַּמָּן
כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כט) וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁבַּח תַּמָּן לְהֵהִיא
נְשֻׁמְתָא קְדִישָׁא, קָדִים מִיָּד וְנָשִׁיק לָהּ, וְגַפִּיף
לָהּ, וְסָלִיק לָהּ בְּהֵדִיָּה, וְאַשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְדָא הוּא כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ, כְּדִינָא
דְּאַבָּא עֶבֶיד לְבְּרַתִּיהּ, דְּאִיהִי חֲבִיבָא
לְגַבִּיָּהּ, דְּנָשִׁיק לָהּ, וְגַפִּיף לָהּ, וַיְהִיב לָהּ מִתְּנָן.
כִּף קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד, לְנְשֻׁמְתָא זְפָאָה בְּכָל
יוֹמָא, כְּמֵה דְּכְתִיב כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

היינו דכתיב (ישעיה סד) יעשה למחפה לו, כמה דהאי ברתא, אשלימת עשייה בהאי עלמא. אוף הכי קדשא בריך הוא אשלים לה עשייה אחרא בעלמא דאתי, דכתיב, עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. והכא כתיב (דף צ"ז ע"ב) יעשה לה. עד כאן. ההוא סבא אשתטח, וצלי צלותא. בכה כמלקדמין.

ואמר (שמות כא) אם אחרת יקח לו וגו', מאי אם אחרת, וכי נשמתא אתרא זמין קדשא בריך הוא לאתבא לצדיקייא בהאי עלמא, ולא הא נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארה, אי הכי לית אבטחותא לצדיקייא כלל. מאי אם אחרת יקח לו.

פתח ההוא סבא ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. פסוק זה פרושהו החברים בחרבן בית המקדש. (ושם שנינו) וישוב העפר על הארץ פשהיה. כאן הוא מה שכתוב והפנעני אז בארץ, פשהיה ודאי. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, מה זה והרוח תשוב? זו שכינה, שהיא רוח הקדש. פשראתה שכינה באותם עשרה מסעות שנסעה, ולא רצו בני ישראל לשוב בתשובה שלמה לפני הקדוש ברוך הוא, ושולט הסטרא אחרא על הארץ הקדושה, ופרושה החברים.

בא וראה, רוח של איש צדיק מתעטרת בדמות בגן עדן שלמטה, ובכל השבתות והמועדים וראשי חדשים מתעטרות רוחות ומתפשטות ועולות למעלה. כמו שעשה הקדוש ברוך הוא באותה נשמה עליונה קדושה למעלה, כך גם עושה ברוח הזאת למטה בגן עדן

פתח ההוא סבא ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. פסוק זה פרושהו החברים בחרבן בי מקדשא. (ותמן הענין) וישוב העפר על הארץ פשהיה. הכא איהו מאי דכתיב, (בראשית יב) והפנעני אז בארץ, פשהיה ודאי. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, מאי והרוח תשוב. דא שכינתא, דאיהי רוח קדישא. פד חמאת שכינתא, באינון עשר מסעות דקא נטלא, ולא בעון ישראל לאתבא בתיובתא קמי קדשא בריך הוא, ושלטא סטרא אחרא על ארעא קדישא, ואוקמוה חברייא.

תא חזי, רוחא דבר נש זפאה, אתעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא, ובכל שבתו ומועדי וירשי ירחי, מתעטרן רוחי, ומתפשטן, וסלקין לעילא. כמה דעביד קדשא בריך הוא, בההיא נשמתא עלאה קדישא לעילא, הכי נמי עביד בהאי רוחא, לתתא בגן עדן לתתא, דקא סלקת קמיה.

תא חזי, רוחא דבר נש זפאה, אתעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא, ובכל שבתו ומועדי וירשי ירחי, מתעטרן רוחי, ומתפשטן, וסלקין לעילא. כמה דעביד קדשא בריך הוא, בההיא נשמתא עלאה קדישא לעילא, הכי נמי עביד בהאי רוחא, לתתא בגן עדן לתתא, דקא סלקת קמיה.

הפתחון כשעולה לפניו, ואומר: זוהי רוח פלוני הגוף. מיד מעטר אותה הקדוש ברוך הוא לאותה רוח בכמה עטרות ומשתעשע בה.

ואם תאמר, שהרי משום רוח זו השאיר הקדוש ברוך הוא מה שעשה לנשמה - לא כף! אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע. אלה אותם שלשת השמות העליונים שעין לא ראתה אלהים זולתך.

ובלם בעולם הבא ונמשכו משם. אחד מהם שארה - משיכה של התנוצצות ואור שמאיר בדרך נסתר, מזון (לש) שזן לכל, ונקרא יהו"ה עם נקוד אלהים. שארה בהפוך אותיות - אשר ה', וזה (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו, וזה הוא שארה.

כסותה - פרישה של המלך. זו משיכה אחרת שמאירה ושומרת אותה תמיד, פרישה של לבוש המלך שפורש עליה אלוה. זה בבגדו בה תמיד, שלא זו ממנה, וזהו כסותה.

וענתה, מי הוא? זו משיכה מן העולם הבא שבו הכל. ה' צבאות הוא, וזהו שמאיר בכל האורות הנסתרים העליונים של עץ החיים שבו שמורה עונה, שמשם היא יוצאת, וכל זה בעדון ותשוקה של העולם הבא.

שרש אלה לא יגרע לה, כשהיא זכאית פראוי. ואם אינה פראוי, שלש אלה נגרעות ממנה, שלא יעשה לה עטרה אפלו מאחד מהם. בא וראה מה פתוב, ואם שלש אלה לא יעשה לה - שלא זכתה בהם, ויצאה חנם אין כסף - תצא מלפניו, ודוחה אותה החוצה. אין כסף - אין לה כסוף ולא עדון כלל.

עד פאן מוכיחה התורה שכל

ואמר דא איהי רוחא דפלגיא גופא, מיד מעטרא לה קדשא ברין הוא להאי רוחא בכמה עטרין, ואשתעשע בה.

ואי תימא, דהא בגין רוחא דא, שביק קדשא ברין הוא מה דעביד לנשמתא. לאו הכי. אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע, אלן אינון תלת שמין עלאין, דעין לא ראתה אלהים זולתך.

ובלהו בעלמא דאתי ואתמשכו מתמן. חד מנייהו שארה, משיכו דנציצו ונהירו, דנהיר בארח סתים, מזונא (ל) דזן כלא, ואקרי יהו"ה בנקודת אלהים. שארה בהפוך אתנון, אשר ה' ודא (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו, ודא הוא שארה.

כסותה: פרישו דמלכא. דא משיכו אתרא, דנהיר ונטיר לה תדיר, פרישו דלבושא דמלכא, דפרש עליה אלוה. דא בבגדו בה תדיר, דלא אתעדדי מינה, והאי איהו כסותה.

וענתה, מאן איהו. דא משיכו דעלמא דאתי, דביה כלא. יי' צבאות איהו, ודא איהו דנהיר בכל נהורין סתימין עלאין דאילנא דחיי, דביה עונה טמירא, דמתמן נפקת. וכל דא בעדונא וכסופא דעלמא דאתי.

תלתא הני לא יגרע לה, כד איהי זכאת כדקא יאות. ואי לאו איהי כדקא יאות, הני תלתא גרעאן מנה, דלא יתעביד לה עטרה אפילו מחד מנייהו, תא חזי, מה כתיב, ואם שלש אלה לא יעשה לה, דלא זכאת בהו, ויצאה חנם אין כסף תפויק מקמיה, ודחין לה לבר. אין כסף, לית לה כסופא, ולית לה עדונא כלל.

עד פאן אוכיחת אורייתא, דכל עיטין בה

העצות תלויות בה, ונותנת עצה טובה לבני אדם. מכאן והלאה נחזור לדברים הראשונים, באותה שמירה עליונה שפורש עליה הקדוש ברוך הוא כדי שלא תהיה לעם נכרי, שהרי בגדו בה, ושמירה היא לה תמיד.

ואם לבנו ייעדנה כמשפט הפנות יעשה לה. אמר אותו זקן, חברים, כשתלכו לאותו הסלע שהעולם סמוך עליו, אמרו לו שיזכר את יום השלג שנגרעו פולים לחמשים ושנים גונים, ואחר כך קראו את הפסוק הזה, והוא יאמר לכם.

אמרו, בבקשה ממך, מי שהתחיל את הדבר - הוא שיאמר! אמר להם, ודאי שידעתי שאתם צדיקים, ויש לרמוז לכם רמז של חכמים. ועל מה שאני אומר, כשתזכירו לו סימן זה, הוא ישלים את זה. עכשו יש לומר מי הוא שנקרא בן לקדוש ברוך הוא.

בא וראה, כל מי שהוא זוכה לשלש עשרה שנים ומעלה, נקרא בן לכנסת ישראל. וכל מי שהוא מבין עשרים שנה ומעלה וזוכה בהם, נקרא בן לקדוש ברוך הוא ודאי. (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם.

כשהגיע דוד לשלש עשרה שנה וזכה באותו יום שנכנס לארבע עשרה, אז כתוב (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. מה הטעם? שהרי מקדם לזה לא היה לו בן, ולא שרתה עליו נשמה עליונה, שהרי בשנות ערלה הוא היה, ומשום כך אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני, ולא הצד האחר, כמו שהיה עד עכשו, אני לבדי. בן עשרים שנים, מה כתוב בשלמה? (משלי ד) כי בן הייתי לאבי, לאבי ממש ודאי.

תליין, ויהיבת עיטא טבא לבני נשא. מכאן ולהלאה נהדר למלין קדמאין, בההוא נטירו עלאה, דקא פריש עליה קדשא ברוך הוא, בגין דלא תהא לעם נכרי, דהא בגדו בה, ונטירו איהו לה תדיר.

ואם לבנו ייעדנה כמשפט הפנות יעשה לה. (שמות כא) אמר ההוא סבא, חבריאי, פד תהכון לגבי ההוא טינרא דעלמא סמיך עליה, אמרו ליה, דינדפר יומא דתלגא דאזדרעו פולין לחמשין ותריין גוונין, והדר אקריןן האי קרא, והוא יימא לכוון.

אמרו במטו מינך מאן דשארי מלה הוא יימא. אמר לון, ודאי דינדענא דזפאין אתון, ואית לרמזא לכוון רמזא דחכימין, ועל מה דאנא אימא, פד תדפרון ליה סימנא דא, הוא ישלים על דא. השתא אית לומר, מאן הוא דאקרי בן לקודשא ברוך הוא.

תא חזי כל (ד"צ"ח ע"א) ההוא דזכי לתליסר שנין ולהלאה, אקרי בן לכנסת ישראל. וכל מאן דאיהו מבין עשרין שנין ולעילא וזכי בהו, אקרי בן לקודשא ברוך הוא ודאי (דברים יד) בנים אתם לי' אלהיכם.

בר מטא דוד לתליסר שנין, וזכה בההוא יומא דעאל לארביסר, פדין פתיב, (תהלים ב) יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. מאי טעמא. דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא, ולא שראת עליה נשמתא עלאה, דהא בשני ערלה הוה, ובגין כך, אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני, ולא סטרא אחרא, כמה דהוה עד השתא, אני בלחודאי. פר עשרין שנין, מה כתיב בשלמה, (משלי ד) כי בן הייתי לאבי, לאבי ממש ודאי.

ואם לבנו ייעדנה. בר תליסר שנין ולהלאה, דהא נפקא מרשו דסטרא אחרא דאזדמנת ליה, מה כתיב כמשפט הבנות יעשה לה. מהו כמשפט הבנות. תנינן, בכל יומא ויומא, חמי קדשא בריה הוא לההוא ינוקא דקאי ברשו דערלה, ואיהו נפיק מינה, ואתמשך לבי ספרא, ותבר לה, ואזיל לבי כנישתא, ותבר לה. מה עביד קדשא בריה הוא לההיא נשמתא. אעיל לה לאדרא דיליה, ויהיב לה מתנן, ונבזבזן סגיאין, וקשיט לה בקשוטין עלאין, עד זמנא דאעיל לה לחופה בההוא (גו תהוא) בר, מתליסר שנין ולעילא.

אם אחרת יקח לו. הכא אית רזא דרזין, לחכימין אתמסרו, ואית לאודעא בקדמיתא מלה חדא. תא חזי, ביומא דשבתא בשעתא דאתקדש יומי, נפקי נשמתין מגו אילגי דחיי, ומנשבין אינון נשמתין קדישין לתפאי, ונייחין בהו כל יומא דשבתא. ולבתר דנפיק שבתא, סלקין בלהו נשמתין ומתעטרן בעטרין קדישין לעילא. (וכד מתעטרן בההוא סבא אלון אינון בעליו דההוא מיכו ודאי) אוף הכי, קדשא בריה הוא אזמין לההוא בר נש, ודא הוא נשמתא אחרת, ואף על גב דדא זמינא ליה, נשמתא דהות ליה בקדמיתא, שארה דקדמיתא, פסותה וענתה לא יגרע, פמה דאתמר. בבה ההוא סבא כמלקדמין, ואמר איהו לנפשיה, סבא סבא, פמה יגעת לאדבקא מלין קדישין אלון, והשתא תימא לון ברגעא חדא. אי תימא דתיחס עלייהו על אינון מלין ולא תימא לון, הא כתיב (משלי ג) אל תמנע טוב מבצעליו בהיות לאל ידך לעשות. מאי אל תמנע טוב מבצעליו. אלא, קדשא מה זה אל תמנע טוב מבצעליו? אלא הקדוש ברוך הוא וכנסת

ואם לבנו ייעדנה. בן שלש עשרה שנים ומעלה, שהרי יצא מרשות הצד האחר שהזדמן לו. מה כתוב? כמשפט הבנות יעשה לה. מה זה כמשפט הבנות? שנינו, בכל יום ויום רואה הקדוש ברוך הוא את אותו תינוק שעומד ברשות הערלה, והוא יוצא ממנה ונמשך לבית הספר, ושובר אותה. מה עשה הקדוש ברוך הוא לאותה נשמה? מכניס אותה לגרן (חדר למוד) שלו, ונותן לה מתנות ואוצרות רבים ומקשט אותה בקשויטים עלאיים, עד הזמן שמכניסה לחפה עם אותו (תוך אותו) בן משלש עשרה שנים ומעלה.

אם אחרת יקח לו. כאן יש סוד הסודות שלחכמים נמסרו, ויש להודיע בראשונה דבר אחד. בא וראה, ביום השבת, בשעה שמתקדש היום, יוצאות נשמות מתוך עץ החיים, ומנשבות אותן הנשמות הקדושות לתחתונים ונחים בהם כל יום השבת. ואחר שיוצאת השבת, עולות כל הנשמות ומתעטרות בעטרות קדושות למעלה. (וכשמתעטרות באותו טוב, אלו הם בעליו של אותו טוב ודאי) אף כאן מזמין הקדוש ברוך הוא את אותו האיש, וזוהי נשמה אחרת, ואף על גב שזו מזמנת לו, הנשמה שהיתה לו בראשונה, שארה הראשונה, פסותה וענתה לא יגרע, כמו שנתבאר.

בבה אותו זמן קמן כמקדם, והוא אמר לנפשו, זקן זקן, פמה יגעת להשיג דברים קדושים אלו, ועכשו תאמר אותם ברגע אחד? ! אם תאמר שתחוס על אותם הדברים ולא תאמר אותם - הרי כתוב (משלי ג) אל תמנע טוב מבצעליו בהיות לאל ידך לעשות. ישראל הם כאן, שהרי בכל מקום

שנאמרים דברי תורה, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שם ומקשיבים להם. ואז אותו עץ של טוב ורע, בשעה שהולכים משם ומקשיבים לאותם דברים, אותו צד הטוב מתגבר ומתעלה למעלה, והקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל מתעטרים באותו טוב, ואלה הם בעליו של אותו טוב.

זמן זמן, אפה אמרת דברים אלו ולא ידעת אם הקדוש ברוך הוא כאן, ואם אלה שעומדים כאן זכאים לדברים האלה. אל תפחד, זמן, שהרי היית בכמה קרבות של גברים חזקים ולא פחדת, ועכשו אפה פוחד? ! אמר דבריך, שהרי ודאי כאן הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל, ואשרי הם אלה שפאן. ואם לא כן, לא היינו פוגשים אותם ולא התחלנו בדברים הללו. אמר דבורך, זמן, אמר ללא פחד.

פתח ואמר, (תהלים קד) ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. ה' אלהי - זו ראשית האמונה, עלית המחשבה והעולם הבא, סוד אחד בלא פרוה. גדלת - זו הראשית, היום הראשון ואותם ימים עתיקים, צד הימין. מאד - זהו צד השמאל.

הוד והדר לבשת - אלו שני בדי ערבות. עד כאן, כיון שהגיע לתוף עץ החיים, נטמן ולא התעלה להיות במגן משום אותו מאד. מה זה מאד? השמאל, שכל הענפים שלמטה ובכלל ענף מר אחד. ולכן נטמן אותו עץ החיים ולא רצה להיות במגן הזה, עד שחזר כמו מקדם ושפח בגון אחר.

ואמר, עטה אור פשלמה - זו ראשיתו (של האור) של היום הראשון. נוטה שמים - כאן נכלל

ברוך הוא ופנסת ישראל אינון הכא. דהא בכל אתר דמלין דאורייתא אמרין, קדשא בריך הוא ופנסת ישראל אינון תמן, וצייתי לון. וכדין, ההוא אילנא דטוב ורע, בשעתא דאזלין מתמן, וצייתו אינון מלין, ההוא סטרא דטוב אתגבר, ואסתלק לעילא, וקודשא בריך הוא ופנסת ישראל מתעטרין בההוא טוב, ואלין אינון בעליו דההוא טוב.

סבא סבא, אפה אמרת מלין אלין, ולא ידעת אי קדשא בריך הוא הכא, ואי אלין דקיימי הכא זפאין למלין אלין. לא תדחל סבא, דהא הוית בכמה קרבין דגברין תקיפין, ולא דחילת, והשתא אנת דחיל, אימא מילך, דהא ודאי הכא איהו קדשא בריך הוא ופנסת ישראל, וזפאין אינון אלין דהכא. ואי לאו הכי, לא אערענא בהו, ולא שרינא באלין מלין. אימא מלולך סבא, אימא בלא דחילו.

פתח ואמר, (תהלים קד) יי' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. יי' אלהי: דא שירותא דמהימנותא, סליקו דמחשבה, ועלמא דאתי, רזא חדא בלא פרוהא. גדלת: דא שירותא, יומא קדמאה, ואינון יומין עתיקין, סטרא דימינא. מאד: דא הוא סטרא דשמאלא.

הוד והדר לבשת: אלין תרין בדי (ויחי רכ"ב) ערבות. עד הכא, כיון דמטא לגו אילנא דחיי, אתטמר, ולא אסתלק (ס"א ולא בצ"י) למהוי במנינא, בגין ההוא מאד. מאי מאד. שמאלא, דכל ענפין דלתתא ובכלל ענפא מריקא חדא. ועל דא אתטמר ההוא אילנא דחיי, ולא בעא למהוי במנינא דא, עד דאהדר פמלקדמין, ושפח בגוונא אחרא.

ואמר, עטה אור פשלמא דא שירותא (דאור) (ד) צ"ח ע"א) דיומא קדמאה. נוטה שמים,

השִׁמְאֵל, וְלֹא אָמַר מָאֵד, נִכְלַל הַשִּׁמְאֵל בְּיָמִין לְהִיּוֹת מֵאִיר בְּכָל־ל שֶׁל שְׁמַיִם. הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו - כִּי יוֹצֵא בְּשִׁמְחָה אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים, הַנִּהְיָ שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ בְּמִיּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֻלִים בְּמִיּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (אוֹתוֹ אֵילָן הַחַיִּים, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֻלִים בְּמִיּוֹ, וְאוֹתוֹ נִהְיָ יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ) (תְּהִלִּים קד) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מִי הֵם עֲלִיּוֹתָיו? אֵלוֹ בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (יִרְמִיָּה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוֹב (תְּהִלִּים מז) נִהְיָ פִלְגִיּוֹ יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. מִי הֵם פִּלְגִיּוֹ? אֵלוֹ הֵם שְׂרָשָׁיו, וְכִף נִקְרָאִים. עֲלִיּוֹתָיו, שְׂרָשָׁיו, פִּלְגִיּוֹ - כֹּלֵם נִשְׂרָשׁוּ בְּאוֹתָם הַמִּים שֶׁל אוֹתוֹ נִהְיָ.

הַשֵּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ - זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה הֵם עֲבִים. הַמְהִלֵּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְתַת רְפוּאָה לְעוֹלָם, וְזֶהוּ רְפָאֵל. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה עֲשֵׂה מִלְּאֲכִיּוֹ רוּחוֹת וְגו'. זָקֵן זָקֵן, אִם כָּל אֵלֶּה יִדְעֶתָ, אָמַר וְאֵל תִּפְחָד, אָמַר דְּבָרֶיךָ וְיֵאִירוּ דְּבָרֵי פִיךָ! שְׁמַחוּ הַחֲבָרִים, וְהִיוּ מִקְשִׁיבִים בְּשִׁמְחָה לְדַבְּרֵי הַקְּדוֹשִׁים. אָמַר, אִי זָקֵן, אִי זָקֵן, בְּמָה הַכְּנֶסֶת אֵת עֲצָמְךָ, וְכַנְסֶת לִים הַגְּדוֹל? יֵשׁ לָךְ לְשׁוֹטֵט וְלִצְאָת מִשֵּׁם.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ, בְּמָה גִלְגּוּלִים עֲתִיקִים יֵשׁ כִּי שְׁלֵא הַתְּגִלוֹת עַד עַכְשָׁיו, וְכֹלֵם אָמַת כְּרָאוּי, שְׂאִין לְסֻטוֹת מִדְּרָךְ אָמַת אֶפְלוֹ כְּמִלָּא נִימָה. בַּתְּחִלָּה (עֲתָה) יֵשׁ לְהַתְּעוֹרֵר, נִשְׁמוֹת הַגְּרִים כְּלָן פּוֹרְחוֹת מִתּוֹךְ גֵּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. כְּשֶׁמִּסְתַּלְקוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמוֹתָם שֶׁהָרוּיָחוֹ מִתּוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, לֹא יֵזֶה מִקוֹם חוֹזְרוֹת?

הֲכָא אֶתְפְּלִיל שְׁמָאֵלָא, וְלֹא אָמַר מָאֵד, אֶתְפְּלִיל שְׁמָאֵלָא בִּימִינָא, לְמַהּוֹי נִהִיר בְּכָל־לָא דְשְׁמַיִם. (תְּהִלִּים קד) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו, הֲכָא נְפִיק בְּחֻדוֹהָ הֵהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי, נִהְרֵ דְנִפְיָק מֵעֵדֶן, וְאִשְׁתְּרָשׁוּ בֵיהּ בְּמִיּוֹ אֵינוֹן תְּרֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּאֵינוֹן גְּדֻלִין בְּמִיּוֹ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (נ"א הוּא אֵילָנָא דְחַיִּי וְאִשְׁתְּרָשׁוּ בֵיהּ אֵינוֹן תְּרֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּאֵינוֹן גְּדֻלִין בְּמִיּוֹ וְהוּא נִהְרֵ דְנִפְיָק מֵעֵדֶן וְדָא הוּא) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מָאֵן עֲלִיּוֹתָיו. אֵלִין בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִרְמִיָּה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים מז) נִהְרֵ פִלְגִיּוֹ יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. מָאֵן פִּלְגִיּוֹ, אֵלִין אֵינוֹן שְׂרָשָׁיו. וְהֲכִי אֶקְרוּן, עֲלִיּוֹתָיו, שְׂרָשָׁיו, פִּלְגִיּוֹ, כֹּלֵהוּ אִשְׁתְּרָשׁוּ בְּאֵינוֹן מִיִּין דִּהֵהוּא נִהְרֵ.

הַשֵּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ. (תְּהִלִּים קד) דָּא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלִין הֵם עֲבִים. הַמְהִלֵּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְמִיָּהֵב אֶסּוּתָא לְעֵלְמָא, וְדָא אִיהוּ רְפָאֵל. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה עוֹשֵׂה מִלְּאֲכִיּוֹ רוּחוֹת וְגו'. סָבָא סָבָא, אִי כָל הַנִּי יִדְעֶתָ, אִימָא וְלֹא תִדְחַל, אִימָא מִיִּלְךָ וְיִנְהַרוּן מִלִּין דְּפּוֹמְךָ. חֲדוּ חֲבָרְיָא, וְהוּוּ צִיִּיתִין בְּחֻדוֹהָ לְמִלּוּי קְדִישִׁין. אָמַר אִי סָבָא אִי סָבָא, בְּמָה עֵיִילַת גְּרַמְךָ, עֲאֵלַת בְּיָמָא רַבָּא, אִית לָךְ לְשִׁטְטָא וְלְנַפְקָא מִתְּמִין.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ, (שְׁמוֹת כא) בְּמָה גִלְגּוּלִין עֲתִיקִין הֲכָא, דְּלֹא אֶתְגִּלוֹן עַד הָאֵידְנָא, וְכִלְהוּ קְשׁוּט כְּדָקָא יָאוּת, דְּלִית לְאֶסְטָאָה מֵאַרְחָ קְשׁוּט, אֶפְילוֹ כְּמִלָּא נִימָא. בְּקִדְמִיתָא (נ"א הַשְּׁתָּא) אִית לְאֶתְעָרָא, נִשְׁמַתִּין דְּגִיּוֹרִין כִּלְהוּ,

פְּרַחֵן מִגּוֹ גִנְתָּא דְעֵדֶן בְּאַרְחָ סְתִים, כִּד מִסְתַּלְקֵן מֵהַאי עֵלְמָא, נִשְׁמַתְהוּן דְּקָא רוּחָא מִגּוֹ גִנְתָּא דְעֵדֶן, לָאֵן אַתְרֵ תִיבִין.

אָרָא תַּנִּינָן, מָאן דְּנָטִיל וְאֶחִיד בְּנַכְסֵי גִיּוּרִין
בְּקַדְמִיתָא, זְכִי בְּהוּ. אוּף הָכִי כָּל אֵינּוֹן
נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין עַלְאִין, דְּקָא זְמִין לֹון קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא לְתַתָּא בְּדַקְאֲמָרֹן, כְּלָהוּ נְפָקִין
לְזַמְנִין יְדִיעָן. (וּסְלָחִין) בְּגִין לְאַשְׁתַּעֲשָׂע בְּגִין
עֲדֹן, (דְּלַעֲיָא) וּפְגָעֵן בְּאֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּגִיּוּרִין,
מָאן דְּאֶחִיד בְּהוּ מֵאֲלִין נִשְׁמַתִּין, (וּסְלָחִין) אֶחִיד
בְּהוּ וְזְכִי בְּהוּ, וּמִתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וּסְלָקִין. וְכֻלְהוּ
קַיְיִמֵי בְּהַאי לְבוּשָׁא וְנַחְתּוּ גוּ גְנָתָא בְּלְבוּשָׁא
דָּא. בְּגִין דְּבַגְנָתָא דְּעֲדֹן, לֹא קַיְיִמָּאן תַּמָּן,
אַלָּא בְּלְבוּשָׁא, כָּל אֵינּוֹן דְּקַיְיִמֵי תַּמָּן.

אִי תִימָא, דְּבַגִּין הַאי לְבוּשָׁא, גִּרְעֵן אֵינּוֹן
נִשְׁמַתִּין מִכָּל עֲנוּגָא דְּהוּהּ לֹון בְּקַדְמִיתָא.
הָא כְּתִיב, אִם אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ
וְעוֹנֶתָהּ לֹא יִגְרַע. בְּגַנְתָּא קַיְיִמֵי בְּלְבוּשֵׁי דָּא,
דְּקַדְמָן לְאַחֲדָא בְּהוּ וְזְכִי בְּהוּ, וְכַד סְלָקִין
לְעִילָא, מִתְפַּשְׁטֵן מַגִּיה, דְּהָא תַּמָּן לֹא קַיְיִמָּן
בְּלְבוּשָׁא.

בְּכַה הֵהוּא סָבָא כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר לְנַפְשִׁיהּ,
סָבָא סָבָא, בּוּדָאֵי אֵית לָךְ לְמַבְכֵי, בּוּדָאֵי
אֵית לָךְ לְאוּשְׁדָא דְּמַעִין, עַל כָּל מְלָה וּמְלָה,
אַבְל גִּלֵי קַמֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׂכִינְתִיהּ
קְדִישָׁא, דְּאָנָא בְּרַעוּ דְּלָבָא, וּבְפוּלְחָנָא דְּלַהוֹן
קְאֲמִינָא, בְּגִין דְּאֵינּוֹן בְּעָלִיו דְּכָל מְלָה,
וּמִתְעַטְרֵן בְּהוּ.

כִּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין, כַּד נַחְתִּי לְהַאי
עַלְמָא, בְּגִין לְמַשְׁרֵי כָּל חַד עַל דּוּכְתִיָּהּוּ,
דְּאַתְחִזוֹן בְּהוּ, לְבַנֵי נִשָׁא. כְּלָהוּ נַחְתִּי
מִתְלַבֵּשׁ בְּאֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּקָא אֲמָרֹן, וְהָכִי
עַלִין בְּזַרְעָא קְדִישָׁא. וּבְמִלְבוּשָׁא דָּא, קַיְיִמֵי
לְאַשְׁתַּעֲבָדָא מַנְיָהּוּ בְּהַאי עַלְמָא. וְכַד
אַשְׁתַּאבְּן אֵינּוֹן מִלְבוּשֵׁין מִמְלִין דְּהַאי עַלְמָא,
אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין, אַתְּזִנָן (נ"א אַתְּהִינוּ)

אָרָא שְׁנִינּוּ, מִי שְׁנוּטֵל וְאוּחִז
בְּנַכְסֵי הַגֵּר בְּתַחֲלָה, זֹוכֶה בְּהֶם.
אִף כִּף כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת
הַקְּדוּשׁוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁמוּזְמִין
אוֹתָן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַטָּה,
כְּפִי שְׂאֲמָרְנוּ, כְּלָן יוֹצְאוֹת לְזַמְנִים
יְדוּעִים, (וְעוֹלוֹת) כְּדִי לְהַשְׁתַּעֲשָׂע
בְּגִין עֲדֹן (הַעֲלִיּוֹן), וּפּוֹגְעוֹת בְּאוֹתָן
נְשָׁמוֹת הַגֵּרִים. מִי שְׂאוּחִז בְּהֶן
מֵאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת (שְׁעוֹלוֹת), אוּחִז
בְּהֶם וְזֹכֶה בְּהֶם, וּמִתְלַבְּשִׁים
בְּהֶם וְעוֹלִים. וְכֻלָּן עוֹמְדוֹת
בְּלְבוּשׁ זֶה, וְיִרְדּוּ לְתוֹף הַגֵּן
בְּלְבוּשׁ הַזֶּה, מִשּׁוּם שְׂבַגֵן עֲדֹן לֹא
עוֹמְדוֹת שֵׁם אֲלָא בְּלְבוּשׁ כָּל אֵלוֹ
שְׁעוֹמְדוֹת שֵׁם.

אִם תֹּאמַר שְׂבַשְׁבִּיל הַלְבוּשׁ הַזֶּה
גּוֹרְעִים אוֹתָן נְשָׁמוֹת מִכָּל הַעֲנַג
שֶׁהִיָּה לָהֶן בְּתַחֲלָה, הֲרִי כְּתוּב אִם
אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ
וְעוֹנֶתָהּ לֹא יִגְרַע? בְּגִין עוֹמְדוֹת
בְּלְבוּשׁ זֶה, שְׂקַדְמוּ לְאַחֲזוּ בְּהֶם
וְזוֹכוֹת בְּהֶם, וְכִשְׁעוֹלוֹת לְמַעַלָּה
מִתְפַּשְׁטוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרִי שֵׁם לֹא
עוֹמְדוֹת בְּלְבוּשׁ.

בְּכַה אוֹתוֹ זְקַן כְּמַקְדָּם וְאָמַר
לְנַפְשׁוֹ, זְקַן זְקַן, בּוּדָאֵי יֵשׁ לָךְ
לְבַכּוֹת, בּוּדָאֵי יֵשׁ לָךְ לְשַׁפֵּךְ
דְּמַעוֹת עַל כָּל דְּכַר וְדְכַר, אַבְל
גִּלֵי לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
וּשְׂכִינְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה שְׂאֵנִי בְּרַצוֹן
הַלֵב וּבַעֲבוּדָתָם אֲמַרְתִּי, מִשּׁוּם
שֶׁהֶם בְּעָלִיו שֵׁל כָּל דְּכַר
וּמִתְעַטְרִים בְּהֶם.

כִּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת,
כְּשִׁי יוֹרְדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי
לְשָׂרוֹת כָּל אַחַת עַל מְקוֹמָן
שְׂרָאוּיִים לְהֶם לְבַנֵי אָדָם, כְּלָן
יּוֹרְדוֹת מִלְּבוּשׁוֹת בְּאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת
שְׂאֲמָרְנוּ, וְכִף נַכְסוֹת לְזַרַע
הַקְּדוּשׁ. וּבְמִלְבוּשׁ זֶה עוֹמְדוֹת
לְהַשְׁתַּעֲבָד מֵהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְכִשְׁנִשְׂאָבִים אוֹתָם לְבוּשִׁים
מִדְּבַרֵי הַעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָן נְשָׁמוֹת

קדושות נזונות (ג'הנות) מהריח שמריח מתוך הלבושים הללו. כל הדברים הנספרים שהקדוש ברוך הוא עשה, הכניס אותם לתורה הקדושה, והכל נמצא בתורה, ואותו דבר נספר גלגלה אותו התורה, ומיד התלבש בלבוש אחר, ונטמן שם ולא התגלה. והחכמים שהם מלאים עינים, אף על גב שאותו הדבר נספר בלבושו (שם), רואים אותו מתוך לבושו, וכשעה שהתגלה אותו דבר, טרם יכנס ללבוש, זורקים בו פקיעת עין, ואף על גב שמיד נספר, לא נאכד מעיניהם (נ"א מהם).

בכמה מקומות הזהיר הקדוש ברוך הוא על הגר (כ"ד) שיזהרו בו זרע הקדש, ואחר הוציא דבר נספר מנרתיקו. וכיון שהתגלה, חזר מיד לנרתיקו והתלבש שם. כיון שהזהיר על הגר בכל אותם מקומות, יצא הדבר מנרתיקו והתגלה ואמר, ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד נכנסה לנרתיקה, וחזרה בלבוש ונטמנה, שכתוב כי גרים הייתם בארץ מצרים, שחשב הפתוב, שבגלל שמיד התלבש, לא היה מי שישגיח בו. בנפש הגר הזו יודעת הנשמה הקדושה בדברי העולם הזה ונהנית (ושואבת) מהם.

פתח אותו זקן ואמר, (שם כ"ד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו'. ענן זה מהו? אלא זהו הפתוב (בראשית ט) את קשתי נתתי בענן. שנינו שאותה קשת הפשיטה את לבושיה ונתנה אותם למשה, ובאותו לבוש עלה משה להר, וממנו ראה מה שראה ונהנה מהכל. עד אותו מקום באו אותם החברים, והשתטחו לפני

מריחא דקא אריחא, מגו לבושיהון אלין. קדשא בריך הוא כל מלין סתימין דאיהו עביד, עאל לון באורייתא קדישא, וכלא אשתכח באורייתא, וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא, ומיד אתלבשא בלבושא אחרא, ואתטמר תמן, ולא אתגלי. וחכימין דאינון מליין עיינין, אף על גב דההיא מלה אסתים בלבושה (תמן), חמאן לה מגו לבושה, ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד לא תיעול בלבושא, רמאן בה פקיעו דעינא, ואף על גב דמיד אסתים, לא אתאביד מעיניהו. (נ"א מיניהו) בכמה דוכתין אזהר קדשא בריך הוא על גיורא, (ג"י) דזרעא קדישא, יזדהרון ביה, ולבתר נפיק מלה סתימא מנרתקה. (ד' צ"ט ע"א) וכיון דאתגלי אהדר לנרתקה מיד, ואתלבש תמן.

כיון דאזהר על גיורא בכל אינון דוכתין, נפק מלה מנרתקה ואתגלי, ואמר (שמות כג) ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד עאלת לנרתקה, ואהדרת בלבושה ואתטמרת, דכתיב כי גרים הייתם בארץ מצרים, דחשיב קרא, דבגין דאתלבש מיד, לא הוה מאן דאשגח בה. בהאי נפש הגר, ידעת נשמתא קדישא במלין דהאי עלמא, ואתהניאת (ואשהאכת) מנייהו.

פתח ההוא סבא ואמר, (שמות כ"ד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו', ענן דא מאי היא. אלא דא הוא דכתיב, (בראשית ט) את קשתי נתתי בענן. תנינן, דההוא קשת אשליחת לבושו, ויהיב לון למשה, ובההוא לבושא סליק משה לטורא ומניה חמא מה דחמא, ואתהני מפלא. עד ההוא אחר, אתו אינון חבריאי, ואשתטחו קמיה דההוא סבא, ובכו ואמרו, אלמלא לא אתינא

ואמרו, אלמלא לא אתינא

אותו זקן וככו ואמר, אלמלא לא
באנו לעולם אלא כדי לשמע
דברים אלו מפיה - די לנו!

אמר אותו זקן, (אם אהרת יקח לו) חברים, לא בשביל זה בלבד
התחלתי את הדבר, שהרי זקן
כמוני לא בדבר אחד עושה קיש
קיש ולא קורא, כמה בני העולם
שהם בערבוביה בתבונה שלהם,
ולא רואים בדרך אמת בתורה,
ותורה קוראת בכל יום בנהימה
(באהבה) אליהם, ולא רוצים להשיב
ראשם.

ואף על גב שאמרנו שהרי התורה
הוציאה דבר מנתיקה, ונראה
קטן ומיד נטמן - כף הוא ודאי.
ובטמן שנתגלה מתוך נתיקה
ונטמן מיד, לא עושה את זה אלא
לאותם שיודעים בה ונדועים בה.
משך למה הדבר דומה?
לאהובה, שהיא יפה במראה
ויפה בתאר, והיא טמונה בהסתר
בתוך ההיכל שלה, ויש לה אוהב
יחידי שלא יודעים עליו בני אדם,
אלא שהוא בנסתר. אותו אוהב,
מתוך האהבה שאוהב אותה,
עובר על שער ביתה תמיד, מרים
עיניו לכל צד. היא יודעת שהרי
האוהב סובב שער ביתה תמיד.
מה עושה? פותחת פתח קטן
באותו היכל נסתר שהיא שם
ומגלה את פניה לאוהבה, ומיד
חוזרת ונתכסית. כל אותם שהיו
אצל האוהב, לא ראו ולא
הסתכלו, פרט לאוהב לבדו,
ומעיו ולבו ונפשו הלכו אחריה.
וידע שמתוך האהבה שהיא
אוהבת אותו, נגלית אליו רגע
אחד לעורר (אליו אהבה) אותו. כף
הוא דבר התורה לא נגלה אלא
לאוהבו. יודעת התורה שאותו
חכם לב סובב שער ביתה כל יום.
מה היא עושה? מגלה פניה אליו
מתוך ההיכל, ורומזת לו רמז,

לעלמא, אלא למשמע מלין אלין מפומך די
לן.

אמר ההוא סבא, (אם אהרת יקח לו) חברייה, לאו
בגין דא בלחודוי שרינא מלה, דהא
סבא כגיני, לאו במלה חדא עביד קיש קיש,
ולא קרי, כמה בני עלמא בערבוביא בסכלתנו
דלהון, ולא חמאן בארז קשוט באורייתא,
ואורייתא קרי בכל יומא בנהימו (נ"א ברהימו)
לגבייהו, (דכני נשא) ולא בעאן לאתבא רישא.
ואף על גב דאמינא, דהא אורייתא מלה נפקא
מנתיקה, ואתחזיאת זעיר, ומיד
אתטמרת. הכי הוא ודאי. ובזמנא דאתגליאת
מגו נתיקה ואתטמרת מיד, לא עבדת דא,
אלא לאינון דידעין בה, ואשתמודעאן בה.
משך למה הדבר דומה, לרחימתא, דאיהי
שפירתא בחיזו, ושפירתא בריוא,
ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא דילה, ואית
לה רחימא יחידאה, דלא ידעין ביה בני נשא,
אלא איהו בטמירו. ההוא רחימא, מגו
רחימא דרחים לה עבר לתרע ביתה תדיר,
זקיף עינוי לכל סטר. איהי, ידעת דהא רחימא
אסחר תרע ביתה תדיר, מה עבדת, פתחת
פתחא זעירא בההוא היכלא טמירא, דאיהי
תמן, וגליאת אנפקא לגבי רחימאה, ומיד
אתהדרת ואתכסית. כל אינון דהוו לגבי
רחימא, לא חמו ולא אסתכלו, פר רחימא
בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה.
וידע דמגו רחימו דרחימת ליה, אתגליאת
לגביה רגעא חדא, לאתערא (ס"א לגביה רחימו) ליה.
הכי הוא מלה דאורייתא, לא אתגליאת, אלא
לגבי רחימאה. ידעת אורייתא, דההוא
חפימא דלבא אסחר לתרע ביתה כל יומא,
מה עבדת, גליאת אנפקא לגביה, מגו היכלא,

ומיד חוזרת למקומה ונסתרת. כל אלו ששם לא יודעים ולא מסתכלים, אלא רק הוא בלבדו, ומעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה, ועל זה התורה נגלית ונכסית והולכת באהבה לאהובה לעורר עמו אהבה.

בא וראה, כף היא דרבה של תורה: בראשונה כשמתחילה להתגלות אל האדם, (ברגז) רומזת לו ברמז. אם יודע - אז טוב, ואם לא יודע - שולחת אליו וקוראת לו פתי. והתורה אומרת לאותו ששלקה אליו: אמרו לאותו הפתי שיקרב לכאן ואדבר עמו. זהו שכתוב מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קרב אליה, ומתחילה לדבר עמו מאחר פרכת שפורשת לו דברים לפי דרכו, עד שיתבונן לאט לאט, וזהו הדרש.

אחר כף תדבר עמו מאחר פשפש קטן דברי חידה, וזוהי הגדה. אחר שהתרגל אליה, נגלית אליו פנים בפנים ומדברת עמו כל הסודות הנסתרים שלה, וכל הדרכים הנסתרות שהיו שמונים בלבה מימים ראשונים, ואז אותו אדם הוא שלם, בעל תורה ודאי, בעל הבית, שהרי כל סודותיה גלתה לו, ולא רחקה ולא כסתה ממנו כלום.

אומרת לו, ראית דבר הרמז שרמזתי לך בתחלה? כף וכף היו הסודות, כף וכף הוא. ואז רואה (שהעליונים) שעל הדרכים הללו אין להוסיף ואין לגרע מהם, ואז פשט הכתוב כמו שהוא, שלא להוסיף ולא לגרע אפילו אות אחת. ועל כף אנשים צריכים להזהר ולרדף אחרי התורה להיות אותה שלם, כמו שנתבאר.

ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחימין דילה, כמה דאתמר.

וארמיזת ליה רמיזא, ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת. כל אינון דתמן, לא ידעי, ולא מסתכלי, אלא איהו בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה. ועל דא, אורייתא אתגליאת ואתפסיאת, ואזלת ברחימו לגבי רחימיה, לאתערא בהדיה רחימו.

תא חזי, ארחא דאורייתא כף הוא, בקדמיתא כד שריא לאתגלאה לגבי בר נש, (ברגזא) ארמיזת ליה ברמיזו, אי ידע טב. ואי לא ידע, שדרת לגביה, וקראת ליה פתי. ואמרת אורייתא, ליהווא דשדרת לגביה, אמרו ליהווא פתי, דיקרב הכא, ואשתעי בהדיה. הדא הוא דכתיב, (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קריב לגבה, שריאת למלא עמיה, מבתר פרוכתא דפרסא ליה, מלין לפום ארחוי, עד דיסתפל זעיר זעיר, ודא הוא דרשא.

לבתר, תשתעי בהדיה, מבתר שושפיא דקיק, מלין דחידה, ודא איהו הגדה. לבתר דאיהו רגיל לגבה, אתגליאת לגביה אנפין באנפין, ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה, וכל ארחין סתימין, דהו בלבאה טמירין, מיומין קדמאין. פדין (דף צ"ט ע"ב) איהו בר נש שלים, בעל תורה ודאי, מארי דביתא, דהא כל רזין דילה גליאת ליה, ולא רחיקת, ולא כפיאת מיניה כלום.

אמרה ליה, חמית מלה דרמזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא, כף וכף רזין הו, כף וכף הוא. פדין חמי, (ס"א דעלאין) דעל אינון מלין לאו לאוספא, ולאו למגרע מנייהו. וכדין פשטיה דקרא, כמה דאיהו, דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. ועל דא, בני נשא אצטריכו לאזהרא,

ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחימין דילה, כמה דאתמר.

בא וראה, אם אחרת יקח לו. הגלגולים שמתגלגלים בפסוק הזה כמה גדולים ועליונים הם, שהרי כל הנשמות נכנסות בגלגול, ולא יודעים בני אדם דרכי הקדוש ברוך הוא איך עומדים המאזנים ואיך נדונים בני אדם בכל יום ובכל זמן, ואיך נשמות נכנסות לדין עד שלא באות לעולם הזה, ואיך נכנסות לדין אחר שיוצאות מן העולם הזה.

כמה גלגולים וכמה מעשים נסתרים עושה הקדוש ברוך הוא עם כמה נשמות מערטלות, וכמה רוחות מערטלות הולכות באותו העולם שלא נכנסות לפרגוד של המלך, וכמה עולמות מתהפף בהם, והעולם שמתהפף בכמה פלאים נסתרים, ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים, ואיך מתגלגלות הנשמות כאבן בכף הקלע, כמו שנאמר ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

(והואיל והתחלנו לגלות) עכשו יש לגלות, שהרי כל הנשמות מהאילן הגדול והפקיף, שהוא הנהר שיוצא מעדן, יוצאות, וכל הרוחות מעץ אחר קטן יוצאות. הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה, ומתחברות כאחת כמו זכר ונקבה. וכאשר מתחברות כאחת, אז מאירות אור עליון, ובחבור של שניהם נקרא גר. גר ה' נשמת אדם. מהו ג'ר? נשמה רוח. ועל החבור של שניהם כאחד נקרא גר, שכתוב (משלי ב) גר ה' נשמת אדם.

נשמה ורוח - זכר ונקבה להאיר כאחד, וזה בלי זה לא מאירים ולא נקרא גר. וכשמתחברים כאחד, הכל נקרא גר. ואז מתעטפת הנשמה ברוח לעמד שם למעלה בהיכל הגנוז, שכתוב (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף, לא כתוב יתעטף, אלא יעטוף,

תא חזי (שמות כא) אם אחרת יקח לו, גלגולין דמתגלגלן בהאי קרא, כמה רברבין ועלאין אינון, דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא. ולא ידעין בני נשא ארחוי דקודשא בריה הוא, והיאך קיימא טיקלא, והיה אתדנו בני נשא בכל יומא, ובכל עידן, והיה נשמתין עאלין בדינא, עד לא ייתון להאי עלמא, והיה עאלין בדינא, לבתר דנפקי מהאי עלמא.

כמה גלגולין, וכמה עובדין סתימין, עביד קדשא בריה הוא בהדי כמה נשמתין ערטילאין, וכמה רוחין ערטילאין אזלין בהוא עלמא, דלא עאלין לפרגודא דמלכא. וכמה עלמין אתהפף בהו ועלמא דאתהפף בכמה פליאן סתימין. ובני נשא לא ידעין, ולא משגיחין, והיה מתגלגלין נשמתין, פאבנא בקוספיתא. כמה דאת אמר, (שמואל א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

(והואיל ושריין לגלגלה) השתא אית לגלאה, דהא כל נשמתין, מאילנא רברבא ותקיפא דהוא נהר דנפיק מעדן נפקי. וכל רוחין, מאילנא אחרא זעירא נפקין. נשמה מלעילא רוח מלתתא, ומתחברין פחדא, פגוונא דדכר ונוקבא. וכד מתחברין פחדא, כדין נהרין נהירו עלאה. ובחבורא דתרווייהו אקרי גר. (משלי כ) גר יי' נשמת אדם. מהו ג'ר. נשמה רוח. ועל חבורא דתרווייהו פחדא אקרי גר, דכתיב גר יי' נשמת אדם.

נשמה ורוח: דכר ונוקבא לאנהרא כחדא, ודא בלא דא, לא נהרין, ולא אקרי גר, וכד מתחברין פחדא, אקרי כלא גר. וכדין אתעטף נשמה ברוח, לקיימא תמן לעילא, בהיכלא טמירא, דכתיב, (ישעיה נז) כי רוח מלפני שם למעלה בהיכל הגנוז, שכתוב (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף,

מה הטעם? משום שנשמות אני עשיתי. שם למעלה בגן, בהיכל הגנוז, מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח כמו שראוי.

ובין שבאותו היכל לא היה ולא השתמש אלא ברוח ונשמה, הנפש לא באה לשם (משם), אלא מתלבשת באותה רוח שם, וכשירדת לתוך גן עדן התחתון, (בעולם הזה) מתלבשת באותה רוח אחרת שאמרנו, אותה שיצאה משם והיתה משם, וככלן היא שורה בעולם הזה ומתלבשת בהם.

אותה רוח שיוצאת מן העולם הזה, שלא התרבתה (שלא נטהרה) ולא התפשטה בעולם הזה, הולכת בגלגול ולא מוצאת מנוחה. באה בגלגול בעולם כאבן בכף הקלע, עד שימצא אותו גואל שיגאלנה, ומביא אותו באותו כלי ממש שהיא היה משתמש בו, ומדביק בו תמיד רוחו ונפשו, והיתה פת זוגו, רוח ברוח, ואותו הגואל בונה אותו כמקדם.

ואותה רוח שהשאיר ונדבקה באותו הפלי, לא נאבדה. שהרי אין אפלו דבר קטן בעולם שאין לו אתר ומקום להטמן ולהתפגס לשם, ולא נאבד לעולמים. ומשום כך, אותה הרוח שהשאיר באותו פלי שם, הוא ודאי רודף אחר העקר והיסוד שלו שיצא ממנו, ומביא אותו ובונה אותו במקומו, במקום של אותה רוח פת זוגו שיצאה עמו, ונבנה שם כמקדם, וזוהי בריה חדשה עכשו בעולם, רוח חדשה וגוף חדש.

ואם תאמר, רוח זו היא מה שהיה - כך זה, אבל לא נכנית אלא בשביל אותה רוח אחרת

יעטוף. יתעטף לא כתיב, אלא יעטוף. מאי טעמא. בגין דנשמות אני עשיתי, תמן לעילא בגנתא, בהיכלא טמירא, אתעטף ואתלבש נשמה ברוח, כמה דאתתזי.

ובין דבההוא היכלא, לא הוי, ולא אשתמש אלא ברוח ונשמה, נפש לא אתי לתמן, (נ"א מתמן) אלא מתלבש בההוא רוח תמן, וכד נחתא לגו גן עדן דלתתא, (בהאי עלמא) אתלבש בההוא רוחא אחרא דאמינא, ההוא דנפיק מתמן, והוה מתמן, ובכלהו שריא בהאי עלמא, ואתלבש בהו.

ההוא רוח דנפיק מהאי עלמא, דלא אתרבי (דלא אתרבי) ולא אתפשט בהאי עלמא.

אזלא בגלגולא, ולא אשפח נייחא, אתי בגלגולא בעלמא, פאכנא בקוספיתא, עד דישפח ההוא פרוקא דיפרוק ליה, ואייתי ליה בההוא מאנא ממש, דהוה איהו אשתמש ביה, ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה, והות פת זוגיה, רוחא ברוחא, וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין.

וההוא רוחא דשבק ואתדבק בההוא מאנא, לא אתאביד. דהא לית מלה אפילו זעירא בעלמא, דלא הוי ליה אתר ודוכתא לאתטמרא ולא תפנשא תמן, ולא אתאביד לעלמין. ובגין כך, ההוא רוחא דשבק בההוא מנא, תמן, הוא ודאי רדיף פתר עקרא ויסודא דיליה, דקא נפיק מיניה, ואייתי ליה, ובני ליה פדוכתיה, באתר דההוא רוח פת זוגיה, דנפקת בהדיה, ואתבני תמן כמלקדמין. ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא, רוחא חדתא וגופא חדתא.

ואי תימא, רוח דא הוא מה דהוה. הכי הוא אבל לא אתבני, אלא בגין ההוא רוחא

אחרא דקא שבק בההוא

שֶׁהַשְּׂאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי. כָּאֵן יֵשׁ סוּדוֹת (סוד הסודות בְּאוֹתוֹ כְּלִי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּנִין זֶה שְׂנַבְנָה, לֹא נִבְנָה אֶלָּא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת שֶׁהַשְּׂאִיר שָׁם, בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי. וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהִבְנֹת, זֶה מוֹשֵׁף אַחֲרָיו שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת עֲרֻטִּילָאִית וּמוֹשֵׁף אוֹתָהּ אֵלָיו, וְשֵׁם שְׂפִי רוּחוֹת שֶׁהֵן אַחַת. אַחַר כֵּן זוּהֵי רוּחַ, וְזוּהֵי נִשְׁמָה, וּשְׂפִיתֶיהֶן אַחַת.

אִם זָכָה לְהִטְהַר כְּרָאוּי, שְׂפִיתֶיהֶן הֵן אַחַת לְהִתְלַבֵּשׁ בְּהֵן נִשְׁמָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְשֹׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שְׂזוּכוֹת בְּהֵן הַנְּשָׂמוֹת, אוֹתָן שְׂקוּדְמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בְּהֵן, וְרוּחַ אַחֲרַת מְלַמְעֵלָה, וְהַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה הִתְלַבְּשָׁה בְּהֵן - אֵף כֵּן גַּם מְשֻׁלוֹ מְשֻׁל יֵשׁ שְׂפִי רוּחוֹת כְּדִי לְהִלְבִּישׁ בְּהֵן הַנְּשָׂמָה הָעֲלִיוֹנָה.

יְהִי לְזֶה גּוֹף אַחַר שְׂנַבְנָה עֲכָשׁוּ חֲדָשׁ. אוֹתוֹ הַגּוֹף הָרִאשׁוֹן שֶׁהַשְּׂאִיר, מֵה נִעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ? אוֹ שְׂזָה בְּרִיקְנוּת, אוֹ שְׂזָה בְּרִיקְנוּת. לְפִי תְבוּנַת אָדָם נִשְׁמָע, שֶׁהָרִאשׁוֹן הַזֶּה שְׁלֹא נִשְׁתַּלֵּם בְּתַחֲלָה נֶאֱבָד, הוּאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כֵּן, לְחִנָּם הַשְׁתַּדֵּל בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפְלוּ בְּאַחַת מֵהֶן? וְהָרִי אָנוּ יוֹדְעִים שְׁאֶפְלוּ רִיקְנִים שְׂבִישְׂרָאֵל, כָּלֵם מְלֵאִים מַצּוֹת כְּרַמּוֹן. וְגוֹף זֶה, אֵף עַל גַּב שְׁלֹא הַשְׁתַּלֵּם לְהַתְרַבּוֹת וְלַזְכוּת וְלִהְשַׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם, מַצּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שְׂמֵר, שְׁלֹא נֶאֱבָדוּ מִמֶּנּוּ, וְכִי לְחִנָּם הֵם הָיוּ? חֲבָרִים חֲבָרִים, פְּקָחוּ עֵינֵיכֶם, שְׂהָרִי אָנִי יוֹדְעִי שֶׁכֵּן אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (הַיְעֲלֵה עַל הַדַּעַת) שְׁכַל אוֹתָם גּוֹפִים נִצְטִירוּ הֵם בְּרִיקְנוּת, שְׂאִין לָהֶם קִיּוֹם לְעוֹלָמִים. לֹא כֵּן, וְחָס לָנוּ לְהַסְתַּפֵּל בְּדְבָרִים הַלּוֹי.

מֵאֲנָא, (דף ק' ע"א) הָכָא אֵית רַזִּין (ס"א רוא רזין בטהוא מֵאֲנָא). בְּסִפְרָא דְחֲנוּךְ, בְּנִינָא דָא דְאַתְבְּנִי, לֹא אַתְבְּנִי, אֶלָּא בְּהִיא רוּחָא אַחֲרָא דְשְׂבִיק תַּמָּן, בְּהִיא מֵאֲנָא. וְכַד שְׂאִרִי לְאַתְבְּנָאָה, דָא מְשִׁיף אַבְתְּרִיָה דְהִיא רוּחַ דְאֵזִיל עֲרֻטִּילָאָה, וּמְשִׁיף לִיה לְגַבִּיָה, וְתַמָּן תְּרִי רוּחוֹת דְאֵינוֹן חַד. לְבַתְרָא, דָא אִיהוּ רוּחַ, וְדָא אִיהוּ נִשְׁמָה, וְתַרוּוִיָּהּ חַד.

אִי זָכָה לְאַתְדַּפְּאָה כְּדָקָא יְאוּת, תַּרוּוִיָּהּ אֵינוֹן חַד, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נִשְׁמָתָא אַחֲרָא עֲלָאָה. כְּמָה דְאִית לְשֹׁאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, רוּחַ, דְזוּפְאִין בְּהוּ נִשְׁמָתִין, אֵינוֹן דְקַדְמָן וְאַחֲרֵיהֶן בְּהוּ, וְרוּחָא אַחֲרָא מְלַעִילָא. וְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא אַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. אוּף הָכִי נְמִי, מְדִילִיָה מְשֻׁשׁ אֵית תְּרִין רוּחִין, בְּגִין לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נִשְׁמָה עֲלָאָה.

יְהִי לְדִין גּוּפָא אַחֲרָא, דְקָא אַתְבְּנִי הַשְׁתָּא חֲדָתָא, הִיא גּוּפָא קְדָמָאָה דְשְׂבִיק, מָה אַתְעָבִיד מְנִיָה. אוֹ הִיא בְּרִיקְנִיָא, אוֹ הִיא בְּרִיקְנִיָא. לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְבַר נֶשׁ אַשְׁתַּמַּע, דְּהִיא קְדָמָאָה דְלֹא אַשְׁתַּלֵּם בְּקְדָמִיתָא, אַתְאָבִיד, הוּאִיל וְלֹא זָכָה. אִי הָכִי, לְמַגְנָא אַשְׁתַּדֵּל בְּפִקּוּדֵי אוּרִיָּתָא, אוֹ אֶפִּילוּ בְּחַד מְנִיָּהּ. וְהִיא אָנִן יוֹדְעִיָנָן, דְאֶפִּילוּ רִיקְנִין שְׂבִישְׂרָאֵל, כְּלָהוּ מְלִיִין מַצּוֹת כְּרַמּוֹן. וְגוּפָא דָא, אֵף עַל גַּב דְלֹא אַשְׁתַּלֵּם, לְאַתְרַבְּאָה, וְלְמַזְפֵּי וְלְמַסְגֵּי בְעֲלָמָא, פְּקוּדֵין אַחֲרֵינִין דְאוּרִיָּתָא נְטֵר, דְלֹא אַתְאָבִידוּ מְנִיָּה, וְכִי לְמַגְנָא הוּוּ.

חֲבָרִיָּא חֲבָרִיָּא, פְּקִיחוּ עֵינֵיכֶם, דְּהִיא אָנָא יוֹדְעָא, דְּהָכִי אַתּוֹן סְבָרִין וְיוֹדְעִין, (נ"א סְלָמָא רַעֲתִין) דְכָל אֵינוֹן גּוּפִין, צִיוּנִין אֵינוֹן בְּרִיקְנִיָא, דְלֹא אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְעֲלָמִין. לֹאֹ הָכִי, וְחָס לָן לְאַסְתַּפְּלָא בְּאֵלִין מְלִיִין.

פְּתַח סָבָא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ, יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלְּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוּל תְּהַלְּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוּל לְמַלְל הַגְּבוּרֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם תְּמִיד? אוֹתוֹ גּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, לֹא נֶאֱבַד, וַיְהִי לּוֹ קִיּוֹם לְעֵתִיד לְבָא, שֶׁהָרִי אֶת עֲנָשׁוֹ סָבַל בְּכַמָּה מִיָּנִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכָר שׁוֹם בְּרִיּוֹת שְׁפָרָא, פָּרֵט לְאוֹתָם שִׁיעָאוּ מִתּוֹךְ הָאֲמוּנָה שְׁלוֹ וְלֹא הִיָּה בָּהֶם טוֹב לְעוֹלָמִים, וּפְרֵט לְאֵלוֹ שְׁלֹא כָרְעוּ בַּמּוֹדִים, שֶׁמְאַלֶּה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת, כְּדִי שְׁלֹא יִבְנֶה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף בְּדַמּוֹת שֶׁל אָדָם וְלֹא יִקּוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל אֵלֶּה לֹא כָּף. מַה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכֶה לְהִתְמַקֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הָאֲחֵר, מַה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל שְׁגוֹאֵל אוֹתָהּ, אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ שֶׁמְכַנֵּס לְשֵׁם, וּמִשְׁתַּף וּמְעַרֵב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי, וְדַאי שְׁלֹא נֶאֱבַדְתָּ. וּמַה נַּעֲשֶׂה? שֶׁהָרִי יֵשׁ שֵׁם שְׁלֹשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוֹף אֲחֵר בּוֹ יָקוּם. וּמַה עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? בֹּא וְרֵא, הַגְּאֵלָה הַהִיא שֶׁהִיא גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שְׁלוֹ הָרִי נִכְנָסֵת שֵׁם וְנִעְזְבֵת, וּמִשְׁתַּתְּפָת וּמִתְעַרְבֵת בְּכָלִי הַהוּא. וְאוֹתָהּ הַרוּחַ הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ כָּלִי וְנִדְבַקְתָּ בוֹ, וְדַאי שֶׁנִּשְׁאָרְתָּ שֵׁם וְלֹא נֶאֱבַדְתָּ, וּמִשׁוֹם זֶה אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁעוֹב בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי וְנִדְבַקְתָּ שֵׁם, הוּא וְרוּךְ אֲחֵר הַשֶּׁרֵשׁ שְׁלוֹ וְהַיְסוּד שְׁלוֹ שֶׁהִיא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וּמְבִיא אֵלָיו, וּבּוֹנֶה אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁהִיָּתָה בֵּת וּגּוֹ. הָרִי שְׁלֹשׁ רוּחוֹת (שֵׁם) - אַחַת שֶׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי וְנִשְׁאָרָה שֵׁם, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁנִּמְשָׁכָה לְשֵׁם וְהִיָּתָה עֲרִטִילֵאִית, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל וְהִתְעַרֵב בָּהֶן. לְהִיּוֹת שְׁלֹשׁ רוּחוֹת אִי אֶפְשָׁר, וּמַה נַּעֲשֶׂה?

פְּתַח סָבָא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ, יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלְּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָמֵי דִּיכִיל לְמַלְּאָה גְּבוּרָן, דְּעֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹלָמֵי תְּדִיר. הַהוּא גּוֹפָא קְדָמָא דְּשִׁבְק, לֹא אֲתַאֲבִיד, וְקִיּוּמָא לְהוּי לִיָּה לְזַמְנָא דְּאַתִּי. דְּהָא עוֹנֵשִׂיָּה סָבַל בְּכַמָּה זִינִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ אַגְרָא דְּשׁוּם בְּרִיין דְּבָרָא, בַּר אֵינּוּן דְּנִפְקוּ מִגּוֹ מְהִימְנוּתָא דִּילֵיהּ, וְלֹא הָוָה בְּהוּ טָב לְעַלְמִין. וְבַר מְאִינּוּן דְּלֹא כָרְעוּ בַּמּוֹדִים, דְּהִנֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד מְנַיִיהוּ בְּרִיין אַחֲרֵינִין, בְּגִין דְּלֹא יִתְבְּנִי הַהוּא גּוֹפָא דִּיּוֹקְנָא דְּבַר נֶשׁ, וְלֹא יִקּוּם לְעַלְמִין. אֲבָל הִנֵּי לֹא הִכִּי.

מַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי הַהוּא רוּחַ, זְכִי לְאַתְתְּקִנָּא בְּהַאי עַלְמָא, בְּהַהוּא גּוֹפָא אַחֲרָא, מַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַהוּא פְּרוּקָא דְּקָא פְּרִיק לִיָּה, הַהוּא רוּחַ דִּילֵיהּ דְּקָא אַעִיל תַּמָּן, וְשִׁתַּף וְעַרְב בְּהַהוּא רוּחַ דְּהוּה בְּהַהוּא מְאִנָּא, וְדַאי לֹא אֲתַאֲבִיד, וּמַה אֲתַעֲבִיד, דְּהָא תְּלַת רוּחוֹת תַּמָּן, (ס"א בְּהַהוּא גּוֹפָא אַחֲרָא בֵּית יָקוּם וּמַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה הִנֵּי הַהוּא פְּרוּקָא דְּקָא פְּרִיק לִיָּה. רוּחַ דִּילֵיהּ הַא אַעִיל תַּמָּן וְשִׁבִּיק וְשִׁתַּף וְעַרְב בְּהַהוּא מְאִנָּא. וְהַהוּא רוּחָא קְדָמָא דְּמָא בְּהַהוּא מְאִנָּא וְאַתְדַבֵּק בֵּית וְדַאי אֲשִׁתַּאֵר תַּמָּן וְלֹא אֲתַאֲבִיד וּבְגִין כֹּךְ הַהוּא רוּחָא דְּשִׁבְק בְּהַהוּא מְאִנָּא וְאַתְדַבֵּק תַּמָּן הוּא נְדִיף בְּהַי עִיּוּקָא דִּילֵיהּ וְיִסְוֵדָא דִּילֵיהּ דְּקָא נִפִּיק מִיָּנִיהּ וְאַיִתִּיהּ לִיָּה וּבְגִין לִיָּה בְּרוּכְתִּיהּ כְּאַתְרַי דְּתַנּוּת בֵּת וּזְנִיָּה. הַא תְּלַת רוּחוֹת תַּמָּן) חַד, דְּהוּה בְּהַהוּא מְאִנָּא, וְאַשְׁתַּאֵר תַּמָּן. וְחַד, הַהוּא דְּאַתְמִשְׁף תַּמָּן דְּהוּה עֲרִטִילָאָה. וְחַד, הַהוּא דְּאַעִיל תַּמָּן הַהוּא פְּרוּקָא, וְאַתְעַרְב בְּהוּ. לְמַהוּי בְּתַלַּת רוּחוֹת אִי אֶפְשָׁר. וּמַה אֲתַעֲבִיד.

כֹּךְ אֵינּוּן גְּבוּרָן עַלְאִין, דְּעֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַהוּא רוּחָא דְּאַעִיל תַּמָּן

אֲרָא כֹךְ הֵן הַגְּבוּרֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל,

בו התלבשה הנשמה הזו במקום של לבוש הגרים, (והוא) ואותה רוח ערטילאית ששבה שם להפנות להיות לבוש לנשמה העליונה. ואותה רוח שהיתה בתחלה שנשארה באותו כלי, פתחה משם, והקדוש ברוך הוא מזמין לה מקום בתוך סודות החלונות שבסלע שאחר כתפי הגן עדן, ונטמנת שם. ומתעלה לאותו הגוף הראשון שהיה בתחלה, ובאותה רוח יקום אותו הגוף, וזהו אחד מאותם השנים שאמרנו (למעלה).

אבל אותו הגוף טרם שיקום ענשו גדול, שהרי משום שלא זכה להתרבות, הורידו אותו לתוך האדמה, שסמוכה לארקא, ונדון שם. ואחר כך מעלים אותו לתבל הזאת. עכשו יורד ועכשו עולה, הנה עלה והנה ירד, אין לו מנוחה, פרט לשבתות וימים טובים ובראשי חודשים.

ואלה ישנים באדמת עפר. אדמת - מאדמה. עפר - מתבל. ועל אלו כתוב (דניאל יב) ורבים משיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. כל אלה שלא זכו להתקן. אבל אם זכתה אותה רוח ערטילאית ששבה כמו מקדם להתקן, אז צדיק הוא, שהרי אותה רוח שנאמר בה שנשמרה בסלע, תתקן באותו הגוף הראשון, ועל אלה כתוב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו'. כל אותם שלא זכו להתקן. ואלו הן הגבורות העליונות של המלך העליון הקדוש, וכלום לא נאבד. אפלו הכל הפה יש לו אתר ומקום, והקדוש ברוך הוא עושה ממנו מה שעושה, ואפלו דבור של אדם ואפלו קול אינו בריקנות, ואתר ומקום יש לכלם.

ההוא פרוקא, ביה אתלבש ההיא נשמתא, באתר דלבושא דגיוורי, (והוא) וההוא רוחא ערטילאה, דתב תמן לאתבנאה, להוי לבושא לנשמתא עלאה. וההוא רוח דהיה בקדמיתא, דאשתאר בההוא מנא, פרח מתמן. וקודשא בריך הוא אזמין ליה אתר, בגו רזין פוין דטנרא, דבתר כתפוי דגן עדן, ואתטמר תמן. ואסתלק לההוא גופא קדמאה, דהיה בקדמיתא. ובההוא רוח יקום ההוא גופא, ודא איהו חד דאינון תרין, דקא אמינא (לעילא). אבל ההוא גופא, עד דלא יקום, עונשיה סגיא דהא בגין דלא זכה לאתבראה, נחתי ליה לגו אדמה, דסמיה לארקא. ואתדן תמן. ולבתר סלקין ליה להאי תבל. השתא נחית, והשתא סליק, הא סליק, והא נחית, לית ליה שכיכו בר בשבתי, וביומין טבין וברישי ירחי.

וארין דמיכין באדמת עפר, (דף ק' ע"ב) אדמת, מאדמה. עפר מתבל. ועל אלין פתיב, (דניאל יב) ורבים משיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. כל אלין דלא זכו לאתתקנא אבל אי זכה ההוא רוחא ערטילאה, דתב כמלקדמין, לאתתקנא. זפאה איהו, דהא ההוא רוחא דאתמר ביה, דאתטמר בטנרא, יתתקן בההוא גופא קדמאה. ועל אלין פתיב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו'. כל אינון דלא זכו לאתתקנא.

וארין אינון גבורין עלאין, דמלפא עלאה קדישא, ולא אתאביד כלום. אפילו הכל דפומא אתר ודוכתא אית ליה, וקודשא בריך הוא עביד מינה מה דעביד. ואפילו מלה דבר נש, ואפילו קלא, לא הוי בריקנטיא, ואתר ודוכתא אית להו לכלא.

זו שנבנה עכשו ויצא לעולם ברה חדשה, אין לו בת זוג, ועל זה לא מכריזים, שהרי בת זוגו אבדה ממנו. בת הזוג שהיתה לו נעשתה אמו, ואחיו לאביו.

זקן זקן, מה עשית? טובה היתה לך השתיקה. זקן זקן, הרי אמרנו שנכנסת לים הגדול בלי חבלים ובלי דגל, מה תעשה? אם תאמר שתעלה למעלה - לא תוכל. ואם תאמר שתירד למטה - הרי עמקו של התהום גדול. מה תעשה? אי זקן, אי זקן, אין לך לחזור לאחור. בזמנים הללו לא היית, ולא התרגלת להחלש בכחך, שהרי ידעת שאדם אחר בכל הדור הזה לא נכנס לאגניה בעמק הזה שאתה שם.

בן יוחאי יודע לשמר את דרכו, ואם הוא נכנס לים העמק, הוא משגיח בהתחלה איך יעבר בפעם אחת וישוט בים טרם שיכנס. ואתה, זקן, לא השגיחת בתחלה. עכשו, זקן, הואיל ואתה שם, אל תחלש בכחך, אל תעזב את כל דרכך, לשוב לימין ולשמאל, לארץ ולרחב, לעמק ולגבה. אל תפחד. זקן זקן, התחזק בכחך. כמה גברים חזקים שברת בכחם וכמה קרבות נצחת.

בכה, פתח ואמר, (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. פסוק זה פרושהו, וכך הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מי יכול לראות במלך שלמה, שהוא המלך שהשלוש שלו? והרי הוא נסתר מפל חילות המרומים שלמעלה באותו מקום, (ישעיה סד) שענין לא ראתה אלהים זולתך, ואתה אמרת

מפל חילי מרומין דלעילא, (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד

האי דאתבני השתא, ונפק לעלמא ברה חדתא, לית ליה בת זוג. ועל דא לא מכריזי, דהא בת זוגיה אתאבידת מניה, בת זוגיה דהות ליה, אתעבידת אמיה, ואחיה אביה.

סבא סבא, מה עבדת, טב הוה לך שתיקא, סבא סבא, הא אמיןא דעאלת בימא רבא, בלא חבלין, ובלא דגלא, מה תעביד. אי תיקא דתסלק לעילא, לא תיכול. אי תיקא דתיחות לתתא, הא עמקא דתהומא רבא, מה תעביד. אי סבא אי סבא, לא אית לך לאהדרא לאחורא. בעדנין אלין, לא הוית, ולא אתרגילת, לאתחלשא בתוקפך, דהא ידעת, דבר נש אחרא בכל דרא דא, לא עאל בארפא בעמיקא דא דאנת תמן.

בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא, אשגח בקדמיתא, היך יעבר בזמנא חדא, וישוט בימא, עד לא ייעול. ואת סבא, לא אשגחת בקדמיתא. השתא סבא, הואיל ואת תמן, לא תחלש בתוקפך, לא תשבוק כל ארפך, למשטטא לימיןא ולשמאלא, לארפא ולפותייןא, לעמקא ולרומא, לא תדחל. סבא סבא, אתתקף בתקפך, כמה גברין תקיפין תברת בתקפיהון, וכמה קרבין נצחת.

בכה, פתח ואמר, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. האי קרא אוקמוה, והכי הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה, דהוא מלפא דשלמא דיליה, והא סתים הוא,

מפל חילי מרומין דלעילא, (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד

צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ
שְׁלֹמֹה? וְעוֹד, שְׁהָרִי כְּבוֹדוֹ, כֹּל
הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים שׁוֹאֲלִים
וְאוֹמְרִים אִיֶּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אָלֵא, מַה שְׁאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה, בְּעֵטְרָה
כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב וּבְעֵטְרָה. שְׁכַל
מִי שְׂרוּאָה אוֹתָהּ עֵטְרָה, רוֹאֶה אֶת
הַנֶּעֱמָם שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ.
שְׁעֵטְרָה לֹא אִמּוֹ, הָרִי שְׂגִינוֹ, קוֹרֵא
לָהּ בֵּת וְקוֹרֵא לָהּ אַחוֹת, קוֹרֵא לָהּ
אִם, וְהַכֵּל הוּא, וְהַכֵּל הִיֶּה. מִי
שִׁסְתַּפֵּל וַיִּנְדַּע אֶת זֶה, יִדַּע חֻכְמָה
נִכְבְּדָה.

עֲבָשׁוּ מַה אַעֲשֶׂה? אִם אָמַר סוֹד
נִסְתָּר זֶה - לֹא צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם
לֹא אָמַר - יִשְׁאָרוּ הַצְּדִיקִים הַלְלוּ
יְתוּמִים מִן הַסּוֹד הַזֶּה. נִפְל אוֹתוֹ
הַזְקֵן עַל פְּנָיו וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֵא)
בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי
ה' אֵל אֱמֶת. כְּלִי שְׁהִיָּה לְמִטָּה,
אִיךָ יַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה? בְּעֵלָה שְׁהִיָּה
לְמַעַלָּה, אִיךָ יִתְהַפֵּף וַיְהִיָּה
לְמִטָּה? בֵּת זוּגוֹ נַעֲשֶׂתָה אִמּוֹ?
תְּמִיָּהָה עַל תְּמִיָּהָה. אַחִיו הוֹפֵךְ
לְאָבִיו? אִם אָבִיו שֶׁבְּרֵאשׁוֹנָה
יִגָּאֵל אוֹתוֹ - פָּה, אָבִל אַחִיו
שְׁהִיָּה אָבִיו? וְכִי זוֹ לֹא
תְּמִיָּהָה? ! עוֹלָם הַפּוֹף הוּא ! וַדָּאִי
שְׁעֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וַתְּחַתּוֹנִים
לְמַעַלָּה.

אָלֵא, (דְּנִיאל ב) יְהִיָּה שֵׁם הַאֵלֹהִים
מְבָרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
שֶׁהַחֻכְמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ הִיא,
וְהוּא מְשַׁנֵּה עֲדָנִים וְזַמְנִים וְגוֹ'.
יודֵעַ מַה בְּחֻשְׁכָּה, וְהָאוֹר עִמּוֹ
שְׂרוּי. בֵּא וְרָאָה, מִי שְׂשֻׁרִי בְּאוֹר
לֹא יוּכַל לְהַסְתַּפֵּל וּלְרֹאֹת מַה
שֶׁבְּחֻשְׁכָּה. אָבִל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא כֵךְ, יודֵעַ מַה בְּחֻשְׁכָּה אִף
עַל גַּב שְׁהָאוֹר שְׂרוּי עִמּוֹ. מִתּוֹךְ
הָאוֹר מִסְתַּפֵּל בְּחֻשְׁךָ וַיודֵעַ כֹּל מַה
שֶׁשָּׁמַע.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֵאשׁוֹנָה דְּבַר אֶחָד שְׁאָמְרוּ הַקְּדֻמוֹנִים בְּאוֹתָם מִרְאוֹת הַלְלָהּ. שְׂשֻׁרִינוּ, מִי

דִּילִיָּה, כִּלְהוֹ מְלָאכִי עַלְאִי שְׁאֵלִי וְאָמְרִי, אִיֶּה
מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

אָלֵא, מַה דָּאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה, בְּעֵטְרָה כְּתִיב, וְלֹא
כְּתִיב וּבְעֵטְרָה דְּכָל מָאן דְּחִמִּי הֵהוּא עֵטְרָה,
חִמִּי נַעֲמָם מְלָכָא דְשְׁלָמָא דִּילִיָּה. שְׁעֵטְרָה לֹא
אִמּוֹ, הָא תְּנִינָן, קָרִי לָהּ בֵּת, וְקָרִי לָהּ אַחוֹת,
קָרִי לָהּ אִם, וְכֹלְאָ אִיֶּהוּ. וְכֹלְאָ הוּי, מָאן
דִּי־סְתַפֵּל וַיִּנְדַּע בְּהֵאִי, יִנְדַּע חֻכְמָתָא יְקִירָא.

הַשְׂתָּא מַה אַעֲבִיד, אִי אִימָא, רְזָא סְתִימָא דָא,
לָא אַצְטְרִיךְ לְגַלְלָאָה. אִי לָא אִימָא,
יִשְׁתַּאֲרוֹן וְפָאִין אֲלִין, יִתְמִין מְהֵאִי רְזָא, נִפְל
הֵהוּא סְבָא עַל אַנְפוּי, וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֵא) בְּיָדְךָ
אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָ אוֹתִי יי' אֵל אֱמֶת. מָאֲנָא
דְּהוֹת לְתַתָּא, הִיךְ יִתְעַבִּיד לְעִילָא, בְּעֵלָה דְּהוּהָ
לְעִילָא, הִיךְ יִתְהַפֵּף וְהוּהָ לְתַתָּא. בֵּת זוּגִיָּה
אַתְעַבִּידַת אִמִּיָּה. תְּוּוּהָ עַל תְּוּוּהָ. אַחוּהָ
אַבוּהָ. אִי אָבוּהָ דְקְדַמִּיתָא, יִפְרוּק לִיָּה, יֵאוֹת,
אַבְל אַחוּהָ דְלִיָּהוּי אָבוּהָ, וְכִי לָא תְּוּוּהָ אִיֶּהוּ
דָא. עַלְמָא בְּהַפּוּכָא אִיֶּהוּ. וַדָּאִי עַלְאִין לְתַתָּא,
וַתְּתַאֲוִן לְעִילָא.

אָלֵא, (דְּנִיאל ב) לָהּוּא שְׁמִיָּה דִי אֵלֵהָא מְבָרָךְ מִן
עַלְמָא וְעַד עַלְמָא דִי חֻכְמָתָא וּגְבוּרָתָא
דִּילִיָּה הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עֲדָנִיא וְזַמְנִיא וְגוֹ'
יודֵעַ מַה בְּחֻשׁוּכָא וְנִהוּרָא עִמִּיָּה שְׂרָא. תָא חֲזִי,
מָאן דְּשָׂרִי בְּנִהוּרָא, לֹא יְכִיל לְאַסְתַּפֵּלָא
וּלְמַחְמִי בְּחֻשׁוּכָא. אָבִל קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לֹאֹ
הָכִי, (דְּק"א ע"א) יודֵעַ מַה בְּחֻשׁוּכָא, אִף עַל גַּב
דְּנִהוּרָא עִמִּיָּה שְׂרָא. מְגוֹ נִהוּרָא, אֶסְתַּפֵּל
בְּחֻשׁוּכָא, וַיודֵעַ כֹּל מַה דְּתַמָּן.

הָכָא, אִית לְאַקְדָּמָא בְּקְדַמִּיתָא, מְלָה חָדָא,
דָּאָמְרוּ קְדַמָּאִי, בְּאִינוּן חֲזוּי לִילִיא.

שָׁבָא עַל אִמּוֹ בְּחֻלוֹם, יִצְפֶּה לְבִינָה, שְׁפָתוֹב (מְשַׁלֵּי ב) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא. כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן, אִם מְשׁוּם שֶׁהִיא אִם - יָפֶה, וְהִיָּה לוֹ לְכַתֵּב כֶּף: שְׁמֵי שְׂרׁוּאָה אִמּוֹ בְּחֻלוֹם, יִזְכֶּה לְבִינָה. אָבֵל מִי שָׁבָא עַל אִמּוֹ לְמָה?

אֲלֵי סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, מְשׁוּם שֶׁהַתְּהַפֵּךְ וְעֵלָה מִלְמַטָּה לְמַעְלָה. בֵּן הִיָּה בַּתְּחִלָּה, בֵּינָן שְׁעֵלָה לְמַעְלָה, מִתְּהַפֵּךְ הָאֵילָן, וְנַעֲשֶׂה הוּא מְעוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהָ וְזוֹכֶה לְבִינָה.

בַּתְּחִלָּה כִּשְׁעוֹלָה אָדָם לְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה, מָה כְּתוּב? (תְּהִלִּים ב) ה' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. אִזּוֹ הוּא לְמַטָּה מִמֶּנָּה. בֵּינָן שְׁעֵלָה אֵלֵיהָ, הָרִי הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי הַתְּעֵלָה לְדַרְגַּת יוֹסֵף, וְזֶה (דְּרָא) זוֹכֶה לְבִינָה.

אִךְ כֶּף הַכְּלִי הִנֵּה בַּתְּחִלָּה הוּא הִיָּה בְּדַרְגַּת יוֹסֵף, בְּעַל הָאֵילָן הַתְּחַתּוֹן, עוֹמֵד בְּרִצּוֹנוֹ וְשׁוֹלֵט עֲלָיו, שֶׁהָרִי כָּל נִקְבָה בְּדַמוֹת הַנִּקְבָה הַעֵץ הַתְּחַתּוֹן עוֹמֵד. בֵּינָן שֶׁהוּא לֹא רִצָּה לַעֲמֹד בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הִתְקַיֵּם לְשִׁמְשׁ בָּהּ וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, אִזּוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה, וְהִיא נַעֲשִׂית אִמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל יוֹרֵשׁ אֶת יְרֵשֶׁת יוֹסֵף, שֶׁהִיָּה הוּא כְּרֵאשׁוֹנָה וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה.

בֵּינָן שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, אִזּוֹ הִתְקַיֵּם בּוֹ, ה' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. הַתְּהַפֵּךְ הָאֵילָן. מָה שֶׁהִיָּה תַחְתּוֹ וְהוּא שְׁלֵט עֲלָיו, חוֹזֵר וְשׁוֹלֵט הָאֵילָן הַהוּא עֲלָיו, וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה. בֵּינָן שֶׁהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, אוֹתוֹ שֶׁיּוֹרֵשׁ יְרֵשֶׁת מִקּוֹם יוֹסֵף, אָבִיו נִקְרָא, אָבִיו יְהִיָּה וְדָאִי, וְהַכֵּל כָּאֵל תְּקוּנָתוֹ וְדָאִי כְּרֵאשׁוֹנָה.

דְּתַנּוּ, מָאֵן דְּאִתִּי עַל אִמִּיהָ בְּחֻלְמָא, יִצְפֶּה לְבִינָה. דְּכַתִּיב, (מְשַׁלֵּי ב) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא, הִכָּא אִית לְאַסְתְּפֻלָּא, אִי בְּגִין דְּאִיהִי אִם יְאוּת, וְהָיָה לִיָּה לְמַכְתֵּב הָכִי, דְּמָאֵן דְּחֻמָּא אִמִּיהָ בְּחֻלְמָא, יִזְכֶּי לְבִינָה. אָבֵל מָאֵן דְּאִתִּי עַל אִמִּיהָ אִמָּי.

אֲלֵי רָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, בְּגִין דְּאִתְּהַפֵּךְ וְסָלִיק מִתְּתָא לְעֵילָא. בְּרָא הָוָה בְּקִדְמִיתָא, בֵּינָן דְּסָלִיק לְעֵילָא, אִתְּהַפֵּךְ אֵילָנָא, וְאִתְּעַבִּיד אִיהוּ מְעֻלְמָא עֲלָאָה, וְשְׁלִיט עָלָה, וְזָכִי לְבִינָה.

בְּקִדְמוּתָא כִּד סָלִיק אֵינְשׁ לְתַלְיִסְר שְׁנִין, מָה כְּתִיב, (תְּהִלִּים ב) יי' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ, כְּדִין אִיהוּ לְתַתָּא מִינָהּ. בֵּינָן דְּסָלִיק עָלָה, הִיא אִיהוּ מְעֻלְמָא עֲלָאָה. דְּהָא אִסְתְּלַק בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, וְדָא (ס"א וְדָא) זָכִי לְבִינָה. אוּרְךָ הָכִי הִיא מְאֵנָא, בְּקִדְמִיתָא אִיהוּ הָוָה בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, בְּעַל אֵילָנָא תַתָּאָה, קִיִּימָא בְּרַעוּתִיהָ, וְשְׁלִיט עָלֵיהָ, דְּהָא כָּל נִוּקָבָא, בְּדִיוּקָנָא דְנוּקָבָא אֵילָנָא תַתָּאָה קִיִּימָא. בֵּינָן דְּאִיהוּ לָא בְּעָא לְקִיִּימָא בְּהָוָה דְּרָגָא דְיוֹסֵף, וְלֹא אִתְּקִיִּים לְשִׁמְשָׁא בֵּיהּ, וְלֹא פְשָׁא בְּעֻלְמָא, וְלִמְעַבֵּד תּוֹלְדִין, כְּדִין נַחִית לְתַתָּא, וְאִתְּעַבִּידת אִיהִי אִמִּיהָ. וְהָוָה הוּא פְרוּקָא, יְרִית יְרוּתָא דְיוֹסֵף, דְּהָוָה הוּא בְּקִדְמִיתָא וְאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא.

בֵּינָן דְּנַחִית לְתַתָּא, כְּדִין אִתְּקִיִּים בֵּיהּ, יי' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. אִתְּהַפֵּךְ אֵילָנָא, מָה דְּהָוָה תַּחְתּוֹתִיהָ וְאִיהוּ שְׁלִיט עָלֵיהָ, אִתְּהַדֵּר וְשְׁלִיט הַהוּא אֵילָנָא עָלֵיהָ, וְאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא. בֵּינָן דְּאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא, הַהוּא דְּיְרִית יְרוּתָא אֶתְר דְיוֹסֵף, אָבִוי אֶקְרִי, אָבִוי הוּי וְדָאִי, כִּלָּא אִיהוּ עַל תְּקוּנָתִיהָ וְדָאִי כְּדָקָא יְאוּת.

בַּתְחִלָּה הִיָּה מְעוֹלָם הַזָּכֵר, וְהָרִי
נֶעְקַר מִשָּׁם, וְעָכְשׁוּ הוּא מְעוֹלָם
הַנְּקֵבָה. וּמָה שֶׁהוּא הִיָּה שׁוֹלֵט
עָלֶיהָ - הִיא שׁוֹלֵטֶת עָלָיו, וְחֹזֵר
לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וְעַל זֶה אֵין
לוֹ בְּכָלֵל בַּת זֹוג, וְלֹא מְכַרְיִזִים
עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שֶׁהָרִי הוּא חֹזֵר
לְהִיּוֹת מְעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף הִרְאִשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר,
אֲלֹמָּא יִדְעוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם
אֵת הַצֶּעֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּשִׁיעֶקֶר מִן
עוֹלָם הַזָּכֵר וְחֹזֵר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה,
יִדְעוּ שֶׁהָרִי אֵין צֶעֶר בְּעוֹלָם
כְּאוֹתוֹ הַצֶּעֶר. בַּת זֹוג אֵין לוֹ,
שֶׁהָרִי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁל זָכֵר.
לֹא מְכַרְיִזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה,
שֶׁהָרִי הוּא מְעוֹלָם הַנְּקֵבָה. וְאִם
יֵשׁ לוֹ בַּת זֹוג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ
עִם (בַּאֲחַת) נְקֵבָה, שֶׁעַד עָכְשׁוּ אֵין
לָהּ בֶּן זֹוג. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, שֶׁמָּא
יִקְדָּמֵנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים, אַחֵר
שֶׁשְׁנִינּוּ. וְהַכֵּל הוּא עַל תְּקוּנָּו.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן
כִּי תִהְיֶה אֲלֹמָּנָה וְגִרְוֹשָׁה וְזָרַע אֵין
לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִרֶיהָ.
וּבַת כַּהֵן - הָרִי בְּאֲרָנוּ דָּבָר זֶה.
אֲלֹמָּנָה - מְאוֹתוֹ הַגּוֹף הִרְאִשׁוֹן.
וְגִרְוֹשָׁה - שְׁלֹא נִכְנְסָה לְפִרְגוּד
הַמְּלֶכֶת. שְׁכָל אוֹתָם שְׁלֹא עוֹמְדִים
בְּעוֹלָם הַזָּכֵר, אֵין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק.
הוּא הַשְּׁתַּמְט וְעֶקֶר עֲצָמוֹ מְעוֹלָם
הַזָּכֵר, אֲזִי אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, וְעַל כֵּן
הִיא גִרְוֹשָׁה. וְזָרַע אֵין לָהּ - שְׂאֵם
הִיָּה לָהּ זָרַע, לֹא נֶעְקַר מִמֶּנּוּ וְלֹא
הִיָּה יוֹרֵד לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מָה זֶה בֵּית
אָבִיהָ? זֶה עוֹלָם הַנְּקֵבָה, שְׂאוֹתוֹ
הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ
כְּלִי שֶׁהִיָּה מִתְקַן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ,
הַתְּהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמִטָּה, וְאוֹתוֹ
כְּלִי עוֹלָה לְמַעְלָה. כְּנַעֲוִרֶיהָ - כְּמוֹ
אוֹתוֹ זְמַן שֶׁכְּתוּב אָנִי הַיּוֹם

בְּקִרְבוֹתָא הָיָה מְעֻלְמָא דְדְכוּרָא, וְהָא אֲתַעְקֵר
מִתַּמָּן, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ מְעֻלְמָא
דְּנוּקְבָא. וּמָה דְהָיָה אִיהוּ שְׁלִיט עָלָהּ, שְׁלֻטָא
אִיהִי עָלֶיהָ, וְאֲתַהֲדֵר לְמַהוּי בְּעֻלְמָא דְנוּקְבָא.
וְעַל דָּא לִית לִיהָ בַּת זֹוג כְּלָל. וְלֹא מְכַרְיִזִי
עָלֶיהָ, עַל נוּקְבָא. דְּהָא מְעֻלְמָא דְנוּקְבָא
אֲתַהֲדֵר אִיהוּ.

וְהָהוּא גּוּפָא קְדָמָא דְשִׁבְקָא, אֲלֹמָּלָא יִנְדָּעוֹן
וְיִסְתַּכְּלוֹן בְּנֵי עֻלְמָא, צִעֲרָא דְאִית לִיהָ,
כִּד יִתַּעְקֵר מְעֻלְמָא דְדְכוּרָא, וְאֲתַהֲדֵר לְעֻלְמָא
דְּנוּקְבָא. יִנְדָּעוֹן, דְּהָא לִית צִעֲרָא בְּעֻלְמָא,
כִּהָהוּא צִעֲרָא. בַּת זֹוג לִית לִיהָ, דְּהָא לֹא
קָיִמָא בְּאֲתֵר דְדְכוּרָא. לֹא מְכַרְיִזִי עָלֶיהָ, עַל
נוּקְבָא, דְּהָא מְעֻלְמָא דְנוּקְבָא אִיהוּ. וְאִי אִית
לִיהָ בַּת זֹוג, הָוִי בְּרַחֲמִי, אֲעֲרַעַת בְּהָדִי (נ"א כהן)
נוּקְבָא, דְּעַד כְּעַן לֹא אִית לָהּ בֶּר זֹוג. וְעַל דָּא
תְּנִינָן, דִּילְמָא יִקְדָּמֵנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. אַחֵר
תַּנָּן. וְכֹלָא אִיהוּ עַל תְּקוּנָּיהָ.

וְעַל דָּא כְּתוּב (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֲלֹמָּנָה
וְגִרְוֹשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ
כְּנַעֲוִרֶיהָ. וּבַת כַּהֵן, הָא אוּקְיָמָנָא מְלָה דָּא.
אֲלֹמָּנָה, מַהָהוּא גּוּפָא קְדָמָא. וְגִרְוֹשָׁה, דְּלֹא
עָאֵלֶת לְפִרְגוּדָא דְמִלְכָּא, דְּכָל אֵינוֹן דְּלֹא
קָיִמִי בְּעֻלְמָא דְדְכוּרָא, לֹא אִית לָהּ בֵּיהּ
חוּלְקָא. הוּא אֲשַׁתְּמִיט וְאֲעֶקֶר גְּרַמִּיהָ מְעֻלְמָא
דְדְכוּרָא, לֹא אִית לִיהָ חוּלְקָא בֵּיהּ וְעַל דָּא
אִיהִי גִרְוֹשָׁה. וְזָרַע אֵין לָהּ, דְּאִי הָוִה לָהּ זָרַע,
לֹא אֲתַעְקֵר מִנֶּיהָ, וְלֹא הָוִה נְחִית לְעֻלְמָא
דְנוּקְבָא.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מָאן בֵּית אָבִיהָ. דָּא
עֻלְמָא דְנוּקְבָא, דְּהָהוּא עֻלְמָא בֵּית
אָבִיהָ אֲקָרִי, וְהָהוּא מְאָנָא דְהָוִה אֲתַתְּקֵן
לְאֲשַׁתְּמֵשָׂא בֵּיהּ, אֲתַהֲפֵךְ וְאִיהוּ נְחִית לְתַתָּא, וְהָהוּא מְאָנָא סְלִיק לְעֻלְמָא.

לְדַתִּיךָ. לְדַתִּיךָ וְדַאי, יָשׁוּב לִימִי
עֲלוּמִי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה (בתחלה) מְשַׁלֵּשׁ
עֲשָׂרָה שָׁנִים וּמַעֲלָה.

אִם זָכַתָּה לְהַתְקֵן - הוֹאִיל וְשָׁבָה
אֶל בֵּית אָבִיךָ, מִלְּחָם אָבִיךָ
תֹּאכַל, תִּתְעַנֵּג מֵאוֹתוֹ הַעֲנֵג שֶׁל
עוֹלָם הַנִּקְבָּה שְׁאוּכָלִים מִלְּחָם
אֲבִירִים שִׁיּוּרֵד מִלְּמַעֲלָה. אָבִל
לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְנוֹת בְּמָה שֶׁנִּהְיִים
שָׂאֵר הַצְּדִיקִים לֹא יִכּוֹל, מִשּׁוּם
שֶׁהָיָה זֶר לָשֵׁם. וְעַל זֶה הוּא לֹא
אוֹכֵל קֹדֶשׁ, אָבִל אוֹכֵל תְּרוּמָה,
כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַנִּקְבָּה, לֹא
אוֹכֵל אוֹתוֹ אֶלָּא בְּלִילָה, שְׁכַתוּב
(ויקרא כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר
יֹאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
שְׁהָרִי קֹדֶשׁ שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַזָּכָר
לֹא נֹאכֵל אֶלָּא בַּיּוֹם. מִשּׁוּם כִּף
(ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
תְּבוּאָתָהּ, רֵאשִׁית עֲלִיוֹנָה שֶׁל כָּל
עוֹלָם הַזָּכָר הִיא קֹדֶשׁ, וּמָה
שֶׁעוֹלָה בּוֹ, בְּקֹדֶשׁ הִיָּה יִשְׂרָאֵל,
וּמִשּׁוּם כִּף קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'
רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ.

בְּשִׁרְרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת, בְּאוֹתָם זְמַנִּים
שֶׁפּוֹקְדִים אֶת בֵּית הַקְּבָרוֹת,
אוֹתָם לֹא פּוֹקְדִים, שְׁהָרִי לֹא
זוֹכֵת לְעוֹלָם הַקֹּדֶשׁ, שְׁכַתוּב
(ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.
וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא זָכַתָּה לְהַתְקֵן
כְּרֵאוּי, כִּיּוֹן שֶׁחֲזַר בְּגִלְגּוּל אֶפְלוֹ
בְּאוֹתוֹ מְקוּם, לֹא אוֹכֵל בְּתְרוּמָה,
וְנִקְרָא זֶר אֶפְלוֹ לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן
וְלֹא אוֹכֵל בָּהּ. עַד כָּאן בְּסוּד זֶה.
זְקָן וְזָקָן, כִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַלֵּת לְשׁוּט בֵּינָם
הַגְּדוֹל, לֶף בְּרִצּוֹנָה לְכָל צַדִּי
הַיָּם. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְגִלוֹת, שְׁהָרִי
אֲמַרְנוּ, שֶׁשֶּׁשְׁבֵּא הַגּוֹאֵל הָיָה
וְנִכְנַס אֶל אוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁאֲמַרְנוּ,
מִכְּנִיס לָשֵׁם וּמִדְּבִיק שֵׁם אֶת
הַרוּחַ (שֶׁל הַעוֹלָם) שֶׁלוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי

פְּנֵעוּרִיָּה, כִּהְיוּ זְמַנָּא דְכִתְיִב, אֲנִי הַיּוֹם
יְלַדְתִּיךָ, יְלַדְתִּיךָ וְדַאי, יָשׁוּב לִימִי עֲלוּמִי,
כְּמָה דְהוּא (בְּקִדְמִיתָא) מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲיָלָא.

אִי זָכַתָּה לְאַתְתַּקְנָא, הוֹאִיל וְשָׁבָה אֶל בֵּית
אָבִיךָ, מִלְּחָם אָבִיךָ תֹּאכֵל, (דף ק"א ע"ב)
תִּתְעַנֵּג מִהְיוֹא עֲנוּגָא. דְּעֲלָמָא דְנוּקְבָא,
דְּאֲכָלִי מִנְהֵמָא דְאֲבִירִים, דְּנַחֲתִית מִלְּעִילָא.
אָבִל לְאַסְתַּפְּלָא וְלִאֲתַהֲנִי בְּמָה דְאַתְהֵנוּן שָׂאֵר
צְדִיקָיָא, לֹא יִכְלָא בְּגִין דְהוּא זֶר לְתַמָּן. וְעַל
דָּא לֹא אָכִיל קֹדֶשׁ אָבִל אָכִיל תְּרוּמָה, דְּאִיהוּ
יְתִיב בְּעֲלָמָא דְנוּקְבָא.

וּמִגּוֹ דְאִיהוּ מְעֲלָמָא דְנוּקְבָא, לֹא אָכִיל לִיה
אֶלָּא בְּלִילָה, דְכִתְיִב, (ויקרא כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ
וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
דְּהָא קֹדֶשׁ דְּאִיהוּ מְעֲלָמָא דְדְכּוּרָא, לֹא
אֲתֹאכִיל אֶלָּא בַּיּוֹם. בְּגִינֵי כִף (ירמיה ב) קֹדֶשׁ
יִשְׂרָאֵל לַיְי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, שִׁירוּתָא עֲלָאָה
דְּכָל עֲלָמָא דְדְכּוּרָא, קֹדֶשׁ אִיהוּ, וּמָה דְסָלִיק
בֵּיהּ, בְּקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא, וּבְגִינֵי כִף קֹדֶשׁ
יִשְׂרָאֵל לַיְי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ.

כַּד רוּחִין פְּקִידָאן, בְּאִינוּן זְמַנִּין דְּפְקִידִין לְבִי
קְבָרִי, אִינוּן לֹא פְקִידִין, דְּהָא לֹא זָכָאן
לְעֲלָמָא דְקֹדֶשׁ, דְכִתְיִב, (ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא
יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִי לֹא זָכָה הַהוּא רוּחָא
לְאַתְתַּקְנָא כְּדָקָא יְאוּת, כִּיּוֹן דְאַהֲדַר בְּגִלְגּוּלָא,
אֶפְילוֹ בְּהַהוּא אַתְר, בְּתְרוּמָה לֹא אָכִיל, וְזֶר
אֲקָרִי, אֶפְילוֹ לְעֲלָמָא תְּתָאָה וְלֹא אָכִיל בָּהּ. עַד
הַכָּא בְּרֹזָא דָּא.

סְבָא סְבָא, כִּיּוֹן דְשְׁרִיאַת לְשִׁטְטָא בִּימָא רַבָּא,
זִיל בְּרַעוּתָהּ, לְכָל סְטָרִין דִּימָא. הַשְׁתָּא
אִית לְגִלְגָּאָה, דְּהָא אֲמִינָא, דְּהָא פְרוּקָא כַּד
אֲתִי, עָאֵל גְּבִי הַהוּא מְאָנָא, דְּקָא אֲמִינָא,
אֲעִיל תַּמָּן, וְדְבִיק תַּמָּן רוּחָא (דְעֲלָמָא) דִּילִיָּה בְּהַהוּא מְאָנָא וְלֹא אֲתֹאכִיד

אֲעִיל תַּמָּן, וְדְבִיק תַּמָּן רוּחָא (דְעֲלָמָא) דִּילִיָּה בְּהַהוּא מְאָנָא וְלֹא אֲתֹאכִיד

וכלום לא נאָבד, אַפּלוּ הַבַּל הַפּה
- יָפּה הוּא וְכִף הוּא. זָקֵן זָקֵן, אִם
תֹּאמַר וּתְגַלֶּה, אָמַר בְּלֵי פֶחַד.

שָׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם
שְׂעוּלִים מִמֶּנּוּ, וְהָרִי יִדְעֵנוּ שְׂרוּחוֹ
הַשָּׂאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיְתָה לוֹ,
וְהַכְּנִיס לְשֵׁם רוּחַ, מֵה נֶעֱשֶׂה
מֵאוֹתָהּ הַרוּחַ? וְאִם נִשְׁאַת הָאִשָּׁה
הַזֶּה, אַף כִּף - מֵה נֶעֱשֶׂה מֵאוֹתָהּ
רוּחַ שֶׁהַשָּׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָה הֶרָאשׁוֹן,
שְׂהָרִי אִישׁ אַחֵר בָּא עָלֶיהָ?

לְהַתְקִיִּם רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר,
שְׂהָרִי זֶה שְׂעַכְשׂוּ בָא עָלֶיהָ,
הַכְּנִיס בָּהּ רוּחַ, וְכֵן אוֹתוֹ הֶרָאשׁוֹן
שֶׁהִסְתַּלַּק הַכְּנִיס בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ
רֹאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הָיָו לוֹ בְּנִים, וְזֶה
שֶׁל עַכְשׂוֹ אֵינוֹ גּוֹאֵל רוּחַ
שֶׁהַשָּׂאִיר אוֹתוֹ רֹאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ
כְּלִי, וְכֵן הָאֵחָר הַזֶּה וְהַכְּנִיס בָּהּ
רוּחַ, וְדָאִי שְׁלֵא יוֹכְלוּ שְׂנִיָּהֶם
לְהַתְקִיִּם בְּאוֹתוֹ גּוּף הָאִשָּׁה
כְּאֶחָד. וְאִם נֹאמַר שְׂנֹאבֵד - אִי
אֶפְשָׁר. מֵה נֶעֱשֶׂה מִמֶּנּוּ?

אִךָ כִּף אִם הִיא לֹא נִשְׁאַה, אוֹתָהּ
רוּחַ שֶׁהַשָּׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָה מֵה
נֶעֱשֶׂה מִמֶּנּוּ? אִם נֹאמַר שְׂתֹאבֵד
- לֹא כִף. כֵּל זֶה צְרִיף עַכְשׂוֹ
לְגַלּוֹת. זָקֵן זָקֵן, רֹאה מֵה עִשִׂית
וּבְכַה הַכְּנִסָּת אֵת עֲצֻמָּךְ. קוּם זָקֵן
הָרַם דְּגִלְף! קוּם זָקֵן וְהִשְׁפַּל
עֲצֻמָּךְ לִפְנֵי רַבּוֹנְךָ!

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תְּהִלִּים קְלֵא)
ה' לֹא גִבַּה לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגו'.
דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה מִשׁוּם
שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֲלוּיֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל
הַמְּלָכִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַשְּׁלִיטִים
שִׁישׁ מִמְזַרְח וְעַד מַעְרָב, וְלֹא עָלָה
עַל לְבוֹ לְסֻטּוֹת מִן הַדְּרָף, וְתָמִיד
שָׁפַל לְבוֹ לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה
עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיָה מִתְגַּבֵּר
כְּאַרְיֵה, וְעֵינָיו תָּמִיד מִנְּמַכּוֹת
לְאַרְץ מִפְּחַד רַבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה
הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם, לֹא הִיְתָה בּוֹ גְּסוּת
הַרוּחַ כָּלֵל.

כְּלוּם, אַפּילוּ הַבַּל דְּפוּמָא, יֵאוֹת הוּא וְכִף
הוּא. סָבָא סָבָא, אִי תִימָא וְתַגְלִי, אִימָא בְּלָא
דְּחִילוֹ.

שָׂאֵר בְּנֵי נִשְׂא דְעֵלְמָא, דְּקָא מִסְתַּלְקִי מִנִּיהּ,
וְהָא יִדְעֵנָא, דְּרוּחַ דִּילִיָּה שְׂבִיק בְּהִיא
אֲתַתָּא דְהוֹת לִיהּ, וְרוּחָא אָעִיל תַּמָּן, מֵה
אֲתַעְבִּיד מֵהוּא רוּחַ. וְאִי נִסְבָּא הִיא אֲתַתָּא,
אוּף הַכִּי, מֵה אֲתַעְבִּיד מֵהוּא רוּחַ דְּשָׂבַק בָּהּ
בַּעֲלָה קְדַמָּא, דְּהָא גְּבַר אֲחֵרָא אֲתִי עָלָה.

לְאֲתַקְיִמָא רוּחַ בְּרוּחַ לֹא אֶפְשָׁר, דְּהָא הִיא
דְּאֲתִי עָלָה הַשְּׂתָא, רוּחַ אָעִיל בָּהּ.

וְכֵן הִיא קְדַמָּא דְּאֲסַתְלִיק, רוּחַ אָעִיל בָּהּ.
הִיא קְדַמָּא דְּאֲסַתְלִיק בְּנִין הוּוּ לִיהּ, וְדָא
דְּהַשְּׂתָא לֹאוּ פְּרוּקָא אִיהוּ, רוּחַ דְּשָׂבַק הִיא
קְדַמָּא בְּהִיא מְאָנָא, וְאֲתָא הִיא אֲחֵרָא
וְאָעִיל בָּהּ רוּחַ, וְדָאִי לֹא יְכָלִי תְרוּוִיָּהוּ
לְאֲתַקְיִמָא בְּהִיא גּוּפָא דְּאֲתַתָּא כְּחֻדָא, אִי

נִימָא דְּאֲתַאבִּיד, אִי אֶפְשָׁר, מֵה אֲתַעְבִּיד מִנִּיהּ.
אוּף הַכִּי אִי אִיהִי לֹא אֲתַנְסִיבַת, הִיא רוּחָא

דְּשָׂבַק בָּהּ בַּעֲלָה, מְאִי אֲתַעְבִּיד מִנִּיהּ. אִי
נִימָא דְּאֲתַאבִּיד, לֹאוּ הַכִּי. כֵּל דָּא צְרִיף

לְגַלְּאָה הַשְּׂתָא. סָבָא סָבָא, חָמִי מֵה עַבְדַּת,
וּבְכַה אָעִילַת גְּרַמָּךְ. קוּם סָבָא, אָרִים דְּגִלְף.

קוּם סָבָא, וְאֲשְׁפִיל גְּרַמָּךְ קָמִי מְאָרְךָ.
פְּתַח הִיא סָבָא וְאָמַר, (תְּהִלִּים קְלֵא) יֵי' לֹא גִבַּה

לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגו'. דָּוִד מִלְּפָא אָמַר
דָּא, בְּגִין דְּהוּא מִלְּפָא עֲלָאָה, וְשְׁלִיטָא עַל כָּל

מְלָכִין עֲלָאִין, וְשְׁלִיטִין דְּאִית מִמְזַרְח וְעַד
מַעְרָב, וְלֹא סָלִיק עַל לְבִיָּה לְאֲסֻטָּא מְאָרְחָא,

וְתָדִיר שְׁפִיל לְבִיָּה קָמִי מְאָרִיָּה, וְכַד הוּוּ לְעִי
בְּאוּרִיָּתָא, הוּוּ מִתְגַּבֵּר כְּאַרְיָא, וְעֵינָיו תָּדִיר

מְאִיכִין בְּאַרְעָא, מִדְּחִילוֹ דְּמְאָרִיָּה. וְכַד הוּוּ
אָזִיל בֵּין עַמָּא, לֹא הוּוּ בִיָּה גְּסוּת רוּחָא כָּלֵל.

וְעַרְיָה דְאֵתְּרֵיב, יִי לֹא גָבַהּ לְבִי וְגוֹ', לֹא גָבַהּ לְבִי, אֵף עַל גַּב דְּאֵנָא מְלָפָא שְׁלִיטָא עַל כָּל שְׂאֵר מְלָכִין דְּעַלְמָא. וְלֹא רָמוּ עֵינֵי, בְּזַמְנָא דְּאֵנָא קְיִימָא קַמָּךְ, לְעֵי בְּאוּרִייתָא. וְלֹא הִלְכְתִּי בְּגְדוּלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מְמַנִּי, בְּשַׁעֲתָא דְּאֵנָא אָזִיל בֵּין עַמָּא. וְאִי דוֹד מְלָפָא אָמַר הֵכִי, שְׂאֵר בְּנֵי עַלְמָא עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ. וְאֵנָא כַּמְּהָ אֵנָא שְׁפִיל לְבָא, וּמְאִיף עֵינָא קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא. וְחָס לִי, דְּבַמְלִין קְדִישִׁין דְּאוּרִייתָא, יְרוּם לְבָאִי. בְּכַה וְדַמְעוּי נְפִלִין עַל דִּיקְנִיָּה.

אָמַר, סָבָא לֹאִי בְּחִילָא, פְּמָה שְׁפִירָאן דַּמְעִין עַל דִּיקְנִיָּה, פְּמָה דְּהוּה שְׁפִיר מְשַׁחָא טְבָא, כַּד הוּה נְחִית עַל דִּיקְנִיָּה דְּסָבָא טְבָא דְּאֵהֲרִין. אִימָא מִילָךְ סָבָא (דף ק"ב ע"א) דְּהָא מְלָפָא קְדִישָׁא הֵכָא. שְׂאֵר בְּנֵי נְשָׂא דְּעַלְמָא, דְּקָא אֶסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְשָׁבְקוּ רוּחָא בְּהֵהוּא מְאֵנָא, דְּהוּוּ מְשַׁתְּמָשִׁי בֵּיהּ, וְאֵתְּנִסִּיבַת, וְאֵתְּא אַחְרָא וְאָעִיל בְּהֵהוּא מְאֵנָא רוּחָא אַחְרָא, מַה אַתְּעָבִיד מֵהֵהוּא קְדַמָּאָה, פְּמָה דְּאֵתְּמַר.

תָּא חֲזִי, פְּמָה עַלְאִין גְּבוּרָאן דְּמְלָפָא קְדִישָׁא, דְּקָא עָבִיד, וּמְאֵן יְכִיל לְמַלְלָא לוֹן. כַּד הָאִי בַּעֲלָה תְּנִינָא, אֵתִי וְאָעִיל רוּחָא בְּהֵהוּא מְאֵנָא, רוּחָא קְדַמָּאָה, מְקַטְרָגָא בְּהָאִי רוּחַ דְּעָאֵל, וְלֹא אֵתִישְׁבֵן פְּחָדָא.

וּבְגִינֵי כַּךְ, אֵתְּתָא לֹא אֵתִישְׁבַת פְּדָקָא יְאוֹת, בְּהִדִּי בַּעֲלָה תְּנִינָא, בְּגִין דְּרוּחָא קְדַמָּאָה מְכַשְׁפָּשָׂא בָּהּ, וּכְדִין אִיהִי דְּכִירַת לִיה תְּדִיר, וּבְכַאֲת עָלִיהּ, אוּ אֵתְּאַנְחַת עָלִיהּ, דְּהָא רוּחָא דִּילִיהּ, מְכַשְׁפָּשָׂא בְּמַעָהָ פְּחוּיָא, וּמְקַטְרָגָא בְּהִדִּי רוּחַ אַחְרָא, דְּעָאֵל בָּהּ מִבַּעֲלָה תְּנִינָא. עַד זְמַן סְגִי מְקַטְרָגִין דָּא כְּדָא.

וְאִי אַעֲבַר דָּא דְּעָאֵל, לְהֵהוּא (אֵתְּעָרִי) דְּהוּה

וְעַרְיָה זֶה פְּתוּב (תהלים קלא) ה' לא גָבַהּ לְבִי וְגוֹ'. לֹא גָבַהּ לְבִי, אֵף עַל גַּב שְׂאֵנִי מְלָךְ שְׁלִיטָא עַל כָּל שְׂאֵר מְלָכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינָי, בְּזַמַּן שְׂאֵנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה. וְלֹא הִלְכְתִּי בְּגְדוּלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מְמַנִּי, בְּשַׁעֲתָא שְׂאֵנִי הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם. וְאִם דוֹד הַמְּלָךְ אָמַר כֵּךְ - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ. וְאֵנִי פְּמָה אֲנִי שְׁפִיל לֵב עִם עֵין נְמוּכָה לְפָנֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, וְחָבַל לִי שְׁבַדְכֵרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה יְרוּם לְבִי. בְּכַה וְדַמְעוּתִיו נוֹפְלוֹת עַל זְקֵנוֹ.

אָמַר, זְקֵן עֵינֶיךָ בָּכַח, פְּמָה יְפוֹת הַדַּמְעוֹת עַל זְקֵנְךָ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה יָפָה הַשֶּׁמֶן הַטוֹב כְּשֶׁהִיָּה יוֹרֵד עַל הַזְקֵן שֶׁל הַזְקֵן הַטוֹב אֵהֲרֵן. אָמַר דְּכֵרְךָ, זְקֵן, שֶׁהָרִי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ כָּאֵן. שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְהִשְׁאִירוּ רוּחַ בְּאוֹתוֹ כְּלֵי שְׁהִיוּ מְשַׁתְּמָשִׁים בּוֹ, וְנִשְׁאַף, וְכָא אַחַר וְהִכְנִיס לְאוֹתוֹ כְּלֵי רוּחַ אַחְרָת, מַה נַּעֲשֶׂה מְאוֹתוֹ רֵאשׁוֹן, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר?

כָּא וְרָאָה, פְּמָה עֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִי יְכוֹל לְהַגִּיד אוֹתָם. כְּשֶׁהִבְעַל הַשְּׂנִי הִיָּה כָּא וּמְכַנִּיס רוּחַ לְאוֹתוֹ כְּלֵי, הַרוּחַ הַרְאִישׁוֹנָה מְקַטְרָגַת בְּרוּחַ הַזֶּה שְׁנַכְנִסָה (נְלַחְמַת), וְלֹא מִתִּישְׁבוֹת כְּאַחַד.

וּמִשׁוּם כֵּךְ הָאִשָּׁה לֹא מִישְׁבַת כְּרֵאוּי עִם בַּעֲלָה הַשְּׂנִי, מִשׁוּם שֶׁהַרוּחַ הַרְאִישׁוֹנָה מְכַשְׁפָּשֶׁת בָּהּ, וְאִזּוּ הִיא זוֹכֶרֶת אוֹתוֹ תְּמִיד וּבוֹכָה עָלָיו אוּ נֶאֱנַחַת עָלָיו, שֶׁהָרִי רוּחוֹ מְכַשְׁפָּשֶׁת בְּמַעֲיָה כְּנַחֲשׁ, וּמְקַטְרָגַת עִם הַרוּחַ הָאַחְרָת שְׁנַכְנִסָה בָּהּ מִהִבְעַל הַשְּׂנִי. עַד זְמַן רַב מְקַטְרָגִים זֶה בְּזָה.

וְאִם מִעֲבִירָה זֶה שְׁנַכְנִסָה לְאוֹתָהּ (הַתְּעוּרָרוֹת) שֶׁהִיָּתָה רֵאשׁוֹנָה (לְאַחַר

ק) - זו הראשונה יוצאת והולכת לה. ולפעמים שדווקא הראשונה הזו את אותה השניה ונעשית לה מקטרג, עד שמוציאה אותה מן העולם. ועל זה שנינו, שמשנים ומעלה לא ישא אדם את האשה הזו, שהרי מלאך המות התחזק בה, ובני העולם לא יודעים שהרי הרוח, פיון שנתחזק ונצח את אותה הרוח האחרת השניה, מפאן והלאה לא יתערב איש אחר עמה.

חברים, הרי ידענו שבמקום זה יש לכם להקשות ולומר, אם כן, השני הזה לא מת בדין ולא דנו אותו מלמעלה. בא וראה, הכל הוא בדין שינצח פלוני את פלוני או שלא יקטרג עליו פלוני לפלוני, ומי שנושא אלמנה כמו שנכנס לים ברוחות עזות בלי חבלים, ולא יודע אם יעבר בשלום או יטבע לתוך התהומות. ואם זה שהכניס אותה רוח שניה התחזק ונצח את אותו הראשון - אותו הראשון יוצא משם והולך לו. לאיזה מקום הולך לו ומה נעשה אתו? זקן וזקן, מה עשית? חשבת שתדבר מעט ויצאת לזה? הרי נכנסת למקום שלא נכנס לשם איש אחר, ומיום שדווג ואחיתפל עשו קשיות אלו, באותם ארבע מאות קשיות, שהיו מקשים על מגדל הפורח באויר ולא השיב עליהן איש, עד שפא שלמה המלך וברר אותם כל אחד ואחד על תקונו. זקן וזקן, הסוד העליון שהיה טמיר באת גלות, מה עשית?

זקן וזקן, בתחלה היה לך לשמר דרכך, ותסתפל בראשך. אבל עכשו אינה שעה להתחבא. זקן, חזר בכחך. אותה רוח שייצאה, לאן הולכת? בכה ואמר, חברים, כל הבכיות הללו שאני בוכה

קדמאה (לגמרי), דא קדמאה נפיק ואזיל ליה. ולזמנין, דדחי דא קדמאה ליהוה תנינא, ואתעביד ליה מקטרגא, עד דאפיק ליה מעלמא. ועל דא תנינן, דמתרין ולהלאה, לא יסב בר נש להאי אתתא, דהא מלאך המות אתתקף בה, ובני עלמא לא ידעין, דהא רוחא כיון דאתתקף וקא נצח ליהוה רוחא אחרא תנינא, מפאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא בהדה.

חברייא, הא ידענא דבאתר דא אית לכו למקשי, ולימא אי הכי לא מית בדינא האי תנינא, ולא דינינן ליה מלעילא. תא חזי, פלא איהו בדינא, דינצח פלוני לפלוני או דלא יקטרג עליה פלוני לפלוני. ומאן דנסיב ארמלתא, כמאן דעאל בימא, ברוחין תקיפין, בלא חבלין, ולא ידע אי יעבר בשלם, אי יטבע גו תהומי.

ואי דא דעאל ההוא רוחא תנינא, אתתקיף ונצח ליהוה קדמאה, ההוא קדמאה נפק מתמן ואזיל ליה. לאן אתר אזיל ליה, ומה אתעביד. סבא סבא מה עבדת. חשבת דתמליל זעיר, ונפקת להאי, הא עאלת באתר דלא עאל בר נש אחרא, מן יומא דדווג ואחיתופל עבדו בעיין אלין, באינון ארבע מאה בעיי, דהוו בעאן על מגדלא דפרח באוירא, ולא אתיב עליהו בר נש, עד דאתא שלמה מלכא, ובירר לון פל חד וחד על תקוניה. סבא סבא, רזא עלאה דהוה טמירא, אתית לגלאה, מה עבדית.

סבא סבא, בקדמיתא הוה לך לנטרא ארחך, ותסתפל ברישך. אבל השתא, לאו שעתא לאתטמרא. סבא, אהדר בתקפך. ההוא רוח דנפק, לאן אזיל. בכה ואמר,

אינם בגללכם, אלא פוחד אני לרבון העולם שאני מגלה דרכים נסתרות בלי רשות. אבל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד אבי, אבל רצוני הוא לעבודתו, ואני רואה הפכוד של אחד מכם באותו עולם, ואחר ידעתי שכך הוא, אבל לא גלוי לפני, ועכשו ראיתי.

שנינו, דוחים איש מפני איש, בכמה דרכים נסתרות נדחים. אותה רוח ראשונה שנדחתה מלפני אותה השניה, לאן הולכת? אותה רוח יוצאת והולכת ומשוטטת בעולם, ולא ידוע, והולכת לקברו של אותו האיש, ומשם משוטטת בעולם ונראית בחלום לבני אדם, ורואים בחלום את דמות אותו האיש, ומודיע להם דברים לפי דרפה של אותה רוח ראשונה שנמשכה ממנו, כמו שהיא באותו עולם, כך משוטטת זו ומודיעה בעולם הזה.

וכך הולך ומשוטט בעולם, ופוקדת תמיד את אותו הקבר עד הזמן שהרוחות פוקדות לקברות הגופים. אז הרוח הזו מתחברת באותה רוח שלו, ומתלבשת בה, והולך לו. כשנכנס למקומו, מתפשט ממנו, ויש לו מקום (באותן רוחות בגן עדן) באותם היכלות של גן עדן או בחוץ לפי דרכי כל אחד ואחד, ושם נשמר.

וכשהרוחות פוקדות את העולם הזה, שהמתים נזקקים אל החיים, הם לא נזקקים אלא רק באותה משיכת הרוח, ובה מתלבשת רוח אחרת. ואם תאמר, אם כך, אז זו תועלת לרוח, והאשה הזו עושה תועלת לכל - לא כך, שאלמלא לא נשאה לאחור ואותה רוח ראשונה לא הייתה

חבריא, כל הני בכיין דקא בכינא, לאו בגיניכו הוא, אלא דחילנא למארי עלמא, דגלינא ארחין סתימין, בלא רשו. אבל גלי קמי קדשא ברין הוא, דלא ליקרא דילי עבידנא, ולא ליקרא דאבא, אבל רעותי לפולחנא דיליה, ואנא חמינא, יקרא דחד מנייכו, בההוא עלמא, ואחרא ידענא דהכי הוא. אבל לא גלי קמאי, והשתא חמינא.

תנינן, דחיין גברא מקמי גברא, בכמה ארחין סתימין אתדחיין. ההוא רוחא קדמאה, דאתדחי מקמי ההוא תניינא, לאן אזיל. ההוא רוחא, נפיק ואזיל, ומשטטא בעלמא, ולא ידע, ואזיל לגו קברא דההוא בר נש, ומתמן משטטא בעלמא, ואתחזי בחלמא לבני נשא, וחקאן בחלמא דיוקנא דההוא בר נש, ואודע לון מלין לפום ארחיה דההוא רוח קדמאה, דקא אתמשך מניה, כמה דאיהו בההוא עלמא, הכי משטטא האי, ואודע בהאי עלמא.

והכי אזיל ומשטטא בעלמא, ופקדת תדיר לההוא קברא, עד זמנא דרוחות פקדן לגבי קברייהו דגופין. כדין, האי רוחא, אתחבר בההוא רוח דיליה, ואתלבש ביה, ואזיל ליה. כד עאל לדוכתיה, אתפשט מניה. ודוכתא אית ליה (באינו רוחין בגן עדן) (דף ק"ב ע"ב) באינון היכלין דגן עדן, או לבר, לפום ארחוי דכל חד וחד, ותמן אתטמר.

וכד רוחין פקדן להאי עלמא, דמתין נזקקין לגבי חיינן, לא נזקקין אלא בההוא משיכו דרוחא, וביה אתלבש רוחא אחרא. ואי תימא, אי הכי, תועלתא איהו לרוחא, והאי אתתא תועלתא עבדת לכלא. לאו הכי, דאלמלא לא אתנסיבת לגבי אחרא, והאי

נדחית מלפני האיש האחר הנה, תועלת אחרת היתה לו בגון אחר, ולא יהיה נגע בעולם כמו שהוא, ולא יזדקק לחיים של העולם הנה כמו שהיה משוטט כאן וכאן.

אם כן, הזיווג השני של האשה הזו לא היה מלמעלה, ואתה אומר שנדחה איש מפני איש? ואמרנו שהבעל השני שנשא את האשה הזו היא בת זוגו ממש, ואותו הראשון לא היה ממש בן זוגה, והשני היה שלה, וכשהגיע זמנו נדחה זה מפניו - ודאי זה כן, שהרי לא נדחית אותה רוח ראשונה שהיתה באשה הזו אלא בשביל השני הנה, שהוא בן זוגה.

(שהבן היא בת זוגו) (זה השני).

וכך אותם השניים שנדחים מלפני הראשונים - הראשונים היו בני זוגם ולא אלה, ולכן אין להם קיום עצמם, ונדחית הרוח השניה מלפני הרוח הראשונה. ולכן מי שנשוא אלמנה, קוראים עליו (משלי ז) ולא ידע כי בנפשו הוא. (שם א) כי חנם מזרה הרשת וגו'. ולא ידוע אם היא בת זוגו ממש ואם לא.

אלמנה שלא נשאת, אף על גב שפא בן זוגה והיא לא רוצה להנשא - הקדוש ברוך הוא לא כופה אותה מן הדין, והקדוש ברוך הוא מזמין לאותו האיש אשה אחרת, ולא נכנסת בדין כזה (ואין עליה בית דין בזה) באותו העולם, ואף על גב שאין לה בן, שהרי אשה לא מצוה על פריה ורבייה, כמו שבפארה.

האשה הזו שלא נשאה פעם שניה, אותה רוח שהשאיר בה בעלה, מה נעשה ממנה? יושבת שם שנים עשר חדשים, ובכל

רוחא קדמאה לא מתדחייא מקמי האי גברא אחרא, תועלתא אחרא הוה ליה, בגוונא אחרא, ולא יהא לאי בעלמא, כמה דהוי, ולא יזדקק לגבי חייזן דהאי עלמא, כמה דהוי משטטא הכא והכא.

אי הכי זיווגא תניינא דהאי אתתא, לא הוי מלעילא. ואת אמרת דאתדחייא גבר מקמי גבר, ואמינא דהאי בעלה תניינא, דנסיב לאתתא דא, איהו בת זוגיה ממש. והווא קדמאה לאו בר זוגיה ממש הוה. והאי תניינא דילה הוה, וכד מטא זמניה, אתדחייא דא מקמיה. ודאי הכי הוא, דהא לא אתדחייא ההוא רוח קדמאה, דהוה כהאי אתתא. אלא בגין דהאי תניינא, דאיהו בר זוגה. (דבר איהו בת

זוגיה) (האי תניינא).

וכך אינון תניינין, דאתדחייזן מקמי קדמאין. קדמאין הוו בני זוגיהו, ולא הני. ובגין כן, לא אית לון קיומא בהדייהו, ואתדחייא רוח תניינא מקמי רוחא קדמאה. ובגין כן, מאן דנסיב ארמלתא, קרינן עליה, (משלי ז) ולא ידע פי בנפשו הוא. (משלי א) פי חנם מזורה הרשת וגו' ולא ידע אי היא בת זוגיה ממש אי לאו.

ארמלתא דלא נסיבת, אף על גב דאתי בר זוגה, ואיהי לא בעאת לאתנסבא, קדשא בריה הוא לא פייה לה מן דינא, וקודשא בריה הוא אומין להווא בר נש אתתא אחרא, ולא עאלת בדינא כהאי (ס"א וליה עליה כי דינא כהאי) בהווא עלמא, ואף על גב דלית לה בר, דהא אתתא לא אתפקדת אפרייה ורבייה, כמה דאוקמוה.

אתתא דא דלא אתנסיבת זמנא תניינא, ההוא רוח דשבק בה בעלה מה אתעביד מניה. יתיב תמן תריסר ירחי, ובכל ליליא ולייליא, נפיק

לילה ולילה יוצא ופוקד את הנפש, וחוזר למקומו אחר שנים עשר חדשים, כשהסתלק דינו של אותו האיש. שהרי כל אותם שנים עשר חדשים, זו הרוח כפופה בעצביות כל יום. אחר שנים עשר חדשים יוצאת משם והולכת ועומדת בשער גן עדן ופוקדת את העולם הזה אל אותו הפלי שיוצאת ממנו. וכשהאשה הזו מסתלקת מן העולם, אותה רוח יוצאת ומתלבשת באותה רוח שלה, וזוכה בה לבעלה, ושניהם מאירים פראוי בחבור אחד.

בין שבאנו למקום זה, עכשו יש לגלות דרכים נסתרות של רבון העולם ולא יודעים בהם בני אדם, וכלם הולכים בדרך אמת, כמו שנאמר (חושע יד) כי ישירים דרכי ה' וצדקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים כמה הם עליונים מעשי הקדוש ברוך הוא וכמה הם משונים, ובני העולם לא יודעים, וכלם בדרך אמת, שלא סוטים ימינה ושמאלה.

אלה שמתגלגלים, שגרשו בגרושין מאותו העולם ואין להם בת זוג, בת הזוג שהם מזדווגים בעולם הזה, מאיפה הן אותן נשים שמזדווגות עמם בעולם הזה, שהרי (גרש אותה ואין לו בת זוג באותם גברים שלא גרשו ומזדווגים עם נשותיהם) לכל בני האדם יש בת זוג, חוץ מזה?

ראו עכשו כמה גדולים ועליונים גבורותיו. שנינו, מי שמגרש אשתו הראשונה, מזבח מוריד עליו דמעות. למה מזבח? אלא הרי אמרנו שכל נשות העולם עומדות בדמות המזבח הזה, ועל זה הן יורשות שבע ברכות, שפלן הן מכנסת ישראל. ואם הוא מגרש אותה, חוזרת האבן (של

ופקדא לנפשא, ואתהדר לאתריה. לבתר תריסר ירחי, דקא אסתלק דינא דההוא גברא, דהא כל אינון תריסר ירחי, הא רוחא אתכפייא בעציבו כל יומא. לבתר תריסר ירחי, נפיק מתמן, ואזיל וקיימא לתרע גן עדן, ופקדא להאי עלמא, לגבי ההוא מאנא, דנפיק מניה. וכד האי אתתא אסתלקת מעלמא, ההוא רוח נפיק ואתלבש בההוא רוח דילה, וזכאת ביה לגבי בעלה, ונהרין תרווייהו, כדקא יאות, בחבורא חדא.

בין דאתינא להאי אתר, השתא אית לגלאה ארחין סתימין, דמארי עלמא, לא ידעין בהו בני נשא. וכלהו אזלין בארז קשוט, כמה דאת אמר (חושע יד) פי ישירים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. ובני נשא לא ידעין, ולא משגיחין, כמה אינון עלאין, עובדין דקודשא בריך הוא, וכמה משננין אינון, ובני עלמא לא ידעין, וכלהו בארז קשוט, דלא סטאן לימינא ולשמאלא.

הני דמתגלגלין, דקא אתתרכו בתרוכין מההוא עלמא, ולית לון בת זוג. בת זוג דקא מזדווגן בהאי עלמא, מאן אינון, אינון נשין, דקא מזדווגן בהדייהו בהאי עלמא. דהא (תריד לה ולית ליה בת זוג כאינון נכרין דלא תריכו וקא מזדווגן כהרי נשיותו) לכלהו בני נשא, אית לון בת זוג, בר מהאי.

חמו השתא, כמה אינון רברבין ועלאין גבורין דיליה. תנינן, מאן דמתרף אתתיה קדמאה, מדבחה אחית עלוי דמעין. מדבחה אמאי. אלא, הא אמינא, דכל נשין דעלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימי, ועל דא ירתאן אינון שבע ברפאן, דכלהו מכנסת ישראל אינון. ואי איהו (דף ק"ג ע"א) מתרף לה, אהדר

אבנא (נ"א דמדבחה עלאה) **לגרעונא**. **מאי טעמא**. בגין דמתחברין תרוכין בהדי הדדי.

ורזא דא דכתיב, (דברים כד) **וכתב לה ספר פריית ונתן בידה וגו'**, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. **ממשמע דאמר**, והלכה והיתה לאיש, **לא ידענא** (דחייא אולה לנבי בעלה דתריד לה) (נ"א דליתיה) (תהוא דתריד לה), **מאי אחר**. אלא כמה דאתמר, **אחר תנן**, ואחר כתיב, ואחר קרינן ליה, **דכתיב**, (איוב ח) **ומעפר אחר יצמחו**. ותרוכין מתחברין פחדא, תרוכין דההוא עלמא, ותרוכין דהאי עלמא. ומה דהות האי אתתא, **בדיוקנא עלאה**, **הא אשתעבדא לדיוקנא תפאה**, קרינא ליה אחר.

וקרינן ליה אחרון, אחרון מנלן. **דכתיב**, (איוב ט) **ואחרון על עפר יקום**. **והכא כתיב** ושנאה האיש האחרון. או פי ימות האיש האחרון. אחרון, שני מיבעי ליה. ואי תימא, דלא תזדווג אפילו לעשרה, דא בתר דא. לאו הכי. וכי לבעלה דא תזדווג, ולא לאתרא, מאי אחרון.

אלא דא איהו האי אחר דקאמרן, ואיהו אחר, ואיהו אחרון. השתא אבנא מתגלגלא בקוספתא. אחר אמאי אקרי הכי דהא כל בנינא נפל, ואתהדר לעפרא, איהו הוה מה דהוה, ולא אתרא. אמאי קרינן ליה אחר. אוף הכי אמאי אקרי אחרון, וכי אחרון איהו, והא אי יתישר יאות, ואי לא, יהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין, אמאי אקרי אחרון.

אבר תא חזי, כתיב (בראשית א) **וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד**, מאי טוב. תנינן, דא מלאך דטוב. מאד, דא מלאך המות. ולכלא קדשא בריה הוא אזמין תקונוי. תא חזי, כתיב (בראשית ב) **ונהר יוצא מעדן**

המזבח העליון) לגרעון. מה הטעם? משום שמתחברים הגרושין זה עם זה.

וכוד זה, שפתיב (דברים כד) **וכתב לה ספר פריית ונתן בידה וגו'**, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. **ממשמע שאמר** והלכה והיתה לאיש, לא ידענו (שאותה שהולכת אצל בעלה שגרש אותה) (שזה אינו) (אותו שגרש אותה)? מה זה אחר? אלא כמו שנאמר, שנינו אחר, ואחר כתיב, ואחר קוראים אותו, שפתיב (איוב ח) ומעפר אחר יצמחו. והגרושים מתחברים כאחד, גרושים של אותו העולם וגרושים של העולם הזה. ומה שהאשה הזו היתה בדיוקן עליון, הרי השתעבדה לדיוקן פחתון, קוראים לו אחר. וקוראים לו אחרון. מנין לנו אחרון? שפתיב (שם ט) ואחרון על עפר יקום. וכאן כתיב ושנאה האיש האחרון. או, פי ימות האיש האחרון. אחרון? שני הנה צריך להיות! ואם תאמר שלא תזדווג אפילו לעשרה זה אחר זה - לא כף. וכי לבעל הנה תזדווג ולא לאחר. מה זה אחרון?

אלא זהו האחר הנה שאמרנו, והוא אחר, והוא אחרון. עכשו האבן מתגלגלת בכף הקלע. למה אחר נקרא כף? שהרי כל הבנין נפל וחסר לעפר, הוא הנה מה שהיה ולא אחר. למה קוראים לו אחר? אף כף למה נקרא אחרון, וכי הוא אחרון? והרי אם יתישר - יפה, ואם לא - יחסר ויתגלגל וינטע כמקדם. למה נקרא אחרון?

אבר בא וראה, כתיב (בראשית א) **וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד**. מה זה טוב? שנינו, זה מלאך הטוב. מאד - זה מלאך המות. ולכל

הקדוש ברוך הוא הזמין תקונו. בא וראה, כתוב (שם) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. נהר זה לא שוכף לעולמים מלרבות ומלגדל ולעשות פרות. ואל אחר הסתרס, ואין לו תשוקה לעולמים, ולא מרבה ולא עושה פרות. שאלמלא עשה פרות, יבלבל את כל העולם.

ומשום כך אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם נקרא רע, ולא רואה פני שכניה לעולמים, שכתוב (תהלים ה) לא יגרוף רע. האיש הזה שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, משום כך נקרא אחר, והשם גורם לו. הוא הוא, ואחר נקרא, אחר ודאי.

אחרון - מראשון ואילך אחרון קוראים לו, ואחרון נקרא. שני הוא, ומיד נקרא אחרון, וכך קורא לו הקדוש ברוך הוא אחרון, משום שנתקן להיות אחרון ולא ישוב כמקדם. השלישי אף כך. וכן בכל הפעמים מהראשון ואילך, כך נקרא אחרון, וכן צריך לקרא אחרון, שאלמלא נקרא מיד שני, הרי יש פתחון פה לחזר כמקדם, ואותו בנן נהרס.

מנן לנו? מבית שני שנקרא אחרון, שכתוב (תהלים ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. שהרי מראשון ואילך נקרא אחרון, שהרי לא יהיה פתחון פה שאותו בנן יפל ויחזר כמקדם.

אף זה כך, אחרון קוראים לו. ולכן כתוב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל? לא יקחנה היה צריך להיות! מה זה לא יוכל? אלא בין שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשמעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי

להשקות את הגן, נהר דא, לא שכיף לעלמין, מלאפשא ולמסגי ולמעבד פירין. ואל אחר אסתרס, ולית ליה תיאובתא לעלמין, ולא אפיש, ולא עביד פירין, דאלמלי עביד פירין, יטשטש לכל עלמא.

ובגין כך, בר נש דגרים לההוא סטר דיפוש בעלמא, אקרי רע, ולא חמי אפי שכנתא לעלמין, דכתיב, (תהלים ה) לא יגרוף רע. האי בר נש, דמתגלגלא בגלגולא, אי איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר, דלא עביד פירין, ולא אפיש בעלמא, בגין כך אקרי אחר, ושמא גרים ליה, איהו הוא, ואחר אקרי, אחר ודאי.

אחרון: מקדמא ואלך, אחרון קרינן ליה, ואחרון אקרי. תננינא איהו, ומיד אקרי אחרון, והכי קרי ליה קדשא בריה הוא אחרון, בגין דיתתקן למיהוי אחרון, ולא יתוב כמלקדמין. תליתא אף הכי. וכן בכל זמנין, מקדמא ואלך. הכי אקרי אחרון, והכי אצטריך למקרי אחרון, דאלמלא אתקרי מיד תננינא, הא פתיחו דפומא לאהדרא כמלקדמין, וההוא בנינא אסתת.

מנן. מבית שני דאקרי אחרון, דכתיב, (תהלים ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. דהא מקדמא ואלך, אחרון אקרי, דהא לא יהא פתיחו דפומא, דההוא בנינא ינפול, ויתהדר כמלקדמין.

אוף הכי דא, אחרון קרינן ליה. ובגין כך כתיב, לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל, לא יקחנה מיבעי ליה, מאי לא יוכל. אלא בין דהאי

באחר וירדה להשמעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי

וְלֹהֲדַבֵּק בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שְׂאִינָה שְׁלוֹ.

ובא ראה, אם האשה הזו לא נשאת, אפלו תזנה עם כל האנשים שבעולם - אם רוצה בעלה, ישוב אליה. אבל אם נדבקה בנשואין לאחר, (ואחר) זה (ה) לא יוכל לשוב לדרגתו הראשונה שהיה פתחלה אליה. לא יוכל ודאי להשיב אותה הדרגה לעולמים.

אחרי אשר הטמאה שנינו, שהטמאה בלבו. אם כך, אפלו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין? אלא כיון שנדבקה לאחר, הרי קבלה עליה את החלק של אותו הצד, ובעלה הראשון שהוא מצד אחר טוב של טוב, לא יהיה לו בה חלק לעולמים, ולא ירבה כלל את אותו מקום. הרי אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון - לראשון אסורה, אבל לשאר בני אדם מתרת. אולי תמצא מקום כמו מקדם, ואחרון יקום ויזדווג עמה.

מי שיש לו בנים מאשתו הראשונה ומכניס את זו לתוך ביתו, אותו היום הוא נדבק בחרב קשה שמתהפכת בשביל שני צדדים. אחד - שהרי שנים היא דחתה החוצה, ועכשו הוא השלישי. ועוד - כלי שהשתעבד (שהשתתף) בו אחר, איך הוא זכא לתת בה רוחו שלו וישתתף עמה ונדבק בה? לא שהיא אסורה, אבל ודאי שתוף רע הוא לעצמו (כמו שבארנו).

רבי לויטס איש כפר אונזו היה צוחק ומתלוצץ על האשה הזו, כשראה מי מזדווג עמה, והיה אומר, (משלי לא) ותשחק ליום אחרון כתוב. מי שנדבקת בו

ליום אחרון פתיב, מאן

אתתא אתדבקת באחר, ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה, לא בעי קדשא ברין הוא, דאיהו יתוב מדרגא דיליה, למיהב איבא, ולא אתדבקא בההוא דרגא דלאו דיליה.

והא חזי, אי האי אתתא לא אתנסיבת, אפילו תזנה בכל גוברין דעלמא, אי בעי בעלה יתוב לגבה, אבל אי אתדבקא בנשואין לאחר, (נ"א ואחר) דא (האי) לא יוכל לשוב לדרגא קדמאה, דהוה בקדמיתא לגבה. לא יוכל ודאי לאתבא לההוא דרגא לעלמין.

אחרי אשר הטמאה. תגינן, דהטמאה בלביה. אי הכי, אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין. אלא, כיון דאתדבקת לאחר, הא קבילת עלה חולקא דההוא סטרא, ובעלה (ד) ק"ג ע"ב) קדמאה דאיהו מסטרא אחרא טבא דטוב, לא יהא ליה בה חולקא לעלמין, ולא יפיש כלל לההוא אתר. הא אם שלחה האיש האחרון, או פי ימות האיש האחרון, לקדמאה אסורא, אבל לשאר בני נשא, תשתרי. דילמא תשפח אתרא כמלקדמין, ואחרון יקום דיזדווג בהדה.

מאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא, ואעיל האי לגו ביתיה, ההוא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא, בגין תרין סטרין. חד, דהא תרין דחת לון לבר, והשתא איהו תליתאה. ותו, מאנא דאשתעבד (נ"א דאשתתף) ביה אחר, היך ייתי איהו למיהב ביה רוחא דיליה, וישתתף בהדה, ויתדבק בה. לאו דאיהי אסורא, אבל ודאי שתופא בישא איהו לגרמיה. (בדאמרן).

רבי לויטס איש כפר אונזו, הוה חייך ומתלוצץ על אתתא דא, פד חמי מאן דאזדווג בהדה, והוה אומר, (משלי לא) ותשחק

באיש אחרון, אחר כך היא צחוק. עכשו יש לחזר ולעין על מקום (נ"א אילן) אחד גדול ועליון שהיה בעולם, ונזע ושרש של אמת, והוא עובד אבי ישי אבי דוד, שהרי נאמר שהיה אחרון, איך יצא שרש אמת מהמקום הזה? אלא עובד נתקן בתקון עליון, וחזר השרש של האילן שהתהפך על תקונו, והתעלה בו והתתקן כראוי, ועל זה נקרא עובד, מה שלא זכו כך שאר בני העולם. הוא בא, עבד ועדר את עקר ושרש האילן, ויצא מהפנים המרים, וחזר ונתקן בנוף של אילן אחר עליון. בא ישי בנו וחזק אותו ונתקן אותו, ונאחו בענפי האילן העליון האחר, וחבר אילן באילן, והסתבכו זה בזה. כיון שבא דוד, מצא אילנות מסבכים ומאחדים זה בזה. אז ירש השלטון בארץ, ועובד גרם את זה.

בכה אותו זקן ואמר, אי זקן זקן, ולא אמרנו לך שנוכנסת לים הגדול?! עכשו אתה הוא בתוך התהומות הגדולים. התתקן לעלות. זקן זקן, אתה גרמת לזה, שאלמלא היית שותק בתחלה, היה נאה לך, אבל עכשו לא יכולת ואין מי שיאחו ביך, אלא אתה בלבדך. קום זקן ועלה במעלה. עובד זה התתקן ויצא מתוך שדה רע של בורות רעים. בא ישי בנו והתקין ועדר את האילן, ועם כל זה, (ועובד) זה סוד הסודות, ולא ידעתי אם אמר ואם לא אמר. אמר דבריו, זקן, ודאי אמר, בזה ידועים כל שאר בני הגלגול. (עובד התקין אילן, ועם כל זה שהתקין אילן) עובד

דאתדבקת ביה באיש אחרון, חיוכא איהי לבתר.

השתא, אית לאהדרא ולעינא, על אתר (נ"א אילנא) חד רב ועלאה, דהוה בעלמא, וגזעא ושרשא דקשוט, ואיהו עובד אבי ישי אבי דוד. דהא אתמר דאחרון הוה, היך נפק שרשא דקשוט, מגו אתר דא.

אלא, עובד אתתקן בתקונא עלאה, ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפך, על תקונייה, ואסתליק ביה, ואתתקן בדקא יאות, ועל דא אקרי עובד. מה דלא זכו הכי, שאר בני עלמא.

אתא איהו, פלח ואעדר עקרא ושרשא דאילנא, ונפק מאנפין מרירן, ואהדר (נ"א ואעדר) ואתקן בנופא דאילנא אחרא עלאה, אתא ישי בריה, ואחסין ליה, ותקין ליה, ואתאחד בענפוי דאילנא אחרא עלאה, וחבר אילנא באילנא, ואסתבכו דא בדא. כיון דאתא דוד, אשפח אילנין מסתבכין ומתאחדין דא בדא, כדין ירית שלטנו בארעא, ועובד גרים דא.

בכה ההוא סבא ואמר, אי סבא סבא, ולא אמינא לך, דעלת פימא רבא, השתא אנת הוא גו תהומי רברבין, אתתקן לסלקא. סבא סבא, אנת גרמת דא, דאלמלא הוית שתיק בקדמיתא, הוה יאות לך, אבל השתא לא יכולת ולית מאן דאחיד ביך, אלא אנת בלחודך. קום סבא ואסתלק בסליקו.

עובר דא, אתתקן ונפק מגו חקל בישא, דגובין בישין. אתא ישי בריה, ואתקין ואעדר אילנא, ועם כל דא, (ועובד) דא רזא

דרזין, ולא ידענא אי אימא, אי לא אימא. אימא מילך סבא, ודאי אימא, בדא ידיעאן כל שאר בני גלגולא. (נ"א עובד אילנא אתקין ועם כל דא דאילנא אתקין) עובד

עם כל זה התקין אילן. כשבא דוד
המלך, נשאר באילן הפחתון של
הנקבה, והצטרף לקבל חיים
מאחר. ומה אם זה שהתפקן
והתקין הכל כף - שאר בני העולם
שבאים בגלגול, שלא יכולים
להתפקן כף, על אחת כמה וכמה.
בכ"ה הצדדים מתהפך בגלגול.

כף היה פרוץ. כף היה בעז. כף
היה עובד. (ועם כל זה האילן נתקן) ובכל
יוצא אילן מצד הרע, ואחר כף
נדבק בצד הטוב. בתחלה, ויהי
ער בכור יהודה רע. (אונן אף כף)
מחלון אף כף ולא כל כף. אבל
באלה התעכל הרע, ויצא אחר כף
טוב, (אצף) אותו שכתוב בו
(שמואל א טו) טוב ראוי. וה' עמו.

עכשו עומד אילן פחתון על
תקונו, ומלך אלהים על גוים.
בראשית הכל, מעקר ויסוד
עליון השתמשו דרגות, ראובן
שמעון לוי יהודה. מה כתוב בו?

(בראשית כט) הפעם אודה את ה'.
וכתוב ותעמד מלדת. הינו (ישעיה
נד) רני עקרה לא ילדה. משום
שכשנולד יהודה, יצאה נקבה
דבוקה בזכר, ולא הייתה על
תקוניה פנים בפנים ולא הכשרה
ללדת. כיון שנסר אותה הקדוש
ברוך הוא והתקין אותה, (פנים
בפנים) אז הכשרה להתעבר וללדת.
ובספרו של חנוך, ותעמד מלדת
לא נאמר על לאה, אלא נאמר על
רחל, אותה שמבכה על בניה,
אותה שגשרשה ביהודה - יה"ו
ד"ה. ותעמד מלדת, ששרי לא
נתקנה.

בתחלה דיוקן העליון היה הכל
ראובן - או"ר ב"ן. (בראשית א)
ויאמר אלהים יהי אור, ומיין אור.
(ב"ן) שמעון שמאל אור, באותו

עם כל דא אילנא אתקין. פד אתא דוד מלפא,
באילנא תתאה דנוקבא אשתאר, ואצטרף
לקבלא חיינ מואחרא, ומה אי האי דאתפקן,
ואתקין פלא, הכי. שאר בני עלמא דאתיין
בגלגולא, דלא יכלין לאתפקנא הכי, על אחת
כמה וכמה.

בכ"ה סטריין אתהפך בגלגולא. פרוץ הכי הוה.
בעז הכי הוה. עובד הכי הוה. (כ"א ועם כל
דא אילנא אתתקן) ובכלא נפיק אילנא מסטרא דרע,
ואתדבק לבתר בסטרא דטוב. בקדמיתא,
(בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע. (אונן אף הכי)
מחלון אוף הכי, ולא כל כף. אבל בהני
אתעכל רע, ונפיק טוב לבתר, (נפק) ההוא
דכתיב ביה, (שמואל א טו) וטוב ראוי. (שמואל א טו) ויני'
עמו. הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה,
ומלך אלהים על גוים.

בשירותא דכלא, מעקרא ויסודא עלאה,
אשתמשו דרגין, ראובן שמעון
לוי יהודה, מה כתיב ביה, (בראשית כט) הפעם
אודה את יי', וכתיב ותעמוד מלדת. הינו
(ישעיה נד) רני עקרה לא ילדה. בגין דכד אתיליד
יהודה, נפקת נוקבא מתדבקא בדכורא, ולא
הות על תקוניהא אנפין באנפין, ולא אתכשרת
לאולדא כיון דנסר לה קדשא ברוך הוא,
ואתקין לה, (כ"א אנפין באנפין) כדיון אתכשרת
לאתעברא ולאולדא.

ובספרא דחנוך, ותעמוד מלדת, לאו על לאה
אתמר, אלא על רחל אתמר, ההיא
דמבכה (דף ק"ד ע"א) על בניה, ההיא דאשתרשת
ביהודה: יה"ו ד"ה. ותעמוד מלדת, דהא לא
אתפקנא.

בקרמותא, דיוקנא דלעילא הוה כלא ראובן: או"ר ב"ן. (בראשית א) ויאמר

סיג שהזהב עמו - שם עון. לוי - חבור של הכל להתחבר משני צדדים. יהודה - נקבה עם זכר נדבקה. יה"ו - זה זכר. ד"ה - זו נקבה שהיתה עמו.

ד"ה, למה ד"ה? אלא ד' בהדבקות של רע עמה היא דל"ת, היא עניה, וצריכה לשוב בגלגול לבער את אותו הרע ולהתבלות בעפר, ואחר לצמח בצד הטוב ולצאת מעני לעשר, ואז ה' ועל זה יה"ו ד"ה.

צא זקן מתוך התהומות, אל תפחד, כמה ספינות מזמנות לך בשעה שתשוט בים כדי לניח בך. בכה כמו מקדם ואמר, רבון העולם, אולי יאמרו המזמנות העליונים שאני זקן ובוכה כתינוק. גלוי לפניך ששל כבודך אני עושה, ולא עשיתי לכבודי, שהרי בתחלה היה לי להשמר שלא אפגס לים הגדול, ועכשו כיון שאני בו, יש לי לשוטט בכל הצדדים ולצאת ממנו.

יהודה אפה יודוף אחיה, (כלם מודים על השם הנה) הינו מה שאנו אומרים ברוף אפה, הוא ברוף והיא אפה. לכל בניו לא אמר יעקב אפה, אלא למקום שהצטרף. זהו אפה. השם הנה (ודאי אפה) יודוף אחיה. כלם מודים לך על השם הנה. ודאי אפה יודוף אחיה, על השם הנה הסתלק ונכפה הצד האחר, משום ששפנקא ונזכר, הרי יוצא אתו הצד האחר. כיון שאומרים אפה, שלטון ונדלה יש לה, והצד האחר נכפה ולא נראה שם. ודאי שבשם הנה נרשם ונבחר מהצד האחר. וזו העליה והממשלה שלה, ושכר ורע לצד האחר. כיון

שלטנו ורכבנו אית לה, וסטרא אחרא אתפפיא, ולא אתחזיאת תמן. ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא. ודא אסתלקו ושלטנו דיליה, ותברירו וביש לסטרא אחרא.

אלהים יהי אור, ימינא אור. שמעון שמאלא אור בהווא סיגא דדהבא בהדיה שם עון. לו"י: חבורא דכלא, לאתחברא מתרין סטריין. יהודה: נוקבא בהדי דכורא מתדבקות, יה"ו, דא דכורא. ד"ה, דא נוקבא דהות בהדיה.

ד"ה, אמאי ד"ה. אלא ד', באתדבקותא דרע בהדה, איהי דל"ת, מספנא איהי, ואצטריך לאתבא בגלגולא, לאתעפלא ההוא רע, ולמתבלי בעפרא. ולבתר לצמחא בסטרא טוב, ולנפקא ממספנו לעתירו, וכדין ה'. ועל דא, יה"ו ד"ה.

פוק סבא, מגו תהומי, לא תדחל, כמה ארביין זמינין לך, בשעתא דתשוטט ימא, בגין לנייקא בהו. בכה כמלקדמין ואמר, מארי דעלמא, דילמא יימרון משריין עלאין, דאנא סבא, ובכי כינוקא. גלי קמן, דעל יקרף אנא עבדי, ולא עבידנא על יקרא דילי, דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא, דלא איעול בימא רבא, והשתא כיון דאנא ביה, אית לי לשטטא בכל סטריין, ולנפקא מניה.

יהודה אפה יודוף אחיה, (בראשית כט) (ס"א כולהו אודאן על שמא דא והיינו וכו') היינו דאנן אמריין ברוף אפה. איהו ברוף ואיהי אפה, לכלהו בנוי לא אמר יעקב אפה, אלא לאתר דאצטריך. דא איהו אפה.

שמא דא, (נ"א ודאי אפה) יודוף אחיה, כלהו אודן לך על שמא דא, ודאי אפה יודוף אחיה, על שמא דא, אסתלק ואתפפיא סטר אחרא, בגין דכד אתקרי ואדפר, הא נפקת סטרא אחרא בהדה. כיון דאמרי אפה, שלטנו ורכבנו אית לה, וסטרא אחרא אתפפיא, ולא אתחזיאת תמן. ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא. ודא אסתלקו ושלטנו דיליה, ותברירו וביש לסטרא אחרא.

שִׁיּוּדוּף אַחִידָה עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּה, אִז יִדָּף בְּעַרְףְּ אִיבִידָה, מִיַּד נִכְנָעִים אֵלָיְךָ, וְהַשֵּׁם הַזֶּה גּוֹרֵם. יִדְעָתִי, חֲבָרִים, יִדְעָתִי, שְׂאֵתָה הָרִי הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּם אוֹמְרִים לְמָקוֹם עֲלוּן אַחַר, שְׂפָתוֹב (תהלים ק) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, בַּיָּמִין הָעֲלִיּוֹן. יָפָה הוּא, שְׂהָרִי כִּיּוֹן שְׂרָבִי שְׂמַעוֹן מוֹדִים לוֹ עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְזָכָה לִפְלֵ. כָּל מָה שְׂהוּא אוֹמֵר, כִּי זֶה וְיָפָה.

אַבְרָם כְּשִׂתְּהִיו מַגִּיעִים אֵלָיו, אִמְרוּ לוֹ וְהַזְכִּירוּ לוֹ אֵת יוֹם הַשְּׂלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פּוֹלִים לְחַמְשִׁים וּשְׁנַיִם גּוֹנִים, שְׂהָרִי אַתָּה כֹּהֵן. כְּאֵן נִקְשֵׁר כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה בַּיָּמִין בְּלִי פְרוּד כָּלֵל, וּמְשׁוּם כִּי, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. כְּאֵן נִקְשֵׁר כּוֹס בַּיָּמִין כְּרִאֲוִי.

וְעַד זֶה אִמְר הַכְּתוּב, יְהוּדָה אַתָּה, לְאַתָּה הַזֶּה יוֹדוּף אַחִידָה, וְלֹא כְּתוּב יְהוּדָה יוֹדוּף אַחִידָה וְלֹא יוֹתֵר, אֲלֹא עַל שֵׁם שֶׁל אַתָּה. אַתָּה - מָקוֹם זֶה הַצְּטָרִיף לְשֵׁם הַזֶּה, וְלֹא אַחַר.

יְהוּדָה - הָאֵב הַרְאִשׁוֹן וְהָאֵב הַשְּׁנִי, וְלֹא הִנֵּה בּוֹ חֲלוּף לְעוֹלָמִים. וּמְשׁוּם כִּי פֶרֶץ הַתְּגַבֵּר בּוֹ בְּגוֹבֵרְתּוֹ מָה שֶׁלֹּא הִיָּה כִּי לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעַל כִּי בְּנִינּוֹ שֶׁל דָּוִד מִתְחִיל אֵת הַחֲשׁוֹבּוֹן מִפְּרֵץ, וְלֹא מִבְּעֻז, שֶׁהִיָּה בּוֹ שְׁנוּי. חֲבָרִים, אִם תִּשְׁגִּיחוּ, לֹא אִמְרָתִי דְבָרִים בְּסִטְרָה, וְאֵף עַל גֵּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים. וְעַד כִּי יְהוּדָה הָרוּיָה אֵת הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אַתָּה. עֲמַד עַל בְּרִיּוֹ פַעַם רִאשׁוֹנָה וּפַעַם שְׁנִיָּה וְלֹא הַשְׂתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזָרְעוֹ מוֹדִים וְאוֹמְרִים כִּי אַתָּה אֲבִינּוּ, מָה שְׂאִין בֵּן לְשָׂאֵר בְּנֵי הַגְּלוּל לְעוֹלָמִים. שָׂאֵר בְּנֵי הַגְּלוּל, שְׁנֵי אַבּוֹת, שְׂתֵי אִמָּהוֹת, יֵשׁ לָהֶם גּוֹן

כִּיּוֹן דִּיּוּדוּף אַחִידָה עַל שְׂמָא דָּא, אַתָּה, כְּדִין יִדָּף בְּעַרְףְּ אִיבִידָה, מִיַּד אַתְּכַפִּיין לְגַבְּךָ, וּשְׂמָא דָּא גָרִים.

יִדְעָנָא חֲבָרִיָּא יִדְעָנָא, דִּהָא אַתָּה שְׂמָא דָּא, אַתּוֹן אִמְרִין לְאַתֵּר אַחֲרָא עֲלָאָה, דְּכַתִּיב, (תהלים ק) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, בַּיָּמִינָא עֲלָאָה. שְׂפִיר אִיהוּ, דִּהָא כִּיּוֹן דְּרַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹדֵן לִיה עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְזָכָה לְכֻלָּא, כָּל מָה דְּאִיהוּ אִמְר, הָכִי אִיהוּ וְשְׂפִיר.

אַבְרָם כִּד תְּהוּוֹן מְטָאן לְגַבִּיָּה, אִמְרוּ לִיה, וְאִדְכְּרוּ לִיה, יוֹמָא דְּתַלְגָּא, כִּד זְרַעְנָא פּוֹלִין, לְחַמְשִׁין וְתַרִּין גּוֹוִינִין. דִּהָא אַתָּה כֹּהֵן, הָכָא אַתְּקִשֵׁר כּוֹס דְּבְרַכָּה בַּיָּמִינָא, בְּלֹא פְרוּדָא כָּלֵל. וּבְגִין כִּי, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, הָכָא אַתְּקִשֵׁר כּוֹס בַּיָּמִינָא, כְּדָקָא יְאוּת.

וְעַד דָּא אִמְר קָרָא, יְהוּדָה אַתָּה, לְהֵאִי אַתָּה יוֹדוּף אַחִידָה, וְלֹא כְּתִיב יְהוּדָה יוֹדוּף אַחִידָה, וְלֹא יִתִּיר, אֲלֹא עַל שְׂמָא דְאַתָּה. אַתָּה, אַתֵּר דָּא, אֲצִטְרִיף לְשְׂמָא דָּא, וְלֹא אַחֲרָא.

יְהוּדָה, אֲבָא קַדְמָאָה, וְאַבָּא תַנְיִנָּא, וְלֹא הוּא בֵּיה חֲלוּפָא לְעֲלָמִין. וּבְגִין כִּי פֶרֶץ אַתְּתַקַּף בֵּיה בְּתוֹקְפוּי, מָה דְלֹא הוּא הָכִי לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְעַל דָּא בְּנִינָא דְדוּד, שְׂאֲרֵי חֲשַׁבְנָא מִפְּרֵץ, וְלֹא מִבְּעֻז, דִּהוּה בֵּיה שְׁנוּיָא. חֲבָרִיָּא, אִי תִשְׁגַּחוּן, לָאו מְלִין בְּסִתִּימוֹ קָא אִמְינָא, וְאֵף עַל גַּב דְּסִתִּימִין אִינוּן.

וְעַד דָּא, יְהוּדָה רוּוח שְׂמָא דָּא, דְּאִקְרִי אַתָּה. קָם עַל בּוֹרִיָּה זְמָנָא קַדְמָאָה, וְזַמְנָא תַנְיִנָּא, וְלֹא אֲשַׁתְּנִי לְעֲלָם. וּבְנֵי דִיהוּדָה וְזָרְעָא דִילִיָּה, אוֹדֵן וְאִמְרִין כִּי אַתָּה אֲבִינּוּ. מָה דְלִית הָכִי לְשָׂאֵר בְּנֵי גְלוּלָא לְעֲלָמִין.

שְׂאֵר בְּנֵי גְלוּלָא, תַרִּין אַבְהֵן, תַרִּין אִמָּהֵן, אִית לוֹן גּוֹוֹן לְבְנֵינָא. וְרִזִּין

לבנין. וסודות הללו בעמקי הים, הם בלב התהומות, מי יכול להוציא אותם? קום זקן, התגבר והתחזק בחזקתך והוצא מרגליות מתוך התהומות!

בעז נראה שהיה בו שנוי פשהוליד את עובד, שהרי עובד (מעשה) הוא בשנוי. לא כף. אבצן הוא בעז, הוא האב הראשון שלא עשה שנוי. ואם תאמר שהוא היה, ודאי פשהתעורר למעשה הזה היה בו, מי שהוא גבור כארי וכלביא היה בו, כדי שלא יהיה שנוי בְּדוּד, וחזר הדבר לעקר הראשון כדי שהכל יהיה מאב אחד, ושלשלת אחת. והכל אחד, ולא היה שנוי בגלגול של זרע דוד. ועל זה אפה, מראש ועד סוף, בלי שנוי כלל.

עכשו יצאת זקן מעמק של לב הים. יהודה אפה, ודאי מראש ועד סוף, ולא ראוי לכל שאר הבנים שינקראו אפה, אלא לו לבדו. אשרי חלקו של דוד שָׁפָה נבחר והתעלה משאר העקר של אדם בארץ.

יודוך אחיך, יודוך כל בני העולם היה צריך להיות! מה הטעם אחיך? אלא שדרך כל בני העולם לא מתיבמים לגלגול אלא מהצד של האחים, והאח מזמן ליבום, (ואתה בעצמך חודמנת ליבום), וכאן כל אחיך יודוך, שלא ישתלשל מהם ולא מאחד מהם שלשלת המלוכה, אלא אתה לבדך. אפה מראש ועד סוף אתה עשית, וממך יצא כל השלשלת וגזע (דמות וגוף) של האריה.

בניך בני אריה, שלא עברו לשנוי של אחיך, לא התחלפו לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דיוקן אחר, אלא אריה התחיל לבנות,

אָלָא אַרְיָה שְׁאֲרֵי לְמַבְנֵי,

אֵלֶיךָ, בְּעַמְקֵי יַמָּא, בְּלִפְא דְתַהוּמֵי אֵינוֹן, מָאן יְכִיל לְאַפְקָא לֹוֹן. קוּם סָבָא, אַתְגַּבֵּר וְאַתְקַף בְּתוֹקְפֵךָ, אַפִּיק מְרַגְלָן מִגּוֹ תַהוּמֵי.

בְּעֹז, אַתְחַזִּי דְהוּה בֵּיה שְׁנוּיָא, כַּד אֹולִיד לְעוֹבֵד, דְּהָא עוֹבֵד (ס"א עובדא) בְּשְׁנוּיָא הוּא. לָאו הָכִי. אַבְצָן הוּא בְּעֹז, הוּא אָבָא קַדְמָאָה, דְּלֹא עָבַד שְׁנוּיָא. וְאִי תִימָא, אִיהוּ הָוָה, וְדָאִי כַד אַתְעַר לְעוֹבֵדָא דָא, בֵּיה הָוָה, מָאן דְּהוּא תְקִיף פְּאֲרִיא וְכִלִּיתָא בֵּיה הָוָה. בְּגִין דְּלֹא (דף ק"ד ע"ב) לְהוּי שְׁנוּיָא בֵּיה בְּדוּד, וְאַתְהֵדֵר מְלָה לְעַקְרָא קַדְמָאָה, בְּגִין דִּיהָא כִּלָּא מֵאַבָּא חָדָא, וְשִׁלְשָׁלָא חָדָא. וְכִלָּא חָד, וְלֹא הָוָה שְׁנוּיָא בְּגִלְגוּלָא דְזֹרְעָא דְדוּד. וְעַל דָּא, אַתָּה מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא, בְּלֹא שְׁנוּיָא כָּלָל.

הַשְׁתָּא, נִפְקַת סָבָא, מֵעַמְקֵי לִפְא דִימָא. יְהוּדָה אַתָּה, וְדָאִי מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא וְלֹא אַתְחַזִּי לְכָל שְׁאֵר בְּנִין, לְאַתְקִרִי אַתָּה, אֶלָּא לִיָּה בְּלַחֲדוּי. זָפָאָה חוֹלְקִיָּה דְדוּד, דְּהָכִי אַתְבְּרִיר, וְאַסְתַּלַּק מִשְׁאֵר עַקְרָא דְבְנֵי נֶשָׁא בְּאַרְעָא.

יודוך אחיך, יודוך כל בני עֵלְמָא מִיבְעֵי לִיָּה, מְאִי טַעְמָא אַחִיךָ. אֶלָּא אֲרַח כָּל בְּנֵי עֵלְמָא, לֹא מִתִּיבְמִין לְגִלְגוּלָא, אֶלָּא מִסְטְרָא דְאַחִין, וְאַחָא אֲזַדְמֵן לִיבּוּמָא, (ואתה בגרמך, אודמנת ליבומא) וְהָכָא כִּלְהוּ אַחִיךָ יוּדוּךָ, דְּלֹא יִשְׁתַּלְשַׁל מִנִּיָּהוּ, וְלֹא מִחַד מִנִּיָּהוּ, שִׁלְשׁוּלָא דִּמְלָכוּ, אֶלָּא אַתָּה בְּלַחֲדוּךָ. אַתָּה, מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא אַתָּה עַבְדַּת, וּמִינַךְ נִפְקַ, כָּל שִׁלְשׁוּלָא וְגִזְעָא (דִּיוֹקְנָא וְנוּפָא) דְאַרְיָה.

בְּנִיךָ, בְּנֵי אַרְיָה, דְּלֹא אַתְעַבְּרוּ לְשְׁנוּיָא דְאַחִיךָ, לֹא אַתְחַלְפוּ לְטָלָה, וְלֹא לְשׁוֹר, וְלֹא לְגָדִי, וְלֹא לְשׁוּם דִּיוֹקְנָא אַחֲרָא,

וְאֵרִיָּה סִיִּים בְּנִינָא. כָּל שְׁלֹשׁוֹף, בְּנֵי אֲרִיָּה
 נִינְהוּ. דְּאִלְמָלָא אַתָּא גִּלְגּוּלָא מִסְטָרָא דְאַחוּף,
 יִתְחַלְפוּן כָּל דִּיּוֹקְנִין, וְיִתְעַרְבוּן אֵלִין בְּאֵלִין.
 וְעַל דָּא יוֹדוּף אַחִיף, דְּלָא הָוֵה חַד מְנַהוּן,
 בְּגִלְגּוּלָא דְשְׁלֹשְׁאָה דְבִנְיָה. יְדוּף זְקִיף, דְּלָא
 הָוֵה בְּךָ עֲרַבּוּבִיא אַחְרָא מְנִייהוּ. וְהֵינּוּ מִטְרָף
 בְּנֵי עָלִית, דְּלָא הָוֵה טְרַפָּא לְאַחְרָא עַל פְּתוּרָה.
 כְּרַע, בְּמִיתַת עַר. רַבִּין, בְּמִיתַת אוּנָן. לְבַתָּר
 אֲתַגְבֵּר בְּאֵרִי, לְאַקְמָא לְפָרִץ. וּכְלָבִיא,
 לְאַקְמָא לְזֵרַח. מִי יְקִימְנוּ, דְּכַתִּיב, (בראשית לח)
 וְלֹא יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּהּ. וְתִרְגּוּם וְלֹא פָּסַק. מִי
 יְקִימְנוּ, מָאן הוּא דֵּיּימָא, אֲסוּרָה אֲתַתָּא דָּא.
 מָאן הוּא דֵּיּימָא, הוּאִיל וְאֲשְׁלִימַת אֲרַחָהָא,
 לָא אֲצִטְרִיכָא לָךְ יִתִּיר, יְבָמָה דָּא, פִּינּוּן
 דְּאֲשְׁלִימַת אֲרַחָהָא, לָא אֲצִטְרִיכַת לָךְ יִתִּיר,
 וְאֲתַחֲזִיאַת לְאַתְפָּרְשָׁא מִינְהּ, אֲבָל מִי יְקִימְנוּ,
 וְדָאִי מִתְפָּן וְלַהֲלָאָה אִיְהִי דִּילִיָּה. דְּהָא אֲפִיק
 מָאן דְּמְכַשְׁפֵּשׁ בְּמַעָהָא.

רְזָא סְתִימָא הָכָא, אַחוּהָ דְּבֵר נָשׁ אֲמַאי. תוּ
 יְהוּדָה דְּהוּהָ אָבוּי אֲמַאי. אָלָא, הֵהוּא
 דְּמְכַשְׁפֵּשׂא בְּמַעָהָא, חָמִי דְּמָאן דְּהוּהָ נְטִיר
 לִיָּה, מְקַטְרַג לִיָּה קְטְרוּגִין, בְּכָל סְטָרִין. בְּעֵי
 לְאַפְקָא. פִּינּוּן דְּנִפְיָק, זְמִין לְאַחְרָא הֵהוּא רוּחַ
 אַחְרָא, וְאַתְיִין לְאַעֲלָא כְּמִלְקָדְמִין, עַד
 דְּאַתְבְּנֵי כְּמִלְקָדְמִין, בְּחִילָא דְּקְטְרוּגָא תְּקִיף
 דְּקָא מְקַטְרַג בְּאַחוּהָ. מִתְפָּן וְלַהֲלָאָה שְׂרִיאַת
 אֲתַתָּא דָּא לִיָּה.

זְבָאָה חוּלְקָא דִּיהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא הָוֵה גוּר.
 לְבַתָּר אֲרִיָּה, דְּקָא אֲתַגְבֵּר וְאַתְפִּשֵּׁשׁ
 בְּחִילִיָּה (ולבמה) אֲרִיָּה. וְסִיִּים בְּלָבִיא. כָּל שְׂאָר
 בְּנֵי עָלְמָא לָאוּ הָכִי, וְעַל דָּא יְהוּדָה בְּדַקְאֲמָרִין.
 רְאוּבֵן שְׂמַעוֹן לְוִי, הָא תְּלַתָּא, בְּדַקְאֲמָרִין.
 יְהוּדָה אֲתַחְבֵּר בְּהַדִּיָּהוּ, וְכֹלָא כְּדָקָא

וְאֵרִיָּה סִיִּים בְּנִינָא. כָּל שְׁלֹשׁוֹף, בְּנֵי אֲרִיָּה
 נִינְהוּ. דְּאִלְמָלָא אַתָּא גִּלְגּוּלָא מִסְטָרָא דְאַחוּף,
 יִתְחַלְפוּן כָּל דִּיּוֹקְנִין, וְיִתְעַרְבוּן אֵלִין בְּאֵלִין.
 וְעַל דָּא יוֹדוּף אַחִיף, דְּלָא הָוֵה חַד מְנַהוּן,
 בְּגִלְגּוּלָא דְשְׁלֹשְׁאָה דְבִנְיָה. יְדוּף זְקִיף, דְּלָא
 הָוֵה בְּךָ עֲרַבּוּבִיא אַחְרָא מְנִייהוּ. וְהֵינּוּ מִטְרָף
 בְּנֵי עָלִית, דְּלָא הָוֵה טְרַפָּא לְאַחְרָא עַל פְּתוּרָה.
 כְּרַע, בְּמִיתַת עַר. רַבִּין, בְּמִיתַת אוּנָן. לְבַתָּר
 אֲתַגְבֵּר בְּאֵרִי, לְאַקְמָא לְפָרִץ. וּכְלָבִיא,
 לְאַקְמָא לְזֵרַח. מִי יְקִימְנוּ, דְּכַתִּיב, (בראשית לח)
 וְלֹא יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּהּ. וְתִרְגּוּם וְלֹא פָּסַק. מִי
 יְקִימְנוּ, מָאן הוּא דֵּיּימָא, אֲסוּרָה אֲתַתָּא דָּא.
 מָאן הוּא דֵּיּימָא, הוּאִיל וְאֲשְׁלִימַת אֲרַחָהָא,
 לָא אֲצִטְרִיכָא לָךְ יִתִּיר, יְבָמָה דָּא, פִּינּוּן
 דְּאֲשְׁלִימַת אֲרַחָהָא, לָא אֲצִטְרִיכַת לָךְ יִתִּיר,
 וְאֲתַחֲזִיאַת לְאַתְפָּרְשָׁא מִינְהּ, אֲבָל מִי יְקִימְנוּ,
 וְדָאִי מִתְפָּן וְלַהֲלָאָה אִיְהִי דִּילִיָּה. דְּהָא אֲפִיק
 מָאן דְּמְכַשְׁפֵּשׁ בְּמַעָהָא.

רְזָא סְתִימָא הָכָא, אַחוּהָ דְּבֵר נָשׁ אֲמַאי. תוּ
 יְהוּדָה דְּהוּהָ אָבוּי אֲמַאי. אָלָא, הֵהוּא
 דְּמְכַשְׁפֵּשׂא בְּמַעָהָא, חָמִי דְּמָאן דְּהוּהָ נְטִיר
 לִיָּה, מְקַטְרַג לִיָּה קְטְרוּגִין, בְּכָל סְטָרִין. בְּעֵי
 לְאַפְקָא. פִּינּוּן דְּנִפְיָק, זְמִין לְאַחְרָא הֵהוּא רוּחַ
 אַחְרָא, וְאַתְיִין לְאַעֲלָא כְּמִלְקָדְמִין, עַד
 דְּאַתְבְּנֵי כְּמִלְקָדְמִין, בְּחִילָא דְּקְטְרוּגָא תְּקִיף
 דְּקָא מְקַטְרַג בְּאַחוּהָ. מִתְפָּן וְלַהֲלָאָה שְׂרִיאַת
 אֲתַתָּא דָּא לִיָּה.

זְבָאָה חוּלְקָא דִּיהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא הָוֵה גוּר.
 לְבַתָּר אֲרִיָּה, דְּקָא אֲתַגְבֵּר וְאַתְפִּשֵּׁשׁ
 בְּחִילִיָּה (ולבמה) אֲרִיָּה. וְסִיִּים בְּלָבִיא. כָּל שְׂאָר
 בְּנֵי עָלְמָא לָאוּ הָכִי, וְעַל דָּא יְהוּדָה בְּדַקְאֲמָרִין.
 רְאוּבֵן שְׂמַעוֹן לְוִי, הָא תְּלַתָּא, בְּדַקְאֲמָרִין.
 יְהוּדָה אֲתַחְבֵּר בְּהַדִּיָּהוּ, וְכֹלָא כְּדָקָא

לוח זיהור ש"ס דף היומי מִסְכֶּת יְבֻמוֹת

זיהור עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תיא-תיב	יבמות דף ע
ח"ג תיג-תיד	יבמות דף עא
ח"ג תטו-תטז	יבמות דף עב
ח"ג תיז-תיח	יבמות דף עג
ח"ג תיט-תכ	יבמות דף עד
ח"ג תכא-תכב	יבמות דף עה
ח"ג תכג-תכד	יבמות דף עו
ח"ג תכה-תכו	יבמות דף עז
ח"ג תכז-תכח	יבמות דף עח
ח"ג תכט-תל	יבמות דף עט
ח"ג תלא-תלב	יבמות דף פ
ח"ג תלג-תלד	יבמות דף פא
ח"ג תלה-תלו	יבמות דף פב
ח"ג תלז-תלח	יבמות דף פג
ח"ג תלט-תמ	יבמות דף פד
ח"ג תמא-תמב	יבמות דף פה
ח"ג תמג-תמד	יבמות דף פו
ח"ג תמה-תמו	יבמות דף פז
ח"ג תמז-תמח	יבמות דף פח
ח"ג תמט-תנ	יבמות דף פט
ח"ג תנא-תנב	יבמות דף צ
ח"ג תנג-תנד	יבמות דף צא
ח"ג תנה-תנו	יבמות דף צב
ח"ג תנז-תנח	יבמות דף צג
ח"ג תנט-תס	יבמות דף צד
ח"ג תסא-תסב	יבמות דף צה
ח"ג תסג-תסד	יבמות דף צו
ח"ג תסה-תסו	יבמות דף צז
ח"ג תסז-תסח	יבמות דף צח
ח"ג תסט-תע	יבמות דף צט
ח"ג תעא-תעב	יבמות דף ק
ח"ג תעג-תעד	יבמות דף קא
ח"ג תעה-תעו	יבמות דף קב
ח"ג תעז-תעח	יבמות דף קג

זיהור עמודים:	דף הש"ס
ח"ג שמג-שמד	יבמות דף לו
ח"ג שמה-שמו	יבמות דף לז
ח"ג שמז-שמח	יבמות דף לח
ח"ג שמת-שנ	יבמות דף לט
ח"ג שנא-שנב	יבמות דף מ
ח"ג שנג-שנד	יבמות דף מא
ח"ג שנה-שנו	יבמות דף מב
ח"ג שנוז-שנח	יבמות דף מג
ח"ג שנט-שס	יבמות דף מד
ח"ג שסא-שסב	יבמות דף מה
ח"ג שסג-שסד	יבמות דף מו
ח"ג שסה-שסו	יבמות דף מז
ח"ג שסז-שסח	יבמות דף מח
ח"ג שסט-שע	יבמות דף מט
ח"ג שעא-שעב	יבמות דף נ
ח"ג שעג-שעד	יבמות דף נא
ח"ג שעה-שעו	יבמות דף נב
ח"ג שעז-שעח	יבמות דף נג
ח"ג שעט-שפ	יבמות דף נד
ח"ג שפא-שפב	יבמות דף נה
ח"ג שפג-שפד	יבמות דף נו
ח"ג שפה-שפו	יבמות דף נז
ח"ג שפז-שפח	יבמות דף נח
ח"ג שפט-שע	יבמות דף נט
ח"ג שצא-שצב	יבמות דף ס
ח"ג שצג-שצד	יבמות דף סא
ח"ג שצה-שצו	יבמות דף סב
ח"ג שצז-שצח	יבמות דף סג
ח"ג שצט-ת	יבמות דף סד
ח"ג תא-תב	יבמות דף סה
ח"ג תג-תד	יבמות דף סו
ח"ג תה-תו	יבמות דף סז
ח"ג תז-תח	יבמות דף סח
ח"ג תט-תי	יבמות דף סט

זיהור עמודים:	דף הש"ס
ח"ג רעה-רעו	יבמות דף ב
ח"ג רעז-רעח	יבמות דף ג
ח"ג רעט-רפ	יבמות דף ד
ח"ג רפא-רפב	יבמות דף ה
ח"ג רפג-רפד	יבמות דף ו
ח"ג רפה-רפו	יבמות דף ז
ח"ג רפז-רפח	יבמות דף ח
ח"ג רפט-רצ	יבמות דף ט
ח"ג רצא-רצב	יבמות דף י
ח"ג רצג-רצד	יבמות דף יא
ח"ג רצה-רצו	יבמות דף יב
ח"ג רצז-רצח	יבמות דף יג
ח"ג רצט-ש	יבמות דף יד
ח"ג שא-שב	יבמות דף טו
ח"ג שג-שד	יבמות דף טז
ח"ג שה-שו	יבמות דף יז
ח"ג שז-שח	יבמות דף יח
ח"ג שט-שי	יבמות דף יט
ח"ג שיא-שיב	יבמות דף כ
ח"ג שיג-שיד	יבמות דף כא
ח"ג שטו-שטז	יבמות דף כב
ח"ג שיז-שיח	יבמות דף כג
ח"ג שיט-שכ	יבמות דף כד
ח"ג שכא-שכב	יבמות דף כה
ח"ג שכג-שכד	יבמות דף כו
ח"ג שכה-שכו	יבמות דף כז
ח"ג שכז-שכח	יבמות דף כח
ח"ג שכט-של	יבמות דף כט
ח"ג שלא-שלב	יבמות דף ל
ח"ג שלג-שלד	יבמות דף לא
ח"ג שלה-שלו	יבמות דף לב
ח"ג שלז-שלח	יבמות דף לג
ח"ג שלט-שמ	יבמות דף לד
ח"ג שמא-שמב	יבמות דף לה

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת יבמות

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תקיז-תקח	יבמות דף קיח	ח"ג תצג-תצד	יבמות דף קיא	ח"ג תעט-תפ	יבמות דף קד
ח"ג תקט-תקי	יבמות דף קיט	ח"ג תצה-תצו	יבמות דף קיב	ח"ג תפא-תפב	יבמות דף קה
ח"ג תקיא-תקיב	יבמות דף קכ	ח"ג תצז-תצח	יבמות דף קיג	ח"ג תפג-תפד	יבמות דף קו
ח"ג תקיג-תקיז	יבמות דף קכא	ח"ג תצט-תק	יבמות דף קיד	ח"ג תפה-תפו	יבמות דף קז
ח"ג תקטו-תקטז	יבמות דף קכב	ח"ג תקא-תקב	יבמות דף קטו	ח"ג תפז-תפח	יבמות דף קח
		ח"ג תקג-תקד	יבמות דף קטז	ח"ג תפט-תצ	יבמות דף קט
		ח"ג תקה-תקו	יבמות דף קיז	ח"ג תצא-תצב	יבמות דף קי

